لە بڵاو کراوەکانی ماڵپەڕی بەهەشت

کوشتنی ئیسلام!!

﴿وأن هذه (الاحزاب) تعني : قتل الإسلام﴾ پێشەوا عوسە یمین

وەڵامێك بۆ چەواشەکاران سەبارەت بە حیزبایەتی و ئاشکراکردنی هەندێك لە چەواشەکاریەکانیان

نوسین و ئامادەکردنی:

عدنان بارام کەلاری

پێشەکی بۆ نوسینی

م.عبد اللطیف أحمد – چوارقورنە

م. عبد الکریم محمد – سلیمانی

چاپی یەکەم ١٤٣٢ك – ٢٠١١ز

ماڵپەری بەهەشت

ba8.org

ماڵپەڕێکی ئیسلامی زانستی پەروەردەیی یە و لە پێناو بڵاوکردنەوەی ئەو ئیسلامەیە کە سەلەفی صالح - پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) و هاوەڵانی (رضي الله عنهم) لەسەری بوون - وە سەر بە هیچ گروپ و لایەنێکی حیزبی نیە.

ماڵپەری بەهەشت

ئەو کتێب و بابەت و لێکۆڵینەوە شەرعیانە بڵاو دەکاتەوە کە دەبنە هۆی:

١. شارەزاکردنی موسوڵمانان و پەروەردەکردنیان لەسەر ڕێگا ڕاستەکەی ئیسلام، ئەمەش دەستەبەر دەبێ بە گەڕانەوە بۆ پەیڕەوە ڕەسەنەکەی ئیسلام،کە بریتی یە لە قورئان و سوننەت،بە تێگەشتنی پێشین وپێشەوایانی ئوممەت.

٢. پاک کردنەوەی بیروباوەڕ و ڕەوشتی موسوڵمانان، لە دیاردەکانی شیرک و کوفر و تاوان.

٣. پاڵاوتن و تەصفیەکردنی ئاینی ئیسلام لە بیدعە و بۆچونە داهێنراوەکان.

٤. وریا کردنەوەی موسوڵمانان لە شوێنەواری خراپی ڕیوایەتە لاواز و هەڵبەستراوەکان.

٥. پتەو کردنی برایەتی یەکی ڕاستەقینە لەسەر بناغە فراوانە جێگیرەکەی ئیسلام و نەهێشتن و کەمکردنەوەی دەمارگیری مەزهەبی و حیزبی.

ئامانجمان:

ئاشناکردنی کۆمەڵگایە لە ئیسلامی ڕەسەن و دروستکردنی تاك و کۆیەتی بۆ تێگەشتن لە سەرچاوەکانی کە بریتین لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی صەحیح و ئاشکراکردنی ئەو شتانەی کە نامۆن بە ئیسلام و خراونەتە نێویەوە بە چەندین دەستەواژەی دەنگ و ڕەنگ و نوسراوی لە بوارەکانی بیروباوەڕ و ڕەوشت و ئاکار و پەروەردە و زانست و پزیشکی و گەشەی کۆمەڵایەتی.

خودایە داوات لێ دەکەین دامەزراومان بکەیت ، وتەوفیقمان بدەیت بۆ هەر کار وگوفتارێکی جوان وچاک بەو شێوەیەیی کەخۆت لێی ڕازیت.

ستافی ماڵپەڕی بەهەشت

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی مامۆستای بەڕێزم

مامۆستا (عبداللطيف أحمد الأمين)

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله ... سوپاس بۆ خوای پەروەردگار کە هیدایەتی داوین بۆ دینی ئیسلام لە نێوان گشت ئایینەکان.

وە داوای لێ دەکەین کە هیدایەتیشمان بدات بۆ ڕێبازی ڕاستەقینەی سەلەف لە نێوان گشت ڕێچکەکانی ناو بازنەی ئیسلام کە دراونەتە پاڵ ئیسلام .

بەڕاستی ئەم دوو هیدایەتە گەورەترین نیعمەتی خوای پەروەردگارن بە سەرمانەوە ، چونکە بە هیدایەتی یەکەم لە کافربوون و مانەوەی هەتاهەتایی دۆزەخ پاراستوونی ، وە بە هیدایەتی دووەم لە گومڕابوون و چونە ناو دۆزەخ بەندەکانی دەپارێزێت ، خوای گەورە هەردوو هیدایەتەکەمان بۆ تەواو بکات بە فەزڵ و کەرەمی خۆی ، وە لەو هیدایەت دراوانە بین کە کۆمەڵی ڕزگار بوون لە بیدعە و ئاگر .

هەروەك موجاهید دەیفەرموو : ((لا أدري أي النعمتين أعظم : أن هداني للإسلام ، أم عافاني من هذه الأهواء)) (رواه الدارمي) .

وه (أبـو العاليـة) دەيفــەرموو : ((مـا أدري أي النعمتـين علـيَّ أعظـم : أن أخرجني الله من الشرك إلى الإسلام ، أو عصمني في الإسلام أن يكون لي فيه هوى)) (أحاديث في ذم الكلام وأهله) .

ئــەم پـەرتـوكەی بەردەستیشمان لـــە نـوسینی مامـۆستای بـەڕێز و خـۆشەویست (مامۆستا عدنان بارام) هـــاوكاریەكە لـــەم بـــوارەدا بـــۆ هیدایەت دانی خەڵك . هداية الإرشاد . بـــۆ ڕێبازی ڕاست ئـــەو تـــاكە ڕێگا ڕاستەی ئیسلام كـــە سەلەفی صـــالح (پێغەمبەری . صلى الله عليه وسلم . و هاوەڵانی) لـــە ســـەری بـــوون .

وه تیایدا نووسەر ڕوونی كردۆەتەوه كە پێویستە تەنها لە سەر ئەم ڕێگایـە بـڕۆین و نەكەوینـە شـوێن ڕێچـكە كورتـە تـازە دروسـت بـوو و داهێنراوەكـان ، وه بـە بەڵگـە سـەلماندوویەتی كـە ڕێچـكە داهێنراوەكـان بەرەو ڕەزا بوونی خوا و بەهەشت نامان بەن ، بەڵكو بەرەو تووڕە بوونی خوا و پەرتەوازەیی و ناكۆكی و فەشەل و دۆزەخ خەڵكی ڕادەكێشن ، بێ ئەوەی بە خۆشیان بزانن ، هەرچەند نیەت و مەبەستیشیان پاك و ڕاست بێت !!! چونكە تەنها نیەت پاكی كاری بێ شەرعی ناكاتە شەرعی ، و ((كَمْ مِنْ مُرِيْدٍ لِلْخَيْرِ لَمْ يُصِبْهُ)) !!

وه نووسـەر زۆرێـك لـەو شـوبهانەی هەڵوەشـاندوونەوه كـە هەنـدێك لـە چەواشەكاران بلاویان دەكەنەوه بۆ دیفاع كردنیان لە فره حزبێتی .

خوا پاداشتی بەخێری مامۆستا عدنان بداتەوە لەسەر ئەم هەوڵە شەرعیەی ، وە پەرتوکەکەشی بکاتە هۆی هیدایەت و ڕێنمایی گشتی و نیەتمان خالیس بکات و لێمان قەبوڵ بکات ... والحمد لله رب العالمين .

عبداللطيف أحمد الأمين

بسم الله الرحمن الرحيم

پێشەکی مامۆستای بەڕێز

مـامـۆستا (عبدالكريم محمد قادر)

((دَعُوها فإنَّها خَبيثة)) : وازی لێبێنن ، چونکە شتێکی بۆگەنە [1] .

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وآله وأصحابه أجمعين ومن تبعهم بإحسان إلى يوم الدين .

خوێنەرانی بەڕێز : السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ... بەرپەرچدانەوەی سەرپێچی کاران لە پێویستیە شەرعیەکانە ، بەڵکو تێکۆشانە لە ڕێگای خوادا .

ئیَشەوا (ابن القيم) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . فەرمویەتی : تێکۆشان دژی سەرپێچیکاران چاکترە و گەورەترە لە تێکۆشان و شەڕکردن دژی دوژمن [2] .

پێشەوە (ابن تيمية) ەش . ڕەحمەتی خوای لێبێ . فەرمویەتی : هەندێ لە خەڵکی پرسیاریان کرد لە (إمام أحمد بن حنبل) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . ، وتیان : زۆر قورسە لەلام کە بڵێم : فلان کەس ئاوایە ، و فلان کەس ئاوایە ، فەرموی : ئەگەر تۆ بێ دەنگ بیت بەرپەچی

---

[1] (البخاري : ٣٥١٨) .

[2] (مفتاح دار السعادة) و (زاد المعاد) .

نـەدەیتەوە ، و منیش بێ دەنگ بم بەرپـەرچی نـەدەمـەوە !!! ئیتر کـەی نەزان ئەزانێت ڕاست و هەڵـە لەیەك جیابکاتەوە ؟!!

نموونـــەی تـــاوانی پێشـــەوای بیدعـــەکاران ئەوانـــەی قســـەکانیان پێچەوانەی (قورئان و سوننەتە) یان پەرستنیان پێچەوانەی (قورئان و سـوننەتە) ئاشـکرا کردنـی هەڵـەکانیان و وریاکردنـەوەی موسـوڵمانان واجبە بە بڕیاری کۆی موسەڵمانان .

هەتا بە (إمام أحمد) . ڕەحمـەتی خـوای لێبێ . وتـرا : کەسێك بە ڕۆژوو ئەبێت و شەو نوێژ ئەکـات و إعتکاف ئەکـات لـە مزگـەوتـدا ، خۆشەویسترە لای تـۆ ، یـان کەسێك بـەرپەرچی بیدعەکـاران ئـەداتەوە ؟ فـەرموی : ئەگـەر شـەونوێژ بکـات و بـە ڕۆژوو ببێت و إعتکـاف بکـات خێرەکەی تەنها بۆ خۆیەتی . بەڵام ئەوەی بەرپەرچی بیدعەکاران ئەداتەوە خێرەکەی بۆ گشت موسوڵمانانە . ئەمەیان باشترە .

کەواتـە ڕوونـی کـردەوە ئـەوەی سـوودی موسـڵمانانی تێدایـە بـۆ دینەکەیان تێکۆشانە لە ڕێگای خوادا ، و پاك کردنەوەی ڕێگای ئیسلام و دینەکـەی و دوورخسـتنەوەی خراپـەکاران و دوژمنکـاران واجبـە لەسـەر کۆمـەڵێك لـە موسـڵمانان بـەبڕیاری تێکـڕای موسـوڵمانان ، لەبـەر ئـەوەی ئەگەر کۆمەڵێك لە ناو موسڵمانان هەڵنەسن بەپەرچدانەوەی بیدعەکاران دینـی ئیسـلام ئـاژاوەی تێدەکـەوێت ، ئـاژاوە و خراپـەی بیدعـەکاران گـەورەترە لـە خراپـەی دوژمنـانی ئیسـلام . لەبـەر ئـەوەی خراپـەی بیدعەکاران پێش هەموو شتێك دڵەکان نەخۆش دەخەن ، بەڵام خراپەی

دوژمنانی ئیسلام ناتوانن لەسەرەتاوە دڵەکان توشی نەخۆشی بکەن تا ماوەیەکی زۆر [٣] .

کەواتە شەری بیدعەکاران خراپ تر ... و ئەو زانایانەی کە بەرپەرچی سەرپێچی کارانیان داوەتەوە . لە مێژوودا و تا سەردەمانی ئێستا . زۆرن ، لەوانەش :

١ . (الإمام أحمد) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . بەرپەرچی (جهمیەکانی) داوەتەوە .

٢ . (الإمام ابن تیمیة) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . بەرپەرچی (صوفیەکانی) داوەتەوە لە کتێبی (الاستقامة) دا ... و بەرپەرچی (الرازی) یشی داوەتەوە لە کتێبی (نقض التأسیس) دا .

٣ . (الإمام محمد بن عبدالوهاب) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . بەرپەرچی بیدعەکارانی داوەتەوە وەکو لە کتێبی (کشف الشبهات) دا هاتووە .

٤ . (الإمام عبداللطیف بن عبدالرحمن) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . دوو جار بەرپەرچی (داود بن جرجیس) داوەتەوە .

٥ . (الإمام عبدالعزیز بن باز) . ڕەحمەتی خوای لێبێ . و چەندەها پێشەوای تری ئەم ئیسلامە .

کەواتە : بەرپەچدانەوەی بیدعەکاران واجبێکی شەرعیە ، بۆیە پێویستە لە ناو موسڵماناندا کەسانێك هەبن کە بەم واجبە شەرعیە

---

[٣] (مجموع الفتاوی : ٢٨ / ٢٣٠ ـ ٢٣٢) .

هەڵسن ، و یەکێك لە بیدعەکانی ئەم سەردەمەی ئێمە کە پێویستە بەرپەرچ بدرێتەوە ، بە بەڵگەی : قورئان و سوننەت و بۆچوونی زانایانی شوێن کەوتەی (سەلەفی صالح) بریتیە لە بیدعەی (حزبایەتی) کە دەردێکی کوشندە و ترسناکی نێوان موسڵمانانە . و بۆتە هۆی پارچە پارچە کردنی ڕیزی موسڵمانان . بۆیە ئەگەر موسڵمانان لەم نەخۆشیە کوشندەیە وریا نەکرێنەوە بێگومان خیانەتە لە خودی ئیسلام و پاشان لە موسڵمانان ، چونکە ئەوانەی بەناوی ئیسلامەوە حزبایەتیان حەڵاڵ کردووە بۆ بەرژەوەندی خۆیان ، و بۆ گەشتنیان بە پلە و پایەی دنیای خۆیان لەسەر حسابی ئیسلام و موسڵمانان ، چونکە زۆری موسڵمانان لەگەڵ بەردەوام بوونیان لەسەر تاوان هیچ سودێك بە موسڵمانان ناگەیەنێت ، لەو تاوانانە . یەکگرتن لەگەڵ بیدعەکاران . چونکە واجبە بەرپەرچ بدرێنەوە تادەست هەڵگرن لە بیدعە نەك یەکگرتن بکرێت لەگەڵیاندا !!! کەم ترین بەرپەرچەدانەوە دورێتیە لێیان نەك لەگەڵ دانشتنیان . خوای پەروەردگار قەرموویەتی : ﴿ إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ ﴾ (النساء : ١٤٠) . چارەسەر بریتیە لە ((گەڕانەوەیان بۆ لای دینە حەقەکە ، کە بریتیە لە شوێنکەوتنی (القرآن والسنة بفهم سلف الأمة) .

یەکێك لەو برایانەمان کە هەستاوە بەم واجبە برای بەرێزمان (مامۆستا عدنان بارام) ە ، خوا پاداشتی خێری بداتەوە بۆ ئەم

نووسراوەی بەردەستان ، کە بەڕاستی جێگەی خۆیەتی موسڵمانان بەوردی بیخوێننەوە ، تا پارێزراوبن لە (حزبایەتی) کە بوەتە هۆی پارچە پارچەکردنی موسڵمانان ... وبالله التوفيق .

براتان

عبدالکریم محمد قادر

٢٦ ـ ٢٧ / ١١ / ١٤٣١هـ

٣ ـ ٤ / ١٠ / ٢٠١٠م

پێشەکی نووسەر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّ الحَمْدَ للهِ نَحْمَدُهُ وَنَسْتَعِيْنُهُ وَنَسْتَغْفِرُهُ وَنَعُوْذُ بِاللهِ مِن شُرُوْرِ أَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا مَنْ يَهْدِهِ اللهُ فَلا مُضِلَّ لَهُ وَمَنْ يُضْلِلْ فَلا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنْ لا إِلَهَ إِلاّ اللهُ وَحْدَهُ لا شَرِيْكَ لَهُ ... وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴾ (آل عمران : ١٠٢) .

﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴾ (النساء : ١) .

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴾ (الأحزاب : ٧٠ ـ ٧١) .

أَمَّا بَعْدُ : فَإِنَّ أَصْدَقَ الحَدِيْثِ كِتَابُ اللهِ وَخَيْرَ الهَدْيِ هَدْيُ مُحَمَّدٍ ﷺ وَشَرَّ الأُمُوْرِ مُحْدَثَاتُهَا وَكُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلالَةٌ وَكُلَّ ضَلالَةٍ فِي النَّارِ .

گومان لەوەدا نیە کە بانگەشەی پێغەمبەران بە گشتی علیهم السلام **و پێغەمبەری خۆشمان** ﷺ **بەتایبەتی لەسەر دوو ڕێساو بنەوای گەورە و مەزن دامەزراوە ، کە بریتین لە :**

یەکەم : پەرستنی خوای پەروەردگار ﴿ أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ ﴾ .

دووەم : خۆبەریکردن و کوفرکردنە بە تاغوت ﴿ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾ .

خـوای پـەروەردگار فـەرمـویەتی : ﴿ وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ ﴾ (النحل : ٣٦) ، واتـە : بێگومـان لـە نـاو هـەموو گـەل و ئوممەتێکدا پێغەمبەرێکمان ناردووە بۆ ئەوەی کە خوای پەروەردگار بە تاك و تـەنهایی بپەرسـتن ، و دوریـش بکەونـەوە لـە (طـاغوت) کـە هـەموو پەرستراوێك دەگرێتـەوە . کـە خۆشـی بـەو کـارە ڕازیـە . جگـە لـە خـوای پەروەردگار ، جا پەرستراو بێت یان کەسێك بێت شوێن کەوتراو بێت ، یان کەسێکی گوێڕایەڵی کراو بێت .

جا هەر بانگەشەیەك متمانەی لە سەر ئەم دوو ڕێسا و بنەوایە نەبێت لە ئامانج و مەبەست و پەیڕەویدا ، ئەوا پێچەوانەی پەیڕەوی پێغەمبەرانە . علیهم السلام . ، و کـەم و کـوڕی تێدایـە و بەرهـەمی چـاوەڕانکراوی چـاکی لێناکەوێتەوە .

بنـــەوای یەکـــەمیان : بریتیـە لـە جێبـەجێ کردنـی یەکخواپەرسـتی و بیروبـاوەڕی دروسـت ، و گوێڕایـەڵی خـوای پـەروەردگار و شـوێنکەوتنی شەریعەتەکەی .

بنەوای دووەمیش : بریتیـە لـە دوورکەوتنـەوە لـە شـوێنکەوتنی ئارەزوو و تەفریقـە و پەرتـەوازەکردن و بیدعـە بەهـەموو جۆرەکـانی ، و ئەوانـەش کـە سەردەکێشـن بـۆ هـاوەڵ بڕیـاردان و سـتەم و فاسـقێتی ، و پشـتکردن لـە ئاینەکەی خوای پەروەردگار .

هەر ئەمەشە دوو بنەواکەی ئاین بەگشتی ، بۆیە دەبینین بانگەشە بۆ ئاین دوو مەبەست دەگرێتەوە ، کە بەبێ ئەو دوو بنەوایەی سەرەوە بەرپا نابێت ، کە ئەوانیش :

یەکەم : چەسپاند و پیادەکردنی ئایین و بیروباوەڕ و شەریعەت ، و فیربوونیان و فیرکردنیان ، و بڵاوکردنەوەیان و بانگەشە بۆ کردنیان .

دووەم : پارێزگاری کردن لە ئایین و بیروباوەڕ و شەریعەت ، و بەرگری لێکردنیان ، و ئاشکراکردنی ئەوەی کە پێچەوانەیان دەبێتەوە ، هەرهەموو ئەوەش پەیڕەوی قورئان بووە ، و کردەوە و کاری پێغەمبەری لەسەر بووە ﷺ ، خۆی و هاوەڵانی ، و پێشەوایانی پێشین و سەلەفی صاڵحی ئەم ئوممەتە ، هەر ئەوەشە ڕێگا و ڕێبازی باوەڕداران .

ئەوەتا قورئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار بایەخی داوە بە ئاگادار کردنەوەی موسڵمانان لە پەیڕەوی هاوەڵ بریاردان و بێباوەڕی و گومڕایی و بیدعەکاری ، و خستنە ڕووی گومان و پوچەڵ کردنەوەی ، و ئاشکرا کردنی پوچەڵیان .

خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَن ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴾ (الكهف : ٢٨) ، واتە : وە بە گوێی کەسێك مەکە کە دڵیمان لە یادی خۆمان بێ ئاگا کردووە ، و شوێنی هەوا و ئارەزووی خۆی کەوتووە ، و هەموو کار و کردەوەکانی خراپ و لە سنوور دەرچوون .

وە فەرموویەتی : ﴿ لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴾ (الأنبياء : ٢٢) ، واتە : ئەگەر لە هەردووکیاندا . زەمین و ئاسمان . جگە لە خوای پەروەردگار پەرستراوی تر هەبوایە ، ئەوا بێگومان هەردوو کاول دەبوون ، جا پاکی و بێ گەردی بۆ خوای پەروەردگاری خاوەن عەرش لەوەی کە هاوەڵ بڕیاردەران وەسفی خوای پەروەردگاری پێ دەکەن .

هەروەها فەرموویەتی : ﴿ وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ وَقَالَتْ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ ذَلِكَ قَوْلُهُم بِأَفْوَاهِهِمْ يُضَاهِؤُونَ قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن قَبْلُ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ ﴾ (التوبة : ٣٠) ، واتە : جولەکەکان ووتیان : عوزەیر کوڕی خوایە ، خاچ پەرستانیش ووتیان : عیسا مەسیح کوڕی خوایە ، ئەوە ووتەی دەمی خۆیانە ، هاوشێوەی ووتەی بێ باوەڕانی پێش خۆیان دەڵێنەوە ، خوای پەروەردگار لەناویان بەرێت ، و نەفرینیان لێ بێت ، چۆن لە ڕاستی و ڕەوایی لادەدەن ؟!

دیسان فەرموویەتی : ﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ ﴾ (آل عمران : ٧) ، واتە : بەڵام ئەوانەی کە لادان و لاری لە دڵەکانیاندا هەیە شوێنی موتەشابیهەکانی (هاوشێوەکانی) قورئان دەکەون ، بە مەبەستی ئاشووب نانەوە و ڕاڤەکردنی نادروست بۆ ئایەتەکان بەپێی ئارەزووەکانیان .

وە سەدان ئایەتی تر کە لەو بارەیەوە هاتوون ، کە شوێنی باس و هێنانەوەیان ئێرە نیە .

هەروەکو لە قورئانی پیرۆزدا باس لە چەسپاندن و ئاشکراکردنی بیروباوەڕی دروست و ئاین هاتووە ، لە بەرامبەریشدا باس لە بیروباوەڕی ئارەزوو پەرستان ، و لاڕێ بووان و گومڕایانیش کراوە ، هەروەها باس لە پوچەڵی بنەواکانی بیروباوەڕیان ، و ئاشکرا کردنی گومان و شوبهە بێ بنەواکانیان کراوە .

ئەوەتا دەبینین سوننەتیش ئەو باسانەی تێدا بە فراوانی بەرچاو دەکەوێت ، لە کردەوە و گوفتاری پێغەمبەری خوا ﷺ ، بۆ نمونە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " لتتبعنَّ سنن من كان قبلكم " [1] ، واتە : ئێوە ئەی ئوممەتی ئیسلام شوێنی ڕێگە و ڕێبازی ئوممەتانی پێش خۆتان دەکەون ، واتە شوێنی جولەکە و خاچ پەرستان دەکەون .

وە هەواڵێ پێداوین و فەرموویەتی : " وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين فرقة " [2] ، واتە : وە ئەم ئومەتەش دەبێت بە حەفتا و سێ گروپ و کۆمەڵەوە .

وە لە چەندەها فەرموودەیدا هەواڵی لاڕێبووان و گومڕایانی پێداوین ، لە خەواریج و جگە لەوانیش ، وە ئوممەتەکەیشی لە خۆشوبهاندن بە جولەکە و خاچ پەرستان ئاگادار کردووەتەوە ، هەروەرکو فەرموویەتی : " لعن الله

---

[1] (رواه البخاري ومسلم) .

[2] صححه العلامة الألباني في : (سلسلة الأحاديث الصحيحة : ٣ / ٤٨٠ ، برقم : ١٤٩٢) ، و في : (صحيح سنن ابن ماجه : ٢ / ١٣٢٢ ، برقم : ٣٩٩٢) .

اليهود والنصارى اتخذوا قبور أنبيائهم مساجد " ، قالت عائشة : يحذر ما صنعوا [٣] ، واتە : نەفرین (لعنة) لە جولەكە و خاچ پەرستان ، قەبری پێغەمبەرانیان كردووە بە مزگەوت و شوێن نوێژ ، دایكە عائیشە فەرمووی : ئاگادارمان دەكاتەوە لە كار و كردەوەی ئەوان بۆ ئەوەی وەكو ئەوان نەبین .

پاشان هاوەڵانی پێغەمبەری خوا ﷺ لە كۆتایی سەردەمیان لەو كاتانەی كە كۆمەڵ و فیرقە گومڕاكان دروست بوون . وەك خەواریج و شیعە و قەدەریەكان . قسەیان سەبارەت بە بیدعە و كەسایەتیەكانیان كردووە ، و موسڵمانانیان لێ ئاگاردار دەكردنەوە ، و بەرپەرچیان دەدانەوە بە بەڵگەكانی شەریعەت ، وەك پارێزگاریەك لە سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و ئاشكراكردنێك بۆ ناڕەوایی و بێ بنەوایی گومانەكانیان ، و پتەوكردنی قەڵای پاراستنی ئوممەت لە بانگەشەكارانیان ، بە هەجركردن بێت یان بە دوورخستنەوە و ناڕەحەت كردنیان .

دوابەدوای ئەوانیش شوێنكەوتوانی بەڕێزیان ، و شوێنكەواتوانی ئەوان وپێشەوایان لە سەر ئەم ڕێڕەو و پەیڕەوە بوون ، كە گرنگیەكی زۆریان بەم بووارە داوە ، و بەزیاد بوونی بیدعە و بیدعەكاران ، و گروپە لاڕێ بووەكان ، و گرنگی پێدانی ئەوانیش زیادی كردووە ، هەریەكە و بەشێوەیەكی پێویست ، و بە ڕێگەیەكی جیاواز ئەو كارەیان ئەنجام داوە ، تاكو گەشتە ئەوەی كە چەندەها نووسراو و كتێبیان لە سەر بنووسن ، هەموو ئەوەش

---

[٣] (رواه البخاري ومسلم) .

تەنها بۆ مەبەستی پاراستنی ئاین و نەوەی موسڵمانان لە گومڕابوون و بەرەو هەڵدێڕ چون ، و فەوتان .

وە ئەوەش بڕوانێتە مێژووی پێشین و سەلەفی صاڵحی ئەم ئوممەتە ، و ناوداران و پێشەوایانی ، دەبینێت بە شێوەیەکی بەرفراوان باسیان کردووە لە پارێزگاری کردن لە بیروباوەڕ و بەرگیری کردن لێی ، و بەرەنگار بوونەوەی بیدعەکاران ، و لاڕێ بووان ، ئەوەتە لە هاوەڵان : ((أبو بكر و عمر و عثمان ، و علي ، و ابن مسعود ، و ابن عباس ، و ابن عمر ، و عائشة ، و أسماء)) ﷺ و چەندەها هاوەڵی بەڕێزی تری پێغەمبەری خوا ﷺ بەو کارە هەستاون .

وە پاش ئەوانیش لە شوێنکەوتوان جگە لەوانیش : ((أبو العالية ، و ابن سيرين ، و ابن المسيب ، و عطاء ، و مجاهد ، و أوزاعي و ، أيوبي السختياني ، ابن المبارك ، و مالك ، و أحمد بن حنبل ، و البخاري ، و البربهاري ، ابن خزيمة ، و ابن بطة ، و الآجري ، و اللالكائي)) ـ بە ڕەحمەت بن ـ ، و قوتابیانیان ، و سەدەهای تر کە لە ژماردن نایەن ... بەو کارە هەستاون .

تا سەردەمی پێشەوا ابن تيمية ، و قوتابیانی : ابن القيم ، و ابن كثير ، و الذهبي ، و ابن رجب ـ بە ڕەحمەت بن ـ ... پاش ئەوانیش سەردەمی پێشەوا محمد ی کوڕی عبدالوهاب ، و قوتابیانی ... تا دەگاتە ئەم سەردەمەی خۆمان : پێشەوایان ((ابن باز ، و الألباني ، و ابن العثيمين ، و الوادعي ، و الفوزان ، و المدخلي)) ڕەحمەتی خوای پەروەردگاریان لێ بێت ، و سەدان زانای تر بەو کارە هەستاون ، بۆیە هەستان بەم کارە بە درێژایی مێژووی پرشنگ داری

ئەهلی (الحدیث) ، و ئەهلی سوننە و جەماعە کار و کردارێکی نامۆ نەبووە ، چونکە بەرەنگار بوونەوەی بیدعە و بیدعەکاران ، و ئارەزوو پەرستان داواکاری ئاینە و ڕێباز و ڕێچکەی هیدایەت دراوانە ، وە بە بەشێك لە تێکۆشان دادەنرێت لە پێناوی خوای پەروەردگار و بەرزترین پلەی فەرمان کردنە بەچاکە و یاساغی کردنیشە لە خراپە ، وە یەکێکیشە لە مەبەستەکانی بانگەواز .

ئەوەتا پێشەوا یحیی ی کوڕی یحیی دەفەرموێت : ((الذَّبُ عَن السُّنَّةِ أَفْضَلُ الجِهَادِ)) [٤] ، واتە : پاراستن و پارێزگاریکردن لە سوننەت باشترین شێوەی تێکۆشانە .

بێگومان تێکۆشان بە نووسین بەشێکە لە تێکۆشانی زمان ، بۆیە لەم ڕوانگەوە ، و بەپشت بەستن بە خوای پەروەردگار دەستم دایە نووسینی ئەم پەرتوکە ، سەبارەت بە حزبایەتی ، و بەرپەرچ دانەوەی بانگەوازکارانی ، کە بۆ گەیشتن بە مەبەستەکانیان ئامادەن بۆ هەموو سەرپێچی و پێچەوانە بوونێکی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و ووتەی پێشەوایان و زانایانی گران قەدر و پایەبەرزی ئەم ئاینە پیرۆزە !!!

وە ئەگەر کەسێك لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا بڕوانێتە بار و حاڵی موسڵمانان : ترسناکی بارودۆخەکەی بەرچاو دەکەوێت ، کە چۆن لە ناوەوە بیدعەکاران و چەواشەکاران ، و لە دەرەوەش گەلانی کوفر و بێ باوەڕی چۆن دەمیان کردووەتە ناو لەشی پاکی ئەم ئوممەتە پارچە پارچە و پەرتەوازە کراوە !!!

---

[٤] (مجموع الفتاوی : ٤ / ١٣) .

کەچی بانگەوازخوازانی حزبایەتی . بە گومانی چاکسازی . ئەوەندەی تر بارودۆخەکەیان شێواندووە و لە جیاتی چاو ڕەشتنی ئوممەتەکەیان و ڕازاندنەوەی هەستاون بە کوێرکردنی چاوی ئوممەتەکەیان ، و زیاتر لاوازکردنی ، بە شێوەیەك زیاتر و زیاتر دوژمنانی تەماحیان تێکردووە !!

لەولاشەوە نەوە و وەچەیەکی پاك و دڵسۆز بۆ ئاینەکەیان هاتووەتە کایەوە کە زیاتر لایەنی سۆز و عاتیفەت زاڵە بەسەریانەوە ، بێ ئاگا لە بنەواکانی بیروباوەڕ و پەیڕەوی سەلەفی صاڵحیان ، بۆیە دەبینیت هەردەمە و بەچەشنێك لە گەڵ هەموو بایەك دێن و دەڕۆن ، و دەکرێن بە سووتەمەنی مەبەستی کەسانی هەل پەرست وچەواشەکار ، وعاشقانی کۆشك وتەلاری حوکم ودەسەڵات !!!

هاوشان بەوەش دەبینیت خەڵکانێك و لە ژێر چەندەها ناونیشانی جۆراوجۆر و زل زلی بێ ناوەڕۆك هاتوونەتە گۆڕەپانەکەوە ، لە ڕاستیشدا درێژبوونەوەی گروپ و کۆمەڵە گومڕاکانی کۆنن ، و جگە لە ناوەکانیان لە ناوەڕۆکدا هیچ جیاوازیەکیان نیە ، و خەڵکی موسڵمان لە خشتە دەبن ، و لە ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی لایان دەدەن !!! ولا حول ولا قوة إلا بالله [٥] .

بۆیە پێویستە لە سەر ئەو کەسانەی کە لە تواناياندا هەیە هەوڵی پاراستنی ئاینەکەیان بدەن لە هەموو ئەو شتانە . سەرەڕای ئەوەی کە خوای پەروەردگار خۆی کەفالەتی پاراستنی ئاینەکەی خستۆتە لای خۆی . چونکە

---

[٥] ئەم پێشەکیە کورتکراوەی پێشەکی پەرتۆکی (دراسات في الأهواء والفرق والبدع وموقف السلف منها) یە ، لە نووسینی (الدكتور ناصر بن عبدالكريم العقل) .

هەموو نەخۆشیەك دەبێت چارەسەر بكرێت ، ئەگینا هەمووان دەگرێتەوە ، و تەڕ و وشكی موسڵمانان دەبنە سوتەمەنی ئەو ئاگرە ، بۆیە چارەسەری ئەم نەخۆشیەش . واتە تەفریقە و پەرتەوازەیی و حزبایەتی . بەوەیە كە زانایان و فێرخوازانی زانستی شەرعی هەستن بە :

یەكەم : بڵاوكردنەوەی سوننەت و ڕوونكردنەوەی بۆ موسڵمانان ، و فێركردنیان ، و پەروەردەكردنی نەوە و وەچەكانی ئیسلام لە سەری ، لە گەڵ گرنگی دان بە سەرگوزشتەی هەڵگرانی و پەرتوك و نووسراوەكانیان ، بە فیربوون و كردەوە پێكردنیان .

دووەم : ئاشكراكردنی پەیڕەو و بەرنامەی كۆمەڵ و گروپەكانی ئەم سەردەمە و چەواشەكاری چەواشەكارانیان ، لە گەڵ خستنە ڕووی سیفەت و شێوازی كاریان ، و نیشانەی جیاكەرەوەیان ، بۆ ئەوەی موسڵمانان بیانناسنەوە و لێیان بە ئاگابن ، شاعر دەڵێت :

وأنا المقارع خبثهم عن نفسه بالرأي بالأسلوب والبرهان
بعقيدة سلفية أثرية وصوارم من سنة وقرآن

وە شاعیرێكی تر دەڵێت :

فيَامَنْ أتَانا عارضًا رُمحه وفِي بني العم أقوامٌ أشدُّ من الأُسُدِ
وقد سئِمتْ نفسي سِوَى ما كتبته وكم في الزَّوَايا من خَبايَا بلا عدِ
ومِثلُكَ عندِي لا يردُّ كلامُهُ ولَكنْ دعَى داعٍ إلى ذلك الرَّدِّ

جا داواكارم لە پەروەردگاری میهرەبان ئەم نووسینە بە تێكۆشان دابنێت لە پێناو ئاینە پیرۆزەكەی ، و ببێت بە جێگەی وەرگرتنی ، و لە

ڕۆژێك پاداشتی نووسەر و هاوكارانی بداتەوە كە سەبارەت بەو ڕۆژە خۆی فەرموویەتی : ﴿ يَوْمَ لَا يَنفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ إِلَّا مَنْ أَتَى اللَّهَ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴾ .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

باوكی سوننە

عدنان بارام كەلاری

كەلار . كوردستان . عێراق

(٥) ی ڕەمەزانی (١٤٣٠) ك

بسم الله الرحمن الرحيم

دەستپێك

هەرچەندە ڕەنگە . ئەم دەسپێكە . درێژكردنەوەی باس بێت ، لە ڕواڵەتدا ، و خوێنەر چەند ساتێك دوابخات لە گەیشتن بە ڕاستی ئەو باسانەی كە ناوكرۆك و مەبەستی ئەم نووسینەیە لەم پەرتوكەدا ، بەڵام سەرەڕای ئەوەش ئەوەم بە پێویست زانی كە بنووسرێتەوە و چەند بنەوایەك . لە بنەواكانی بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعەی . تێدا بخەمە ڕوو ، ئەوەش بۆ تێگەیشتن لەم بابەتە و هەر بابەتێكی تر لەم جۆرە باسە ، وە بۆ ئاسانكاری گەشتن بە ڕاستیەكان ، جا بە پشتیوانی خوای پەروەردگار دەڵێم :

بنەوای یەكەم : زانایان هۆكار و پارێزەرن لە لاڕێ بوون و تیاچوون :

لە فەرموودە (صحیح) هكانی سەروەرمان محمد ﷺ دا هاتووە كە زانایان میراتگری ڕاستەقینەی پێغەمبەرانی خوان . علیهم السلام . ، (أبو الدرداء) رضي الله عنه لەو بارەیەوە لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوە كە فەرموویەتی : " إنَّ العلماءَ ورثةُ الأنبياء ، وإنَّ الأنبياءَ لمْ يورِّثوا ديناراً ولا درهماً ، وإنَّما ورَّثوا العلمَ ، فمن أخذه أخذ بحظ وافر " [1] ، واتە : زانایان میراتگری پێغەمبەرانن . علیهم السلام . ، وە پێغەمبەرانیش . علیهم السلام . دینار و

[1] صححه العلامة الألباني في صحيح سنن أبي داود ، برقم : (٣٦٤١) .

درهـەمیان بـە مـیرات بـە جێنەهێشـتووە ، بـەڵکو زانسـتیان بـە مـیرات بـە جێهێشـتووە ، جـا ئـەو کەسـەی ئـەو زانسـتە فێرببێـت ، خێرێکـی زۆر گەورەی بۆ خۆی بە دەست هێناوە .

لەبـەر ئەمەیـە دەبیـنین خـوای پـەروەردگار فـەرمان دەکـات . لـە کـاتی نەزانیندا . بگەڕێینەوە بۆ لای زانایان و پرسیاریان لێ بکەین : ﴿ فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴾ (النحل : ٤٣) ، واتـە : ئەگـەر شـتێکتان نـەزانی پرسیار لـە زانایانی شەرع بکەن .

بۆ سەلماندنی ئـەم ڕاسـتیە بـە شـێوەیەکی کـرداری . واتـە سـەلماندنی ئەوەی کە گەڕانەوە بۆ لای زانایان پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕابـوون . بـا بڕوانینـە ئـەم بەسـەرهاتەی کـە پێغەمبـەری خـوا ﷺ سـەبارەت بـە پیاوێـك بۆمـان دەگێڕێتـەوە کـە (٩٩) کەسـی کوشـتووە ، بـەڵام فـەتوای زانایـەك دەبێتە هۆی پاراستنی لە تیاچوون و سـەرفرازی دواڕۆژ و ڕزگـار بـوونی و دۆزینـەوەی ڕێگەیـەك بـۆ بەدەسـت هێنـانی سـۆز و لێخۆشـبوونی خـوای پەروەردگار ، (أبو سعيد الخـدري) بۆمـان دەگێڕێتـەوە کـە پێغەمبـەری خـوا ﷺ فەرموویـەتی : " إنَّ عبداً قتل تسعةً وتسعين نفساً ، ثُمَّ عرضت له التوبة ، فسأل عن أعلم أهل الأرض ؟ فدُلَّ على رجل (وفي رواية راهبٍ) فأتاه ، فقال : إني قتلتُ تسعةً وتسعين نفساً ، فهل لي من توبة ؟ قال : بعد قتل تسعة وتسعين نفسا ؟! قال : فانتضى سيفه فقتله به ، فأكمل به مائة ، ثم عرضت له التوبة ، فسأل عن أعلم أهل الأرض ؟ فدُلَّ على رجلٍ [عالم] فأتاه فقال : إني قتلت مائة نفس فهل لي من

توبة ؟ فقال : ومن يَحولُ بينك وبين التوبة ؟! أُخْرُج من القرية الخبيثة التي أنت فيها إلى القرية الصالحة قرية كذا وكذا ، [فإنَّ بها أناساً يعبدون الله] ، فاعبد ربك [معهم] فيها ، [ولا ترجع إلى أرضك فإنها أرض سوء] ، قال : فخرج إلى القرية الصالحة ، فعرض له أجله في [بعض] الطريق ، [فناء بصدره نحوها] ، قال : فاختصمت فيه ملائكة الرحمة وملائكة العذاب ، قال : فقال إبليس : أنا أولى به ، إنه لم يعصني ساعة قط ! قال : فقالت ملائكة الرحمة : إنه خرج تائبا [مُقبلاً بقلبه إلى الله ، وقالت ملائكة العذاب : إنه لم يعمل خيراً قط] . فبعث الله عز وجل ملكا [في صورة آدمي] فاختصموا إليه . قال : فقال : انظروا أي القريتين كان أقرب إليه فألحقوه بأهلها ، [فأوحى الله إلى هذه أنْ تقربي ، وأوحى إلى هذه أنْ تباعدي] ، [فقاسوه فوجدوه أدنى إلى الأرض التي أراد [بشبر] ، فقبضته ملائكة الرحمة] [فغُفِرَ له] ... " [٢] .

واتە : بەندەیەك لە بەندەكانی خوای پەروەردگار (٩٩) كەسی كوشتبوو ، پاشان كە ویستی تۆبە بكات پرسیاری كرد سەبارەت بە زاناترین كەسی سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێكی بۆ كرا (لە ڕیوایەتێكی تردا هاتووە : دەستنیشانی پیاوێكی خواپەرستی بۆ كرا) ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من (٩٩) كەسم كوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بكەم ؟ ووتی : دوای كوشتنی (٩٩) كەس ؟! ڕاوی دەڵێت : شیرەكەی دەرهێناو ئەویشی كوشت و سەدەكەی پێتەواو كرد ، پاشان جارێكی تر ویستی تۆبە بكات پرسیاری كرد سەبارەت بە زاناترین كەسی

---

[٢] (سلسلة الأحاديث الصحيحة للعلامة الألباني ، برقم : ٢٦٤٠) .

سەر زەوی ، دەستنیشانی پیاوێکی زانای بۆ کرا ، ئەویش ڕۆشتە لای و پێی ووت : من سەد (١٠٠) کەسم کوشتووە ئایا بۆم هەیە تۆبە بکەم ؟ ووتی : کێ ڕێگە لە تۆبەی تۆ دەگرێت ؟! بەڵام ئەبێ لەو لادێ خراپە دەرچیت کە تیایدایت ، بۆ ئەو لادێ چاکە (چونکە خەڵکانێکی تێدایە تەنها خوای پەروەردگار دەپەرەستن) تۆیش لەوێدا (لە گەڵیان) سەرقاڵی پەرستنی پەروەردگارت بە (نەشگەڕێیتەوە بۆ خاکەکەی خۆت چونکە شوێنێکی خراپە) ، دەڵێت : دەرچوو بۆ لادێ چاکەکە ، بەڵام لە ڕێگادا ئەجەل ڕێگەی پێگرت و لە دواساتی مردنیدا بوو ڕووی لە لادێ چاکەکەکرد و خۆی بەرەو لای فرێدا ، لەوێدا فریشتەی ڕەحمەت و فریشتەی سزا هەریەکەیان دەیویست ڕۆحەکەی دەربێنێت ، (ئیبلیس ووتی : من لەپێشترم بە بردنی ، چونکە هیچ کاتێکی ژیانی سەرپێچی نەکردووم ، فریشتەی ڕەحمەتیش دەڵێت : ئەم پیاوە لە شوێنی خۆی دەرچووە وەکو تۆبە کارێك (بە هەموو دڵێکی ڕووی لە خوای پەروەردگار کردووە ، فریشتەی سزایش دەیووت : ئەمە لە ژیانیدا هیچ چاکەیەکی نەکردووە) ، خوای پەروەردگاریش فریشتەیەکی (لە سەر شێوەی مرۆڤێك) بۆ ڕەوانەکردن ، ئەوانیش ڕۆشتنە لای بۆ ئەوەی دادوەریان بۆ بکات ، ئەویش ووتی : بڕوانن لە هەر لادێ یەکیان نزیکتربوو ئەوا بە ئەهلی ئەوەیانی بزانن (خوای پەروەردگاریش فەرمانی بەمەیان کرد کە نزیك بەرەوە ، و فەرمانی بەویتریان کرد کە دوور بەرەوە) پاشان کە پێوایان بینیان پیاوەکە (بە بستێك) لەو لادێیەی کە

وویستی بـۆی بڕوات نزیکتره ، بۆیـه فریشتـەکانی ڕەحمـەت بردیـان ، و (خوای پەروەردگاریش لێی خۆشبوو) .

شوێنی مەبەست و پێویست لە سودەکانی ئەم فەرموودەیە کە پەیوەسـتە بـەم باسـەمان ئەوەیـە کـە : فـەتوای کەسـی خواپەرسـتی نـەزان : بـووە هـۆی تیاچوونی خۆی و گومڕا کردنی کابرای بکوژی پرسیارکار ! و زیادکردنی تاوانەکەی ئەمەش لەبەر ئەوەی (پرسیارکار) گەڕایـەوە بـۆ لای نـەزان ، و نەزانەکەش بە بێ عیلم و زانستی شەرعی فەتوای بۆ دا !!!

بەڵام کە گەڕایەوە بۆ لای زانای سەردەمی خۆی و فەتوای بۆدا ، بـووە هـۆی ڕزگـاربوونی خـۆی لـە تیاچـوون و هیدایـەت دانـی کـابرای پرسـیارکاریش لـە تـاوان وگومڕایـەتی ، ئـەوەش لـە بـەر گەڕانـەوەی (پرسـیارکار) بـۆ لای زانـا ، و فـەتوادانی زاناکـەش بـە عـیلم و زانسـتی شەرعیەوە .

لەمەوە بۆمان ڕوون دەبێتەوە کـە : گەڕانـەوە بـۆ لای زانایـان پـاریزەرە لـە تیاچوون و گومڕابوون .

وە بەڵگە نەویستە ئەو زانستەی کە پێغەمبەری خـوا ﷺ بـە میرات بـۆ ئوممەتەکـەی بـە جـێ هێشـتووە بریتیـە لـەو دوو سەرچـاوە گرنگـەی کـە سەبارەتیان فەرموویەتی : " يا أيها الناس إنِّي قد تركتُ فيكم ما إنْ اعتصمتم بهِ

فلنْ تَضلُّوا أبداً : كتاب الله وسنتي " [٣] ، واته : ئەی خەڵکینە من دوو شتم لە دوای خۆم بۆتانم بەجێهێشتووە ، هەرگیز گومڕا نابن ئەگەر دەستیان پێوە بگرن : قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتەکانی خۆمە .

زانایانیش ئەو زانستەیان بە میرات بۆ ماوەتەوە ، بۆیە پارێزەرن لە تیاچوون و گومڕابوونی موسڵمانان ئەگەر موسڵمانان لە هەموو ڕووداو وفەتوایەکدا بگەڕێنەوە بۆ لایان .

کاری زانایان و هەڵگرانی زانستەکەی پێغەمبەری خواش ﷺ لە هەموو سەردەمێکدا هەروەکو (إبراهيم) ی کوڕی (عبد الرحمن العذري) رضي الله عنه لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوە ئەمەیە کە فەرموویەتی : " يَحملُ هذا العلمَ من كل خلفٍ عُدُولهُ : ينفونَ عنهُ تحريفَ الغالين ، وانتحالَ المبطلين ، وتأويلَ الجاهلين " [٤] ، واتە : ئەم زانستە لە هەموو سەردەمێکی دوای من ئەوانە هەڵی دەگرن کە دادپەروەرن : دەیپارێزن لە دەستکاری و گۆڕینی زیادڕەویکاران ، و لەو شتانەی کە پوچەڵکاران دەیدەنە پاڵی ، وە بە دووری دەگرن لە بەهەڵە ماناکردنی نەزان و نەفامکاران .

بنچینە و بنەمای گەڕانەوە بۆ لای زانایان ، دەبێت زیاتر لەو کاتانە پەیڕەو بکرێت کە فەتوادان پەیوەست بوو بە ئاسایش و ئارامی گشتی

---

[٣] أخرجه الحاكم : (١ : ٩٣) والبيهقي : (١٠ : ١١٤) ، وصححه الإمام الألباني في (صحيح الترغيب والترهيب) ، برقم : (٤٠) وفي (صحيح الجامع الصغير) ، برقم : (٢٩٣٧) .

[٤] رواهُ البيهقي ، وصححهُ الألباني في (مشكاة المصابيح) ، برقم : (٢٤٨) .

موسڵمانانەوە ، وەك خوای گەورە لە قورئاندا فەرموویەتی : ﴿ وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُوْلِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلا فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لاتَّبَعْتُمُ الشَّيْطَانَ إِلاَّ قَلِيلاً ﴾ (النساء : ٨٣) .

واتە : مونافیقە دوو ڕووەکان ئەگەر هەواڵی شتێکی پەیوەستیان بە ئاسایش و ئارامی و ترسەوە دەست بکەوتایە ، ئەوا بڵاویان دەکردەوە !! جا ئەگەر پێش بلاوکردنەوەی ئەو هەواڵ و باسە بیان گێڕایەتەوە بۆ لای پێغەمبەری خوا ﷺ وکاربەدەست و زانایان ئەوا ئەو زانایانەیان کە توانای ورگرتنی حوکمەکانیان هەیە حوکمی ئەو کار و هەڵوێستەی کە پێویستە ئەنجام بدرێت دەردەهێنا و ڕوونیان دەکردەوە بۆ خەڵك ، وە ئەگەر چاکە و ڕەحم و بەزەیی خوا نەبوایە بە سەرتانەوە ئەوا شوێنی شەیتان دەکەوتن جگە لە هەندێکتان نەبێت .

بەڵام لە گەڵ ئەوەشدا کە دەووترێت : گەڕانەوە بۆ لای زانایان پارێزەرە لە تیاچوون و گومڕا بوون ، نابێت موسڵمانان وا تێبەگەن کە ووتەی زانایان خۆی بۆ خۆی بەڵگەیە و پێویستی بە بەڵگەی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ نیە ، بەڵکو دەبێت بووترێت : ووتەی زانایان بەبەڵگە ناهێنرێتەوە بەڵکو دەبێت بەڵگەیان بۆ بهێنرێتەوە .

بنەوای دووەم : زانایان کێن و چۆن بناسرێنەوە ؟

لە بنەوای پێشوودا ئەوەمان لا جێگیر بوو کە : ((زانایان هۆکار و پارێزەرن لە لاڕێ بوون و تیاچوون)) ، ئەگەر موسڵمان لە هەموو کار و کردەوە و ڕووداوێکدا بگەڕێتەوە بۆ لایان ، بەڵام ڕەنگە لە مێشکی هەندێك لە خوێنەران ئەوە دروست بووبێت کە زانایان کێن ، و چۆن بناسرێنەوە ؟ بۆ ئەوەی کەسانی نەزانکار خۆبەزانا زان نەکرێت بە زانا ، و چەواشەکاران خۆیانی تێ هەڵنەقورتێنن ، خەڵکی چەواشە بکەن و کەسانێکیاك لێ بکەن بە زانا کەچی بیدعەکار و لاڕێبوون ، یەك گرتنەوەی مەبەستەکان کردوونی بە زانا لە لای خەڵکانی نەزان و فامکاڵ .

لە ڕاستیدا ـ نەك وەکو ئەوەی چەواشەکار و لاڕێبووان دەیخەنە ڕوو ـ لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا دەووترێت :

❑ **زانایان** : میرات گرانی پێغەمبەرانن . علیهم السلام . ، نەك بەوەی کە پارە و سەروەت وسامانیان لێیانەوە بە میرات بۆ مابێتەوە ، بەڵکو میراتگری زانستەکەیانن ، ئەو زانستەی کە لە دەروون و مێشکیان و جێگیر بووە ، و بە گشتی لە کردەوەکانیان و ڕەنگی داوەتەوە ، و بانگەوازی خەڵکی بۆ دەکەن .

❑ **زانایان** : ئەوانەن کە عارف و پسپۆرن لە شەریعەتەکەی خوای پەروەردگار ، و شارەزان بە ئایینەکەی ، ئەوانەی کە کردەوە بە زانستەکەیان دەکەن لەسەر چاوڕۆشنی و هیدایەتەوە ، ئەوانەی کە خوای

پەروەردگار دانایی پێبەخشیون ، هەروەکو پەروەردگار فەرموویەتی : " يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ " (البقرة : ٢٦٩) .

واتە : خوای پەروەردگار دانایی دەبخشێت بەو کەسانەی کە بیەوێت ، و ئەو کەسەش کە دانایی پێببەخشرێت ، ئەوا چاکە و خێرێکی زۆری پێبەخشراوە .

❑ زانایان : پێشەوایانی ئایینن بە هەوڵ و ئارامگرتنیان و تەواوی ئایینیان ئەو پلە و پایەیان بەدەست هێناوە کە هەیانە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ أَئِمَّةً يَهْدُونَ بِأَمْرِنَا لَمَّا صَبَرُوا وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يُوقِنُونَ ﴾ (السجدة : ٢٤) .

واتە : ئێمە هەندێك لەوانمان . واتە لە نەوەکانی ئیسرائیل . کرد بە پێشەوا ، و هیدایەتیشمان دان و کردنمان بە زانا ، واتە هیدات دراوبوون لە خۆیاندا و هیدایەت دەری خەڵکیش بوون ، پێبەخشینی ئەو پلە و پایەش مەنزیلەیەش بەوە بوو کە ئارام گربوون ، و لە باوەڕ و زانینیشیاندا گەشتبوون بە پلەی یەقین و ئارامی .

❑ زانایان : ئەوانەن کە ڕۆڵی فەتوادان دەگێڕن و ووتەکانیان جێگەی متمانەیە لە وەرگرتنی حوکمە شەرعیەکان ، و هەوڵیان دانانی کۆمەڵە ڕێسایەکە بۆ دیاری کردنی سنوری حەڵاڵ و حەرامەکان لە شەرعدا .

❑ زانایان : ئەو کۆمەڵەیەن کە ڕاپەڕیوون و هەستاوون بۆ فێربوون و شارەزابوون لە ئایین و پاشان هەستاوون بە فێرکردن و بانگەشەکردنی

موسـڵمانان و ئاگادارکردنـەوەیان لـە خراپـەکان ، خـوای پـەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴾ (التوبة : ١٢٢) .

❑ زانایان : ئەوانەن کە ڕێنیشاندەری خەڵکن ، و هیچ سەردەمێك نیە کە تیایدا نەبن ، تاکو ئەو ڕۆژەی کە فەرمانی خوای پەروەردگار دێت ، هەر ئەوانیشن سەروەر و پێشەنگی کۆمەڵەی سەرخراو و ڕزگاربوو تاکو ڕۆژی دوایی ، پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " لا تزال طائفة من أمتي قائمة بأمر الله لا يضرهم من خذلهم , أو خالفهم حتى يأتي أمر الله وهم ظاهرون على الناس " [1] .

واتە : بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم لە سەر ڕەوایی و حەق هەر بەردەوامن ، سەرنەخستنی هەندێك بۆیان زیانیان پێ ناگەیەنێت ، و نەش ئەوانەی کە پێچەوانەیان دەبنەوە ، تاکو خوای پەروەردگار فەرمانی خۆی دەکات ، لە ناو خەڵکدا ئەوان هەر بەردەوامن لەسەر ئەو مەنهەجە ڕەوایە .

پێشەوا (علي المديني) فەرموویەتی : ((هم أهل الحديث)) ، واتە : ئەوانە ئەهلی حەدیسن .

وە پێشەوا (أحمد) ی کوڕی (حنبل) فەرموویەتی : ((إن لم يكونوا أهل الحديث فلا أدري من هم)) ، ئەگەر ئەوانە ئەهلی حەدیس نەبن ، ئەوا من نازانم ئەوان کێن .

---

[1] (البخاري : ٧٣١١ ، و مسلم : ٥٠٥٩) .

وه پێشەوا (البخاري) لە (صحيح) دەكەيدا و لە (باب قول النبي ﷺ : لا تزالُ طائفةٌ من أمتي ظاهرين على الحق) ، واتة : بەردەوام كۆمەڵێك لە ئوممەتەكەم سەركەوتوون و لەسەر حەقن ، فەرموويەتى : ((وهُم أهل العلم)) [٢] ، واتە : ئەوانە ئەهلى عيلم و زانايانن .

❑ زانايان : پێشەنگ و سەرى ئەو كۆمەڵەيەن كە فەرمانمان پێكراوە بەوەى كە دەستى پێوە بگرين ، و ئاگادار كراوينەتەوە لە ترسناكى پێچەوانە بوونەوە و دابڕيين لێيان ، بۆ زياتر شارەزابوون ، و زانينى سيفەتى زانايان بڕوانە پەرتوكى بەنرخى (قواعد في التعامل مع العلماء : تأليف الشيخ عبد الرحمن بن معلا اللويحق) .

ئەمەبوو مشتێك لە خەرمانێك بۆ ناسينەوەى زانايان ، كە پێويستە موسڵمانان سيفەتيان بزانن بۆ ئەوەى بياننناسنەوە ، و بگەڕێنەوە بۆ لايان لە كاتى فەتوا و پرسيارەكانياندا ، چونكە زانا ئەوە نيە كە ووتەبێژ بێت و لە ووتار و دەرسەكانى ووتەى گەورە و بێ ناوەڕۆك و ڕەونەقدار بە كار بێنێت ، يان هەر كەسەو پەرتوكێك بنووسێت زانا بێت !!! يان نووسراوێك بڵاوبكاتەوە ، يان دەسنووسێك تەحقيق بكات و بەچاپى بگەيەنێت !!! چونكە . بەداخەوە ئەمانە لە مێشك و بيرى كەسانێكى زۆر لە ڕۆژگارى ئەمڕۆدا بوونەتە پێوەر بۆ كێشان و ناسينى زانا ، بەوەش كەوتوونەتە ئەو هەڵەيەى كە كەسانى ووتارخوێن !! و نووسەريان لێببێتە زانا !!!! و

---

[٢] (فتح الباري : ١٣ / ٣٥٨) .

دەبینیت ئەو جۆرە کەسانە بوونەتە جێگەی ئیعجابیان ، و بوونەتە سەرچاوەی فەتوایان ... وەکو : مامۆستا فلان ... و سەید فیسار ... و حاجی فلانە ... و هەزاران نازناوی تر کە تەنها ناوەی فریودەرە و هیچی تر ، بەڵکو بەوەشە ناوەستێت بەڵکو لە پێشین و زانایانیش بە زاناتری دەزانێت !!! و تانە و تەشەرەش لە گەورە زانایانی ئیسلام دەدات !!!!

لێرەدا پرسیارێك دێتە پێشەوە و پێویست بەوەلام دەکات ، ئەویش ئەوەیە کە گرنترین ڕێگە بۆ ناسینەوەی زانایان چیە ؟

لە وەلامدا دەووترێت : توێژەر و لێکۆلەڕەوان دووای گەشت و گەڕانێك بە ناو پەڕەی پەرتۆکەکانی (الرِّجَال) ، و (السِّيَرْ) دا دەبینێت زانایان چەند شێوازێکیان لە کارەدا بەکارهێناوە ، کردوویانەتە پێوەری کاریان ، کە گرنگترینیان ئەمانەن :

یەکەم : (الاستفاضة) بەربەلاوی و بلاوبوونەوە : واتە بەربەلاوبوونەوەی و زانست و ناو شۆرەتیان کە پێویست بەوە نەکات کە موسڵمانان بەدوای ئەوەدا بگەڕێن کە زانان یان نە ؟

بۆ نموونە زانایەتی : پێشەوایان (أحمد) ی کوڕی (حنبل) ، و (شافعی) ، و (مالك) ، و (أبو حنيفة) ... و (البخاري) و (مسلم) و هەزارەها زانای تر پێویست ناکەن بەوەی کە موسڵمانان پرسیاری ئەوە بکەن کە ئەو پێشەوایانە زانا بوون یان نە ؟! چونکە بەربلاوی شورەت و زانیاری و شوێنکەووتوانیان ، و بلاوبوونەوەی ئەرکی ئەوەی لەسەر موسڵمانان خستووە ، و پێویست بە پرسیار ناکات دەربارەیان .

دووەم : گەواهی و شایەتی زانایانی تر لەسەریان (الشهادة) :

ئەم کارە . واتە شایەتی دانی گەورە زانایان لەسەر زانایانی تر کە زانان . کار و کردارێکی شوێنکەوتراوە بە درێژی مێژووی ئیسلام ، و تیایدا زانایان و پایەبەرزانی ئەم ئوممەتە . لە سەردەمانی کۆن و تازەشدا . شایەتیان بۆ فێرخوازان و زانایانی تر داوە ، و مەنزیلە و پلە و پایەیان دەرخستوە ، بۆ ئەوەی جێی متمانەی موسڵمانان بن و چەواشەکاران کە پۆشاکی درۆ و چەواشەکاری نەکەن بەبەر خۆیان و کەسانی تری نەزانەوە ، هەروەك لەم سەردەمانەدا ، و بێشەرمانە کەسانی چەواشەکار ئەو پلەیە بەخۆیان دەدەن کە وەکو زانایەك پاکانە و پلە و پایەی زانایەتی بەکەسانێکی بیدعەکار و حزبی بدەن ، نەك لەبەر ئەوەی کە ئەو کەسانە شایستەی ئەوە بن ، بەڵکو تەنها لەبەر هاو حزب بوون یان لەبەر ئەوەی هاوبیری خۆیانە !!!!!

ئەوەی زیاتر جێگەی سەرنج بێت لە کاری چەواشەکارانی ئەم سەردەمە ئەوەیە کە ئەو کارەیان . باسکردنی کەسانی تر بە زانا . ئەگەر ڕاستەوخۆ ئەوە دەرنەبڕن تێیدا ، بە ناڕاستەوخۆ ئەوە دەردەبڕن کە خۆیان لە زانا زاناترن !!! چونکە ئەهلیەتی ئەوەیان بەخۆیان داوە کە زانایانی ئەهلی سوننە بە موسڵمانان بناسێنن !!! ولا حول ولا قوة إلا بالله .

پێشەوا (محمد) ی کوڕی (صالح العثيمين) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بەو جۆرە کەسانە فەرموویەتی : ((لكن مع الأسف الشديد ، إن كلمة الشهيد اليوم صارت رخيصة ، كما صارت كلمة الشيخ ، فالآن كلمة الشيخ

رخيصة ، يعني يقال للإنسان الذي لا يعرف كوعه [٣] من كرسوعه [٤] يقال له : شيخ !!!!!!

وتجده يجلس في مجلس كله عوام ، ثم يقوم يتكلم بكلام فصيح بين ، وعن شجاعة ، فيقولون : هذا عالم ، لا نظير له ، فيكون عندهم شيخ الشيوخ !!!

وكذلك أيضا سهلت كلمة الإمام ، الآن لو صنف الإنسان كتابا مختصرا من أبسط ما يكون ، قالوا : هذا إمام !! سبحان الله تعالى ! الإمام لابد أن يكون عالما كبيرا متبوعا ، وليس كل إنسان يؤلف يسمى إماما ، ولهذا لما اختلفت المفاهيم هنا ، صارت الألقاب تشوش ، فعندما تقرأ كتابا صغيرا لأحد المؤلفين ، وتقول : قال الإمام

---

[٣] (الفيومي) **له** (المصباح المنير : ٢ / ٥٤٤) **دا فەرموويەتى** : ((الكُوعُ : طرف الزند الذي يلي الإبهام ، و الجمع (أَكْواعٌ) ، مثل : قفل و أقفال و (الكَاعُ) لغة ، قال الأزهري : (الكُوعُ) طرف العظم الذي يلي رسغ اليد المحاذي للإبهام ، و هما عظمان متلاصقان في الساعد ، أحدهما أدقّ من الآخر ، و طرفاهما يلتقيان عند مفصل الكفّ ، فالذي يلي الخنصر يقال له (الكُرسُوعُ) و الذي يلي الإبهام يقال له (الكُوعُ) وهما عظما ساعد الذراع ، ويقال في البليد : لا يفرق بين (الكُوعِ) و (الكُرْسُوعِ))) **وە بڕوانە** : (تاج العروس من جواهر القاموس : ٢٢ / ١٤١) .

[٤] **وە لە** (القاموس المحيط : ١ / ٩٨٠) **يشدا هاتووە** : ((الكُرْسُعَةُ ، والكُرْسوعةُ بضمهما : ... طَرَفُ الزَّنْدِ الذي يَلي الخِنْصَرَ النَاتِىءُ عندَ الرُّسْغِ أو عُظَيْمٌ في طَرَفِ الوَظِيفِ مما يَلي الرُّسْغَ من وظيفِ الشاءِ ونحوِها من غيرِ الآدمِيينَ)) .

فلان ابن فلان ! ماذا يظن السامع ؟ ، يظن أنه إمام من أكابر العلماء ، وهذا لا يجوز ، أن نصف الإنسان بما لا يستحق ، لأن هذا فيه شيء من الكذب)) [٥] .

واتە : بەڵام بەداخێكی زۆر گەورەوە دەڵێم : ووشەی شەهید لەم ڕۆژگارەدا بێنرخ بووە ، هەروەكو چۆن ووشەی شێخیش بێنرخ بووە ، ئیستا ووشەی شێخ بێنرخ بووە ، ئەوەش بەوەی كە بەكەسانێك دەووترێت : كە دوو سەری ئێسكەكەكانی باسكیان (كوع و كرسوع) لە یەك جیاناكەنەوە !! كەچی پێیان دەووترێت : شێخ !!!!

وە دەبینیت لە مەجلیسی وا دادەنیشێت كە هەموو كەسانی عەوامن ، و ئەویش هەڵدەستێ بە ووتنی چەند ووتەیەكی ڕەونەق دار ، و ئازایەتی خۆی دەردەخات ، و خەڵكەكەش دەڵێن : ئەمە زانایە !! و هاوشێوەشی نیە !! بۆیە دەبینیت لای ئەوان بە شێخی هەموو شێخان دەژمێردرێت !!

هەروەها ووتنی ووشەی پێشەواش ئاسان بووە ، دەبینیت ئەگەر كەسێك پەرتوكێكی كورت ، كە ئاسانترین شتە نووسیەوە ، دەووترێت : ئەوە پێشەوایە !!! پاكی و بێگەردی بۆ خوای پەروەردگار !! پێشەوا دەبێت زانایەكی گەورە بێت ، و خەڵكی شوێنكەوتووی هەبێت ، نەك هەر كەس و نووسی پێی بووترێت پێشەوا !!!! وە لەبەر ئەوەی كە لێرەدا چەمكەكان تێكەڵ بوون ، دەبینیت نازناوەكان دەشێوێنرێن و ئاوەژوو دەكرێت ، چونكە كە پەرتوكێكی بچوكی یەكێك لە نووسەران

---

[٥] (فوائد من شرح عقيدة أهل السنة والجماعة " للشيخ ابن عثيمين : ١ / ٣٠) .

دەخوێنیتەوە و دەڵێت : پێشەوا فلانی کوڕی فلان فەرموویەتی !!! بیسەر گومانی چی دەبات ؟!! گومانی ئەوە دەبات کە پێشەوایەکە لە زانایان ، ئەمەش نادروستە و نابێت کەسێك وەسف بکەین بە سیفەتێك کە شایستەی نیە ، چونکە بڕێك درۆی تێدایە .

هەر لەم بارەیەوە . واتە : هەستانی زانایان بە گەواهی دان بۆ زانایانی تری ئەهلی سوننە . شێخ (مقبل بن هادي الوادعي) . بە ڕەحمەت بێت . ئەم پرسیارە ئاراستە دەکات کە : ((إذا سئلنا من هم العلماء السلفيون في هذا العصر ؟ فكيف نجيب ؟)) ، واتە : ئەگەر پرسیارمان لێ بکرێت کە زانایانی سەلەفیەت لەم سەردەمەدا کێن ، چۆن جواب دەدەینەوە ؟

پاشان لە وەڵامیشدا دەفەرموێت : ((النبي . صلى الله عليه وعلى آله وسلم . يقول : " لا تزال طائفة من أمتي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي أمر الله وهم كذلك " ، **فمن هؤلاء العلماء الشيخ ابن باز حفظه الله ، والشيخ الألباني حفظه الله ، والشيخ صالح الفوزان ، والشيخ ربيع بن هادي ، والشيخ عبدالمحسن العباد حفظهم الله ، ... فإن قال قائل : أنت لا تذكر الحزبيين ! قلت : لا أذكرهم ولا كرامة** ﴿ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاغَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴾ (الصف : ٥))) [٦] .

[٦] (أسئلة البريطانيين من مدينة بارمنغهام عن جمعية إحياء التراث وحزب التحرير : تم التسجيل في ٢١ شوال ١٤١٧هـ ، السؤال : ١٦٢) .

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم لە سەر ڕەوایی بەردەوامن ، سەرنەخستنی هەندێك بۆیان زیانیان پێ ناگەیەنێت ، و هەروەها ئەوانەی کە پێچەوانەیان دەبنەوە ، تاکو فەرمانی خوای پەروەردگار فەرمانی دێت ، و ئەوان لەسەر ئەو مەنهەجە ڕەوایە بەردەوامن ، لەو زانایانەش : شێخ (ابن باز) خوا بیپارێزێت ، وە شێخی (الألباني) خوا بیپارێزێت ، وە شێخ (ربيع بن هادي المدخلي) ، و شێخ (عبدالمحسن العباد) خوا بیانپارێزێت ، ... وە ئەگەر یەکێك بڵێت : تۆ ناوی حزبیەکان ناهێنێت !! ئەوا دەڵێم : ناویان ناهێنم و هیچ ڕێزێکیشیان لەلام نیە .

سێیەم : بە شوێنەوار و پاشماوەکانیان (الآثار) :

مەبەست لە شوێنەواریان ئەو پەرتۆکانەیە کە دوای خۆیان دەبێت بە سەرچاوەی شەرعی بۆ موسڵمان ، و پاشماوە بۆیان ، وەکو : کتێبی (الموطأ) ی پێشەوا (مالك) ، و (مسند) ی پێشەوا (أحمد) ی کوڕی (حنبل) ، و هەریەك لە کتێبی (الأم ، و الرسالة ، و المسند) ی پێشەوا (الشافعي) ، و (صحيح) ی هەریەك لە پێشەوایان (البخاري و مسلم) پەرتوکەکانی سوونەت ، و ئەو کتێبانەی کە لە زانستی قورئان و سوننەتدا نووسراون ، و هەر هەمووشیان بە گشتی هەزارەها کتێبی تریش کە بە سەرچاوە دادەنرێن بۆ موسڵمانان ، و جێی متمانەیانن بە گشتی .

هەر ئەو سەرچاوانەشن کە زانایان ، و فێرخوازانی شەرعی لە هەموو سەردەمێکدا خۆیان و جگە لە خۆشیان لە سەر پەروەردە دەکەن ، و هانی

گەڕانەوەی موسڵمان دەدەن بۆیان ، کەواتە زانایان با بەجەستەیان لە ناو موسڵمانان بڕۆن و نەمێنن ، بەڵام دڵنیان لەوەی کە شوێنەوار و پاشماوەکانیان لە ناویاندا دەمێنێتەوە .

پێشەوا (علي) کوڕی (أبو طالب) ﷺ لەم بارەیەوە فەرموویەتی : ((العلماء باقون ما بقي الدهر , أعيانهم مفقودة , وآثارهم في القلوب موجودة)) ، واتە : زانایان بە مانەوەی زەمانە دەمێننەوە ، ڕاستە جەستە و تەنیان نادیارە ، بەڵام شوێنەوار کاریگەریان لە دڵەکاندا بوونی هەیە .

جا خوێنەری بەڕێز : پاش ئەم ڕوونکردنەوەیە ، وەك ئاشکراکردنێت بۆ هەندێك لە چەواشەکاریەکان وەك لەوەی کە کەسانێکی حزبی وەکو گەورە زانایانی ئەهلی سوننە و سەلەفیەت بە موسڵمانان دەناسێنرێت !!! لەم بەشەدا هەریەك لە (عبدالرحمن عبدالخالق) ی نیشتەجێی کوێت و بەڕەگەز میسری ، و (عبدالمجيد الزيمي) یەمەنی وەکو نموونە دەهێنینەوە ، و ووتە و شایەتیدانی هەندێك لە زانایان لە سەریان دەخەینەڕوو بۆ ئەوەی دەرکەوێت کە ئەم دووە زانان یان چی ؟!!!! وە بەوەش ئاشکرا دەبێت کە ئەو دووە لە زانایانی سەلەفیەتن ، هەروەکو چەواشەکاران دەیڵێن ؟!!! یان حزبی و بیدعەکارن وەکو زانایان فەرموویانە ؟!!!

کەسی یەکەم : (عبدالرحمن عبدالخالق) :

(عبدالرحمن عبدالخالق) کەسێکە بە ڕەچەڵەك و ڕەگەز میسریە و نیشتەجێی وڵاتی کوێتە ، لە دوای خوێندنی زانکۆی لە وڵاتی سعودیە لە بەر هەندێك کار و کرداری لەو وڵاتە دوور خراوەتەوە ، و نێردراوە بۆ

ولاتی کوێت ... پاشان دەستی کردووە بە بانگەشە لەو ولاتەدا ... جا بۆ ناسینی ناوبراو با بڕوانینە ووتەی هەندێك لە زانایان سەبارەت بەم کەسە ... ئەوەش بۆ ئەوەی دەرکەوێت کە ئەم کەسەی کە چەواشەکاران وەکو زانای سەلەفی !!! یان فێرخوازی زانایانی سەلەفی !!! بە موسڵمانانی دەناسێنن و پیشانیان دەدەن !!! بەو شێوەیەیە یان یەکێکی ترە لە چەواشەکاری چەواشەکاران ؟!!! جا بە پشتیەوانی خوای پەروەردگار دەڵێم :

لەو زانایانەی کە لە فەتواکانیاندا باس لە (عبدالرحمن عبدالخالق) دەکەن :

پێشەوا شێخ (ابن باز) ه . بە ڕەحمەت بێت . کە سەبارەت بە ووتەکانی (عبدالرحمن عبدالخالق) دەرحەق بە زانایانی سعودیٚ [٧]

---

[٧] (عبدالرحمن عبدالخالق) لە شریتی (المدرسة السلفية) دا دەڵێت : ((إنَّ طائفة العلماء في السعودية في عماية تامة وجهل عن المشكلات الجديدة وأنَّ سلفيتهم التقليدية لا تُساوي شيئاً)) !!!

واتە : بەڕاستی کۆمەڵی زانایان لە سعودیە سەبارەت بە کێشە نوێکان لە کوێرەوەریەکی تەواو و نەزانیدا دەژین ، وە بەڕاستی سەلەفیەتیەکەیان لاسایی کارانەیە و هیچ نرخێکی نییە !!!

فەرموویەتی : ((**هذا قول باطل** ... **ولا شكَّ أنَّ ما قلتَهُ في علماء السعودية غير صحيح وخطأ منكر**)) [٨] .

واتە : ئەمە ووتەیەکی ناڕەوایە ... وە گومانیش لەوەدا نیە کە ئەو ووتانەی کە ووتووتن سەبارەت بە زانایانی سعودیە ، ڕاست نین ، و هەڵەیەکی نادروست و ناقۆڵایە .

وە شێخی پایەبەرز (الألباني) یش . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) فەرموویەتی : ((**في اعتقادي أنَّهُ غلبتْ عليه الناحية السياسية ، أظن انحرف في بعض الشيء عن الخط السلفي وهذا أمر ما هو بسهل**)) [٩] ، واتە : بە باوەڕی من (عبدالرحمن عبدالخالق) بواری ڕامیاری (سیاسی !!!) بەسەریدا زاڵ بووە ، وە گومانم وایە کە لە هەندێك شتدا لایداوە لە ڕێگای سەلەفییەت و ئەمەش کارێکی ئاسان نییە .

هەروەها لە سەرزەنشتی (عبد الرحمن عبد الخالق) دا فەموویەتی : ((**أنَّهُ ليسَ إخوانياً لكن منهجهُ منهج الإخوان المسلمين ، كيف ذلك ؟ أولاً هو تحزَّبَ وتكتَّلَ ! هذا التحزُّب وهذا التكتُّل ليس على المنهج السلفي الذي نحنُ ندعو إليه** ...)) ، واتە : ئەو ئیخوانی نیە ، بەڵام پەیڕەوی پەیڕەوی (الإخوان المسلمين) ە ، ئەوەش چۆن ؟ یەکەم جار : ئەو حزبایەتی کردووە و پارچەگەرێتی کردووە

---

[٨] (دفع بغي الجائر الصائل ص ٢٠٣ . ٢٠٤) .

[٩] (سلسلة الهدى والنور الشريط رقم : ١٧٣ ، الدقيقة : ١٩) .

!! ئەم حزبایەتی و پارچەگەرێتیەش لە سەر پەیڕەوی ئەو سەلەفیەتە نییە کە ئێمە بانگەشەی بۆ دەکەین .

وە شێخ و زانای ئوصولی (ابن العثيمين) یش . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە (عبدالرحمن عبدالخالق) فەرموویەتی : ((كذَّاب من وجه وضلال من وجه ... لا أنصح الشباب أن يرتبطوا بمثل هؤلاء ، يُحذَّر منه ، ويُحقق معه)) [١٠] .

واتە : لە ڕوویەکەوە درۆزنە ، و گومڕاکاریشە لە ڕوویەکی ترەوە ... بۆیە من ئامۆژگاری لاوان ناکەم کە پەیوەست ببن بە ئەو جۆرە کەسانەوە ، و خەڵکی لێ ئاگادار بکرێتەوە ، و پشکنینی لە گەڵدا بکرێت .

وە شێخ (صالح الفوزان) یش سەبارەت بە ووتەیەکی (عبدالرحمن عبدالخالق) فەرموویەتی : ((<u>هذا الكلام يدل على حقد في قلبه على علماء الدعوة الموجودين الآن ، وهذا قليل من كثير مما قاله ـ عبدالرحمن عبدالخالق ـ عليه مسئوليته أمام الله ... على الطلبة أن يحذروا منه</u>)) [١١] ، واتە : ئەم قسەیە بەڵگەیە لەسەر ڕق و قینێك لە دڵیدا بەرامبەر بەو زانایانەی کە ئێستا هەن ، ئەمەش کەمێکە لەو زۆرەی کە . عبدالرحمن عبدالخالق . ووتویەتی کە بەرپرسیارە لێی لەبەرامبەر خوادا .. پێویستە لەسەر قوتابیانی زانستی شەرعی وریابن لێی . یان خەڵکی لێ بە ئاگا بکەنەوە ..

---

[١٠] (العلماء يتولون تفنيد الدعاوي السياسية المنحرفة ص ١٨) .

[١١] (العلماء يتولون تفنيد الدعاوي السياسية المنحرفة ص ١٩) .

وه زاناى موجاهيد شێخ (مقبل بن هادي الوادعي) يش . به ڕەحمەت بێت . لە وەڵامى پرسيارێكدا كە ئەمە دەقەكەيەتى : ((هل عبدالرحمن عبدالخالق مبتدع ؟)) ، واته : ئايا (عبدارحمن عبدالخالق) بيدعەكاره ؟

وەڵام دەداتەوە و دەڵێت : ((**نعم مبتدع [وليبلغ الشاهد الغائب]** [١٢] ، **مادام يدعو إلى الحزبية** ، ورب العزة يقول : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (آل عمران : ١٠٣)... **فالتعصب لهذه الحزبيات الساقطة يعتبر بدعة** ، ...)) [١٣].

واته : بەڵێ بيدعەكاره [با ئامادەبووان ئامادەنەبووان ئاگادار بكەنەوە] ، مادام بانگەشە بۆ حزبايەتى دەكات ، خواى بەتوانا و دەسەڵات فەرموويەتى : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ ... بۆيە دەمارگيرى بۆ ئەم حزبايەتيە بێ نرخ و كەوتووانە به بيدعه دادەنرێت .

---

[١٢] هذه زيادة من شريط (الشهاب الحارق) فراجعه .

[١٣] (إعلام الإخوان بما قاله المحدث العلامة مقبل الوادعي أبو عبدالرحمن في الداعية عبدالرحمن عبدالخالق وجمعيته ومجلته الفرقان ، جمعه واعتنى به : أبو جويرية) (تحفة المجيب على أسئلة الحاضر والغريب) (نقلا عن : (مجموع فتاوى علماء السنة الصادرة في التحذير من الفرق والأحزاب والجماعات المعاصرة : لأبي عبدالرحمن المصري : ص ٤٢ ـ ٤٣) .

وه لە ووتەيەكيدا فەرموويەتى : ((**وقد قلنا لعبدالرحمن عبدالخالق : (سلفطي) ، فالسين واللام والفاء سلفية ، والطاء والياء ديمقراطية**)) (إعلام الإخوان بما قاله المحدث العلامة مقبل الوادعي أبو عبدالرحمن في الداعية عبدالرحمن عبدالخالق وجمعيته ومجلته الفرقان ، جمعه واعتنى به : أبو جويرية) .

وه لـه فەتوايـەكى تريـدا فەرموويـەتى : ((**الأمـر الـذي نعتقـده : أن الإخـوان المسلمين مبتدعـة ، وأن جماعـة التبليـغ مبتدعـة ، وأن أصحاب سلفية عبدالرحمن عبدالخالق مبتدعة ، وأي دعوة تريد أن تجمع مجموعـة من النـاس وتترك الباقين ، أو من انضم إليها تعتبر على بدعـة** ؛ لأن الرسول ﷺ يقول : " المسلم أخو المسلم لا يظلمه ولا يخذله ولا يحقره ، التقوى هاهنا بحسب امرئ من الشر أن يحقر أخاه " ، ورب العزة يقول في كتابه الكريم : ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴾ (الحجرات : ١٠) ، ويقول : ﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾ (المائدة : ٢))) [١٤] .

واتـه : ئـەوەى كـه بيروباوەڕمانـه : كۆمـەڵى (الإخـوان المسـلمين) بيدعەكارن ، وه كۆمەڵێ (التبليغ) يش بيدعەكارن ، و ئەو كەسانەى كه لەسـەر سـەلەفيەتەكەى (عبـدالرحمن عبـدالخالق) ن بيدعـەكارن ، و هـەر بانگەوازێك كه بيەوێت كۆمەڵێك لـه خـەڵكى كۆبكاتـەوه و ئـەوانى تـر وازلێبێنێـت ، يـان ئەوانـەى كـه پەيوەنـديان پێـوه بكـەن و بچـنه ڕێزەكانيانەوه لەسەر بيدعەن ، چونكه پێغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويـەتى : موسڵمان براى موسڵمانه ، ستەمى لێ ناكات ، پشتى لێ ناكات ، و ڕقيشى لێ نيـه ، و ئامـاژەى بـۆ سـينگى كـرد و فـەرمووى : تـەقوا و لەخواترسـان لێرەدايه ، بۆ تاوانبارێتى موسڵمان ئەوەند خراپەى بەسه ڕقى لـه براكەى بێت ، وه خواى بەتوانا لـه كتێبەكەيدا فەرموويەتى : بڕواداران براى يـەكن

[١٤] (ص ٤٠٨ ـ ٤٠٩ : إجابة السائل) .

، وه فەرموویەتی : وه هاریکاری یەکتر بکەن لە چاکە و لەخواترسان ، و نەکەن هاریکاری یەکتر بن لە تاوان و ستەمدا .

وه سەبارەت بە کرداری ناقۆلای (عبدالحمن عبدالخالق) ، و پەرتەوازەکردنی موسڵمانان لە جیهاندا بە هۆیەوە فەرموویەتی : ((فرّق ـ أي عبدالرحمن ـ أهل السنة بمصر ، وفرّق أهل السنة بأندونيسيا ، فلا بارك الله في عبدالرحمن عبدالخالق ، ... ، أما هذا ـ أي عبدالرحمن ـ فقد فرّق بين أهل السنة ... ولا تنسوا مدحه لصدام ... [و] هو وأتباعه [يقولون] في الشيخ الألباني وأخرى في الشيخ ابن باز ، وأنهما لا يفهمان الواقع)) .

واتە : (عبدالرحمن عبدالخالق) لە میسر و ئەندەنووسیادا ئەهلی سوننەی پەرتەوازەکردووە ، جا خوای پەروەردگار پێز و بەرەکەتی خۆی بەسەردا نەڕێژێت ، .... ، وه سەبارەت بەمە . واتە : عبدالرحمن . پەرتەوازەی لە نێو ئەهلی سوننەدا ناوەتەوە ... ئەو هەموو پێهڵدانەیتان لە بیر نەچێت کە سەبارەت بە (صدام) ... ئەو و شوێنکەوتوانیشی سەبارەت بە شێخ (الألباني)، وشێخ (ابن باز) دەڵێن: لە واقع تێ ناگەن!!!

وه سەبارەت بە دەرخستنی هەڵەکانی ، و بەرپەرچدانەوەی پێشەوا (ربيع بن هادي المدخلي) بۆ ئەم بەناو زانایەی کە چەواشەکاران کردوویانە بەزانا فەرموویەتی : ((... ، ثم بعد ذلك انحرف ، وأعظم انحرافه هو تفرقة كلمة أهل السنة ، ... ، وأنصح بقراءة كتاب أخينا في الله ربيع بن هادي (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) فهو كاف وافٍ .

وأنا أشهد الله أنني أبغضه في الله لما افترى على دعوة أهل السنة فقد فرّق بين أهل السنة في اليمن ، وفي أشرطة الحرمين وفي السودان .

وأقول : إنه لا يعتمد على أشرطته ولا على كتبه ، ... فلا أنصح بقراءة كتبه ولا باستماع أشرطته ولا أثق به ... ، بل الرجل أضلّ أمماً وفرّق كلمة أهل السنة ، وغرّ الناس بدينارة لا بأفكاره)) [١٥] .

واتە : پاشان لایداوە و گەورەترین لادانیشی بریتیە لە پەرتەوازەکردنی ووتەی ئەهلی سوننە ، ... ، وە ئامۆژگاری دەکەم بەوەی کە کتێبی (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) بخوێنرێتەوە کە لە نووسینی برای بەڕێزمان شێخ (ربيع بن هادي) یە ، چونکە هەر ئەو کتێبە بەسە و مەبەستیش بەجێ دێنێت .

وە من پەروەردگار دەکەم بە شایەت کە لەبەر خوای پەروەردگار من ڕقم لێیەتی ، لەبەر ئەو درۆیانەی کە بە ناو ئەهلی سوننەوە کردوویەتی ، و بووەتە هۆی پەرتەوازەیی ئەهلی سوننە لە یەمەندا ، و ... ، وە دەڵێم : نابێت متمانە بکرێە سەر کاسێت و کتێبەکانی ، ... وە ئامۆژگاری ناکەم بە خوێندنەوەی کتێبەکانی ، و نەش بە گوێگرتن لە کاسێتەکانی ، و هیچ متمانەیەکیشم پێی نییە ... ، بەڵکو ئەو پیاوە ئوممەتانێکی گومڕا کردووە ، و ووتەی ئەهلی سوننەشی پەرتەوازە کردووە ، و حەڵکیشی بە دیناری کوێتی ، و بیروڕاکانی هەڵخوڵەتاندووە .

---

[١٥] (إعلام الإخوان بما قاله المحدث العلامة مقبل الوادعي أبو عبدالرحمن في الداعية عبدالرحمن عبدالخالق وجمعيته ومجلته الفرقان ، جمعه واعتنى به : أبو جويرية) .

وه شـــيخ (ربيـع بـن هـادي المـدخلي) لـــه كتيبـــى (النصـر العزيـز) دا سـەبارەت بـه هۆكـارى جيـاوازى (عبـدالرحمن عبـدالخالق) لـه گـەڵ زانايـانى سەلەفيەت فـەرمـوويەتى : ((**إنَّ الخلاف بين عبدالرحمن وبين علماء المنهج السلفي وعلى رأسهم الشيخ (ابن باز و الألباني) إنَّما هو في تحريم التفرُّق أو جوازه ، فالكتاب والسنة والإجماع ، وما عليه أهل المنهج السلفي ومنهم (ابن باز و الألباني) تحرم التفرُّق والتحزُّب في هذه الأمَّة**)) [١٦] .

---

[١٦] " النصر العزيز " ص : (١٦٩) .

شيخ (ربيع المدخلي) له بەرپەرچدانەوەى سەبارەت بـه (عبدالرحمن عبدالخالق) جگـه له كتيبى : (النصر العزيز على الرد الوجيز لعبدالرحمن عبدالخالق) كتيبى : (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات ، حوار مع عبدالرحمن عبدالخالق) يشـى نووسـيوه .... شيخ (صالح الفوزان) لـه پێشـەكى نووسـينيدا بۆ ئـەم كتيبـه فەرموويـەتى : ((قد قام أخونا فضيلة الشيخ ربيع بن هادي مدخلي بالرد على عبدالرحمن عبدالخالق في هذا الكتاب الذي هو بعنوان (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) ، وقد وجدتهُ وافياً بالمقصود . والحمد لله . وأسألُ الله أن ينفع به)) .

وه شيخ (صالح السحيمي) لـه پێشـەكى بۆ نووسينى بۆ ئـەم كتيبـەدا فەرموويـەتى : ((وصف (عبدالرحمن عبدالخالق) علماء الأمة بِما هم منه برآء بأساليب خطيرة تدع الحليم حيران ... وطعن في أخلاق العلماء ... إزاء هذه الطعون في المنهج السلفي والقائمين عليه تحت تأثير الحزبية المقيتة التي يتصدرها عبدالرحمن عبدالخالق قام فضيلة الشيخ الأستاذ الدكتور ربيع بن هادي

واته : جياوازى نێوان (عبد الرحمن) و زانايانى مەنهەجى سەلەفيەت وە لە سەروى هەموويانەوە شێخ (ابن باز و الألباني) لەوەدايە كە ئايا پەرتەوازەى و پارچە پارچەگەرێتى حەرامە يان دروستە ؟!! جا (قورئان و سوننەت و كۆڕاى زانايان) و ئەو بەرنامەيەى كە ئەهلى مەنهەجى سەلەفيەتى لە سەرە لەوانەش (ابن باز و الألباني) بەڵگەن لە سەر حەرامێتى پەرتەوازەى و پارچە پارچەگەرێتى لە نێو ئەم ئوممەتەدا .

وە شێخ (يحيى بن علي الحجوري) ناوبراوى بە يەكێك لە بانگەشەكارانى حزبايەتى داناوە هەروەكو فەرموويەتى : ((١١ . **عبد الرحمن عبد الخالق : ذلك حزبي من كبار الحزبيين** كان من أصحاب إحياء التراث ، وقد أفسد أناسا كثيرين)) [١٧] .

مدخلي بالرد على عبدالرحمن عبدالخالق بعد أن استفرغ وسعه وبذل جهده في مناصحتهِ سرَّاً وجهاراً ، وذلك في كتابهِ الذي عنوانه (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) فقد قرأتُ الكتاب من ألفهِ إلى يائهِ فألفيتهُ كتاباً نافعاً قيماً وافياً بالغرض الذي أُلِّفَ فيه ، فيه عرض وتحليل دقيق لأقوال عبدالرحمن عبدالخالق التي أوردها في أشرطته وسطرها في كُتبه ، وبيان زيف تلك الأقوال بالحجج الواضحة والبراهين القاطعة مع الأمانة العلمية في النقل والتوثيق من المصادر)) .

[١٧] (التحذير من دعاة الجهل والتحزب والتلبيس والتغرير : للشيخ أبي عبدالرحمن بن علي الحجوري حفظه الله تعالى ، كانت هذه المحاضرة ليلة الجمعة الموافق ١٤٢٦/٠٢/٢٩ هـ) .

واتـه : (عبدالرحمن عبدالخالق) کەسـێکی حزبیـه و بـەڵکو یەکێکـه لـه سەران و گەورەی حزبیەکان ، یەکێك بووه لـه کۆمەڵـەی (إحياء التراث) ، و خەڵکێکی زۆری تێك داوه .

جا خوێنـەری بـەڕێز : کـەواتـه دەرکـەوت کـه (عبدالرحمن عبدالخالق) کەسێکی حزبی و هاوبیری چەواشەکارانه نەك کەسێکی سەلەفی بێت ، وه ئاشـوب گێـڕ و پەرتـەوازەکاری موسـڵمانانه نـەك زانایـەك کـه هـەوڵی یـەکبوونی موسڵمانان بدات ، وه زانایـانیش بەرپەرچیان داوەتـەوه نـەك ئەوەی گەواهی ئەوەیان بۆ دابێت که زانایه !!!

کەسی دووەم : (عبدالمجيد الريمي) :

(عبدالمجيد الريمي) یـەکێکی تـره لـەو کەسـانەی کـه چەواشـەکاران لـه گـەوره زانایـانی سـەلەفیەتی دەزانـن لـه یـەمەنـدا !!!! ئـەوەش تـەنها لەبـەر ئـەوەی کـه هاوبیریـەتی و کەسـێکی حزبیـه وەکـو خـۆی و هیچـی تـر !!! بەوەش سوود لە ووتەکانی وەردەگرێت بۆ پاڵپشت کردنی بۆچوونەکانی !!! بـێ ئاگـا لـەوەی کـه ئـەم کەسـه . واتـه : الريمي . کەسـێکه وەسـف و ستایشـێکی زۆری گروپـی (القاعـدة) دەکـات لـه سـەر پـەڕەکانی ئەنتـەرنێت !!! وه ئـەو هـەموو ئاشـووب و ڕەشـبکوژی و شەڕوشـۆڕ و مـاڵ وێرانـی و ئاوارەیـەی کـه لـه عیراقـدا بەگشـتی و لـه فەلوجـەدا بـەناوی تێکۆشان و جیهادەوه ڕوودەدات بەڕەوا دازانێت ، و پشـتیگیری لێ دەکات !!!

ڕەنگـە يـەكێك بڵێـت : خـۆ (الريمي) فيرخـوازى شـێخ (مقبل بن هادي الوادعي) بووە . بە ڕەحمەت بێت . !!!! لـە وەلامدا دەڵـێم : بـەڵىٚ ڕاستە (الريمي) لە سەرەتادا فێرخوازى ئەو زانا بەڕێزە بووە ، بەڵام دواتر و دواى چـاوپێكەوتنى بـە (عـائض القـرني) ى حزبـى لـە ئـەمريكا و ڕوودانـى ووتووێژێك لە نێوانياندا بۆچوونەكانى دەگۆڕێت و دەبێت بەوەى كە تانە بدات لە مامۆستاكەى و زانايانى ترى ئەهلى سوننە ، هەروەكو زانايان باسيان لێوە كردووە !!!

شاعرێكى ئەهلى سوننە (أبو رواحه الموري اليماني) لە يەمەندا لە باس و بەسەرهاتى (الريمي) ، و گۆڕانەكەى دواى چاوپێكەوتنى بە (عائض القرني) ى حزبى لە ئەمريكا و تانەدانى لە مامۆستاكەى شێخ (مقبل بن هادي الوادعي) ، پێشەوا (ابن باز) فەرموويەتى :

وذا الريمي قد أبدى ودادا — لأهل الحق حين أتى غلاما
وبعد لقائه القرني يوما — بأمريكا فقد أرخى الخطاما
فعاد منظما يدعوا رويدا — ويظهر فكره عاما فعاما
فذاك الانتخاب به اجتهادا — ويبدو الطعن في شيخي سهاما
فذالك مقبل مأفون شعب — سيسأل عن مقالته لزاما
ويمدح منهج الإخوان جهرا — يعودهمو إذا وجدوا زكاما

وە دەڵێت :

الم يكن مقبل شيخا يعلّمه حتى رماه بمأفون واسفاف ؟
الم يقم مرة في الناس يخطبهم بارض صنعاء بتلفيق واسراف
بأن ابن باز ذو مداهنة وأنه صار ذا طيش واخفاف ؟؟؟
حتى مضى الناس تبغضه قلوبهم كذاك يرمونه بشر أوصاف

وه بۆ زياتر سەڵماندنی ئەوەی كە (عبدالمجيد الزيمي) كەسێكی حزبيە نەك زانايەكی سەلەفی ، بڕوانە كە چۆن وەسف و سەنائی (سلمان بن فهد العودة) ی حزبی دەكات لە كاتی سەردانی بۆ ناوەندی بەناو بانگەشە و زانستيەكەيەوە كە تێيدا دەلێت :

أبا معاذ بقلبي اليوم معترك من المشاعر والأشواق تضطرم
في القلب حب عظيم كيف أرسمه وكيف أنظمه شعرا فينتظم
في النفس معنى كبير كيف أبرزه في اللفظ يا رب إني عاجز فدم
أهل البيان ويا أهل اللسان ألا معبر أسعفونا فالفؤاد دم
كيف المقال وسلمان لصحوتنا هو المقال هو الأسماع والكلم
كيف البيان وسلمان لدعوتنا هو البيان هو القرطاس والقلم
كيف الثناء وسلمان لأمتنا هو اللسان فنحن دونه عجم
كيف الحديث وسلمان لنهضتنا هو العمود هو الفسطاط والخيم
كيف الكلام وسلمان لملتنا نور تزاح له الأسداف والظلم
فالنور نور فقل لي كيف أمدحه إلا بذكر اسمه باللفظ ينفهم

سلمان بحر من العلم الغزير لمن يريد علما فمن للبحر يقتحم
سلمان فكر وتاريخ ومعلمة وقدوة يقتديها العرب والعجم
لكل حزب إمام يهتدون به لكن سلمان تستهدي به أمم
سلمان منا شعار للجميع غدا كل الجماعات سلمان لها علم
وسعت للناس حتى قال قائلهم كأن هذا هو الميقات والحرم
الكل يقصده من كل طائفة ليهتدي هكذا الأعلام والعلم
نجم ولابد من رفع الرؤوس إلى تلك النجوم ليستهدي بها الفهم
لكن سلمان لا يدنو له بصر حتى يطأطئ عرفانا ويحتشم
وهذه قد خلت منها النجوم فقد فاق النجوم وذلت عنده النجم
فمن سواك له هذا المقام ومن له لدى الكل هذا القدر والقدم
تنازع الناس كل يدعيك فهل ترى سيمكن تقسيم فنقتسم
كأنك المورد العذب الزلال وقد تجمع الناس حول الماء وازدحموا
سلمان يا أيها الحادي لرحلتنا أنت النديم وأنت اللحن والنغم
شيخ الحداة لنا يحدو فينعشنا فننتشي ويزول الهم والألم
أنت الذي صوته مثل النسيم إذا هب النسيم يداوي من به سقم
كم من عليل تداوى بعد علته وفجأة ذلك المعلول يبتسم
سلمان ما نلت هذا المجد عجرفة ولا مصادفة جاءت لك القيم
لكن بنصرك للآثار تتبعها وسنة المصطفى كانت هي الحكم

بقدر ما استمسك الداعون سنته يوفق الله من يدعو فيعتصم
أبا معاذ هنا نحن أحبتكم حاشا وكلا لدينا الحب ينهدم

خوێنەری بەڕێز : سەرەڕای ئەو هەموو پیاهەڵدانانەی (الريمي) بۆ (سلمان بن فهد العودة) ەی حزبی کەچی لەو لاوە تانە و تەشەرە لە دەستە گەورە زانایانی سعودیە دەدا بەوەی کە فیقهی واقع نازانن !!! [١٨] .

لەوەش زیاتر ئەم کەسەی بەناو گەورە زانا سەلەفیەی کە چەواشەکاران بە پێشینی خۆیانی ئەزانن و دەڵێت : پێشەوا ئەحمەد فەرموویەتی : نەکەی فەتوا لە شتێکدا بدەی ئەگەر پێشینێکت نەبێت !!! یان دەڵێ : ئێمە . مەبەستی خۆیەتی . چین تاکو لە باسێکی ئاوادا قسە بکەین . واتە : لە باسی حەڵاڵێتی حزبایەتی . لە ووتەیەکی تریدا بە دەستەی گەورە زانایانی سعودیە دەڵێت : ((دەستەی گەورە زانایانی سعودیە وا دەبینم کە جگە لە بیرۆچکەیەکی ماسۆنیەت نەبێ هیچی تر نییە !!!!)) [١٩] .

هەروەها یەکێکە لە بانگەوازکارانی دەرچوون لەو کاربەدەستانەی کە ستەم و زوڵمیان هەیە ، ئەو کەسانە بە کەسانی خاوەن ڕەوا دەزانێ [٢٠] !!!

---

[١٨] **بڕوانە** : (تنبيهات الأفاضل على تلبيسات أهل الباطل ، محمد بن علي الصومعي : ص ١١ ، تقديم : الشيخ أحمد بن يحيى النجمي) .

[١٩] (**هەمان سەرچاوە** : ٢٢) .

[٢٠] (**هەمان سەرچاوە** : ٩١) .

جا با بزانين زانايان چيان سەبارەت بە (عبدالمجيد الريمي) حزبى ووتوە ؟!! ئايا هاودەنگن لە گەڵ ووتە و بۆچوونى چەواشەكاران !!!! يان بەرپەرچى دەدەنەوە و چەواشەكاريەكانى ئاشكرا دەكەن ؟!!!!

(أبو أسامة عادل السياغي الحليمي) لە گێڕانەوەيەكى لە شێخ (مقبل بن هادي الوادعي) دەگێڕێتەوە كە سەبارەت بە (ريمي) فەرموويەتى : ((**حزبي ضال**)) [٢١] ، واتە : حزبيەكى گومڕايە .

وە هەريەك لە شێخ (النجمي) . بە ڕەحمەت بێت . ، و (عبيد الجابري) بە ديوانەكەى شاعيرى ئەهلى سوننە (أبو رواحة) دا چوونەتەوە و ئەو دوو شيعرەى سەرەوەى تێدا بووە و ئيقراريان كردووە لە سەر ووتەكانى سەبارەت بە ڕيمى .

وە شێخ (فالح الحربي) ش سەبراەت بە (ريمي) فەرموويەتى : ((**إخواني محترق**)) ، واتە : كەسێكى ئيخوانى سووتاوە .

جا نازانم چەواشەكاران ئەم هەموو ووتانەيان نەزانيوە ؟!!! يان بەرژەوەندى و مەبەستەكان چاوەكان نابينا دەكات !!!! يان پێچەوانە بوونەوەى كردەوەكانە بۆ ووتەكان ، و پێوانە كردنە بە دوو پێوەر !!! خۆ هەموو جار ئێوەى چەواشەكار داكۆكى لەوە دەكەن و لافى ئەوە لێ دەدەن كە هەوڵتان گەياندنى ئەمانەتێكى عيلميە !!! كە لە ڕاستيدا : ئەم

---

[٢١] (المجروحون : عند الإمام الوادعي . رحمه الله . ، أبو أسامة عادل السياغي الحيمي ، تقديم أبي عبدالرحمن يحيى بن علي الحجوري . حفظه الله .) .

کـــارەتان زیـــاتر جـەخت لـــە ســـەر ئـــەوە دەکـــات کـــە کـــارەکەتان خیانەتی عیلمیە ، و لـــە چـەواشەکـاری زیـاتر هیچ بـەدەر نیـــە !!!! ولا حول ولا قوة إلا بالله .

بنەوای سێیەم : ووتەی زانایان بەبەڵگە ناهێنرێتەوە ، بەڵکو دەبێت بەڵگەیان بۆ بهێنرێتەوە ((أقوال أهل العلم يستدل لها ولا يستدل بها)) :

ئەم بنەوایەی کە تێیدا هاتووە : ((أقوال أهل العلم يستدل لها ولا يستدل بها)) ، واتە : ووتەی زانایان بەبەڵگە ناهێنرێتەوە بەڵکو دەبێت بەڵگەیان بۆ بهێنرێتەوە ، بنەوایەکە لە بنەواکانی ئەهلی سوننە و جەماعە ، و لە لایەن زانایانی ئەهلی سوننەوە داڕێژراوە ، بۆ ئەوەی کەسانێکی نەزانکار نەبن بە بەڵگە هێنانەوەی ووتەی زانایان پێچەوانەی دەقی ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان ببنەوە ، یان پێچەوانەی فەرموودە (صحيح) ەکانی پێغەمبەری خوا ﷺ ببنەوە ، بەوەش بکەونە فیتنە و تاوانەوە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی :

﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (النور : ٦٣) .

واتە : با ئەوانەی کە سەرپێچی لە فەرمانی خوای پەروەردگار دەکەن یان لە فەرمانی پێغەمبەرەکەی ﷺ . چونکە ((ئامرازی (هـ) لە ئایەتەکەدا ، واتە : ﴿ عن أمره ﴾ دەگەڕێتەوە بۆ پێغەمبەری خوا ﷺ ، یان بۆ خوای پەروەردگار هەردوو واتاکەش یەکن ، چونکە فەرمانەکان لە خوای پەروەردگارەوەن ، وپێغەمبەری خواش ﷺ ڕاگەیەنەرە لێیەوە))[1] . بترسن لەوەی فیتنەیەکیان تووش ببێت لە دونیادا ، یان لە دواڕۆژدا تووشی سزایەکی سەخت بن .

---

[1] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن ، للعلامة الشنقيطي : ج ٦ / ص ٤١) .

پێشەوا (أحمد) . بە ڕەحمەت بێت . لەم بارەیە فەرموویەتی : ((عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ، يذهبون إلى رأي سفيان ، والله تعالى يقول : ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ ﴾ أتدري ما الفتنة ؟ الفتنة : الشرك لعله إذا رد بعض قوله أن يقع في قلبه شيء من الزيغ فيهلك)) [٢] .

واتە : سەرم سوڕماوە لە کردەوەی ئەو کەسانەی کە سەنەدی فەرموودەیان ناسیوە ، کەچی بۆچوونی (سفيان) وەردەگرن ، لەو لاشەوە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ ﴾ ، دەزانی فیتنە یانی چی ؟! فیتنە بریتیە لە هاوەڵبڕیاردان ، چونکە لەوانەیە هەندێك لە ووتەکانی ڕەت بکاتەوە ، بەوەش هەندێك لە گومڕایی بکەوێتە ناو دڵیەوە و بەهەلاکەتدا بڕوات .

پێشەوا (ابن كثير) پاش هێنانەوەی ئەم ووتەیەی پێشەوا (أحمد) دەفەرموێت : ((فطاعة رسول الله ﷺ مقدمة على طاعة كل أحد ، وإن كان خير هذه الأمة أبا بكر وعمر ، كما قال ابن عباس : يوشك أن تنزل عليكم حجارة من السماء أقول : قال رسول الله ﷺ وتقولون : قال أبو بكر وعمر !!)) [٣] .

---

[٢] تفسير القرآن العظيم لأبي الفداء إسماعيل بن عمر بن كثير القرشي الدمشقي [٧٠٠ - ٧٧٤ هـ] تحقيق : سامي بن محمد سلامة ، الناشر : دار طيبة للنشر والتوزيع ، الطبعة : الثانية ١٤٢٠هـ - ١٩٩٩ م ، عدد الأجزاء : ٨ .

[٣] (نفسه) .

واتە : كەواتە گوێڕایەڵی پێغەمبەری خوا ﷺ پێشترە لە گوێڕایەڵی هەموو كەسێكی تر ، با چاكترینی ئەم ئوممەتە بن ، كە (أبو بكر ، و عمر) ن رضي الله عنهم ، هەروەكو (ابن عباس) رضي الله عنه فەرموویەتی : نزیكە لە ئاسمانەوە بەرتان بەسەردا دابباریێت من دەڵێم : پێغەمبەری خوا ﷺ وای فەرمووە ، كەچی ئێوە دەڵێن : (أبو بكر ، و عمر) رضي الله عنهم فەرموویانە !!!

وە فەرموویەتی : ((وقولە : ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ﴾ أي : عن أمر رسول الله ﷺ سبيله هو ، ومنهاجه ، وطريقته ، وسنته ، وشريعته ، فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله ، فما وافق ذلك قُبِل ، وما خالفه فهو مَرْدُود على قائله وفاعله ، كائنا ما كان)) [٤] .

واتە : وە ووتەی خوای پەروەردگار كە فەرموویەتی : ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ ﴾ ، واتە : لە فرمانی پێغەمبەری خوا ﷺ ، كە ڕێبازەكەی ئەوە ، و پەیڕەوە ، و ڕێگا ، و سوننەت ، شەریعەتەكەیەتی ، بۆیە دەبێت هەموو ووتە و كردەوەكان بە ووتە و كردەوەكانی ئەو بپێورێت ، جا ئەوەی هاوكۆك و هاودەنگ بوون لە گەڵ ئەودا وەردەگیرێت ، ئەگەر پێچەوانەش بوو لە گەڵیدا ، ئەوە ڕەتكراوەیە بە ڕووی خاوەنەكەی و ئەنجام دەرەكەی ، هەر كەسێك بێت .

---

[٤] (تفسير ابن كثير : ج ٦ / ص ٨٩ ـ ٩٠) .

پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((أما العلماء فكل واحد يخطيء ويصيب ، فلا يجوز اتباع قول أحد من الناس كائنا من كان إلا إذا وافق شريعة الله ، وإن كان عالما كبيرا ، فقوله لا يجب اتباعه إلا إذا كان موافقا لشرع الله الذي جاء به محمد عليه الصلاة والسلام ، لا الصوفية ولا غير الصوفية ... فالطاعة الواجبة هي طاعة الله ورسوله ، ولا يجوز طاعة أحد من الناس بعد الرسول ﷺ إلا إذا وافق قوله شريعة الله فكل واحد يخطئ ويصيب ما عدا رسول الله ﷺ ... فعلينا جميعا أن نتبع ما جاء به عليه الصلاة والسلام وأن نعتصم بدين الله ونحافظ عليه وأن لا نغتر بقول الرجال وأن لا نأخذ بأخطائهم ، بل يجب أن تعرض أقوال الناس وآراؤهم على كتاب الله وسنة رسوله فما وافق الكتاب والسنة أو أحدهما قبل وإلا فلا ... فتقليد المشايخ واتباع آرائهم بغير علم وبصيرة ذلك أمر لا يجوز عند جميع العلماء بل منكر بإجماع أهل السنة والجماعة ، لكن ما وافق الحق من أقوال العلماء أخذ به ؛ لأنه وافق الحق ، لا لأنه قول فلان وما خالف الحق من أقوال العلماء أو مشايخ الصوفية أو غيرهم وجب رده ، وعدم الأخذ به لكونه خالف الحق لا لكونه قول فلان أو فلان)) [٥] .

واتە : بەڵام سەبارەت بە زانایان هەموو یەکێکیان هەڵەش دەکەن و دەیشی پێکن ، بۆیە نابێت ، شوێنی ووتەی هیچ کەسێك لە خەڵك بکەوین ، هەر کێیەك بێت ، جگە لەوەی کە ئەگەر تەبا و هاودەنگ بوون لە گەڵ شەریعەتەکەی خوای پەروەردگار ، با زانایەکی گەرەش بێت ، ئەوە نابێت

[٥] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءا من برنامج نور على الدرب : ٥ / ٣٨٣ ـ ٣٨٥) .

شوێنی ووتەی بکەوین ، ئیللا ئەگەر هاودەنگ بێت لە گەڵ شەرعەکەی خوای پەروەردگار کە پێغەمبەر پێی هاتووە ﷺ ، نە سوفی و نە جگە لە سۆفیش ... ئەو گوێڕایەڵیەش کە پێویستە بریتیە لە گوێڕایەڵی بۆ خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ ، وە ناشبێت گوێڕایەڵی کەسێکی تر بکرێت لە خەڵك لە پاش پێغەمبەری خوا ﷺ ، ئیللا ئەگەر ووتەکەی هاودەنگ بوو لە گەڵ شەریعەتەکەی خوای پەروەردگار ، چونکە هەموو کەسێك قابیلە بۆ کەوتنە هەڵە و پێکانیش ، جگە لە پێغەمبەری خوا نەبێت ﷺ ... بۆیە پێویستە لە سەر هەمووان شوێنی ئەوە بکەوین کە پێغەمبەر پێی هاتووە ، و دەست بگرین بە ئایینەکەی خوای پەروەردگارەوە و پارێزگاری لێ بکەین ، و هەڵیش نەخەڵەتێین بە ووتەی پیاوان ، و هەڵەکانیان وەرگرین ، بەڵکو پێویستە ووتەی خەڵك و بۆچوونەکانیان بخەینە ڕووی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، جا ئەوەی کە هاوکۆك و هاودەنگ بوو لە گەڵ قۆرئان و سوننەت ، یان یەکێکیان وەربگیرێت ئەگەرنا ڕەت بکرێتەوە ... لاسایی کردنەوە و شوێنکەوتنی بۆچوونەکانی زانایان و بەبێ زانست و چاوڕۆشنی ، شتێکە نابێت لە لای هەموو زانایان ، بەڵکو شتێکی خراپە بە کۆڕایی ئەهلی سوننە و جەماعە ، بەڵام ئەوەی کە هاودەنگ بێت لە گەڵ ڕەواییدا ، وەردەگیرێت ، چونکە هاودەنگە لە گەڵ ڕەواییدا ، نەك لە بەر ئەوەی کە ووتەی فلانە کەسە ، وە ئەوەش کە پێچەوانەی ڕەوایی بێت لە ووتەی زانایان ، و شێخانی سۆفیەکان یان جگە لەوان پێویستە ڕەت بکرێتەوە ،

و وەرنەگیرێت ، چونکە پێچەوانەی ڕەوایی بووەتەوە ، نەك لە بەر ئەوەی کە ووتەی فلانە یان فلان .

ڕێباز و ڕێگەش بۆ دەرچوون لەوەی کە موسڵمان بکەوێتە پێچەوانە بوونەوەی ووتەی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ . لە شوێنکەوتن و وەرگرتنی ووتەی زانایان . بەوەیە کە هەستێت بە کۆکردنەوەی ووتەی تازە و کۆنی زانایان بۆ تێگەیشتن لە فەتواکانیان و تاوتوێکردنیان لە ڕوانگەی قورئان و سوننەتەوە ... هەروەکو لە باسی داهاتوودا . بە پشتیوانی خوا . دەخرێتە ڕوو .

بنەوای چوارەم : كۆكردنەوەی ووتەی تازە و كۆن (القول الجديد و القديم) ی زانايان باشترين ڕێگەيە بۆ تێگەيشتن لە فەتواكانيان :

ئاشكرايە لە لای فێرخوازانی زانستی شەرعی كە يەكێك لە داناييەكانی خوای پەروەردگار هەڵگرتن و گۆڕينی هەندێك لە ئەحكامە شەرعيەكانە بە ئەحكامێلێكی دوای خۆيان . كە لە لای زانايانداە بە زانستی ناسخ و مەنسوخ (الناسخ والمنسوخ) ناسراوە و ناوزەد كراوە . ئەوەش نەك لەبەر ناديارى چاك و خراپە لە هەردوو حوكمەكە ناسخ بێت يان مەنسوخ ، بەڵكو لە بەر داناييەك كە خۆی لێی بەئاگايە ، يان لە لای زانايان ئاشكرايە وەكو : تەدەروج لە ڕاهێنانی بەندەكانی لە سەر وازهێنان لە هەندێك تاوان و ئاسانكاری لە ڕاهاتن لە سەر ئەنجامدانی هەندێك ئەحكام ، بۆ نموونە ئەو ئايەتانەی كە خوای پەروەردگار لەسەر مەی خواردنەوە (الخمر) دايبەزاندوون ، كە دەبينين ئەم تاوانە بە سێ قۆناغ قەدەغەكراوە ، و ئەوەش بەم پێيەی خوارەوە :

ئايەتی يەكەم : ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِن نَّفْعِهِمَا﴾ (البقرة : ٢١٩) ، واتە : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ پرسيارت لێ دەكەن سەبارەت بە مەشروب (واتە : الخمر) ، و قوماركردن ، تۆش لە وەڵاميانداە بڵێ : ئەنجامدانی ئەو دوو شتە تاوانی گەورەيان تێدايە ، لەگەڵ هەندێك سوود (وەكو بازرگانی پێكردن ، كڕين و فرۆشتنی) كە خەڵك سوديان

لـێ وەردەگرێـت ، بـەڵام ئـەوەش بـزانن كـە تـاوان و زيانيـان زيـاترە لـە سوودەكەيان .

ئايەتى دووەم : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ لاَ تَقْرَبُواْ الصَّلاَةَ وَأَنتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُواْ مَا تَقُولُونَ﴾ (النساء : ٤٣) ، **واتـە : ئـەى ئـەو كەسـانەى كـە باوەڕتـان هێنـاوە نزيكـى نوێـژەكانتان مەكەونـەوە بـە سەرخۆشـيەوە ، بـۆ ئـەوەى بـزانن لـە نوێژەكانتان چى دەڵێن .**

ئايەتى سێيەم : ﴿يَـا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنصَابُ وَالأَزْلاَمُ رِجْسٌ مِّنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ﴾ (المائدة : ٩٠) ، **واتـە : ئـەى ئـەو كەسـانەى كـە باوەڕتان هێناوە ، دڵنيابن و بزانن كە مەى و قومار ، و ئەو بەردانەى كە حەيوانى لە سەر سەردەبڕن بۆ بتەكانتان ، لە گەڵ ئەو كوپ و گلاسانەى كە بەختى پێدەگرنەوە بۆ خەڵك هەموو پيسن و كردەوەى شەيتانن ، بۆيە لێيان دووربكەونەوە ، بۆ ئەوەى سەرفراز و سەركەوتوو بن .**

بەڵام سەرەڕاى ئەو تەدەروج و حوكمە جياكان ، و دواى جێگير بوونى حوكمى حەرامێتى لە ئايەتى سێيەمدا ، نابێت و دروست نيە كەسێك بڵێت : ئێمە كار بە ئايەتى يەكەم يان دووەم دەكەين سەرەڕاى بوونى ئايەتى سێيەم !!! چونكە حوكمەكەيان بە ئايەتى كۆتا كە ئايەتى سێيەمە نەسخكراونەتەوە و خواردنەوەى مەى قەدەغەكراوە !! ئەم كارەش پێى دەووترێت ناسخ و مەنسوخ .

ئەگەر ئێمە لەم بابەتە تێبگەین کە هەندێك ئایەت هەن بە هەندێك ئایەتی تر نەسخ دەکرێنەوە . بەهەمان شێوە فەرموودەش . ئەوە ئەم ناونیشان و باسەشمان لەلا ئاشکرا دەبێت ، سەرەڕای ئەو جیاوازیەی کە لە نێوان ئەم باسە و بابەتی باسەکەماندا هەیە ، دەبێت ئەوەش بزانرێت کە باسکردنی ناسخ و مەنسوخ لێرەدا جگە لەوەی کە بۆ نزیك کردنەوەی بابەتەکەمان لە مێشکی خوێنەران نەبێت هیچ مەبەستێکی ترمان تێیدا نیە .

بۆیە دوای بەدوای ئەم باسە دەووترێت : لە ووتەی زانایاندا کارێك هەیە کە ڕەنگە هاوشێوەی ناسخ و مەنسوخ بێت لە ڕواڵەتدا ، بەڵام لە ڕاستیدا ئەمیان لە نەقصی بەشەریەتدایە کە ئەم ڕۆ ووتەیەك دەڵێن سبەینی دەیگۆڕن ، کە لە زاراواوەی زانایان شەریعەت بە ووتەی تازە و کۆن (القول الجديد و القديم) ناوزەدکراوە ، هەروەکو لە فەتواکانی پێشەوامان شافعی . بە ڕەحمەت بێت . دەردەکەوێت ، کە ڕۆشتە میصر هەندێك لە فەتواکانی گۆڕی ئەوەش لە بەر چەندەها هۆکار وەکو دەرکەوتن و ئاشکرا بوونی بەڵگەی تر ، ... هتد .

نەك هەر بە کردووە زانایان ئەوەیان دووپات کردووەتەوە ، بەڵکو ئەوەتا بە ووتەکانیان ئەوەیان بە شوێنکەوتووانیان ڕاگەیاندووە ، پێشەوا (أبو حنيفة) . بەڕەحمەت بێت . ئاماژە بەوە دەدات کە ئەوانیش وەکو هەموو مرۆڤەکانی تر ئەمڕۆ ڕەنگە ووتەیەك بڵێن سبەینی لێی پەشیمان ببنەوە ، کە فەرموویەتی : " فإننا بشر نقول القول اليوم ونرجع عنه غدا " ،

واتە : چونكە ئێمەش مرۆڤين ، ئەمڕۆ ووتەيەك دەڵێين و سبەينێ لێ ى پەشيمان دەبينەوە .

وە لە ووتەيەكى تريدا فەرموويەتى : ((ويحك يا يعقوب . كە (أبو يوسف) ى قوتابييەتى . لا تكتب كل ما تسمع مني ، فإني قد أرى الرأي اليوم وأتركه غدا ، وأرى الرأي غدا وأتركه بعد غد)) [1] ، واتە : وەى بە حاڵت ئەى يەعقوب هەموو شتێك كە لە منەوە دەيبيستى مەينووسە ، چونكە لەوانەيە من ئەم ڕۆ ووتەيەك بە چاك دەزانم ، و سبينێ وازى لێدێنم ، و سبينێ ووتەيەك بە چاك دەزانم ، و پاش سبەينێ وازى لێدێنم .

وە پێشەوا (أبو عمرو عثمان) ى كوڕى (عبد الرحمن) ى كوڕى (عثمان) ناسراو بە (ابن صلاح الشهرزوي) لەم بارەيەوە فەرموويەتى : ((ليس للمنتسب إلى مذهب الشافعي في المسألة ذات القولين أو الوجهين أن يتخير فيعمل أو يفتي بأيهما شاء بل عليه في القولين إن علم المتأخر منها كما في الجديد مع القديم أن يتبع المتأخر فإنه ناسخ للمتقدم)) [2] .

واتە : بۆ هيچ كەسێك لە ئەو كەسانە نيە كە خۆيان بە پابەند بوو دەزانێت بە مەزهەبى پێشەوا شافعيەوە ، لەو بابەتانەى كە دوو

---

[1] ابن عابدين في : (حاشيته على البحر الرائق : ٦/٢٩٣) ، وەرگيراوە لە كتێبى : (چۆنێتى نوێژى پێغەمبەر ﷺ لە تەكبيرەى ئيحرامەوە تاكو سەلامدانەوە هەروەكو چۆن لەپێش چاوتدا بێت) لە نووسينى زانای فەرموودە ناسى سەردەم : پێشەوا شێخ : (محمد ناصرالدين الألباني) و وەرگێڕانى : (عدنان بارام كەلارى) .

[2] (أدب المفتي والمستفتي : ج ١ / ص ٦٠) .

بۆچوونيان تێدا ، يان دوو ڕووى هەيە ، بێت بە كەيفى خۆى يەكێكيان هەڵبژێرێت ، كردەوەى پێبكات يان فەتواى پێبدات ، ، بەڵكو پێويستە لە سەرى لە هەردوو ووتەكەدا ئەگەر دواييينيانى زانى ، هەروەكو لە ووتەى تازەيدا لە گەڵ ووتەى كۆنيدا ، پێويستە شوێنى ووتەى تازەيان بكەوێت ، چونكە ئەوەيان ناسخە بۆ پێشينيان .

ئەم باسە بۆ ئەوەيە كە ئێمە ئەگەر بمانەوێت لە ووتە و فەتواى زانايەك تێبگەين و بۆچوونى كۆتا و دواييينى بزانين ، ووتەى كۆن و تازەى كۆبكەينەوە ، نەك ئەوەى ووتەى كۆنى بێنينەوە ، و ووتەى نوێى پەراوێز بخەين !!! بەنەزانين بێت !! يان بە هەرمەبەستێك بێت !!!

جا ئەگەر بمانەوێت بە شێوەيەكى جوانتر لەم باسە تێبگەين ، و ووتەى چەواشەكاران و لاڕێيان كاريگەرى لە سەرمان نەبێت با بە شێوەيەكى عەمەلى فەتوايەكى پێشەوا (ابن باز) . بەڕەحمەت بێت . وەرگرين ، كە سەبارەت بە چەند گروپ و حزبێكى هاوچەرخ داويەتى :

لە هەندێك لەو پرسيارانەى كە پێشتر لێى دەكرێت سەبارەت بە (الإخوان المسلمين) و (جماعة التبليغ) ، كە دوو تاقمى ئيسلامين هاتووە :

يەكەميان : ((في الساحة مَنْ يقول : إنَّ الفِرَقَ التي ورد الأمرُ باعتزالِها في حديث حذيفة هي الجماعات الإسلامية ، كالسلفيين والإخوان والتبليغيين ، فما قول سماحتكم في ذلك ؟)) ، واتە : لە گۆڕەپانى ئەمڕۆدا كەسانێك هەن دەڵێن : بەڕاستى ئەو گروپانەى كەوا لەبارەيانەوە فەرمان هاتووە بە دوورەپەرێز بوون لێيان لە فەرموودەكەى (حذيفة) دا بريتين لە كۆمەڵە ئيسلامييەكان

، وەكو سەلەفييەكان و ئيخوان و تەبليغييەكان ، ئايا وتەى بەڕێزتان چييە سەبارەت بەمە ؟

پێشەوا شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامى پرسيارەكەياندا . كە ئەمەى خوارەوە هەندێك لە بڕگەكانێتى . دەفەرموێت : ((هذا الحديث العظيم يُبين لنا أنَّ الواجب على المسلم : لزوم جماعة المسلمين والتعاون معهم في أي مكان سواء كانت جماعة توجد في الجزيرة العربية أو في مصر أو في الشام أو في العراق أو في أمريكا أو في أوربا أو في أي مكان ... فمتى وجد المسلم جماعةً تدعو إلى الحق ساعدهم وصار معهم وأعانَهم وشجعهم وثبتهم على الحق والبصيرة ، ... فعلى المسلم أنْ يطلب الحق ، فإذا وجد مركزاً إسلامياً يدعو إلى الحق ، أو جماعةً في أي مكان يدعون إلى الحق . أي إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ وإلى العقيدة الطيبة . في أوربا أو في أفريقيا أو في أي مكان فليكن معهم يطلب الحق ويلتمس الحق ويصبر عليه ويكون من أهلهِ ، هذا هو الواجب على المسلم ... وفي زماننا هذه . والحمدُ لله . توجد الجماعات الكثيرة الداعية إلى الحق ، كما في الجزيرة العربية ... فعلى المسلم الطالب للحق في أي مكان أنْ يَبحث عن هذه الجماعات ، فإذا وجد جماعة أو مركزاً أو جمعية تدعو إلى كتاب الله عز وجل وسنة رسوله ﷺ تبعها ولزمها ، كأنصار السنة في مصر والسودان ، وجمعية أهل الحديث في باكستان والهند ، وغيرهم)) [٣] .

واتە : ئەم فەرموودە گەورەيە بۆمانى روون دەكاتەوە كەوا پێويستە لەسەر موسڵمان پەيوەست بێت بە كۆمەڵى موسڵمانانەوە وهاوكارى

---

[٣] (مجموع فتاوى ومقالات متنوعة للشيخ ابن باز : ٨ / ١٧٩ - ١٨١) .

بكات لە گەڵياندا لە هەر شوێنێكدا بن ، چى كۆمەڵێك هەبێت لە دوورگەى عەرەبيدا يان لە ميصردا يان لە شامدا يان لە عێراقدا يان لە ئەمريكادا يان لە ئەوروپادا يان لە هەر شوێنێكى تردا بێت يەكسانە ... جا هەر كاتێك موسڵمان كۆمەڵێكى بينى بانگەواز دەكات بۆ لاى حەق ئەوا يارمەتيان دەدات و لەگەڵياندا دەبێت ، وە هاوكاريان دەكات و هانيان دەدات وجێگيريان دەكات لەسەر حەق وبەرچاوڕۆشنى ... بۆيە پێويستە لەسەر موسڵمان كەوا بە دواى حەقـــدا بگەڕێت ، جا ئەگەر بنكەيەكى موسڵمانانەى بينى بانگەواز دەكات بۆ لاى حەق يان لە هەر شوێنێكدا كۆمەڵێكى بينى بانگەوازيان دەكرد بۆ لاى حەق . واتە : بۆ لاى كتێبەكەى خوا وفەرموودەى پێغەمبەرەكەى ﷺ . وە بانگەوازيان دەكرد بۆ لاى بيروباوەڕى پاك لەئەوروپادا يان لەئەفريقيادا يان لەهەر شوێنێكى تردا بێت ئەوا با لەگەڵياندا بێت وداواى حەق بكات وبە دواى حەقـــدا بگەڕێت وئارام بگرێت لەسەرى ولەگەڵ ئەهلى حەقـــدا بێت ... وە لەم سەردەمى خۆماندا . سوپاس بۆ خوا . چەندين كۆمەڵى زۆر هەن كە بانگەواز دەكەن بۆ لاى حەق ، هەروەكو لە دوورگەى عەرەبيدا ... بۆيە پێويستە لەسەر ئەو موسڵمانەى كە حەق خوازە لە هەر شوێنكدا بێت كەوا بگەڕێت بە دواى ئەم كۆمەڵانەدا ، جا ئەگەر كۆمەڵێك يان بنكەيەك يان كۆمەڵەيەكى دۆزيەوە بانگەوازى دەكرد بۆ لاى كتێبەكەى خواى گەورە و سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ ئەوا شوێنى دەكەوێت و پەيوەست دەبێت پێيەوە ،

وەكو ئەنصار سوننە لە ميصر و سوداندا ، و (جمعية أهل الحديث) لە باكستان وهينددا ، وجگە لەوانەيش .

دووەميان : لە وەڵامى پرسيارێكى تردا . كە ئەمەى خوارەوە هەندێك لە بڕگەكانيەتى . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((... لا يضر كون هذه تُسمَّى : أنصار السنَّة ، وهذه تُسمَّى : الإخوان المسلمين ، وهذه تُسمَّى : كذا ، المُهم عقيدتهم وعملهم ، فإذا استقاموا على الحق وعلى توحيد الله والإخلاص له واتباع رسول الله ﷺ قولاً وعملاً وعقيدةً فالأسماء لا تضرهم ، لكن عليهم أنْ يتقوا اللهَ ، وأنْ يصدقوا في ذلك ، وإذا تسمَّى بعضهم بأنصار السنَّة ، وتسمَّى بعضهم بالسلفيين ، أو بالإخوان المسلمين ، أو تسمَّى بعضهم بجماعة كذا ، لا يضرُّ إذا جاء الصدق واستقاموا على الحق باتباع كتاب الله والسنَّة وتحكيمهما والاستقامة عليهما عقيدةً و قولاً وعملاً ❁ ، ... والمقصود : أنَّهُ لا بُدَّ أنْ نتعاون على البِرِّ والتقوى ، ... الخ .)) [٤] .

واتە : ئەوەش زيانى تێدا نيە كە ئەمەيان ناونرابێت ئەنصار سوننە ، وە ئەمەشيان ناونرابێت ئيخوان موسلمين ، وە ئەوەشيان ناونرابێت فلانە شت ، گرنگ بيروباوەڕ و كردەوەكانيانە ، جا ئەگەر بەردەوام ڕاست ڕۆيشتن لەسەر حەق و لەسەر تەنهاخواپەرستى و نييەت پاكى بۆى و

❁ مامۆستا عبدالكريم دەڵێت : ئايا (الإخوان المسلمين) و ئەوانەش كە لەوان جيابوونەتەوە بانگەوازيان بۆ شوێنكەوتنى قورئان و سوننەتە ، يان بانگەوازيان بۆ حيزبايەتى و بيدعەيە و پروپوچ و حەرام حەڵاڵ كردنە ؟!

[٤] مجموع فتاوى ومقالات متنوعة للشيخ ابن باز : (٨ / ١٨١ - ١٨٣) .

شوێنکەوتنی پێغەمبەرەکەی ﷺ بە وتە و کردەوە و بیروباوەڕەوە ئەوا ناوەکان زیانیان پێناگەیەنێت ، بەڵام پێویستە لەسەریان کەوا لە خوا بترسن و لەوەدا ڕاست بکەن ، وە ئەگەر هەندێکیان ناوی خۆیان بنێن بە ئەنصار سوننە ، وە هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە سەلەفیەکان ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە ئیخوا موسلمین ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە فلانە کۆمەڵ ، ئەمە زیانی نیە ئەگەر ڕاست بکەن و ڕاست بڕۆن لەسەر حەق بە شوێنکەوتنی کتێبی خوا و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و پەیڕەو کردنیان و ڕاست ڕۆیشتن لەسەریان بە بەردەوامی بە بیروباوەڕ و وتە و کردەوە ... مەبەست ئەوەیە : کە بەڕاستی پێویستە ئێمە هاوکاری یەکتر بکەین لەسەر چاکە و لە خوا ترسان و خۆپاراستن لە تاوان ... هند .

هەر کەس ئەگەر ئەم دوو وەڵامەی پێشەوا (ابن باز) بخوێنێتەوە بەدابڕانی لە فەتوا دواییەکانی دەبینێت ڕوکەشی هەندیك لە بڕگەکانی ئەم دوو پرسیارە . کە چەواشەکاران لە ووتار و دەرسە پڕ چەواشەکاریەکانیان دەیانخەنە ڕوو و بانگهێشی بۆ دەکەن . ئەوە دەگەیەنێت کە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . ڕەوایی دەدات بە کاری ئەو دوو کۆمەڵە و کاری حیزبایەتی و پارچە گەرێتی موسڵمانان ، و پەرتەوازە بوونیان . بەڵام ئەگەر وەکو لە گەڵدا چوونێك لە گەڵ چەواشەکاراندا . ووترا : باشە ئەم پێشەوایە فەتوای کۆنی (ووتەی کۆنی) سەبارەت بەم دوو کۆمەڵە بەو شێوەیەیە کە ئێوە لێی تێگەیشتوون . کە

لە ڕستيدا وا نيە ، هەروەك لــە بەشەكانى ئــەم نووسراوەدا دەردەكەوێت . ئــەى بــاشە ئەم پێشەوايە ووتەى دواترى (فەتواى تازەى) سەبارەت ئەم دوو كۆمەڵەيە چيە ؟!

ئايا دەيزانن يان نە ؟! دابڕتان كردووە لە فەتواكانى ترى شێخ . كە پێشــەى هــەموو كاتێكتانــە . ؟!!! يــان بــەدەردى كــابرا دەكــەن كــە بێشەرمانە وبە ڕاشكاوى ئايەتى : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) كردە بەڵگە بۆ دروستى حيزبايەتى ، كە گوايا ووتەى خواى پەروەردگار داوادەكات كۆمەڵ بين !!! بێ ئەوەى ئايەتەكە تەواو بكات و بڵێت : ﴿ وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ !!!

يان بە دەردى كابرا ڕاڕا و فرە تام و ڕەنگ و بۆن ، كاتى خۆى كە ئيخوان بوو دەيووت : پێويستە موسڵمانان ئيخوان بن !! بۆ ؟! چونكە خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) !!!! خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِم مِّثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الآيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ (البقرة : ١١٨) .

بەهــەر حــاڵ ئەمەيــان بێن يــان ئــەوەيان ، ئــەو كــەسەى كــە بيەوێت بزانێت ووتــەى پێشەوا (ابن باز) لەم بارەيەوە چيە ، دەتوانێت هەموو فەتواكانى ئەم پێشەوا كۆ بكاتەوە . لە كۆن فەرموويێتى ، يان لە دواييــەكانى تەمەنيــدا ، پاشــان دەگاتــە ئــەنجامێك ، نــەك وەكــو

چەواشــەكارانى ئــەم ڕۆى خۆمــان كــە فــەتواكانى ئــەم پێشــەوايە و پێشـەوايانى تـرى ئـەهلى سـوننە بـۆ مەبەسـتە خراپـەكانى خۆيـان بـەكار دێنن !!!

بۆيــە لێــرەدا دوو فــەتواى دواتــرى ئــەم پێشــەوايە دەخەينــە ڕوو بــۆ ئەوەى موسڵمانان بتوانن لە مەبەست لە كردنە بەڵگەى ووتەى (ابن باز) ، و جگە لەويش بگەن .

يەكەميان : پرسيار كرا لە شێخ (عبد العزيز بن باز) . بە ڕەحمەت بێت .

: قال النبي ﷺ : ((... وستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلاَّ واحدة ...)) ، فهل جماعة التبليغ ... وجماعة الإخوان المسلمين ... ، هل هاتين الفرقتين من الفرق الاثنتين وسبعين ؟

واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموويەتى : ... وە ئوممەتكەم دابەش دەبێت بـۆ حەفتاوسـێ تـاقم و فيرقـە ، هـەموويان لـە ئـاگرى دۆزەخ دان تـەنها يــەكێكيان نــەبێت ... ، ئايــا كۆمــەڵى (تبليـغ) ... و كۆمــەڵى (الإخـوان المسلمين) ... ، ئايا ئەم دوو فيرقەيە لە حەفتاودوو تاقم و فيرقەكەن ؟

وەلامى شێخ (ابن باز) يش . بە ڕەحمەت بێت . بەم جۆرە بوو : ((**مَنْ خالفَ عقيدة أهل السنة والجماعة دخل في الاثنتين وسبعين فرقة** ... .

السائل : هل هاتين الفرقتين ـ التبليغ والإخوان ـ من الاثنتين وسبعين فرقة ؟

فأجاب سماحتهُ : من الاثنتين وسبعين فرقة ... والمرجئة والخوارج من الاثنتين وسبعين فرقة ...)) [٥] ، واته : هەر كەسێك پێچەوانەی بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعە بكات ئەوا دەچێتە ناو ئەو حەفتاو دوو تاقم و فیرقەیەوە ...

پرسیارکار : ئایا ئەو دوو تاقم و فیرقەیە (تەبلیغ و ئیخوان) لە حەفتاودوو فیرقەكەن ؟

بەڕێزیان وەلاّمیان دایەوە : بەڵێ لە حەفتاودوو تاقم و فیرقەكەن ... وە مورجیئە و خەوارجیش لە (٧٢) حەفتاودوو فیرقەكەن .

جا نازانم ئەوانەی كە فەتوا یەكەمینەكانی شێخ بلاّو دەكەنەوە ، ئەم فەتوایەی شێخیان نەبینیوە ، یان بینیویانە و خۆیان لە كەودەنی دەدەن !!!؟

دووەم فەتوایان : كەسێك تیلیفۆن دەكات بۆ شێخ پرسیارێكی لێ دەكات كە ئەمە دەقی عەرەبی پرسیارەكە و وەلاّمەكەی شێخە . بە ڕەحمەت بێت . :

((المتصل : السلام عليكم . پەیوەندیكار : السلام عليكم .

---

[٥] أسئلة الطائف في (شريط مسجل) سنة (١٤١٩ هـ) (ضمن دروسه في شرح المنتقى في الطائف وهي في شريط مسجّل وهي قبل وفاته رحمه الله بسنتين أو أقل) . نقلاً عن رسالة من إصدارات (مكتبة الفرقان) منشورة بعنوان : (فتاوى العلماء السلفيين : وجوب تحذير الشباب والعوام من الجماعات والأحزاب والفِرَق ، لأنها من الاثنتين وسبعين فرقة) .

الشيخ ابن باز : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته . **شـێخ** (ابن باز) : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته .

المتصل : سماحة الشيخ عبد العزيز بن باز ؟ **پەیوەندیکار : بەڕێز شـێخ** (عبد العزيز بن باز) **ه** ؟

الشيخ : نعم ، **شـێخ : بەڵـێ** .

المتصل : يا شيخ عندي سؤال مهم ، **ئەی شـێخ پرسیارێکی گرنگم هەیە** .

الشيخ : أسأل الله أن ييسر ، **دواكارم خوا ئاسانی بكات** .

المتصل : سؤالي هو يا شيخ : أسألك بالله الذي لا إله إلا هو أن تقول لي كلمة الحق والعدل في الجماعات الإسلامية الموجودة على الساحة من سلفيين وتبليغ وإخوان المسلمين وغيرهم من الجماعات الإسلامية ، حيث أنهم يتجاذبونني فيما بينهم والذي قد عانيت منه الكثير والكثير ، وكل جماعة من هذه الجماعات تضايقني وتريد مني أن أكون في صفها وعلى منهجها وطريقتها التي رسمتها واختصتها لنفسها وأتباعها ، لأنها تعتقد كل جماعة من هذه الجماعات أن الحق معها وأن منهجها هو الصواب .

وأنا أريد أن أنضم مع أهل الحق منهم ، فبأي جماعة يا سماحة الشيخ تنصحني أن أنضمّ وأنتمي إليها ؟

وكذلك أريد منكم أن تذكروا لنا علماء الجماعة التي تنصحوننا بالانضمام والانتماء إليها .

واتە : ئەی شـێخ پرسیارەکەم بریتییە لە : سوێندت دەدەم بەو خوایەی کە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە ئەو

نەبێت کەوا وتەی حەق و دادپەروەریم پێبڵێیت سەبارەت بەو (جەماعاتە ئیسلامییانەی) کە بوونیان هەیە لە گۆڕەپانەکەدا لە سەلەفییەکان و تەبلیغ و ئیخوان موسلمین و جگە لەمانەش لە جەماعاتە ئیسلامییەکان ، چونکە ئەمانە لە نێو خۆیاندا ڕامدەکێشن بۆ لای خۆیان بە شێوەیەك کە زۆر زۆرم چەشتووە بەدەستیەوە ، وە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە تەنگم پێهەڵدەچنێت و لێمی دەوێت کەوا بچمە ڕێزیەوە و لەسەر ئەو بەرنامە و ڕێبازەی بم کە دایڕەشتووە و تایبەتی کردووە بە خۆی و شوێنکەوتەکانیەوە ، چونکە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە باوەڕی وایە کەوا حەق لەگەڵ ئەودایە و بەرنامەکەی ئەو ڕاستە ، وە من دەمەوێت بچمە ریزی ئەهلی حەقەوە و لەگەڵ ئەهلی حەقدا بم لە نێو ئەمانەدا .

ئەی شێخی بەڕێز : ئایا بە کام جەماعەت ئامۆژگاریم دەکەیەت کەوا بچمە ریزیەوە و لایەنگیری بم ؟

وە هەروەها لێتانم دەوێت کەوا زانایانی ئەو جەماعەتەم پێبڵێن کەوا ئامۆژگاریم دەکەن بە چوونە ریزیەوە و لایەنگیری بۆ کردنی ؟

الشيخ : أنت من أي بلد ؟ واتە : تۆ لە کام وڵاتیت ؟

المتصل : نعم ؟ واتە : بەڵێ ؟

الشيخ : من أي بلد ؟ واتە : لە کام وڵاتیت ؟

المتصل : أنا ؟ واتە : من ؟

الشيخ : نعم ، واتە : بەڵێ .

المتصل : أسكن في أي بلد ؟ ولا الآن بكلم (أين أتحدث) ؟ واته : له كام ولات نيشتەجێم ؟ يان ئێستا له كوێوه قسه دەكەم ؟

الشيخ : من الطائف ؟ واته : له (طائف) يت ؟

المتصل : لا ، الكلام ؟ نەخێر ، مەبەستت له كوێوه قسه دەكەم ؟

الشيخ : نعم ، واته : بەڵێ .

المتصل : من الأنطاوية ، واته : له (أنطاوية) وه .

الشيخ : الأنطاوية ، **على كل حال التقيد بجماعة معينة لا يَجوزُ ، لابدَّ للإنسان أن يتقيد بالشرع ، قال الله وقال الرسول ﷺ ، أي : يتقيد بالكتاب والسنة ، لكن أحسن الجماعات الإسلامية اليوم السلفيون وأنصار السنة ، المنتسبين للسلف الصالح ، مثل أنصار السنة في مصر وأنصار السنة في السودان ، وأشباههم ممن يتعلق بالسنة ويعظمها ، يعني يتعلق بالكتاب والسنة ، سواء سموهم بأنصار السنة أو سموهم بالسلفيين أو سموهم بأي شيء ، المهم أن يكون همّهم التعلق بالكتاب والسنة ، وتحكيمهما والحرص على العمل بهما ، أما مجرد التحزب لجماعة يرضى لرضاها ويغضب لغضبها !!! فهذا ما يصلح ، لابد من تحكيم الأدلة الشريعة ، الذي لا يعرف ما عندهم يسأل عمّا أشكل عليه ولا ينضمّ إلى هؤلاء بالإيمان الكلي ، بل ينضم معهم بالحق والخير والهدى ، أمّا الإخوان المسلمين وجماعة التبليغ لا ، هؤلاء عندهم بعض الأخطاء ، لكن مثل السلفيين الذين يعتنون بالكتاب والسنة ، مثل أنصار السنة في البلاد المعروفة ، فالحاصل أن تنظر الإخوان الذين يعتنون بالقرآن والحديث ابق معهم ، الذين يعتنون بالقران والحديث كن معهم ، تبحث معهم ، تدرس معهم ، تبحث عن الأثر معهم** .

شـێخ ابـن بـاز : لـه (أنطاوية) وه ، بـه هـەر حـاڵ : پابەنـدبوون بـه جەماعەتێکی دیاری کراوەوە ڕاست نیە و دروست نیە ، لەپێشتر بۆ مرۆڤ ئەوەیە کەوا پابەندببێت بە شەرعەوە : خوا فەرموویەتی و پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی ، واتە پابەندببێت بە قورئان و سوننەتەوە ، بەڵام باشترینی جەماعاتە ئیسلامییەکانی ئەمڕۆ بریتیە لـــە : سەلەفییەکان و ئەنصار السُّنە (السلفيون وأنصار السنة) ئەوانەی کە خۆیان دەدەنە پـــاڵ سەلەفی صالـح ، وەکو (أنصار السنة) لە (مصر) و (أنصار السنة) لە (سودان) و هاوشێوەکانیان لەوانەی کە پەیوەستن بە سوننەتەوە گەورەی ڕادەگرن ، واتە : پەیوەستن بـە قـورئان و سوننەتەوە . یەکسانە ئەوەی کە ناوبنرێن بە (أنصار السنة) یان ناوبنرێن بە (سەلەفیەکان) ، یان بە هەر شتێکی تر .

گرنگ ئەوەیە کە ئەمانە خەمیان پەیوەست بوونە بە قورئان و سوننەت و دادوەری بـۆ لاکردنیـان و سـوور بوونـە لەسـەر کـردەوە کـردن بـە هـەردووکیان ، بـەڵام تـەنها حزبایـەتی و لایـەنگیری بکـات بـۆ کۆمـەڵ و جەماعەتێکی دیاری کراو ، ڕازی بوونی بەپێی ڕازی بوونی ئەو بێت ، توڕە بوونیشی لە بەر توڕە بوونی ئەو بێت !!! ئا ئەمە نابێت و دروست نیـە ، پێویسـتە کـــەوا دادوەری بکـات بـۆ لای بەڵگـە شـەرعیەکان و پـەیڕەویان بکـات ، وە ئـەوەش شـتێکیانی نـەزانی ئـەوا پرسـیار دەکـات لـەوەی کـە بووەتـە جـێ گومـانی ، نـەك ئـەوەی بـە هـەموو باوەڕێکـەوە لـە گەڵیاندا بێت ، لـە هـەموو شتێکیاندا ، بەڵکو لـە گەڵیاندا بێت لـە هـەموو

ڕەوایی و چاکە و هیدایەتێکدا ، وە سەبارەت بەوەی کە لەگەڵ جەماعەتی (الإخوان المسلمين) یان (التبليغ) بیت ؟ نەخێر ، ئەوانە هەندێك هەڵەیان هەیە ، بەڵام وەکو سەلەفیەکان ئەوانەی کە خەریکی قورئان و سوننەتن ، وەکو (أنصار السنة) لە زۆرێك لە وڵاتە ناسراوەکاندا ، دەرئەنجام : پێویستە بڕوانیتە ئەو برایانەی کە بایەخیان بە قورئان و فەرموودەیە لەگەڵ ئەواندا بمێنەوە ، ئەوانەی کە گرنگی و بایەخ دەدەن بە قورئان و فەرموودە لەگەڵیاندابە و توێژینەوەیان لە گەڵدا بکە و دەرسیان لەگەڵدا بخوێنە ، وە بەدواگەڕانیان لە گەڵدا بکە .

المتصل : يعني ياشيخ أنضم ـ يعني ـ إلى المنهج السلفي ؟ واتە : لایەنگیری بکەم بۆ بەرنامە و پەیڕەوی سەلەفییەت ؟

الشيخ : نعم ، واتە : بەڵێ .

المتصل : نعم ؟ واتە : بەڵێ ؟

الشيخ : أصحاب النبي ﷺ واتباعهم بإحسان هذه هي السلفية ، واتە : سەلەفیەت بریتیە لە: هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ ، و شوێنکەوتنیان بەچاکە.

المتصل : طيب ، يا شيخ : مُمكن أن توجهوا لنا أسماء مشايخ نتعاون معهم ونتكاتف على إحياء منهج السلف الصالح ؟ واتە : باشە ، ئەی شێخ : ئایا دەکرێت ڕێنماییمان بکەیت بۆ ناوی ئەو شێخانەی کەوا هاوکاری و پشتگیری و هەماهەنگیان لەگەڵدا بکەین بۆ زیندووکردنەوەی بەرنامەی سەلەفی صالح ؟

الشيخ : كأمثال الشيخ محمد بن صالح العثيمين وصالح الفوزان ، وصالح الغديان ، وعبدالعزيز آل الشيخ ، وجماعة كثيرة ، واتـه : وەكـو شێخ (محمد بن صالح العثيمين) و (صالح الفوزان) و (صالح الغديان) و (صالح آل الشيخ) ، كۆمەڵێكى زۆرن .

المتصل : جزاك الله خيرا ياشيخ ... أثابك الله ياشيخ)) [٦] ، واتـه : خـوا پاداشتى خێرتان بداتەوە ئەى شێخ ، خوا پاداشتت بداتەوە ئەى شێخ .

پێشـەوا (ابن باز) . بـە ڕەحمـەت بێـت . لـە ووتەيـەكى زێڕينـى كـە سەبارەت بەم باسە فەرموويەتى : ((**ومعلوم أن مذهب العالم هو ما مات عليه معتقدا له ، لا ما قاله سابقا ثم رجع عنه ، فيجب التنبه لذلك ، والحذر مما يلبس الأمور ويضعها في غير موضعها ، والله المستعان**)) [٧] .

واتە : زانراوە كە مەزهەب و بۆچوونى زانا ئەوەيە كە لەسەرى مردووە ، و باوەڕى پێ بووە ، نەك ئەوەى كە پێشتر ووتوويەتى و پاشان لێى

---

[٦] شبكة سحاب السلفية . المنابر . المنبر الإسلامي : مادة صوتية : بماذا نصح الشيخ ابن باز . رحمه الله . السائل الذي استفسر لأي جماعة ينظم (سلفية أو تبليغ أو الإخوان) ؟! والمادة الصوتية موجودة على الرابط : (٧٣٣٠٠٧ = http://www.sahab.net/FORUMS/showthread.php?p) .

وراجع : (مجالس الأفلاج ، تحت عنوان : من آخر فتاوى ابن باز . رحمه الله تعالى . : أحسن الجماعات اليوم السلفيون ، و الرابط : [٨٦٦٠٤=[httpwww.alaflaj.comvbshowthread.phpp]) .

[٧] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءا : ٣ / ٧٣) و (تنبيهات هامة على ما كتبه الشيخ محمد علي الصابوني في صفات الله عز وجل : ١ / ٢١) .

گەڕاوەتەوە ، بۆیە پێویستە ئاگامان لەوە بێت ، و ئاگاداری بکەین لەوەی کە تێکەڵاوی لە شتەکاندا دروست دەکات ، و شتنەکان لە جێگەیەك دادەنات کە جێگەی خۆی نیە ... تەنها خوای پەروەردگاریش پشت و پەنایە .

ئەی نازانم چەواشەکاران بەگشتی ، و بەتایبەتیانەوە !! سەبارەت بەم فەتوایەی شێخ چی دەڵێت !! بەم نموونەیە چەواشەکاری کەسانی چەواشەکارمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە چۆن ووتەی زانایان بۆ مەبەست و مەرامە خراپەکانیان خۆیان بە کاردەهێنن و لاوان و موسڵمانانی ئیسلام پەروەری پێ چەواشە دەکەن !!! و بۆ مەبەستەکانی خۆیان بەکاریان دەهێنن ، و لە تاکە ڕێگای ڕاستی ئیسلام لایان دەدەن ... جا پێویستە چیتر بە ووتەکانیان نەخەڵەتێن ، چونکە ئەوانە بە پێچەوانەی ئەهلی سوننە کە هەموو ئەوەی لە سەریانە و ئەوەش بۆیانە دەگێڕنەوە . ئەگەرچی لافی ئەوەش لێبدەن کە لەوانن !! . ، بەڵکو ئەو کارەیان تەباو هاوشێوەی ئەهڵی بیدعەیە کە جگە لەوەی کە بۆیانە ناگێڕنەوە !!!

بنەوای پێنجەم : واتای زمانەوانی و زاراوەی (حزب) :

جێی داخە کەسانێك خۆیان بکەن بەسیاسەت مەدار و پسپۆر لە بوارە ڕامیارییەکان و بەناوی ئیسلامەوە بۆ خەڵکی موسڵمان بدوێن سەبارەت بە سیاسەتی ئیسلامی و بوارە ڕامیاریەکان ، کەچی : ((قل و فل)) ی سیاسەت لە یەك نەکەنەوە !!! و ئەبجەدیاتی ئەم کارە نازانن ، و هەر ڕۆژە و بەزم و تەموورەیەك لێبدەن ، و با لە هەر کوێیەکەوە هەڵبکات شەنی خۆیان بکەن !!!

موسڵمانان کە دەڵێم : ئەو کەسانە ئەبجەدیاتی سیاسەت نازانن ، و ((قل و فل)) لە یەك ناکەنەوە بە ناڕەوام نەزانن ، چونکە جیاکردنەوەی ووشەی ((حزب)) لە ڕووی زمانەوانی و زاراوەیدا ئەبجەدیاتی سیاسەتە ، و بەردی بناغەیەتی ، جا ئەگەر کەسێك هەر لە بنەوادا کڵۆڵ و نەزان بێت ، چۆن ڕێ بەخۆی دەدات موسڵمانان بە ووتەکانی چەواشە بکات و لە خشتەیان بەرێت ؟!!

یەکێك لەو چەواشەکاریانەی کە چەواشەکاران دەیانەوێت خەڵکی پێ قایل بکەن کە کاری ناڕەوایی حزبایەتی کارێکی دروستە و سەلەفیەکانیش وەکو ئەوان حزبن !!! هێنانەوەی واتای حزبە لە زمانەوانی و خستنەڕوویەتی بەوەی کە هەر ئەوەیە وواتای (حزب) لە زاراوەدا !!!! کەچی واش نیە !!

بێگومانم ئەو کارە ئەو پەڕی نەزانیە ، و بۆ فریودانی موسڵمانان ئەنجام دەدرێت !!! ڕاستی ئەم ووتەیەش لەم تۆڕینەوەیە دەردەکەوێت کە تێیدا هەردوو وواتای زمانەوانی و زاراوەیی (حزب) دەخرێتە ڕوو ، پاشان و ئەوەی کە لە قورئان و سوننەتدا هاتووە کام وواتایان دەگرێەوە ؟ ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

واتای زمانەوانی (حزب) :

(حزب) لە زمانەوانیدا زیاد لە وواتایەکی هەیە ، پەرتوکەکانی زمان و فەرهەنگەکان ئەو وواتایانەیان ئاشکرا کردووە ، ئەوەتا لە (لسان العرب) دا هاتووە : ((الحزب : جماعة الناس والجمع أحزاب ، وحِزْبُ الرجل : أصحابه وجنده الذين على رأيه ... وكل قوم تشاكلت قلوبهم وأعمالهم فهم أحزاب وإن لم يلق بعضهم بعضًا ... والحِزْبُ : الوِرْد ، ووِرْدُ الرجل من القرآن والصلاة حِزْبُهُ ، والحِزْبُ : النصيب يقال أعطني حِزْبِي من المال أي حظي ونصيبي ، والحِزْبُ : النَّوْبَة في ورود الماء ، والحِزْبُ : الصنف من الناس ، والحِزْبُ : الطائفة ، وحازَبَ القوم وتحزَّبوا تجمعوا وصاروا أحزابا ، وحَزَّبَهُمْ جعلهم كذلك ، وحَزَّبَ فلان أحزابًا أي جمعهم ... الخ)) [1] ، واتە : (حزب) : کۆمەڵە خەڵکێك دەگرێتەوە ، کۆکەشی (أحزاب) ە ، کە دەووترێت : (حِزْبُ الرجل) واتە : هاوەڵان و سەربازەکانی کە لە سەر بۆچوونی ئەوون ... وە بە هەموو کەسانێك کە دڵ و کردەوەیان

---

[1] **بڕوانە** : ابن منظور ، لسان العرب ، ج١ ، ص : ٣٠٨ ـ ٣٠٩ ، **بە هەندێك دەستکاریەوە** .

هاوشێوەی یەك بوون ئەوا حزبن ئەگەر بە یەكتریش نەگەن ، حزب بە واتای ویردیش دێت ، واتە ویری لە قورئان خوێندن و نوێژەكەی پێی دەووترێت : حزبەكەی ، وە حزب بە واتای بەش و نسیب دێت ، دەووترێت : بەشی خۆمم بدەری لە پارە ، واتە : بەش و نسیبی خۆم ، وە حزب واتە : نۆرە و سەرەی چوون بۆ سەر ئاو ، هەروەها حزب واتە : چین و جۆرێك لە خەڵك ، یان كۆمەڵە خەڵكێك ، و (حازَبَ القوم وتحزَّبوا) واتە : كۆبوونەوە و بوون بە حزبێك ، و (حَزَّبَهُمْ) هەمان واتای هەیە ، و (حَزَّبَ فلان أحزابًا) واتە كۆی كردنەوە ... هتد .

واتای زاراوەیی (حزب) :

ووشەی (حزب) لە زاراوەی كەسانی سیاسەت مەدار و ڕۆشنبیرەوە ، بە چەند شێوەیەك وواتا كراوە ، هەریەك لەو وواتایانەش بە پێی ڕۆشنبیری ڕامیاری و كاریگەریە كۆمەڵایەتیەكانی بێژەرانی دەگۆڕێت . بێژەرانی ڕۆژهەڵاتی بن یان ڕۆژئاوایی . ، بۆیە لێرەدا هەندێك لەو پێناسانە دێنینەوە بۆ ئەم زاراوەیە ، و پاشان بنەواكانی (حزب) لە ڕوانگەی گشتی بێژەرانەوە دیاری دەكەین :

ئەوەتا نووسەرى بەريتانى (إدموند بيرك) حزبى سياسى بەم شێوەيە پێناسە دەكات كە: ((**مجموعة من الأفراد اتحدت بجهودها الذاتية لترقية المصلحة الوطنية على أساس مبدأ معين متفق عليه بين المجتمع**))[٢].

واتە : كۆمەڵە كەسێكە يەكيان گرتووە بە تواناكانيان بۆ برەوپێدان و بەرزكردنەوەى بەرژەوەنديە نەتەوييەكان لە سەر بنەوايەكى دياری كراو ، كە هەموو يەك دەنگن لە سەرى .

وە (Burdeau) پێناسەى دەكات بەوەى كە : ((**تنظيم يضم مجموعة من الأفراد تدين بنفس الرؤية السياسية وتعمل على وضع أفكارها موضع التنفيذ ، وذلك بالعمل على ضم اكبر عدد من المواطنين إلى صفوفهم ، وعلى تولى الحكم أو على الأقل التأثير على قرارات السلطة**)) [٣] .

واتە : ڕێكخستنێكە كۆمەڵە كەسێك دەگرێتەخۆ ، كە هەمان ديد و ڕوانگەى ڕاميارياں هەيە ، و كاردەكەن لە پێناو بەركاركردن و پراكتيك كردنى بيرۆكەكانيان ، ئەوەش بە كاركردن بۆ گرتنەخۆى زۆرترين تاكى جەماوەر لە ڕيزەكانياندا ، وە لەسەر ئەوەى كە دەسەڵات بگرنە دەست ، يان بەڵاى كەمەوە بتوانن كاريگەريان هەبێت لە سەر بڕيارەكانى دەسەڵات .

---

[٢] انظر : (المدخل إلى العلوم السياسية ، د.صلاح الدين عبدالرحمن الدومة ، مطبعة جي تاون ، الخرطوم ، ط٢ ، ٢٠٠٣ ، ص ٣٧٨) .

[٣] (العلوم السياسية ، علي محمد شمبش ، ، مطبعة الدار الجماهيرية للنشر والتوزيع ، بنغازي ، ١٩٧٩، ص٨٦ نقلا عن بعض المصادر الأجنبية) .

وه (لازويل : Harold Lasswell) دەڵێت : ((**المنظمة المختصة بتقديم المرشحين والقضايا السياسية تحت اسمها في الانتخابات**)) [٤] .

واتە : ئەو ڕێكخراوە تايبەتەيە كە پاليۆڕاو و گرفتە ڕاميارييەكان دەخاتە ڕوو لە ژێر ناوی خۆی لە هەڵبژاردنەكاندا .

بەڵام (كولمان : J.S.Colman) پێناسەی دەكات بەوەی كە بريتيە لە ((**اتحادات وجمعيات منظّمة بصفة رسمية ولها هدف واضح ومعلن يتمثل في حصولها ، أو احتفاظها بالقيادة أو الإدارة الشرعية على الأشخاص أو السياسة الحكومية لدولة ذات سيادة حالية أو مرتقبة ، سواء حصلت على هذه القيادة بمفردها أو عن طريق ائتلافي أو عن طريق المنافسة الانتخابية مع غيرها من الاتحادات أو الجمعيات المماثلة**)) [٥] .

واتە : چەندەها يەكێتی و كۆمەڵەی ڕێكخراوە بە شێوەيەكی ياسايی ، و مەبەستی ڕوون و ئاشكراكراوی هەيە نوێنەرايەتی دەكات بۆ بەدەست هێنانی ، يان بۆ پاراستنيان بە سەرۆكايەتی ، بەڕێوە بردن ياسايی لەسەر كۆمەڵە كەسێك ، يان ڕامياری حكومەتی ولاتێك كە خاوەن سيادەتی خۆيەتی يان چاووەڕوانيەتی ، بەبێ جياوازی لە نێوان ئەوەی كە بەدەست هێنانی بەڕێوە بردنەكە بەتەنها بێت يان لە ڕێگەی يەكگرتنی

---

[٤] (العلوم السياسية ، علي محمد شمبش ، ، مطبعة الدار الجماهيرية للنشر والتوزيع ، بنغازي ، ١٩٧٩، ص٨٦ نقلا عن بعض المصادر الأجنبية)

[٥] (العلوم السياسية ، علي محمد شمبش ، مطبعة الدار الجماهيرية للنشر والتوزيع ، بنغازي ، ١٩٧٩، ص٨٦ نقلا عن بعض المصادر الأجنبية) .

، يـان لـه ڕێگـەی پێشـبڕكێی هەڵبـژاردن لـه گـەڵ لايـەنی تـردا ، وەك يەكێتيەكانی تر يان كۆمەڵە هاوشێوەكانی تر .

ئەمە سەبارەت بە هەندێك لەو پێناسانەی كە نووسەر و پسپۆڕانی بـواری ڕامیـاری ڕۆژهـەڵاتی خسـتوويانە ڕوو ، سـەبارەت بـە پێناسـەی زاراوەيی (حزب) .

وە سەبارەت بە نووسەر و ڕۆشن فيكر و پسپۆڕانی بواری ڕامياری وڵاتانی عەرەب لە پێناسەكانيان بۆ حزبی سياسی زۆر جياواز نيين لە گـەڵ ڕۆژئاوايانـدا ، سـەرەڕای جيـاوازی سەرچـاوەكانی ڕۆشـنبيريان ، ئەوەتا لە ((موسوعة السياسة)) دا هاتووە كە پێناسەی حزب بەم شێوە دەكات كە : ((**مجموعة من المواطنين يؤمنون بأهداف سياسية وإيديولوجية مشتركة وينظمون أنفسهم بهدف الوصول إلى السلطة**)) .

واتە : كۆمەڵە هاوڵايەتيەكە هاوبيروڕان بە هەندێك مەبەستی ڕامياری ، بيروباوەڕی هاوەبەش ، و خۆيان ڕێك دەخەن بۆ گەيشتن بە دەسەڵات .

وە يەكێكی تر لەوانەی كە پێناسەی حزبی كردووە ((الدكتورة نبيلة عبد الحليم)) ئەويش بەوەی كە : ((**تنظيم يضم مجموعة من الأفراد تدين بنفس الرؤية السياسية وتعمل على وضع أفكارها موضع التنفيذ ، وذلك بالعمل في آن واحد على ضم أكبر عدد ممكن من المواطنين إلى صفوفهم وعلى تولي الحكم أو على الأقل التأثير على قرارات السلطات الحاكمة**)) [٦] .

---

[٦] (انظر : الأحزاب السياسية في العالم المعاصر ، د.نبيلة عبد الحليم كامل ، دار الفكر العربي ، القاهرة ، ١٩٨٢ ، ص (٧١-٨٢)) .

واتە : ڕێکخراوێکە کۆمەڵە کەسێك دەگرێتە خۆ کە هەمان دید و ڕوانگەی ڕامیاریان هەیە ، و کاردەکەن لە پێناو بەرکارکردن و پراکتیك کردنی بیرۆکەکانیان ، ئەوەش بە کارکردن بۆ گرتنەخۆی زۆرترین تاکی جەماوەر لە ڕیزەکانیاندا ، وە لەسەر ئەوەی کە دەسەڵات بگرنە دەست ، یان بەڵای کەمەوە بتوانن کاریگەریان هەبێت لە سەر بڕیارەکانی دەسەڵات.

دوای ئەم خستنە ڕووە بۆ پێناسەکان . ڕۆژئاوایی بن یان ڕۆژهەڵاتی . ئەوەمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە حزبی سیاسی پێویستە چوار بنەوای تێدا هەبێت بۆ ئەوەی پێی بووترێت (حزب) ، ئەوانیش :

یەکەم : <u>بوونی کۆمەڵە کەسێك</u> : چونکە هەرگیز ناکرێت بە هیچ ڕێکخراوێك بووترێت حزب ئەگەر کۆمەڵە ئەندام و لایەنگر و جەماوەرێکی نەبێت ، وە ئاشکراشە کە بە هیچ تاکە کەسێك ناووترێت حزب هەرچەندە بەرنامە و بیرۆچکەی هەبێت ئەگەر جەماوەری لە دەور کۆنەبێەوە .

دووەم : <u>چوارچێوەیەکی فیکری</u> : واتە پێویستە چوارچێوەیەکی فیکری ئەو کەسانەی بەیەکەوە بەستبێتەوە ، بە واتایەکی ڕوونتر پێویستە ئەوانە کۆببنەوە لە سەر چەند بنەوا و بیروڕایەك ، و پەیڕەوێکی ئاشکرایان هەبێت .

سێیەم : <u>چوارچێوەیەکی ڕێکخراوی</u> : ئەم چوارچێوە مەرج و پێویستە بۆ حزب ، چونکە پێویستە جۆرە ڕێکخراوێك لە نێوان تاکەکانی حزبەکەدا

هەبێت ، لەبەر ئەوەی حزب هەوڵی کۆکردنەوە و کەسب کردنی زۆرینە گەورەی خەڵکەکە دەکات بۆ ناو ڕیزەکانی خۆی ، ئەمەش ئەوە پێویست دەکات کە چەندەها شێوە و چوارچێوە هەبێت . هەرەمی بێت یان عەنقودی هەروەکو لە دەیەها ساڵە دەڵێن و ناشزانن واتای چیە !!! . بۆ ئەوەی ئەو جەماوەر و ئەندامانە بگرێتە خۆی ، و ڕۆڵەکان دابەش بکات لە نێوانیاندا .

چوارەم : ئامانج و مەبەستی ڕامیاری (سیاسی) : کە بریتیە لە گەیشتن بە فەرمانڕەوایی ، کە ئەمەش گرنگترین جیاکەرەوەی حزبە لە هەموو ڕێکخراوەکانی تر ، چونکە چەندەها ڕێکخراوی تر هەن هاوبەشن لە گەڵ حزبدا لە هەموو ئەو خاڵانەی پێشوو ، وەکو کۆمەڵە و ڕێکخراوە ڕۆشنبیری ، و پیشەییەکان ... هتد ، کە هەمووشیان بریتین لە کۆمەڵە خەڵێك لە سەر چەند بنەوایەك کۆدەبنەوە ، جاری واش هەیە پەیوەندی ڕێکخراویش لە نێوانیاندا هەیە . بەڵام ئەوەی کە حزب لە هەموو ئەو ڕێکخراوانە جیا دەکاتەوە ئەوەیە کە ئەو ڕێکخراوانە هەوڵی گەشتنیان نیە بە فەرمانڕەوایەتی ، بەڵکو تەنها لە هەوڵی وەرگرتنی مافی توێژێکن لە کۆمەڵگا ، یان بۆ چارەسەر کردنی هەندێك کێشە و گرژی و دژواریە کاتیەکانن ، بۆیە لە سەر ئەم بنەوایە تەنها پێوەرێك کە جیاکەرەوەی حزبە لە ڕێکخراوەکانی تر ئامانج و مەبەستە ڕامیاریەکەیە .

بەمەش دەتوانرێت بە هەموو کۆبوونەوەیەك کە ئەو مەرجانەی سەرەوەی تێدا بێت بووترێت : حزبی ڕامیاری (سیاسی) ، لە گەڵ

ئـەوەی کـە چـەندەها بنـەوای تـر هـەن بـۆ حزبـی ڕامیـاری ، وەك : سەرکردایەتی ، و بەڕێوبەرایەتی ، و دارایی ، و بەیعەت و ... هتد .

وە ئەوەش ئاشکرا دەبێت کە . سەرەڕای بوونی پەیوەندیەك لە نێوان واتای زمانەوانی و زاراوەییدا . بـەهـەموو کۆمـەڵە کەسێك نـاووترێت حـزب ئەگەرچـی مەبەسـتێکی هاوبەشـیش کۆیـان بکـاتەوە ، ئەگـەر مەبەستەکە ڕامیاری نەبێت !!! چونکە ئەگەر وانەبێت ئەو کاتە بە هـەمـوو کۆمـەڵە کەسێکی تۆپێنچی ، یـان هـەر یـاریەکی تـر کـە مەبەستێك کۆی کردوونەتەوە دەووترێت حزب !!! یان بە هەموو کۆمەڵە کارمەندێك کە لە ناوەندێکی خزمەت گوزاری ، قوتابخانە بێت یان نەخۆش خانە ، ... هتد دەووترێت حزب !!! چونکە هەموو ئەو کۆمەڵە کەسانە مەبەستێك کۆی کردوونەتەوە !!!!

بەمـەش چەواشـەکاری چەواشـەکاران بـۆ موسـڵمان ئاشـکرا دەبێـت لەوەی کە دەڵێن : ((ووشەی حزب هەر برایەك ئەیەوێ بگەڕێ بڕوا بۆ (لسان العرب . لە ماددەی : ح ز ب) لە (معجم الوسيط) بگەڕێن لەبەر ئەوە سەرچاوە و مەصـدەرەکان ئـەتوانن بگـەڕێن (مجلدی ٢ لـە مقايس اللغة ، لاپەڕەی ٥٥ لە تاج العروس) ئەم کتێبانە معروفن کە هیچ حزب هەموویان تەقریبەن چەن کەلیمەیەك ئەهێنن ئەوەی کـە ئێمـە مـەبەستمان لێرە بـۆ نموونە حزب یانی (الطائفة) حزب (الجماعة) حزب (الطائفة من كل شيء حزب) حەتا لە کۆمەڵە ویردێك خۆت بۆ خۆت دیاری دەکەیت ئەوە پێی دەوترێت حزب ، حزب بریتییە لەوەی لە قورئان دا تەماشا ئەکەیت چەن

ئايەتێك پێى ئەوترێت حزب ، حزب يانى (نصيب) ... ئەوە لە (لسان العرب) دا هاتووە .

بەڵام ئەوەى كە ئێمە مەبەستمانە حزب : (كل الطائفة هواه واحد) حزب : (أصحاب رجل معه على رأي) شەخسێك هەيە هاوەڵەكانى لەگەڵ ڕەييە لە زبانى عەرەبى پێى ئەوتريت حزب ، حزب هەروەها (حزب رجل الذين يميلون إليه والجمع الأحزاب) وە لە (معجم الوسيط) يشدا هاتووە جەماعە مرادفى حزبە وەك (ئيمامى تەبەرى) ئەفەرمووێ : (طائفة من الناس يجمعهم غرض الواحد) حزب تائيفەيەكە لە خەڵك يەك مەبەست كۆى كردوونەتۆ ، يەك عەقيدەيان هەيە ، يەك تەسەوريان هەيە ، يەك شێوازى ئيشكردن و بيريان هەيە ، جا مەبەستم ئەوە لێرە سەير ئەم پێناسە : (طائفة من الناس يجمعهم غرض واحد) ئەمە حزبە ، ئيتر ئەبينى ئەو شەخسە ئينسان كە كاتێك يەك غەرەز كۆى ئەكاتەوە لە مەجليسێك لەم سەرى ئەرز قسەيەك بكە ئەو شەخسە ئەيباتە سەرخۆى لەو سەرى ئەرز قسەيەك بكەى تەعەسوبى بۆى هەيە جارى وا هەيە و تەقليدى بۆى هەيە تاكۆتاى ، كەوابوو ئا لێرە ئەمە لە (اللغة و الاصطلاح) كە ئێمە زانيمان حزب بريتى بوو لە چى (طائفة من الناس يجمعهم غرض واحد))) .

چونكە ئەوەى كە چەواشەكاران لێرەدا هێناويانەتەوە وواتاى زمانەوانيە نەك زاراوەيى ، ئەمەش بەڵگەيە لە بێ ئاگاى ئەو كەسانە كە

خۆيـان بـه سياسـەت مـەدار دەزانـن !!!! كەچـى ئەبجـەدياتى كارەكـەى خۆشيان لەيەك ناكەنەوە !!!!! ولا حول ولا قوة إلا بالله .

يان ئەوەى كە زياتر نەزانينيان دەردەخات ئەوەيە كە ووتەى كەسێكى حزبى وەكو خۆيان دەهێنيتەوە (بەناو : عبدالمجيد الريمي ، كە گوايا يەكێكە لـە زانـا بەناوبانگـەكانى سـەلەفى لـە يەمـەن !!!! كـە واش نيـە) كـە تێيـدا دەڵێت : ((لێرەدا ئەم شێخە ئەفەرمووىٚ : ((ورد في صحيح البخاري : ج ٥ : ص ٢٠٥ عـن عائشـة رضـي الله عنهـا أن نسـاء النبي ﷺ كـنَّ حـزبين ، فحـزب فيـه عـائشة وحفصـة و سـودة ، والحـزب الآخـر أم سـلمة وسـائر نسـاء النـبي ﷺ ... الحديث)) ... هتد ، لێرە كە باسمان كرد لە پێشدا تەماشا ئەكەين بەشێك لە قورئان حزبێكى پىٚ ئەوترێت !!! **خێزانـەكانى پێغەمبـەر ﷺ دوو حـزب بوون** !!!! **كەوابوو ئەگەر وابێت ئينسان با زۆر بەدواى ئەوەدا نەگەڕێت بڵىٚ مـن حزب نيم !!!!!!!!**)) .

بەبەڵگـە هێنانـەوەى ئـەم فـەرموودەيە لـە لايـەن (مامۆسـتاى بانگخواز !!!) و (شێخ و پێشينى !!!) بەناو سەلەفى نيشانەى ئيفلاس و بىٚ بەڵگەيى هەردووكيانە ، چونكە فەرموودەكە ووشەى حزب بە واتا زمانەوانيەكەى بەكار دێنێت ، نەك زاراوەيى !!!

لە كۆتايى ئەم باسەش ئەوە لە لاى خوێنەرى موسڵمان ئاشكرا دەبێت كە ئايا سەلەفيەكانيش وەكو ئەوان لە تاوانى حزبايەتيدا دەژين يان سەلەفيەكان خەريكى دينداريتين نەك حزبايەتى !!!

بنەوای شەشەم : بنەوایەك لە پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعە : ((أهل السنة يقولون مالهم وما عليهم ، ولكن أهل البدعة لا يقولون إلا ما لهم))

ئەهلی سوننە هەموو ئەوەی لە سەریانە و ئەوەش بۆیانە دەگێڕنەوە ، بەڵام ئەهڵی بیدعە جگە لەوەی کە بۆیانە ناگێڕنەوە :

خوای پەروەردگار پێویستی کردووە لە سەر زانایان و بانگەشەکاران فێرخوازانی زانستی شەرعی ئەو زانستەی کە لایانە و دەیزانن بە موسڵمانانی بگەیەنن ، نەکەن کۆمەڵێکی بگەیەنن و بڕەکەی تری بشارنەوە بە هەر مەبەستێکی دونیاویستی ، یان بۆ چەواشەکاری و دوورخستنەوەی موسڵمانان بێت لە ڕاستیەکان ، یان بە هەرمەبەستێکی تر بێت ، هەروەکو لە ڕۆژگاری ئەمڕۆی موسڵماناندا ڕوو دەدات ، لە لایەن کەسانی چەواشەکارەوە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتُبَيِّنُنَّهُ لِلنَّاسِ وَلَا تَكْتُمُونَهُ﴾ (آل عمران ، ١٨٧) .

واتە : خوای پەروەردگار عەهد و پەیمانی لە ئوممەتانی پێشتری خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان وەرگرتووە کە ئایینەکەیان ئاشکرا بکەن و نەکەن لێی بشارنەوە .

پێشەوا (ابن تيمية) هەر لەم بارەیەوە و دوای هێنانەوەی ئایەتی : ﴿وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ بِمَا فَتَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾ (البقرة : ١٧٤) **فەرموویەتی :** ((**فوصف المغضوب عليهم**

بأنهم يكتمون العلم : تارة بخلا به ، وتارة اعتياضا عن إظهاره بالدنيا ، وتارة خوفا في أن يُحتج عليهم بما أظهروه منه .

وهذا قد يبتلى به طوائف من المنتسبين إلى العلم ، فإنهم تارة يكتمون العلم بخلا به ، وكراهة لأن ينال غيرهم من الفضل ما نالوه ، وتارة اعتياضا عنه ، برئاسة أو مال ، فيخاف من إظهاره انتقاص رئاسته أو نقص ماله ، وتارة يكون قد خالف غيره في مسألة ، أو اعتزى إلى طائفة قد خولفت في مسألة ، فيكتم من العلم ما فيه حجة لمخالفه وإن لم يتيقن أن مخالفه مبطل .

ولهذا قال عبد الرحمن بن مهدي [1] وغيره : أهل العلم يكتبون ما لهم وما عليهم ، وأهل الأهواء لا يكتبون إلا ما لهم)) [2] ، واته : خواى پەوەردگار وەسفى جولەكەى كردووە بەوەى كە ئەوان زانست دەشارنەوە ، جارێكيان لە بەر چاوچنۆكى و ڕەزيليان ، وە جارى تريش ئاشكرانەكردنى لەبەر بەدەست هێنانى دونيا بەرامبەر ئەو ئاشكرانەكردنە ، وە جارى واش هەيە لە بەر ترسى ئەوەى كە نەكو بەرامبەرەكەيان بيكاتە بەڵگە بەسەريانەوە ئەگەر لێيان ئاشكرا كرد لە لايان .

---

[1] هو الإمام : عبد الرحمن بن مهدي بن حسان العنبري اللؤلؤي البصري ، ولد سنة (١٣٥ هـ) ، وكان من كبار أئمة السلف ، ومن أئمة الحديث الثقات المتقنين ومن أهل الورع والصلاح ، قال فيه الشافعي : « لا أعرف له نظيرا في الدنيا » توفي بالبصرة سنة (١٩٨ هـ) ، ومولده ووفاته بالبصرة . انظر : اللباب في تهذيب الأنساب لابن الجزري (٣/ ١٣٥ ، ١٣٦) . وانظر : تهذيب التهذيب لابن حجر (٦/ ٢٧٩ - ٢٨١) ، (ت ٥٤٩) .

[2] (اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم : ج ١ / ص ٨٦) .

هەر ئەمەشە ڕەنگە کۆمەڵانێك لەو کەسانەی کە دەدرێنە پاڵ زانست ، ئەو جۆرە کەسانە جارێکیان لە بەر چاوچنۆکی و ڕەزیلیان ، و جارێکی تریش نەك کەسانی تر ئەو چاکە و خێرەیان دەست کەوێت کە ئەوان دەسیان کەوتووە ، و جاری تریش ئاشکرانەکردنی لەبەر بەدەست هێنانی دونیا بەرامبەر ئەو ئاشکرانەکردنە ، سەرکردایەتی بێت یان پارە و پووڵ ، کە دەترسن بە ئاشکراکردنیان ئەو سەرکردایەتی و پارەیە لە دەست بدەن ، وە جاری واش هەیە لە بەر ئەوەیە کە ئەو کەسە پێچەوانەی جگە لە خۆی بووەتەوە ، یان سەربە کۆمەڵێکە پێچەوانەیە لە بابەتێکدا ، بۆیە دەبینین زانستێك دەشارێتەوە کە بەڵگەیە دژ بە خۆی ، با دڵنیاش نەبێت لەوەی کە بەرامبەرەکەی ناڕەوایە .

واتە : ئەهلی سوننە و زانایان هەموو ئەوەی لە سەریانە و دژیانە ، وە ئەوەش لایەنگریانە دەگێڕنەوە ، بەڵام ئەهڵی بیدعە جگە لەوەی کە بۆیانە و لایەنگریانە ناگێڕنەوە .

هەر ئەم پێشەوایە و دوای هێنانەوەی ئایەتی : ﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُؤْمِنُ بِمَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا . . . وَيَكْفُرُونَ بِمَا وَرَاءَهُ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقًا لِمَا مَعَهُمْ ﴾ (البقرة : ٩١) ٥ ، و ئایەتی : ﴿ وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴾ (البقرة : ٨٩) ، فەرموویەتی : ((فوصف اليهود : بأنهم كانوا يعرفون الحق قبل ظهور الناطق به ، والداعي إليه . فلما جاءهم الناطق به من غير طائفة

يهوونها لم ينقادوا له . **وأنهم لا يقبلون الحق إلا من الطائفة التي هم منتسبون إليها** ، مع أنهم لا يتبعون ما لزمهم في اعتقادهم .

وهذا يبتلى به كثير من المنتسبين إلى طائفة معينة في العلم ، أو الدين ، من المتفقهة ، أو المتصوفة ، ... أو غيرهم . أو إلى رئيس معظم عندهم في الدين ـ غير النبي ﷺ ـ فإنهم لا يقبلون من الدين رأيا ورواية إلا ما جاءت به طائفتهم ، ثم إنهم لا يعلمون ما توجبه طائفتهم ، مع أن دين الإسلام يوجب اتباع الحق مطلقا : رواية ورأيا ، من غير تعيين شخص أو طائفة ـ غير الرسول ﷺ ـ)) [٣] .

واتە : خوای پەروەردگار وەسفی جولەکەی کردووە بەوەی کە ڕەواییان دەزانی . کە پێغەمبەرایەتی محمد بوو ﷺ . پێش ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ دەرکەوێت ، کە ئەو ڕاستیەی ئاشکرا کرد و بانگەشەی بۆ کرد ، بەڵام جولەکە کە بینی پێغەمبەرەکە ﷺ لەو کۆمەڵە نیە کە خۆشیان دەوێت ، مل کەچ نەبوون بۆی .

هەر ئەمەشە کە زۆرێك لەوانە تووشی دەبێت کە دراونەتە پاڵ کۆمەڵانێکی دیاری کراو لە زانست ، یان لە ئایین ، لە شەرعزانان ، و سۆفیگەران ، ... جگە لەوانیش ، یان ئەو کەسانەی کە دراونەتەپاڵ سەرکردەیەکی بەگەورەدانراو لە ئایینـدا لە لای ئەواندا . جگە لە پێغەمبەری خوا ﷺ . دەبینین هیچ شتێك وەرناگرن لە ئایین بۆچوون بێت یان ڕوایەت بێت ، جگە لەوەی کە لە کۆمەڵەکەی خۆیانەوە نەبێت ، پاشان ئەوان ئەوانە هەر نازانن کە کۆمەڵەکەیان چیان لە سەر پێویست دەکات ،

---

[٣] (اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم : ج ١ / ص ٨٧ ـ ٨٨) .

لـه گـەڵ ئـەوەی کـه ئـایینی ئیسـلام وا پێویسـت دەکـات کـه دەبێـت شوێکەوتەی ڕەوایی بین بە ڕەهایی ، ڕیوایـەت بێت یـان بۆچوون بێت ، بەبێ دیاریکردنی کەسێك یان کۆمەڵێك . جگە لە پێغەمبەری خوا ﷺ .

کەواتـه ئـەم کـاره . واتـه شـاردنەوەی ڕاسـتیەکان دەرنەخسـتنی بـه شێوەیەکی تەواو بە مەبەستی چەواشەکاری . سیفەتی ئوممەتانی خاوەن کتێبـه ئاسمانێکـانی پـێش ئوممـەتی ئیسـلامه ، خـوای پـەروەردگاریش هەڕەشـەیەکی گەورەشـی بـاس کـردووە سـەبارەت بـەو کەسـانەی دوای ئاشـکرا بـوونی ڕاسـتیه ئایینیـەکان هەسـتن بـه شـاردنەوەیان ، ئـەوەتا دەفەرموێت : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَٰئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللَّاعِنُونَ ﴾ (البقرة : ١٥٩) .

لە ئەنجامدا بەوە دەگەین کە خوای پەروەردگار لەو ئایەتانەی سەرەوە ، وەسفی جولەکە و خاچ پەرستانی بەوە کردووە کە زانست دەشارنەوە ، بەهەر بیانویەکەوە بێت ، هەروەکو کەسانێك لەم سەردەمانەی خۆماندا تووشی بوون بۆ گەشتن بەمەستی گلاویان ، و پارێزگاری کردنیان لە پلەو پایەی ڕامیاریان ، و خەڵکی دەوروو بەریان ، و پارە و پووڵی دونیا .

هەر لەبەر ئەمەیە زانایان لە بنەواکانی بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعـەدا فەرموویانـه کـه یـەکێك لـه سـیفەتەکانیان بریتیـه لـه ((ئەمانەتداریتیان لـه هـەموو شـتێکدا بـه تایبـەت لـه گێڕانـەوەی زانسـته شـەرعیەکان)) ، هـەروەکو شـێخ (محمد بن إبراهيم الحمد) : ((چـونکه

ئەمانداریٚتی لـە ڕازیٚنەر و جوانکاری زانستە ، وە ڕووحی زانسە کـە وای لیٚ دەکات بە جوانترین شیٚوە بـە بەرهـەم بیٚت ، و بـەرهەمی خـۆش تـام بیٚـت ، ئـەهلی سـوننەش لـــەم کـــارەدا دەسـتی بـــالاٚیان هەیـە و لـــە چلەپۆپ و لـــووتکەدان .

لـە دیاریـدەکانی ئەمانەتـداریٚتی زانسـتی لـەلایان ، ئەمانەتداریٚتیـە لـە گیٚڕانـەوەدا ، و دووریـان لـە تـەزویرکردن و وەرگیٚڕانـی ڕاسـتیەکان ، و دابڕکردنی دەقەکان و قرتاندنی ، و لادانی لە واتای خۆی ، بۆیـە دبینیـت ئەگـەر ووتـەی لـە بەرهەلٚسـتکارانیانەوە بگیٚڕنـەوە بـە تـواوی ووتەکـەی دەیگیٚڕنەوە ، وە ناکەن ئەوەندەی لیٚ ببەن کە هاوکۆکە لە گەلٚ ئەوەی کە بـۆی دەڕۆن ، بـۆ ئـەوەی بەرامبەرەکـەیانی پـیٚ تاوانبـار بکـەن ، بـەلٚکو ووتەکەی بە تەواوی دەگیٚڕنەوە ، وە ئەگەر ڕەوایی بیٚت دانی پیٚدا دەنیٚن ، وە ئەگەر پووچەلٚیش بیٚت ڕەتی دەکەنەوە ، وە ئەگەر ئەمەو ئەوەشی تیٚدا بـوو ئـەوا ڕەواییەکـەی وەردەگـرن و پووچەلٚیەکەشـی ڕەت دەکەنـەوە ، هەرهەموو ئەوەش بەپیٚی بەلٚگەی یەك لایی کار و ڕوون و ئاشکرا .

وە یەکیٚکی تریش لە دیاریدەکانی ئەمانەتداریٚتی زانستیان ئەوەیە کە ووتـە بـە واتـا و شـیٚوەیەك لیٚـك نادەنـەوە کـە ئـەو واتایـە هەلٚنـەگریٚت ، وە ئەوان ئەوەی کە هاوکۆکە لە گەلٚیاندا و ئەوەش کە دژیانە دەگیٚڕنـەوە ، وە

دەگەڕێنەوە بۆ ڕەوایش ئەگەر بۆیان ئاشکرا بوو ، وە فەتوا و قەزاوەت ناکەن بەوەنەبێت کە دەیزانن)) [٤] .

وە سەبارەت بە سیفەتی چاکی ئەهلی سوننە لەم بارەدا و باسکردنی خراپەی ئەهلی کەلام و ئەهلی بیدەعدا زانایان دەگێڕنەوە کە : ((أهل العلم يكتبون ما لهم وما عليهم ، وأهل الأهواء لا يكتبون إلا ما لهم)) [٥] ، واتە : ئەهلی سوننە و زانایان هەموو ئەوەی لە سەریانە و ئەوەش لایەنگریانە دەگێڕنەوە ، بەڵام ئەهڵی بیدعە جگە لەوەی کە بۆیانە و لایەنگریانە ناگێڕنەوە .

ئەگەر ئاشکرا بوو کە شاردنەوەی ڕاستیەکان و چەواشەکردنی موسڵمانان لێیان ، کاری بیدکار و لاڕێبووانە ، دەبێت بزانین کە بەرپەرچدانەوەی لاڕێبووان و ئاشکراکردنیان لە فەرمانکردن بە چاکە و یاساغیکردن لە خراپەیە .

---

[٤] **بڕوانە** : (رسائل الشيخ محمد بن إبراهيم الحمد في العقيدة : ج ٧ ، ص ١١) .

[٥] (أحاديث في ذم الكلام وأهله . أبو الفضل المقرىء ، الناشر : دار أطلس للنشر والتوزيع . الرياض ، الطبعة الأولى ، ١٩٩٦ ، تحقيق : د.ناصر بن عبد الرحمن بن محمد الجديع ، عدد الأجزاء : ٥ ، ج ٢ / ص ١٨٨) برقم : ٣٣٨ . عن وكيع .

بنەوای حەوتەم : بەرپەرچدانەوەی لاڕێیووان و ئاشكراكردنیان لە فەرمانكردنە بە چاكە و یاساغیكردنە لە خراپە ، نەك لە غەیبەتكردنی نادروست (الرد على المخالف من الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر ، لا من الغيبة المذومة) :

ڕەنگە زۆرجار موسڵمان گوێبیستی چەندەها ووتەی سەیر و سەمەرە بێت لە كەسانێكی بێ عیلم یان دەروون لاواز ئەوەش لە كاتێكدا كە دەبینن موسڵمانێك هەستاوە بە ڕەخنە لێگرتنی كەسانێكی لاڕی و دەرخستنی چەواشەكاریەكانیان ، ئەوەش نەك بۆ تێركردنی ئارەزووەكانی ، بەڵكو بۆ پاراستنی موسڵمانان لە خراپەی پەرتەوازەیی و لاوازی و بڵاوبوونەوەی بیدعە لە نێوانیاندا...بۆیە دەبینین دێت و دەڵێت:

باهۆكاری پەرتەوازەیی و لێكداترازانی ڕیزی موسڵمانان نەبین !!!

با باروحاڵی پارچەپارچەیی موسڵمان بۆ دوژمنان ئاشكرا نەكەین !!!!

با نەبین بە بزوێنەری جیاوازی لە نێوان موسڵماناندا !!!!

خۆ ئێمە دتوانین ((هاوكاری یەكتر بین لەوەی كە هاودەنگین لەسەری ، و لەوەشدا كە پێچەوانە و جیاوازین عوزر بۆ یەكتر بێنینەوە)) !!!!

بێ ئاگا لەوەی كە ئەو كارەی خۆشوبهاندنە بە دوژمنانی خوای پەروەردگار و بكوژانی پێغەمبەران . عليهم السلام . كە جولەكە و خاچ پەرستانە ، ئەوەتا خوای پەروەردگار لە باس و سیفەتی جولەكەدا فەرموویەتی : ﴿ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ﴾ (الحشر : ١٤) ، واتە

: له نێو خۆياندا دوبەرەكى و دژايەتيەكى زۆر له نێوانياندا هەيە ، كەچى له ڕواڵەتدا وا دەردەكەون يەك ڕيز و يەكگرتوون و يەك كۆمەڵ و يەك دڵن ، بەڵام له ڕاستيدا دڵەكانيان پەرتەوازە و لێك داترازاون ... بۆيە نابێت موسڵمانانى ڕاستەقينە وا بيربكەنەوە كە ڕەخنەلێگرتن و دەرخستنى هەڵەى چەواشەكاران بەناو ئاينەوە دەبێتە هۆى پەرتەوازەيى و لێك ترازانى يەك ڕێزى موسڵمانان !!! يان ئەو كارە بزوێنەرى جياوازيە و ئاشكراكارى موسڵمانانە لەلاى بێباوەڕان !!! يان سەدەها بيانووى له مانە سەيروسەمەرەتر كە له قوتوى هيچ عەتارێكدا نيە !!!

ئاخۆ دياره ئەو كەسانە ووتەى خواى پەروەردگاريان بەرگوێ نەكەووتوە كە فەرموويەتى : ﴿ لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِن بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَٰلِكَ بِمَا عَصَوا وَّكَانُوا يَعْتَدُونَ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَن مُّنكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ (المائدة : ٧٨ . ٧٩) ، واته : بێباوەڕانى بەنى ئيسرائيل له لايەن پێغەمبەرانيانەوە . عليهم السلام . نەفرينيان لێكرابوو ئەوەش لەبەر ئەوەى ياساغى ئەو خراپانەيان نەدەكرد كە بەخۆيان ئەنجامين دەدا .

سەرەڕاى ئەوەى كە فەرمان كردن بەچاكە و ياساغى كردن له خراپە پێويستە و فەرمانى خواى پەروەردگار و باڵادەستە كە فەرموويەتى : ﴿ وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (آل عمران : ١٠٤) ، واته : با له ئێوەدا ئوممەت و كۆمەڵێك هەبێت بانگەواز بكەن بۆ چاكە و خێر ، و فەرمان بكەن بە چاكە و ياساغيش بكەن له

خراپــه ، ئەوانــەش کــه بــەو کارانــه هەڵدەســتن بەڕاســتی ســەرفراز و سەرکەوتوون .

پێشەوا (ابن تيمية) فەرموویەتی : ((**والأمر بالسنة والنهي عن البدعة هو أمر بمعروف ونهي عن منكر وهو من أفضل الأعمال الصالحة** ...)) [1] ، واتە : فەرمانکردن بە سوننەت و یاساغی کردن لە بیدعە و تازەگەرێتی لە ئایینداا ، بریتیە لە فەرمانکردن بە چاکە و یاساغی کردن ، هەر ئەویشە بە باشترینی کردەوە چاکەکان دەژمێردرێت .

چونکە ئاشکرایە کە بیدعە پەیوەستە بە تەفریقە و پەرتەوازەیی ، بە پێچەوانەی سوننەت کە پەیوەستە بە کۆمەڵ و بوون و یەك ڕیزی موسڵمانانەوە هەر ئەمەشە هۆکاری ئەوەی کە بە ئەهلی سوننە بووترێت ئەهلی سوننە و جەماعە ، و بە بیدعەکارانیش بووترێت : ئەهلی بیدعە و تەفریقە ، هەروەکو شێخ الإسلام (ابن تيمية) ـ بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**والبدعة مقرونة بالفُرقة ، كما أن السنة مقرونة بالجماعة ، فيقال : أهل السنة والجماعة ، كما يقال : أهل البدعة والفرقة**)) [2] .

بەڵکو ئەم پێشەوایە ئەم کارە بە پێویست دەزانێ و دەفەرموێت : کۆڕای زانایانی لە سەرە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**وقال بعضهم لأحمد بن**

---

[1] (منهاج السنة النبوية : ج ٥ / ص ٢٥٣) .

[2] (الاستقامة : ١/٤٢) .

حنبل أنَّهُ يَثْقُلُ عَليَّ أنْ أقول : فلان كذا وفلان كذا ؟ فقال : إذا سكتَّ أنتَ وسكتُّ أنا فمتى يَعرِفُ الجاهلُ الصحيحَ مِنَ السَّقيم .

ومثل أئمة البدع من أهل المقالات المخالفة للكتاب والسنة ، أو العبادات المخالفة للكتاب والسنة ، **فإن بيان حالهم وتحذير الأمة منهم واجب باتفاق المسلمين** ، **حتى قيل لأحمد بن حنبل : الرجل يصوم ويصلي ويعتكف أحب إليك أو يتكلم في أهل البدع** .

فقال : إذا قام وصلى واعتكف فإنما لنفسه ، وإذا تكلم في أهل البدع فإنما هو للمسلمين هذا أفضل ، **فبَيَّنَ أنَّ هذا نفع عام للمسلمين في دينهم من جنس الجهاد في سبيل الله ، ودينه ومنهاجه وشرعه ، ودفع بغي هؤلاء وعدوانهم على ذلك واجب على الكفاية باتفاق المسلمين ، ولولا من يقيمه الله لدفع ضرر هؤلاء لفسد الدين ، وكان فساده أعظم من فساد استيلاء العدو من أهل الحرب ، فإن هؤلاء إذا استولوا لم يفسدوا القلوب وما فيها من الدين إلا تبعا وأما أولئك فهم يفسدون القلوب ابتداءً** .

فلا بد من التحذير من تلك البدع وإن اقتضى ذلك ذكرهم وتعيينهم ، بل ولو لم يكن قد تلقوا تلك البدعة عن منافق لكن قالوها ظانين أنها هُدى وأنَّها خير وأنها دين ولم تكن كذلك لوجب بيان حالها ... **وليس هذا الباب مُخالفاً لقوله ﷺ : " الغيبة ذكرك أخاك بما يكره "** [٣] **فإنَّ الأخ هو المؤمن ، والأخ المؤمن إن كان صادقاً في إيمانه لم يكره ما قلته من هذا الحق الذي يُحبه الله ورسوله ﷺ ... ومتى كَرِهَ هذا الحق كان ناقصاً في إيمانه ، ينقص من أخوته بقدر ما نقص من**

---

[٣] (صحيح مسلم رقم : ٢٥٨٩) .

إيمانه ، فلم يعتبر كراهته من الجهة التي نقص منها إيمانه ، إذ كراهته لما لا يُحبه الله ورسوله توجب تقديم محبة الله ورسوله ﷺ ، كما قال تعالى : ﴿ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴾ (التوبة : ٦٢))) [٤] .

واته : وه هەندێك كەس بە پێشەوا (أحمد) ى كوڕى (حنبل) يان فەرموو : قورسە لە سەرمان كە بڵێن : فلانە كەس وايە و فلانە كەسيش ئاوا ؟ ئەويش فەرمووى : ئەگەر تۆ بێدەنگ بوويت ، و منيش بێ دنگ بووم ، چ كات كەسانى نەزان : نەخۆش و تەندروست لە يەك جيا بكەنەوە !؟

وە هاوشێوە و نموونەى پێشەوايانى ئەهلى بيدەع لە كەسانى خاوەن ووتە و بيروباوەڕى پێچەوانە بە قورئانى پيرۆز و سوننەت ، يان ئەو پەرستنانەى كە پێچەوانەى قورئانى پيرۆز و سوننەتن ، بێگومان ئاشكراكردنى حاڵى ئەوانە و ئاگادارکردنەوەى ئوممەت لێيان پێويستە بە كۆڕاى موسڵمانان ، بەو ڕادەيەى ووترا بە پێشەوا (أحمد) ى كوڕى (حنبل) : ئەو كەسەت لا خۆشەويست ترە كە ڕووژوو دەگرێت ، و لە مزگەوت دەمێنێتەوە بە مەبەستى پەرستن ، يان ئەوەى كە باسى ئەهلى بيدەع (بيدعەكاران) دەكات ، و بەرپەرچيان دەداتەوە ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ئەگەر شەونوێژ و نوێژى كرد ، و لە مزگەوت مايەوە بە مەبەستى پەرستن ، تەنها بۆ خودى خۆيەتى ، بەڵام

---

[٤] (مجموع الفتاوى : ٢٨ / ٢٣١ ـ ٢٣٦) .

ئەگەر باسی ئەهلی بیدەع (بیدعەکاران) بکات ، و بەرپەرچیان بداتەوە ، ئەوا سوودەکەی گشتیە بۆ موسڵمانانە ، ئەمەیان چاکترە ، پێشەوا (أحمد) ئەوەی ئاشکرا کرد کە ئەمەیان سوودی گشتیە بۆ موسڵمانان ، و لە ئاینەکەیان لە جۆر و ڕەگەزی تێکۆشانە لە پێناوی خوای گەورە ، و ئاین و پەیڕەو و شەریعەتەکەی ، و ڕەتکردنەوەی خراپەی بیدعەکاران لەسەر ئەوانەی کە باسکرا پێویستە بەکۆڕای موسڵمانان ، لەسەر کۆمەڵێکیان واتە بە فەرزی کیفایە ، وە ئەگەر کۆمەڵانێك نەبایەن کە خوای پەروەردگار بەو کارەیان ڕاسپێرێت بۆ ڕەتکردنەوەی زیان و زەرەری ئەوانە ، ئەوا ئایین تێك دەچوو ، خراپی و زەرەر و زیانی ئەوانەش زیاتر دەبوو لە دەستگرتنی دوژمنانی بەرهەڵستکار بە سەر موسڵماناندا ، چونکە ئەوانە ئەگەر دەست بگرن بە سەر وڵاتی موسڵماناندا ناتوانن دڵەکان و ئەوەش کە تیایاندایە لە ئاین تێك بدەن ، جگە لە شوێنکەوتن نەبێت ، بەڵام ئەوانەی تر . واتە بیدعەکاران . لە پێشدا دڵەکان تێك دەدەن .

بۆیە پێویستە موسڵمانان ئاگادار بکرێنەوە لەو بیدعە و داهێنراوانە ، ئەگەر تەنانەت ئەوەشی پێویست کرد کە باسیان بکرێت ، و دیاریش بکرێن ، بەڵکو ئەگەر ئەو بیدعەیەشیان لە دووڕوانەوە وەر نەگرتبێت ، بەڵام ووتبێتیان بەگومانی ئەوەی کە هیدایەت ، چاکەکاریە ، ئەوە ئایینە ، و ئاواش نەبێت ، ئەو کاتە پێویستە حاڵیان ئاشکرا بکرێت ... وە ئەم بابەتەش پێچەوانەی ووتەی پێغەمبەری خوا نیە کە فەرموویەتی : غەیبەت کردن ، بریتیە لە باسکردنی براکەت بەوەی کە پێی خۆش نیە ،

چونكه برا باوەڕدارى تەواو دەگرێتەوە ، وە برای باوەڕداریش ئەگەر ڕاستگۆ بێت لە باوەڕەكەیدا ، ئەوا ڕقی نیە لەوەی كە باست كردووە لە ڕەوایی ، ئەوەی كە خوای پەروەدگار و پێغەمبەرەكەی ﷺ پێی خۆشە ... وە هەر كاتێك كە ڕقی بوو لەو ڕەواییە باوەڕەكەی كەم دەكات ، وە براییەكەشی كەم دەكات بەپێی ئەوەی كە لە باوەڕەكەی كەمی كردووە ، حیساب كردنیش بۆ حەزنەكردنی لەو ڕووەی كە باوەڕەكەی كەم بووەتەوە ، لە بەر ئەوەیە چونكە حەز نەكردنی لەوەی كە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەكەی ﷺ حەزیان لێیە ئەوە پێویست دەكات خۆشەویستی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەكەی ﷺ پێش بخرێت ، هەروەكو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَن يُرْضُوهُ إِن كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴾ .

بەڵكو پێشەوا (ابن تيمية) فەرموویەتی : ((**الرَّادُ على أهل البدع مُجاهد ، حتى كان يحيى بن يحيى يقول : الذَّبُ عن السُّنَّة أفضلُ من الجهاد**)) [٥] ، واتە : بەرپەرچ دانەوەی بیدعەكاران تێكۆشانە لە پێناوی خوادا ، تەنانەت (يحيى) ی كوڕی (يحيى) دەیفەرموو : پاراستن و بەرگری كردن لە سوننەت باشترە لە تێكۆشان لە پێناوی خوادا .

وە پێغەمبەری خواش ﷺ هەروەكو (إبراهيم) ی كوڕی (عبد الرحمن العذري) رضي الله عنه بۆمان دەگێڕێتەوە فەرموویەتی : " يَحملُ هذا العلمَ من كل

---

[٥] (مجموع الفتاوى : ٤ / ١٣) .

خلفٍ عُدُولهُ : ينفونَ عنهُ تحريفَ الغالين ، وانتحالَ المبطلين ، وتأويلَ الجاهلين " [٦] ، واتە : ئەم زانستە . زانستی قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەف . لە هەموو سەردەمێکی دوای من ئەوانە هەڵی دەگرن کە عادل و دادپەروەرن ، گۆڕانی زیادەڕەویکاران ، و پوچەڵی پوچەڵ کاران کە دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە ماناکردنی نەزان و نەفامەکانی ، لێ دوور دەخەنەوە .

کەواتە فەرمان کردن بە یەکڕیزی موسڵمانان ، و یەکبوون و یەکگرتنیان ، وە یاساغیکردن لە پەرتەوازەیی و پارچەپارچەگەرێتی ، و حیزبایەتی کە هۆکاری لاوازکردن و بێدەسەڵاتی و زاڵبوونی دوژمنانی ئەم ئاینەیە بەسەر موسڵماناندا ، کارێکی پێویستە و بە شێکە لە فەرمان کردن بە چاکە و یاساغیکردنە لە خراپە .

ئەوەش نەك لە بەر ئەوەی کە بێ باوەڕان لەوان باشتربن !! یان لە پێشتر بن !! بەڵکو بێگومان موسڵمانێکی خراپەکار و لاڕی لە میزانی خوای پەروەردگار باشتر و ئەولاترە ... بەڵام : ئەم کارە . بەرپەرچدانەوەی لاڕێبووان و ئاشکراکردنیان . پاراستنی یەکخواپەرستی و یەك ڕێزی موسڵمانان و پەرتەوازە نەبوونیانە ، و پاراستنیشە بۆ شوێنکەوتنی تەنها بۆ پێغەمبەری خوا ﷺ .

ئەوەتا پێشەوا (ابن هبيرة) . بە ڕەحمەت بێت . لە لێك دانەوەی فەرموودەی کۆمەڵی لاڕێی (الخوارج) دا دەفەرموێت : ((**وَفِي الْحَدِيثِ أَنَّ**

---

[٦] (لارواهُ البيهقي ، وصححهُ الألباني في " مشكاة المصابيح " رقم : ٢٨٤) .

قِتَال الْخَوَارِجِ أَوْلَى مِنْ قِتَال الْمُشْرِكِينَ ، وَالْحِكْمَةُ فِيهِ أَنَّ فِي قِتَالِهِمْ حِفْظَ رَأْسِ مَالِ الْإِسْلَامِ ، وَفِي قِتَالِ أَهْلِ الشِّرْكِ طَلَبَ الرِّبْحِ ، وَحِفْظَ رَأْسِ الْمَالِ أَوْلَى)) [٧] ، واتە : وە ئەوەمان لە فەرموودەكەوە بۆ دەردەكەوێت كە جەنگان لە گەڵ خەواریج ئەولاترە لە جەنگان دژ بە هاوەڵ بڕیاردەران ، داناییش لەوەدا ئەوەیە كە جەنگان لە گەڵ خەواریجدا هۆكاری پاراستنی ئەو سەرمایەیە كە ئیسلامە ، بەڵام جەنگان لە گەڵ هاوەڵ بڕیاردەران بۆ بەدەست هێنانی سود و قازانجە ، ئاشكرایشە كە پاراستنی سەرمایە لە پێشترە لە بەدەست هێنانی سود ، و قازانج .

ئێستاش كە دەبینین كۆمەڵانێك بەناوی ئیسلام و ئیسلامەتیەوە ، و لە ناو ڕێزی موسڵماناندا لە هەوڵی پەرتەوازەیی و پارچەپارچەگەرێتی و حیزبایەتین ، بەناوی زانست و زانایانی پایە بەرزی ئیسلامەوە هەوڵی چەواشەكاری موسڵمانان دەدەن . كە لە ڕاستیدا لەو سیفەتەدا پیادەكاری سیفەتی بێ باوەڕان ، و دوژمنانی خوای پەروەردگارن بەخۆیان بزانن یان خۆیان لە كەودەنی دابێت . ئەمانە هۆكاری سەرەكی ئەو هەموو ناهەمواریەن كە بەسەر موسوڵماناندا دێت ، نەك ئەوەی هۆكاری چاكسازی بن !!! بۆیە نابێت بانگەشەكاران و ڕێبوارانی ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی متمانەیان بكەنە سەر ، چونكە خوای پەروەردگار فەرموویەتی

---

[٧] (فتح الباري لابن حجر : ج ١٢ / ص ٣٠١) .

: ﴿ لَوْ خَرَجُواْ فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلاَّ خَبَالاً وَلأَوْضَعُواْ خِلاَلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴾ (التوبة : ٤٧) .

ئـەوەتا پێشـەوا (ابـن تيمية) سـەبارەت چەواشـەكار و بيدعـەكاران فەرموويەتى : ((وإذا كان أقوام ليسوا منافقين لكنهم سماعون للمنافقين قد التبس عليهم أمرهم حتى ظنوا قولهم حقا وهو مخالف للكتاب وصاروا دعاة إلى بدع المنافقين كما قال تعالى ﴿ لَوْ خَرَجُواْ فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلاَّ خَبَالاً وَلأَوْضَعُواْ خِلاَلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ﴾ فلا بد أيضا من بيان حال هؤلاء بل الفتنة بحال هؤلاء أعظم ، فإن فيهم إيمانا يوجب موالاتهم وقد دخلوا فى بدع من بدع المنافقين التى تفسد الدين ، فلا بد من التحذير من تلك البدع وإن اقتضى ذلك ذكرهم وتعيينهم ، بل ولو لم يكن قد تلقوا تلك البدعة عن منافق ، لكن قالوها ظانين أنها هدى وأنها خير وأنها دين ولم تكن كذلك لوجب بيان حالها)) [٨] .

واتە : ئەگەر كۆمەڵانێك هەبوون نەك لە بەر ئەوەى دووڕوو بوون بەڵكو لە بەر ئەوەى كە گوێبيستى ووتەى دووڕووانن ، و كارى ئەوانيان لە لا نادیار و تێكەڵ بوو بوو ، تاكو گومانيان وابوو كە ووتەى دووڕووان بە ڕەوا بزانن ، كەچى لە ڕاستيدا پێچەوانەى قورئانى پيرۆزە ، بەوەش بوونەتە بانگەشەكار بۆ بيدعە و تازەگەرى دووڕووان ، هەروەكو خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ لَوْ خَرَجُواْ فِيكُم مَّا زَادُوكُمْ إِلاَّ خَبَالاً وَلأَوْضَعُواْ خِلاَلَكُمْ يَبْغُونَكُمُ

---

[٨] (مجموع الفتاوى : ج ٢٨ / ص ٢٣٣) .

الْفِتْنَةَ وَفِيكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ ﴾ ، بۆیە . هەروەها . پێویستە حاڵ و باری ئەوانەش ئاشکرا بکرێت ، بەڵکو تووش بوون بە فیتنەی ئەوانە زیاترە و گەورەترە ، چونکە ئەمانە باوەڕیشیان تێدایە ، کە پێویست دەکات لە سەرمان موالاتیان بکەین ، کەچی لەولاشەوە کەوتوونەتە بیدعە و تازەگەریەك لە بیدعە و تازەگەریەکانی دووڕووان ، کە هۆکاری تێکدانی ئاینە ، بۆیە پێویستە موسڵمانان ئاگادار بکرێنەوە لەو بیدعە و تازەگەریانە ، کە ئەگەر ئەوەش پێویست بکات کە باس بکرێن و دیاریش بکرێن ، بەڵکو ئەگەر ئەو بیدعەیەشیان لە دووڕووانەوە وەرنەگرتبێت ، بەڵکو بە گومانی خۆیان ووتبێتیان ، و وایان زانیبێت کە ئەو کارەیان هیدایەتە !! یان ئەو کارەیان چاکەیە !! یان ئەو کارەیان ئاینە کەچی واش نیە ، بەهەمان شێوە پێویستە حاڵ و باریان ئاشکرا بکرێت .

ڕەنگە کەسێك لە بەر نیازپاکی خۆی و دڵ پاکی بڵێت : ئەمە ڕەقی و ستەمە و پێشێل کردنی مافی برایەتیە !!!

ئەوە لە وەڵامیدا دەووترێت : ڕاستە بنەوا و بنەڕەت لە شەرعدا لە بانگەشە نەرم و نیانیە ، هەروەکو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴾ (النحل : ١٢٥) .

واتە : بە دانایی ، و بە ئامۆژگاری جوان ، بانگەشە بکە بۆ سەر ڕێگای ڕاستی پەروەردگارت ، و بە جوانترین شێوەش موجادەلەیان لە

گەڵدا بکە ، پەروەردگاری تۆ دەزانێت کە کێ لە ڕێگاکەی ئەو گومڕا بووە و هەر ئەویش زانایە بەوانەی کە هیدایەت دراون .

وە بە پێغەمبەر موسا و هارونی برای . علیهما السلام . فەرمووە : ﴿ اذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَيِّنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴾ (طه : ٤٣ . ٤٤) ، واتە : بڕۆن بۆ لای فیرعەون ، چونکە ئەو سەرکەشی کردووە و لە سنوری خۆی دەرچووە ، وە بە نەرمی لە گەڵیدا بدوێن ، بەڵکو بیربکاتەوە یان بترسێ .

یان پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " إِنَّ الرِّفْقَ لاَ يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلاَّ زَانَهُ وَلاَ يُنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ شَانَهُ " [٩] ، واتە : بە دڵنیاییەوە نەرم و نیانی لە هیچ شتێکدا نابێت ئیللا دەیڕازێنێتەوە ، وە لە هیچ شتێکیش دەرناکرێت ئیللا ناشرینی دەکاتەوە .

بەڵام ئاشکرایە کە هەندێك خراپە هەن بە جۆرێك لە توند و تیژی نەبێت چارەسەر ناکرێت ، با لە گەڵ موسڵمانیشدا بێت ، ئەوە نیە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ (الحجرات : ٩) .

واتە : ئەگەر دوو کۆمەڵ لە بڕواداران بەگژیەکدا چوون ، و شەڕیان لە گەڵ یەکدا کرد ، ئەوا ئیسلاحیان بکەن و پێکەوەیان بنێن ، بەڵام ئەگەر

---

[٩] (صحيح مسلم : ٢٥٩٤) .

یەکێکیان زیادڕەوی کرد بە سەر ئەوی تریان ، ئەوا لە دژی ئەوەیاندا بجەنگن و بیانکوژن کە زیادڕەوی و ستەم دەکات ، تاکو دەگەڕێتەوە و ملکەچی فەرمانی پەروەردگار دەبێت .

پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . لەم بارەیەوە فەرموویەتی : ((**ولهذا أكثر السلف يأمرون بقتل الداعي إلى البدعة الذي يضل الناس لأجل إفساده في الدين سواء قالوا هو كافر أو ليس بكافر**)) [١٠] .

واتە : وە لەبەر ئەمەیە کە زۆرینەی زانایانی پێشین فەرمانیان بە کوشتنی بانگەوازخواز دەکرد بۆ بیدعە ئەوەی کە خەڵکی بەهۆیەوە گومڕا دەبن ، لەبەر ئەو ئاشووب و گەندەڵیەی کە دەیناتەوە لە ئایینـدا ، بە یەکسانی لەوەی کە ئەو بیدعەکارەیان بە کافر دەزانی یان نە .

مەرج نیە کوشتنی بانگەشەکار بۆ بیدعە واتای کافرێتی بدات ، هەروەکو پێشەوا (ابن تيمية) فەرموویەتی : ((**وليس كل من أبيح قتله يكون كافرا فقد يقتل الداعي إلى بدعة لإضلاله الناس وإفساده مع إمكان أن الله يغفر له في الآخرة لما معه من الإيمان**)) [١١] .

واتە : ئەوەش ئەوە ناگەیەنێت کە هەموو ئەوانەی کە خوێنیان حەڵاڵ دەکرێت و دەکوژرێن کافر بن ، چونکە ڕەنگە بانگەوازکار بۆ بیدعە بکوژرێت لە بەر گومڕاکردنی بۆ خەڵکی و ئەو هەموو ئاشووب و

---

[١٠] (مجموع الفتاوى : ج ١٢ / ص ٥٠٠) .

[١١] (الاستقامة : ج ١ / ص ١٦٦) .

گەندەڵیەی کە دەیناتەوە ، لە گەڵ ئەوەی کە لەوانەیە خوای پەروەردگار لە دواڕۆژیشدا لێی خۆش بێت ، لەبەر ئەو باوەڕەی کە هەیەتی .

لەو گومانەدا نیم کە کەسێك هەبێت ڕەخنەی لەم ئایەتە هەبێت ، و بڵێت : ئەمە ڕەقی و ستەم و پێشێلکردنی مافی برایەتیە !!!

چونکە زۆرجار پاك کردنەوە و پاراستن پێویستی بە توندیە ، هەروەکو (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : " فإن المؤمن للمؤمن كاليدين تغسل إحداهما الأخرى ، وقد لا ينقلع الوسخ إلا بنوع من الخشونة ، لكن ذلك يوجب من النظافة والنعومة ما نحمد معه ذلك التخشين " [١٢] ، واتە : نموونەی بڕوادار لە گەڵ بڕواداری تردا وەکو هەردوو دەستی مرۆڤ وان کە یەکێکیان ئەوی تریان دەشوات ، ڕەنگە ئەو پیسیەی کە بە یەکێکیانەوەیە لانەچێت ئیللا بە هەندێك توندی نەبێت ، بەڵام بەکارهێنانی ئەو توندیە پاکژی و نەرمی دەستەکە دێنێتە دی ، کە سەرەڕای ئەو توندیەش هەر بەباش دادەنرێت .

بەڵام دەبێت مەبەست لە یاد نەچێت . بۆ ئەو کەسانەی کە بەم کارە پیرۆزە هەڵدەستن . لە هەموو گوفتار وکردارێکدا کە ئەویش : ڕێگرتنە لە پەرتەوازەیی وپارچەپارچە گەرێتی موسڵمانان وڕزگار بوونیان لە نەخۆشی حیزبایەتی . کە هۆکاری لاوازی وژێردەستەیی وزاڵبوونی بێ بڕوایانە بە سەریاندا . لە گەڵ لە پێش چاوخۆگرتنی ئەوەی کە موسڵمان

---

[١٢] (مجموع الفتاوى : ج ٢٨ / ص ٥٣ . ٥٤) .

دەبێت دادپەروەر وبە بەزەی بێت لە ئەحکامەکانیدا ... بەمەش موسڵمانان . بە پشتیوانی خوای پەروەردگار . ڕزگاریان دەبێت لەو پەرتەوازەیی و تەفریقەیەی کە لە نێولنیاندا هەیە ... و دەگەڕێنەوە سەر ڕێگای ڕاست و سەرفرازی کە یەکە ونابێت بە دوو چ جای بە سەد !!!!!

وە ڕەنگە هەندێکی تر بڵێت : ئەم کارە غەیبەت کردنی موسڵمانانە ، و دروست نیە !!!! بێ ئاگا لە ووتەی زانایان لەو بارەیەوە ، هەروەك پێشەوا (محمد بن صالح العثيمين) لەو بارەیەوە ئەم پرسیارەی لێدەکرێت : ((الكلام في أهل البدع ، مثل أن يقال مثلاً : أنهم يؤولون الآيات والأحاديث ، ويقولون : يفعلون كذا وكذا ... أيعتبر هذا غيبة إذا كان بين الطلبة ؟)) .

واتە : قسەکردن سەبارەت بە بیدعەکاران ، وەکو ئەوەی بووترێت : ئەوان ئایەت و فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ دەگۆڕن ، و لێکدانەوەی نادروستی بۆ دەکەن ، وە دەڵێن : ئاوا و ئاوا دەکەن ... ئایا ئەمە بە غەیبەت دادەنرێت ئەگەر لە نێو قوتبیانی زانستی شەرعیدا بێت ؟

بەرێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((**الكلام في أهل البدع ، و من عندهم أفكار غير سليمة ، أو منهج غير مستقيم ، هذا من النصيحة وليس من الغيبة ، بل هو من النصيحة لله ولكتابه ولرسوله وللمسلمين ، فإذا رأينا أحداً مبتدعاً ينشر بدعته ، فعلينا أن نبين أنه مبتدع حتى يسلم الناس من شره ، وإذا رأينا شخصاً عنده أفكار تخالف ما كان عليه السلف فعلينا أن نبين ذلك حتى لا يغتر الناس به ، وإذا رأينا إنساناً له منهج معين عواقبه سيئة علينا أن نبين ذلك حتى يسلم**

الناس من شره ، وهذا من باب النصيحة لله ولكتابه ورسوله ولأئمة والمسلمين وعامتهم .

وسواء كان الكلام في أهل البدع فيما بين الطلبة أو في المجالس الأخرى فليس بغيبة ، وما دمنا نخشى من انتشار هذه البدعة ، أو هذا الفكر ، أو هذا المنهج المخالف لمنهج السلف ، يجب علينا أن نبين ، حتى لا يغتر الناس بذلك)) [١٣] .

واتە : قسەكردن سەبارەت بە بيدعەكاران ، و ئەوانەى كە بيرى نادروستيان هەيە ، يان پەيڕەوى ناڕێكيان هەيە ، ئەمە بوارى ئامۆژگاريە ، و بە غەيبەت ناژمێردرێت ، بەڵكو ئامۆژگاريە لەبەر خواى پەروەردگار و كتێبەكەى و پێغەمبەرەكەى و بۆ موسڵمانانە بە گشتى ، جا ئەگەر كەسێكى بيدعەكارمان بينى بيدعەكانى بڵاو دەكاتەوە ، ئەوا پێويستە لە سەرمان ئەوە ئاشكرا بكەين بۆ ئەوەى موسڵمانان لە خراپەى پارێزراو بن ، وە ئەگەر كەسێكمان بينى بيرى جياوازى هەيە پێچەوانەى ئەوەيە كە سەلەفى صالحى ئەم ئوممەتە لەسەرى بوون ، ئەوا پێويستە لە سەرمان ئەوە ئاشكرا بكەين بۆ ئەوەى موسڵمانان مەغرور نەبن پێيانەوە ، وە ئەگەر كەسانێكمان بينى پەيڕەوێكى نادروستى دياری كراويان هەبێت ،

---

[١٣] (لقاءات الباب المفتوح : الكلام في أهل البدع هل هو من باب الغيبة ؟ ، ج ١٢٠ / ص ٨ ، سلسلة لقاءات الباب المفتوح : هي عبارة عن سلسلة لقاءات كان يعقدها فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين ـ طيب الله ثراه ـ بمنزله كل خميس . ابتدأ الشيخ هذه اللقاءات في أواخر شوال تقريباً في العام (١٤١٢هـ) ، وانتهت هذه السلسلة في الخميس الرابع عشر من شهر صفر، عام (١٤٢١هـ) . قام بتفريغها موقع الشبكة الإسلامية) .

و عاقیبەتی خراپیان هەبێت بۆمان ، ئەوا پێویستە لەسەرمان ئەوە ئاشکرا بکەین ، بۆ ئەوەی موسڵمانان لە خراپەیان پارێزراو بن ، وە ئەمەش لە باسی ئامۆژگاریدایە ، بۆ خوای پەروەردگار و کتێبەکەی و پێغەمبەرەکەی و پێشەوایان و موسڵمانان بە گشتی .

جا . ئەو قسانەی کە سەبارەت بە بیدعەکاران دەووترێت . لە نێوان فێرخوازانی زانستی شەرعی بێت یان لە کۆڕ و کۆبوونەوەکانی تر بێت ، ئەوا یەکسانە و بە غەیبەت دانانرێت ، تاکو ترسی ئەوەمان بێت ئەو بیدعەیە بڵاو دەبێتەوە ، یان ئەو بیروڕایە ، یان ئەو پەیڕەوەی کە پچەوانەی پەیڕەوی سەلەفی صاڵحە ، پێویستە لە سەرمان ئەوە ڕوون بکەینەوە ، بۆ ئەوەی خەڵکیان پێ هەڵنەخەڵەتێت .

هەروەها پێشەوا شێخ (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت . لەم باسەدا فەرموویەتی : ((وكل فرقةٍ عندها شيء يُخالف الشرع المطهر ، فعليها أن تتوب منه ، وترجع إلى الصواب وإلى الحق الذي جاء به نبينا محمد ﷺ ، وبِهذا تَنجو من الوعيد ، **أمَّا إذا بقيت على البدع التي أحدثتها في الدين ولم تستقم على طريقة الرسول ﷺ فإنَّها داخلة في الفِرَق المتوعدة بالنار** ... بسبب ابتداعه في الدين وشرعه في الدين ما لم يأذن به الله سبحانه وتعالى) [١٤] .

واتە : هەموو گروپێك كە شتێكی هەبێت پێچەوانەی شەریعەتی پاکی ئیسلام بێت ئەوا پێویستە تەوبەی لێ بکات ،

---

[١٤] فتاوى نور على الدرب للشيخ ابن باز : (١ / ١٢ ـ ١٣) .

و بگەڕێتەوە بـۆ لای ڕاستی و ڕەوایی کـە پێغەمبەرمان محمد ﷺ پێی هـاتووە ، بـەمەش ڕزگار دەبێت لەو هەڕەشانەی کە لێی دراوە ، بەڵام ئەگـەر لەسـەر ئـەو بیدعانـە مایـەوە کـە دایهێنـابوو لـە ئایینـدا ، و لـەسەر ڕێگـا و ڕێبازی پێغەمبـەر ﷺ نەڕۆشت ، ئـەوا دەچێتە ڕیزی ئـەو گروپانـەوە کـە هـەڕەشەی چـوونە ئـاگریان لێکـراوە ... ئـەمەش بە هۆی بیدعەکردنی لە ئایینـدا ، و بڕیاردان تیایدا بە شتانێك کە خوای بەرز و بڵند ڕێی پێ نەداوون .

وە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((﴿ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصلَحُوا وَبَيَّنُوا فَأُولَئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾ **وقد أخذ الله على علماء أهل الكتاب الميثاق ليبيننه للناس ولا يكتمونه وذمهم على نبذه وراء ظهورهم وحذرنا من اتباعهم .**

فإذا سكت أهل السنة عن بيان أخطاء من خالف الكتاب والسنة شابهوا بذلك أهل الكتاب المغضوب عليهم والضالين)) [١٥] .

واتە : ئەگەر ئەهلی سوننە بێ دەنگ بوون لە ئاشکرا کردنی هەڵەی ئەوانەی پێچەوانەی قورئان و سوننەت دەبنەوە ، بەو کارەیان هاوشێوە دەبن لە گەڵ کەسانی خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان (أهل الكتاب) ئەوانەی کە خوای پەروەردگار لێیان توڕە بووە و گومڕایان .

[١٥] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءا : ٣ / ٧٣) .

بنەوای هەشتەم : ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی یەکە و نابێت بە دوو ، چ جای بکرێت بە سەد !!!

ئاشکرایە کە سەرچاوەی متمانە پێکراوی موسڵمانان بریتیە لە قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، کە سەرەکیترین سەرچاوەن بۆ هەموو گوفتار و کرداری موسڵمانان ... و پێویستن بۆ هەڵسەنگاندنی هەموو کردار و گوفتارێك ... بۆیە ئەگەر بمانەوێت بزانین بنەوا و بنەڕەت لە موسڵمانانداە یەك ڕێگا و ڕێبازە یان زیاتر دەبێت بڕۆینە خزمەت ئەو دوو سەرچاوەیە ، و گوێڕایەڵیان بکەین ، هەروەکو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾ (النساء : ٥٩) ، واتە : ئەی بڕواداران گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار و گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ، لە گەڵ زانایان و کاربەدەستانتان ، وە ئەگەر بڕواتان بە خوای پەروەردگار و ڕۆژی دوایی هەیە ئەوا هەرکات لە هەر شتێکدا دووبەرکێ و مشت و مڕ کەوتە نێوانتانەوە ، بیگەڕێننەوە بۆ لای خوای پەروەردگار (کە مەبەست پێی قورئانەکەیەتی) و بۆ لای پێغەمبەر ﷺ ، ، ئەو کارەشتان چاکەکاری و باشترین گەڕانەوەیە بۆ ڕەوایی .

﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ (آل عمران : ١٣٢) ، واتە : گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار و پێغەمبەر ﷺ بکەن ، بەڵکو خوای پەروەردگار ڕەحمتان لێبکات .

﴿ وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَاحْذَرُواْ فَإِن تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُواْ أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلاَغُ الْمُبِينُ ﴾ (المائدة : ٩٢) ، **واتـه : گوێڕايـەڵى خـواى پـەروەردگار و پێغەمبـەر ﷺ بكـەن ، وە ئاگادار بن ، و ئەوەش بزانن كە ئەگەر پشت هەڵبكەن و تەوەلا ببنەوە ئەوا بزانن كە پێغەمبـەرى ئێمـە ﷺ تـەنها بـەلاغ و ئاگاداركردنـەوەى ئاشكراى لەسەرە .**

﴿ وَأَطِيعُواْ اللّهَ وَرَسُولَهُ وَلاَ تَنَازَعُواْ فَتَفْشَلُواْ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُواْ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ (الأنفال : ٤٦) ، **واتـه : گوێڕايەڵى خواى پەروەردگار و پێغەمبەرەكەى ﷺ بكـەن ، و دووبەرەكى و جياوازى لە گەڵ يەكدا مەكەن و پەرتەوازە مـەبن ، چونكە بـێ توانـا و لاواز دەبـن ، وە ئارامىش بگـرن چونكە خـواى پـەروەردگار لـە گەڵ ئارامگرانە** [1] .

﴿ مَّن يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللّهَ وَمَن تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا ﴾ (النساء : ٨٠) ، **واتـه : ئەو كەسەى گوێڕايەڵى پێغەمبەرى خوا ﷺ بێت ، ئەوا گوێڕايـەڵى خـواى پەروەردگارى كردووە ، ئەو كەسەش كە پشت هەڵبكات و تەوەلا بێتـەوە ، ئەوا ئێمە تۆمان بۆ ئەوە نـەناردووە كـە بـەرپرس بيـت لـە كردەوەكانيـان و پارێزەريان بيت ، و موحاسەبەيان بكەى لە سەرى .**

---

[1] **شێخ سەعدى لە تەفسيرى ئەم ئايەتەدا فەرموويـەتى :** ((فأخبر أن ائتلاف قلوب المؤمنين وثباتهم وعدم تنازعهم سبب للنصر على الأعداء ، وأنت إذا استقرأت الدول الإسلامية وجدت السبب الأعظم في زوال ملكها ترك الدين والتفرق الذي أطمع فيهم الأعداء وجعل بأسهم بينهم)) (تفسير السعدي : ج ١ / ص ١٢٦) .

﴿ وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴾ (النساء : ٦٩) ، واته : ئەو كەسەى كە گوێڕايەڵى خواى پەروەردگار و پێغەمبەر ﷺ بێت ، ئەوا لە گەڵ ئەو كەسانە دەبێت كە خواى پەروەردگار نيعمەتى خۆى بەسەردا ڕشتوون ، لە پێغەمبەران . عليهم السلام . و ڕاستگۆيان و شەهيدان و چاكەكاران ، بەڕاستيش ئەوانە باشترين هاودەم و هاوەڵن لە بەهەشەتدا .

وە پێويستە ئەم باسەش وەكو هەموو باسێكى تر لە ڕوانگەى قورئانى پيرۆز و سوننەتى پێغەمبەرى خوا ﷺ هەڵبسەنگێنرێت ، بۆيە دەبينين :

خواى پەروەردگار سەرفرازى و ڕزگاربوونى بۆ تەنها حيزبێك و تاكە كۆمەڵێك داناوە كە فەرموويەتى : ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (المجادلة : ٢٢) ، واتە : بێگومان تەنها تاكە حيزب و كۆمەڵى خواى پەروەردگار سەرفراز و ڕزگاربوون .

هەروەها سەركەوتن و باڵادەست بوونيشى هەر تەنها بۆ تاكە كۆمەڵێك داناوە كە فەرموويەتى : ﴿ فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ (المائدة : ٥٦) ، واتە : بێگومان تەنها تاكە حيزب و كۆمەڵى خوا سەركەوتوون .

دەبينين لەولاشەوە پێچەوانەكەشى سەرزەنشت كردووە كە پەرتەوازەيى و پارچەگەرێتى و حيزبايەتيە ، و بە سيفەتى بێ باوەڕانى

داناوه هەروەك فەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ - ٣٢) .

واتە : لە بێ باوەڕان مەبن لەوانەی کە ئاینەکەیان پەرتەوازە کرد و بەش بەش بوون ، هەموو حیزب و کۆمەڵێکیشیان بەوە دڵخۆشە کە لەسەریەتی . واتە ئەوەی کە خۆی دڵی پێ خۆشە نەك لەبەر ئەوەی کە گونجا و هاودەنگە لە گەڵ قورئان و سوننەتدا ، چونکە خۆی بە حەق ئەزانێت !!!! کەچی حەق لە شوێنکەوتنی قورئان و سوننەتدایە نە لەوەی کە ئەو ویستی لێیە !!!

وە پێغەمبەرەکەشی ﷺ بەری کردووە لەو کەسانەی کە ئەو کارە ئەنجام دەدەن ، ئەوەتا فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، واتە : ئەوانەی کە ئایینەکەیان پەرتەوازە کردووە ، و بەش بەش بوون ، ئەوا تۆ لەوان نیت و بێ بەریت لێیان لە هەموو شتێکدا [٢] ، ئەوانە کاریان بۆ لای خوا

---

[٢] قال فضيلة الشيخ صالح الفوزان : ((**الجماعة التي يَجِبُ الانضمامُ إليها والسير معها والعملُ معها هي جَماعة أهل السنة التي تسيرُ على ما كان عليه الرسول ﷺ وأصحابُهُ ، أمَّا ما خالفها فإنَّهُ يَجِبُ أنْ نَتَبَرَّأَ منه**)) (الأجوبة المفيدة عن أسئلة المناهج الجديدة ، س ١٠٥ : ١ / ١٣٩) ، واتە : بنچینە و بنەوایەك هەیە : ئەو کۆمەڵەی کە پێویستە لە گەڵیاندا بیت و لە گەڵیاندا بڕۆیت و کاریان لە گەڵدا بکەیت بریتیە لە کۆمەڵی (ئەهلی

دەگەڕێتەوە ، و لە ڕۆژی دواییدا هەموو ئەوەیان بیردەخاتەوە کە لە دونیادا ئەنجامیان داوە .

کەواتە لە ڕوانگەی قورئانی پیرۆزەوە ئەوەمان بۆ ئاشکرا دەبێت : کە موسڵمانان یەك ڕێگایان هەبێت ، و دەبێت دوریش بن لە سیفەتی بێباوەڕان کە تەفریقە و پەرتەوازەییە ، با بانگەوازخوازانی حزبایەتی چۆنێك بیانەوێت خەڵکی چەواشە بکەن لەو ڕاستیە !!! ، بەڵکو پێغەمەری خوا ﷺ لەو کەسانە نیە و بێبەریە لێیان لەو کردارەدا ...

لەو لاشەوە پێغەمبەری خوا ﷺ بە ووتەی شیرین و کردەوەی موبارەکی خۆی موسڵمانانی لەم ئاکارە . واتە لە تەفریقە و پەرتەوازەیی . ئاگادارکردووەتەوە ... هەروەك لەو فەرموودەیەی کە فەرموویەتی : " أَلاَ إِنَّ مَنْ قَبْلَكُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ افْتَرَقُوا عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً ، وَإِنَّ هَذِهِ الْمِلَّةَ سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثَلاَثٍ وَسَبْعِينَ ، ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَوَاحِدَةٌ فِي الْجَنَّةِ ؛ وَهِيَ الْجَمَاعَةُ " [٣] ، وە لە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە : " ما أنا عليه اليوم وأصحابي " [٤] .

سوننە) کە لە سەر ئەوە دەڕۆن کەوا پێغەمبەر ﷺ و صەحابەکانی لە سەری ڕۆیشتوون ، بەڵام ئەوانەی کە پێچەوانەی ئەم پەیڕەوەیە ئەوا پێویستە ئێمە بەرائەتی خۆمانی لێ دەربڕین .

[٣] قال الرمضاني الجزائري : ((رواه أحمد (٤ : ١٠٢) ، وأبو داود (٤٥٩٧) ، والدارمي (٢ : ٢٤١) والطبراني (١٩ : ٣٧٦ ، ٨٨٤ ، ٨٨٥) والحاكم (١ : ١٢٨) وغيرهم ، وهو حديث صحيح .

واتـه : بـزانن کـه ئەوانـەی پـێش ئێـوه لـه ئوممـەتانی خـاوەن کتێبـه ئاسمانیـەکان . کـه جولەکـه و خـاچ پەرسـتانن . بـوون بـه حـەفتا و دوو کۆمەڵەوه ، وه ئەم ئوممەتـەی منیش دەبێت بـه حـەفتا و سێ کۆمەڵـەوه ، حەفتا و دوو کۆمەڵیان له ئاگری دۆزەخدایه و یەکێکیان لـه بەهەشتدایه ، که ئەویش (الجماعة) یـه و کـه کۆمـەڵی گـەورەی موسڵمانان دەگرێتـەوه ، وه لـه ڕیوایەتەکەی تردا دەفەرموێت : ئەوانـەی لـه سـەر ئـەو ڕێگایـەن کـه من و هاوەڵانمی لـه سەره .

رواه أحمد (٢ : ٣٣٢) ، وأبو داود (٤٥٩٦) ، والترمذي (٢٦٤٢) ، وابن ماجه (٣٩٩٠) ، و أبو يعلى (٥٩١٠ ، ٥٩٧٨ ، ٦١٧) ، وابن حبان (١٤ : ٦٢٤٧) ، و (١٥ : ٦٧٣١) ، والحاكم (١ : ٦ : ١٢٦) ، وغيرهم من حديث أبي هريرة ﷺ ، وله روايات أخرى كثيرة عن أنس ، وعبدالله بن عمرو بن العاص ، وغيرهما ﷺ .

وصححه الترمذي والحاكم والذهبي والجوزجاني في الأباطيل (١: ٣٠٢) ، والبغوي في شرح السنة (١ : ٢١٣) ، والشاطبي في الاعتصام (٢ : ٦٩٨ الهلالي) ، وابن تيمية كما في المجموع (٣ : ٣٤٥) ، وابن حبان في صحيحه (٨ : ٤٨) ، وابن كثير في تفسيره (١ : ٣٩٠) ، وابن حجر في تخريج الكشاف (ص : ٦٣) ، والعراقي في المغني من حمل الأسفار (٣٢٤٠) ، والبوصيري في مصباح الزجاجة (٤ : ١٨٠) ، والعلامة الألباني في (٢٠٣) ، وغيرهم كثير جداً)) (ست درر في مصطلح أهل الأثر للرمضاني الجزائري : ص : ٥١ ـ ٥٢) .

(٤) رواه الطبراني في (المعجم الصغير) رقم : (٧٢٤) و (المعجم الأوسط) رقم : (٤٨٨٦) والحاكم في (المستدرك) رقم : (٤٤٤) وغيرهما ،وانظر : صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٤١) .

ئەوەى كە هاوەڵانى لە سەر بووە بە گوفتار و كردار ، نەك تەنها بە گوفتار و كرداری لە گەڵدا نەبێت !!! وەك حزبە ئيسلاميەكانى ئەم سەردەمە !!! يان خراپتريش لەوە دەبينيت هەندێكيان لە گوفتار و كرداريشدا هەر پێچەوانەن !!!

حاڵ و بارى موسڵمانانيش لە سەردەمى پێغەمبەرى خوا ﷺ ، و لە كاتى كۆچكردنيدا بەو شێوە بووە كە پێشەوا (البغدادي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموويەتى : ((كانَ المسلمون عند وفاةِ رسول الله ﷺ على منهاجٍ واحدٍ في أصول الدين وفروعه ، غيرَ من أظهرَ وفاقاً وأضمرَ نفاقاً)) [٥] .

واتە : موسڵمانان لە كاتى كۆچى دوايى پێغەمبەرى خوا ﷺ لە سەر يەك ڕێباز و پەيڕەو بوونە لە ئوصوڵ و فروعدا ، جگە لەوانەى كە ئيسلاميان ئاشكرا كردبوو ، كەچى لە ناوەوەش دووڕوو و مونافيق بوون .

وە پێشەوا (الشاطبي) يش ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لەم بارەيەوە فەرموويەتى : ((استمر تزايدُ الإسلام واستقام طريقُه على مدَّةِ حياة النبي ﷺ ، ومن بعد موته وأكثر قرن الصحابة ، إلى أن نبغت فيهم نوابغُ الخروج على السنّةِ ، وأصغَوا إلى البدع المضلّةِ كبدعة القدر وبدعة الخوارج)) [٦] ، واتە : ئايينى ئيسلام لە زيادبوون و بەردەواميدا بووە بە درێژايى سەردەمى ژيانى

---

[٥] (الفرق بين الفرق : ص ١٢) .

[٦] (الاعتصام : ١ ص : ١٧ ـ ١٨) .

پێغەمبەری خوا ﷺ ، و دوای مردنی ئەویش ، و زۆربەی سەردەمی هاوەڵانیش ، تاکو دەرچووان لە سوننەت تیایاندا سەری هەڵدا ، و کەوتنە شوێن بیدعە گومڕاکارەکان ، وەکو بیدعەی قەدەری و بیدعەی خەواریجەکان .

کەواتە : ڕێگای ڕاست و سەرفرازی تەنها یەکەو نابێت بە دوو ... کە ئەویش " کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان " ە ، یان " ئەوانەی کە لە سەر ڕێبازی پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی بوون " ، خوای پەروەردگار . بە ڕەحم و بەزەیی خۆی . من و ئێوەش لەو کۆمەڵە بگێڕێت ، و پارێزەریشمان بێت لەوەی کە لە لاڕێبووان بین ، بەڵام لە سەردەمەکانی دواییدا ئەم تەفریقە و حزبایەتیە هاتووەتە کایەوە .

پێشەوا (الصنعاني) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بەم فەرموودەیە فەرموویەتی : ((أنه جمع السُّبُل المنهي عن اتباعها لبيان تشعب طرق الضلال وكثرتها وسعتها ، وأفرد سبيل الهدى والحق لوحدته وعدم تعدُّدِه)) [٧] ، واتە : باسکردنی پێغەمبەری خوا ﷺ بۆ ڕێچکەکان بە (کۆ) کە یاساغی کراوە لە شوێنکەوتنیان ، بۆ ئاشکراکردنی پەرش و بڵاوبوونی ڕێگەکانی گومڕایی و زۆری و فراوانیەتی ، وە لە بەرامبەریشدا باسکردنی ڕێچکەی

---

[٧] حديث افتراق الأمة إلى نيِّف وسبعين أمة : ص ٦٧ ـ ٦٨ ، نقلا عن (ست درر في مصطلح أهل الأثر للرمضاني الجزائري : ص : ٥٢) .

هيدايەت و ڕەوايى بە (تاك) بۆ ئاشكراكردنى ئەوەيە كە تاكە و نابێت پارچە پارچە بكرێتەوە .

وە بۆ دوپات كردنەوەى ئەم ڕاستيە . كە ڕێگاى ڕاست و سەرفرازى يەكە ونابێت بە دوو . پێغەمبەرى خوا ﷺ بەنموونە و شێوە و هێڵكاريەك ـ هەروەكو (ابن مسعود) رضي الله عنه بۆمانى دەگێڕێتەوە . ئەوەى بۆ ئاشكرا كردووين ئەوەش بەم پێيەى خوارەوە : " خطَّ لنا رسول الله ﷺ خطاً بيده ثُمَّ قال : هذا سبيل الله مستقيماً ، ثُمَّ خط خُطوطاً عن يمينه وشمالهِ ثُمَّ قال : هذه سُبُلٌ مُتَفَرِّقَة ، على كُلِّ سَبيلٍ منها شَيطانٌ يدعو إليه ، ثُمَّ قرأ : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ " [٨] ، واتە : پێغەمبەرى خوا ﷺ بە دەستى هێڵێكى ڕاستى كێشا و پاشان فەرمووى : ئەمە ڕێگا ڕاستەكەى خواى پەروەردگار ، پاشان بە لاى ڕاست و چەپى ئەو هێڵەدا چەند هێڵكى ترى كێشا و فەرمووى : ئەمانەش ڕێچكە و ڕێبازى پەرتەوازەكارن ، هەر ڕێچكەيەك شەيتانێكى [٩] لە سەرە بانگەوازى بۆ دەكات ، پاشان

---

[٨] أخرجه أحمد : (١/ ٤٣ و ٤٦٥) والطيالسي رقم : (٢٤٤) ، وحسنهُ الألباني في (مشكاة المصابيح) : (١ / ٥٩) .

[٩] ﴿ وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ ﴾ (الأنعام : ١١٢) .

ئەم ئایەتەی خوێندووە : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

هەروەك ئاشكرایە . وەكو خۆر لە نیوەڕۆی ڕۆژی ڕوناكدا ، یان وەكو مانگی چواردە لە شەوێكی ساماڵدا . ئەم فەرموودەیە بە ڕاشكاوی و بێ هیچ پەنهانیەك ئاماژە بەوە دەكات كە ڕێگای ڕاست یەكە . با چەواشەكاران هەوڵی سەلماندنی جگە لەم ڕاستیە بدەن بەهەر بیانوویەكەوە بێت . هەروەك پێشەوا (ابن القيم) . بە ڕەحمەت بێت . دەفەرموێت : ((وهذا لأن الطريق الموصل إلى الله واحد ، وهو ما بعث به رسله ، وأنزل به كتبه ، لا يصل إليه أحد إلا من هذه الطريق ، ولو أتى الناس من كل طريق واستفتحوا من كل باب ، فالطرق عليهم مسدودة ، والأبواب عليهم مغلقة إلا من هذا الطريق الواحد ، فإنه متصل بالله موصل إلى الله)) .

واتە : ئەمەش لە بەر ئەوەیە كە ڕێگای گەیشتن بە خوای پەروەردگار یەكە ، هەر بۆیە بۆ ڕوونكردنەوەی ئەوەش پێغەمبەرانی . عليهم السلام . ناردووە ، و كتێبە ئاسمانیەكانی دابەزاندووە ، وە كەس جگە لەو ڕێگەیەوە نەبێت ناتوانێت پێی بگات ، ئەگەرچی خەڵكیش لە هەر ڕێگایەكی ترەوە بۆی بێن ، و لە هەر دەرگاریەكەوە لە دەرگای بدەن ، ئەوانە ڕێگاكانیان لە سەر گیراوە ، و دەرگاكانیان لە سەر داخراوە ، جگە لەم تەنها ڕێگایەوە نەبێت ، بێگومان هەر ئەویشە پەیوەستە بە خوای پەروەردگارەوە ، وە تەنها ڕێگەیشە بۆ گەیشتن بە خوای پەروەردگار .

جا نازانم لەمە ڕونتر دەبێت چی بێت ؟!!! هەروەك خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ فَأَنَّى تُصْرَفُونَ ﴾ (يونس : ٣٢) .

بەڵام ئەبێت بێ ئاگا نەبین لەوەی کە ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی بەپێی بەڵگەکانی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵحە ، نەك بە لاسایی کوێرانە بۆ جگە لەوان ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ اتَّبِعُوا مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ (الأعراف : ٣) ، واتە : شوێنی ئەو پەرتۆکە بکەون کە لە لایەن خوای پەروەردگارتانەوە بۆتان دابەزێنراوە ، و شوێنی هیچ کەسێك نەکەون ، بەڵام سەرەڕای ئەوەش بەکەمی بیر دەکەنەوە .

پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((كلّ ما أوجبَ فتنةً وفرقةً ، فليس من الدين سواءٌ كانَ قولاً أو فعلاً)) [١٠] . واتە : هەموو ئەو شتانەی کە دەبنە هۆی ئاشوب و تەفریقە ، ئەوا لە ئایین نیە ، بە یەکسان بوونی ئەوەی کە ئەو شتە گوفتار بێت یان کردار .

---

[١٠] (الاستقامة : ١/ ٣٧) .

بنەوای نۆیەم : دەستگرتن بـــە کـــۆمەڵی گـــەورەی موسڵمانان (لزوم الجماعة) **و دەرنەچـوون لێی** (عدم الخروج) **بنەوایەکـە لـە بنـەواکانی ئـەهلی سوننە و جەماعە ، بۆیە پێچەوانەکردنی دەرچوونە لە ڕێیـازی ئـەهلی سـوننە و جەماعە :**

ئەگەر کەسێك بڕوانێتە پەڕەکانی مێژووی درێژی ئوممەتی ئیسلامی دەبینێت تووشی چەندەها ئاشووب و دژواری و فیتنە و دووبەرەکی بووە ، کە تێیدا تاڵی چەشتووە و ئاشووبی واشی هەبووە تاکو ئیستاش بە دەستیەوە دەناڵێنێت و تێیدا دەتلێتەوە ، هەر ئەو ئاشووب و فیتنانەشە تووشـی سـەدەها قـەیرانی کـردووە ، وای لێکـردووە ببێـت بـە جێگـای تەماحی هەموو داگیرکار و دوژمنێکی ، وە لە هەوڵی ئەوەدا بن کە هەموو جۆرە ژەهرەکانیان بڕێژنە سەری ، لە لایەکەوە بێباوەڕی و ئیلحادی تێدا بڵاوبکەنەوە ، لەولاشەوە ڕەوشتی تاکەکانی هەڵوەشێننەوە ، و لە لایەکی تـرەوە بیکـەن بـە شـوێنکەوتەی ئـەم و ئـەو ، و بـە هـەموو شـێوەیەك لـە بیروباوەڕی ڕاستەقینەی خۆیان دووریان بخەنەوە ، بە جۆرێك چەندەها ڕێچـکە و ڕێبازیـان تێـدا درووسـت بکـەن . بـە چـەندەها بڕوبیـانووی پوچەڵەوە . و هەریەکەیان بایی بێت بە بۆچوونی خۆی و تووشی فیتنـەی ئارەزووەکانیـان بـبن ، تـا گەشـتووەتە ئـەو ڕادەیـەی کـە ئەگـەر بـە بـیر ڕۆشـنیەوە بـۆی بـڕوانین دەبیـنین ئەمـە نیشـانەی تیاچـوونیەتی ، نـەك بەردەوامی .

هەر هەموو ئەوەش ڕوویداوە و دەگەڕێتەوە بۆ کەمتەرخەمی موسڵمانان لە دەست گرتن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمان ، و هەوڵدان بۆ پەرتەوازەیی و دووبەرکێ و پارچەگەریتی بە بیانووی بێ بنەوا و پڕوپووچەوە ، تەنانەت گەشتووەتە ئەوەی کە کەسانێکی ساویلکەی موسڵمان هانی خەڵك دەدەن بۆ ئەو کارە ، کە گەشتووەتە ئەوەی کە بە ناو ئاینەوە نەفامی و نەزانی لە ناو موسڵماناندا بڵاو دەکرێتەوە ، لە گەڵ دوورکەوتنەوە لە تێگەیشتی درووست لە سەرچاوەکانی ئایین ، لە ڕۆشنایی ووتەی زانایانی پایەبەرز !!! کە ئەمەش بووەتە هۆی خراپکردن و لاوازکردنی بارودۆخی موسڵمانان لە خراپەوە بۆ خراپتر هەرچەندە کەسانێك لافی پێچەوانەی لێدەدەن !!! بەڵام ئەو خراپی و دژوارییە لە لای هیچ خاوەن هزر و ژیرییەك شاراوە نیە .

وە گومانیش لەوەدا نیە کە یەکگرتن و یەکبوون و یەك کۆمەڵی موسڵمانان و کۆڕا بوونیان ، کلیلی چارەسەری ئەو هەموو دژواری و لاوازی و پەرتەوازەیی یە ، و هۆکاری گەڕانەوەی سەروەری و پێشەنگی ئوممەتە ، بۆیە دەبینین خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ هانی موسڵمانانیان بۆ داوە ، بەوەی کە دەست بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، و لە ژێر سێبەریدا بژین ، و ئەوەی بۆ خۆی پێیخۆشە بۆ ئەویشی پێخۆش بێت ، ئەوەش کە پێیناخۆشە تووشی خۆی ببێت ، بە هەمان شێوە پێی ناخۆش بێت بۆ ئەویش ، ئامۆژگاریان بکات ، و پارێزەرییان بۆ بکات ، ئارامی و ئاسایش

بێت بــۆ دۆستانی ، دوژمن و بەرهەڵستکاری دوژمنانی بێت ، ئەم گرنگی پێدانەش لە بەر گرنگی گرنگی پێدراوەکەیە ، لە گەڵ گەورەیی پلە و پایەی لە ئایینـدا ، و سـودمەندێتی ، چـونکە پەیوەنـدی موسـڵمانانە و پتەویان لە پتەوی ئەوەدایە ، لاوازیشیان لە لاوازی ئەوەدایە ، تیایـدا موسڵمان دەتوانی بە ئارامی پەروەردگاری خۆی بپەرستێت .

دەبێت ئەوەش بزانرێت کە لە هەر فەرموودەیەکدا باسی دەست گرتن هاتبێت بە کۆمەڵی موسڵمانانەوە مەبەست پێی ئەو کۆمەڵەیە کە لە ژێر ڕێکف و فەرمانڕەوایی موسڵماندایە ، هەروەکو (ابن جرير) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویـەتی : ((والصواب أنّ المراد من الخبر بلزوم الجماعة ، الذين في طاعة من اجتمعوا على تأميره ، فمن نكث عن بيعته خرج عن الجماعة)) [1] .

سەلماندنی ئەم واتایەش لە پێشەوایەکی پایەبەرزەوە بەڵگەیە لە سەر ئـەوەی کـە کۆڕابـوون ، و هـاودەنگی ، و یـەکبوونی موسـڵمانان ، و پاراستنی وەچە و نەوەی موسڵمانان ، و ئایینەکەیان ، لە گەڵ ناموسی موسڵمانان ، لە ژێر ڕێکفی فەرمانڕەوایی موسڵماندایە لە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان ، کە هیچ ناو و ناتۆرەیەکی نیە جگە لە ئیسلام و موسڵمانان ، هەر ئەو کۆمەڵەشە کاربەدەست و ڕەعیەش دەگرێتەوە ، زانا و نەزان ، و چاکەکار و خراپەکاریش ، هەر ئەویشە کە دەبێت هەموو ئەو گروپ و کۆمەڵە بچوکانەی تێدا بتوێتەوە ، و نابێت لە گەڵ بوونی ئەودا هیچ

---

[1] (فتح الباري : ١٣/٤٧) .

پەیوەندی و بەیعەتێکی تر هەبێت ، هەر ئەوەشە ئایەت و فەرموودەکان هانی دەستپێوەگرتنی داوە و باسیان لێوەکردووە ، نەك ئەوەی کە هەر کەس و بۆ خۆی چۆنی بوێت لێی تێبگات و ڕەنگ و ناو و ڕووخسارێکی بۆ دیاری بکات ، و خۆی بەو بزانێت و موسڵمانی تریش بە دەرچوو لە خۆی !!! وەکو هەندێك نەفام و نەزان لێی تێگەیشتوون ، بە پێچەوانەی ئەوەی کە سەلەف و پێشینی ئەم ئوممەتە لێی تێگەیشتوون .

هاوەڵی بەڕێزی پێغەمبەری خوا ﷺ ، (ابن عباس) فەرموویەتی : ((**الجماعة ، الجماعة ، إنّما هلكت الأمم الخالية بتفرّقها** ، أما سمعت اللهَ عزّ وجلّ يقول : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾)) [٢] ، واتە : ئامان دەس بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان ، ئامان دەس بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان ، وە ئەوەش بزانن کە ئوممەتانی ڕابردووی پێش ئێوە بە پەرتەوازەیی و تەفریقەکردنیان لە ناوچوون ، ئایا نەتبیستووە کە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ .

بۆیە دەبینین زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعە لە پەرتۆکەکانی فەرموودە و بیروباوەڕدا چەندەها ناونیشان و بابەتیان لەو بارەیەوە نووسیوە ، بۆنموونە پێشەوا (الدارمي) لە پەرتۆکەکەیدا (سنن الدارمي) دوو ناونیشان و بابەتی نووسیوە ، ئەوانیش یەکەمیان : (كتاب السير /

---

[٢] (تفسير ابن أبي حاتم : ٢ / ٤٥٥) **مامۆستا عبدالكريم** دەڵێ : تەنها ئەم ئایەتە بەسە بۆ حەرامێتی حزبایەتی .

باب في لزوم الطاعة والجماعة) ، وه دووهميان : (كتاب الرقاق / باب في الطاعة ولزوم الجماعة) ، وه پێشهوا (الآجري) له پەرتۆكى (الشريعة) دا بە هەمان شێوه دوو بابەت و ناونيشانى نووسيوه ، ئەوانيش ، يەكەميان : (باب ذكر الأمر بلزوم الجماعة) ، وه دووهميان : (باب ذكر أمر النبي ﷺ أمته بلزوم الجماعة، وتحذيره إياهم الفرقة) ، وه جگه لەوانيش هەستاوون به هەمان كار ، بگره هەندێكيان فەرموويانە : (كتاب تحريم دم المسلم / باب قتل من فارق الجماعة) هەروەكو لە نووسراوەكان پێشەوا (النسائي) دەبينرێت ، وه پاشان ئەو فەرموودانەيان هێناوەتەوه كه لەوبارەيەوه هاتوون ، كه ئەمەى خوارەوه هەندێكيانن :

يەكەم : لە (أبو ذَرٍّ) ەوه رضي الله عنه لە پێغەمبەرى خواوه ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوه كه فەرموويەتى : " مَنْ فَارَقَ الْجَمَاعَةَ شِبْرًا فَقَدْ خَلَعَ رِبْقَةَ الإِسْلاَمِ مِنْ عُنُقِهِ " [٣] ، واتە : ئەوەى كه بستێك لە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان دووربكەوێتەوه و جيابێتەوه ، ئەوا تەوقى ئيسلامى لە گەردنى خۆى داماڵكاندووه (داكەندووه) .

دووەم : وه لە (عبدالله) ى كوڕى (عمر) ەوه . خواى پەروەردگار لە خۆى و باوكى ڕازى بێت . فەرموويەتى كە پێغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى : " إن الله لا يجمع أمتي على ضلالة ، ويد الله مع الجماعة ، ومن شذ

---

[٣] (أبو داود : ٤٧٦٠ ، باب في قتل الخوارج) .

شذ إلى النار " [٤] ، واتە : بە دڵنیایەوە خوای پەروەردگار ئوممەتەکەم لە سەر گومڕای کۆناکاتەوە ، وە خوای پەروەردگار پارێزەر و سەرخەر و پشتیوانی ئەو کۆمەڵە گەورەیەی موسڵمانانە کە موسڵمانان لە سەری هاودەنگن ، ئەو کەسەش کە تاك بێتەوە ، دەڕواتە دۆزەخەوە .

سێیەم : لە (أبو هريرة) ەوە ﷺ لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوە کە فەرموویەتی : " من خرج من الطاعة وفارق الجماعة ، فمات مات ميتة جاهلية " [٥] ، واتە : ئەو کەسەی کە لە گوێڕایەڵی کاربەدەستی موسڵمانان دەربچێت ، و جیابێتەوە لە کۆمەڵی گەورەیان ، و بەو شێوەیە بمرێت ، ئەوا مردنێکی نەفامیانەی کردووە .

چوارەم : لە (عرفجة الأشجعي) ەوە ﷺ لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوە کە فەرموویەتی : " من أتاكم وأمركم جمع على رجل واحد يريد أن يشق عصاكم ، أو يفرق جماعتكم ، فاقتلوه " وە لە ڕیوایەتێکی تریدا هاتووە " فاضربوه بالسيف كائنا من كان " [٦] ، واتە : ئەگەر کەسێك لە بارودۆخێك هات کە ئێوە هاودەنگ بوون لە سەر کەسێك کە کردبووتان بە کاربەدەست ، و ویستی تەفریقە و پەرتەوازەییتان تێدا بناتەوە ، یان

---

[٤] (رواه الترمذي ، وصححه العلامة الألباني : في صحيح سنن الترمذي برقم : ٢١٦٧) .

[٥] (رواه مسلم ١٨٤٨) .

[٦] (رواه مسلم : ١٨٥٢) .

كۆمەڵەكەتان پەرتەوازە بكات ، ئەوا بيكوژن هەر كێيەك بێت ، يان بە شير بدەن لە گەردنى .

پێنجەم : وە لە فەرموودەى (حذيفة) ەى كوڕى (اليمان) هاتووە كە " ... فقلت : هل بعد ذلك الخير من شر ؟ قال : " نعم ، **دعاة على أبواب جهنم من أجابهم إليها قذفوه فيها** " فقلت : يا رسول الله صفهم لنا قال : " نعم ، قوم من جلدتنا ويتكلمون بألسنتنا " . قلت : يا رسول الله فما ترى إن أدركني ذلك ؟ قال : " **تلزم جماعة المسلمين وإمامهم** " فقلت : فإن لم تكن لهم جماعة ولا إمام ؟ قال : " **فاعتزل تلك الفرق كلها ولو أن تعض على أصل الشجرة حتى يدركك الموت وأنت على ذلك** " [٧] .

واتە : ووتم : وە ئايا دواى ئەو خراپەيە خێر و چاكە هەيە ؟ فەرمووى : بەڵێ ، بانگەوازكارانێك دەبن لە سەر دەرگاكانى دۆزەخ ڕاوەستاون ، هەركەسێك وەڵاميان بداتەوە ئەوا فڕێى دەدەنە ناويەوە .

ووتم : ئەى پێغەمبەرى خوا ﷺ وەسفيان كە بۆمان ؟ فەرمووى : ئەوانە لە خۆمانن و بە زمانى خۆمان قسە دەكەن . (مەبەستى ئەوەيە هەر لە موسڵمانانن) .

ووتم : ئەى پێغەمبەرى خوا ﷺ بە چ شتێك فەرمانم پێ دەكەيت ئەگەر گەيشتم بەو سەردەمە ؟ فەرمووى : دەست بگرە بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان و پێشەواكەيانەوە ، ووتم : ئەى ئەگەر موسڵمانان نە

---

[٧] (أخرجه البخاري : ٧٠٨٤ ، ومسلم ١٨٤٧ ، واللفظ له) .

كۆمەڵيان هەبوو نە پێشەوا ؟ فەرمووى : دوور بگرە لە هەموو ئەو فيرقە و كۆمەڵانەى ئەو سەردەمە ، ئەگەر بە قەپ گرتنيشت بێت بە ڕەگى درەختێكەوە تاكو مردن پێت دەگات ، هەر لە سەر ئەوە بە .

كەواتە دەستگرتن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان (لزوم الجماعة) و دەرنەچوون لێى (عدم الخروج) بنەوايەكە لە بنەواكانى ئەهلى سوننە و جەماعە ، وە ئەو كەسەش كە لە كۆمەڵى موسڵمانان دەرچێت . بە بستێك . تەوقى ئيسلامى لە گەردەنى خۆى داماڵكاندووە و ڕێخۆشكاريشە بۆ كەوتنە ئاگرى دۆزەخەوە و ئەنجامدەرى شايستەى كوشتنە و وەسێتى پێغەمبەرى خواش ﷺ دەستگرتنە بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان و دووركەوتنەوەيە لە تەفريقە و پەرتەوازەيى ، خواى پەروەردگاريش پشتيوان و سەرخەرى ئەوانەيە كە دەستيان گرتووە بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە و لە گەڵيايەنە .

لەو لاشەوە پێغەمبەرى خوا ﷺ بە ووتەى شيرين و كردەوەى موبارەكى خۆى موسڵمانانى لەم ئاكارە . واتە لە تەفريقە و پەرتەوازەيى . ئاگاداری كردووينەتەوە ... هەروەك لەو فەرموودەيەى كە فەرموويەتى : " أَلاَ إِنَّ مَنْ قَبْلَكُمْ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ افْتَرَقُوا عَلَى ثِنْتَيْنِ وَسَبْعِينَ مِلَّةً ، وَإِنَّ هَذِهِ الْمِلَّةَ سَتَفْتَرِقُ عَلَى ثَلاَثٍ وَسَبْعِينَ ، ثِنْتَانِ وَسَبْعُونَ فِي النَّارِ وَوَاحِدَةٌ فِي

الْجَنَّةِ ؛ وَهِيَ الْجَمَاعَةُ " [٨] **، وه لـه ڕيوايـەتێكى تـردا هـاتووه : " ما أنا عليه اليوم وأصحابي "** [٩] [١٠] .

---

[٨] قال الرمضاني الجزائري : ((رواه أحمد (٤ : ١٠٢) ، وأبو داود (٤٥٩٧) ، والدارمي (٢ : ٢٤١) والطبراني (١٩ : ٣٧٦ ، ٨٨٤ ، ٨٨٥) والحاكم (١ : ١٢٨) وغيرهم ، وهو حديث صحيح .

رواه أحمد (٢ : ٣٣٢) ، وأبو داود (٤٥٩٦) ، والترمذي (٢٦٤٢) ، وابن ماجه (٣٩٩٠) ، و أبو يعلى (٥٩١٠ ، ٥٩٧٨ ، ٦١٧) ، وابن حبان (١٤ : ٦٢٤٧) ، و (١٥ : ٦٧٣١) ، والحاكم (١ : ٦ : ١٢٦) ، وغيرهم من حديث أبي هريرة رضي الله عنه ، وله روايات أخرى كثيرة عن أنس ، وعبدالله بن عمرو بن العاص ، وغيرهما رضي الله عنهم .

وصححه الترمذي والحاكم والذهبي والجوزجاني في الأباطيل (١: ٣٠٢) ، والبغوي في شرح السنة (١ : ٢١٣) ، والشاطبي في الاعتصام (٢ : ٦٩٨ الهلالي) ، وابن تيمية كما في المجموع (٣ : ٣٤٥) ، وابن حبان في صحيحه (٨ : ٤٨) ، وابن كثير في تفسيره (١ : ٣٩٠) ، وابن حجر في تخريج الكشاف (ص : ٦٣) ، والعراقي في المغني من حمل الأسفار (٣٢٤٠) ، والبوصيري في مصباح الزجاجة (٤ : ١٨٠) ، والعلامة الألباني في (٢٠٣) ، وغيرهم كثير جداً)) (ست درر في مصطلح أهل الأثر للرمضاني الجزائري : ص : ٥١ ـ ٥٢) .

[٩] رواه الطبراني في (المعجم الصغير) رقم : (٧٢٤) و (المعجم الأوسط) رقم : (٤٨٨٦) والحاكم في (المستدرك) رقم : (٤٤٤) وغيرهما ، وانظر : صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٤١) للعلامة الألباني .

[١٠] أخرجه الترمذي : (٢٦٤١) ، واللالكائي في " شرح اعتقاد أهل السنة " : (١٤٧) ، والآجري في " الشريعة " ص ١٥، و المروزي في السنة ص ١٨، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٦٤،

١٦٥) من حديث عبد الله بن عمرو بن العاص ـ رضي الله عنهما ـ . وفيه عبد الرحمن بن زياد الأفريقي : ضعيف . لكن الحديث يصح بشواهده ، ومنها :

١ ـ حديث أبي هريرة رضي الله عنه :

رواه الإمام أحمد في مسنده : (٣٣٢/٢) ، وأبو داود : (٤٥٩٦) ، والترمذي : (٢٦٤٠) ، وابن ماجه : (٣٩٩١) ، والآجري في " الشريعة " ص ٢٥ ، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٥٢) ، وابن أبي عاصم في " السنة " : (٦٦) ، والحاكم في " مستدركه " : (١٢٨/١) وقال : " هذا حديث صحيح على شرط مسلم ، ولم يخرجاه " ووافقه الذهبي . وصححه ابن حبان : (٢٦١٤) ، ورواه ـ أيضا ـ أبو يعلى الموصلي في مسنده : (٥٤١ – ٥٤٢) ، والمروزي في السنة ص ١٧.

٢ ـ حديث معاوية بن أبي سفيان ـ رضي الله عنهما ـ :

رواه أحمد : (٢٠١/٤) ، وأبو داود : (٤٥٩٧) ، وأبو داود الطيالسي : (٢٧٥٤) ، والدرامي : (٢٥٢١) ، واللالكائي في " شرح أصول اعتقاد أهل السنة " : (١٥٠) ، وابن أبي عاصم : (١) (٦٥) ، والآجري في " الشريعة " ص ١٨ ، والمروزي في السنة ص ١٤ ـ ١٥، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٦٦) ، والطبراني في " الكبير " : (٨٨٤/١٩ – ٨٨٥) . كتب المناهج والفرق : (ج ٢ / ص ١١) .

٣ ـ حديث أنس بن مالك رضي الله عنه :

أخرجه أحمد : (١٢٠/٣، ١٤٥) ، والآجري في " الشريعة " ص ١٦ ، واللالكائي في " شرح أصول اعتقاد أهل السنة " : (١٤٨) ، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٦٩ ـ ٢٧٠ ـ ٢٧١) ، وابن أبي عاصم في " السنة " : (٧٤) .

٤ ـ حديث عوف بن مالك رضي الله عنه :

واتـه : بـزانن كـه ئەوانـەى پـێش ئێـوه لـه ئوومـەتانى خـاوەن كتێبـه ئاسمانيـەكان . كـه جولەكـه و خـاچ پەرسـتانن . بـوون بـه حـەفتا و دوو كۆمەڵەوه ، وه ئەم ئوممەتـەى منيش دەبێت بـه حـەفتا و سێ كۆمەڵـەوه ، حەفتا و دووى كۆمەڵيان له ئاگرى دۆزەخدايه و يەكێكيان له بەهەشتدايه ، كه ئەويش (الجماعة) يه كه كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان دەگرێتەوه ، وه

رواه ابن ماجه : (٣٩٩٢) ، والبزار : (١٧٢) ، واللالكائي : (١٤٩) ، وابن أبي عاصم في " السنة " : (٦٣) ، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٧٢) " ، والحاكم في " مستدركه " : (٤/٤٣٠) .

٥ . حديث ابن مسعود رضي الله عنه :

أخرجه ابن جرير في تفسيره : (٢٧/٢٣٩)، والطبراني في " الكبير ": (١٠٣٧٥) (١٠٥٣١)، وابن أبي عاصم: (٧٠ - ٧١)، والمروزي في السنة ص ١٦.

٦ . حديث أبي أمامة رضي الله عنه :

أخرجه اللالكائي في " شرح اعتقاد أهل السنة " : (١٥١ - ١٥٢) ، والمروزي في السنة ص ١٦ وص ١٧ ، وابن أبي عاصم : (٨٦) ، والطبراني في " الكبير " : (٨٠٣٥ - ٨٠٥١) ، والبيهقي : (٨/٨٨) .

٧ . حديث علي بن أبي طالب رضي الله عنه :

رواه المروزي في السنة ص ١٩ ، وابن وضاح ص ٨٥ ، وابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٧٤ - ٢٧٥) .

٨ - حديث سعد بن أبي وقاص رضي الله عنه :

رواه ابن بطة في " الإبانة الكبرى " : (٢٦٣) (٢٦٦) (٢٦٧) ، والمروزي في السنة ص ١٧ ، والآجري في " الشريعة " ص ١٧. وفيه : موسى بن عبيدة الربذي : ضعيف) .

لـه ڕیوایەتەکـەی تـردا دەفـەرموویٚت : ئەوانـەن کـه لـه سـەر ئـەوەن مـن و هاوەڵانمی له سەره .

کەواته : ڕێگای ڕاست و سەرفرازی و ڕزگاربوون تەنها یەکەو نابێت به دوو ... که ئەویش " کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان " ه ، یان " ئەوانەن که له سەر ئەوەن پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی له سەر بووه " ، خوای پەروەردگار . به ڕەحم و بەزەیی خۆی . من و ئێوەش لەو کۆمەڵه بگێڕێت ، وه پارێزەریشمان بێت لەوەی که لەناوچوان بین .

وه هەروەها پێغەمبەری خوا ﷺ سەبارەت به تاوانی ئەو کەسەی که تەفریقـه دەناتـەوه و لـه کۆمـەڵی گـەورەی موسـڵمانان جیـا دەبێتـەوه فەرموویەتی : " **ستكون بعدي هنات وهنات ، فمن رأيتموهُ فارق الجماعة أو يريد أنْ يفرق أمر أمَّة محمد كائناً من كان فاقتلوهُ ، فإنَّ يَدَ اللهِ مع الجماعة ، وإنَّ الشيطانَ مع من فارق الجماعة يركض** " [١١] .

واتـه : پێغەمبـەری خـوا ﷺ بـه ئوممەتەکـەی ڕادەگەیـەنێت کـه دوای خۆی بـاروودۆخێکی نارەحـەت و گـەوره و شـتانێکی قێـزەوون و نـاقۆڵا ، ڕەوشـتی نـا دروسـت دەبیـنن ، کـه لەبـەر خراپیـان پێغەمبـەری خـوا ﷺ ناویان ناهێنێت به کینایه (واته : درکه) نەبێت ، وه دەفەرموویٚت : جا ئەگەر کەسانێکتان بینی له کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان درچوون ، و جیا

---

[١١] (رواه مسلم : (١٨٥٢) ، وأبو داود : (٤٧٦٢) باب في قتل الخوارج وانظر : (صحيح الجامع ، برقم : ٣٦٢١) .

بوونـەوە ، یـان ویسـتیان کۆمـەڵی موسـڵمانان و ئوممـەتی (محمـد) ﷺ پەرتـەوازە و بکـەن و تەفریقـەی تێـدا بنێنـەوە ، ئـەوا بیـانکوژن (وە لـە ڕیوایـەتێکی تـردا هـاتووە بـە شـیر بـدەن لـە گـەردنیان) هەرکێیـەك بـن ، چونکە خوای پەروەردگار لە گەڵ کۆمەڵی موسڵماناندایە ، و شـەیتانیش لە گەڵ ئەو کەسە ڕاوڕاوان دەکات . واتە دێت و دەڕوات . کە لە کۆمەڵی موسڵمانان جیا بووەتەوە .

لـە ڕوانگـەی ئـەم فەرموودانـە و دەیـەها فـەرموودەی تـرەوە زانایـان لـە داڕشتن و نووسینی بنەواکانی ئەهلی سوننە و جەمـاعەدا فـەرموویانە : دەستگرتن بـە کـۆمەڵی گـەورەی موسڵمانان (لزوم الجماعة) و دەرنەچوون لێـی (عدم الخروج) بنەوایەکـە لـە بنـەواکانی بیروباوەڕی ئـەهلی سـوننە و جەماعە ، درچوون لێی سیفەتی تاقم و گرووپـە گـومڕا و لاڕێکانـە ، وەکـو خـەواریج و موعتەزیلـە و هاوشـێوەکانیان ، پێشـەوا (البربهاري) . بـە ڕەحمـەت بێت . لـەو بارەیـەوە فەرموویـەتی : ((اعلم أن الإسلام هو السنة ، والسنة هي الإسلام ، ولا يقوم أحدهما إلا بالآخر ، **فمن السنة لزوم الجماعة ، و من رغب غير الجماعة ، وفارقها ، فقد خلع ربقة الإسلام من عنقه ، وكان ضالا مضلا** .

والأساس الذي يبنا عليه الجماعة هم أصحاب محمد ﷺ رحمهم الله أجمعين ، وهم أهل السنة والجماعة ، فمن لم يأخذ عنهم فقد ضل وابتدع ، وكل بدعة ضلالة ، والضلال وأهله في النار)) [١٢] .

واتە : بزانە كە ئيسلام بريتيە لە سوننە ، و سوننەش بريتيە لە ئيسلام ، هيچ يەكێكيان بێ ئەوى تريان نايكرێت ، دەست گرتنيش بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە بەشێكە لە سوننە ، ئەو كەسەش لە سوننە لابدات و دوور بكەوێتەوە ، ئەوا تەوقى ئيسلامى لە گەردنى خۆى داكەندووە ، كەسێكى گومڕا و گومڕاكار دەبێت .

وە ئەو بنەوايەش كە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانى لە سەر بنيات دەنرێت ، بريتيە لە هاوەڵانى پێغەمبەرى خوا (محمد) ە ﷺ . ڕەحمەتى خواى پەروەردگار لە هەموو هاوەڵانى بێت . هەر ئەوانيشن ئەهلى سوننە و جەماعە ، ئەو كەسەش لەوانەوە ئايينەكەى وەرنەگرێت ئەوا گومڕا بووە و گومڕاكاريشە ، بيدعەشى كردووە ، و هەموو بيدعەيەكيش گومڕاييە ، گومڕايى و خاوەنەكانيشيان لە ئاگرى دۆزەخدايە .

هەروەها پێشەوا و شێخى پايەبەرزى ئيسلام (ابن تيمية) فەرموويەتى : ((**من أصول أهل السنة والجماعة لزوم الجماعة** وترك قتال الأئمة ، وترك القتال في الفتنة ، وأما أهل الأهواء . كالمعتزلة . فيرون القتال للأئمة من أصول دينهم)) [١٣]

---

[١٢] (شرح السنة : ج ١ / ص ٢١) .

[١٣] (الفتاوى (٢٨/ ١٢٩) .

، واتە : لە بنەواکانی ئەهلی سوننە و جەماعە ، دەست گرتنە بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان و دوورکەوتنەوە لە جەنگان لە گەڵ پێشەوا و کاربەدەستان ، بەڵام لە لای ئەهلی بیدەع . وەکو موعتەزیلە . جەنگان لە گەڵ پێشەوا و کاربەدەستان بە ڕەوا دەزانن و لە بنەوای ئایینەکەیان دەیزانن .

وە پێشەوا (أبو بكر الآجري) ش . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((فلا ينبغي لمن رأى اجتهاد خارجي قد خرج على إمام ، عدلا كان الإمام أو جائرا ، فخرج وجمع جماعة وسل سيفه ، واستحل قتال المسلمين ، فلا ينبغي له أن يغتر بقراءته للقرآن ، ولا بطول قيامه في الصلاة ، ولا بدوام صيامه ، ولا بحسن ألفاظه في العلم ، إذا كان مذهبه مذهب الخوارج)) .

واتە : نابێت ئەو کەسەی کە بۆچوونی خەوارجی هەیە ، و دەرچووە لە پێشەوای موسڵمانان . دادوەر بێت یان ستەمکار . کە بینرا ئەو کەسە لە کۆمەڵی موسڵمانان دەرچووە و کۆمەڵێکی دروستکردووە ، و شمشێری لە ڕوویاندا کێشا ، و جەنگانی لە گەڵ موسڵماندا بە ڕەوا زانی ، نابێت موسڵمانان بخەڵەتێن بە خوێندنیان بۆ قورئان ، یان بە درێژی شەونوێژیان ، وە نە بە زۆری ڕۆژووگرتنیان ، وە نە بە جوانی ووشەکانی لە کاتی باسکردنی زانست ، مادام بۆچوونی بۆچوونی خەواریجەکانە .

هەروەکو شێخ (صالح آل الشيخ) . خوا بیپارێزێت . فەرموویەتی : ((**وأما الجماعات الإسلامية الموجودة الآن ، هي تختلف في طريقتها ، وتختلف في أصولها ، وتختلف في مبادئها وأهدافها إلى آخر ذلك ، والأصل الواجب على كل**

مسلم أن يلزمه هو لزوم جماعة المسلمين قبل أن يَحدث الافتراق ، فإنَّ الافتراق الحادث في الأمة ، لا يجوز إقراره ، ومعالجته بإحداث جماعات جديدة ، فالواجب على المسلمين جميعا لزوم الجماعة قبل أن تفسد الجماعة)) [١٤] .

واتە : بەڵام سەبارەت بە کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکان کە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا هەن ، جیاوازن لە ڕێگا ، و بنەوا ، و هەڵوێست و ئامانجەکانیاندا ، تاکو کۆتایی ئەو جیاوازیانە ، وە ئەو بنەوایەش کە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێك پەیڕەوی بکەن ئەوەیە کە دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، پێش ڕوودانی جیاوازی لە نێوانیان ، چونکە ئەو تەفریقەی کە ڕوویداوە و هێنراوەتەکایەوە لەم ئوممەتەدا نابێت و دروست نیە دانی پێدا بنرێت ، و بەوە چارەسەر بکرێت بە دروستکردنی چەندەها کۆمەڵی نوێ ، بۆیە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانان ، دەست بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە پێش ئەوەی کە کۆمەڵەکەیان تێك بچێت .

---

[١٤] (شرح العقيدة الطحاوية ، للشيخ صالح آل الشيخ : ج ١ / ص ٣٤٧) .

بنـەوای دەیـەم : سـەلەفیەت : شـوێنكەوتنە بـۆ قورئـان و سـوننەت بەتێگەیشتنی سەلەفی صالح ، نەك لاسایی كردنەوە و تەقلیدی كوێرانەی جگـە لە قورئان و سوننەت :

لەو باوەڕەدا نیم كە كەسێك هەبێت خۆی بەموسڵمان بزانێت و نـەڵێت مـن شـوێنكەوتەی قورئـانی پـیرۆز و سـوننەتی پێغەمبـەری خـوام ﷺ ؟!! تەنانەت بگرە كۆمەڵ و گروپـە لاڕێكانی كۆن و تـازەش لافـی هـەمان شت لێدەدەن !!! و هەمان شت دووپات دەكەنەوە !!! بەڵام ئەوەیان لەیاد چووە ، یان ئەوەیان لە یادی خۆیان بردووەتەوە كە دەبێت تێگەیشتنیان لەو دوو سەرچاوەیەی ئایین . واتـە : قـورئان و سـوننەت . بریتـی بێت لـە تێگەیشتنی پێشین و سەلـەفی صالحی ئـەم ئوممەتە بـۆی ، سـەرەڕای ئـەوەی كـە خـوای پەروەردگـار لـە قـورئانی پیرۆز و پێغـەمبـەرەكەی ﷺ لـە سـوننەتـەكانیدا بـە ڕاشكاوی ئـامـاژەیان بـۆ ئـەوە كـردووە ، بـۆ نمـوونـە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ (النساء : ١١٥) .

واتە : هەر كەسێك سەرپێچی پێغەمبەر ﷺ بكات و پشتی لـێهەڵكات لە پاش ئەوەی ڕێگای ڕاست و هیدایـەتی بۆ ڕوون بوبێتـەوە ، وە شـوێنی ڕێگا و بەرنامەی جگە لە باوەڕداران (پێشینە چاكەكان) بكـەوێت ئـەوا ئێمە لە دونیادا ڕووی وەردەگێڕین بۆ لای ئەوەی كە ئەو ڕووی لـێكردووە

و لـه قیامەتیشـدا دەیخەینـه نـاو دۆزەخـەوە کـه خـراپترین سـەرئەنجامە بۆیان.

وە فەرموویەتی : ﴿ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ (التوبة : ١٠٠) .

واتە : پێشینە سەرەتاکان لە کۆچەران و پشتیوانان و ئەوانەش کە بە چاکی شوێنی ئەوان کەوتوون : خوایان لێ ڕازی بووە و ئەوانیش لە خوا ڕازی بوون و خواش لە بەهەشتدا چەندین باخچەی بۆ ئامادە کردوون ، کە چەندین ڕووبار بە ژێریاندا دەڕوات و بە هەتاهەتای تێیدا دەمێننەوە و ئەمەش گەورە ترین سەرکەوتنە .

وە لە چەندەها ئایەتی تریشدا ئەم ڕاستیە دووپات کراوەتەوە .

وە سـەبارەت بـە فـەرموودەکانی پێغەمبـەریش ﷺ کـە ژماردنیـان جێگەی ئێرە نیە ، بەڵام وەکو نموونە هێنانەوە دەتوانین ئەم فەرموودەیە بە بەڵگە بێنینەوە : کە پێغەمبەری خوا ﷺ تێیدا فەرموویەتی : " خَيْرُ النَّاسِ قَرْنِي ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ثُمَّ الَّذِينَ يَلُونَهُمْ ، ... " [1] .

واتـە : چـاکترینی خـەڵك لـە ئوممەتەکـەم هـاوەڵان و هاودەمـانی سەردەمی منن ، پاشان ئەوانەی کە بە دوایاندا دێن ، پاشان ئەوانەی کە بەدوای ئەواندا دێن .

---

[1] (البخاري ومسلم) .

جا پێویسته لـه بـەر ئـەو چـاکه وخێریەیـان هـەمـوو مـوسڵمانان ئـەوه دووپات بکەنەوه که (عبدالله) ی کوڕی (مسعود) رضي الله عنه فەرموویەتی : ((من كان متأسيا فليتأس بأصحاب رسول الله ﷺ ، فإنهم كانوا أبر هذه الأمة قلوباً ، وأعمقها تكلفاً ، وأقومها هدياً ، وأحسنها حالاً ، اختارهم الله لصحبة نبيه ﷺ ، وإقامة دينه ، فاعرفوا لهم فضلهم واتبعوهم في آثارهم فإنهم كانوا على الهدى المستقيم)) [٢] ، واتـه : هـەر کەسێك ئەیـەوێت شـوێنی یـەکێك بکەوێت ، ئەوا با شوێنی هاوەڵانی پێغەمبەری خوا بکەوێت ﷺ ، چونکه ئەوانه خاوەن چاکترین و پاکترین دڵ بوون لەم ئوممەتـه ، (وأعمقها تكلفاً) وه هیدایـەت دراوترینیـان بـوون ، وه باشـترین حاڵیشـیان هـەبوو ، خـوای پەروەردگار هەڵیبژاردن بۆ هاوەڵێتی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، و بەرپاکردنی ئایینەکەی ، جا چاکەیان ڕەچاو بکـەن ، و شـوێنیان بکـەون لـەوەی کـه دوای خۆیان بەجێ یان هێشتووه . کردەوه بێت یان گوفتار . ، بێگومان ئەوانه له سەر ڕاسته ڕێی هیدایەت بوون .

پێشـەوا (الأوزاعي) ـ بـه ڕەحمـەت بێـت . فەرموویـەتی : ((اصبر نفسك على السنة ، وقف حيث وقف القوم ، وقل بما قالوا ، وكف عما كفوا عنه ، واسلك

[٢] (التحفة السنية شرح منظومة ابن ابي داود المسماة بالحائية : ج ١ / ص ٤٦) (وانظر : لماذا ص ١٠٠) .

سبيل سلفك الصالح ، فإنه يسعك ما وسعهم)) [٣] ، واته : ئارام بگره و دان بەخۆتدا بگره لە سەر پیادەکردنی سوننەتدا ، وە لەو سنوورەش بووەستە کە ئەوان تێیدا وەستاوون ، وە ئەوەش بڵێ کە ئەوان فەرموویانە ، وە وازیش بهێنە لەوەی کە وازیان لێهێناوە ، وە شوێنی ڕێبازی پێشینە پیاوچاکانت بکەوە ، (فإنه يسعك ما وسعهم) .

کەواتە موسڵمانان دەبێت : شوێنکەوتەی قورئان و سوننەت بن بەتێگەیشتنی سەلەفی ساڵحی ئەم ئوممەتە ، نەك تەقلیدی کوێرانە بۆ جگە لەو دوو سەرچاوەیە ، هەر ئەمەشە پەیڕەو و ڕێبازی پێشەوایانی ئێمە ، کە بە ووتە و کردەوە سەلماندویانە .

خوای پەروەردگارە کە فەرموویەتی : ﴿ اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاء قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ (الأعراف : ٣) ، واته : شوێنی ئەو پەرتۆکە بکەون کە لە لایەن خوای پەروەردگارتانەوە بۆتان دابەزێنراوە ، بۆ ئەوەی بە باشترین شێوە پەروەردە بن ، باشترین ڕەوشت و کردار ئەنجام بدەن ، و شوێنی هەوا و ئارەزووی هیچ کەسێك نەکەون ، بەکەمیش بیر لەوە دەکەنەوە کە ئەنجامی دەدەن ، چونکە ئەگەر بیرتان لەوە بکردایەتەوە ، وازتان لە ڕەوایی چاکەکاران نەدەهێنا بۆ شتی خراپ و گومڕاکاران .

---

[٣] (شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة من الكتاب والسنة وإجماع الصحابة المؤلف : هبة الله بن الحسن بن منصور اللالكائي أبو القاسم الناشر : دار طيبة – الرياض ، ١٤٠٢ تحقيق : د. أحمد سعد حمدان عدد الأجزاء : ٤) .

پێشەوا (القرطبي) لە ڕاڤەی ئەم ئایەتەدا فەرموویەتی : ((فەرمایشی خوای پەروەردگار : ﴿ اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاء قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ ، دوو باسی تێدایە :

یەکەمیان : کە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ ﴾ ، واتە : قورئان و سوننەت ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ﴾ .

وە کۆمەڵانێك ووتوویانە : ئەمە فرمانێکە پێغەمبەر ﷺ و ئوممەتەکەشی دەگرێتەوە .

وە ئاشکراشە کە فەرمانەکە بۆ هەموو خەڵکە جگە لە پێغەمبەر ﷺ ، واتاکەشی ئەوەیە کە شوێنی ئوممەتی ئیسلام و قورئان بکەون ، حەڵاڵی بەحەڵاڵ بزانن ، و حەرامەکانیشی بە حەرام ، فرمانەکانیشی جێبەجێ و پیادە بکەن ، دووریش بکەونەوە لەو شتانەی کە یاساغی لێکردوون ، وە ئایەتەکەش بەڵگەیە لە سەر دورکەوتنەوە لە شوێنکەوتنی بۆچوونەکان لە کاتی بوونی دەقی شەرعی)) [٤] .

وە شێخی ڕاڤەوانی قورئانی پیرۆز شێخ (الشنقيطي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : ((قال الله تعالى : ﴿ اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاء قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ (الأعراف : ٣) ، والمراد بما أنزل إليكم هو القرآن والسنة المبينة

---

[٤] (تفسير القرطبي : ج ٧ / ص ١٦١) .

له ، لا آراء الرجال)) [٥] ، واته : كه خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ اتَّبِعُواْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلاَ تَتَّبِعُواْ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاء قَلِيلاً مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ ، مەبەستى پێى ئەوەى كه بۆتان دابەزێنراوه ، كه قورئان و سوننەته كه ڕوونكەرەوەيەتى ، نەك ڕاو بۆچوونى كەسايەتيەكان .

وه پێشەوايانى بەڕێزى چوار مەزهەبەكە جەختيان لە سەر ئەوه كردووەتەوه كه نابێت لە ئايينداا لاساى كەس بكرێتەوه ، بەڵكو دەبێت بڕوانينە بەڵگەكانيان ، و ئەوەى كە فەتوا و حوكمەكانيان لە كوێوه وەرگرتووه ، لەوانەش :

يەكەم : پێشەوا (أبو حنيفة) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

ئەم پێشەوايە فەرموويەتى : ((لا يحل لأحد أن يأخذ بقولنا ما لم يعلم من أين أخذناه)) [٦] ، واتە : حەڵاڵ و ڕەوا نيە بۆ هيچ كەسێك ، ووتەى ئێمە وەرگرێت ، ئەگەر نەزانێت لە كوێوه وەرمانگرتووه .

وه لە ڕيوايەتێكى تردا هاتووه : ((حرام على من لم يعرف دليلي أن يفتي بكلامي)) ، واته : حەرام و قەدەغەكراوه لە سەر ئەو كەسەى كه نازانێت بەڵگەى ووتەكەم چيه و فەتواى پێبدات .

---

[٥] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن : ج ٧ / ص ٣٨٥) .

[٦] ابن عابدين في : (حاشيته على البحر الرائق : ٦/٢٩٣) .

وه زياد لـه سـەر ئـەوەش فەرموويـەتى : ((فإننا بشر نقول القول اليوم ونرجع عنه غدا)) ، واتـه : ئـەمڕۆ ووتەيـەك دەڵـێين و ڕەنگـه سـبەينێ لێ ى پەشيمان دەبينەوە ، چونكه ئێمەش مرۆڤين .

وه له يەكێكى تردا هاتووه : ((ويحك يا يعقوب (هو أبو يوسف) لا تكتب كل ما تسمع مني فإني قد أرى الرأي اليوم وأتركه غدا وأرى الرأي غدا وأتركه بعد غد)) .

واته : وەى به حاڵت ئەى يەعقوب (واته : أبو يوسف) هەموو شتێك كه له منەوه دەيبيستى مەينووسه ، چونكه لەوانەيـه من ئـەم ڕۆ ووتەيـەك بـه چـاك دەزانم ، و سـبينێ وازى لێـدێنم ، و سـبينێ ووتەيـەك بـه چـاك دەزانم ، و پاش سبەينێ وازى لێدێنم .

وه فەرموويەتى : ((إذا قلتُ قولا يخالف كتاب الله تعالى ، وخبر الرسول ﷺ ، فاتركوا قولي)) [٧] ، واتـه : ئەگـەر ووتەيـەكم ووت پێچـەوانەى قورئانەكـەى خـواى پـەروەردگار و سـوننەتەكانى پێغەمبـەر بـوو ﷺ ، ئـەوا واز لـه ووتەكەى من بێنن .

---

[٧] الفلاني في : (الإيقاظ : ص ٥٠) .

دووەم : پێشەوا مالکی کوڕی ئەنەس ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

پێشەوا مالکی کوڕی ئەنەس ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : ((إنما أنا بشر أخطيء و أصيب ، فانظروا في رأيي : فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذوه وكل ما لم وافق الكتاب والسنة فاتركوه)) [٨] .

واتە : منیش وەکو ئێوە مرۆڤم هەڵە دەکەم و ڕاستیش دەپێکم ، بۆیە بڕواننە ووتەکانم ، هەرکامەیان هاودەنگ بوو لە گەڵ قورئانی پیرۆز و سوننەتدا ئەوا وەریگرن ، وە ئەگەر پێچەوانەی قورئانی پیرۆز و سوننەت بوو ئەوا کاری پێ مەکەن .

وە فەرموویەتی : ((ليس أحد بعد النبي ﷺ إلا ويؤخذ من قوله ويترك ، إلا النبي ﷺ)) [٩] ، **واتە : هیچ کەسێك دوای پێغەمبەری خوا ﷺ نیە ئیللا لە ووتەکانی وەردەگیرێت ، و وازیش لە هەندێکی دەهێنرێت ، جگە لە پێغەمبەری خوا ﷺ .**

سێیەم : پێشەوا شافعی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

وە سەبارەت بە پێشەوا شافعی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ ووتەیەکی زۆرتر و خۆشتری لێوە دەگێڕنەوە ، و شوین کەوتوانیشی لە شوێن کەوتوانی پێشەوایانی تر کردار بەو ووتانە دەکەن ، و بەختەوەرترن ، لەوانەش : ((أجمع المسلمون على أن من استبان له سنة عن رسول الله ﷺ لم يحل له أن يدعها لقول أحد

---

[٨] ابن عبد البر في : (الجامع : ٣٢/٢) .

[٩] ابن عبد البر في : (الجامع : ٩١/٢) .

)) [١٠] ، واتـه : موسـڵمانان كـۆڕان لەسـەر ئـەوەى كـە ئەگـەر موسـڵمانێك سوننەتێك لە سوننەتەكانى پێغەمبەرى خواى ﷺ لە لا جێگر و ئاشكرا بوو ، ئەوا بۆى حەڵال نيە وازى لێ بێنێت ، لە بەر ووتەى هيچ كەسێك .

چوارەم : پێشەوا أحمدى كوڕى حنبل ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

بەڵام سەبارەت بە پێشەوا أحمدى كوڕى حنبل . بە ڕەحمەت بێت . ئەوا كۆكەرەوەترين و پابەندترينيانە بە سوننەتەوە ، ئەمانەى خوارەوە هەندێكن لە ووتە بە نرخەكانى :

ئەم پێشەوايە . بەڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((لا تقلدني ، ولا تقلد مالكا ، ولا الشافعي ، ولا الأوزاعي ، ولا الثوري ، و خُذ من حيث أخذوا)) [١١] ، واتە : نە تەقليدى من بكەن ، و نە تەقليدى مالك ، و نـە شافعى ، و نـە ئەوزاعى ، و نـە (الثوري) يش ، بە ڵكو لەو شوێنەوە وەريگرن كە ئەوان وەريان گرتووە . كە قورئان و سوننەتە . .

وە جارێكيان فەرمووى : ((الإتباع : أن يتبع الرجل ما جاء عن النبي ﷺ وعن أصحابه ثم هو من بعد التابعين مخير)) [١٢] ، واتە : شوێنكەوتن : بريتييە لەوەى كـە مـرۆڤ شـوينى ئـەوە بكـەوێت كـە لـە پێغەمبـەرەوە ﷺ جێگـر و

---

[١٠] (الفلاني : ص ٦٨) .

[١١] الفلاني (١١٣) ، وابن القيم في " الإعلام " (٢ / ٣٠٢) .

[١٢] رواه أبو داود في : (مسائل الإمام أحمد : ص ٢٧٦ - ٢٧٧) .

سەلمێنراوە ، یان لە هاوەڵانی ، پاشان لە پاش شوێنکەوتوانیان (التابعين) ، سەربەخۆیە لە وەرگرتن یان وەرنەگرتنی ووتەی کەسانی تر .

وە فەرموویەتی : ((رأي الأوزاعي ، و رأي مالك ، و رأي أبي حنيفة ، كله رأي ، و هو عندي سواء ، و إنما الحجة في الآثار)) [١٣] ، واتە : ڕاو بۆچوونی ئەوزاعی ، و (مالك) ، و ئەبو حەنیفە ، هەموویان بۆچوونی مرۆڤن ، هەمووشیان لە لای من وەك یەکن ، بەڵام ئەوەی کە بکرێت بە بەڵگە تەنها فەرموودەیە .

ئەوەیە ووتەی پێشەوایان . بە ڕەحمەت بن . لە فەرمان کردنیان بە دەست گرتن بە فەرموودەکانی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و لە گەڵ یاساغی کردنیان لە لاسایی کردنی کوێرانە بۆ ئەو زانا پایە بەرزانە بە بێ چاوڕۆشنی و سەیرکردنی بەڵگەکانیان ، ئەو ووتانەش ئەوەندە ڕوون و ئاشکران ، بە هیچ شێوەیەك پێویستیان بە تاوتوێکردن نین ، و هیچ لێکدانەوەیەکی تری پوچەڵیش هەڵناگرن ، بۆیە لە سەر ئەو ووتانە : ئەگەر کەسێك دەست بگرێت بە هەموو ئەو فەرموودانەی کە جێگیر و سەلمێنراون لە سوننەتدا ، با پێچەوانەش بێت لە گەڵ هەندێك لە ووتەی ئەو پێشەوا بەڕێزانە ، ئەوا پێچەوانەی بۆچوونی ئەوان نابێت ، و دەرچووش نیە لە ڕێگە و ڕێبازی ئەوان ، بەڵکو لە ڕاستیدا بە شوێنکەوتوویان دادەنرێت ، و دەستیشی گرتووە بە پەتی پتەوی ئیسلامەتییەوە ، و هیچ کاتێکیش بچڕاندنی بۆ نیە ، ئەو کەسەش کە واز

---

[١٣] ابن عبد البر في : (الجامع ١٤٩/٢) .

له سوننەتێك دەهێنێت . سەرەڕای سەلماندن و جێگیر بوونی . تەنها لەبەر ئەوەی كە فەرموودەكە پێچەوانەی ووتەی ئەو پێشەوا بەڕێزانەیە ، ئەوا ئەو كەسە وەكو ئەو كەسەی پێشوو نیە كە دەستی گرتووە بە پەتی پتەوی ئیسلامەتییەوە ، بە ڵكو بەو كردارەی سەرپێچیكاریانە و پێچەوانەی ووتە بە نرخەكانیانە . كە لە پێشدا باسكران . خوای پەروەردگاریش فەرموویەتی : ﴿ فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴾ (النساء : ٦٥) ، وە فەرموویەتی : ﴿ فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (النور : ٦٣) .

پێشەوا (ابن رجب) . ڕەحمەتی خوای لێ بێت . فەرموویەتی : ((فالواجب على كل من بلغه أمر الرسول ﷺ وعرفه أن يبينه للأمة وينصح لهم ويأمرهم باتباع أمره وإن خالف ذلك رأي عظيم من الأمة فإن أمر رسول الله ﷺ أحق أن يعظم ويقتدى به من رأى أي معظم قد خالف أمره في بعض الأشياء خطأ ومن هنا رد الصحابة ومن بعدهم على كل مخالف سنة صحيحة وربما أغلظوا في الرد ، لا بغضا له بل هو محبوب عندهم معظم في نفوسهم لكن رسول الله أحب إليهم وأمره فوق أمر كل مخلوق فإذا تعارض أمر الرسول وأمر غيره فأمر الرسول أولى أن يقدم ويتبع ولا يمنع

من ذلك تعظيم من خالف أمره وإن كان مغفورا له بل ذلك المخالف المغفور له لا يكره أن يخالف أمره إذا ظهر أمر الرسول ﷺ بخلافه)) [١٤] .

واته : پێویسته له سەر هەموو کەسێك كه فەرمانی پێغەمبەری خوای ﷺ پێبگات ، و بیزانێت ، ڕوونی بکاتەوە بۆ ئوممەت ، و ئامۆژگاریان بکات ، و فەرمانیشیان پێبکات بە شوێنکەوتنی فەرمانەکانی ، با پێچەوانەش بێت بۆ ووتەی هەر گەورەیەکی ئەم ئوممەتە ، چونکە فەرمانی پێغەمبەری خوا ﷺ ، ئەولا ترە کە بە گەورە دابنرێت و چاوی لێبکرێت ، لە بۆچوونی هەموو کەسێکی بە گەورە دانراوێك کە پێچەوانەی فەرمانی پێغەمبەر ﷺ بوو بێتەوە لە هەندێك لە بۆچوونەکانیدا ، لە سەر ئەم بنەوایەیە کە هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ ، و ئەوانەش کە بە دوایاندا هاتوون بەرپەرچی هەموو ئەوانەیان داوەتەوە کە پێچەوانەی سوننەتە (صحیح) ەکانی پێغەمبەر ﷺ بونەتەوە ، ڕەنگە زۆریش بە توونڈی ڕەتیان کردبێتەوە ، نەك لە بەر ئەوەی کە ڕقیان لێ بێت ، بەڵکو ئەو کەسانە لە لایاندا خۆشەویست بوونە ، و بەڕێز و گەورەن لە دەروونیاندا ، بەڵام ڕەسول الله لە لایان خۆشەویست ترە ، و فەرمانیشی لە سەر فەرمانی هەموو دروست کراوێکە ، بۆیە ئەگەر فەرمانی پێغەمبەر ﷺ لە گەڵ فەرمانی جگە لەو بێتەوە ، ئەوا فەرمانی پێغەمبەر ﷺ پێشترە لەوەی کە

---

[١٤] (إيقاظ الهمم للفلاني : ص ٦٨) نقلا عن : (الدر المنتقى في تبيين حكم إعفاء اللحى : ١ / ٥) .

پـێش بخرێـت ، وشـوێن بکـەوترێت ، ئـەوەش ڕێگـر نیـە لـەوەی کـە ئـەو پێشـەوایەی کـە پێچـەوانەی بووەتـەوە بـە گـەورە و ڕێـزدار دابنرێـت ، هەرچـەند خـوای پـەروەردگار لێ ی خـۆش بـوو بێـت ، بـەڵکو ئـەو کەسـانە پێیان ناخۆش نیە کە پێچەوانەی ووتەکانیان ببیتەوە ئەگەر دەرکەووت کە فەرمانی پێغەمبەری خوا ﷺ پێچەوانەی ووتەکەیانە .

لەمەشـەوە ئاکـامی ترسـناکی هاتنەکایـەی شـوێنکەوتنی ڕوخسـەت و هەڵـەی زانایانمـان بـۆ دەردەکـەوێت ، هـەروەکو پێشـەوا (الأوزاعي) . بەڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((من أخذ بنوادر العلماء خرج من الإسلام)) [١٥] .

واتـە : هەرکەسێك هـەموو ئـەو فەتوایانـەی وەرگرێـت کـە زانایـان تێـدا نـەیان پێکـاوە ، و کردارییـان پێبکـات ، ئـەوا لـە ئـایینی ئیسـلامی پـیرۆز دەچێتە دەر .

وە (عبدالله)ی کوری پێشـەوا (أحمد) ی کـوڕی (حنبل) . بەڕەحمـەت بێت . بۆمان دەگێڕێتەوە کە لە باوکی بیستوویەتی کە فەرموویـەتی : ((**لو أن رجلا عمل بكل رخصة : بقول أهل الكوفة في النبيذ ، وأهل مكة في المتعة ، لكان فاسقا**)) [١٦] .

---

[١٥] سنن البيهقي الكبرى ج : ١٠ ص : ٢١١ .

[١٦] (شرح قصيدة ابن القيم : ج : ٢ ص : ٥٢٤ ، و إرشاد الفحول ج: ١ ص: ٤٥٣-٤٥٤).

واتــه : ئەگــەر كەسێك بــە هەمــوو ڕوخسەتەكان كردەوە بكات : بــۆ نموونە : بــە ووتەی ئەهلی كوفــە لــە شەراب ، و ئەهلی مەككەش لــە هاوسەرێتی سیخە يــان كــاتی (واتە : زواج المتعة) ، ئــەوا ئــەو كــەسە فاسقە .

وە شێخ (فوزان) فەرموویەتی : ((**أما إذا كان الأخذ بمذهب في بعض الأحيان وبمذهب آخر في الحين الآخر ، وهكذا ينتقل الإنسان من باب التشهي ومن باب طلب الرخص ، فهذا لا يجوز ـ يعني ما وافق هواه من أقوال أهل العلم أخذ به ولو كان خلاف الدليل ، وما خالف هواه تركه ولو كان هو الذي يدل عليه الدليل ، هذا متبع لهواه ، والعياذ بالله ـ فالتنقل من مذهب إلى مذهب بدافع التشهي وطلب الأسهل والرخص هذا لا يجوز**)) [١٧] ، واتە : بەڵام ئەگەر لە كاتێكدا بۆچونی زانایەك وەرگرێت و لە كاتێكی تردا بۆچونی زانایەكی تر وەرگرێت ، ئا بەو شێوەیە مرۆڤ ئاڵوگۆڕ بكات لە زانایەك بۆ زانایەكی تر لە بەر شەهوەت و ئارەزووەكانیەوە یان لە بەر شوێنكەوتنی بۆ وەرگرتنی ڕوخسەتی زانایان ، ئەمەیان نابێت . واتە : هەر ووتە و فەتوایەكی زانایان بــە پــێی ئارەزووەكــانی بێــت وەریبگرێــت بــا پێچــەوانەی بەڵگــە شەرعیەكانیش بێت ، و ئەوەش كە پێچەوانەی ئارەزووەكانی بێت وازیان لێ بهێنێت ، بــا بــە لگــە شــەرعیەكانیش ڕاســتی ئــەو ووتــە و فەتوایانــە بسەلمێنن ، ئــەو جــۆرە كەســانە شــوێنكەوتەی ئارەزووەكانیــانن ، خــوا پەنامان بدات . بۆیە ئاڵوگۆڕكردن و گواستنەوە لە بۆچونێك بۆ بۆچونێكی

---

[١٧] (المنتقى من فتاوى الفوزان : ٤٨٤) .

تر لە بەر شەهوەت و ئارەزووەکان ، یان بۆ بەدەست هێنانی ئاسنتر ، یان لە بەر شوێنکەوتنی ڕوخسەتی زانایان ، ئەمە نابێت و دروست نیە .

بەڵام بە داخەوە گومڕایی هەندێك گەشتووەتە ئەو ڕادەیەی . پەروەردگار پەنادەرمان بێت لە گومڕایی وگومڕاکاران . کە بڵێت : (ئێمە !!) هەر ووتە (واتە : قِيلَ !) دیەك هەبێت شتێکمان بۆ بە ڕەوا دابنات ، با بێژەرەکەشی منداڵێك بێت !! یان تەنانەت نەناسراویش بێت . تەنها لە بەر ئەوەی لە پەرتۆکە شەرعیەکاندا هاتبێت . وەری دەگرین و کاری پێ دەکەین !!

لە کۆتایی ئەم ڕێخۆشکاریە کە چەند بنەوایەکی تێدا خرایە ڕوو ، با بزانین حوکمی حزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەکردنی موسڵمانان چیە لە ڕوانگەی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، وە بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵحی ئەم ئوممەتە ؟ وە بە گەڕانەوە بۆ فەتوای گەورە زانایانی ئەهلی سوننە لەم سەردەمەدا ، بەتایبەت پێشەوایان (ابن باز) و (الألباني) . بەڕەحمەت بن . چونکە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا کەسانی لاڕێبوو و چەواشەکار هەندێك لە فەتواکانی ئەو دوو گەورە زانایە ، بە لێکداترازاندنی فەتواکانیان لە یەك ، و کۆنەکردنەوەیان لە گەڵ فەتواکانی تری ئەو دوو زانا بەڕێزە ، و بێ گوێدانە کۆن و تازەی فەتواکانیان ، و بە واتاکردنی فەتواکان بە شێوەیەکی نادرووست ، و پیادەنەکردنی تەنانەت ئەو مەرجانەی کە لە فەتوا کۆنەکانیاندا هاتوون ، و بەراورد کردنی ئەو مەرجانە لە گەڵ واقع و حاڵی ئەو حیزبە ئیسلامیانەی کە لە واقعی

ئەمڕۆی خۆماندا هەن کە دوژمن و دۆست بە ئاگان لە حاڵ و باریان !! ئەوەیان بە دەمەوە بلاو دەکرێتەوە کە گوایا ئەم دوو زانایە باوەڕیان بە حیزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەکردنی موسڵمانان هەیە !!! کە لە ڕاستیدا ئەم دوو زانایە بەرین لە حیزبایەتی و پەرتەوازەیی و پارچەپارچەکردنی موسڵمانان ، هەروەکو چۆن گورگ لە خواردنی پێغەمبەر یوسف . علیه‌السلام . بەری بوو !!!

نامەوێت لەوە زیاتر خوێنەری بەڕێز سەرقاڵ بکەم ، بۆیە خوێنەر خۆی دەکەم بە سەرپشك لە سەر ووتەی ئەو جۆرە کەسانە کە بەو شێوەیە فەتوای زانایان دەخەنەڕوو بۆ مەبەستی خۆیان موسڵمانان چەواشە دەکەن ، بەڵام داواکارم لەخوێنەری بەڕێز ئەم نووسراوە بەچاوی دادپەروەرانە و بێ دەمارگیری بخوێنیتەوە ، و پاشان حوکمی خۆی لەسەر ئەم باسە بدات ، مەبەستیش لەم نووسینە ئاشکرا کردنی ئایینی ڕاست و دروستە ، و جیاکردنەوەی لە کوێرە ڕێگاکانی ئەم سەردەمە کە زۆرن !!! وە بەرپەرچ دانەوەی ئەو کەسانەشە کە دەیانەوی ئایین بکەن بە پەیژە بۆ گەشت بەمەبەستەکانی خۆیان ، و بە دەست هێنانی پلە و پایەی دونیایی !!! جا ئەگەر ڕاستیم تێدا پێکابوو ئەوا فەزڵ وکەرەمی پەروەردگارە بە بەندەی خۆی وهیچی بەندەی تێدا نیە ، ئەگەر نەشم پێکابوو یان هەر هەڵەیەکی تێدا بوو ئەوە لە خۆم ونەفسی تاوانکارمەوەیە ، داواکارم کە پەروەردگار بە فەزڵ و کەرەمەی خۆی

قەڵەمی عەفوی خۆی بەسەردا بێنێت ، ﴿ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَزَقَنِي مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا أُرِيدُ أَنْ أُخَالِفَكُمْ إِلَى مَا أَنْهَاكُمْ عَنْهُ إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴾ (هود : ٨٨) .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَى اللهُ عَلَى مُحَمَّد وَآله وَسَلَّم

بەڵگەکانی حەرامێتی تەفریقە و حیزباەتی

یەکەم : بەڵگەکانی قورئانی پیرۆز

تەفریقە و حزبایەتی و پارچە پارچەگەرێتی و پەرتەوازەیی لە ئایینی خوای گەورەدا نیە ، بەڵکو خوای گەورە لە چەندەها دەقی قورئانە پیرۆزەکەیدا حەرام و قەدەغەی کردووە و یاساغی لێکردووە ، نەك هەر ئەمە بەڵکو لەگەڵ ئەوەشدا ڕێگای ڕزگاربوونی بۆ موسڵمانان ئاشکرا کردووە و ڕاستە ڕێگای ئیسلامەتی پێناساندوون لە کاتی ڕوودانی جیاوازی و پارچە پارچەگەرێتی و حزبایەتی و تەفریقە لە نێوانیاندا ، ئەمانەی خوارەوەش کۆمەڵێکن لەو دەقانەی کە لە و بارەیەوە هاتوون ، بەڵام پێش ئەوەی بڕۆمە سەر باسیان بەپێویستی دەزانم کە بڵێم : لەم بەشەدا هەوڵم نەداوە بەڵگەکان بە گشتی و یەك لە دوای یەك بخەمە ڕوو ، بەڵکو ئەوەم بەباش زانی کە هەر چەند بەڵگەیەك و لە ژێر ناونیشانکدا کۆبکەمەوە ، کە بە گومانی من باشتر و دوورترە لەوەی کە خوێنەری بەڕێز تووشی مەلەل بێت لە دووبارەبوونەوە و داڕشتنی یەك لەدوای یەکی بەلگەکان ، ئایەتەکانیشم لە چەند خاڵێك کۆکردوونەتەوە ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

یەکەم : داواکاری خوای پەروەردگار لە پێغەمبەران و ئوممەتەکانیشیان دوورکەوتنەوەیە لە تەفریقە و حزبایەتیە :

خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ﴾ (الأنبياء : ٩٢) ، واتە : ئەمەى كە باسكرا بێگومان تاكە ئايينە بۆتان و ئێوە يەك ئوممەتن ، وتەنها منيش پەروەردگارتانم ، بۆيە بمپەرستن ، و هاوەڵم بۆ بڕيارمەدەن .

شێخى پايە بەرزى ئيسلام (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . لەم بارەيەوە ئەفەرموێت : ((قال قتادة : أي دينكم دين واحد ، وربكم رب واحد ، والشريعة مختلفة . وكذلك قال الضحاك عن ابن عباس : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ﴾ أي : دينكم دين واحد . قال ابن أبي حاتم : وروى عن سعيد بن جبير ، وقتادة وعبد الرحمن بن زيد نحو ذلك . وقال الحسن : بين لهم ما يتقون وما يأتون ، ثم قال : إن هذه سنتكم سنة واحدة . وهكذا قال جمهور المفسرين .

وأمر الله الرسل أن تكون ملتهم ودينهم واحداً ، لا يتفرقون فيه ، كما فى الصحيحين عن النبى ﷺ أنه قال : " إنا معشر الأنبياء ديننا واحد " ، وقد قال الله تعالى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ (الشورى : ١٣) ؛ ولهذا كان جميع رسل الله وأنبيائه يصدق بعضهم بعضاً ، لا يختلفون ، مع تنوع شرائعهم)) [١] .

واتە : قەتادە فەرموويەتى : واتە : ئايينەكەتان يەك ئايينە ، و پەروەردگاريشتان هەر يەكە ، تەنها جياوازيتان لە شەريعەتدا هەيە ،

---

[١] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ٣ / ص ١٠٤) .

هـەمـــان لێكدانـەوەش (الضحاك) لـــە (عبدالله) ى كـوڕى (عباس) ەوە دەگێڕێتـەوە سـەبارەت بـە ئايـەتى : ﴿ إِنَّ هَـٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً ﴾ واتـە : ئايينەكەتان يەك ئايينە ، . (ابن أبي حاتم) فـەرموويەتى : هـاوشێوەى ئـەم لێكدانەوەيە لـــە (سعيد بن جبير) ، و (قتادة) و (عبدالرحمن بن زيد) گێڕراوەتەوە ، و (الحسن البصري) ش فەرموويەتى : ئاشكراى بۆ كردوون ئەوەى كە لێى دووركەونەوە و خۆيانى لێ بپارێزن و ئەوەش كە ئەنجامى بدەن ، پاشان فەرمووى : ئەمەى كە باسكرا سوننەت و ڕێبازى ئێوەيە ، تەنها يەك ڕێبازيشە ، ئەمەش ووتەى زۆرينە و بەشى زۆرى ڕاڤەوانانە .

وە خواى پەروەردگار فەرمانى بە پێغەمبەران كردووە كە يەك ميللەت و يەك ئايين بن ، و تەفريقە نەكەن ، هەروەكو لە (صحيح) ى (البخاري) و (مسلم) دا هاتووە لە پێغەمبەرى خواوە ﷺ كە فەرموويەتى : ئێمەى كۆمـــەڵى پێغەمبـــەران ئايينمـــان يەكـــە ، وە خـــواى پـــەروەردگاريش فەرموويەتى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ ٱلدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِۦ نُوحًا وَٱلَّذِىٓ أَوْحَيْنَآ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِۦٓ إِبْرَٰهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰٓ أَنْ أَقِيمُوا۟ ٱلدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا۟ فِيهِ ﴾ ئەوى فەرمان پێكردوون لە شەرعدا كە فەرمانى پێكردووە بە نوح و ئەوش كە بۆ تۆمان ناردووە ، لە ڕێگەى سروشەوە ، وە ئەوەش كە فەرمانمان پێكردووە بە پێغەمبەران : ئيبراهيم موسا و عيسا ، كە ئايينەكەتان پيادەبكەن و تەفريقەى تێدا نەنەوە ، لە بەر ئەمەيە هەموو نێردرا و پەيامبەرانى خوا هەريەكە و ئەوى تريانى

بەراست دەخستەوە ، و بەڕاستى دەزانى ، و جياواز نەدەبوون ، سەرەڕاى جياوازى شەريعەتيشيان .

كەواتە فەرمانى خواى پەروەردگار بۆ پيغەمبەران . عليهم السلام ـ ئەوەيە كە تەفريقە دروست نەكەن و جياواز نەبن لە ئاينەكەياندا ، چونكە ئايينەكەيان يەك ئايين و يەك ميللەيە ، بەهەمان شێوە شوينكەوتوانيان ، بۆيە شايستە و لايق نيە پێيان كە جياواز بن ئيختيلافيان هەبێت .

وە شێخ (سعدي) ـ بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەى ئەم ئايەتەدا فەرموويەتى : ((ولما ذكر الأنبياء عليهم السلام ، قال مخاطبا للناس : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً ﴾ أي : هؤلاء الرسل المذكورون هم أمتكم وأئمتكم الذين بهم تأتمون ، وبهديهم تقتدون ، كلهم على دين واحد ، وصراط واحد ، والرب أيضا واحد .

ولهذا قال : ﴿ وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ ﴾ الذي خلقتكم ، وربيتكم بنعمتي ، في الدين والدنيا ، فإذا كان الرب واحدا ، والنبي واحدا ، والدين واحدا ، وهو عبادة الله ، وحده لا شريك له ، بجميع أنواع العبادة كان وظيفتكم والواجب عليكم ، القيام بها ، ولهذا قال : ﴿ فَٱعْبُدُونِ ﴾ فرتب العبادة على ما سبق بالفاء ، ترتيب المسبب على سببه .

وكان اللائق ، الاجتماع على هذا الأمر ، وعدم التفرق فيه ، ولكن البغي والاعتداء ، أبيا إلا الافتراق والتقطع . ولهذا قال : ﴿ وَتَقَطَّعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ ﴾ **أي : تفرق الأحزاب المنتسبون لاتباع الأنبياء فرقا ، وتشتتوا ، كل يدعي أن الحق معه ، والباطل مع الفريق الآخر** و ﴿ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .

وقد علم أن المصيب منهم ، من كان سالكا للدين القويم ، والصراط المستقيم ، مؤمنا بالأنبياء وسيظهر هذا ، إذا انكشف الغطاء ، وبرح الخفاء ، وحشر الله الناس لفصل القضاء ، فحينئذ يتبين الصادق من الكاذب ، ولهذا قال : ﴿ كُلٌّ ﴾ من الفرق المتفرقة وغيرهم ﴿ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴾ أي : فنجازيهم أتم الجزاء)) [٢] .

واته : خواى پەروەردگار كاتێك كە باسى پێغەمبەران دەكات . عليهم السلام ـ بە خەڵكەكە دەفەرموێت : ﴿ إِنَّ هَـٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ﴾ ، واته : ئەو پێغەمبەرانەى كە باس كراون . عليهم السلام ـ ئەوانە ئوممەتى ئێوەن و پێشەواشتانن كە پێويستە شوێنيان بكەون ، و لاساييان بكەنەوە ، هەموويان لە سەر يەك ئايينن ، و لە سەر يەك ڕێگان ، پەروەردگاريش هەر تاك و تەنهايە .

بۆيە خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَأَنَا رَبُّكُمْ ﴾ ئەوەى كە خەڵقمكردون ، بە نيعمەتەكانى خۆم پەروەردەم كردوون ، لە ئايين و ژياندا ، جا ئەگەر پەروەردگار يەك بێت ، و پێغەمبەريش ﷺ يەك بێت ، و ئايينيش هەر يەك بێت ، كە بريتيە لە پەرستنى خواى پەروەردگار ، كە هيچ هاوەڵێكى نيە ، و تاك و تەنهايە لە هەموو جۆرەكانى پەرەستندا ، كە پێويستە لە سەرتان ئەنجاميان بدەن ، لەبەر ئەمەيە فەرموويەتى: ﴿ فَاعْبُدُونِ ﴾

---

[٢] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٥٣٠) .

كه تێيدا پەرستنەكەى بە پيتى (ف) تەرتيب كردووە بە دواى پێش خۆيدا ، بە شێوەيەك (ترتيب المسبب على سببه) .

بۆيە شايستە ئەوە بوو كە كۆببنەوە لە سەر ئەم شتە ، و تەفريقە و پەرتەوازەيى نەكەن ، بەلاّم زيادڕەوى و ستەم كردن ، ڕازى نەبوون بە جگە لە تەفريقە و پەرتەوازەيى ، لەبەر ئەمە خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ﴾ ، واتە : ئەو كۆمەڵ و حزبانەى كە درابوونە پاڵ شوێنكەوتوانى پێغەمبەران . عليهم السلام . بوون بە چەند فيرقە و كۆمەڵێكەوە ، و پەرتەوازە بوون ، و هەر يەكەيان لافى ئەوەى لێدەدا كە ڕەوايى لە گەڵ ئەودايە ، و ناڕەوايش لە گەڵ كۆمەڵ و فيرقەكەى ترداية ، و هەموو حزبێكيشيان دڵخۆشن بەوەى كە لە سەرين ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .

وە زانراويشە كە ئەوەيان ڕەوايە و ڕاستيە دەپێكێت ، كە شوێنى ئاينى تێروتەسەل كەوتبێت ، لە سەر ڕێگاى ڕاست بێت ، لەو كارەيدا شوێنكەوتەى پێغەمبەران بێت ، ئەمەش چ كات ئاشكرا دەبێت ، ئەو كاتەى كە پەردە ڕادەماڵرێت و شاراوەكان ئاشكرا دەكرێت ، وە كە خەڵكيش كۆكرايەوە بۆ يەكلايى كردنەوەيەكى دادپەروەرانە ، ئەو كاتە ڕاستگۆ لە درۆزن جيا دەكرێتەوە ، لە بەر ئەمەيە خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ كُلٌّ ﴾ هەر يەكێك لەو كۆمەڵە پەرتەوازانە ، و جگە لەوانيش دەگەڕێنەوە بۆ لامان : ﴿ إِلَيْنَا رَاجِعُونَ ﴾ ، واتە : تەواترين سزايان دەدەينەوە .

كەواتە ئێمەی موسڵمان لە بەر ئەوەی شەریعەت و ئاینمان یەکە و پەروەردگار و پێغەمبەریشمان ﷺ یەکە نابێت تەفریقە و حزبایەتی بکەین ، پێشەوا (الشنقيطي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**فقوله** ﴿ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً ﴾ **أي : إن هذه شريعتكم شريعة واحدة ، ودينكم دين واحد ، وربكم واحد " فلا تتفرقوا في الدين**)) [٣] ، واتە : ووتەی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً ﴾ واتە : ئەمە شەریعەتی ئێوەیە و یەك شەریعەتە ، و ئایینەکەشتان یەك ئایینە ، و پەروەردگاریشتان یەکە ، بۆیە تەفریقە مەنەنەوە و جیاوازی مەکەن لە ئایینداا .

وە کە پرسیار لە شێخ (محمد بن صالح العثيمين) کرا . بە ڕەحمەت بێت . : کە ئایا دەقەکانی قورئان و سوننەت پاڵپشتی فرە حزبێتی ئیسلامی دەکات ؟ لەوەڵامدا ئەم ئایەتەی بە بەڵگە هێنایەوە لە سەر ئەوەی کە نەخێر دەقەکانی قورئان و سوننەت پاڵپشتی فرە حزبێتی ئیسلامی ناکەن ، کە ئەمەش دەقی وەڵامەکەیەتی : ((**ليس في الكتاب والسُنَّة ما يبيح تعدُّد الجماعات والأحزاب ، بل إنَّ في الكتاب والسُنَّة ما يَذُمّ ذلك ... ولا شكَّ أنَّ هذه الأحزاب تنافي ما أمر الله** ، بل ما حثَّ الله عليه في قوله : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢) ، **ولا سيّما حينما ننظر إلى آثار هذا التفرُّق**

---

[٣] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن : ج ٧ / ص ١٦٠) .

والتحزُّب حيث كان كُلّ حزب وكُلُّ فريق يرمي الآخر بالتشنيع والسبِّ والتفسيق ، وربما بما هو أعظم من ذلك ❁ ، لذلك فإنَّني أرى أنَّ هذا التحزُّبَ خطأ)) [٤] .

واته : هيچ دەق وبەڵگەيەك نيە لە قورئان وسوننەتدا كە ڕێگە بدات بەبوونى چەند كۆمەڵ و حزبێك ، بەڵكو لەقورئان وسوننەتدا بەڵگە لەسەر سەرزنشت كردن وزەمكردنى ئەوە هاتووە ، ... وە گومانى تێدا نيە كەوا بوونى ئەم حزبانە پێچەوانەى ئەوەيە كە خوا پەروەردگار فەرمانى پێكردووە ، بەڵكو پێچەوانەى ئەوەيە كە خواى پەروەردگار هانى موسڵمانانى بۆ داوە لەم ئايەتەدا كە فەرموويەتى : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱعۡبُدُونِ ﴾ ئەم ئوممەتە ئوممەتى ئێوەيە و تەنها يەك ئوممەتە و منيش پەروەردگارتانم ، بۆيە تەنها من بپەرستن ، بە تايبەت ئەو كاتەى كە دەڕوانينە شوێنەوارى ئەم تەفريقە و حزبايەتيە ، دەبينيت هەموو حزب و كۆمەڵێك توانج و تانە لەوى تر دەدات و بە فاسقى دەزانێت ، لەوانشە

❁ كەچى چەواشەكاران دەڵێن : ((سەيرى ئاسارى عەمەلى ئيسلامى بكە ، يانى : ئەوەى ئەبينى لە مصر لە هەموو شوێنێك ئەو خەڵكەى گەڕاوەتەوە و خوێندەوار و نەخوێندەوار ئيلتيزامێكى باشى كردە بەرهەمى جەماعەتە ئيسلامى يەكانە ، ئەو كەسانەى خۆيان بانگ ئەكەن بۆ ئەو ئيشە خۆيان جەماعەكان بونەتە سەبەب گەڕانەوەيان)) !!

جا خوێنەرى بەڕێز : بەراوردى ووتەى چەواشەكاران بكە بە ووتەى ئەو زانا بەڕێزە بۆت ئاشكرا دەبێت كە ووتەى نارەوا كامەيە و ووتەى رەواش كامەيە ؟!!! لە ئاسارى ئەحزابى ئيسلامى !!!!

[٤] (مجلَّة الجندي المسلم ، العدد : ٨٣ ، ربيع الأوَّل / عام ١٤١٧ هـ) .

لەوە زياتر ببينيت ، و ببيستيت ، بۆيە من واى دەبينم كە ئەم حزبايەتيە هەڵەيە .

بۆيە موسڵمان ئەگەر بە كارى حزبايەتى هەستا و ئوممەتى پەرتەوازە و پارچە پارچە كرد ، دەبێت بترسێت لەوەى كە ئەو هەڕەشەيەى بەر بكەوێت كە پيشەوا (سعدي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((يتوعد تعالى الذين فرقوا دينهم ، أي : شتتوه وتفرقوا فيه ، وكلٌّ أخذ لنفسه نصيبا من الأسماء التي لا تفيد الإنسان في دينه شيئاً ، كاليهودية والنصرانية والمجوسية . أو لا يكمل بها إيمانه ، بأن يأخذ من الشريعة شيئاً ويجعله دينه ، ويدع مثله ، أو ما هو أولى منه ، **كما هو حال أهل الفرقة من أهل البدع والضلال والمفرقين للأمة** .

ودلت الآية الكريمة أن الدين يأمر بالاجتماع والائتلاف ، وينهى عن التفرق والاختلاف في أهل الدين ، وفي سائر مسائله الأصولية والفروعية .

وأمره أن يتبرأ ممن فرقوا دينهم فقال : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ أي **: لست منهم وليسوا منك** [٥] ، لأنهم خالفوك وعاندوك . ﴿ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ﴾ يردون إليه فيجازيهم بأعمالهم ﴿ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾)) [٦] .

---

[٥] قال فضيلة الشيخ صالح الفوزان حفظهُ الله : ((الجماعة التي يَجبُ الانضمامُ إليها والسير معها والعملُ معها هي جَماعة أهل السنة التي تسيرُ على ما كان عليه الرسول ﷺ وأصحابُهُ ، أمَّا ما خالفها فإنَّهُ يَجبُ أنْ نَتَبَرَّأَ منها ...)) (الأجوبة المفيدة عن أسئلة المناهج الجديدة ، س ١٠٥ : ١ / ١٣٩) .

واتە : خوای پەروەردگار هەڕشە دەدات لەوانەی کە ئایینەکەیان پارچە پارچە کردووە ، واتە : پەرتەوازەیان لە ئایینەکەیدا کردووە ، و تەفریقەیان تێدا ناوەتەوە ، و هەر یەکەیان بەشێکی لە ناوەکان بۆ خۆی بردووە ، کە هیچ سوودێك بە مرۆڤ ناگەیەنن ، وەکو جولەکەیی ، و خاچ پەرستی ، و ئاگر پەرستی ، یان ئەو کارەی باوەڕەکەی پێ تەواو نابێت ، بەوەی کە هەندێك (بەشێك) لە شەریعەت بەرێت و بیکات بە ئایینی خۆی ، و وازیش لە هاوشێوەی ئەوە بێنێت ، یان لە ئەو پێشتر ، هەروەکو بار و حاڵی پەرتەوازکارنە لە بیدعەکاران ، و گومڕایان کە پەرتەوازکاری ئوممەتن .

وە ئایەتەکەش بەڵگەیە لە سەر ئەوەی کە ئایین فەرمان دەکات بە کۆبوونەوە ، و هاوکۆك بوون لە گەڵ یەکدا ، و یاساغیش دەکات لە تەفریقە و جیاوازی لە ئەهلی ئایینداا ، وە لە هەموو بابەتە بنەڕەتی و فەرعیەکاندا .

وە فەرمانیشی بە پێغەمبەرەکەی ﷺ کردووە کە تەبەڕای خۆی بکات لەوانەی کە ئایینەکەیان پەرتەوازە کردووە و فەرموویەتی : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي

واتە : بنچینە و بنەوایەك هەیە : ئەو کۆمەڵەی کە پێویستە لە گەڵیاندا بیت و لە گەڵیاندا بڕۆیت و کاریان لە گەڵدا بکەیت بریتیە لە کۆمەڵی (ئەهلی سوننە) کە لە سەر ئەوە دەڕۆن کەوا پێغەمبەر ﷺ و صەحابەکانی لە سەری ڕۆیشتوون ، بەڵام ئەوانەی کە پێچەوانەی ئەم بەرنامەیەن ئەوا پێویستە ئێمە بەرائەتی خۆمانی لێ دەربڕین .

[٦] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٢٨٢) .

شَيْءٍ ﴾ ، واته : تۆ لەوان نیت و ئەوانیش لە تۆ نین لە هیچ شتێکدا ، چونکە ئەوانە پێچەوانەت بوونەوە ، و بەرەنگار بوون ﴿ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ﴾ بەوەی کە دەگەڕێنەوە بۆ لای و بەرامبەر بە کردەوەکانیان سزایان دەداتەوە ﴿ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ .

دووەم : یاساغی کردنی خوای پەروەردگار لە تەفریقە و حزبایەتی :

ئایەتی یەکەم : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) .

واتە : ئەمە ڕێگای ڕاستی منە ، شوێنی بکەون و بیگرنە بەر ، وە نەکەن شوێنی ڕێچکە و ڕێبازەکانی تر بکەون ، چونکە لە ڕێگاکەی خوای پەروەردگار لاتان دەدات و پارچە پارچە و پەرتەوازەتان دەکات ، و جیاوازی دەخاتە نێوانتانەوە ... ئەمەش ئامۆژگاری خوای پەروەردگارە بۆتان بەڵکو تەقوای خوا بکەن و خۆپارێز بن .

وە بە شێوەیەکی کرداری تەفسیری ئەم ئایەتە پیرۆزە لە لایەن پێغەمبەری خواوە ﷺ ئەنجام دراوە ، هەروەك لە فەرموودەکەی (ابن مسعود) رضي الله عنه دا هاتووە کە لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بۆمان دەگێڕێتەوە و دەفەرموێت : " خطَّ لنا رسول الله ﷺ خطاً بيده ثُمَّ قال : هذا سبيل الله مستقيماً

، ثُمَّ خط خُطوطاً عن يمينه وشمالهِ ثُمَّ قال : هذه سُبُلٌ مُتَفَرِّقَة ، على كُلِّ سَبيلٍ منها شَيطانٌ يدعو إليه ، ثُمَّ قرأ : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ " [٧] .

واته : پێغەمبەری خوا ﷺ بە دەستی هێڵێکی ڕاستی کێشا و پاشان فەرمووی : ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگارە ، پاشان بە لای ڕاست و چەپی ئەو هێڵەدا چەند هێڵکی تری کێشا و پاشان فەرمووی : ئەمەش ڕێچکە و ڕێبازە پەرتەوازکارەکانە ، هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێکی لە سەرە بانگەوازی بۆ دەکات ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندووە : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

پێشەوا (السعدي) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتە فەرموویەتی : ((﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ﴾ أي : هذه الأحكام وما أشبهها ، مما بينه الله في كتابه ، ووضحه لعباده ، صراط الله الموصل إليه ، وإلى دار كرامته ، المعتدل السهل المختصر . ﴿ فَاتَّبِعُوهُ ﴾ لتنالوا الفوز والفلاح ، وتدركوا الآمال والأفراح . ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ ﴾ أي : الطرق المخالفة لهذا الطريق ﴿ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ أي : **تضلكم**

---

[٧] أخرجه أحمد : (١/ ٤٣ و ٤٦٥) والطيالسي رقم : (٢٤٤) ، وحسنهُ الألباني في (مشكاة المصابيح) : (١/٥٩) .

عنه وتفرقكم يمينا وشمالا فإذا ضللتم عن الصراط المستقيم ، فليس ثم إلا طرق توصل إلى الجحيم)) [٨] .

واته : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ﴾ واته : ئەم حوكمانە و هاوشێوەكانى ، كە خواى پەروەدگار لە كتێبەكەيدا ڕوونى كردووەتەوە ، و ئاشكراى كردووە بۆ بەندەكانى ، ئەو ڕێگا ڕاستەى خواى پەروەردگارە كە دەمانگەيەنێت پێى ، وە دەمانگەيەنێت بە مەنزڵگاى ڕێز لێگرتنمان ، كە ڕێگايەكى ناوەند ، و ئاسان ، و كورتە بۆ گەيشتن پێى ، جا ﴿ فَاتَّبِعُوهُ ﴾ شوێنى بكەون ، بۆ ئەوەى سەركەوتن و سەرفەرازى بەدەست بێنن ، و بگەن بە ئاوات و خۆشيەكان . ﴿ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ ﴾ ، واتە : وە نەكەن شوێنى ئەو ڕێچكانە بكەون كە پێچەوانەى ئەم ڕێگايەن ، چونكە ﴿ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ ، واتە : گومڕاتان دەكات لەو ڕێگايە و پەرتەوازەتان دەكات بە لاى ڕاست و چەپدا ، وە ئەگەر لە ڕێگاى ڕاست گومڕا بوون ، ئەوا ئەو كاتە جگە لە ڕێچكەكان نەبێت كە شوێنكەواتوانى دەگەيەنن بە دۆزەخ ڕێگاى تر نيە .

بەم ووتەيەى شێخ سەعدى . بە ڕەحمەت بێت . ڕێگاكان دوو جۆرن :

يەكەميان : ڕێگاى ڕاستە ﴿ الصِرَاطُ المُسْتَقِيم ﴾ ، كە شوێنكەوتوانى بە بەهەشتى بەرين دەگەيەنێت .

---

[٨] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٢٨٠) .

دووەمیـــان : ڕێچـکەکانە ﴿ السُّبُلَ ﴾ ، کـە شـوێنکەوتوانیان دەگـەنن بـە دۆزەخ .

وە پێشەوا (الطبري) یش . بـە ڕەحمـەت بێت . لـە ڕاڤـەی ئـەم ئایەتـەدا ووتەی (ابن عباس) مان بۆ دەگێڕێتەوە کە فەرموویەتی : ((**أمر الله المؤمنين بالجماعة ، ونهاهم عن الاختلاف والفرقة ، وأخبرهم أنه إنما هلك مَنْ كان قبلهم بالمراء والخصومات في دين الله**)) [٩] .

واتە : خوای پەروەردگار فەرمانی بە بڕواداران کردووە کە یەك کۆمـەڵ بـن ، وە یاساغیشـی لێکـردوون کـە جیـاواز و پەرتـەوازە بـن ، وە هـەواڵی ئەوەشی پێڕاگەیاندوون کە ئوممـەتانی پـێش ئێـوە بـە هـۆی دووبـەرکێ و دژایەتی لە ئایینەکەی خوای پەروەردگاردا لە ناوچوون .

وە ئـەوەشمان بـۆ دەگێڕێتـەوە لـە (ابـن مسعود) ەوە رضي الله عنه کـە پیاوێـك پـێی ووت : ((**ما الصراط المستقيم ؟ قال : تركنا محمد ﷺ في أدناه ، وطرفُه في الجنة ، وعن يمينه جوادٌ ، وعن يساره جَوَادٌ ، وثمَّ رجال يدعون من مرّ بهم . فمن أخذ في تلك الجوادِّ انتهت به إلى النار ، ومن أخذ على الصراط انتهى بـه إلى الجنة** . ثم قرأ ابن مسعود : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ﴾)) [١٠] .

واتە : ڕێگای ڕاست چیە ؟ ئەویش فەرمووی : پێغەمبەری خوا ئێمەی (واتـــە : هـــاوەڵانی) لـــە ســـەرەتاکەی دانـــاوە ، و کۆتاییەکەشـــی لـــە

---

[٩] (تفسير الطبري : ج ١٢ / ص٢٣٠) .

[١٠] (تفسير الطبري : ج ١٢ / ص ٢٣٠ . ٢٣١) .

بەهەشتدایە (واتە : دەگات بە بەهەشت) ، وە بە لای ڕاستیدا ڕێچکەکان هەن ، وە بە لای چەپیشدا هەر ڕێچکەکان هەن ، وە هەر یەکە لەو ڕێچکانە کەسانێکی لە سەرە بانگەشە و بانگەوازی ئەو کەسانە دەکەن کە بە لایاندا تێپەڕ دەبن ، جا هەر کەسێك ئەو ڕێچکانە بگرێتەبەر ئەوا دەیگەیەنن بە ئاگر (واتە : بە دۆزەخ) ، وە ئەو کەسەش کە ڕێگا ڕاستەکە بگرێتەبەر ئەوا دەگەیەنێت بە بەهەشت ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا ﴾ تاکو کۆتایی ئایەتەکە .

لە هەموو ئەوانەوە بۆمان ئاشکرا دەبێت کە ڕێگای ڕاست یەکە ، و ڕێچکەکانیش زۆرن ، هەروەکو پێشەوا (الشنقيطي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : ((وهذه الآية يفهم منها أن طرق الضلال متعددة ؛ لجمعه الظلمات ، وأن طريق الحق واحدة ؛ لإفراده النور ، وهذا المعنى المشار إليه هنا بينه تعالى في مواضع أخر كقوله : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾)) [١١] .

واتە : وە ئەم ئایەتە ئەوەی لێتێدەگەین کە ڕێچکەکانی گومڕایی زۆرن ، چونکە خوای پەروەردگار تاریکیەکانی (الظُّلُمَات) بە کۆ هێناوەتەوە ، وە ڕێگای ڕەوایی یەکە ، چونکە خوای پەروەردگار (النُّوُر) ی بە تاك هێناوە ، وە هەر ئەم واتایەی کە لێرەدا ئاماژەمان پێکرد خوای پەروەردگار لە زۆر شوێنی تری قورئاندا ئاشکرای کردووە ، لەوانەش

---

[١١] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن : ج ١ / ص ١٨٦) .

ووتەی خوای پەروەردگا کە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَـٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

وە ئەو کەسەش کە بیەوێت تەواوی شوێنکەوتنی هەبێت بۆ ڕێگای ڕاست دەبێت ئەم دوو خاڵەی تێدا بێت ، هەروەکو شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((وجماع ذلك بحفظ أصلين :

أحدهما : تحقيق ما جاء به الرسول ﷺ ، فلا يخلط بما ليس منه من المنقولات الضعيفة ، والتفسيرات الباطلة ، بل يعطي حقه من معرفة نقله ، ودلالته .

والثاني : ألا يعارض ذلك بالشبهات لا رأياً ولا رواية ... ، فلا يكتم الحق الذي جاء به الرسول ﷺ ، ولا يلبس بغيره من الباطل ، ولا يعارض بغيره)) [١٢] .

واتە : وە کۆکەرەوەی هەموو ئەوەش دوو بنەوایە :

یەکەمیان : جێبەجێ کردنی ئەوەی کە پێغەمبەرەکە پێی هاتووە ﷺ ، بەوەی کە تێکەڵ نەکرێت لە گەڵ ئەوەی کە لەو نیە لە گێڕدراوە (ضعيف) هەکان ، و ڕاڤە نادروستەکان ، بەڵکو حەقی خۆی بدرێتێ لە زانینی گێڕانەوەی ، و اتاو دیلالەتەوە .

دووەمیشیان : بە گومان و شوبهەکان دژایەتی نەکرێت ، نە بە بۆچوون و نەش بە ڕیوایەتێك ... ، وە ناشبێت ئەو ڕاستی و ڕەواییە بشارێتەوە

---

[١٢] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ٣ / ص ٣٤٣) .

که پێغەمبەرەکە ﷺ پێی هاتووە ، و تێکەڵی نەکرێت لە گەڵ ناڕەواییدا ، و بەرهەڵستی نەکات بە جگە لە خۆی .

وە پێویستە موسڵمانان بزانن کە فاکتەری زۆرینەی پەرتەوازەیی و جیاوازیەکان لە نێو موسڵماناندا و هۆکاری هاتنەکایەیان هەوا و ئارەزووەکانە ، هەروەکو شیخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تيمية) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : ((واعلم أن أكثر الاختلاف بين الأمة ـ الذي يورث الأهواء ـ تجده من هذا الضرب)) [١٣] .

دەرئەنجام بۆمان ئاشکرا دەبێت کە پەرتەوازەیی و پارچەپارچەگەرێتی و حزبایەتی کارێکی نادروستە و نابێت موسڵمانان ئەنجامی بدەن و توخنی بکەونەوە ، چونکە لەوکارەیاندا شوێنکەوتەی شەیتان دەبن ، و ڕێچکەکان دەگرنە بەر ، و لە ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی لایان دەدات ، وەسێتی خوای پەروەردگار دەشکێنن ، ئاکامیشیان دۆزەخ دەبێت نەك بەهەشت .

ئایەتی دووەم : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (عمران : ١٠٣) .

واتە : ئەی موسڵمانان هەمووتان دەست بگرن بە ئایین و بەرنامەکەی خوای پەروەردگارەوە ، و با جیاوازی و پارچە پارچەگەرێتی لە نێوانتان نەبێت ، و تەفریقە مەکەن .

---

[١٣] (اقتضاء الصراط المستقيم لمخالفة أصحاب الجحيم : ج ١ / ص ٣٥) .

پێشەوا (القرطبي) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتەدا فەرموویەتی : ((فإن الله تعالى يأمر بالألفة ، وينهى عن الفرقة ، فإن الفرقة هلكة ، والجماعة نجاة)) [١٤] .

واتە : خوای پەروەردگار فەرمان بە هاودەنگی دەکات ، و یاساغی لە تەفریقە ، و پەرتەوازەیی دەکات ، چونکە تەفریقە و پەرتەوازەیی لەناوچوونە ، و کۆمەڵ بوون و هۆگریش رزگاریە .

وە پێشەوا (ابن كثير) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((وقوله : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، قيل : ﴿ بِحَبْلِ اللَّهِ ﴾ أي : بعهد الله ، . . . ، وقيل : ﴿ بِحَبْلٍ مِنَ اللَّهِ ﴾ يعني : القرآن ، كما في حديث الحارث الأعور ، عن عليّ مرفوعا في صفة القرآن : " هُوَ حَبْلُ اللهِ الْمتِينُ ، وَصِرَاطُهُ الْمُسْتَقِيمُ " ... وقوله : ﴿ وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ أمرهم بالجماعة ونهاهم عن التفرقة ، وقد وردت الأحاديثُ المتعددة بالنهي عن التفرق والأمر بالاجتماع والائتلاف كما في صحيح مسلم من حديث سُهَيل بن أبي صالح ، عن أبيه ، عن أبي هريرة ؛ أن رسول الله ﷺ قال : " إنَّ اللهَ يَرْضَى لَكُمْ ثَلاثًا ، وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلاثًا ، يَرْضى لَكُمْ : أنْ تَعْبدُوهُ وَلا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وأنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلا تَفَرَّقُوا ، وأنْ تُنَاصِحُوا مَنْ وَلاهُ اللهُ أمْرَكُمْ ؛

---

[١٤] (تفسير القرطبي : ج ٤ / ص ١٥٩) .

وَيَسْخَطُ لَكُمْ ثَلاثًا : قيلَ وَقَالَ ، وَكَثْرَةَ السُّؤَالِ ، وإِضَاعَةَ الْمَالِ " (صحيح مسلم ، برقم : ١٧١٥))) [١٥] .

واته : ووتەی خوای پەروەردگار كە فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، ووتراوە كە واتای : ﴿ بِحَبْلِ اللَّهِ ﴾ بریتیە لە پەیمانی خوای پەروەردگار ، ... ، وە ووتراوە : ﴿ بِحَبْلِ اللَّهِ ﴾ واتە : قورئانی پیرۆز ، هەروەكو لە فەرموودەی (الحارث الأعور) دا هاتووە ، لە (علي) یەوە بە (مرفوع) ی لە وەسفی قورئانی پیرۆزدا كە : پەتی پتەوی خوای پەروەردگارە ، و ڕاستە ڕێگاكەیەتی ، ... ، وە واتای : ﴿ وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ش بریتیە لەوەی كە خوای پەروەردگار فەرمانی بە موسڵمانان كردووە بە یەك كۆمەڵ بوون ، و یاساغیشی لێكردوون لە تەفریقە ، وە فەرموودەیەكی زۆریش هاتوون سەبارەت بە یاساغی كردن لە تەفریقە و پەرتەوازەیی ، وە فەرمان كردن بە یەك كۆمەڵ بوون ، و هاوكۆك بوون ، هەروەكو لە (صحيح مسلم) دا ، و لە فەرموودەی (سُهَيل) كوڕی (أبو صالح) لە باوكیەوە ئەویش لە (أبو هريرة) ەوە رضي الله عنه ، كە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : خوای پەروەردگار ڕازیە بە سێ شت بۆ ئێوە ، وە بە سێ شتتان ڕازی نیە ، ڕازیە بەوەتان كە : بیپەرستن و هیچ هاوەڵێكی بۆ بڕیار نەدەن ، وە بەوەی كە هەمووتان دەست بگرن بە پەتی خوای

[١٥] (تفسير ابن كثير : ج ٢ / ص ٨٩) .

پەروەردگار ، و پەرتەوازە نەبن ، وە ئامۆژگاری ئەو کەسە بکەن کە دەبێت بە کاربەدەستان ، وە بە سێ شتان ڕازی نیە : بە ووتی ووتی ، و زۆر پرسیارکردن ، وە بە فیڕۆدانی ماڵ و سامان .

کەواتە تەفریقە و حزبایەتی شکاندنی پەیمانی خوای پەروەردگارە ، نەك گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار و چاکەکاری ، پێشەوا (الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((قال أبو جعفر : يعني جل ثناؤه بقوله : ﴿ وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، **ولا تتفرقوا عن دين الله ، وعهده الذي عهد إليكم في كتابه ، من الائتلاف والاجتماع على طاعته وطاعة رسوله ﷺ ، والانتهاء إلى أمره**)) [١٦] .

واتە : مەبەستی خوای پەروەردگار لەوە کە فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ بریتیە لەوەی کە : تەفریقە و پەرتەوازەیی مەکەن لە ئایینی خوای پەروەردگار ، وە لەو پەیمانەی کە لە کتێبەکەیدا بۆی باسکردوون ، لە هاودەنگی و کۆبوونەوە لە سەر گوێڕایەڵی و تاعەتی خوای پەروەردگار و گوێڕایەڵی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، وە جێبەجێ کردنی فەرمانەکانی .

ئایەتی سێیەم : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ (الأنفال : ٤٦) .

واتە : گوێڕایەڵی و تاعەتی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ بکەن ، وە نەکەن دووبەرەکی و دژایەتی یەکتر و تەفریقە بکەن ، ئەگەر

---

[١٦] (تفسير الطبري : ج ٧ / ص ٧٤) .

وابكـــەن لاواز و ترســـنۆك دەبـــن ، شـــەوكەت و توانـــا و دەســـەڵات و سەركەوتنتان لە دەست دەدەن ، ئارامیش بگرن ، و دڵنیاشبن كە خوای پەروەردگار لە گەڵ ئارامگرانە .

پێشەوا (أبو جعفر الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتەدا فەرموویـەتی : ((قال أبو جعفر : يقول تعالى ذكره للمؤمنين به : أطيعوا ، أيها المؤمنون ، ربَّكم ورسوله فيما أمركم به ونهاكم عنه ، ولا تخالفوهما في شيء : ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا ﴾ ، يقول : ولا تختلفوا فتفرقوا وتختلف قلوبكم ﴿ فَتَفْشَلُوا ﴾ ، يقول : فتضعفوا وتجبنوا ، ﴿ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾)) [١٧] .

واتە : خوای پەروەردگار بەوانەی كە بڕوایان پێهێناوە دەفەرموێت : ئەی بڕواداران گوێڕایەڵی پەروەردگار و پێغەمبەرەكەتان بكەن ، لەوەی كە فەرمانی پێكردوون ، و یاساغی لێكردوون ، و پێچەوانەشیان مەبنەوە لە هیچ شتێكدا ، وە ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا ﴾ دەفەرموێت : جیاوازیش مەبن چونكە تەفریقە و پەرتەواز دەبن ، و دڵەكانتان جیاوازی دەكەوێتە نێوانیانەوە ، بەوەش ﴿ فَتَفْشَلُوا ﴾ دەفەرموێت : لاواز و ترسنۆك دەبن ، ئەو كاتەش ﴿ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾ .

---

[١٧] (تفسير الطبري : ج ١٣ / ص ٥٧٥) وە بڕوانە : (تفسير البغوي : ج ٣ / ص ٣٦٤) .

وه پێشەوا (السعدي) . بە ڕەحمەت بێت . دووبەرەكى و دژایەتى یەكتر كردن بە هۆكارى تەفریقە و لاوازى و ترسنۆكى و نەمانى شەوكەت و توانا و دەسەڵات و سەركەوتن دادەنێت ، هەروەكو فەرموویەتى : ((﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ في استعمال ما أمرا به ، والمشي خلف ذلك في جميع الأحوال . ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا ﴾ تنازعا يوجب تشتت القلوب وتفرقها ، ﴿ فَتَفْشَلُوا ﴾ أي : تجبنوا ﴿ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾ أي : تنحل عزائمكم ، وتفرق قوتكم ، ويرفع ما وعدتم به من النصر على طاعة الله ورسوله)) [١٨] .

واتە : ﴿ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ گوێڕایەڵى خواى پەروەردگار و پێغەمبەرەكەى ﷺ بكەن لە بەكارهێنانى ئەوەى كە فەرمانیان پێكردووە ، وە لە بەدواچوونى لە هەموو بوارەكانتاندا ، ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا ﴾ وە نەكەن دووبەرەكى بكەن ، چونكە دووبەرەكى دڵەكان پەرتەوازە دەكات ، تەفریقەیان تێدا دەناتەوە ، بەوەش ﴿ فَتَفْشَلُوا ﴾ واتە : ترسنۆك دەبن ، و ﴿ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾ ، واتە : عەزیمەت و تواناكانتان لە ناودەچێت ، و پەرتەوازە دەبێت ، ئەوەشتان لە دەست دەچێت لە سەركەوتن كە خواى پەروەردگار پەیمانى پێداون ، ئەگەر گوێڕایەڵى خواى پەروەردگار و پێغەمبەركەى بن ﷺ .

---

[١٨] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٣٢٢) .

وه سەبارەت بە هۆكارى سەركەوتن دەفەرموويّت : ((**فأخبر أن ائتلاف قلوب المؤمنين ، وثباتهم ، وعدم تنازعهم سبب للنصر على الأعداء ، وأنت إذا استقرأت الدول الإسلامية وجدت السبب الأعظم في زوال ملكها ترك الدين والتفرق الذي أطمع فيهم الأعداء وجعل بأسهم بينهم**)) [١٩] .

واتە : هەواڵى ئەوەى پێداوين كە هاوپێكەوەيى دڵى باوەڕداران ، و دامەزرانيان ، و دژايەتى نەكردنيان بۆ يەكتر هۆكارى سەركەوتنيانە بە سەر دوژمنانيان ، وە ئەگەر بڕوانيتە مێژوى هەموو وڵاتە ئيسلاميەكان ، دەبينيت هۆكارى سەرەكى لەناوچوون و نەمانى دەسەڵاتيان وازهێنانە لە ئايين ، لە گەڵ تەفريقە و دوبەرەكى نێوانيان ، ئەوەى كە دژايەتى خستۆتە نێوانيان و بووەتە هۆى ئەوەى كە دوژمنانيان تەماحيان تێ بكەن .

كەچى . بە داخەوە . هەندێك لە موسڵمانان . ئەوانەى كە لافى هێنانەوەى دەوڵەتى ئيسلام لێدەدەن . لە ڕۆژگارى ئەم ڕۆياندا پەرتوازەيى بە هۆكارى گەڕانەوەى دەوڵەتى ئيسلامى دەزانن !!! و وادەزانن كە بە پەرتوازەيى و تەفريقە بوون بۆ چەندەها حزب و گروپێكى جياواز و دژيەك سەركەوتن بە دەست دەهێنن !!! بۆيە دەبينيت پەرتەوازە بوون دەرئەنجاميش بێ دەسەڵات و لاواز و ترسنۆك و ژێردەستە بوون ، و دوژمنەكانيان بەسەرياندا زاڵ بوون .

---

[١٩] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ١٢٦) .

ئايەتى چوارەم : خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ (الشورى : ١٣) .

واتە : ئەوى لە شەرعدا فرمانتان پێكراوە هەر ئەوەيە كە فرمانى بە (نوح) پێكردووە و ئەوش كە بۆ تۆمان ناردووە ، لە ڕێگەى سروشەوە ، وە ئەوەش كە فرمانمان پێكردووە بە پێغەمبەران : (إبراهيم) و (موسى) و (عيسى) ، كە ئايينەكەتان پيادەبكەن و تەفريقەى تێدا نەنەوە .

وە پێشەوا (الطبري) يش . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەى ئەم ئايەتەدا فەرموويەتى : ((عن ابن عباس : ... وقوله : ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ (الشورى : ١٣) ، **<u>ونحو هذا في القرآن ، قال : أمر الله المؤمنين بالجماعة ، ونهاهم عن الاختلاف والفرقة ، وأخبرهم أنه إنما هلك من كان قبلهم بالمِراء والخصومات في دين الله</u>**)) [٢٠] ، **واتە : لە (عبدالله) ى كوڕى (عباس) ەوە . ڕەزاى خوا لە خۆى و باوكى بێت . ئەم ئايەتە و هاوشێوەكانى سەبارەت بە قورئانە ، كە خواى پەروەردگار فرمانيان پێدەكات بە دەست گرتن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، و ياساغيش دەكات لە جياوازى و تەفريقە ، وە هەواڵى ئەوەشى پێداون كە ئوممەتانى پێش ئێوە بە جياوازى و دووبەرەكێيان لە ئايينەكەى خواى پەروەردگار لە ناوچوون .**

---

[٢٠] (تفسير الطبري : ج ١١ / ص ٤٣٨) .

وه فەرموويەتى : ((عن السديّ ، في قوله : ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ ﴾ قال : اعملوا به . وقوله : ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ يقول : **ولا تختلفوا في الدين الذي أمرتم بالقيام به ، كما اختلف الأحزاب من قبلكم .** [و] **عن قتادة ، قوله :** ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ **تعلموا أن الفرقة هلكة ، وأن الجماعة ثقة**)) [٢١] ، واتە : لە (السديّ) ەوە سەبارەت بە ووتەی خوای پەروەردگار ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ ﴾ فەرموويەتى : واتە كردەوەی پێ بكەن ، وە ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ فەرموويەتى : جياواز مەبن لەو ئايينەی كە فرمانم پێكردوون كە كردەوەی پێ بكەن ، هەروەكو چۆن حيزبەكانی پێش ئێوە جياوزيان كردووە ، وە لە (قتادة) وە سەبارەت بە ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ فەرموويەتى : بزانن كە تەفريقە و پەرتەوازەيی لەناوچوونە ، و پەيوەست بوون بە كۆمەڵی موسڵمانانەوە متمانەيە .

ئاشكرايشە كە ئەم فرمانە . بە دووركەوتنەوە لە تەفريقە و دووبەركێ و حزبايەتی ، و پەرتەوازەيی . فرمانە بۆ پيغەمبەران . عليهم السلام . پێش ئوممەتەكانيان ، ئەوەتا ڕاڤەوانانی قورئانی پيرۆز لە ڕاڤەی ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ دا فەرموويانە : ((﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ أي : **وصى الله سبحانه وتعالى جميع الأنبياء** . عليهم السلام . **بالائتلاف والجماعة ، ونهاهم عن**

---

[٢١] (تفسير الطبري : ج ٢١ / ص ٥١٣) .

الافتراق والاختلاف)) [٢٢] ، واته : خواى پەروەردگار وەسێتى بە هەموو پێغەمبەران كردووە . عليهم السلام . بە هاودەنگى و كۆمەڵ بوون ، وە ياساغيشى لێكردوون لە تەفريقە و جياوازى .

يان فەرموويانە : ((وهو قوله : ﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ **بعث الله الأنبياء كلهم بإقامة الدين ، والألفة ، والجماعة ، وترك الفرقة ، والمخالفة**)) [٢٣] ، واته : خواى پەروەردگار پێغەمبەرانى ناردووە بۆ پيادەكردنى ئايين و كردەوە پێكردنى ، و هۆگرى و كۆمەڵ بوون ، و دوورکەوتنەوە و وازهێنان لە تەفريقە و جياوازى .

وە زانا و پيشەواى پايەبەرزى ئيسلاميش (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . هەمان ووتەى دووپات كردووەتەوە ، كە فەرموويەتى : ((**وأمر الله الرسل أن تكون ملتهم ودينهم واحداً ، لا يتفرقون فيه ،** كما فى الصحيحين عن النبى ﷺ أنه قال : (إنا معشر الأنبياء ديننا واحد))) [٢٤] ، واته : خواى پەروەردگار فەرمانى كردووە بە پێغەمبەران . عليهم السلام . بەوەى كە يەك ميلەت بن و ئايينمان يەك بێت ، و تەفريقە و پەرتەوازەيى نەنێنەوە تێيدا ، هەروەكو لە هەردوو (صحيح) ى (البخاري و مسلم) دا هاتووە لە

---

[٢٣] (تفسير ابن كثير : ج ٧ / ص ١٩٥) .

[٢٣] (تفسير البغوي : ج ٧ / ص ١٨٧) .

[٢٤] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ٣ / ص ١٠٤) .

پێغەمبەرەوە کە فەرموویەتی : ئێمەی کۆمەڵی پێغەمبەران ئایینەکەمان یەکە .

بەڵام خۆ ئەمە ئەوە ناگەیەنیت فرمانەکە تایبەت بێت بە پێغەمبەران . علیهم السلام . ، هەروەکو پێشەوا (ابن کثیر) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((والظاهر أن الآية عامة في كل من فارق دين الله وكان مخالفًا له ، فإن الله بعث رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ، وشرعه واحد لا اختلاف فيه ولا افتراق ، فمن اختلف فيه ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ أي : فرقًا كأهل الملل والنحل ـ وهي الأهواء والضلالات . فالله قد بَرَّأ رسوله مما هم فيه ... فهذا هو الصراط المستقيم ، وهو ما جاءت به الرسل ، من عبادة الله وحده لا شريك له ، والتمسك بشريعة الرسول المتأخر ، وما خالف ذلك فضلالات وجهالات وآراء وأهواء ، الرسل بُرآء منها ، كما قال : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾)) [٢٥] .

واتە : ئەوەش ڕوون و دیارە کە ئەم ئایەتە گشتیە و هەموو ئەوانە دەگرێتەوە کە لە ئایین جودا بوبێتەوە و پێچەوانەی بونەتەوە ، چونکە خوای پەروەردگار بە هیدایەت ، و ئایینی ڕەوایی پێغەمبەرەکەی ناردووە بۆ ئەوەی بەسەر هەموو ئایینەکاندا سەری بخات ، و شەرعەکەیشی یەکە و جیاوازی و تەفریقەی تێدا نیە ، وە هەر کەسانێك جیاوازی تێدا بکەن ، و ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ ، بین بە چەند کۆمولێکی جیا لە یەك ، وەکو (الملل والنحل

[٢٥] تفسير ابن كثير : ج ٣ / ص ٣٧٧) .

) هكان . كه بريتين له ئارەزوو پەرستان و گومڕاكان . ئەوانە خواى پەروەردگار پێغەمبەركەى لێ بەرى كردوون ... ئەمەش ڕێگا ڕاستەكەى ئيسلامە ، و هەر ئەمەشە كە پێغەمبەران پێى هاتوون ، لە پەرستنى خواى پەروەردگار بە تاك و تەنهايى ، و دەستگرتن بە شەريعەتى كۆتا و دوايين پێغەمبەرى ، وە پێچەوانە بوونەوەى ئەوە ڕێگايەش گومڕايى و نەزانيينە ، و بۆچوون و ئارەزوو پەرستيە ، پێغەمبەرانيش . عليهم السلام . لێى بێبەرين ، هەروەكو خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ ، واتە : تۆ لە هيچ شتێكدا لەوان نيت .

كەواتە ئەو كارەى كە ئيستا بە ناو (خزمەتكردنى ئايينەوە !!) هاتووەتە كايەوە و پيادەدەكرێت . كە ئەويش حزبايەتيە . پێچەوانەى فەرمانى خواى پەروەردگارە ، و كارێكى نادروستە ، لە فروع و ئوصولدا ، ئەوەتا پێشەوا (السعدي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((﴿ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ ﴾ أي : أمركم أن تقيموا جميع شرائع الدين أصوله وفروعه ، تقيمونه بأنفسكم ، وتجتهدون في إقامته على غيركم ، وتعاونون على البر والتقوى ولا تعاونون على الإثم والعدوان . ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ أي : ليحصل منكم الاتفاق على أصول الدين وفروعه ، **واحرصوا على أن لا تفرقكم المسائل وتحزبكم أحزابا ، وتكونون شيعا يعادي بعضكم بعضا مع اتفاقكم على أصل دينكم**)) [٢٦] ، ﴿ أَنْ

[٢٦] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٧٥٤) .

أَقِيمُوا الدِّينَ ﴾ واتە : فەرمانى پێكردوون بەوەى كە هەموو دروشمەكانى ئايين پياده بكەن ، فروعەكانى بێت يان ئوصڵەكانى ، لە خۆتاندا پيادەى بكەن ، و هەوڵى ئەوەش بدەن كە لە سەر جگە لەخۆشتان پيادەى بكەن ، وە هاريكارى يەكتر بكەن لە سەر چاكە و لە خواترسان ، و نەكەن هاريكارى يەكتر بكەن لە سەر تاوان و ستەمكارى ، ﴿ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ واتە : بۆ ئەوەى كە هاودەنگ و هاوپێك بن لە ئوصوڵ و فروعى ئايينىدا ، وە لە خەمى ئەوەشدا بن كە بابەتەكان نەبنە هۆى تەفريقەتان و بتانكەن بە چەند حزبێكەوە ، بەوەش ببن بە چەند كۆمەڵێكەوە هەندێكتان دژايەتى هەندێكى ترتان بكەن ، سەرەڕاى هاودەنگيتان لە سەر بنەواى ئايينەكەتان .

بۆيە موسڵمان دەبێت بەئاگابێت لێى . واتە لە تەفريقە و حزبايەتى . و توخنى نەكەوێت ، پێشەوا (السعدي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((لما أمر تعالى باجتماع المسلمين على دينهم ، ونهاهم عن التفرق ، أخبرهم أنكم لا تفتروا بما أنزل الله عليكم من الكتاب ، فإن أهل الكتاب لم يتفرقوا حتى أنزل الله عليهم الكتاب الموجب للاجتماع ، ففعلوا ضد ما يأمر به كتابهم ، وذلك كله بغيا وعدوانا منهم ، فإنهم تباغضوا وتحاسدوا ، وحصلت بينهم المشاحنة والعداوة ، فوقع الاختلاف ، فاحذروا أيها المسلمون أن تكونوا مثلهم)) [٢٧] ، واتە : كە خواى پەروەردگار فەرمانى بە موسڵمانان كرد بەوەى كۆببنەوە لە

[٢٧] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٧٥٥) .

سەر ئایینەکەیان ، و یاساغیشی لێکردن لە تەفریقە و پەرتەوازەیی ، وە هەواڵی پێدان و فەرموون : بەوە مەخەڵەتێن کە خوای پەروەردگار کتێبی بەسەردا دابەزاندوون ، چونکە ئوممەتانی خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان پەرتەوازەیی و تەفریقەیان نەکرد تاکو ئەو کاتەی کە خوای پەروەردگار کتێبی بە سەردا دابەزاندن ، کە تێیدا ئەوەی لە سەر پێویست دەکرد کە کۆمەڵ بن ، کەچی ئەوان پێچەوانەی ئەوەیان ئەنجام دا کە کتێبەکەیان فەرمانی پێکردبوون ، هەموو ئەوەش بە زیادڕەویکرن و ستەم کردن لەوانەوە ، بۆیە دەبینیت ڕقیان لە یەکتر بووەوە ، و نەچەر (حەسادەت) یان بەیەك دەبرد ، وە دووبەرەکێ و دژیاتی کەوتە نێوانیانەوە ، بۆیە جیاوازبوون ، جا موسڵمانان بەئاگا بن لەوەی کە وەکو ئەوان بن .

سێیەم : تەفریقە و حزبایەتی شوێنکەوتنی سەلەفی صالحی ئەم ئوممەتە نیە و پێغەمبەری خوا ﷺ لێی بەریە :

ئایەتی یەکەم : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا﴾ (النساء : ١١٥).

واتە : هەر کەسێك خۆی لە پێغەمبەری خوا ﷺ جیا بکاتەوە لە پاش ئەوەی هیدایەت و ئەحکامەکانی بۆ ڕوون بووبێتەوە و پێچەوانە بێتەوە ، و بەرهەڵستی بکات ، و شوێنی ڕێگا و بەرنامە و پەیڕەوی جگە لە باوەڕداران بکەوێت ، ئەوا ئێمە لە دونیادا ڕووی وەردەگێڕین (گومڕای دەکەین) بۆ لای ئەوەی کە ئەو ڕووی لێکردووە و لە قیامەتیشدا دەیخەینە ناو دۆزەخەوە کە دۆزەخ یان ئەو ڕوو وەرگێڕانە خراپترین سەرەنجامە بۆیان .

پێشەوا (الألوسي) ـ بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتە فەرموویەتی : ((﴿وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ﴾ **أي يخالفه ، من الشق ، فإن كلاً من المتخالفين في شق غير شق الآخر** ، ... ، والآية نزلت كما قدمناه في سارق الدرع أو مودعها ، وقيل : في قوم طعمة لما ارتدوا بعد أن أسلموا ، وأيًّا ما كان فالعبرة بعموم اللفظ لا بخصوص السبب ، فيندرج فيه ذلك وغيره من المشاقين .

﴿مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الهدى﴾ أي ظهر له الحق فيما حكم به النبي ﷺ ، أو فيما يدعيه ـ عليه الصلاة والسلام ـ بالوقوف على المعجزات الدالة على نبوته ﴿وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ

المؤمنين ﴾ أي غير ما هم مستمرون عليه من عقد وعمل فيعم الأصول والفروع والكل والبعض ﴿ نُوَلِّهِ مَا تولى ﴾ أي نجعله والياً لما تولاه من الضلال ويؤول إلى أنا نضله ، ... ﴿ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ﴾ أي ندخله إياها ... ﴿ وَسَاءتْ مَصِيراً ﴾ أي جهنم أو التولية)) [٢٨] .

واتە : پێچەوانەی بێتەوە ، لە بنەوای (الشق) ەوە وەرگیراوە کە بە مانای لا دێت ، چونکە هەریەك لە پێچەوانەبووەکان لە لایەکن کە لاکەی ئەوەی تر نیە ، ... ، وە ئایەتەکەش دابەزیوە هەروەکو لە پێشدا باسمان کرد لە سەر دزەری درعێکە ، یان ئەو کەسەی کە بە ئەمانەت داینابوو ، وە ووتراوە سەبارەت بە خێڵی (طعمة) یە کە دوای موسڵمان بوونیان پاشگەزبوونەوە ، بەڵام هەرکامەیەکیان بێت پەند لە گشتێتی گۆکەیەتی نەك لە تایبەتی هۆکارەکەی ، بۆیە ئەوانە و جگە لەوانیش لە پێچەوانە بووەکان دەڕۆنە ژێر حوکمەکەیەوە ، و دەیانگرێتەوە .

وە واتای ﴿ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الهدى ﴾ ئەوەیە : کە ڕەوایی بۆ ئاشکرا بوو لەوانەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ حوکمی داوە لە سەریان ، یان ئەوەی کە داواکاری دەکات بەو موعجیزانەی کە بەڵگەن لە پێغەمبەرایەتی خۆی ﷺ ، و ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ المؤمنين ﴾ واتە : جگە لەوەی کە ئەوان بەردەوامن لە سەری لە بیروباوەڕ و کردەوە ، بۆیە هەموو ئوصوڵ و فروع دەگرێتەوە ،

---

[٢٨] (تفسير الألوسي : ج ٤ / ص ٢٣٠) وە بڕوانە : (تفسير البغوي : ج ٢ / ص ٢٨٧) .

هــەموو و بەشــەكانيش ، ﴿ نُوَلِّهِ مَا تولى ﴾ ، واتــە : دەيكــەين بــە پشــتگيريكارى ئەوەى كە شوێنى كەوتووە لە گومڕايى ، ئاكامەكەيشى دەگاتە ئەوەى كە گومڕاى دەكــەين ، ... ﴿ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ﴾ ، واتــە : دەيخەينــە دۆزەخــەوە ... ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيراً ﴾ واتە : دۆزەخەكە ، يان ئەوەى كە شوێنى كەوتووە خراپترين ئاكامە .

وە لــە ووتەيــەكى تريــدا ســەبارەت بــە باســى ﴿ غَيْرَ سَبِيلِ المؤمنين ﴾ دا فەرموويەتى : ((﴿ وَمَن يُشَاقِقِ الرسول ﴾ **أي يخالف ما جاء به النبي** ﷺ ، أو العقل . المسمى عندهم بالرسول النفسي . ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ المؤمنين ﴾ **أي غير ما عليه أصحاب النبي** ﷺ ، ومن اقتفى أثرهم من الأخيار أو القوى الروحانية ﴿ نُوَلِّهِ مَا تولى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ﴾ الحرمان ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيراً ﴾ (النساء : ١١٥))) [٢٩] ، واتــە : پێچەوانەى ئەوە بێت كە پێغەمبەرى خوا ﷺ پێى هاتووە ، يــان عەقڵ . كــە لە لايان بــە پەيامبەرى دەروونى ناوزەد كراوە . ، و ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ المؤمنين ﴾ ، واتە : جگــە لــەو ڕێگيە بگرێتە بەر كــە هــاوەڵانى پێغەمبەرى ﷺ لــە سەر بووە ، و ئەوانەش كــە شوێنكەوتەى ئەوانن ، لە چاكەكاران و هێــزە دەروونيــەكان ﴿ نُوَلِّهِ مَا تولى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ ﴾ و بێبــەش ، و مــەحرومى دەكەين ، و ﴿ وَسَاءَتْ مَصِيراً ﴾ .

---

[٢٩] (تفسير الألوسي : ج ٤ / ص ٢٥٠) .

ئايەتى دووەم : خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

واتە : ئەوانەى كە ئايينەكەيان پارچە پارچە كردوو و بوون بە حزب و گروپى جياوازەوە تۆ لە هيچ شتێكدا لەوان نيت ئەى پێغەمبەر ﷺ ، وە بەريت لێيان .

(أبو حيان) **لە ڕاڤەى ئەم ئايتەدا فەرموويەتى :** ((لما ذكر تعالى أن صراطه مستقيم ، ونهى عن اتباع السُّبُل ، وذكر موسى ـ عليه السلام ـ وما أنزل عليه ، وذكر القرآن ، وأمر باتباعه ، وذكر ما ينتظر الكفار مما هو كائن بهم ، انتقل إلى ذكر من اتبع السُّبُل فتفرّقت به عن سبيل الله ؛ **لينبه المؤمنين على الائتلاف على الدين القويم ، ولئلا يختلفوا كما اختلف من قبلهم من الأمم** بعد أن كانوا متفقين على الشرائع التي بعث أنبياؤهم بها ، ... ، وافتراق هذه الأمة إلى ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلا من كان على ما عليه الرسول وأصحابه . وقيل : معنى ﴿ فَرَّقُوا دِينَهُمْ ﴾ آمنوا ببعض وكفروا ببعض ، وأضاف الدين إليهم من حيث كان ينبغي أن يلتزموه إذ هو دين الله الذي ألزمه العباد ، فهو دين جميع الناس بهذا الوجه ... وقيل : تركوه وباينوه ، ومن فرق دينه فآمن ببعض وكفر ببعض ، فقد فارق دينه المطلوب منه ... ، ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ **أي أحزاباً كل منهم تابع لشخص لا يتعداه**)) [٣٠] .

---

[٣٠] (تفسير البحر المحيط : ج ٥ / ص ٣٠١) .

واتـە : کاتێـك کـە خـوای پـەروەردگار باسـی ئـەوەی بـۆ کـردین کـە ڕێگاکەی ڕاستە ، و یاساغیشی کرد لە شوێنکەوتنی ڕێچکەکان ، و باسی پێغەمبـەر موسـای کـرد و ئـەوەش کـە بـۆی دابـەزێنراوە ، و باسـی قورئانیشـی کـردووە و فەرمانیشـی کـرد بـە شـوێنکەوتنی ، وە باسـی ئەوەشی کرد کە چاوەڕێی بێباوەڕان دەکەن و تووشیان دەبێت ، هاتە سەر باسی ئەوانەی کە شوێنی ڕێچکەکان کەوتوون ، و بوونەتە هۆی پەرتەوازەیی و تەفریقە لە ڕێگای خوای پەروەردگار ، ئەوەش بۆ ئەوەی باوەڕداران ئاگادار بکاتەوە بۆ هاوکاری کردن لە ئایینەکەیان ، وە بۆ ئەوەی کە جیاوازی نەکەن وەکو چۆن ئوممەتانی پێشخۆیان جیاوازبوون لە ناو خۆیاندا ، دوای ئەوەی کە هاودەنگ و هاوپێك بوون لە سەر ئەو شەریعەتانەی کە پێغەمبەرانیانی پێدا نێردرابوو ، وە ئەم ئوممەتەش بوو بە حەفتا و سێ کۆمەڵ و فیرقەوە ، هەمووی لە ئاگردان جگە لە ئەوانە نەبن کە لە سەر ئەوەن کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵانی لە سەری بوون ، وە ووتراوە واتای ﴿ فَرَّقُوا دِينَهُمْ ﴾ ئەوەیە کە باوەڕیان هێناوە بە بڕێکی و بێباوەر بوون بە بڕەکەی تری ، وە خوای پەروەردگار لێرەدا ئایینی داوەتە پاڵیان ، لەو ڕووەوەیە کە پێویست بوو لە سەریان پابەند پێوەی بن ، چونکە ئایینی خوای پەروەردگارە پێویستی کردووە لە سەریان کە پابەند بن پێوەی ، ئا لەم ڕووەوە ئایینی هەموو خەڵکە ، وە ووتراوە : وازیان لێهێناوە و جیابوونەتەوە لێی ، جا ئەو کەسەی کە جیابێتەوە لە ئایینەکەی ، بەوەی کە باوەڕی بە هەندێکی هەبێت ، و بێباوەڕیش بێ بە

هەندەكەی تری ، ئا ئەوە كەسێكە دوور كەوتووەتەوە لەو ئايينەی كە لێی داواكراوە ، ... ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ واتە : وە بوون بە چەند حزبێكەوە ، كە هەر يەكە لەو حزبانە شوێنكەوتەی كەسێكن و لێی لانادەن !!!

وە پێشەوا (ابن كثير) . بە ڕەحمەت بێت . لە تاوتوێ كردنی ئەم ئايەتەدا ، باسی ئەوانەی كە ئەم ئايەتەيان لە سەر دابەزيوە ، يان ئەوانەی كە ئەم ئايەتە دەيانگرێتەوە فەرموويەتی : ((قال مجاهد ، وقتادة ، والضحاك ، والسُّدِّي : نزلت هذه الآية في اليهود والنصارى . وقال العَوْفي ، عن ابن عباس في قوله : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ وذلك أن اليهود والنصارى ، اختلفوا قبل أن يبعث محمد ﷺ ، فتفرقوا . فلما بعث [الله] محمدا ﷺ أنزل : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ الآية .

وقال ابن جرير : **والظاهر أن الآية عامة في كل من فارق دين الله وكان مخالفًا له ، فإن الله بعث رسوله بالهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ، وشرعه واحد لا اختلاف فيه ولا افتراق ، فمن اختلف فيه** ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ **أي : فرقًا كأهل الملل والنحل ـ وهي الأهواء والضلالات ـ فالله قد بَرَّأ رسوله مما هم فيه ... فهذا هو الصراط المستقيم ، وهو ما جاءت به الرسل ، من عبادة الله وحده لا شريك له ، والتمسك بشريعة الرسول المتأخر ، وما خالف ذلك فضلالات وجهالات وآراء وأهواء ، الرسل بُرآء منها** ، كما قال : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾)) [٣١] .

---

[٣١] (تفسير ابن كثير : ج ٣ / ص ٣٧٦ ـ ٣٧٧) .

واته : (مجاهد) ، و (قتادة) ، و (الضحاك) ، و (السُّدِّي) فەموویانە : ئەم ئایەتە لە سەر جولەکە و خاچ پەرستان دەبەزێنراوە ، وە (العوفي) یش لە (ابن عباس) ەوە ، سەبارەت بە ووتەی خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ ئەوە سەبارەت بە جولەکە و خاچ پەرستانە ، جیاواز بوون پێش ناردنی پێغەمبەر ﷺ ، و تەفریقە کەوتە نێوانیانەوە ، وە کە خوای پەروەردگار (محمد) ی نارد ﷺ ، ئەم ئایەتەی دابەزاند ، کە فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ تاکو کۆتایی ئایەتەکە .

وە (ابن جرير) فەرموویەتی : وە ئاشکرایشە کە ئایەتەکە گشتیە و هەموو ئەوانە دەگرێتەوە جیابوونەتەوە لە ئایینەکەی خوای پەروەردگار و پێچەوانەی بوونەتەوە ، چونکە خوای پەروەردگار پێغەمبەرەکەی ناردووە بە هیدایەت و ئایینی ڕەوا ، بۆ ئەوەی بەسەر هەموو ئایینەکاندا سەریبخات ، یەك شەریعەتی هەیە و هیچ جیاوازی و پەرتەوازەییەکی تێدا نیە ، جا ئەو کەسەی کە جیاوازی تێدا بناتەوە ، و ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ ، واتە : ببن بە چەند فیرقە و پارچەیەکەوە ، وەکو (أهل الملل والنحل) کە ئارەزوو پەرستان و گومڕایان دەگرێتەوە ، ئەوانە خوای پەروەردگار پێغەمبەرەکەی بێ بەری کردووە لەوەی کە تیایدان ... ئا ئەمە ڕێگە ڕاستەکەیە ، و هەر ئەوەشە کە پێغەمبەرانی پێهاتووە ، لە پەرستنی خوای پەروەردگار بە تاك و تەنهایی ، بێ هاوەڵ بۆ بڕیاردان ، و دەست

گرتن به شەریعەتی دواییین پێغەمبەر ﷺ ، و ئەوەش کە پێچەوانەی ئەوە بێت ئەوە گومڕایی ، و نەزانین ، و بۆچوون و گومڕاییە ، و پێغەمبەرانیش لێی بێبەرین ، هەروەکو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ .

کەواتە جیاوازی و تەفریقە سیفەتی جولەکە و خاچ پەرستانە ، پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : " من تشبه بقوم فهو منهم " [٣٢] ، واتە : هەر کەسێك خۆی بشوبهێنێت بە هەر گەڵ و ئایینێك ، ئەوا لەوان دەبێت .

وە لە تەفسیرەکەیدا پێشەوا (أبو جعفر الطبري) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ ئەوە دوپات دەکاتەوە کە گشتێتی ئەم ئایەتە هەموو ئەوانە دەگرێتەوە کە لە ئاینی ئیسلامدا بوون بە گروپ و حزبی جیاوازەوە ، لە گەڵ ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ لێیان بێبەریە ، و ئەو کەسە دوور کەوتووەتەوە لە ڕێگای ڕاستی ئیسلام بەو بیدعەیەی کە هێناویەتە ناو ئایینەوە ، و بە بیدعەکار دەژمێردرێت ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**والصواب من القول في ذلك عندي أن يقال : إن الله أخبر نبيه ﷺ أنه بريء ممن فارق دينه الحق وفرقه ، وكانوا فرقًا فيه وأحزابًا شيعًا ، وأنه ليس منهم . ولا هم منه ، لأن دينه الذي بعثه الله به هو الإسلام ، دين إبراهيم الحنيفية** ، كما قال له ربه وأمره أن يقول :

---

[٣٢] (صححه العلامة الألباني في صحيح الجامع الصغير : حديث رقم : ٦١٤٩) .

﴿ قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ (الأنعام : ١٦١) .

فكان من فارق دينه الذي بعث به ﷺ من مشرك ووثنيّ يهودي ونصرانيّ ومتحنِّف ، مبتدع قد ابتدع في الدين ما ضلّ به عن الصراط المستقيم والدين القيم ملة إبراهيم المسلم ، فهو بريء من محمد ﷺ ، ومحمد منه بريء ، وهو داخل في عموم قوله : ﴿ إن الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعًا لست منهم في شيء ﴾ [٣٣] .

واته : وه ووتەی ڕەواش لە ووتەكاندا لە لای من ئەوەیە كە بووترێت : خوای پەروەردگار بە پێغەمبەرەكەی ﷺ ڕاگەیاندووە كە ئەو بەریە لە هەموو ئەوانەی كە جیابووەتەوە لە ئایینە ڕەواكەی و تەفریقەی تێدا نایەوە ، و وە بوون بە چەند فیرقەیەك تیایدا ، و چەند حزبێكی شوێنكەوتە ، وە ئەوەش كە ئەو لەوان نیە ، و ئەوانیش لەو نین ، چونكە ئایینەكەی كە خوای پەروەردگار پێیدا ناردوویەتی بریتیە لە ئایینی ئیسلام ، كە ئایینی (إبراهيم) ه . عليه السلام . ، و دوورە لە هەموو هاوەڵ بڕیاردانێك ، هەروەكو خوای پەروەردگار پێی فەرمووە و فەرمانی پێكردووە كە بفەرموێت : ﴿ قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ ، وە ئەو كەسەی كە جیا بووەتەوە لە ئایینەكەی كە پێیدا نێردراوە ، جا ئەو كەسە هاوەڵ بڕیاردەرێكی بت پەرست بێت ، یان

---

[٣٣] (تفسير الطبري : ج ١٢ / ص ٢٧١) .

خاچ پەرست ، یان حەنیفی ، ئەوا بیدعەکارە و لە ئایینـدا بیدعەیەکی داهێناوە کە لە ڕێگا ڕاستەکە وە لە ئایینی تەواو کە میللەی پێغەمبەر (إبراهيم) ی موسڵمانە . لایداوە و گومڕابووە لێی ، وە ئەو کەسەش بەریە لە (محمد) ﷺ ، و (محمد) یش ﷺ بەریە لێی ، و ئەو کەسەش دەکەوێتە ژێر واتای گشتی ووتەی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿ إن الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعًا لست منهم في شيء ﴾ .

وە ئەبێت ئەوەش بزانین کە ئەو تەفریقە و حزبایەتیەی کە جولەکە و خاچ پەرستان هەیانبووە لەم ئوممەتەشدا هاتۆتە دی ، بۆیە نابێت هیچ کەسێك ئەم ڕاستیە ئینکار بکات ، بڵێت ئەو تەفریقەیەی کە لە واقعی ئەمڕۆی موسڵماناندا هەیە ئەوە نیە کە ئایەتەکە مەبەستیەتی !!! بەڵکو ئەوە دیاریدەیەکی بەسوود و چاکە ، نەك بە نەخۆشی دابنرێت ، چونکە سەردەم وا دەخوازێت !! ئەوتا پێشەوا (ابن كثير) . بە ڕەحمەت بێت . لەم بارەیەوە فەرموویەتی : ((**وهذه الأمة أيضًا اختلفوا فيما بينهم على نحل كلها ضلالة إلا واحدة ، وهم أهل السنة والجماعة ، المتمسكون بكتاب الله وسنة رسول الله ﷺ ، وبما كان عليه الصدر الأول من الصحابة والتابعين ، وأئمة المسلمين في قديم الدهر وحديثه** ، كما رواه الحاكم في مستدركه أنه سئل ، . عليه السلام ـ عن الفرقة الناجية منهم ، فقال : " ما أنا عليه اليوم وأصحابي ")) [٣٤] ، واتە : هەروەها ئەم ئوممەتەش جیاوازبوون لە نێوانیاندا بۆ چەندە ڕێچکەیەك کە

---

[٣٤] (تفسير ابن كثير : ج ٦ / ص ٣١٧) .

هەمووى گومڕاييە ، جگە لە يەكێكيان نەبێت ، ئەوانيش ئەهلى سوننە و جەماعەن ، كە دەستگرتوون بە كتێبەكەى خواى پەروەردگار و سوننەتى پێغەمبەرى خوا ﷺ ، وە بەوەى كە سەرەتاى يەكەمى ئەم ئوممەتە لە هاوەڵان و شوێنكەوتوان ، و پێشەواى موسڵمانانى لە سەر بووە لە كۆن و تازەدا ، هەروەكو پێشەوا (الحاكم) لە (المستدرك) دەكەيدا ڕيوايەتى كردووە ، كە پرسيار كرا لە پێغەمبەرى خوا ﷺ سەبارەت بە كۆمەڵى ڕزگاربوو لەو كۆمەڵانە ، ئەويش فەرمووى : ئەوانەن كە لەسەر ئەو ڕێگايەن كە من و هاوەڵانمى لەسەرن .

وە پێشەواى ڕاڤەوانى قورئان شێخ (سعدي) . بە ڕەحمەت بێت . ئەوەمان بۆ ڕوون دەكاتەوە كە ئەم ئايەتە هەڕەشەيە بۆ ئەو كەسانەى كە تەفريقە پەرتەوازەيى لە ئايينىدا دەنێنەوە ، و هەريەكێكيان ناوێكيان بۆ خۆيان داناوە !!! كە ئەوەش كارى بيدعەكارانى ئەم ئوممەتەيە ، هەروەكو فەرموويەتى : ((يتوعد تعالى الذين فرقوا دينهم ، أي : شتتوه وتفرقوا فيه ، وكلٌّ أخذ لنفسه نصيبا من الأسماء التي لا تفيد الإنسان في دينه شيئا ، كاليهودية والنصرانية والمجوسية . أو لا يكمل بها إيمانه ، بأن يأخذ من الشريعة شيئا ويجعله دينه ، ويدع مثله ، أو ما هو أولى منه ، كما هو حال أهل الفرقة من أهل البدع والضلال والمفرقين للأمة .

ودلت الآية الكريمة أن الدين يأمر بالاجتماع والائتلاف ، وينهى عن التفرق والاختلاف في أهل الدين ، وفي سائر مسائله الأصولية والفروعية .

وأمره أن يتبرأ ممن فرقوا دينهم فقال : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ **أي لست منهم وليسوا منك ، لأنهم خالفوك وعاندوك** . ﴿ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ﴾ يردون إليه فيجازيهم بأعمالهم ﴿ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾)) [٣٥] .

واته : خواى پەروەردگار هەڕشە دەدات لەوانەى كە ئايينەكەيان پارچە پارچە كردووە ، واتە : پەرتەوازەيان كردووە ، وتەفريقەيان تێدا ناوەتەوە ، و هەر يەكەيان بەشێكى لە ناوەكان بۆ خۆى بردووە ، كە هيچ سوودێك بە مرۆڤەكان ناگەيەنن لە ئايينەكەياندا ، وەكو جولەكەيى ، وخاچ پەرستى ، وئاگر پەرستى ، يان ئەو كارەى باوەڕەكەى پێ تەواو نابێت ، بەوەى كە هەندێك (بەشێك) لە شەريعەت بەرێت و بيكات بە ئايينى خۆى ، و وازيش لە هاوشێوەى ئەوە بێنێت ، يان لە ئەو پێشتر ، هەروەكو بار و حاڵێ پەرتەوازكارانە لە بيدعەكاران ، و گومڕايان كە پەرتەوازكارى ئوممەتن .

وە ئايەتەكەش بەڵگەيە لە سەر ئەوەى كە ئايين فەرمان دەكات بە كۆبوونەوە ، و هاوكۆك بوون لە گەڵ يەكدا ، و ياساغيش دەكات لە تەفريقە و جياوازى لە ئەهلى ئايينداً ، وە لە هەموو بابەتە بنەڕەتى و فەرعيەكاندا .

وە فەرمانيشى بە پێغەمبەرەكەى ﷺ كردووە كە تەبەڕاى خۆى بكات لەوانەى كە ئايينەكەيان پەرتەوازە كردووە و فەرموويەتى : ﴿ لَسْتَ مِنْهُمْ فِي

---

[٣٥] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٢٨٢) .

شَـيْءٍ ﴾ ، واتـه : تـۆ لـەوان نيـت و ئـەوانيش لـه تـۆ نـين ، چـونكه ئەوانـه پێچـەوانەت بوونەتـەوە ، و بـەرنگار بـوون ﴿ إِنَّمَـا أَمْـرُهُمْ إِلَـى اللَّـهِ ﴾ بـەوەى كـه دەگەڕێنەوە بۆ لاى خواى پـەروەردگار و بەرامبـەر بـه كردەوەكانيان سزايان دەداتەوە ﴿ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ .

كەواتـه مـوسڵمانى خواناس با ئەوە بووترێت كه زانايان فەرموويانه : ((﴿ وَإِنَّ هـذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً ﴾ أي : إن هذه شريعتكم شريعة واحدة ، ودينكم دين واحد ، وربكم واحد فلا تتفرقوا في الدين)) [٣٦] ، واتـه : ئەمـه شـەريعەتى ئێوەيـه تاكـه شـەريعەته و ئايينەكەتان يـەك ئايينـه ، و پەروەردگاريشتان هەر يەكه ، بۆيه تەفريقه له ئايينـدا مەنێنەوە .

[٣٦] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن : ج ٧ / ص ١٦٠) .

چوارەم : تەفريقە و حزبايەتى سيفەتى جولەكە و خاچ پەرست و هاوەڵ بڕيارده‌رانە ، نەك ئوممەتى ئيسلام :

ئايەتى يەكەم : خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ - ٣٢) .

واتە : موسڵمانان ئێوە وەكو موشريك و هاوبەش بڕيارده‌ران مەبن ، ئەوانەى كە ئايينەكەيان پارچە پارچە كردووە و بوون بە چەند گروپ و حزبێكەوە ، وە هەريەك لەو حزبانەش دڵخۆشن بەوە كە خۆيانى لەسەرە .

پێشەوا (الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەى ئەم ئايەتەدا فەرموويەتى : ((وقوله : ﴿ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ يقول : **ولا تكونوا من المشركين الذين بدّلوا دينهم ، وخالفوه ففارقوه** ﴿ وكانوا شِيَعًا ﴾ يقول : **وكانوا أحزابا فرقا كاليهود والنصارى . وبنحو الذي قلنا في ذلك قال أهل التأويل** ... قوله : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ ، **وأن معناه** : ﴿ من الذين فرّقوا دِينَهُم وكانُوا شيَعا ﴾ **أحزاباً** ... وقوله : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ يقول : **كل طائفة وفرقة من هؤلاء الذين فارقوا دينهم الحقّ ، فأحدثوا البدع التي أحدثوا** ﴿ بِمَا لَدَيْهِم فَرِحُونَ ﴾ يقول : **بما هم به متمسكون من المذهب ، فرحون مسرورون ، يحسبون أن الصواب معهم دون غيرهم**)) [٣٧] .

---

[٣٧] (تفسير الطبري : ج ٢٠ / ص ١٠٠ - ١٠١) .

واته : خواى پەروەردگار لە ﴿ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ دەفەرموويت : وەكو هاوەڵ بڕياردەران مەبن كە ئايينەكەيان گۆڕيەوە ، و پێچەوانە و لێى جيابوونەوە ، وە لە ﴿ وَكَانُوا شِيَعًا ﴾ دەفەرموويت : وە بوون بە چەندەها حزب و گروپەوە وەكو جولەكەكان و خاچ پەرستان ، وە هەر ئەمەشە ووتەى ڕاڤەوانان ... وە ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾ واتاكەى ئەوەيە كە ﴿ من الذين فرّقوا دِينَهُم وكانُوا شيَعا ﴾ واتە نەبن بە چەند حزبێكەوە ... وە لە ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ دەفەرموويت : هەموو تايفە و كۆمەڵێك لەوانە كە جيابوونەتەوە لە ئايينە ڕەواكەيان بوونەتەوە ، و بيدعەيان تێدا هێناوەتە دى ﴿ بِمَا لَدَيْهِم فَرِحُونَ ﴾ دڵخۆش و شادن بەوەى كە دەستيان پێوە گرتووە لە بۆچوونەكان ، و وادەزانن كە ڕەوايى لە گەڵ ئەواندايە جگە لە خەڵكى تر .

وە پێشەوا (السعدي) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەى بۆ ئايەتى باسەكەمان ئەوە ڕادەگەيەنێت كە ئەم ئايەتە ئاگاداركردنەوەى موسڵمانانە لەوەى كە هاوشێوەى ئەوان بن لەوەى كە تەفريقە لە ئايينىدا بنەنەوە و دەمارگێڕيان بۆ ئەو كۆمەڵانە هەبێت كە تيايدان ، و پەيوەستن پێيانەوە ، هەروەك فەرموويەتى : ((**وفي هذا تحذير للمسلمين من تشتتهم وتفرقهم فرقا ، كل فريق يتعصب لما معه من حق وباطل ، فيكونون مشابهين بذلك للمشركين في التفرق بل الدين واحد والرسول واحد والإله واحد** .

وأكثر الأمور الدينية وقع فيها الإجماع بين العلماء والأئمة ، والأخوة الإيمانية قد عقدها الله وربطها أتم ربط ، فما بال ذلك كله يُلْغَى ويُبْنَى التفرق والشقاق بين المسلمين على مسائل خفية أو فروع خلافية يضلل بها بعضهم بعضا ، ويتميز بها بعضهم عن بعض ؟

فهل هذا إلا من أكبر نزغات الشيطان وأعظم مقاصده التي كاد بها للمسلمين ؟

وهل السعي في جمع كلمتهم وإزالة ما بينهم من الشقاق المبني على ذلك الأصل الباطل ، إلا من أفضل الجهاد في سبيل الله ، وأفضل الأعمال المقربة إلى الله ؟)) [٣٨] .

واته : ئەمەش ئاگادارکردنەوەیە بۆ موسڵمانان لەوەی کە پەرتەوازە و بەش بەش بن بۆ چەند فریقە و کۆمەڵێك ، و هەریەکەیان دەمارگیری ئەوە بن کە پێیانە ، لە ڕەوایی و ناڕەوایی ، بەوەش دەبن بە هاوشێوەی هاوەبەش بڕیاردەران لە پەرتەوازەکردن ، بەڵکو ئایین یەکە و پێغەمبەریش ﷺ یەکە و پەروەردگاریش هەر یەکە !!!

وە زۆرینە بابەتە ئایینیەکانە زانایان و پێشەوایان کۆڕابوون تیایاندا ، وە برایەتی باوەڕیش خوای پەروەردگار بە تەواوترین شێوە دایڕشتووە ، جا نازانم بۆ هەموو ئەوانە هەڵدەوەشێنرێتەوە ، و تەفریقە و پەرتەوازەیی لە نێو موسڵمانانداە دەنرێتەوە لە سەر چەندەها بابەتی شاراوە ، و لاوەکی ، بەشێوەیەك ئەمیان ئەویتریان بە گومڕا دادەنێت ، و ئەمیان لە ئەوی تریان جودا دەبێتەوە ؟!!!

---

[٣٨] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٦٤٠) .

ئـەی ئایـا ئەمـە گـەورەترین نـاكۆكی و مەبەسـت نیـە كـە شـەیتان توانیویەتی بە هۆیەوە پلان بۆ موسڵمان بگێڕێت ؟!!!

وە ئایا هەوڵدان بۆ یەكخستنی ووتەی موسڵمانان و نەهێشتنی ئەو تەفریقەیەی كە لە نێوانیاندایە ، كە لە گەورەترین جۆرەكانی تێكۆشان نیە لە پێناو خوای پەروەردگار ، و یەكێك نیە لە باشترین كردەوەكان كە بە هۆیانەوە لە خوای پەرەوەردگار نزیك دەبێەوە ؟!!!

وە پێشەوا (ابن كثير) . بە ڕەحمەت بێت . دوای دووپات كردنەوەی بوونی ئەو سیفەتە لە موشریك و هاوەڵ بڕیاردەران ، ئاماژەی بەوە داوە كە ئەم ئوممەتەش بە دەردی ئەوان دەڕوات ، تەنها كۆمەڵێك رزگاری دەبێت ، هەروەكو فەرموویەتی : ((**وهذه الأمة أيضًا اختلفوا فيما بينهم على نحل كلها ضلالة إلا واحدة ، وهم أهل السنة والجماعة ، المتمسكون بكتاب الله وسنة رسول الله ﷺ ، وبما كان عليه الصدر الأول من الصحابة والتابعين ، وأئمة المسلمين في قديم الدهر وحديثه** ، كما رواه الحاكم في مستدركه أنه سئل ، عليه السلام عن الفرقة الناجية منهم ، فقال : " ما أنا عليه اليوم وأصحابي ")) [٣٩] .

واتە : هەروەها ئەم ئوممەتەش جیاوازبوون لە نێوانیاندا بۆ چەندە ڕێچكەیەك كە هەمووی گومڕاییە ، جگە لە یەكێكیان نەبێت ، ئەوانیش ئەهلی سوننە و جەماعەن ، كە دەستگرتوون بە كتێبەكەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، وە بەوەی كە سەرەتای

---

[٣٩] (تفسير ابن كثير : ج ٦ / ص ٣١٦ . ٣١٧) .

يەكـەمى ئـەم ئوممەتـە لـە هـاوەڵان و شـوێنكەوتوان ، و پێشـەوای موسڵمانانی لە سەر بووە لە كۆن و ئێستاشدا ، هەروەكو پێشەوا (الحاكم) لە (المستدرك) ەكەیدا ڕیوایەتی كردووە ، كە پرسیار كرا لە پێغەمبەری خوا ﷺ سەبارەت بە كۆمەڵی ڕزگاربوو لەو كۆمەڵانە ، ئەویش فەرمووی : ئەوانەن كە لەسەر ئەو ڕێگایەن كە من و هاوەڵانمی لەسەرن .

ئایـەتی دووەم : خـوای پـەروەردگار فەرموویـەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) .

واتـە : ئـەی موسـڵمانان ئێـوە وەكـو ئـەو كەسـانە مـەبن كـە پارچـە پارچەییان كرد و جیاواز و ناكۆك بوون لە نێوانیاندا ، لە پاش ئەوەی كە بەڵگـە ڕوون و ئاشـكراكانیان پێگەیشـت لـە سـەر حـەرامێتی ئـەو كـارە ، ئەوانە سزایەكی زۆر گەورەیان بۆ هەیە .

پێشەوا (أبو جعفر الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتە لە تەفسیرەكەیدا فەرموویەتی : ((يعني بذلك جل ثناؤه : ﴿ وَلَا تَكُونُوا ﴾ ، **يا معشر الذين آمنوا** ﴿ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا ﴾ **من أهل الكتاب** ﴿ وَاخْتَلَفُوا ﴾ **في دين الله وأمره ونهيه** ﴿ مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ ، **من حجج الله ، فيما اختلفوا فيه ، وعلموا الحق فيه فتعمدوا خلافه ، وخالفوا أمرَ الله ، ونقضوا عهده وميثاقه جراءة على الله** ﴿ أُولَٰئِكَ لَهُمْ ﴾ ، يعني : **ولهؤلاء الذين تفرقوا ، واختلفوا من أهل الكتاب من بعد ما جاءهم** ﴿ عَذَابٌ ﴾ **من عند الله** ﴿ عَظِيمٌ ﴾ ، **يقول جل ثناؤه : فلا تتفرقوا ، يا**

معشر المؤمنين ، في دينكم تفرُّق هؤلاء في دينهم ، ولا تفعلوا فعلهم ، وتستنوا في دينكم بسنتهم ، فيكون لكم من عذاب الله العظيم مثل الذي لهم ... **عن ابن عباس ، قوله** : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا ﴾ ... **أمر الله جل ثناؤه المؤمنين بالجماعة ، فنهاهم عن الاختلاف والفرقة ، وأخبرهم أنما هلك من كان قبلهم بالمراء والخصومات في دين الله**)) [٤٠] .

واته : مەبەستی خوای پەروەردگار لە ﴿ وَلَا تَكُونُوا ﴾ ئەوەیە کە : ئەی ئەوانەی کە باوەڕتان هێناوە ، ﴿ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا ﴾ لەو ئوممەتانەی کە خاوەن کتێبی ئاسمانین ، و ﴿ وَاخْتَلَفُوا ﴾ جیاوازن لە ئایینەکەی خوای پەروەردگار ، و فەرمان و یاساغیەکانیدا ، ﴿ مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ لە پاش ئەوەی کە بەڵگەکانی خوای پەروەردگاریان پێگەیشت سەبارەت بەوەی کە جیاوازیان تێدا کرد ، و کەچی دوای ناسینیان بۆ ڕەوایی تیایدا پێچەوانەی بوونەوە ، و پێچەوانەی فەرمانی خوای پەروەردگار بوونەوە ، و بەبێ ترس و بوێرانە عەهد و پەیمانی ئەویان شکاند ﴿ أُولَٰئِكَ لَهُمْ ﴾ واتە : بۆ ئەوانەی کە تەفریقەیان نایەوە و جیاوازبوون لە ئوممەتانی خاوەن کتێبە ئاسمانیەکان دوای ئەوەی کە هات بۆیان ﴿ عَذَابٌ ﴾ سزایەکیان لە لایەن خوای پەروەردگارەوە بۆ هەیە ، کە ﴿ عَظِيمٌ ﴾ ە . خوای پەروەردگار بە کۆمەڵی باوەڕداران دەفەرموێت : جا نەکەن تەفریقە بنەنەوە ، لە

---

[٤٠] (تفسير الطبري : ج ٧ / ص ٩٢ ـ ٩٣) .

ئایینەکەتان وەکو تەفریقەی ئەوان لە ئایینەکەیاندا ، و کردەوەی ئەوان دووپات مەکەنەوە ، وە لە ئایینەکەتان بیکەن بە پەیڕەویك بە شوێنکەوتنتان بۆ ئەوان ، چونکە بەوە تووشی سزایەکی گەورەی خوای پەروەردگار دەبن ، هەر وەك ئەوەی کە بۆ ئەوان بوو ... لە (ابن عباس) ەوە . ڕەزای خوا لە خۆی و باوکی . دەگێڕنەوە سەبارەت ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا ﴾ فەرموویەتی : خوای پەروەردگار فەرمانی کردووە بە باوەڕداران بەوەی کە کۆمەڵ بن ، و یاساغیشی لێکردوون لە جیاوازی و پەرتەوازەیی ، و هەواڵی ئەوەی پێداوون کە ئوممەتانی پێش ئێوە بەهۆی جیاوازی و بەرهەڵستی کردنی یەکتر لە ئایینداا لە ناوچوون .

پێویستە لە سەر موسڵمانان بەپێی فەرمانی خوای پەروەردگار دوور بکەونەوە لە ئیختیلاف و جیاوازیی و پەرتەوازەیی هەروەکو پێشەوا (ابن کثیر) . بە ڕەحمەت بێت . ئەوەی بۆ ئاشکرا کردووین لە ڕاڤەی ئەم ئایەتەدا کە فەرموویەتی : ((**ينهى هذه الأمة أن تكون كالأمم الماضية في تفرقهم واختلافهم ، وتركهم الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر مع قيام الحجة عليهم**)) [٤١] .

واتە : یاساغی لەم ئوممەتە دەکات لەوەی کە وەکو ئوممەتانی پێشوو بێت ، لە تەفریقە و جیاوازیاندا ، و وازهێنانیان لە فەرمان کردن بە چاکە و یاساغی کردن لە خراپە ، لە گەڵ جێگیربوونی بەڵگە لە سەریان .

---

[٤١] (تفسیر ابن کثیر : ج ٢ / ص ٩١) .

وه پێشـەوا (السعدي) . بـه ڕەحمـەت بێـت . ئـەوەى بـــۆ دووبـات كردووينەتەوە لـه ڕاڤەى ئايەتەكەدا : ((**ثم نهاهم عن التشبه بأهـل الكتـاب في تفرقهم واخـتلافهم** ، فقال : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا ﴾ ومن العجائب أن اختلافهم ﴿ مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ الموجبة لعدم التفرق والاختلاف ، **فهم أولى من غيرهـم بالاعتصـام بالـدين** ، فعكسوا القضية مع علمهم بمخالفتهم أمر الله ، فاستحقوا العقاب البليغ ، ولهذا قال تعالى : ﴿ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾)) [٤٢] ، واتـه : پاشان ياساغى لێكردن لـەوەى كـه خۆيـان بشـوبهێنن بـه خـاوەن ئايينـه ئاسمانيـەكان (ئـەهلى كتـاب : جولەكـه و خـاچ پەرسـتان) لـــه تەفريقـه و جياوازيان ، كـه فـەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا ﴾ ، ئـەوەش كـه جێگەى سەرسوڕمانه جياوازيەكەيان ﴿ مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ ﴾ دواى هـاتن و گەيشتنى بەڵگەكان بوو پێيان ، كه لـه ڕاستيدا ئـەوه پێويست دەكات كـه تەفريقـه نەنـەوه و جيـاواز نـەبن ، چـونكه ئـەوان لـه هـەمووان زيـاتر لـه پێشترن بۆ ئـەوەى كـه دەست بگـرن بـه ئايينـەوه ، كەچـى ئـەو ڕاستيەيان پێچەوانه كردەوه ، سەرەڕاى زانينيان به پێچەوانه بوونەوەيان بۆ فەرمانى خواى پەروەردگار !! بۆيه شايستەى ئەوه بوون كه سزايەكى توند بدرێن ، بۆيه خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ .

---

[٤٢] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ١٤٢) .

وه دەبێت موسڵمانی خەمخۆر لە سەر دواڕۆژی خۆی هەوڵی ئەوه بدات و دوور بکەوێتەوه لە پەرتەوازەیی و حیزبایەتی بۆ ئەوەی لەوانە بێت کە (ابن عباس) رضي الله عنه سەبارەتیان فەرموویەتی ، ڕوخساریان سپی دەبێتەوه . کە ئەوانیش تەنها و تەنها ئەهلی سوننەیە کە لەو سیفەتە دوورن . وه بۆ ئەوەی لەوانە نەبێت کە ڕوخساریان ڕەش هەڵدەگەڕێت ، و ڕوو ڕەشی حوزوری خوای پەروەردگار دەبن . کە ئەوانیش تەنها ڕوخساری ئەهلی بیدعە و پەرتەوازەکاران ، و پارچەپارچە گەرانن . خوای پەروەردگار پەنامان بدات : ((قوله تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥، ١٠٦) **قال ابن عباس : تَبْيَضُّ وجوه أهل السنة والجماعة ، وتَسْوَدُّ وجوه أهل البدعة والفُرْقَة**)) [٤٣] .

پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . ئامۆژگاری موسڵمانان دەکات بە شوێنکەوتنی پێغەمبەری خوا ﷺ و سەلەفی ئەم ئوممەتە ، و سەرزنشت کردنی ئیختیلاف و پەرتەوازەیی و پارچە پارچە گەڕێتی ، ئەوەش دوای هێنانەوەی چەندەها ئایەت لە سەر حەرامێتی ئەو کارە ، لەو ووتەیەیدا کە فەرموویەتی : ((وهذا من التفرق والاختلاف الذي ذمه الله ـ تعالى ـ ونهى عنه ، فقال : ﴿ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴾ (البقرة : ١٧٦) ،

---

[٤٣] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ١ / ص ١٠٠) .

وقال : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) ، وقال : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، وقال : ﴿ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ (البقرة : ٢١٣) .

فالواجب على المسلم أن يلزم سنة رسول الله ﷺ ، وسنة خلفائه الراشدين ، والسابقين الأولين من المهاجرين والأنصار ، والذين اتبعوهم بإحسان .

وما تنازعت فيه الأمة وتفرقت فيه ، إن أمكنه أن يفصل النزاع بالعلم والعدل وإلا استمسك بالجمل الثابتة بالنص والإجماع ، وأعرض عن الذين فرقوا دينهم وكانوا شيعًا " فإن مواضع التفرق والاختلاف عامتها تصدر عن اتباع الظن ، وما تهوى الأنفس ، ولقد جاءهم من ربهم الهدى ... والواجب أمر العامة بالجمل الثابتة بالنص والإجماع ، ومنعهم من الخوض في التفصيل الذي يوقع بينهم الفرقة والاختلاف ، فإن الفرقة والاختلاف من أعظم ما نهى الله عنه ورسوله)) [٤٤] .

واتە : وە ئەمەش لە ئەو تەفریقە و جیاوازیەیە کە خوای پەروەردگار سەرزنشتی کردووە ، و یاساغی لێکردووە ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴾ (البقرة : ١٧٦) ، **وە فەرموویەتی :** ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) ، **وە فەرموویەتی :** ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، **وە**

---

[٤٤] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ١ / ص ١٩٧) .

فەرموویەتی : ﴿ وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ (البقرة : ٢١٣) .

بۆیە پێویستە لە سەر موسڵمان کە دەست بگرێت بە سوننەتی پێغەمبەری خواوە ﷺ ، و سوننەتی خەلیفە کامڵ و تەواوەکانی ، لە گەڵ پێشینە یەکەمینەکان لە کۆچەران و پشتیوانان ، ئەوانەش کە بەچاکە شوێنیان کەوتوون . وە ئەوەش کە ئوممەت تێیدا پێچەوانە و جیاوازن ، ئەگەر توانی ئەو جیاوازیە بە زانست و دادەوە یەك لا بکاتەوە ئەوا دەستی پێوە دەگرێت ، ئەگەر نا دەست دەگرێت بەوەی کە جێگیر و سەلمێنراوە بە دەقی قورئانی پیرۆز و سوننەت ، و کۆڕای زانایان ، و پشت هەڵدەکات لەوانەی کە لە ئایینەکەیان پەرتەوازە بوون ، و بوونە بە چەندەها کۆمەڵەوە ، چونکە شێوەکانی تەفریقە و جیاوازی بەگشتی لە شوێنکەوتنی گومانەوە سەرچاوە دەگرێت ، و ئەوەش کە نەفس حەزی لێیەتی ، سەرەڕای ئەوەی کە هیدایەتی خواوەندیان پێگەیشتووە ... وە پێویستیشە فەرمان بە خەڵکی عەوام بکرێت بەوەی کە جێگیر و سەلمێنراوە بە دەقەکانی قورئان و سوننەت و کۆڕای زانایان ، وە ڕێگریشیان لێبکرێت بەوەی کە خۆیان سەرقاڵ بکەن بە ووردەکاریەکان کە تەفریقە و جیاوازی لە نێوانیان دەناتەوە ، چونکە تەفریقە و جیاوازی یەکێکە لە گەورەترین ئەو شتانەی کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ یاساغیان لێکردووە .

ئايەتى سێيەم : خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُراً كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (المؤمنون : ٥٣ ـ ٥٦) .

واتە : ئوممەتانى پێش ئێوە لە نێوان خۆياندا ئايينەكەيان پارچە پارچە كرد و جياواز بوون ، وەكو : جولەكە و خاچ پەرست و ئاگر پەرستان ، هەموو كۆمەڵ و حزبێكيش لەوانە دڵخۆش بوون بەوەى كە بۆ خۆيانيان دابڕكردبوو .

پێشەوا (البغوي) . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەى ئەم ئايەتدا فەرموويەتى : ((﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ ﴾ **دينهم ،** ﴿ بَيْنَهُمْ ﴾ **أي :** **<u>تفرقوا فصاروا فرقا</u>** **، يهودا ونصارى ومجوسا ،** ﴿ زُبُرًا ﴾ **أي : فرقا وقطعا مختلفة ، واحدها (زبور) وهو الفرقة والطائفة ، ومثله (الزبرة) وجمعها (زبر) ، ومنه :** ﴿ زُبَرَ الْحَدِيدِ ﴾ (الكهف : ٩٦) **. أي : صاروا فرقا كزبر الحديد . وقرأ بعض أهل الشام : (زبرا) بفتح الباء ، قال قتادة ومجاهد** ﴿ زُبُرًا ﴾ **أي : كتبا ، يعني دان كل فريق بكتاب غير الكتاب الذي دان به الآخرون . وقيل : جعلوا كتبهم قطعا مختلفة ، آمنوا بالبعض ، وكفروا بالبعض ، وحرفوا البعض ،** ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ ﴾ **بما عندهم من الدين ،** ﴿ فَرِحُونَ ﴾ **معجبون ومسرورون))** [٤٥] .

---

[٤٥] (تفسير البغوي : ج ٥ / ص ٤٢٠) .

واته : مەبەستى خواى پەروەردگار لە ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ ﴾ ئايينەكەيانە ، وە ﴿ بَيْنَهُمْ ﴾ واتە : تەفريقەيان نايەوە و بوون بە چەند فيرقەيەكەوە ، وەكو جولەكە ، و خاچ پەرستان ، و ئاگر پەرستان ، وە ﴿ زُبُرًا ﴾ واتە : چەند فيرقە و پارچەيەكى جياوازەوە ، تاكەكەشى (زبور) وە واتاكەشى : فيرقە و تايفەيە ، وە هاوشێوەى ئەم ووشەيە ووشەى (الزبرة) و كۆكەشى (زبر) ە و ﴿ زُبَرَ الْحَدِيدِ ﴾ يش لەوەوە وەرگيراوە ، واتە : بوون بە چەند فيرقەيەكەوە هەروەكو پارچەكانى ئاسن ، وە هەندێك لە قورئان خوێنان بە (زبَرا) خوێندويانەتەوە ، وە (قتادة) و (مجاهد) يش فەرموويانە : ﴿ زُبُرًا ﴾ واتە : چەند كتێبێك ، بەمانای ئەوەى كە هەريەكە و پابەند و ملكەچى كتێبێك بوون ، جگە لەو كتێبەى كە ئەوانى تر پابەند و ملكەچى بوون ، وە ووتراوە كتێبەكەيان كردووەتە چەند بەشێكى جياوازەوە ، باوەڕيان بە هەندێكى هێناوە و باوەڕيشيان بە هەندێكى تر نەبووە و هەندێكى تريان گۆڕيوە ، ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ ﴾ هەموو حزبێكيشيان دڵخۆشن بەوەى كە لەلايانە لە ئايين ، وە ﴿ فَرِحُونَ ﴾ واتە : پێى موعجيب و دڵخۆشن .

وە پێشەوا (الطبري) ش . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((فتأويل الكلام : فتفرّق الذين أمرهم الله بلزوم دينه من الأمم دينهم بينهم كتبًا كما بيَّنا قبل .

وقوله : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ يقول : كل فريق من تلك الأمم ، بما اختاروه لأنفسهم من الدين والكتب ، فرحون معجبون به ، لا يرون أن الحقّ سواه)) [٤٦] .

واتە : ڕاڤەی ئەم ئایەتەش ئەوەیە : ئەوانەی کە خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردن بە دەست گرتن بە ئایینەکەیەوە لە ئوممەتان ، تەفریقەیان تێکەوت ، و پەرتەوازە بوون ، لە ئایینەکەیاندا لە نێوان خۆیاندا بۆ چەند کتێبێك هەروەکو لە پێشدا باسمان کرد .

وە کە فەرموویەتی : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ واتە : هەموو کۆمەڵێك لەو ئوممەتانە دڵخۆش بوون بەوەی کە بۆ خۆیانیان هەڵبژاردبوو ، لە ئایین ، و کتێبەکەیان ، پێی دڵخۆش و سەرسوڕماون ، وە وا نابینن کە جگە لەوە ڕەوا بێت .

وە دەبێت ئەوەش بزانرێت باسکردنی ئەو ئوممەتانە بەو شێوەیە لە لایەن خوای پەروەدگارەوە لە باری سەرزەنشت و خراپی کردارەکەیان ، و گومڕابوونیانە بە هۆی ئەو تەفریقەیەی کە ناویانەتەوە ، بۆیە دەبێت لەوەوە دەرس و عیبرەت وەربگرێت و نەکات بە دەردی ئەوان بڕوات ، ئەوەتا پێشەوا (ابن كثير) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ أي : يفرحون بما هم فيه من الضلال ؛ لأنهم يحسبون أنهم مهتدون))

---

[٤٦] (تفسير الطبري : ج ١٩ / ص ٤٢) .

[٤٧] ، واتـه : دڵخۆشـن بـەو گومڕاییـەی کـه تیایـدان ، و واش دەزانـن کـه هیدایەت دراوون .

وه پێشـەوا (الشـنقيطي) ش . بـه ڕەحمـەت بێـت . فەرموویـەتی : ((**والمعنى : دينكم واحد وربكم واحد ، فلم تختلفون** ﴿ وتقطعوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ﴾ **المعنى : جعلوا أمر دينهم فيما بينهم قطعاً كما يتوزع الجماعة الشيء ويقتسمونه . فيصير لهـذا نصيب ولذلك نصيب . تمثيلاً لاختلافهم فيه ، وصيرورتهم فرقـاً شتى** ... ﴿ وتقطعوا أَمْرَهُمْ ﴾ أي : **تفرقـوا في أمـرهم** ، ... **ومـا ذكـره جـل وعـلا في هـاتين الآيتين الكريمتين : من أن الدين واحد والرب واحد فلا داعي للاختلاف . وأنهم مع ذلك اختلفوا وصاروا فرقاً** ... **وزاد أن كل حزب من الأحزاب المختلفة فرحـون بمـا عندهم** ... وقوله ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (المؤمنون : ٥٣) **أي كل فرقة من هـؤلاء الفرق الضالين المختلفين المتقطعين دينهم قطعاً فرحون بباطلهم ، مطمئنون إليه ، معتقدون أنه هو الحق**)) [٤٨] .

واتـاكەشی ئەوەیە : کـه ئایینەکەتان یەکە و پـەروەردگارتان یەکـه ، جـا بۆ جیاوازی دەکەن : ﴿ وتقطعوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ ﴾ واتاکەی : ئایینەکەیان لـه نێـوان خۆیانـدا کـردووه بـه چـەند بەشـێکەوه ، هـەروەکو کۆمەڵـه کەسـێك شتێك لـه نێـوان خۆیانـدا دابـەش بکـەن ، بـەوەش بەشـێك دەدرێـت بەمـه و بەشێکی تر دەدرێت بەوی تر ، ئەوەش وەکو نمونـه هێنانـەوه بـۆ تەفریقه

---

[٤٧] (تفسير ابن كثير : ج ٥ / ص ٤٧٩) .

[٤٨] (أضواء البيان في تفسير القرآن بالقرآن : ج ٤ / ص ٣١٢) .

و پەرتەوازەییەكـەیان ، و بوونیـان بـە چـەند كۆمـەڵێكی جیـاوازەوە ، ﴿ وتقطعوا أَمْرَهُمْ ﴾ واتـە : تەفریقـەیان نایـەوە ئایینەكـەیان ، ... وە ئـەوەی كـە خوای پەروەردگار لەم دوو ئایەتە پیرۆزەدا باسی كردووە ، بۆ ئەوەیە كە : ئایین یەكە و پەروەردگاریش هەر یەكە ، بۆیە پێویست بە جیاوازی ناكات ، كەچی سەرەڕای ئەوە جیاوازبوون ، و بوون بەچەند فیرقەیەكەوە ... وە زیاد لە سەر ئەوەش باسی ئەوەی كردووە كە هەریەك لەو حزب و كۆمەڵە جیاوازانە دڵخۆشن بەوەی كە هەیانە ، و لە لایاندایە ... وە ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ئەوە دەگەیەنێت : كە هەموو كۆمەڵێك لەوانە لە كۆمەڵە گومڕا و جیاواز و پارچەكارانە بۆ ئایینەكەیان بۆ چەندەها پارچەی جیاواز ، دڵخۆشن بە ناڕەواییەكانیان ، و دڵ ئاسوودەن پێی ، لەو باوەڕەدان كە ئەوە ڕەواییە .

ئایەتی چوارەم : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَآتَيْنَاهُم بَيِّنَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ (الجاثية : ١٧) .

واتە : ئێمە ڕوونكردنەوەی هەموو شتێكمان پێ بەخشیون ، كەچی پاش ئەو ڕوونكردنەوە و زانست پێ بەخشینە جیاوازی و دووبەرەكێ كەوتە نێوانیانەوە !! ئەوەش بە هۆی ستەم و ناكۆكی لە نێوانیانەوە ، بەڵام دڵنیابە لەوەی كە پەروەردگاری تۆ لە ڕۆژی دواییدا دادوەری لە

نێوانياندا دەكات ، دەربارەى ئەو شتانەى كە ناكۆكى و جياوازيان لە سەرى هەبوو .

پێشەوا (سعدي) . بە ڕەحمەت بێت . لە تەفسيرەكەيدا و لە ڕاڤەى ئەم ئايەتەدا فەرموويەتى : ((﴿ وَآتَيْنَاهُمْ ﴾ أي : آتينا بني إسرائيل ﴿ بَيِّنَاتٍ ﴾ أي : دلالات تبين الحق من الباطل ﴿ مِنَ الْأَمْرِ ﴾ القدري الذي أوصله الله إليهم .

وتلك الآيات هي المعجزات التي رأوها على يد موسى ـ عليه السلام ـ فهذه النعم التي أنعم الله بها على بني إسرائيل تقتضي الحال أن يقوموا بها على أكمل الوجوه ، وأن يجتمعوا على الحق الذي بينه الله لهم ، ولكن انعكس الأمر فعاملوها بعكس ما يجب . وافترقوا فيما أمروا بالاجتماع به ، ولهذا قال : ﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ﴾ أي : الموجب لعدم الاختلاف ، وإنما حملهم على الاختلاف البغي من بعضهم على بعض والظلم)) [٤٩] .

واتە : ﴿ وَآتَيْنَاهُمْ ﴾ بەخشيمان بە نەوەكانى ئيسرائيل ﴿ بَيِّنَاتٍ ﴾ گەلێك بەڵگە كە ڕەوايى لە ناڕەوايى جيا بكاتەوە ، ﴿ مِنَ الْأَمْرِ ﴾ كە بريتى بوون لە چەندەها ئەمرى قەدەرى كە خواى پەروەردگار پێى گەياندوون . وە ئەو بەڵگانەش بريتيە لەو موعجيزانەى كە لە سەر دەستى پێغەمبەر موسا ـ عليه السلام ـ بينيبوويان ، وە ئەم نيعمەتانەش ئەوە پێويست دەكات كە بە

---

[٤٩] (تفسير السعدي : ج ١ / ص ٧٧٦) .

باشترین شێوە پێی هەستن ، و لە سەر ئەو ڕەواییە کۆببنەوە کە خوای پەروەردگار بۆی ڕوون کردوونەتەوە ، بەڵام کارەکە پێچەوانە بوویەوە و بە پێچەوانەوەی پێویست هەڵس و کەوتیان لە گەڵدا کرد .

وە تەفریقەیان نایەوە لەوەی کە فەرمانیان پێکرابوو کە لەسەری کۆببنەوە ، بۆیە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ ﴾ واتە : جیاواز نەبوون جگە لە پاش ئەوە نەبێت کە هۆکاری نەبوونی جیاوازیە ، وە ئەوەش کە وای لێکردن جیاواز بن زیادڕەوی هەندێکیان بوو لە سەر هەندێکی تریان لە ستەم کردنیان .

پێشەوا (الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە هۆکاری پەرتەوازەیی و جیاوازیان سەرەڕای ئەوەی کە شێخ (سعدي) . بە ڕەحمەت بێت . ئاماژەی پێکردووە ، دوو هۆکاری ترمان بۆ ئاشکرا دەکات کە ئەوانیش بریتین لە :

یەکەمیان : حەزی سەرۆکایەتی ، دووەمیان : وازهێنان لە ئەوەی کە خوای پەروەردگار لە کتێبەکەیدا بۆی ئاشکرا کردوون ، کە بە ڕاستی دوو سیفەتی ئاشکرا و بەرجەستە و بینراوون لە هەموو سەردەمێکدا ، بەتایبەت لەم سەردەمەی خۆمان ، ئەو زانا پایەبەرزە فەرموویەتی : ((يقول تعالى ذكره : وأعطينا بني إسرائيل واضحات من أمرنا بتنزيلنا إليهم التوراة فيها تفصيل كل شيء ﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ **طلبا للرياسات** ، وتركا

منهم لبيان الله تبارك وتعالى في تنزيله)) [٥٠] ، واته : خواى پەروەردگار دەفەرمووێت : چەندەها بەڵگەی ڕوون و ئاشكرامان بە نەوەكانى ئيسرائيلمان بەخشى ، ئەوەش بە دابەزاندنى تەورات كە ڕوونكردنەوەى هەموو شتێكى تێدايە ، ﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ وە دواى ئەوەى كە ئەو بەڵگە ڕوونانەمان پيشاندان كەچى هەر جياوازى كەوتە نێوانيانەوە ، ئەوەش لەبەر سەرۆكايەتى ، و وازهێنانيان لەوەى كە خواى پەروەردگار بۆى ئاشكرا كردن لە كتێبەكەيدا .

ئەمە حاڵى ئوممەتانى پيش ئەم ئوممەتە بووە ، هەروەكو خواى پەروەردگار بۆى گێڕاوينەتەوە ، بۆيە دەبێت بزانين ئەو گێڕانەوە بۆ ئەوەيە كە نەكو ئەم ئوممەتە بەدەردى ئەوان بڕوات ، هەروەكو پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . لەم بارەيەوە فەرموويەتى : ((**وقال لأمة محمد** : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) . **فهذا بين أنهم تفرقوا واختلفوا من بعد ما جاءتهم البينات قبل محمد ، وقد نهى الله أمته أن يكونوا مثلهم**)) [٥١] .

واته : وە بە ئوممەتى (محمد) ﷺ فەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِن بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ وە ئەمەش ئاشكرايە كە

---

[٥٠] (تفسير الطبري : ج ٢٢ / ص ٦٩) .

[٥١] (مجموع فتاوى ابن تيمية (التفسير) : ج ٤ / ص ٤٣٢) .

ئەوان دوای ئەوەی کە بەڵگە ئاشکراکانیان پێگەشت تەفریقەیان تێکەوت و جیاوازبوون پێش ئوممەتی (محمد) ﷺ ، وە بەوەش خوای پەروەردگار یاساغی لە ئوممەتەکەی ئەویش کرد کە وەکو ئەوان بن .

بەمە و لە کۆتایی ئەم چەند ئایەتەدا بەوە دەگەین کە : (تەفریقە و حزبایەتی سیفەتی جولەکە و خاچ پەرست و هاوەڵ بڕیاردەرانە ، نەك ئوممەتی ئیسلام) بۆیە نابێت موسڵمانان ئەو کارە ئەنجام بدەن و هەمان هەڵەی ئەوان دووبارە بکەنەوە ، و بە دەردی ئەوان بکەونە داوی شەیتانەوە ، و لە خشتەیان بەرێت .

پێنجەم : ڕەحم و بەزەیی خوای پەروەردگار بۆ ئەو کەسانەیە کە تەفریقە و حزبایەتی ناکەن :

ئایەتی : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾ (هود : ١١٨ ، ١١٩) .

واتە : دڵنیابە لەوەی کە ئەگەر پەروەردگاری تۆ بیویستایە ئەوا هەموو خەڵکی دەکرد بەیەك میللەتەوە ، بەڵام ئەو خەڵکە لە ئایین و بۆچوون و ئارەزووەکانیان جیاوازن لە نێوان خۆیاندا ، جگە لەوانە نەبێت کە بەزەیی و ڕەحمی پەروەردگارت بیانگرێتەوە ، خوای پەروەردگاریش هەر بۆ ئەوە دروستی کردوون ، فەرمایش و ووتەی پەروەردگاری تۆ فەرمایش کراوە ، کە دۆزەخ پڕ دەکەم لە جنۆکە و خەڵکی بەگشتی .

پێشەوا (أبو جعفر الطبري) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەفەرموێت : ((وأولى الأقوال في تأويل ذلك ، بالصواب قولُ من قال : معنى ذلك : " ولا يزال الناس مختلفين في أديانهم وأهوائهم على أديان وملل وأهواء شتى ، إلا من رحم ربك ، فآمن بالله وصدق رسله ، فإنهم لا يختلفون في توحيد الله ، وتصديق رسله ، وما جاءهم من عند الله " .

وإنما قلت ذلك أولى بالصواب في تأويل ذلك ، لأن الله جل ثناؤه أتبع ذلك قوله : ﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾ (هود : ١١٩) **، ففي ذلك دليلٌ واضح أن الذي قبله من ذكر خبره عن اختلاف الناس ، إنما هو خبرٌ عن اختلاف**

مذموم يوجب لهم النار ، ولو كان خبرًا عن اختلافهم في الرزق ، لم يعقّب ذلك بالخبر عن عقابهم وعَذابهم)) [٥٢] .

واته : پێشترین و نزیکترین ووته له ڕاستی بۆ ڕاڤەی ئایەتەکە ووتەی ئەوەیە کە فەموویەتی : واتای ئایەتەکە ئەوەیە : بەردەوام ئەو خەڵکە لە نێوان خۆیاندا جیاوازن لە ئایین و بۆچوون و ئارەزووەکانیان ، بۆ چەند ئایین و ئوممەتێك و ئارەزووی جیاوازدا ، جگە لەوانەی کە پەروەردگاری تۆ ڕەحمی لێکردوون ، ئەوانە باوەڕیان بە خوای پەروەردگار هێناوە و پێغەمبەرانیان بە ڕاست داناوە ، بۆیە ئەوانە جیاوازی ناکەن لە یەکتاپەرستی خوای پەروەردگار ، و بە ڕاست دانانی پێغەمبەرانیان . عليهم السلام . ، و ئەوەش کە بۆیان هاتووە لە پەروەردگاریانەوە .

وە ئەوەش کە تەنها بەهۆیەوە ووتوومە ئەمەیان لە ڕاڤەی ئایەتەکەدا لە پێشترە بە ڕاستی ئەوەش چونکە خوای پەروەردگار دوا بەدوای باسەکە فەرموویەتی : ﴿ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴾ ، وە لەوەشدا بەڵگەیەکی ئاشکرا هەیە ئەوەی کە هەواڵی پێڕاگەیاندووین لە جیاوازی خەڵکەکە لە پێشیدا ، هەواڵدانێکە سەبارەت بە جیاوازیەکی سەرزەنشت کراو کە دۆزەخ پێویست دەکات بۆ ئەنجام دەرانی ، چونکە ئەگەر هەوڵدانەکە سەبارەت بە ڕزق و ڕۆزی بووایە ، ئەوا دوابەدوای ئەو هەواڵەدا باسی سزا و ئازاردانی نەدەکردن .

---

[٥٢] (تفسير الطبري : ج ١٥ / ص ٥٣٤ . ٥٣٥) .

لەمەوە تێدەگەین کە ئیختیلاف و پەرتەوازەیی و حزبایەتی لە لایەن خوای پەروەردگارەوە سەرزنشت کراوە ، و بەشتێکی خراپ دانراوە ، وە بەچاك وەسفی ئەوانەش کراوە کە دوورن لەو کارە و توخنی ناکەونەوە ، بۆیە پێویستە موسڵمانان دووربن لەو کارە خراپە .

وە پێشەوا (ابن كثير) یش . بە ڕەحمەت بێت . لە ڕاڤەی ئەم ئایەتەدا فەرموویەتی : ((يخبر تعالى أنه قادر على جعل الناس كُلِّهم أمة واحدة ، من إيمان أو كفران كما قال تعالى : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا ﴾ (يونس : ٩٩) . وقوله : ﴿ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ﴾ أي : ولا يزال الخُلْفُ بين الناس في أديانهم واعتقادات مللهم ونحلهم ومذاهبهم وآرائهم .

قال عكرمة : ﴿ مُخْتَلِفِينَ ﴾ في الهدى . وقال الحسن البصري : ﴿ مُخْتَلِفِينَ ﴾ في الرزق ، يُسخّر بعضهم بعضا ، والمشهورُ الصحيح الأول . وقوله : ﴿ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ ﴾ أي : إلا المرحومين من أتباع الرسل ، الذين تمسكوا بما أمروا به من الدين . أخبرهم به رسل الله إليهم ، ولم يزل ذلك دأبهم ، حتى كان النبي ﷺ الأمي خاتم الرسل والأنبياء ، فاتبعوه وصدقوه ، ونصروه ووازروه ، ففازوا بسعادة الدنيا والآخرة ؛ لأنهم الفرقة الناجية ، كما جاء في الحديث المروي في المسانيد والسنن ، من طرق يشد بعضها بعضا : " إن اليهود افترقت على إحدى وسبعين فرقة ، وإن النصارى افترقوا على ثنتين وسبعين فرقة ، وستفترق أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلا فرقة

واحدة " . قالوا : ومن هم يا رسول الله ﷺ ؟ قال : " ما أنا عليه وأصحابي ")) [٥٣] .

واته : خواى پەروەردگار ئەوەمان پێڕادەگەیەنێت كە دەتوانێت هەموو خەڵكەكە بكات بە یەك ئوممەت ، لە باوەڕداران یان بێباوەڕان ، هەروەكو فەرموویەتی : ﴿وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا﴾ ، وە ئەوەش كە فەرموویەتی : ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾ ئەوە دەگەیەنێت : كە بەردەوام جیاوازی لە نێوان خەڵكدا هەیە لە : ئایین ، و بیروباوەڕ ، و ئوممەت ، و ڕێچكە ، و بۆچوون ، و ووتەكانیاندا .

(عكرمة) فەرموویەتی : ﴿مُخْتَلِفِينَ﴾ جیاوازن لە هیدایەتدا ، و (الحسن البصري) یش فەرموویەتی : ﴿مُخْتَلِفِينَ﴾ واتە لە ڕزقدا ، هەندێكیان هەندێكی تریان بەكار دەهێنن ، وە ئەوەش كە دروست بێت یەكەمیانە ، وە ووتەی خواى پەروەدگار ﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ﴾ واتە : جگە لە شوێنكەوتوانی پێغەمبەران ، ئەوانەی كە دەستیان گرتووە بەوەی كە فەرمانیان پێكراوە لە ئایین .

ئەوەی كە پێغەمبەرانی خواى پەروەردگار . علیهم السلام . پێی ڕاگەیاندوون ، وە بەردەوام ئەوە ئاكاریانە ، تاكو پێغەمبەری نەخوێندەوار ﷺ و كۆتای پێغەمبەران ، هەواڵدەران هات . علیهم السلام . جا ئەو كەسانە

---

[٥٣] (تفسير ابن كثير : ج ٤ / ص ٣٦١ . ٣٦٢) .

شوێنى كەوتن و بەڕاستيان دانا ، و پشتيوانيان كرد و پشگيرى بوون ، بۆيە خۆشحاڵى هەتا هەتايى دونيا و دواڕۆژيان بەدەست هێنا ، چونكە ئەوانە كۆمەڵى ڕزگاربوون ، و هەروەكو لەو فەرموويەدا هاتووە كە لە (المسانيد) ، و (السنن) گێڕدراوەتەوە ، لە چەندان ڕێگەوە پاڵپشتى يەكتر دەكەن ، : " إن اليهود افترقت على إحدى وسبعين فرقة ، وإن النصارى افترقوا على ثنتين وسبعين فرقة ، وستفترق أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلا فرقة واحدة " . قالوا : ومن هم يا رسول الله ﷺ ؟ قال : " ما أنا عليه وأصحابي " .

كەواتە ئەوانەى كە خواى پەروەردگار مەبەستيەتى بەوەى كە فەرموويەتى : ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ، واتە : جگە لەوانەى كە خواى پەروەردگار ڕەحمى پێ كردوون ، مەبەست پێيان ئەهلى سوننە و جەماعە ، كۆمەڵى ڕزگار بووە ((الفرقة الناجية)) ، نەك ئەوانەى كە تەفريقە و پەرتەوازەيى وحزبايەتى دەكەن ، لە (عكرمة) وە دەگێڕنەوە كە فەرموويەتى : ((﴿ وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ ﴾ يعني في الأهواء ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ هم أهل السنة)) ، واتە : جياوازكاران ئارەزوو پەرستانن ، و ئەوانەش كە خواى پەروەردگار ڕەحم و بەزەيى خۆى بۆ تايبەت كردوون بريتين لە ئەهلى سوننە .

دووەم : بەڵگەکانی سوننەتی پێغەمبەر ﷺ

دوابەدوای خستنە ڕووی ئایەتەکانی قورئانی پیرۆز لە سەر حەرامێتی و قەدەغەکردنی حزبایەتی و تەفریقە لە ئیسلامدا ، لەم بەشەدا هەوڵدەدەین کە هەندێك فەرموودە بێنینەوە کە دیسان بەڵگەن لە سەر حەرامێتی و قەدەغەیی ئەو کارە ، کە هەموو هاوکۆك و هاودەنگن لە گەڵ ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان . وە لێرەشدا پێویستە ئەوە بووتریت : لە سەر هەموو موسڵمانێکی خەمخۆری ڕاستەقینەی ئایینەکەی پێویستە پابەند بێت بە هەموو ئەو بەڵگانە و شوێنی چەواشەکاری ئەم و ئەو نەکەوێت ، چونکە پێشین و سەلەفی ئەم ئوممەتە لە ئاستی بەڵگەکاندا وەستاوون و فەرموویانە : ﴿وَقَالُواْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا﴾ (البقرة : ٢٨٥) ، گوێبیست بووین و گوێڕایەڵی فەرمانتین ئەی پەروەردگار ، هەر ئەمەش سیفەتی باوەڕدارانی ڕاستەقینەیە ، کە خوای پەروەردگار لە وەسفیاندا فەرموویەتی : ﴿إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَن يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُوْلَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (النور : ٥١) ، واتە : ئەگەر بانگ بکرێن بۆ لای خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ بۆ ئەوەی فەرمانڕەواییان لە نێواندا بکەن ، تەنها ووتەی بڕواداران ئەوەیە کە دەڵێن : گوێبیست بووین و گوێڕایەڵی فەرمانتین ئەی پەروەردگار ، هەر ئەوانەشن کە سەرکەوتوو و سەرفرازی دونیا و دواڕۆژن .

لەولاشەوە دەبێت موسڵمانانی ئەهلی سوننە و جەماعە بەڕاستی . نەك ئەوانەی کە لافی ئەوە لێدەدەن کە ئەهلی سوننەن بە گوفتار !! کەچی کردار و کردەوەیان هەموو شتێکە تەنها ئەهلی سوننە و جەماعە نەبێت !!! جارێکیان خەوارجن و موسڵمانان کافر دەکەن تەنها بەتاوان !! جارێکی تر موعتەزیلەن دەبینیت عەقڵ و بۆچوونە چەواشەکارەکانیان پێش دەقەکانی قورئان و سوننە دەخەن !!! جارێکی تر هاوبیری ڕافیزەن لە تانەدان لە هاوەڵان و ئەصحابی پێغەمبەر ﷺ !!! کورد ووەتەنی : بانێکە و چەند هەوان . لەوە بەئاگا بن کە کەسانی بیدعەکار و چەواشەکار بۆ ڕەواجدان بە کار و ووتە چەواشەکارەکانیان هەموو ڕێگەیەك دەگرنە بەر ، بۆ ئەوەی بگەن بەمەبستی خۆیان ، و تەفریقە لە نێو موسڵماناندا بنێنەوە !!!

بەهەرحاڵ دوای ئەوەی چەند ئایەتێکمان خستە ڕوو لە سەر حەرامێتی و قەدەغە بوونی حزبایەتی و تەفریقە ، با بزانین لە سوننەتدا ئەو کارە چۆن هاتووە و باسکراوە ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە ، بە هەمان پەیڕەوی داڕشتنی ئایەتەکان لە بەشی پێشوودا :

هەواڵدانی پێغەمبەری خوا ﷺ
بە ڕووداني تەفریقە و حزبایەتی لەم ئوممەتەدا

یەکەم : ئیختیلاف و پەرتەوازەیی و حزبایەتیەکی زۆر دەبینن :

پێغەمبەری خوا ﷺ لە چەندان فەرموودەیدا ئەوەی پێ ڕاگەیاندووین کە تەفریقە و حزبایەتی لە ئوممەتەکەیدا ڕوودەدات ، لەوانەش فەرموودەکەی (العرباض) ی کوڕی (سارية) یە رضی الله عنه کە بۆمان دەگێڕێتەوە و دەفەرموویت : ((وَعَظَنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ مَوْعِظَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ اللهِ إِنَّ هَذِهِ لَمَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا قَالَ : " قَدْ تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلهَا كَنَهَارِهَا لاَ يَزِيغُ عَنْهَا بَعْدِى إِلاَّ هَالِكٌ **مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِمَا عَرَفْتُمْ مِنْ سُنَّتِى وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ [تمسكوا بها و]** [1] **عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ** وَعَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدًا حَبَشِيًّا فَإِنَّمَا الْمُؤْمِنُ كَالْجَمَلِ الأَنِفِ حَيْثُمَا قِيدَ انْقَادَ ، وإِيَّاكُم ومُحدثات الأمور ، فإنَّ كُلَّ مُحدثةٍ بدعة ، [وكُلَّ بدعةٍ ضلالة] [2] ")) [3] .

---

[1] هذه الزيادة جاء في رواية أخرى للحديث في صحيح سنن أبي داود رقم : (٤٦٠٧) .

[2] صحيح سنن أبي داود رقم : (٤٦٠٧) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٧٣٥) ، والزيادة في صحيح سنن النسائي رقم : (١٥٧٨) من حديث جابر بن عبد الله رضي الله عنه .

فائدة : قال الشيخ سليم الهلالي : ((إنَّ الجماعة لا تكونُ إلاَّ بالسنة ، فلا يمكن أنْ تجتمع الكلمة إلاَّ بسنة النبي ﷺ وإلاَّ بمنهج رسول الله ﷺ ، فمن أراد الجماعة أو من أراد اجتماع الكلمة بغير

السنة فهو يعملُ على تفريق الأمَّة ، ولذلك فالحزبيَّةُ تُفَرِّقُ الأمَّة ، لا يُمكن أنْ يجتمعَ شَمْلُ الأمَّة على الحزبيَّة ، وإنَّما مذهبُ الحزبيين كمذهب أبي النُّواس : وداوني بالتي كانت هي الداءُ .

أرادوا إجتماعَ شَمْلِ الأمَّة فزادوها تفرُّقاً وزادوها تشتتاً ، فإنشاءُ حزبٍ جديد في الأُمَّة يعني أنْ تزدادَ الأمَّة تفرُّقاً وتزداد تشتتاً وتزداد ابتعاداً عن سنة النبي ﷺ ...)) (قالهُ في شرحهِ لكتاب : (أصول السنة) للإمام أحمد رحمهُ الله / الدرسُ الأول) .

واته : يەك ڕيزى و يەك دەنگى موسڵمانان نايەتە دى و بە دەست نايەت ئيللا بە سوننەت و بەرنامە و ڕێبازەكەى پێغەمبەر نەبێت ﷺ ، جا هەر كەسێك دەيەوێت (يەك كۆمەڵى) و (يەك دەنگى) موسڵمانان بهێنێتە دى بە بێ سوننەت و بەرنامە و ڕێبازەكەى پێغەمبەر ﷺ ئەوا ئەو كەسە كار دەكات بۆ پارچە پارچە كردنى ئوممەتى ئيسلام ، جا لە بەر ئەمە حزبايەتى ئوممەتى ئيسلام پارچە پارچە دەكات ، بە هيچ شێوەيەك مومكين نيە شيرازەى ئەم ئوممەتە لە سەر حزبايەتى كۆببێتەوە ، بەڵكو بۆچونى حزبيەكان وەكو بۆچونى (ئەبو نەواس) وايە كە ووتويەتى : (چارەسەرم بكە بەوەى كە خۆى نەخۆشيە) ، حزبيەكان ويستيان شيرازەى ئوممەت يەك خەن بەڵام زياتر پارچە پارچەيان كرد و زياتر پەرتەوازەيان كرد ، بۆيە دامەزراندن و داهێنانى (حزبێكى نوێ و تازە) لە نێوان موسڵماناندا واتا ئوممەتى ئيسلام زياتر پارچە پارچە ببێت و زياتر پەرتەوازە ببێت و زياتر دوور بكەوێتەوە لە سوننەتى پێغەمبەر ﷺ .

(٣) (رواه أحمد في مسنده : (١٢٦/٤)، (١٢٧/٤)، والترمذي: (٢٦٧٦)، وأبو داود: (٤٦٠٧)، وابن ماجه: (٣٤) في المقدمة، والدارمي في سننه : (٩٥)، وابن حبان في صحيحه : (٥)، والطبراني في الكبير: (٦١٧/١٨، ٦١٨، ٦١٩، ٦٢٢، ٦٢٣، ٦٢٤، ٦٤٢)، والآجري في الشريعة ص: (٤٦ – ٤٧)، وابن أبي عاصم في السنة: (٢٧، ٣٢، ٥٧، ٥٤)، وابن بطة العكبري في الإبانة الكبرى:

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ ئامۆژگاری و وەعزی کردین ، ئامۆژگاریەك فرمێسك بە چاوەکاندا دابارین ، و دڵەکان کەوتنە ترسەوە ، ئێمەش پێمان ووت : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ وەکو بڵێی ئامۆژگاری ماڵئاوایی کارێکە ، جا ئامۆژگاری چیمان پێ دەکەیت ؟ ئەویش فەرمووی : لە سەر بەرنامە و دینێکی ڕوون و ئاشکرا بەجێم هێشتوون ، شەوی وەکو ڕۆژی ڕووناکی وایە ، لە پاش من هیچ کەسێك لێی لا نادات تەنها کەسێك نەبێت کە بە هیلاکدا چووبێت ، وە هەر کەسێك لە ئێوە ئەگەر بژێت ئەوا جیاوازییەکی زۆر دەبینێت ، ئا لەو کاتەدا دەست بگرن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە کامڵ و هیدایەت دراوەکانم ، و دەستی پێوە بگرن و بە ددانی کاکیلەتان قەپی لێبگرن و بەتوندی بیگرن ، وە پابەندی گوێڕایەڵی بن بە کاربەدەستانەوە ، ئەگەر کاربەدەستەکەتان بەندەیەکی حەبەشیش بێت ، چونکە باوەڕدار وەکو ووشتری حەڵقە لە لووت وان ، بۆ هەرکوێ ببرێت دەڕوات ، وە ئامان نەکەن توخنی تازەگەریەکان بکەون ، چونکە هەموو تازەگەریەك لە ئایینداا بیدعەیە و هەموو بیدعەیەکیش گومڕاییە .

---

(١٤٢) (٣٠٥/١)، واللالكائي في شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة: (٨١)، ومحمد بن نصر المروزي في السنة ص: ٢١، والبغوي في شرح السنة : (٢٠٥) وفي تفسيره : (٢٠٩/٣)، والطحاوي في مشكل الآثار : (٦٩/٢)، والبيهقي: (٥٤١/٦)، والحاكم في المستدرك : (٩٦/١ - ٩٧). وانظر:صحيح سنن ابن ماجه رقم:(٤٣) ،وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم:(٩٣٧)).

كەواتە : پێغەمبەرى خـوا ﷺ هەواڵى تەفريقە و حزبايەتى پێداوين كە فەرموويەتى : " مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا " ، وە ئـامۆژگارى هـاوەڵانى ئوممەتەكەشـى كـردووە ، و چارەسەرەكەشـى بـۆ ديـارى كردووين بۆ ئەو نەخۆشيە ، و ئاگاداريشى كردووينەتەوە كە فەرموويەتى : " فَعَلَيْكُمْ بِمَا عَرَفْتُمْ مِنْ سُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ [تمسكوا بها ❁ و] عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ [وكُلَّ بدعةٍ ضلالة] " .

وە پێشـەوا (ابن رجب) لـە باسـى ئـەم فەرموودەيـەى (العرباض) ى كوڕى (سارية) يەدا رضي الله عنه فەرموويـەتى : ((هذا إخبارٌ منه ﷺ بما وقع في أُمَّته بعـدَه مـن كثـرة الاخـتلاف في أصـول الـدِّين وفروعـه ، وفي الأقـوال والأعمـال والاعتقادات ، وهذا موافقٌ لما روي عنه من افتراقِ أُمَّته على بضعٍ وسبعين فرقة ، وأنَّها كلَّها في النَّار إلاَّ فرقة واحدة ، وهي من كان على ما هو عليه وأصحابُه ، وكذلك في هذا الحديث أمر عندَ الافتراق والاختلاف بالتمسُّك بسنَّته وسنَّةِ الخلفاء الرَّاشدين من بعده ، والسُّنة : هي الطريقة المسلوكةُ ، فيشمل ذلك التمسُّك بما كان عليه هو وخلفاؤه الرَّاشدونَ مِنَ الاعتقادات والأعمال والأقوال ، وهذه هي السُّنةُ الكاملةُ ،

❁ مامۆستا عبدالكريم دەڵێت : نالێت : ((تمسكوا بهما)) ئەمەش مانای ئەوەيە ئەگەر قسە و كرداری خولەفای ڕاشدين پێچەوانەی سوننەتی پێغەمبەر ﷺ بێت وەرناگيريت .

ولهذا كان السلف قديماً لا يُطلقون اسم السُّنَّةِ إلا على ما يشمل ذلك كلَّه ، ورُوي معنى ذلك عن الحسن والأوزاعي والفُضيل بن عياض)) [٤] .

واتە : ئەمە هەواڵدانێكە لە پێغەمبەری خواوە ﷺ بەوەی كە دوای خۆی ڕوودەدات لە ئوممەتەكەی ، لە زۆری جیاوازی لە بنەواكانی ئایین و فروعەكانیدا ، وە لە ووتە و كردار و بیروباوەڕدا ، وە ئەمەش هاودەنگە لە گەڵ ئەو فەرموودەیەی كە لە پێغەمبەری خوا ﷺ گێڕدراوەتەوە سەبارەت پەرتەوازە بوون و پارچەبوونی ئوممەتەكەی بۆ حەفتا و چەند كۆمەڵ و فیرقەیەكەوە ، وە ئەوەش كە هەموویان لە دۆزەخدان جگە لە كۆمەڵ و فیرقەیەك نەبێت ، ئەویش ئەوانەن كە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لەسەر بوون .

وە لەم فەرموودەدا فەرمان كراوە بەوەی كە لە كاتی تەفریقە و جیاوازیدا دەست بگیردرێت بە سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ وسوننەتی جێنشینە كامڵەكانی لە دوای خۆی ، سوننەتیش : بریتیە لە ڕێگایەكی شوێنكەوتراو ، بۆیە ئەو دەست پێوەگرتنە ئەوەی كە خۆی و جێنشینە كامڵەكانی لەسەر بوونە لە بیروباوەڕ و كردەوە و گوفتاریش ، وە ئەمەشە سوننەتی تەواو ، بۆیە پێشین لە ڕابردودا زاراوەی سوننەیان بەكار نەدەهێنا ئەگەر بۆ شتێك نەبێت كە هەموو

---

[٤] (جامع العلوم والحكم : ج ٢٨ / ص ١٥) .

ئەوانە نەگرێتەوە ، وە واتـــای ئـەوەش گێڕدراوەتەوە لـــە (لحسن) و (الأوزاعي) و (الفُضيل) ی كوڕی (عياض) . بەڕەحمەت بن . .

دووەم : ئوممەتەكەم دەبێت بە حەفتا و سێ حزب و گروپەوە :

هەورەها پێغەمبەری خوا ﷺ ئەوەی پێ ڕاگەیاندووین كە ئوممەتەكەی دەبێت بە حەفتا و سێ گروپ و حزبەوە ، ئەوەش لەو فەرموودەیەی كە (عوف) ی كوڕی (مالك) رضي الله عنه بۆمان دەگێڕێتەوە كە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : ((افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة ، فواحدة في الجنة وسبعين في النار ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة ، فواحدة في الجنة وإحدى وسبعين في النار ، والذي نفسي بيده لتفترقن أمتي على ثلاث وسبعين فرقة [٥] ، فواحدة في الجنة وثنتين وسبعين في النار ، قيل : يا رسول الله من هم ؟ قال : هم الجماعة)) [٦] . وفي روايةٍ أخرى قال ﷺ : ((ما أنا عليه اليوم وأصحابي)) [٧] .

---

[٥] **سودێك : ئيمامی (القرطبي) . بە ڕەحمەت بێت . لە تەفسیری ئایەتی ﴿ ... وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ ...﴾ دا فەرموویەتی : ((وقد قال بعض العلماء العارفين : هذه الفرقة التي زادت في فِرَق أمَّة محمَّد ﷺ هُمْ : قَومٌ يُعادونَ العُلماء ويُبغضونَ الفقهاء)) (٧ / ١٤١) ، واتە : هەندێك زانایانی شارەزا و خوا ناس فەرموویانە : ئەو فیرقەیەی كە زیادی كردووە لە فیرقەكانی ئوممەتی محمَّد ﷺ ئەوانە بریتین لە : كەسانێك كە دژایەتی زانایان دەكەن و ڕقیانە لە شەرع ناس و فەقیهەكان .**

[٦] صحيح سنن ابن ماجه رقم : (٣٩٩٢) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة للألباني رقم : (١٤٩٢) .

واتـه : جولەکـەکان بـوون بـه حـەفتا و یـەك گـروپ و کۆمەڵـەوە ، دانەیـەکیان لـه بەهەشـتدایه ، و حەفتاشـیان لـه دۆزەخدایـه ، وە خـاچ پەرسـتانیش بـوون بـه حـەفتاو دوو گـروپ و کۆمەڵـەوە ، دانەیـەکیان لـه بەهەشـتدایه ، و حـەفتا و یەکیشـیان لـه دۆزەخدایـه ، وە سـوێند بـەو خوایەی کە گیانی منی بە دەستە ، بێگومان ئومەتەکەی منیش دەبێت بە حەفتا و سێ گروپ و کۆمەڵەوە ، یەکێکیان لە بەهەشت دایە و حەفتا ودووی لە دۆزەخ دایە ، ووترا : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ کێن ئەوانەی کە ڕزگاریـان دەبێـت ؟ فـەرمووی : کۆمـەڵی گـەورەی موسـڵمانانە . وە لـە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە فەرمووی : ئەوانەن کە لەسەر ئەوەن کە ئەمڕۆ من و هاوەڵانمی لە سەرە .

کەواتە بەپێی ئەم فەرموودەیە : تەفریقە و حزبایەتی هۆکارێکە بۆ چوونە دۆزەخ و ڕزگاربوونیش لێی بەهۆی دووركەوتنەوەیە لە تەفریقە و حزبایەتی ، با ئەنجامدەرانی هەر بیانوویەك بێننەوە بۆ ڕەوایی پێدانی کارەکەیان !!!

---

(٧) رواه الطبراني في (المعجم الصغير) رقم : (٧٢٤) و (المعجم الأوسط) رقم : (٤٨٨٦) والحاكم في (المستدرك) رقم : (٤٤٤) وغيرهما ، وانظر : صحيح سنن الترمذي رقم : (٢٦٤١) .

وەسفی حزبایەتی لە سوننەتی پێغەمبەری خوادا ﷺ

یەکەم : تەفریقە و حزبایەتی بانگێشی نەفامیە ((دعوى الجاهلية)) :

دوژمنانی ئیسلام و موسڵمانان لە کۆن و لە نوێیشدا هەوڵی ئەوەیان داوە کە دووبەرەکێ و دژایەتی بخەنە نێو موسڵمانانەوە ، و ئاگری شەر لە نێوانیان هەڵگیرسێنن ، بەبێ جیاوازی لە نێوان ئەوەی کە دوژمانیان جوولەکە بێت یان درووستکراوەکان و کلەکانیان لە نێو کۆمەڵگای موسڵماناندا ، ئەوەتا خوای پەروەردگار ئەو ڕاستیەی لە قورئانەکەیدا تۆمارکردووە ، ئەوەش کە فەرموویەتی : ﴿ لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا ﴾ (المائدة : ٨٢) .

یەکێکیش لە شێواز و هەوڵەکانیان بۆ پیادەکردن و بەکارکردنی دژایەتیان لە واقیعدا بەرامبەر بە موسڵمانان ، هەوڵدانیانە بۆ نانەوەی دووبەرەکی و دژایەتی لە نێوانیان بۆ ئەوەی بەئاسانی بتوانن وەکو پاروویەکی ئاسان بۆیان بخرێن ، بێ ئەوەی پێویست بە جووین بکات ، ئەوەتا پەڕەی کتێبەکانی فەرموودە و ڕاڤەکانی قورئانی پیرۆز یەکێك لەو هەوڵانی بۆمان تۆمار کردووە کە جوولەکە دوژمنانی خوای پەروەردگار و بکوژانی پێغەمبەران . علیهم السلام . ، و دووژمنانی مرۆڤایەتی هەوڵی پیادەکردنیان داوە بەڵام بە ویستی خوای پەروەردگار پاشان بە دانایی پێغەمبەرکەی ﷺ ئاگری ئەو کارە کوژراوەتەوە و خامووشکرا و هەر لە سەرتایدا لە گۆڕ نراوە ، بۆ ئەوەی ببێت بە پەند و ئامۆژگاریەك بۆ نەوە و

ڕۆڵەکانی ئیسلام ، نەکەن بکەونە ئەو داوەی کە جوولەکە و خاچ پەرستان و دروو ستکراو و کلکەکانیان لە ناو کۆمەڵگای موسڵماناندا لە هەموو سەردەمێکدا پیادەی دەکەن .

پێشەوا (الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . لە تەفسیرەکەیدا دەگێڕێتەوە و دەفەرموێت : لە (زيد) ی کوڕی (أسلم) دوە فەرموویەتی : ((مرّ شأسُ بن قيس . وكان شيخًا قد عَسَا في الجاهلية ، عظيمَ الكفر ، شديد الضِّغن على المسلمين ، شديدَ الحسد لهم . على نفر من أصحاب رسول الله ﷺ من الأوس والخزرج ، في مجلس قد جمعهم يتحدّثون فيه . فغاظه ما رأى من جَماعتهم وألفتهم وصَلاح ذات بينهم على الإسلام ، بعد الذي كان بينهم من العداوة في الجاهلية ، فقال : قد اجتمع مَلأ بني قَيْلة بهذه البلاد ! [٨] لا والله ما لنا معهم ، إذا اجتمع ملأهم بها ، من قرار ! فأمر فَتى شابًّا من يهودَ وكان معه ، فقال : اعمد إليهم ، فاجلس معهم ، وذَكّرهم يَوْم بعاث وما كان قبله ، وأنشدْهم بعض ما كانوا تقاوَلوا فيه من الأشعار . وكان يوم بُعَاث يومًا اقتتلت فيه الأوس والخزرج ، وكان الظفرُ فيه للأوس على الخزرج . ففعل .

فتكلم القوم عند ذلك فتنازعوا وتفاخروا ، حتى تواثب رجُلان من الحيَّين على الرُّكَب : أوسُ بن قَيْظي ، أحد بني حارثة بن الحارث من الأوس . وجبّار بن صخر ، أحد بني سَلمة من الخزرج . فتقاولا ثم قال أحدهما لصاحبه : إن شئتم والله رَدَدْناها

---

[٨] الملأ : الرؤساء وأشراف القوم ووجوههم ومقدموهم ، الذين يرجع إلى قولهم ورأيهم . وبنو قيلة : هم الأنصار من الأوس والخزرج ، وقيلة : اسم أم لهم قديمة ، هي قيلة بنت كاهل ، سموا بها .

الآن جَذَعَةً ! [٩] وغضب الفريقان ، وقالوا : قد فعلنا ، السلاحَ السلاحَ !! موعدُكم الظاهرة . والظاهرةُ : الحَرَّة . فخرجوا إليها . وتحاوز الناس . [١٠] فانضمت الأوس بعضها إلى بعض ، والخزرج بعضها إلى بعض ، على دعواهم التي كانوا عليها في الجاهلية .

فبلغَ ذلك رسولَ الله ﷺ ، فخرج إليهم فيمن معه من المهاجرين من أصحابه حتى جاءهم ، فقال : " **يا معشرَ المسلمين ، الله الله ، أبدعوى الجاهلية وأنا بين أظهُركم** ؟! بعد إذْ هداكم الله إلى الإسلام وأكرمكم به ، وقطع به عنكم أمرَ الجاهلية ، واستنقذكم به من الكفر ، وألَّف به بينكم ، ترجعون إلى ما كنتم عليه كفارًا ؟

فعرف القوم أنها نزغة من الشيطان ، وكيدٌ من عدوهم ، فألقوا السلاح من أيديهم ، وبكَوْا ، وعانقَ الرجال من الأوس والخزرج بعضُهم بعضًا ، ثم انصرفوا مع رَسول الله ﷺ سامعين مطيعين ، قد أطفأ الله عنهم كيدَ عدوِّ الله شَأس بن قيس وما صنع .

---

[٩] ردها جذعة : أي جديدة كما بدأت . والجذع والجذعة : الصغير السن من الأنعام ، أول ما يستطاع ركوبه . يعني أعدناها شابة فتية .

[١٠] " تحاوز الناس" ، مثل " تحوز وتحيز وانحاز " ، أي تنحى ناحية وانضم إلى جماعته ، والذي يلي هذه الكلمة هو تفسيرها قوله : " فانضمت الأوس ... " وفي المطبوعة : " تحاور " بالراء ، ولا معنى لها هنا . والجملة كلها من أول قوله " وتحاوز ... " إلى "ا لتي كانو عليها في الجاهلية " مما أسقطه ابن هشام من نص ابن إسحاق ، وليس في السيرة . ونص الطبري هنا أتم من نص ابن هشام في مواضع من هذا الأثر .

فأنزل الله في شأس بن قيس وما صنع : ﴿ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا ﴾ (آل عمران : ٩٨ . ٩٩) الآية . وأنزل الله عز وجل في أوس بن قَيْظيّ وجبّار بن صخر ومَنْ كان معهما من قومهما الذين صنعوا ما صنعوا عما أدخل عليهم شأس بن قيس من أمر الجاهلية : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴾ (آل عمران : ١٠٠) إلى قوله : ﴿ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾)) (آل عمران : ١٠٥) [١١] .

واتە : جارێكیان (شأسُ) ی كوڕی (قیس) . كە پیاوێك بوو تەمەنێكی گەورەی هەبوو لە سەردەمی نەفامیدا ، و بێباوەڕێكی سەرسەخت بوو ، زۆریش ڕق لە دڵ بوو بەرامبەر موسڵمانان ، و زۆریش لەچەری (حەسادەتی) بە موسڵمانان دەبرد . بە لای كەسانێك لە هاوەڵانی پێغەمبەری خوادا ﷺ تێپەڕی لە ئەوس و خەزرەج بوون ، لە كۆڕێكدا كە كۆی كردبوونەوە ، و تیایدا ووتوویژیان دەكرد ، ئەوەی بینی لێیان كە یەك كۆمەڵن ، و كۆكن ، و نێوان دروستیان لە سەر ئیسلام تووڕەی كرد و ڕقی هەستان ، دوای ئەوەی كە دژایەتیان لە نێواندابوو لە سەردەمی نەفامی ، بۆیە ووتی : دەبینم دەم سپی و پیاو ماقوڵانی

---

[١١] (سيرة ابن هشام ٢ : ٢٠٤ – ٢٠٦) ، وانظر : (تفسير الطبري : ج ٦ / ص ٥٥ . ٥٦ ، برقم : ٧٥٢٤ ، و تفسير البغوي : ج ٢ / ص ٧٥ ، و تفسير ابن كثير : ج ٢ / ص ٩٠ ، و فتح القدير : ج ٢ / ص ٥) .

نـەوەکانی (قَيْلة) لـەم وڵاتـەدا کۆبوونەتـەوە ، ئەگـەر دەم سـپی و پیـاو مـاقوڵانی ئـەوان لـە گـەڵ یەکـدا کـۆك بـن ، نـە بـەخوا ئێمـە لـە گەڵیانـدا نامانکرێت و مانەوەمان نیە ! بۆیە فەرمانی بە لاوێك کرد لە جولەکەکان کە لە گەڵیدا بوو ، و ووتی : بڕۆ لایان و لە گەڵیاندا دانیشە و ڕۆژەکانی جەنگی (بُعاث) و ئەوانەی پێش ئەویشیان بیربخەرەوە ، وە هەندێك لەو هونراوانەیان بیر بخەرەوە کە لەو سەردەمانەدا دەیانووت . ڕۆژی (بُعاث) یـش ڕۆژێـك بـوو ئـەوس و خـەزرەج تێیـدا جـەنگاوون ، و ئـەوس بەسـەر خەزرەجدا سەرکەوتوو بووە . ئەو لاوەش کە پێی ووترا ئەنجامی دا ، ، خەڵکەکەش دەستیان کرد بە قسەکردن کرد و ناکۆکی کەوتە نێوانیان ، و دەسـتیان کـرد بـە فـەخرکردن بـەوەوە ، تـاکو گەشـتە ئـەوەی کـە دوو لـە پیاوانی دوو گەڕەك و لاکە لە سەر چۆك دانیشتن و ئامادەباش بوون بۆ جەنگ ، کە : (أوسُ) ی کوڕی (قَيْظي) کە یەکێك بوو لە نەوەکانی (حارثة) ی کوڕی (الحارث) و ئەوسی بوو ، لە گەڵ (جبّار) ی کوڕی (صخر) کە یەکێك بوو لە نەوەکانی (سَلمة) و خەزرەجی بوو . ئەو دووە دەستیان بە قسـەکردن و یـەکێکیان بـەوی تریـانی ووت : ئەگـەر بتانـەوێت والله سەرلەنوێ تازەی دەکەینەوە ! بەوەش هەردوو لا توڕەبوون ، و ووتیان : ئەوە ئەنجامماندا ، ئادەی چەك چەك !! شوێنی دیاریکراومانیش (الظاهرة) یـە ، و هـەردوو لاش دەرچـوون بـۆ ئـەوێ ، و خەڵکەکـە بـوون بـە دوو کۆمـەڵی بەرامبـەر بەیـەك . ئەوسـیەکان ڕۆشـتنە لای یـەك و

خەزرەجیەکانیش بەهەمان شێوە ، لە سەر شێوازی بانگێشی سەردەمی نەفامی .

هەواڵی ئەوە گەشتە پێغەمبەری خوا ﷺ ، ئەویش لەگەڵ ئەوانەی کە لە کۆچەران لە گەڵیدا بوون دەرچوو بۆ لایان ، تاکو پێیان گەیشت ، و فەرمووی : ئەی کۆمەڵی موسڵمانان ، (الله الله) هێشتا من لە نێوانتانم و زیندووم بانگێشی نەفامی دەکەن ؟! ئەمە دوای ئەوەی کە خوای پەروەردگار هیدایەتی دان بۆ ئایینی ئیسلام ، و بەهۆیەوە ڕێزی لێگرتن ، و کرداری نەفامی لێدوورکردنەوە ، ڕزگاری کردن لە بێباوەڕی ، و خۆشی خستە نێوانتانەوە ، کەچی دەگەڕێنەوە بۆ ئەوەی کە لە سەری بوون لە بێباوەڕێتی ؟!

خەڵکەکەش زانیان کە ئەو کارە هاندانی شەیتانە ، و تەڵەکەی دوژمنانیانە ، بۆیە چەکەکانیان لە دەست فڕێدا و دەستیان کرد بە گریان ، پیاوانی ئەوس و خەزرەج دەستیان لە ملی یەکتر کرد ، پاشان لە گەڵ پێغەمبەری خوادا ﷺ ڕۆشتن بە گوێبیستی و گوێڕایەڵیەوە ، بەوەش خوای پەروەردگار ئاگری تەڵەکە و فێڵی دوژمنی خوا (شَأس) ی کوڕی (قیس) ی لێ دوورکردنەوە ، لەگەڵ ئەوی کە ئەنجامی دا .

خوای پەروەردگاریش سەبارت بە (شَأس) ی کوڕی (قیس) و کردەوەکە ئەم ئایەتەی دابەزاند : ﴿ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا ﴾ ، وە سەبارەت بە

هەريەك لــە (أوس) ى كــوڕى (قَيْظيّ) ، و (جبّار) ى كـــوڕى (صخر) ئەوانەش كە لە گەڵياندا بوون لە هاوعەشيرەتەكانيان كە ئەوەيان كرد كە كرديــان و بــووە هــۆى ئــەوەى كــە (شأس) ى كــوڕى (قيس) بتوانێــت كردەوەى سەردەمى نەفــامى بخاتە نێوانيـــان !!! خــواى پــەروەردگار ئــەم ئــايەتەى دابــەزاند ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا فَرِيقًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُم بَعْدَ إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴾ تــاكــو دەگــاتە ﴿ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ .

هەروەها پێشەوا (الطبري) . بە ڕەحمەت بێت . لە تەفسيرى ئايەتى : ﴿ قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ تَبْغُونَهَا عِوَجًا وَأَنتُمْ شُهَدَاءُ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ فەرموويەتى : ((**نزلت في رجل من اليهود حاول الإغراء بين الحيَّين من الأوس والخزرج بعد الإسلام ، ليراجعوا ما كانوا عليه في جاهليتهم من العداوة والبغضاء . فعنَّفه الله بفعله ذلك ، وقبَّح له ما فعل ووبَّخه عليه ، ووعظ أيضًا أصحابَ رسول الله ﷺ ، ونَهاهم عن الافتراق والاختلاف ، وأمرهم بالاجتماع والائتلاف**)) [١٢] .

واتە : ئەم ئايەتە سەبارەت بە پياوێكى جولەكە دابەزێنراوە ، كە لە هەوڵى دووبەرەكێ نانەوەى بوو لە نێوان دوو گەڕەك و تايفە لە ئەوس و خەزرەج پاش ئيسلام بوونيان ، بۆ ئەوەى ئەو دووبارە بكەنەوە كە لە سەردەمى نەفاميدا لەسەرى بوون لە دژايەتى و ڕقەبەرێ لە نێوانياندا ، بۆيە خواى پەروەردگار بە توندى بەرپەرچى دايەوە لەبەر ئەو كردەوەيەى ، و ناشرينى كردەوەكەى بۆ دەرخست و سەرزەنشتى كرد لە سەرى ، وە

---

[١٢] (تفسير الطبري : ج ٦ / ص ٥٤) .

هەروەها ئامۆژگاری هاوەڵانی پێغەمبەری خوای کرد ﷺ ، یاساغیشی لێکردن لە تەفریقە و جیاوازی ، و فەرمانی پێکردن بە کۆمەڵ بوون و هاریکاری لە نێوانیاندا .

کەواتە ناولێنانی پێغەمبەری خوا ﷺ بۆ ئەو کارەی کە لە نێوان پشتیوانان و کۆچەران ڕووی دا بە (**بانگێشی نەفامی**) بۆ ئاشکراکردنی قێزەونی کارەکەیانە ، نەك بۆ ڕێپێدانی کارەکەیان ، هەروەکو پێشەوا (النووي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**وَأَمَّا تَسْمِيَتُه ﷺ ذَلِكَ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ فَهُوَ كَرَاهَةَ مِنْهُ لِذَلِكَ**)) [١٣] .

بۆیە ناو و زاراوەکان ئەگەر بنەواشیان لە سەرچاوەکانی شەریعەتدا هاتبێت . کە قورئانی پیرۆز و سوننەتەکانی پێغەمبەرە ﷺ . کە بوون بە جێگە و هۆکاری تەفریقە و لاسایی کوێرانە و دەمارگیری ، کار و کرداری سەردەمی نەفامیە ، ئەوەتا شێخ (صالح آل الشيخ) لەو بارەیەوە فەرموویەتی : ((**أنَّهُ لا يُحدَثُ ألفاظ وأسماء يُجْمَعُ الناس عليها ويَتَعَصَّبُونَ لها ، وهي ليست من الألفاظ الشّرعية** " لأنَّ هذا نوع من الفُرْقَةْ والخلاف والافتراق .

ولهذا قال العلماء : **الله ـ عز وجل ـ سَمَّى أتباع محمد ﷺ مسلمين ومؤمنين ، وَسَّمى منهم المهاجرين ، وسَمَّى منهم الأنصار ، وسَمَّى منهم الأعراب ، وسَمَّى منهم إلى آخره ، وهذه التسميات لأجل مجيئها في القرآن فهي شرعية ، وهذه التسميات الشرعية إذا تُعُصِّبَ لها مع أنَّهَا شرعية صارت مذمومةً**

---

[١٣] (شرح النووي على مسلم : ج ٨ / ص ٣٩١) .

حـاشا اسم الإسلام و الإيمان . لهذا لما قام رجل من المهاجرين لأجل خلاف وقـال : يا للمهاجرين . ينتخي بهم !! وقام غلام من الأنصار فقال : يا للأنصـار . ينتخـي بهم !! فقال النبي ﷺ : أبدعوى الجاهلية وأنا بين أظهركم [١٤])) [١٥] .

واته : نابێت گۆ و ناوێلێك دابهێنرێت بەهۆیانەوە خەڵكانێكی لە سەر كۆبكرێتەوە ، و دەمارگیری بۆ بكرێت ، كەچی ناوێلێكی شەرعیش نین ، چونكە ئەمە جۆرێكە لە جۆرەكانی جیابوونەوە و جیاوازی و تەفریقە نانەوە .

بۆیە زانایان فەرموویانە : خوای پەروەردگار ناوی شوێنكەوتوانی محمدی ناوە بە موسڵمانان و باوەڕداران ، وە هەندێكی بە كۆچەران ناوبردووە ، و هەندێكی تریشیان بە پشتیوانان ، و هەندێكیان بە دەشتەكی (الأعراب) ناوبردووە ، وە ناوی هەندێكی تری ناوە بە ... هتد ، وە ئەم ناولێنانانەش لە بەر هاتنی لە قورئانی پیرۆز بە شەرعی دادەنرێن بەڵام ئەگەر ئەم ناونانانە شەرعیانە دەمارگێری لە سەر كرا ، سەرەڕای ئەوەی كە شەرعیشن ، ئەو كاتە لۆمەكراوون جگە لە ناوی (ئیسلام و باوەڕ) ، بۆیە ئەو كاتەی كە پیاوێك لە كۆچەران . لە بەر جیاوازی . ووتی : ئەی كۆچەران ، و فەخری پێوە دەكردن ، و لاوێك لە پشتیوانان هەستا و ووتی : ئەی پشتیوانان ، و فەخری پێوە دەكردن ،

---

[١٤] (البخاري (٤٩٠٥)/ مسلم (٦٧٤٨)) .

[١٥] (شرح العقيدة الطحاوية للشيخ صالح آل الشيخ : ج ١ / ص ٥٠٠) .

پێغەمبەری خواش ﷺ لەوکاتەدا فەرمووی : بانگێشی نەفامی دەکەن !! کەچی هێشتا من لە نێوانتانم و هێشتا زیندووم و نەمردووم .

لە کۆتایی ئەم تاو و توێکردنەدا بەوە دەگەین کە ((**كُلُّ مَا خَرَجَ عَنْ دَعْوَةِ الْإِسْلَامِ وَالْقُرْآنِ : مِنْ نَسَبٍ أَوْ بَلَدٍ أَوْ جِنْسٍ أَوْ مَذْهَبٍ أَوْ طَرِيقَةٍ : فَهُوَ مِنْ عَزَاءِ الْجَاهِلِيَّةِ** ؛ بَلْ لَمَّا اخْتَصَمَ رَجُلَانِ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فَقَالَ المهاجري : يَا لِلْمُهَاجِرِينَ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ : يَا لِلْأَنْصَارِ ، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : " أَبِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ ؟ " . وَغَضِبَ لِذَلِكَ غَضَبًا شَدِيدًا)) [١٧] .

واتە : هەموو ئەوەی کە لە بانگێشی ئیسلام و قورئان بەدەر بێت : جا ئەوە دانەپاڵ و نیسبەت بێت ، یان شارێك بێت ، یان ڕەگەز یان بۆچوون یان ڕێچکەیەك بێت ، ئەوا لە بانگێشی نەفامیە ، بەڵکو کاتێکیان دوو پیاو لە کۆچەران و پشتیوانان دووبەرەکێیەکیان نایەوە ، و کۆچەرەکە ووتی : ئەی کۆچەران ، و پشتیوانەکەش ووتی : ئەی پشتیوانان ، پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی : بانگێشی نەفامی دەکەن !!! کەچی هێشتا من لە نێوانتانم و زیندووم و نەمردووم ، و زۆر بەو شتە توڕەبوو .

دووەم : تەفریقە و حزبایەتی لە ئیسلامدا نیە ((لا حِلْفَ في الإسلام)) :

گومان لەوەدا نیە کە ئایینی ئیسلامی پیرۆز ئاینی خوای پەروەردگارە و ئایینێکی تێر و تەسەل و بێ کەم و کوڕیە ، پێغەمبەری خوا ﷺ

---

[١٧] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ٦ / ص ٣٨٨) .

وەفاتی نەکردووە تاکو ئایینەکەی بۆ کامڵ کراوە ، خـــوای پـــەروەردگـــار فـــەرمـــوویـــەتی : ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلَامَ دِينًا ﴾ (المائدة : ٣) ، واتە : جا ئەمڕۆ . کە ڕۆژی عەرەفیە . ئایین و بەرنامەکەتانم بە کۆتایی گەیاند و کامڵ و تەوا بۆکردن ، و ناز و نیعمەتی خۆمم بەسەر ڕشـتن ، و ڕازیـش بـووم بـەوەی کـە ئـایینی ئیسـلام ببێـت بـە ئـایین و بەرنامەتان .

ئـــەو تێروتەســـەلەی تەواویـــەش لـــە هـــەموو بوارەکاندایـــە ، بـــواری یەکخواپەرســـتی بێـــت ، یـــان بـــواری پەرســـتش و بـــەڕیوە بردنـــی وڵات و پەیوەندیـە کۆمەڵایەتیـەکان ، و پەیوەنـدی تاکـەکانی کۆمـەڵگا بەیەکـەوە و هـــەموو پەیوەندیـــەکانی تـــریش ، کـــە چـــاکەی موســـڵمانان و پتـــەوکردنی پەیوەندیەکانی تێدایە ، لەوانەش هاریکاری و پشت یەکگرتن بۆ چاکەکاری بە هەموو شێوەکانی ، لە برایەتی ئیسلامەتی و پەیوەندیەکانی تر ، بۆیە پێغەمبەری خوا ﷺ لەبەر پێویست نەبوونی ئایینەکەی بە دروست کردن و بەستنی پەیوەندی تر تیایدا قەدەغە کردووە ، هەروەکو (جُبَيْرِ) ی کوڕی (مُطْعِم) رضی الله عنه فەرموویەتی : پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " **لاَ حِلْفَ فِي الإِسْلاَمِ** ، ... " [١٨] .

---

[١٨] (رواه مسلم : ٢٥٣٠) .

واتاى (الحِلْف) يش هەروەكو پێشەوا (ابن حجر) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((الْحِلْف بِكَسْرِ الْمُهْمَلَة وَسُكُون اللَّام بَعْدهَا فَاء : الْعَهْد)) [١٩] ، بريتيە لە : پەيماندان .

پێشەوا (ابن حجر) . بە ڕەحمەت بێت . ئەوەشمان بۆ ڕوون دەكاتەوە كە لە سەردەمى نەفاميدا بەم شێوە و مەبەستە پەيمانيان دەبەست ، هەروەكو فەرموويەتى : ((أنهم كانوا يتعاقدون ، و يتحالفون على نصر بعضهم بعضا ، ويضعون أيديهم جميعا في جفنة فيها طيب أو غيره : ومنه : الحلفاء ، وحلفاؤهم ، وتحالفت ثم وغمس حلفا)) [٢٠] ، واتە : ئەوان لە سەردەمى نەفاميدا ، گرێبەندیان دەبەست و هاوپەيمانيان دەكرد لە سەر سەرخستنيان بۆ يەكتر ، و هەموويان دەستەكانيان دەخستە ناو تەشتێكەوە ، كە بۆنى خۆشى تێدا بوو يان هەر شتێكى تر ، وە هەر لەوەشە هاتووە زاراوەى : هاوپەيمانان ، و هاوپەيمانانيان ، و هاوپەيمانى بەست ، پاشان چووە ناو پەيامانێكەوە .

كەواتە ئەو پەيماندان و گرێبەند و كۆمەڵ بەستنانەى كە لە سەردەمى نەفاميدا هەبوون و پێچەوانەى ئيسلامن نابێت لە ئيسلامدا ببەسترێن ، پێشەوا (النووي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((وَأَمَّا قَوْله ﷺ : " لَا

---

[١٩] (فتح الباري لابن حجر : ج ٧ / ص ١٣٦) .

[٢٠] (مقدمة الفتح : ج ١ / ص ١٠٥) .

حِلْف فِي الْإِسْلَام " فَالْمُرَاد بِهِ حِلْف التَّوَارُث ، وَالْحِلْف عَلَى مَا مَنَعَ الشَّرْع مِنْهُ . وَاَللَّه أَعْلَم)) [٢١] .

واته : وه سەبارەت به فەرموودەی : هیچ پەیمانێك لە ئیسلامدا نیە ، مەبەست پێی پەیمانی میرات گرێتیە ، یان ئەو پەیمان بەستنانەی كە شەرع ڕێگری لێكردوون .

وەلامی ئەوەش ئاشكرایە كە ئەگەر كەسێك بڵێت بۆچی ؟! ئەوا لە وەلامیدا دەووترێت چونكە : ((أن الإسلام لا يحتاج معه إلى الحلْف الذي كان أهل الجاهلية يفعلونه ، فإن في التمسك بالإسلام كفاية عما كانوا فيه)) [٢٢] ، واتە : گومان لەوەدا نیە كە ئایینی ئیسلام لە گەڵ بوونی خۆیدا پێویستی بە هیچ پەیمانێك نیە كە لە سەردەمی نەفامیدا دەبەسترا ، و ئەنجامیان دەدا ، چونكە پابەند بوون و دەست گرتن بە ئیسلام بەسە و پێویست ناكات بەوەی كە ئەوانی تێدابوون .

دانای و حیكمەتیش لەوەدایە كە ((أن الشرع جاء بالانتصار من الظالم وأخذ الحق منه وإيصاله إلى المظلوم ، وأوجب ذلك بأصل الشريعة إيجابا عاما على من قدر من المكلفين ، وجعل لهم السبيل على الظالمين فقال تعالى : ﴿ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (الشورى : ٤٢) .

---

[٢١] (شرح النووي على مسلم : ج ٨ / ص ٣٠٢) .

[٢٢] (تفسير ابن كثير : ج ٤ / ص ٥٩٨) .

وفى الصحيح من قوله : " انصر أخاك ظالما أو مظلوما " قالوا : يا رسول الله ، هذا ننصره مظلوما فكيف ننصره ظالما ؟ قال : " تأخذ على يديه . في رواية : تمنعه من الظلم . فإن ذلك نصره " .

وقد تقدم قوله عليه السلام : " إن الناس إذا رأوا الظالم ، ولم يأخذوا على يديه ، أوشك أن يعمهم الله بعقاب من عنده ")) [٢٣] ، واته : شەریعەت هەموو ئەوەی تێدایە کە دەبێت سەربخرێت بەسەر ستەمکاراندا ، و مافەکانیان لێ بسەندرێتەوە ، و بگەڕێنرێنەوە بۆ ستەم لێکراوان ، وە لە بنەواکانی شەریعەتدا بە شێوەیەکی گشتی ئەوەشی پێویست کردووە ، کە بە پێی توانا تەکلیف لێکراون ، و تۆڵە و سزای توند و سەختیشی داناوە بۆ ستەمکاران ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ ، وە لە (صحيح) يشدا هاتووە کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : براکەت سەربخە ستەم کار بوو یان ستەم لێکراو ، ووتیان : ئەی پێغەمبەری خوا : ئەمەمان زانی کە سەری دەخەین ئەگەر ستەم لێکراوبوو ، ئەی چۆن سەری بخەین ئەگەر ستەم کار بوو ؟! ئەویش فەرمووی : دەستی دەگریت . یان : ڕێگری لێدەکەی لەوەی کە ستەم نەکات . ئا ئەوە سەرخستنێتی .

---

[٢٣] (تفسير القرطبي : ج ١٠ / ص ١٧٠) .

وه لـه پێشیشـدا ئـەو فەرموودەیـەمان هێنایـەوه کـه تێیـدا هـاتووه : ئەگـەر موسـڵمانان سـتەمکاریان بینـی و دەسـتیان نـەگرت ، ئـەوا نزیکـه خوای پەروەردگار له لای خۆیەوه سزایەك بەسەر هەموویاندا بدات .

کەواته هەروەکو (القارىء) فەرموویەتی : ((**فإن الإسلام أقوى من الحلف ، فمن استمسك بالعاصم القوي استغنى عن العاصم الضعيف**)) [٢٤] .

واته : پابەندبوون به ئیسلامەوه له هەموو پەیمانێك پتەوتره ، جا ئەو کەسەی دەستبگرێت به پارێزەری پتەوەوه ، پێویستی به پارێزەری لاواز نابێت .

بۆیـه ئـەو پەیوەندیانـەی کـه لـه ئیسـلامدا نـەهاتووه ، یـان قەدەغـەی کردوون ، ئەوا دروست نیه و نابێت موسڵمانان ئەنجامی بدەن ، به هەر بیانویەك بێت ، پێشەوا (ابن تيمية) . به ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**فَمِثْلُ هَذِهِ الْمُؤَاخَاةِ وَأَمْثَالِهَا مِمَّا يَكُونُ فِيهِ تَعَاوُنٌ عَلَى مَا نَهَى اللهُ عَنْهُ كَائِنًا مَا كَانَ : حَرَامٌ بِاتِّفَاقِ الْمُسْلِمِينَ . وَإِنَّمَا النِّزَاعُ فِي مُؤَاخَاةٍ يَكُونُ مَقْصُودُهُمَا بِهَا التَّعَاوُنُ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ، بِحَيْثُ تَجْمَعُهُمَا طَاعَةُ اللهِ ، وَتُفَرِّقُ بَيْنَهُمَا مَعْصِيَةُ اللهِ ، كَمَا يَقُولُونَ : تَجْمَعُنَا السُّنَّةُ ، وَتُفَرِّقُنَا الْبِدْعَةُ .**

فَهَذِهِ الَّتِي فِيهَا النِّزَاعُ . فَأَكْثَرُ الْعُلَمَاءِ لَا يَرَوْنَهَا ، اسْتِغْنَاءً بِالْمُؤَاخَاةِ الْإِيمَانِيَّةِ الَّتِي عَقَدَهَا اللهُ وَرَسُولُهُ " فَإِنَّ تِلْكَ كَافِيَةٌ مُحَصِّلَةٌ لِكُلِّ خَيْرٍ " فَيَنْبَغِي أَنْ يَجْتَهِدَ فِي تَحْقِيقِ أَدَاءِ وَاجِبَاتِهَا " إِذْ قَدْ أَوْجَبَ اللهُ لِلْمُؤْمِنِ عَلَى الْمُؤْمِنِ مِنْ الْحُقُوقِ

---

[٢٤] (تحفة الأحوذي : ج ٥ / ص ١٧٤) .

مَـا هُـوَ فَـوْقَ مَطْلُـوبِ النَّفُـوسِ)) [٢٥] ، واتـه : هاوشـێوەی ئـەم برایەتیـە و هاوشـێوەکانی لەوانـەی کـە تیایـدا هاوکـاری دەکرێـت لـە سـەر ئـەوەی کـە خـوای پـەرەوەردگار یاسـاغی لێکـردووە ، هـەر کەسـێك بێـت ، حەرامـە بـە کـۆڕای موسـڵمانان ، بـەڵکو جیاوازیەکـە لـەو جـۆرە برایەتیەدایـە کـە مەبەسـتیان پـێی هاوکاریـە لـە سـەر چـاکە و لەخواترسـان ، بەشـێوەیەك گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار کۆیـان دەکاتـەوە ، و سەرپێچیان بۆ خوای پەروەردگار لـە یـەکیان جیادەکاتـەوە ، هەروەکو دەڵێن : سوننەت کۆمان دەکاتەوە ، و بیدعەش لـە یـەك جیامـان دەکاتـەوە ، ئا ئەمەیـە کـە ناکۆکی لەسەرە ، ئا ئەم جۆرە زۆرینەی زانایان بە درووستی نازانن ، لەبەر بوونی ئـەو برایەتیـەی کـە لـە سـەر بـاوەڕ لـە لایـەن خـوای پـەروەردگار و پێغەمبەرەکەیـەوە ﷺ دامـەزرێنراوە ، چـونکە ئـەوە بەسـە ، و هـەموو چاکەیەك بەدی دەهێنێت ، بۆیـە پێویسـتە موسـڵمانان هـەوڵی ئەداکردنی پێویستیەکانی بکـەن ، چونکە زیـاد لـە سـەر ئـەوەی کـە خـەڵکانێك داوای دەکـەن خـوای پـەروەردگار چـەندەها مـافی لەسـەر بـڕواداران پێویسـت کردووە بەرامبەر بە برای بروادارياں .

لە کۆتاییدا ئەوە دووپات دەکەینەوە کـە : ((وَبِالْجُمْلَةِ فَجَمِيعُ مَا يَقَعُ بَيْنَ النَّاسِ مِنْ الشُّرُوطِ وَالْعُقُودِ وَالْمُحَالَفَاتِ فِي الْـأُخُوَّةِ وَغَيْرِهَـا تُـرَدُّ إلَـى كِتَـابِ اللَّهِ وَسُنَّةِ رَسُولِهِ ، فَكُلُّ شَرْطٍ يُوَافِقُ الْكِتَابَ وَالسُّنَّةَ يُوَفَّى بِـهِ ، و " مَـنْ اشْـتَرَطَ شَـرْطًا

[٢٥] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ٩ / ص ٢١١) .

لَيْسَ فِي كِتَابِ اللهِ فَهُوَ بَاطِلٌ ؛ وَإِنْ كَانَ مِائَةَ شَرْطٍ . كِتَابُ اللهِ أَحَقُّ ، وَشَرْطُهُ أَوْثَقُ " فَمَتَى كَانَ الشَّرْطُ يُخَالِفُ شَرْطَ اللهِ وَرَسُولِهِ كَانَ بَاطِلًا : مِثْلُ أَنْ يَشْتَرِطَ ... أَنَّهُ يُعَاوِنُهُ عَلَى كُلِّ مَا يُرِيدُ ، وَيَنْصُرُهُ عَلَى كُلِّ مَنْ عَادَاهُ ، سَوَاءٌ كَانَ بِحَقٍّ أَوْ بِبَاطِلٍ ، أَوْ يُطِيعُهُ فِي كُلِّ مَا يَأْمُرُهُ بِهِ ، ... وَنَحْوَ ذَلِكَ مِنْ الشُّرُوطِ)) [٢٦] ، واته : وه به شێوەیەکی گشتی هەموو ئەو مەرجگیری و گرێبەند و پێکەوەبوونانە کە لە نێوان خەڵکدا ڕوو دەدات لە برایەتی و جگە لەویش ، ئەوا دەبێت بگەڕێنرێتەوە بۆ لای قورئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، جا هەر مەرجێك گونجاو بێت لە گەڵ قورئان و سوننەت ئەوا وەفای پێوە دەکرێت ، وە ئەو کەسەش کە مەرجێك بە مەرج بگرێت کە لە قورئانەکەی خوای گەورەدا نەبێت ، ئەوا پوچەڵە ، ئەگەر سەد مەرجیش بێت ، ڕەواترین کتێب کتێبەکەی خوایە ، و مەرجەکانی ئەویش پتەوترن ، جا هەر کاتێك مەرجەکە پێچەوانەی مەرجی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی بوو ﷺ ئەوا پوچەڵە ، وە ئەوەی کە مەرج گیری بکرێت لەوەی کە : ... ، وە لەوەی کە هاریکاری بکات لە هەموو ئەو شتانەی کە دەیەوێت ، وە سەریبخات بەسەر هەموو ئەوانەی کە دژایەتی دەکەن ، بەبێ ئەوەی کە جیاوازی لە نێوان ئەوە بکرێت کە ڕەوایە یان ناڕەوا ؟! یان دەبێت گوێڕایەڵی بکات لە هەموو ئەوەی کە فەرمانی پێدەکات ، ... وە هاوشێوەکانی ئەم مەرجانە .

---

[٢٦] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ٩ / ص ٢١١) .

جا بابزانين شێخ (علي الحلبي الأثري) يش سەبارەت بە پەيوەندى موسڵمانان لە گەڵ يەكدا ، و نادروستى حزبايەتى ، دروستكردنى پەيمانێكى تر لە ناو ئيسلامدا ، و بەبەڵگە هێنانەوەى ئەم فەرموودەيە چيمان پێ دەفەرموێت ؟ شێخ فەرموويەتى : ((**من بدهيات الأمور عند المسلمين كافة ، أن الإسلام ربط المسلمين برابطة لا يمكن لأي تنظيم وضعي مهما حصل عليه من القوة والدقة أن يصل إلى مثلها ، وأن العلاقة أو الأخوة الإسلامية هي أساس الولاء والبراء في الإسلام ، فالمسلم ولي المسلم سواء عرفه أم لم يعرفه ، بل ولو كان أحدهما في المشرق والآخر في المغرب** .

وهذا يعني أن الإسلام لا يتحمل في داخله تنظيماً آخر ، بحيث تكون أسس ذلك التنظيم وقواعده أساساً للولاء والبراء " لأن هذا النوع من التنظيم يقتضي أن من انتظم فيه يستحق العون والنصرة والإخاء وغيرها من الحقوق ، ومن لم ينتظم فيه لا يستحق تلك الحقوق !!! مع أن الإسلام أعطى المسلم جميع هذه الحقوق ، لمجرد كونه مسلماً ، لا لسبب آخر .

ومن هنا يتبين معنى قوله ﷺ : " لا حلف في الإسلام ، وأيما حلفٍ كان في الجاهلية لم يزده الإسلام إلا شدةً " [٢٧] . وذلك أن الإسلام لما قضى على جميع المواد التي كانت أساس الولاء والبراء في الجاهلية ، وجعل الإسلام نفسه مادة الولاء والبراء وجعل جميع المسلمين سواسيةً في الحقوق ، لم يبق عنده مجال لتعدد الجماعات والكتلات المتفرقة بحيث لا يكون لإحداها حقوق وعلاقات بالأخرى حتى يحتاج إلى عقد التحالف بينهما .

---

[٢٧] (رواه مسلم : ٢٥٣٠) .

فالحديث يفيد : أن التحزب والافتراق إلى جماعات وأحزاب أمر لا يطابق معنى الإسلام ، ولا يتصور فيه " لأن مجرد التمييز بمحالفة خاصة يجعل غير الحليف في مكان أدنى من الحليف ، وهذا لا يجوز في شرع الله إذ الدنو والعلو مرده للطاعة لا لغيرها مما يخالف الائتلاف والجماعة .

قال شيخ الإسلام ابن تيمة رحمه الله : ((وليس لأحد أن ينصب للأمة شخصاً يدعو إلى طريقته يوالي ويعادي عليها غير النبي ﷺ ، ولا ينصب لهم كلاماً يوالي عليه ويعادي غير كلام الله ورسوله ، وما اجتمعت عليه الأمة ، بل هذا فعل أهل البدع الذين ينصبون لهم شخصاً أو كلاماً يفرقون به بين الأمة يوالون به على ذلك الكلام أو تلك النسبة ويعادون)) .

وهذا حال كثير من الجماعات والأحزاب الإسلامية اليوم ؛ أنهم ينصبون أشخاصاً قادة لهم ، فيوالون أولياهم ، ويعادون أعداهم ، ويطيعونهم في كل ما يفتون لهم دون الرجوع إلى الكتاب والسنة ، ودون أن يسألونهم عن أدلتهم فيما يقولون أو يفتون .

ومثل هذه المناهج لا تصلح أن تكون أساساً للتغيير ، ووحدة صف المسلمين بل ولم يحدث أن توحدت كلمة المسلمين على مذهب من المذاهب ، أو على حزب من الأحزاب ، رغم المحاولات التي بذلتها بعض الدول من أجل فرض ذلك المذهب أو ذلك الاتجاه القبلي أو الحزبي .

وفي إطار هذا المعنى : يمكن فهم حكم الأحزاب السياسية في الإسلام ، فإن الأحزاب السياسية تنظم أهلها على أسس وقواعد تختارها ، ثم تجعل الانتماء إلى الحزب أساس الولاء والبراء ، فالحزب حينما يحسن إلى من لم يدخل فيه لا يتعامل معه إلا معاملة لا تزيد على البر والإقساط الذي سمح الله للمسلمين أن

يعاملوا به المشركين في قوله : ﴿ لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ﴾ (الممتحنة : ٨) ، **أما الولاء الذي هو فوق هذا البر ، فإن الحزب لا يعامل به إلا من دخل فيه وانتمى إليه .**

بعد ذلك أقول : إذا قلنا بتكوين الأحزاب السياسية في الإسلام ، فالحزب أما أن يجعل الإسلام هو أساس الولاء والبراء ، أو يجعل أمراً آخر غيره !!! فإن الإسلام هو الأساس ، فإن الإسلام لا يحتاج إلى إقامة حزب آخر ، أو تنظيم جماعة أخرى ، بل هو نفسه يكفي لذلك .

والمقصود : أن الشريعة المطهرة قد حرمت كل ما من شأنه أن يقطع صلة المسلم بأخيه المسلم ، كما أنها ألزمت وأوجبت كل ما يؤدي إلى ربط صلة المسلم بأخيه المسلم ومحبته له .

بذا يكون قد ظهر الحكم وبان القول واستقر المنع ، مؤيداً ذلك كله بوجوه كثيرة : عقلية ونقلية داخلية وخارجية ، مما لا يستطيع أحد دفعه ـ بإذن الله ـ إلا بالكلمات الجوفاء والنكير ، والتنفير ، وذا لا يسوى بالنقير !! والحمد لله رب العالمين ، وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم)) [٢٧] .

واتە : يەكێك لە شتە بەڵگە نەویستەكان لای هەموو موسڵمانان بە گشتی ئەوەیە كە ئاینی ئیسلامی پیرۆز موسڵمانانی بەیەكەوە پەیوەند كردووە بە پەیوەندكارێك ، كە هیچ ڕێكخراوێكی تری مرۆڤ كرد ناتوانێت .

---

[٢٧] (الدعوة إلى الله بين التجمع الحزبي والتعاون الشرعي : ص ١٠٣ ـ ١٠٧ للشيخ علي حسن الحلبي الآثري) .

هەرچەندە هێز و ووردەکاری بەدەست بێنێت . بگاتە هاوشێوەکەی ، وە ئەو پەیوەندیە یان برایەتیە ئیسلامیە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوونە (الولاء والبراء) لە ئیسلامدا ، موسڵمان لە ئیسلامدا برا و دۆستی موسڵمانە بەبێ جیاوازی لەنێوان ئەوەی کە دەیناسێت یان نە ، بەڵکو ئەگەر یەکێکیان لە ڕۆژهەڵات بێت و ئەوی تریان لە ڕۆژئاوا .

ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت کە ئیسلام ئەوە هەڵناگرێت کە لەناویدا ڕێکخراوێکی تر هەبێت ، بەشێوەیەك بنەواکانی ئەو ڕێکخراوە و ڕێساکانی بنەوا بێت بۆ خۆشویستن و ڕق لێبوون ، چونکە ئەم جۆرە ڕێکخستنە ئەوە دەخوازێت کە ئەو کەسەی بڕواتە ناویەوە شایستەی یارمەتیدان ، و برایەتی ، جگە لە مافەکانی تری دەکات ، وە ئەوەش لە ڕیزەکانیان نەبێت ، ئەوا شایستەی ئەو مافانە نیە !!! ئەگەرچی ئیسلام هەموو ئەو مافانەی پێبەخشیوە تەنها بە موسڵمان بوونی ، نەك بۆ هیچ هۆکارێکی تر !!!

لەمەشەوە واتای ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەری خوامان ﷺ بۆ دەردەکەوێت کە فەرموویەتی : هیچ جۆرە پەیماندانێك نیە لە ناو ئیسلامدا ، و هەر پەیماندانێکیش لە سەردەمی نەفامیدا درابێت ئەوا ئیسلام پتەوتری دەکات .

وە ئەوەش لە بەر ئەوەیە کە ئیسلام هەموو ئەو شتانەی لەناودا کە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوون هەبوون لە سەردەمی نەفامیدا ، و خۆشی کرد بەجێگری بە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوون ، و هەموو

موسڵمانانی تێدا یەکسان کرد لەو مافانەدا ، جێگەی ئەوەی تێدا نەما بۆ فرە کۆمەڵێ و پارچە پارچەگەرێتیە پەرتەوازکارەکان ، بەشێوەیەك چەند مافێکی پەوەست هەبێت بە یەکێکیانەوە و پەیوەندی بەوی تریانەوە نەبێت ئەوەش وابکات کەپێویستی بەبەستنی پەیوەندی تر لە نێوانیاندا.

فەرموودەکەی سەرەوەش ئەوەمان پێ فێردەکات کە : حزبایەتی و پەرتەوازە بوون بۆ چەندەها کۆمەڵ و حزبی جیاجیا کردارێکە هاوکۆك نیە و ناگونجێت لە گەڵ واتای ئیسلام و تێیدا نیە ، چونکە تەنها جیاکاریەکی تایبەت بە پەیوەندیکار و پەیماندەرەوە وادەکات کە کەسێك کە پەیوەندی نەکات و پەیمان نەدات لە پلەیەکی نزمتر بێت لە پلەی پەیماندەر و پەیوەندیکارەوە ، وە ئەمەش لە شەریعەتی خوای پەروەردگاردا نابێت ، لە بەر ئەوەی کە نزمی و بەرزی دەگەڕێتەوە بۆ گوێڕایەڵی ، نەك بۆ شتی تر کە پێچەوانەی هاوکاری و کۆمەڵەکەوە .

شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تیمة) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((بۆ هیچ کەسێك نیە کە جگە لە پێغەمبەری خوا ﷺ کەسێك دابنێت بۆ ئوممەت ، و بانگەواز بکات بۆ ڕێگەکەی ، و خۆشویستن و ڕق لێبوونی لە سەر دابمەزرێنێت ، یان ووتەیەك . جگە لە ووتەکەی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەیان ﷺ و ئەوەی کە ئوممەت کۆڕای لەسەر کردوون . بۆ دابنێت و خۆشویستن و ڕق لێبوونی لە سەر دابمەزرێنێت ، بەڵکو ئەو کارە کردەوەی بیدعەکارانە ، ئەوانەی کە کەسێکیان بۆ دادەنێن ، یان ووتەیەکیان

بۆ دادەنێن !!! بەهۆیەوە تەفریقە لە نێو ئوممەتدا دەنێنەوە و خۆشویستن لە سەر ئەو ووتەیە یان ئەو نیسبەتە دادەمەزرێنن و ڕق لێبوونیشیان !!)) .

ئەمەش بار و حاڵی زۆرێك لە کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکانی ئەمڕۆیە !!! کە دەبینیت کەسانێك دادەنێن بە سەرکردەی خۆیان ، دۆستایەتی لایانگرانی دەکەن و دژایەتی دوژمنانی ، وە گوێڕایەڵیان دەکەن لە هەموو ئەو شتانەی کە فەتوایان بۆ دەدەن بەبێ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەت ، وە بێ ئەوەی پرسیاریان لێبکەن سەبارەت بە بەڵگەکانیان ، لەوەی دەیڵێن یان وەڵامی پێ دەدەنەوە !!!

بۆیە هاوشێوەی ئەم پەیڕەوانە ناگونجێت بکرێت بە بنەوایەك بۆ گۆڕانکاری ، و یەك ڕیزی موسڵمانان ، بەڵکو ڕووی نەداوە کە ووتەی موسڵمانان یەکی گرتبێت لە سەر مەزهەبێك لە مەزهەبەکان ، یان لە سەر حزبێك لە حزبەکان ، سەرەڕای ئەو هەموو هەوڵانەی کە لە لایەن هەندێك ووڵاتەوە دراوون ، بۆ ئەوەی ئەو مەزهەبە یان ئەو ئاراستە خێڵەکیە یان حزبیە بسەپێنن بەسەر خەڵکدا !!!

وە لە چوارچێوەی ئەم واتایەدا : دەتوانرێت حوکمی حزبە سیاسیەکان لە ئیسلامدا بزانین ، حزبە ئیسلامیەکان لایانگرانی خۆیان لە سەر کۆمەڵە بنەوا و ڕێسایەك ڕێك دەخات کە خۆی هەڵیان دەبژێرێت ، پاشان پەیوەندی کردن بۆ حزبەکە دەکاتە بنەوای خۆشویستن و ڕقلێبوون !! وە لە کاتێکیشدا کە حزب چاکە لە گەڵ یەکێکدا دەکات کە نەڕۆشتووەتە ڕیزەکانیەوە ، مامەڵەیەکی لە گەڵدا ناکات کە لەو مامەڵەیە

زیاتر بێت کە چاکەکاری و دادپەروەری تێدایە و خوای پەروەردگار فەرمانی بە موسڵمانان کردووە بەرامبەر بە بێباوەڕان ئەنجامی بدەن ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ﴾ (الممتحنة : ٨) ، بەڵام خۆشویستن کە لە سەروی ئەم چاکەکاریە ، ئەوا حزب مامەڵەی پێ ناکات لەگەڵ ئەوانە نەبێت کە هاتوونەتە ناویەوە و پەیوەندیان پێوەیە !!!

دوای ئەوە دەڵێم : ئەگەر بڵێن حزبی سیاسی دروست بکرێت لە ئیسلامدا ، ئەوا حزب یان دەبێت ئیسلام بکات بە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوون ، یان شتێکی تر جگە لەو بکاتە بنەوا !!! ئاشکراشە کە ئیسلام خۆی بنەوایە و پێویستی بەوە نیە کە هیچ حزبێکی تری تێدا دروست بکرێت ، یان ڕێکخراوێکی تری تێدا دروست بکرێت ، بەڵکو خۆی بەسە بۆ ئەوە .

مەبەستیش ئەوەیە : کە شەریعەتی ئیسلامی پیرۆز هەموو شتێکی قەدەغە و حەرام کردووە کە بوونی دەبێتە هۆی پچڕاندنی پەیوەندی موسڵمان بە برای موسڵمانیەوە ، و دەبێتە هۆی نەهێشتنی خۆشەویستی بۆی .

بەمەش حوکمەکە ئاشکرا بوو ووتەکەش دەرکەوت ، و حەرامێتی و ڕێگریەکەش جێگیر بوو ، بە پاڵپشتی کردنی هەموو ئەوە بە چەندەها ڕوو : ڕووی عەقڵی ، و گواستراوە (نقلیة) ، و ناوخۆیی و دەرەکی ،

بەشێوەیەك كە . بە ویستی خوای پەروەردگار . كەس ناتوانێت ڕەتی بكاتەوە ، جگە لە ووتەی بێ ناوەڕۆك و نكۆڵی لێكردن نەبێت ، و بە دوورلێكردنەوەی خەڵك نەبێت لێی ، وە ئەو كارانەش بێ نرخ و هیچ نین !! جا شوكر و ستایش بۆ پەروەردگاری جهانیان ، و صەلاّت و سەلامیش لە سەر پێغەمبەرمان (محمد) و ئەهل و بەیت و هاوەڵانی بێت .

سێیەم : تەفریقە و حزبایەتی لە شەیتانەوەیە نەك لە پەروەردگار ((إن تفرقكم في هذه الشعاب والأودية إنما ذلكم من الشيطان)) :

ئاشكرایە كە شەیتان سەرسەخت ترین دوژمنی مرۆڤی موسڵمانە ، و هەر لە مێژەوە سوێندی خواردووە كە نەوەكانی ئادەم عليه السلام لە خشتە بەرێت ، و بیانخاتە داوەكانیەوە ، ئەوەتا خوای پەروەردگار پێی ڕاگەیاندووین كە : ﴿إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ﴾ (فاطر : ٦) ، واتە : چونكە بە ڕاستی شەیتان دوژمنی ئێوەیە ، جا ئێوەش بە دوژمنی خۆتانی بزانن ، بێگومان ئەو تاقم و كۆمەڵی خۆی بانگێش دەكات بۆ ئەوەی بیانكات بە ئەهل و دانشتووی دۆزەخ ، وە فەرموویەتی : ﴿قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ﴾ (الحجر : ٣٩) ، واتە : ئیبلیس دەڵێت : ئەی پەروەردگار مادام بەهۆی ئادەمەوە عليه السلام منت سەرگەردان و سەرلێشێواو كرد ، مەرج بێت لە زەویدا هەموو تاوانێكیان بۆ بڕازێنمەوە و هەموویان سەرگەردان و سەرلێشێواو بكەم .

بۆيە دەبێت موسڵمانان لەوە بەئاگابن كە شوێنى شەيتان نەكەون و بكەونە تاوانەوە ، وە ئەگەر تاكو ئيستاش كە سێك گوێڕايەڵى بۆى هەبووبێت ، و تەفريقەى لە نێو موسڵماناندا ناوەتەوە ، بگەڕێتەوە بۆ لاى پەروەردگارى و گوێڕايەڵى ئامۆژگاريەكانى بێت ، نەك گوێڕايەڵى شەيتان بێت ، و شوێنى ووتەكانى بكەوێت ، خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَن يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنكُم مِّنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَكِنَّ اللَّهَ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ (النور : ٢١) ، واتە : ئەى ئەوانەى باوەڕتان هێناوە شوێنى هەنگاو و نەخشە و پلانەكانى شەيتان مەكەون ، چونكە هەر كەس شوێنى هەنگاو و نەخشە و پلانەكانى شەيتان بكەوێت ئەوا با بزانێت كە شەيتان هەميشە فەرمان بە خراپە و تاوان دەكات ، وە ئەگەر چاكە و ميهرەبانى خواى پەروەردگار نەبايە بەرامبەر بە ئێوە ئەوا كەسى لە ئێوە پاك نەدەكردەوە ، بەڵام خواى پەروەردگار ئەوەى كە خۆى بيەوێت پاكى دەكاتەوە ، خواى پەروەردگاريش بيسەر و زانايى ڕەهايە .

جا يەكێك لەو خراپەكاريانەى كە هەردەم شەيتان لە هەوڵدايە بۆ نانەوەى لە نێو موسڵماناندا ، تەفريقە و پەرتەوازەييە ، و كردنى موسڵمانانە بە چەندەها حزب و كۆمەڵى جياواز و دژيەك ، لە پەيڕەو و بەرنامەى كارياندا ، لە بيروباوەڕ و پەرستشياندا ، لە ئوصوڵ و فروعياندا !!! ئەم هەوڵەى شەيتانيش لە هەموو بوارەكاندايە ، وە پێغەمبەرى خوا

ﷺ ئوممەتەكەی لە هەموو دیاریدەكانی پەرتەوازەیی و تەفریقە ئاگادار كردووەتەوە ، بۆ ئەوەی ڕێگە لە پلانەكانی شەیتانی لە ڕەحمەتی خوا دەركراو بگرێت و ئوممەتەكەی لە یەك كۆمەڵی و نەبوونی پەرتەوازەیدا ، لەو پەڕی توانا و پتەویدا بژین ، ئەوەتا (أبو ثعلبة الخشني) رضي الله عنه بۆمان دەگێڕێتەوە و دەفەرموێت : "كان الناس إذا نزل رسول الله ﷺ منزلا ، تفرقوا في الشعاب والأودية ، فقال رسول الله ﷺ : " **إن تفرقكم في هذه الشعاب ، والأودية ، إنما ذلكم من الشيطان** " ، **فلم ينزل بعد ذلك منزلا إلا انضم بعضهم إلى بعض ، حتى يقال : لو بسط عليهم ثوب** ؛ **لعمهم** " [٢٨] .

واتە : هاوەڵان كە لە گەڵ پێغەمبەری خوادا ﷺ دەڕۆشتنە شوێنێك ، پەرش و بەڵاو دەبوونەوە لە ڕێگەوبان و دەشتەكاندا لە كاتی سەفەرەكانیان ، كە پێغەمبەری خوا ﷺ بەو شێوە بینی ، فەرمووی : ئەو پەرش و بەڵاو بوونەتەوەتان لە ڕێگەوبان و دەشتەكاندا لە شیەتانەوەیە ، هاوەڵانیش پاش ئەوە لە هەر دەرچوونێكیاندا ئەوەندە كۆدەبوونەوە و دەچوونەوەیەكدا ، ئەگەر پارچەیەكت بەسەردا بدایەن هەموویانی دەگرتنەوە .

لێرەدا دەبینین سەرەڕای ئەوەی كە پەرتەوازەیی و بڵاوەكردنیان تەنها لە ڕووكەشدا بوو ، سەرەڕای ئەوە پێغەمبەری خوا یاساغی ئەوی لێكردن بە گشتی ، چونكە پەرتەوازەیی و تەفریقەكردن بە گشتی زەمكراوە ، ئەم

---

[٢٨] (صحيح سنن أبي داود : ج ٦ / ص ١٢٨) .

فەرموودەیەش بەڵگەی ئاشکرا و ڕوونە لە سەر ئەوەی با ئەو کارە لە ڕوکەشیشدا بێت نەك لە بیروباوەڕ و پەیڕەو و بەرنامەی کاردا ، هەروەکو لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا دەبینرێت ، بۆیە پێویستە لە سەر موسڵمانان . لە بواری تێکۆشاندا بن یان لە بواری بانگەشەدا . کە کۆببنەوە و لەگەڵ یەك بن بەشێوەیەك کە هاوشانێتی وهاریکاری لە گەڵ یەکدا دروست بکەن ، و تەنانەت ئەگەر لەڕواڵەتیشدا بێت وا دەرنەکەون کە جیاوازن ، چونکە ئەو کارە گاریگەری دەروونی لەسەر تاکەکان دەبێت ، وخواست و ویستەکانی شەیتان بەدی دێنێت .

لەمەوە بۆمان دەردەکەوێت لە بەر ئەوەی پێکەوە بوون و یەکبوون و یەك کۆمەڵی موسڵمانان توانا دەخاتە سەر توانای موسڵمانان ، و لاوازی لەسەر لاوازان لادەبات ، بە پێچەوانەشەوە تەفریقە و پەرتەوازەیی و دژیەك بوون ، و لە یەك دابڕان ئوممەتە بەهێزەکان لاواز دەکات ، و ئوممەتە لاوازەکانیش دەسڕێتەوە ، دەبینین ئاینی ئیسلامی پیرۆز هەوڵی ئەوەی داوە کە شوێنکەوتوانی دوور بخاتەوە لە هەموو ئەو شتانەی کە بۆی هەیە تاکەکانی لە یەك دابڕێت ، پەیوەندیان بەیەکەوە نەهێڵێت ، پێغەمبەری خوا ﷺ زۆر ڕقی لە تەفریقە و پەرتەوازەیی بووە ، و زۆریش ئوممەتەکەی لەم نەخۆشیە کوشندەیە ئاگادار کردووەتەوە ، ئاکامە خراپەکانی بۆ خستوونەتە ڕوو ، بۆیە دەبینین بە هەموو شێوەیەك بەگژ شێواز و جۆرەکانی تەفریقە و پەرتەوازەییدا چووتەوە ، تەنانەت ئەگەر ئەو تەفریقە و پەرتەوازیە لە ڕواڵەتدا بووبێت ، هەروەکو لەو سەفەرەی

هاوەڵانیدا دەرکەوتووە ، وە دەبێت موسڵمانان بزانن کە پارێزگاری کردن لە سەر یەك ڕێزی موسڵمانان ، و مانەوەیان بە یەك کۆمەڵ ، پەرستشێکە زۆر گەورەیە موسڵمان پێی نزیك دەبێتەوە لە پەروەردگاری خۆی ، بۆیە پێویستە هەموو شتێکی لە پیناودا ببەخشرێ و هەوڵی زیاتری بۆ بخرێتە گڕ بۆ ئەوەی جارێکی تر موسڵمانان ڕۆڵی خۆیان ببیننەوە هەروەکو لاپەڕە گەشەکانی مێژووی پڕ سەروەریمان تۆماری کردووە .

ئەم فەرموودەیەش دەچێتە ڕیزی ئەو فەرموودانەی پێغەمبەری خوا ﷺ تیایدا کە یاساغی دەکات لە تەفریقە و پەرتەوازەیی و حزبایەتی ، و پەرۆشی پێغەمبەری خواش ﷺ دەردەخات لە سەر یەك ڕیزی موسڵمانان ، و هەوڵدانی بۆ هاودەنگی و برایەتی و پەیوەست بوونیان بەیەکەوە ، بۆ ئەوەی موسڵمانان وەکو جەستەیەك بن ئەگەر ئەندامێکی ئازاری هەبوو ، هەموو بەشەکانی تری شەو نخوونی و بەئازار بن بۆی ، و موسڵمانان زیاتر و زیاتر دووربکەونەوە لە تەفریقە و حزبایەتی .

چوارەم : حزبایەتی پەرتەوازکار و تەفریقەنەرەوەیە ((مُتَفَرِّقَة)) :

ڕەنگە ناونیشانی خاڵی چوارەم جێی سەرسوڕمانی خوێنەر بێت . کە یەکەم جار بەرچاوی دەکەوێت . و بڵێت چۆن ((**حزبایەتی پەرتەوازکار و تەفریقەنەرەوەیە**)) ؟! بەڵام بەدڵنیاییەوە کە ئەم فەرموودەیەی (ابن مسعود رضی الله عنه) ببیستێت ئەو سەرسوڕمانەی دەڕەوێتەوە کە تێیدا هاتووە : " **خطاً لنا رسول الله ﷺ خطاً بيده** ثُمَّ قال : " **هذا سبيل الله مستقيماً** " **ثمَّ خط خُطوطاً عن يمينه وشماله ثمَّ** قال : " **هذه سُبُلٌ مُتَفَرِّقَة** ، **على كُلِّ سَبيلٍ منها شَيطانٌ**

يدعو إليه " ثُمَّ قرأ : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) [٢٩] ، **واته : پێغەمبەری خوا ﷺ هێڵێکی کێشا و پاشان فەرمووی : ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای گەورەیە ، پاشان بە لای ڕاست و چەپی ئەو هێڵەدا چەند هێڵکی تری کێشا و فەرمووی : ئەمەش ڕێچکە و ڕێبازی پەرتەوازکارن ، هەر ڕێچکەیەك شەیتانێکی لە سەرە بانگەوازی بۆ دەکات ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندووە :** ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

کەواتە نەك هەر جێگەی سەرسوڕمان نیە بەڵکو خوێنەری ڕەوا بێژ دەبێت ئەوە دووپات بکاتەوە کە پێشەوا (ابن تيمية) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویەتی : ((أصل الدين أن الحلال ما أحله الله ورسوله ، والحرام ما حرمه الله ورسوله ، والدين ما شرعه الله ورسوله ، ليس لأحد أن يخرج عن الصراط المستقيم ، الذي بعث الله به رسوله ، قال الله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ

---

[٢٩] أخرجه أحمد : (١/ ٤٣ و ٤٦٥) والطيالسي رقم : (٢٤٤) وأخرجه الدارمي في سننه في المقدمة ، باب في كراهة أخذ الرأي ، وابن أبي عاصم في كتاب السنة (١ / ١٣) ، وابن حبان (الإحسان) ١ / ١٨٠ - ١٨١ تحت رقم (٦ - ٧) ، والحاكم في المستدرك (٢ / ٣١٨) . وأخرجه عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما ، ابن ماجه في المقدمة ، باب اتباع سنة رسول الله ﷺ ، حديث رقم (١١) ، وابن أبي عاصم في كتاب السنة (١ / ١٣) . والحديث صححه ابن حبان ، والحاكم ، وحسن إسناده محقق الإحسان ، وقال الألباني في ظلال الجنة (١ / ١٣) : صحيح لغيره ، وحسنهُ في (مشكاة المصابيح) : (١/٥٩).

فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، وفي حديث عبدالله بن مسعود رضي الله عنه)) [٣٠] .

واتە : بنەوای ئایین بریتیە لەوەی کە حەڵاڵ ئەوەیە کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ حەڵاڵیان کردووە ، و حەرامیش ئەوەیە کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ حەرامیان کردووە ، ئایینیش ئەوەیە کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ شەرعاندوویانە ، بۆیە بۆ کەس نیە لە ڕێگا ڕاستەکە لابدات ، ئەو ڕێگایەی کە خوای پەروەردگار پێغەمبەرەکەی ﷺ پێ ناردووە ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، وە لە فەرموودەکەی (عبدالله) ی کوڕی (مسعود) دا هاتووە رضي الله عنه .

وە ئەوانەش کە لە ڕێگا ڕاستەکە لادەدەن ، ئەهلی بیدەعن نەك ئەهلی سوننە [٣١] ، ئەوەتا پێشەوا (الشاطبي) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((ومن الآيات قوله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **فالصراط المستقيم هو سبيل الله الذي دعا عليه وهو السنة ، والسُّبُل هي سبل الاختلاف الحائدين عن الصراط**

---

[٣٠] (مجموع الفتاوى : ج ١٠ / ص ٣٨٨) .

[٣١] وعن مجاهد في قوله : " ولا تتبعوا السبل " قال : البدع والشبهات .

المستقيم ، وهم أهل البدع ، وليس المراد سبل المعاصي " لأن المعاصي من حيث هي معاص لم يضعها أحد طريقا تسلك دائما على مضاهاة التشريع ، وإنما هذا الوصف خاص بالبدع المحدثات)) [٣٢] .

واتە : لەو ئایەتانەش ووتەی خوای پەروەردگارە کە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، کە ڕێگا ڕاستەکە ڕێگای خوای پەروەردگارە کە بانگەشەی لە سەر کردووە و بریتیە لە سوننەت ، ڕێچکەکانیش بریتیە لەو ڕێچکە جیاوازانەی کە لە ڕێگا ڕاستەکە لایانداوە ، و بیدعەکاران دەگرێتەوە ، نەك ڕێچکەکانی تاوان ، چونکە تاوانەکان لەو لایەنەی کە تاوانن کەس داینەناوون وەکو ڕێگایەك بۆ ئەوەی بگیرێتە بەر بەبەردەوامی ، وەکو هاوشێوەیەك بۆ شەریعەت ، بەڵکو تەنها ئەم وەسفە تایبەتە بە بیدعە و داهێنراوەکانەوە .

وە پێشەوا (الشاطبي) . بە ڕەحمەت بێت . دوای ئەم ووتەیەی بەڵگە بەو ڕیوایەتەی سەرەوەی فەرموودەکەی (ابن مسعود) رضي الله عنه دەهێنێتەوە ، و پاشان ڕیوایەتێکی تری فەرموودەکەی دەهێنێتەوە کە تێیدا پێناسەی ڕێگای ڕاستی هاتووە بەوەی کە فەرموویەتی : ((**تركنا رسول الله ﷺ في أدناه وطرفه في الجنة وعن يمينه جواد وعن يساره جواد ؟ وعليها رجال يدعون من مر بهم : هلم لك فمن أخذ منهم في تلك الطرق انتهت به إلى النار ومن استقام**

---

[٣٢] (الاعتصام : ج ١ / ص ٣٨) .

إلى الطريق الأعظم أنتهى به إلى الجنة ثم تلا ابن مسعود : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾)) [٣٣] .

واته : پێغەمبەری خوا ﷺ لە خوارەوەی ڕێگا ڕاستەکەوە بەجێی هێشتووین ، ئەو سەرەکەشی لە بەهەشتدایە ، و لەلای ڕاستی چەند جادە (ڕێگا) یەك هەیە و لەلای چەپیشی چەند جادەیەك ، و لە سەر هەریەکەیان چەندەها پیاو هەن و بانگەشەی ئەوانە دەکەن کە بەلایاندا تێپەڕێت ، وەرە ئەم ڕێگایە بگرە بەر بۆ تۆیە ، جا هەر کەسێك ئەو ڕێگایانە بگرێتە بەر دەتگەیەنێتە دۆزەخ ، وە ئەوەش بەردەوام بوو لە سەر ڕێگا ڕاستەکە ئەوا دەتگەیەنێتە بەهەشت ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ .

کەواتە ئەو کەسەی کە دەیەوێت بڕواتە بەهەشت و دووربکەوێتەوە لە دۆزەخ ، دەبێت دووربکەوێتەوە لە حزبایەتی ، و تەفریقە و پارچە گەرێتی موسڵمانان .

---

[٣٣] (الاعتصام : ج ١ / ص ٣٨) .

پێنجەم : بوونى تەفریقە و حزبایەتى عەزابە نەك ڕەحمەت ((الفرقة عذاب)) :

پێغەمبەرى خوا ﷺ بوونى تەفریقە و حزبایەتى بە عەزاب داناوە نەك بە ڕەحمەت ئەوەتا لە فەرموودەیەك لە فەرموودەكانیدا فەرموویەت : " الجماعة رحمة ، والفرقة عذاب " [٣٤] .

واتە : یەكبوون و یەك كۆمەڵێتى و جەماعەى موسڵمانان ڕەحمەتە ، و پەرتەوازەیى و پارچەگەریشتان سزا و عەزابە .

بێگومانم لەوەى كە موسڵمانى شوێنكەوتەى پێغەمبەرى خوا ﷺ بە بیستنى هەواڵى پێغەمبەرەكەى ﷺ دڵنیایە ، و پێویست بەهیچى تر ناكات ، خۆ ئەگەر لەواقیعیشدا ڕاستى ئەو كارە بەچاوى خۆى ببینێت ، ئەوا زیاتر دڵنیا ئەبێت لە ڕاستیەكان ، بۆیە دواى بیستنى ئەم فەرموودەیە ئەگەر بڕوانینى حاڵى موسڵمانان ئەو بار و دۆخە ناهەموارەى كە تێیدا دەژین ، دەبینین بەڕاستى پەرتەوازەیى و پارچەگەرێتى و حزبایەتى عەزاب و نارەحەتیە ((إن الفرقة عذابٌ ، عذابٌ للنفس ، وعذاب للجسم ، وعذابٌ مخيم في كل صورة من صور الحياة والتعايش بين الناس ، ولهذا لها أضرار كبيرة ، ومساوئ خطيرة منها : استبدال للأمن بالخوف ، واستبدال للشبع بالجوع ، وإراقة للدماء ، وهتك للأعراض ، وقطع للسبل ، وتسلط للسفهاء ، وانتشار للجهل ، ورفعةٌ للجهال ، ونقص في العلم ، وغربةٌ لأهله ، وضعف

---

[٣٤] (صحيح الجامع الصغير رقم : ٣١٠٩) .

الدين وغربته)) [٣٥] ، واته : بێگومان تەفریقە ئازارە بەگشتی ، ئازارە بۆ دەروون ، و ئازاریشە بۆ جەستە ، و ئازارێك كە باڵی كێشاوە بە سەر هەموو شێوەیەك لە شێوەكانی ژیان و پێكەوە ژیانی نێوان خەڵكی ، بۆیە زەرەر و زیانێكی گەورەی هەیە ، كۆمەڵە خراپەیەكی ترسناكیشی هەیە ، لەوانە : گۆڕینی ئەمن و ئاسایش بە ترس ، و گۆڕینی تێری بە برسێتی ، و خوێن ڕشتن ، و هەتك كردنی ناموس ، و ڕێگە بڕی ، و گرتنە دەستی دەسەڵات لە لایەن كەسانی سوك و هەرزە ، و بڵاوبوونەوەی نەزانی ، و بەرزی بۆ نەزان ، و كەمبوونی زانست ، و غەریبی هەڵگرانی ، و لاوازی ئایین و نامۆیی لە ناو خەڵكدا .

كەواتە ئەگەر زانیمان كە یەكبوون و یەك كۆمەڵێتی و جەماعەی موسڵمانان ڕەحمەتە ، و پەرتەوازەیی و پارچەگەرێتیشیان سزا و عەزابە ، بابزانین بنەوا چیە كە زانایان تێیدا خستوویانەتە ڕوو ، شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تيمية) فەرموویەتی : ((**قَاعِدَةٌ فِي الْجَمَاعَةِ وَالْفُرْقَةِ وَسَبَبُ ذَلِكَ وَنَتِيجَتُهُ** ، قَالَ اللهُ تَعَالَى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ ... فَإِنَّ الَّذِي شُرِعَ لَنَا : هُوَ الَّذِي وَصَّى بِهِ الرُّسُلَ ، وَهُوَ الْأَمْرُ بِإِقَامَةِ الدِّينِ وَالنَّهْيُ عَنْ التَّفَرُّقِ فِيهِ ؛ ... وَإِذَا كَانَ اللهُ قَدْ أَمَرَ الْأَوَّلِينَ والآخرين بِأَنْ يُقِيمُوا الدِّينَ ، وَلَا يَتَفَرَّقُوا فِيهِ ، ... فَإِنَّمَا شَرَعَ لَنَا مِنْ الدِّينِ مَا وُصُّوا بِهِ ؛ مِنْ إقَامَةِ الدِّينِ ، وَتَرْكِ التَّفَرُّقِ فِيهِ ... ثُمَّ قَالَ بَعْدَ ذَلِكَ : ﴿

---

[٣٥] (المستطاب في أسباب نجاح دعوة الإمام محمد بن عبد الوهاب رحمه الله : ج ١ / ص ٥٧) .

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ﴾ فَأَخْبَرَ أَنَّ تَفَرُّقَهُمْ إِنَّمَا كَانَ بَعْدَ مَجِيءِ الْعِلْمِ الَّذِي بَيَّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ ؛ فَإِنَّ اللهَ مَا كَانَ لِيُضِلَّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ . وَأَخْبَرَ أَنَّهُمْ مَا تَفَرَّقُوا إِلَّا بَغْيًا ، وَالْبَغْيُ مُجَاوَزَةُ الْحَدِّ ، كَمَا قَالَ ابْنُ عُمَرَ : الْكِبْرُ وَالْحَسَدُ ؛ وَهَذَا بِخِلَافِ التَّفَرُّقِ عَنْ اجْتِهَادٍ لَيْسَ فِي عِلْمٍ ، وَلَا قَصَدَ بِهِ الْبَغْيَ كَتَنَازُعِ الْعُلَمَاءِ السَّائِغِ ، وَالْبَغْيُ إِمَّا تَضْيِيعٌ لِلْحَقِّ ، وَإِمَّا تَعَدٍّ لِلْحَدِّ ؛ فَهُوَ إِمَّا تَرْكُ وَاجِبٍ ، وَإِمَّا فِعْلُ مُحَرَّمٍ ؛ فَعُلِمَ أَنَّ مُوجِبَ التَّفَرُّقِ هُوَ ذَلِكَ .

فَظَهَرَ أَنَّ سَبَبَ الِاجْتِمَاعِ وَالْأُلْفَةِ جَمْعُ الدِّينِ وَالْعَمَلُ بِهِ كُلِّهِ ، وَهُوَ عِبَادَةُ اللهِ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ، كَمَا أَمَرَ بِهِ بَاطِنًا ، وَظَاهِرًا . وَسَبَبُ الْفُرْقَةِ : تَرْكُ حَظٍّ مِمَّا أُمِرَ الْعَبْدُ بِهِ ، وَالْبَغْيُ بَيْنَهُمْ . وَنَتِيجَةُ الْجَمَاعَةِ : رَحْمَةُ اللهِ ، وَرِضْوَانُهُ ، وَصَلَوَاتُهُ ، وَسَعَادَةُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَبَيَاضُ الْوُجُوهِ . وَنَتِيجَةُ الْفُرْقَةِ : عَذَابُ اللهِ ، وَلَعْنَتُهُ ، وَسَوَادُ الْوُجُوهِ ، وَبَرَاءَةُ الرَّسُولِ ﷺ مِنْهُمْ)) [٣٦] .

واته : ڕێسایەك سەبارەت بە كۆمەڵی موسڵمانان و تەفریقە و هۆكاری ئەوە و ئەنجام و ئاكامەكەشی : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ ... **بێگومان ئەوەی كە شەرع كراوە بۆمان : ئەوەیە كە فەرمانی پێكراوە بە پێغەمبەران** . عليهم السلام . ، **كە ئەویش فەرمانە بە بەرپاكردن و پیادەكردنی ئایین و یاساغیكردنیش لە تەفریقەكردن تێیدا** ، ... **جا ئەگەر**

---

[٣٦] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ١ / ص ٢) .

خواى پەروەردگار فەرمانى بە پێشين و پاشينيش كردبێت بەوەى كە ئايين پياده و بەرپا بكەن ، و تەفريقەى تيادا نەكەن ... هەرئەوەشە كە شەرع كراوە بۆمان ئەوەى كە فەرمان بەوان كراوە ، لە بەرپاكردن و پيادەكردنى ئايين و وازهێنان و دوركەوتنەوە لە تەفريقە تيايدا ، پاشان دوابەدواى ئايەتەكە فەرموويەتى : ﴿ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ﴾ ، هەواڵى ئەوەى داوە كە ئەو پەرتەوازەيى و تەفريقەكەيان پاش هاتنى زانست بووە ، و ئەوەى بۆ ئاشكرا كردوون كە خۆيان لەچى بپارێزن ، چونكە بێگومان خواى پەروەردگار هيچ گەل و نەتەوەيەك لەناو نادات دواى ئەوەى هيدايەتى دابن تاكو ئەوەيان بۆ ڕوون نەكاتەوە كە پێويستە خۆيانى لێبپارێزن ، وە هەواڵى ئەوەشى پێڕاگەياندووين كە تەفريقە و پەرتەوازيان بە هۆى (البغي) دەوە بووە ، و (البغي) ش : سنور بەزاندنە ، هەروەكو (ابن عمر) رضي الله عنه فەرموويەتى : فيز زلى و لەچەريەوە بووە ، وە ئەمەش بە پێچەوانەى ئەو تەفريقە و جياوازيەى كە بە هۆى ئيجتهادەوە بووە نەك لە زانستدا ، وە مەبەستيش تيايدا سنور بەزاندن نەبووبێت ، وەكو جياوازى ڕێپێدراوى زانايان ، ئاشكراشە كە سنور بەزاندن يان ڕەوايى تێدا دەفەوتێت ، يان بەزاندنى سنورە ، كەواتە : يان وازهێنانە لە پێويستێك ، يان ئەنجامدانى قەدەغە كراوێكە ، بەمەش زانرا كە هۆكارى تەفريقە و پەرتەوازەيى ئەوەيە كە باس كرا .

كەواتە : ئاشكرابوو كە هۆكارى كۆبوونەوە و هۆگرى بريتيە لە كۆكردنەوەى هەموو ئايين ، و كاركردن بە هەمووى ، وە ئەوەش بريتيە لە پەرستنى خواى پەروەردگار بەتاك و تەنهايى و بێ هيچ هاوەڵ بڕياردانێك بۆى ، هەروەكو فەرمانى پێكردووە ناوەڕۆك بێت يان ڕواڵەت ، وە هۆكارى تەفريقەش وازهێنانە لە بەشێك لەوەى كە بەندەكانى خواى پەروەردگار فەرمانيان پێكراوە ، لە گەڵ سنور بەزاندن .

وە ئەنجام و ئاكامى كۆمەڵ بوون و يەكبوونى موسڵمانان ، بەدەست هێنانى ڕەحمەت و بەزەيى خواى پەروەردگار ، و ڕازى بوونى ، و صەلاواتى ، و خۆش بەختى دونيا و دواڕۆژ ، و ڕوومەت سپێتييە . وە ئەنجام و ئاكامى تەفريقە و پەرتەوازەييش ، سزاى خواى پەروەردگار ، دەرچوون لە ڕەحمەتى خواى پەروەردگار ، و ڕوو ڕەشى ، و بەرى بوونى پێغەمبەرە ﷺ لێيان .

وە فەرموويەتى : ((قَالَ ﷺ فِي الْحَدِيثِ الْمَشْهُورِ فِي السُّنَنِ مِنْ رِوَايَةِ فَقِيهَيْ الصَّحَابَةِ : عَبْدِ الله بْنِ مَسْعُودٍ ، وَزَيْدِ بْنِ ثَابِتٍ : " ثَلَاثٌ لَا يَغِلُّ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ مُسْلِمٍ إخْلَاصُ الْعَمَلِ لله ، وَمُنَاصَحَةُ وُلَاةِ الْأَمْرِ وَلُزُومُ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ ؛ فَإِنَّ دَعْوَتَهُمْ تُحِيطُ مِنْ وَرَائِهِمْ " وَفِي حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ الْمَحْفُوظِ : " إنَّ لله يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا : أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ الله جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ، وَأَنْ تَنَاصَحُوا مَنْ وَلَّاهُ لله أَمْرَكُمْ " . فَقَدْ جَمَعَ فِي هَذِهِ الْأَحَادِيثِ بَيْنَ الْخِصَالِ الثَّلَاثِ ؛ إخْلاصِ الْعَمَلِ لله ، وَمُنَاصَحَةِ أُولِي الْأَمْرِ ، وَلُزُومِ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ ، وَهَذِهِ الثَّلَاثُ تَجْمَعُ أُصُولَ الدِّينِ وَقَوَاعِدَهُ وَتَجْمَعُ الْحُقُوقَ الَّتِي لله وَلِعِبَادِهِ ، وَتَنْتَظِمُ مَصَالِحَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

وَبَيَانُ ذَلِكَ أَنَّ الْحُقُوقَ قِسْمَانِ : حَقٌّ لِلَّهِ وَحَقٌّ لِعِبَادِهِ ، فَحَقُّ اللهِ أَنْ نَعْبُدَهُ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا ، كَمَا جَاءَ لَفْظُهُ فِي أَحَدِ الْحَدِيثَيْنِ ؛ وَهَذَا مَعْنَى إخْلَاصِ الْعَمَلِ لله ، كَمَا جَاءَ فِي الْحَدِيثِ الْآخَرِ . وَحُقُوقُ الْعِبَادِ قِسْمَانِ : خَاصٌّ وَعَامٌّ ؛ أَمَّا الْخَاصُّ فَمِثْلُ بِرِّ كُلِّ إنْسَانٍ وَالِدَيْهِ ، وَحَقِّ زَوْجَتِهِ وَجَارِهِ ؛ فَهَذِهِ مِنْ فُرُوعِ الدِّينِ ؛ لِأَنَّ الْمُكَلَّفَ قَدْ يَخْلُو عَنْ وُجُوبِهَا عَلَيْهِ ؛ وَلِأَنَّ مَصْلَحَتَهَا خَاصَّةٌ فَرْدِيَّةٌ . وَأَمَّا الْحُقُوقُ الْعَامَّةُ فَالنَّاسُ نَوْعَانِ : رُعَاةٌ وَرَعِيَّةٌ ؛ فَحُقُوقُ الرُّعَاةِ مُنَاصَحَتُهُمْ ؛ وَحُقُوقُ الرَّعِيَّةِ لُزُومُ جَمَاعَتِهِمْ ؛ فَإِنَّ مَصْلَحَتَهُمْ لَا تَتِمُّ إلَّا بِاجْتِمَاعِهِمْ ، وَهُمْ لَا يَجْتَمِعُونَ عَلَى ضَلَالَةٍ ؛ بَلْ مَصْلَحَةُ دِينِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ فِي اجْتِمَاعِهِمْ وَاعْتِصَامِهِمْ بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا ؛ فَهَذِهِ الْخِصَالُ تَجْمَعُ أُصُولَ الدِّينِ)) [٣٧] .

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ لەو فەرموودە (مشهور) ەی کە لە (سنن) ەکاندا هاتووە و لە ڕیوایەتی هەردوو هاوەڵی شەرع زان (عَبْدِالله) ی کوڕی (مَسْعُود) رضي الله عنه ، و (زَيْد) ی کوڕی (ثَابِت) ە رضي الله عنه : " ثَلَاثٌ لَا يَغِلُّ عَلَيْهِنَّ قَلْبُ مُسْلِمٍ إخْلَاصُ الْعَمَلِ لله ، وَمُنَاصَحَةُ وُلَاةِ الْأَمْرِ وَلُزُومُ جَمَاعَةِ الْمُسْلِمِينَ ؛ فَإِنَّ دَعْوَتَهُمْ تُحِيطُ مِنْ وَرَائِهِمْ " ، وە لە فەرموودەی (أَبو هُرَيْرَة) کە (مَحْفُوظ) ە : " إنَّ لله يَرْضَى لَكُمْ ثَلَاثًا : أَنْ تَعْبُدُوهُ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ، وَأَنْ تَنَاصَحُوا مَنْ وَلَّاهُ لله أَمْرَكُمْ " دەبێنین پێغەمبەری خوا ﷺ لەم فەرموودانەدا سێ سیفەتی کۆکردوونەتەوە :

---

[٣٧] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ١ / ص ٢) .

یەکەم : ئیخلاص و تەنها ئەنجامدانی کردەوە لە بەر ڕەزامەندی خوای پەروەردگار .

دووەم : ئامۆژگاری کاربەدەستان .

سێیەم : دەستگرتن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە .

وە ئەم سێیەش هەموو بنەوا و ڕێساکانی ئایین دەگرێتەوە ، و مافەکانی خوای پەروەردگار و بەندەکانی کۆدەکاتەوە ، لە گەڵ ڕێکخستنی هەموو بەرژەوەندیە دونیایی و قیامەتیەکانیش .

وە ڕوونکردنەوەی ئەوەش بەم پێیە : مافەکان دوو جۆرن :

یەکەمیان مافی خوای پەروەردگارە کە پێویستە بیپەرستین و هیچ هاوەڵێکی بۆ بڕیار نەدەین ، هەروەکو گۆکەی لە یەکێك لە فەرموودەکاندا هاتووە ، ئەمەش واتای ئیخلاص و ئەنجامدانی کردارەکانە تەنها لەبەر ڕەزامەندی خوای پەروەردگار هەروەکو لە فەرموودەی تردا هاتووە .

[دووەمیان] وە مافەکانی بەندەکانی خوا ، کە دوو جۆرە : تایبەت و گشتی ، تایبەتەکەیان وەکو چاکەکاری هەموو مرۆڤێك لە گەڵ دایك و باوکی ، وە مافی هاوسەر و دراوسێکەی ، ئائەمانە لە فروعی ئایینن ، چونکە ڕەنگە کەسی پێسپێردراو پێویستیەکەی لەسەر بکەوێت ، یان بەرژەوەندیەکەی تاکەکەسی و تایبەتە ، بەڵام مافە گشتیەکان ئەوا خەڵکی تیایاندا دوو جۆرن : کاربەدەستان و ژێردەستەکان ، مافی کاربەدەستانیش ئامۆژگاریکردنیانە ، وە مافی ژێردەستەکانیش دەستگرتنە بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، چونکە بە کۆبوونەوەیان

نەبێت بەرژەوەندیەکانیان تەواو نایەتە دی ، و ئەوانیش لە سەر گومڕایی کۆ نابنەوە ، بەڵکو بەرژەوەندی ئایین و دواڕۆژیشیان لەوەدایە کە هەموویان کۆببنەوە و دەست بگرن بە پەتی پتەوی خوای پەروەردگارەوە (واتە : ئایینەکەی) ، ئائەم سیفەتانەش هەموو بنەواکانی ئایین کۆدەکەنەوە و لەخۆ دەگرن .

کەواتە فەرمانی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ دەستگرتنە بەکۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە نەك بە گرووپ و حزب و پەرتەوازکاران ، وە یاساغی کردنی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ دوورکەوتنەوەیە لە تەفریقە و پەرتەوازەیی و حزبایەتی و پارچەگەریتی موسڵمانان ، ئەوتا پێشەوا و شێخی پایە بەرزی ئیسلام (ابن تيمية) فەرموویەتی : ((**وَقَدْ أَمَرَنَا اللهُ أَنْ نَتَّبِعَ هَذَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ وَلَا نَعْدِلَ عَنْهُ إِلَى السُّبُلِ الْمُبْتَدَعَةِ** . فَقَالَ تَعَالَى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، وَقَالَ عَبْدُ اللهِ بْنُ مَسْعُودٍ رضي الله عنه **خَطَّ لَنَا رَسُولُ اللهِ ﷺ خَطًّا وَخَطَّ خُطُوطًا عَنْ يَمِينِهِ وَشِمَالِهِ ثُمَّ قَالَ : هَذَا سَبِيلُ اللهِ وَهَذِهِ سُبُلٌ عَلَى كُلِّ سَبِيلٍ مِنْهَا شَيْطَانٌ يَدْعُو إِلَيْهِ** . ثُمَّ قَرَأَ : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ وَلِهَذَا أَمَرَنَا اللهُ أَنْ نَقُولَ فِي صَلَاتِنَا : ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴾ ﴿ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ . وَقَالَ النَّبِيُّ ﷺ : " الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ وَالنَّصَارَى ضَالُّونَ " . وَهُوَ ﷺ لَمْ يَمُتْ حَتَّى بَيَّنَ الدِّينَ وَأَوْضَحَ السَّبِيلَ وَقَالَ : " تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ النَّقِيَّةِ لَيْلُهَا كَنَهَارِهَا لَا يَزِيغُ عَنْهَا

بَعْدِي إِلَّا هَالِكٌ " . وَقَالَ ﷺ : " مَا تَرَكْت مِنْ شَيْءٍ يُقَرِّبُكُمْ مِنْ الْجَنَّةِ إِلَّا وَقَدْ حَدَّثْتُكُمْ بِهِ وَلَا مِنْ شَيْءٍ يُبْعِدُكُمْ عَنْ النَّارِ إِلَّا وَقَدْ حَدَّثْتُكُمْ بِهِ " . وَقَالَ : " **إِنَّهُ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ بَعْدِي فَسَيَرَى اخْتِلَافًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ مِنْ بَعْدِي تَمَسَّكُوا بِهَا وَعَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَإِيَّاكُمْ وَمُحْدَثَاتِ الْأُمُورِ فَإِنَّ كُلَّ مُحْدَثَةٍ بِدْعَةٌ وَكُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ** ")) [٣٨] .

واتە : خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووین کە شوێنی ئەم ڕێگا ڕاستە بکەوێن ، و لێی لانەدەین بۆ ڕێچکەی بیدعەکاران ، هەروەك فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، وە (عبدالله) ی کوڕی (مسعود) رضي الله عنه فەرموویەتی : کە پێغەمبەری خوا ﷺ بە دەستی هێڵێکی ڕاستی کێشا و بە لای ڕاست و چەپی ئەو هێڵەدا چەند هێڵکی تری کێشا و پاشان فەرمووی : ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگارە ، و ئەوانەی تریش ڕێچکە و ڕێبازەکانە ، هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێکی لە سەرە بانگەوازی بۆ دەکات ، پاشان ئەم ئایەتەی خوێندووە : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ ئا لە بەر ئەمەیە خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووین بەوەی کە لە نوێژەکانماندا بڵێین : ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ ، وە پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : جولەکە ڕق لێبووان

---

[٣٨] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ٦ / ص ٢٨٣) .

، و خاچ پەرستانیش گومڕایان ، وە پێغەمبەری خوا ﷺ کۆچی دوایی نەکردووە تاکو ئایینەکەی بۆ ڕوون کردووینەوە ، و ڕێگاکەشی بۆ ئاشکرا کردووین ، وە فەرموویەتی : لە سەر ئایینێکی سپی و بێ خەوش بەجێم هێشتوون ، شەوی وەکو ڕۆژی ڕووناکی وایە ، هیچ کەسیش لێی لانادات جگە لە کەسێکی لەناوچوو نەبێت . وە فەرموویەتی : هیچ شتێکم نەهێشتۆتەوە کە نزیکتان بکاتەوە لە بەهەشت ئیللا پێم ڕاگەیاندوون ، وە نە شتێکیش کە دوورتان بکاتەوە لە دۆزەخ ئیللا پێم ڕاگەیاندوون ، وە فەرموویەتی : ئەوەتان کە لە پاش من بمێنێتەوە ئەوا جیاوازیەکی زۆر دەبینێت ، جا لەو کاتەدا دەست بگرن بە سوننەتی من و جێنشینە کاملّ و هیدایەت دراوەکانم لە دوای خۆم ، دەستی پێوە بگرن و بە کاکیلەکانتان بیگرن ، وە ئامان نەکەن توخنی تازەگەریەکان بکەون لە ئایینـدا ، چونکە هەموو تازەگەریەك بیدعەیە و هەموو بیدعەیەکیش گومڕاییە .

تەفریقە و حزبایەتی خراپە و سزا و عەزابە ئەمە نەك هەر لە دونیادا ، بەڵکو لە دوا ڕۆژیشدا دەبێت بە هۆی ڕوو ڕەشی ئەنجامدەرانیە خوا پەنامان بدات ، (عبدالله) ی کوڕی (عباس) . رضي الله عنهما . سەبارەت بە ئایەتی ﴿ يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٦) فەرموویەتی : ((**تبيض وجوه أهل السنة والجماعة ، وتسود وجوه أهل البدعة والفرقة**)) [٣٩] ، واتە :

---

[٣٩] (ذكره البغوي في تفسيره : (٨٧/٢)، وابن كثير: (٨٧/٢) طبعة الأندلس) .

ڕوخساری ئەهلی سوننە و جەماعە سپی دەبێت ، و ڕوخساری بیدعەکاران و تەفریقەکاران ڕەش دەبێت .

سزای ئەو کەسەی کە تەفریقە دەکات :

یەکەم : پرسیار سەبارەت بەو کەسە مەکە تەفریقە دەناتەوە :

پێغەمبەری خوا ﷺ سەبارەت بە تاوانی ئەو کەسەی کە تەفریقە دەناتەوە و لە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان جیا دەبێتەوە فەرموویەتی : " **ثلاثةٌ لا تسأل عنهم : رجلٌ فارق الجماعة وعصى إمامهُ ومات عاصياً** ... " [٤٠] .

واتە : سەبارەت بە گەورەیی تاوانی کەسێك پرسیار مەکە کە خۆی جیاکردبێتەوە لە کۆمەڵی موسڵمانان ، و سەرپێچی پێشەواکەیان بکات ، و بەو تاوانەوە بمرێت .

(المناوي) لە (فيض القدير شرح صحيح الجامع الصغير) دا سەبارەت بەم فەرموودەیە فەرموویەتی : ((قولهُ : " ثلاثةٌ لا تسأل عنهم " أي : فإنَّهم من الهالكين : " رجلٌ فارقَ " بقلبهِ ولسانهِ واعتقادهِ أو ببدنهِ ولسانهِ ... " الجماعة " المعهودين وهم جماعة المسلمين " وعصى إمامَهُ " إمَّا بنحو بدعةٍ كالخوارج ... وإمَّا

---

[٤٠] (صحيح الجامع الصغير ، برقم : ٣٠٥٨) .

بنحو بغيٍ أو صِيالٍ أو عدم إظهار الجماعة في الفرائض ، فكُلُّ هؤلاء لا يُسألُ عنهم لحِلِّ دمائهم ...)) [٤١] .

واته : سێ كەس هەن پرسيار دەربارەيان مەكە ، واتە : لە بە هەلاكەت چووەكانن : كەسێك جيابێتەوە بە دڵ و زمان و بيروباوەڕى يان بە لاشە و زمانى لە (الجماعة) ئەوانەى كە زانراون و بريتين لە كۆمەڵى موسڵمانان ، و سەرپێچى پێشەواكەى بكات بە بيدعەيەك ، وەكو خەوارجەكان ... يان بە دەست درێژى ، يان كوتانە سەر (جەردەيى) يان دەرنەخستنى يەك كۆمەڵى لە فەرزەكاندا ، ئەمانە هەموويان پرسيار مەكە دەربارەيان ، چونكە خوێنيان حەڵاڵە .

بەم فەرموودەيەش وەكو هەموو فەرموودەكانى پێشوو دەردەكەوێت كە خۆجياكردنەوە و پەرتەوازەيى و تەفريقە و حزبايەتى كارێكى نادروست و تاوانە لە ئايينداا .

دووەم : ئەو كەسەى كە تەفريقە دەناتەوە حەقى كوشتنە :

وە هەروەها پێغەمبەرى خوا ﷺ سەبارەت بە تاوانى ئەو كەسەى كە تەفريقە دەناتەوە و لە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانان جيا دەبێتەوە فەرموويەتى : " ستكون بعدي هنات وهنات ، **فمن رأيتموهُ فارق الجماعة أو**

---

[٤١] (٣ / ٣٢٤ ـ ٣٢٥) ، وە بڕوانە : (شرح صحيح مسلم : ١١ / ١٦٥ برقم : ١٢٠٢) .

يريد أنْ يفرق أمر أمَّة محمد كائناً من كان فاقتلوهُ ، فإنَّ يَدَ اللهِ مع الجماعة ، وإنَّ الشيطانَ مع من فارق الجماعة يركض " [٤٢] ، واته : پێغەمبەری خوا ﷺ بە ئوممەتەکەی ڕادەگەیەنێت کە دوای خۆی بارووودۆخێکی ناڕەحەت و گەورە و شتانێکی قێزەوون و ناقۆڵا ، ڕەوشت گەلێك نا دروست دەبینن ، کە لەبەر خراپیان پێغەمبەری خوا ﷺ ناویان ناهێنێت بە کینایە (واتە : درکە) نەبێت ، وە دەفەرموێت : جا ئەگەر کەسانێکتان بینی لە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان درچوو ، وە جیا بووەوە ، یان ویستی کۆمەڵی موسڵمانان و ئوممەتی (محمد) ﷺ پەرتەوازە بکات و تەفریقەی تێدا بناتەوە ، ئەوا بیکوژن (وە لە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە بە شیر لە گەردنی بدەن) هەرکێیەك بێت ، چونکە خوای پەروەردگار لە گەڵ کۆمەڵی موسڵماناندایە ، و شەیتانیش لە گەڵ ئەو کەسە ڕاوڕاوێن دەکات کە لە کۆمەڵی موسڵمانان جیا بووەتەوە .

چونکە خوای پەروەردگار موسڵمانانی لە سەر یەك ئایین و شەریعەت کۆکردووەتەوە ، جا ئەوەش کە لێیان جیابێتەوە لەو کارەیدا فەرمانی خوای پەروەردگاری شکاندووە و گوێڕایەڵی شەیتانە ، بۆیە ئەوەندە تاوانەکەی گەورەیە کە شایستەی ئەو سزایە خوای پەروەردگار پارێزەرمان بێت لە هەموو تاوانێك .

---

[٤٢] (صحيح الجامع ، برقم : ٣٦٢١) .

ئەوەش کە ئەم واتا و سزایە دووپات دەکاتەوە ، و دەیسەلمێنێت ئەو ئایەتە قورئانیەیە کە خوای پەروەردگار تێیدا فەرموویەتی : ﴿ وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِن فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ (الحجرات : ٩) ، واتە : ئەگەر دوو تایفە و کۆمەڵ لە بڕواداران بەگژیەکدا چوون و تەفریقە و پەرتەوازەییان لە کۆمەڵی گەورەی موسڵماناندا نایەوە ، و شەڕیان لە گەڵ یەکدا کرد ، ئەوا ئیسڵاحیان بکەن و بیاننەن بە یەکەوە ، بەڵام ئەگەر یەکێکیان بە سەر ئەوی تریان زیادەڕەوی کرد ، ئەوا لە گەڵ ئەوەیاندا بجەنگن و بیانکوژن کە زیادەڕەوی و ستەم دەکات ، تاکو دەگەڕێنەوە و ملکەچی فەرمانی پەروەردگار دەبن ... لەو گومانەدا نیم کە کەسێك هەبێت ڕەخنەی لەم ئایەتە هەبێت ، و بڵێت : ئەمە ڕەقی و ستەم و پێشێل کردنی مافی برایەتیە !!!

وەسێت و ئامۆژگاری پیغەمبەری خوا ﷺ لە کاتی تەفریقە و حزبایەتی و دووبەرەکێ

یەکەم : دەست گرتن بە کۆمەڵی موسلمانان و دوورکەوتنەوە لە تەفریقە و حزبایەتی :

بێگومان لەوەی کە خوای پەروەردگار بۆ هەموو نەخۆشیەك عیلاجی و چارەسەری داناوە ، جا نەخۆشیەکە جەستەیی بێت یان کۆمەڵایەتی ، وە پێغەمبەرەکەشی ﷺ بە هەمان شێوە ئەو نەخۆشیانەی کە تووشی

ئوممەتەکەی دەبن پێی ڕاگەیاندوون و ڕێگە چارەی بۆ دیاری کردوون ، وەسێتی پێ کردوون ، ئەوەتا لە فەرموودەیەکیدا لە وەسێتی دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بۆ ئوممەتەکەی فەرموویەتی : " أوصيكم بأصحابي ثُمَّ الذين يلونهم ثُمَّ الذين يلونهم ، ... **عليكم بالجماعة وإيَّاكم والفرقة ، فإنَّ الشيطانَ مع الواحد وهو من الأثنين أبعد ، فمن أراد بُحبوحة الجنَّة فليلزم الجماعة** " [٤٣] ، واتە : ئامۆژگاریتان دەکەم کە شوێنی هاوەڵانم بکەون ، پاشان ئەوانەی کە بەدوای ئەواندا دێن ، وە پاشان ئەوانەی کە بەدوای ئەوانیشدا دێن ... وە دەست بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، وە ئامان نەکەن توخنی تەفریقە بکەونەوە ، چونکە شەیتان لە گەڵ یەکێکدایە و لە دوانیش دوورە ، وە ئەوەش (بحبوحة) ی بەهەشتی دەوێت با دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە .

واتای (بُحبوحة الجنَّة) هەروەکو زانایان فەرموویانە : ((في حديث النبي ـ عليه السلام ـ من سرّه أن يسكن بحبوحة الجنة فليلزم الجماعة ؛ فإن الشيطان مع الواحد ، وهو من الاثنين أبعد . قوله : بحبوحة الجنة يعني : وسط الجنة ، وبحبوحة كل شيء وسطه وخياره)) [٤٤] ، واتە : ئەوەی کە لە فەرموودەی پێغەمبەری خوادا

---

[٤٣] (أخرجه أحمد وسنده صحيح ، وانظر : صحيح سنن الترمذي رقم : (٢١٦٥) وصحيح الجامع الصغير رقم : (٢٥٤٦) و " ظلال الجنة " رقم : (٨٩٧) للألباني) .

[٤٤] (غريب الحديث لأبي عبيد قاسم بن سلام : ج ٢ / ص ٢٠٥) ، وە بڕوانە : (الفائق في غريب الحديث و الأثر : ج ١ / ص ٢٥) ، وە (النهاية في غريب الأثر : ج ١/ص ٢٤٣ ، مادة : بحبح) وە (غريب الحديث لابن الجوزي : ج ١/ص ٥٦) .

ﷺ هاتووە کە فەرموویەتی : ئەو کەسەی پێی خۆشە (بحبوحة) ی بەهەشت بەدەست بێنێت ، با دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، چونکە شەیتان لە گەڵ یەکێکدایە و لە دوانیش دوورترە ، واتای (بحبوحة) لە فەرموودەکە بریتیە لە : ناوەڕاستی بەهەشت ، وە (بحبوحة)ەی هەموو شتێك بریتیە لە ناوەڕاست ، و باشترینی ئەو شتە.

کەواتە واتای گشتی فەرموودەکە ئەوەیە : پێغەمبەری خوا ﷺ ئامۆژگاری ئوممەتەکەی دەکات کە شوێنکەوتەی هاوەڵانی بن رضي الله عنهم ، وە ئەوانەی دوای ئەوان دێن (کە شوێنکەوتوانن / التابعين) ، وە ئەوانەی کە شوێنکەوتەی ئەوانن (کە شوێنکەوتەی شوێنکەوتوانن / تابع التابعين) ... وە دەستیش بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، و ئاگاداری ئوممەتەکەی کردووە کە نەکەن توخنی تەفریقە و حزبایەتی و پەرتەوازەیی بکەون ، چونکە شەیتان لە گەڵ یەکدایە و لە دووەوە دوورترە ، وە ئەو کەسەش کە دەیەوێت لە ناوەڕاستی بەهەشتدا بێت ناز و نیعمەتەکانی بەهەشت بچێژێت با دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە کە (الجماعة) یە .

وە پێشەوا (محمد بن الحسين الآجري) . بە ڕەحمەت بێت . لە کتێبی (الشريعة) ەدا فەرموویەتی : ((فهذا ما حضرني ذكره مما أمر الله عز وجل به أمة محمد ﷺ : أن يلزموا الجماعة ، ويحذروا الفرقة .

فإن قال قائل : اذكر لنا من سنن رسوله ﷺ أنه حذر أمته ذلك .

قيل له : نعم ، وواجب عليك أن تسمعه ، وتحذر الفرقة ، وتلزم الجماعة وتستعين بالله العظيم جل جلاله على ذلك ... وقال ﷺ : " عليكم بالجماعة ، وإياكم والفرقة ؛ فإن الشيطان معَ الواحد ، وهو من الاثنين أبعد ، ومن أراد بحبوحة الجنَّة ، فليلزم الجماعة " [٤٥] ، واته : ئا ئەمەيە كە توانيم لێرەدا باسى بكەم ، لە فەرمان و فەرمايشى خواى پەروەردگار بە ئوممەتى (محمد) ﷺ كە دەست بگرن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، و خۆيان بپارێزن لە تەفريقە و پەرتەوازەيى .

جا ئەگەر يەكێك بڵێت : ئەى دەتوانيت لە سوننەتى پێغەمبەرەوە ﷺ باسى ئەوەمان بۆ بكەيت كە پێغەمبەرى خوا ﷺ ئوممەتەكەى ئاگادار كردووەتەوە و ترساندوونى لە تەفريقە .

ئەوا پێى دەووترێت : بەڵێ ، وە پێويستە لە سەر تۆش كە گوێبيستيان بيت ، و ئاگادارى موسڵمانان بكەيتەوە لە تەفريقە ، و دەست بگريت بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، وە لەوەشدا پشتت ببەستيت بە خواى گەورەوە لە سەر ئەوە ... ئەوەتا فەرموويەتى : دەست بگرن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، وە ئامان نەكەن توخنى تەفريقە بكەونەوە ، چونكە شەيتان لە گەڵ يەكێكدايە و لە دوانيش دوورە ، وە ئەوەش خۆشيەكانى ناوەڕاستى بەهەشتى دەوێت با دەست بگرێت بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە .

---

[٤٥] (أخرجه أحمد وسنده صحيح) **وانظر** : (الشريعة للآجري : ج ١ / ص ٦) .

وه فەرموویەتی : ((رحم الله عبداً حذر هذه الفرق ، وجانب البدع ، واتبع ولم يبتدع ، ولزم الأثر وطلب الطريق المستقيم ، واستعان بمولاه الكريم)) [٤٦] ، واته : ڕەحمەتی خوای پەروەردگار لەو کەسەی کە خۆی دەپارێزێت لەم کۆمەڵانە ، دووربکەوێتەوە لە بیدعە ، و شوێنکەوتە بێت نەك بیدعەکار ، شوێنی پاشماوە و شوێنەوار و ئەسەری پێشینانی بکەوێت ، و بەدوای ڕێگای ڕاستدا بگەڕێت ، و لەو کارەدا داوای یارمەتی لە پەروەردگاری خۆی بکات .

کەواتە : پێوەری ڕەوایی بریتیە لە دەست گرتن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، هەروەکو هاوەڵی بەڕێزی پێغەمبەری خوا (عبدالله) ی کوڕی (مسعود) ﷺ فەرموویەتی : ((الجماعة ما وافق الحق ؛ ولو كنت وحدك)) [٤٧] ، واتە : (الجماعة) ئەوەیە کە هاوکۆك و موافقەی ڕەوایی بیت ، ئەگەر خۆشت بە تەنها بیت .

---

[٤٦] (الشريعة للآجري : ج ١ / ص ١٦) .

[٤٧] (صحيح : أخرجه اللالكائي في (شرح أصول الاعتقاد : ١ / ١٠٨ (١٦٩) ، و ابن عساكر في (تاريخ دمشق : ١٣ / ٦٤٢ - ٦٤٣) من طريقين عن الأوزاعي ، عن حسان بن عطية ، عن عبد الرحمن بن سابط ، عن عمرو بن ميمون عنه به ، و رجاله كلهم ثقات أعلام . و رواه ابن عساكر أيضا بإسناد آخر حسن ، بلفظ نحوه فيه : (ويحك إن جمهور الناس فارقوا الجماعة ، إن الجماعة ما وافق طاعة الله عز وجل) .

دووەم : دوورکەوتنەوە لە هەموو ئەو کۆمەڵ و حزبانەی کە دروست دەبن :

فەرموودەکەی (حذيفة) رضي الله عنه لەم باسەدا بنەوایە و یەك لای کاری زۆرێکە لە باسەکان ، بۆیە زانایان لە کۆن و تازەشدا بایەخی تایبەتیان بەم فەرموودەیە داوە و لە کاتی توێژینەوە و لێکدانەوەیان بۆ فەرموودەکان هەموو ڕیوایەت و زیادەکانی ئەم فەرمودەیان کۆکردووەتەوە ، لە هەمووشیان ووردکارتر و نزیکتر لە سەردەمی فیتنە و حزبایەتی کە خۆی لە گەرمەی تەفریقە و پەرتەوازەیی موسڵمانان ژیاوە ، شێخ (محمد ناصرالدين الألباني) ـە . بە ڕەحمەت بێت . کە هەموو ڕیوایەت و زیادەکانی ئەم فەرموودەیەی لە کتێبە بەنرخەکەیدا (سلسلة الأحاديث الصحيحة) دا و لە ژێر ناونیشانی (**لا فِرَقَ ولا أحزابَ في الإسلام وإنَّما جَماعةٌ وخليفة**) کۆکردووەتەوە ، و بەپێی پێویست ووتە بەنرخەکانی لە سەر ئەم فەرموودەیە فەرمووە ، کە بۆ خوێنەر ئاشکرا دەبێت چۆن ئەم زانایە ووتەی زانایانی پێش خۆی دووپات کردووەتەوە لە دوورکەوتنەوە لە حزبایەتی و تەفریقە و پارچە پارچە کردنی موسڵمانان ، بە پێچەوانەی ئەوەی کە چەواشەکاران سات و تەمبوری پێلێدەدەن ، و لە خۆشیدا سەمادەکەن کە گوایا !!! ئەم زانا بەڕێزە ڕێی داوە بە کارە ناڕەواکانیان ، کەچی شێخی ئەلبانی بەریە لەو ووتەیە بەری بوونی گورگ لە خوێنی پێغەمبەر یوسف . عليه السلام . جا بالەوە زیاتر نەڵێم و با بزانین واتای

فەرموودەكە چيە و ئەم زانا بەڕێزە سەبارەت بەم فەرموودەيە چى فەرمووە؟

هەروەكو ووتمان ئەم زانا پايەبەرز ، و فەرموودەناسەى سەردەم . بە ڕەحمەت بێت . لە كتێبە بەنرخەكەيدا (سلسلة الأحاديث الصحيحة) دا و لە ژێر ناونيشانى (**لا فِرَقَ ولا أحزابَ في الإسلام وإنَّما جَماعةٌ وخليفةٌ**) دا ئەم فەرموودەيەى كۆكردووەتەوە ، ئەوەش بەم شێوەيەى خوارەوە : ((قال حُذيفةُ بن اليمان ﵁ : " كان الناسُ يسألونَ رسولَ اللهِ ﷺ عن الخير وكنتُ أسألهُ عن الشرِّ مَخافةَ أنْ يُدركني ، فقلتُ : يا رسول الله إنَّا كُنَّا في جاهليةٍ وشرٍّ ، فجاءنا اللهُ بهذا الخير [فنحنُ فيه] ، [وجاءَ بكَ] ، فهل بعد هذا الخير من شرٍّ [كما كان قبلهُ] ؟ [قال : " يا حُذيفة تعلَّمْ كتابَ اللهِ واتبع ما فيه " (ثلاث مراتٍ) ، واتە : خەڵكى پرسياريان دەكرد لە پێغەمبەرى خوا ﷺ دەربارەى خێر و چاكە ، بەڵام من پرسيارى شەڕ و خراپەم لێ دەكرد ، لە ترسى ئەوەى نەك تووشم ببێت و تێبكەوم ، پێم ووت : ئەى پێغەمبەرى خوا ﷺ ئێمە لە نەفامى و خراپەدا بووين ، خواى پەروەردگار ئەم خێرەى بۆ هێناين كە ئيستا تێيداين ، و تۆشى بۆ هێناين ، ئايا دواى ئەم خێرە شەڕ و خراپە هەيە وەك چۆن لە پێشەوەيدا هەبوو ؟

پێغەمبەريش ﷺ فەرمووى : ئەى (حُذيفة) فێرى كتێبەكەى خوا ببە و شوێنى ئەوەش بكەوە كە تێيدايە (سێ جار) .

قال : قلتُ : يا رسولَ الله أَبَعْدَ هذا الخيرِ من شرٍّ ؟] قال : " نعم " .

[قلتُ : فما العِصمةُ منهُ ؟ قال : " السَّيفُ "] .

واتە : ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئایا دوای ئەم خێرە خراپە هەیە ؟ فەرمووی : بەڵێ .

ووتم : چی پارێزەرە تێیدا ؟ فەرمووی : شیر (شمشێر) .

قلتُ : وهل بعد ذلك الشرِّ من خيرٍ ؟ (وفي طريقٍ : قلتُ : وهل بعد السيفِ بقية ؟) قال : " نعم ، وفيهِ (وفي طريقٍ : تكونُ إمارة (وفي لفظٍ : جماعة) على أقذاء ، وهُدنة على) دَخَنٍ " .

قلتُ : وما دَخَنُهُ ؟ قال : " قَومٌ (وفي طريقٍ أخرى : يكونُ بعدي أئمةٌ) [يستَنُّون بغير سنتي و] يهدونَ بغير هديي ، تَعرِفُ منهم وتُنكر ، [وسيقومُ فيهم رجالٌ قلوبهم قلوبُ الشياطين في جُثمان الإنس] " .

(وفي أخرى : الهُدنة على دَخَن ما هي ؟ قال : " لا تَرجِعُ قلوبُ أقوامٍ على الذي كانت عليه ") .

واتە : ووتم : وە ئایا دوای ئەو خراپەیە خێر و چاکە هەیە ، (لە ڕێگایەکی تردا هاتووە : ووتم : ئایا دوای شیر (شمشێر) ەکە خێر دەمێنێت) ؟ فەرمووی : بەڵێ ، بەڵام لە ناویدا (لە ڕێگایەکی تردا : فەرمانڕەواییەك دەبێت (لە گۆیەکی تردا : کۆبونەوەیەك دەبێت لە سەر خەڵتە و کپبوونەوەیەك لە سەر) ڕق و قین دەبێت .

ووتم : ئەی خەڵتەکەی چیە ؟ فەرمووی : خەڵکانێك دەبێت (لە ڕێگایەکی تردا : دوای من پێشەوایانێك دەبێت) لە سەر بەرنامە و ئاکاری من ناڕۆن ، چاکە و خراپەشیان لێدەبینیت ، (وە پیاوانێك لە

ناویاندا ڕاست دەبێتەوە دڵەکانیان دڵی شەیتانەکانە لە ناو لاشەی مرۆڤدا) .

(وە لە ڕێگایەکی تردا : ووتم : کپبوونەوە لە سەر ڕق و قین و ناپاکی چیە ؟ فەرمووی : دڵی خەڵکانێك ناگەڕێتەوە سەر ئەو حاڵەتەی کە پێش تر لە سەری بووە) .

قلتُ : فهل بعد ذلك الخير من شرٍّ ؟ قال : " نعم ، [فتنةٌ عَمياءُ صَماءُ عليها] دُعاةٌ على أبوابِ جَهنَّمَ من أجابهم إليها قَذَفوهُ فيها " [٤٨] .

قلتُ : يا رسولَ الله صِفهم لنا ؟ قال : " هُم من جلدتنا ويتكلمونَ بألسنتنا " .

واتە : ووتم : ئایا دوای ئەو خێرە شەڕ هەیە ؟ فەرمووی : بەڵێ ، فیتنە و ئاشوبێکی کوێر و کەڕ دەبێت ، بە سەریەوە بانگەوازکارانێك هەن لە سەر دەرگاکانی دۆزەخ ڕاوەستاون ، هەرکەسێك وەڵامیان بداتەوە ئەوا فڕێی دەدەنە ناویەوە .

---

[٤٨] لە ڕیوایەتێکی تری ئەم فەرموودەیەدا پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " ثُمَّ تكونُ دُعاةُ ضلالة ..." [سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٧٩١)] ، واتە : پاشان بانگەوازکارانی گومڕایەتی دێن ! (" دعاةٌ " : أي إلى غير الحق ، وقد جاء في روايةٍ أخرى : " دعاةُ ضلالةٍ " ، وقد قال اللهُ تعالى :[فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلاَّ الضَّلاَلُ] .

" على أبواب جهنَّم " : قال الحافظ : (أطلقَ عليهم ذلك باعتبار ما يؤولُ إليهِ حالهم) [الفتح : (١٣ / ٤٦] ، و قال الحافظ أيضاً : (والمراد بالدعاة على أبواب جهنَّم : من قام في طلب الملك من الخوارج وغيرهم) [الفتح : (١٣ / ٤٦]) .

ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ وەسفیان کە بۆمان ؟ فەرمووی : ئەوانە لە پێستی خۆماندان و بە زمانی خۆمان قسە دەکەن . (مەبەستی ئەوەیە هەر لە موسڵمانانن) .

قلتُ : [يا رسولَ الله] فما تأمُرني إنْ أدركني ذلك ؟ قال : " **تَلْزَمُ جماعةَ المسلمين وإمامَهم** ، [تَسمعُ وتُطيعُ الأميرَ وإنْ ضُرِبَ ظهرُكَ وأُخِذَ مالُكَ ، فاسمعْ وأطعْ] " .

واتە : ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەگەر گەیشتین بەو سەردەمە بە چ شتێك فەرمانم پێ دەکەیت ؟ فەرمووی : دەست بگرە بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان و پێشەواکەیانەوە ، (گوێ گر بە و گوێ ڕایەڵی کاربەدەستەکەت بکە ئەگەر لە پشتی دایت و پارە و ماڵەکەشتی برد ، هەر گوێ گر و گوێ ڕایەڵ بە) .

قلتُ : فإنْ لمْ يكنْ لهم جَماعةٌ ولا إمام ؟ قال : " **فاعتزِلْ تلك الفِرَقَ كُلَّها ، ولو تعضَّ بأصلِ شجرةٍ حتَّى يُدركَكَ الموتُ وأنتَ على ذلك** " .

(وفي طريقٍ : " فإنْ تَمُتْ يا حُذيفة وأنتَ عاضٌّ على جِذْلٍ خيرٌ لكَ من أنْ تَتبعَ أحداً منهم ") ، (وفي أخرى : " فإنْ رأيتَ يومئذٍ للهِ عزَّ وجل في الأرض خليفةً

فالزمْهُ وإنْ ضربَ ظهرَكَ وأخذَ مالَكَ ، فإنْ لمْ تَرَ خليفةً فاهرُبْ [في الأرض] حتَّى يُدركَكَ الموتُ وأنتَ عاضٌّ على جِذْلِ شجرةٍ " [٤٩] .

واته : ووتم : ئەی ئەگەر موسڵمانان نە کۆمەڵیان هەبوو نە پێشەوا ؟ فەرمووی : دوور بگرە لە هەموو ئەو فیرقە و کۆمەڵانەی ئەو سەردەمە ، ئەگەر بە قەپ گرتنیشت بێت بە ڕەگی درەختێکەوە تاکو مردن پێت دەگات ، هەر لە سەر ئەوەبە .

(وە لە ڕێگایەکی تردا) : ئەی (حُذيفة) ئەگەر بمریت و قەپت گرتبێت لە دارێك ئەوا بۆت باشترە لەوەی شوێنی هیچ یەکێك لەو فیرقە و کۆمەڵانە بکەویت . (وە لە ڕێگایەکی تردا) : ئەگەر تۆ لەو ڕۆژەدا و لە زەویدا (خەلیفە)یەی خوای گەورەت بینی ئەوا پەیوەست ببە پێیەوە ئەگەر لە پشتی دەدایت و ماڵەکەشتی دەبرد ، وە ئەگەر (خەلیفەت) نەبینی ئەوا بە سەر زەویدا ڕا بکە تاکو مردن پێت دەگات و قەپت گرتووە بە ڕەگی دارێکەوە .

---

[٤٩] صحيح البخاري رقم : (٣٦٠٦) و (٧٠٨٤) ، وصحيح مسلم رقم : (١٨٤٧) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٧٣٩) . سلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٧٣٩) (٦ / ٥٣٩ . ٥٤١) ، وانظر تخريج الحديث والكلام على فوائده و زياداتهِ : (٥٤١ . ٥٤٦) .

صحيح سنن أبي داود رقم : (٤٢٤٦) ، وصحيح سنن ابن ماجه رقم : (٣٩٨١) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (١٧٩١) و (٢٧٣٩) ، وانظر : "فتح الباري شرح صحيح البخاري" : (١٣ / ٤٧) .

بەم لێكدانەوە ئەوە ئاشكرا بوو كە ئەگەر موسڵمانان كۆمەڵ كۆمەڵ و پەرتەوازە و حزب حزب بوونەوە . وەكو ڕۆژگارى ئەمڕۆ . پێویستە لە سەر موسڵمانان شوێنى هیچێكیان نەكەون ، بە پێچەوانەى ئەوانەى كە دەڵێن پێویستە شوێنى كۆمەڵێك لەو كۆمەڵانە بكەویت . كە مەبەستى كۆمەڵەكەى خۆیەتى نە هەر كۆمەڵێك لەو كۆمەڵە ئیسلامیانە !!! . !!!!

پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . دواى باسكردنى هەموو ڕیوایەت و زیادەكەنى فەرموودەكە لە سەرچاوەى ناوبراویدا ووتەى پێشەوا (الطبري / ٢٢٤ . ٣١٠ هـ)) . بە ڕەحمەت بێت . هێناوەتەوە لەم بارەیەوە كە سەبارەت بەم فەرموودەیە فەرموویەتى : ((وفي الحديث : **أنَّهُ متى لم يكن للناس إمامٌ فافترق الناس أحزاباً ، فلا يُتبع أحداً في الفُرقة ويُعتَزَل الجميع إن استطاعَ ذلك ، خشيةً من الوقوع في الشرّ** ...)) [٥٠] .

واتە : ئەم فەرموودەیە ئەوەى تێدایە كە : هەر كاتێك خەڵكى پێشەوایان نەبوو ، وە دابەش بوو بوون بۆ چەند حزبێك ، ئەوا نابێت لەم پارچە پارچە گەرێتیەدا شوێنى هیچ كەسیك بكەوێت ، بەڵكو ئەگەر توانرا دەبێت خۆت لە هەموویان بە دوور بگریت، لە ترسى كەوتنە ناو خراپەوە.

وە لە جێگەیەكى تردا سەبارەت بە فەرموودەى (حذيفة) رضي الله عنه كە تیایدا هاتووە : ((فاعتزِل تلك الفرق كُلّها)) فەرموویەتى : ((في هذا الحديث : **أنَّ المسلم إذا أدرك مثل هذا الوضع : فعليه حينذاك ألاَّ يتحزَّب ، وألاَّ يتكتَّل مع**

---

[٥٠] **بڕوانە** : (تحفة الأحوذي :ج ٥ / ص ٤٥٦) .

أي جماعة أو مع أي فرقة ، مادام أنَّه لا توجد الجماعة التي عليها إمام مبايع من المسلمين)) [٥١] ، واته : وه لەم فەرموودەدا ئەوەمان بۆ ئاشكرا دەبێت كە : بێگومان ئەگەر هەر موسڵمانێك گەشتە ئەم بارودۆخە ، پێوستە لە سەرى لەو كاتەدا كە حزبايەتى نەكات ، و پارچەگەرێتى نەكات ، لە گەڵ هيچ كۆمەڵ و هيچ فيرقەيەكدا ، مادام كە ئەو كۆمەڵە نيە كە پێشەواى بەيعەت پێدراوى لە لايەن موسڵمانانەوە هەيە .

پێشەوا (الحافظ ابن حجر) يش . بە ڕەحمەت بێت . دواى گێڕانەوەى ووتەكەى فەموويەتى : ((ويُؤيدهُ رواية عبد الرحمن بن قرط المتقدم ذكرها)) [٥٢] ، واتە : ڕيوايەتى (عبدالرحمن بن قرط) كە پێشتر باس كرا پاڵ پشتى قسەكەى ئيمامى (الطبري) دەكات .

وە هەروەها (ابن بطال) يش . بە ڕەحمەت بێت . كە يەكێكە لە وواتاكارانى (صحيح البخاري) فەرموويەتى : ((فإذا لم يكن لهم إمام ، فافترق أهل الإسلام أحزابًا ، فواجب اعتزال تلك الفرق كلها على ما أمر به النبى ﷺ أبا ذرّ ، ولو أن يعض بأصل شجرة حتى يدركه الموت ، فذلك خير له من الدخول بين طائفة لا إمام لها خشية ما يئول من عاقبة ذلك من فساد الأحوال باختلاف الأهواء وتشتت الآراء)) [٥٣] .

---

[٥١] (الدَّعوة إلى الله لعلي الحلبي الأثري (٩٨) .

[٥٢] فتح الباري : (١٣ / ٤٧) .

[٥٣] (شرح ابن بطال : ج ١٩ / ص ٤٢) .

واتـه : جـا ئەگـەر لـه ڕۆژگارێكـدا موسـڵمانان پێشـەوايان نـەبوو ، موسـڵمانانيش بـوون بـه چـەند حزبێكـەوه ، ئـەو كاتـه دووركەوتنـەوه پێويسـته لـه هـەموو ئـەو كۆمـەڵ و فيرقانـه ، ئـەوەش بـەپێی ئـەوەی كـه پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمانی به (أبو ذر) رضي الله عنه پێكردووه ، ئەگەر بێت و قەپيش بكات به ڕيشكه دارێكدا ، تاكو مردنی پێ دەگات و ئەويش هەر له سەر ئەوه دەبێت ، ئائەوه چاكتره بۆی له چوونی بۆ ناو يەكێك لەو كۆمەڵانه كه پێشەوايەكی شەرعی نەبێت ، له ترسی ئەو ئەنجامەی كه بەهۆيەوه دەكەوێتەوه لـه گەنـدەڵی بـارودۆخ بـەپێی ئارەزووەكـان و پەرتەوازەيی بيروڕاكان .

وه (ملا علي القاري) ش هەمان واتا دووپات دەكاتەوه و دەفەرموێت : ((قلت : فإن لم تكن لهم جماعة . أي : متفقة . ولا إمام . أي : أمير يجتمعون عليه . وهو يحتمل فقدهما أو فقد أحدهما ، قال : فاعتزل تلك الفرق كلها . أي : الفرق الضالة الواقعة على خلاف الجادة من طريق أهل السنة والجماعة . ولو أن تعض بأصل شجرة . أي : ولو كان الاعتزال بالعض .)) [٥٤] .

واته : دەڵێم : ئەگەر موسڵمانان كۆمەڵيان نەبێت . كه هاودەنگ بن له سەری . و پێشەواشيان نەبێت . كه له سەری كۆببنەوه . كه ڕەنگه هەردووكيان نەبن ، يان يەكێكيان نەبێت ، ئەوا فەرموويەتی : دووربكەوه لـه هـەموو ئـەو كۆمەڵـه گومڕايانـه . واتـه : ئـەو كۆمەڵـه گومڕايانـەی كـه

---

[٥٤] (مرقاة المفاتيح شرح مشكاة المصابيح : ج ١٥ / ص ٣٤٢) .

کەوتوونەتە پێچەوانە بوونەوەی ڕێگا ڕاستەکە کە ڕێگەی ئەهلی سوننە و جەماعیە . با ئەو دوورکەوتنەوەیش بە ددان گرتن بێت بە بنەوا و ڕەگی درەختێك . واتە : ئەگەر دوورکەوتنەوەکە بەو ددان پێوەگرتنەش بێت . .

لە هەموو ئەوانەی پێشووەوە بۆمان ئاشکرا دەبێت کە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا پێویستە لە سەر موسڵمانان کە دوور بکەونەوە لە هەموو ئەو کۆمەڵ و حزبانەی کە دروست بوون ، ئەو کارش وەلامدانەوە و گوێڕایەڵیە بۆ فەرمانی پێغەمبەری خوا ﷺ .

پاداشتی دوورکەوتنەوە لە تەفریقە کردن و دەستگرتن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە :

ئەو کەسەی ناز و نیعمەت و خۆشی ناوەڕاستی بەهەشتی دەوێت با دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە :

پێغەمبەری خوا ﷺ زۆر بە جوانی لە ووتەیەکی کورتیدا پاداشتی ئەو کەسەی دەربڕیوە کە دەست دەگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانان و دوور دەکەوێتەوە لە تەفریقە و حزبایەتی ، ئەوەش لەو فەرموودەیەی کە فەرموویەتی : " من أراد بحبوحة الجنة فليلزم الجماعة " [٥٥] ، لە باسەکەی پێشوودا ، و لە ووتەی زانایانەوە ووشەی (بُحبوحة الجنَّة) دەمان

---

[٥٥] (أخرجه أحمد وسنده صحيح ، وانظر : صحيح سنن الترمذي رقم : (٢١٦٥) وصحيح الجامع الصغير رقم : (٢٥٤٦) و " ظلال الجنة " رقم : (٨٩٧) للألباني) .

ئاشكرا كرد كه ووتمان زانايان فەرموويانه : ((في حديث النبي . عليه السلام . : من سرّه أن يسكن بحبوحة الجنة فليلزم الجماعة ، فإن الشيطان مع الواحد وهو من الاثنين أبعد . قوله : بحبوحة الجنة يعني وسط الجنة ، وبحبوحة كل شيء وسطه ، وخياره)) [٥٦] ، واته : ئەوەى كه له فەرموودەى پێغەمبەرى خوادا ﷺ هاتووه كه فەرموويەتى : ئەو كەسەى پێى خۆشه (بحبوحة) ى بەهەشت بەدەست بێنێت ، با دەست بگرێت بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، چونكه شەيتان له گەڵ يەكێكدايه و له دوانيش دوورتره ، واتاى (بحبوحة) لە فەرموودەكه بريتيه لە : ناوەڕاستى بەهەشت ، وە (بحبوحة) ەى هەموو شتێك بريتيه له ناوەڕاست ، و باشترينى ئەو شته .

كەواته پێغەمبەرى خوا ﷺ ئامۆژگارى ئوممەتەكەى دەكات كه ئەو كەسەى دەيەوێت له ناز و نيعمەت و ناوەڕاستى بەهەشتدا بێت با دەست بگرێت بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە و دوور بكەوێتەوە لە تەفريقه و حزبايەتى .

بەمەش ئاشرا دەبێت : پێوەرى ڕەوايى بريتيه لە دەست گرتن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە ، هەروەكو هاوەڵى بەڕێزى پێغەمبەرى خوا ﷺ (عبدالله) ى كوڕى (مسعود) رضي الله عنه فەرموويەتى : ((الجماعة ما وافق

---

[٥٦] (غريب الحديث لأبي عبيد قاسم بن سلام : ج ٢/ص ٢٠٥) ، وە بڕوانه : (الفائق في غريب الحديث و الأثر : ج ١ / ص ٢٥) ، وە (النهاية في غريب الأثر : ج ١/ص ٢٤٣ ، مادة : بحبح) وە (غريب الحديث لابن الجوزي : ج ١/ص ٥٦) .

الحق ؛ ولو كنت وحدك)) [٥٧] ، واتـه : (الجماعة) ئەوەيـە كـە هـاوكۆك و موافقەی ڕەوایی بیت ، ئەگەر خۆشت بە تەنها بیت .

وە ئـەوەش كـە ئـەم ڕاسـتیە پشـت ڕاسـت دەكاتـەوە و دەیسـەلمێنێت ووتەی خوای پەروەردگارە كە فەرموویەتـی : ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ (هود : ١١٨ ، ١١٩) ، واتـە : ڕەحـم و بـەزەیی خـوای پـەروەردگار بـۆ ئـەو كەسانەیە كـە تەفریقـە و حزبایـەتی ناكـەن ، ئـەوەش كـە ڕەحـم و بـەزەیی خوای پەروەردگاری بەركەوێت دەڕواتە بەهەشتەوە .

لەمەوە تێدەگەین كـە ئیختـیلاف و پەرتـەوازەیی و حزبایـەتی لـە لایـەن خوای پـەروەردگارەوە سەرزەنشت كراوە ، وە بەشتێكی خراپ دانراوە ، وە بـە باشـی وەسـفی ئەوانـەش كـراوە كـە دوورن لـەو كـارە و تـوخنی ناكەونـەوە ، بۆیـە پێویسـتە موسڵمانان دووربـن لـەو كارە خراپـە ئـەوەش بەوەی كە فەرموویەتی : ﴿إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ ، واتە : جگە لەوانەی كە خوای پەروەردگار ڕەحمی پێ كردوون ، مەبەست پێیان كۆمەڵی ڕزگار بووە ((

---

[٥٧] (صحيح : أخرجه اللالكائي في (شرح أصول الاعتقاد : ١ / ١٠٨ (١٦٩) ، و ابن عساكر في (تاريخ دمشق : ١٣ / ٦٤٢ - ٦٤٣) من طريقين عن الأوزاعي ، عن حسان بن عطية ، عن عبد الرحمن بن سابط ، عن عمرو بن ميمون عنه به ، و رجاله كلهم ثقات أعلام . و رواه ابن عساكر أيضا بإسناد آخر حسن ، بلفظ نحوه فيه : (ويحك إن جمهور الناس فارقوا الجماعة ، إن الجماعة ما وافق طاعة الله عز وجل) .

الفرقة الناجية)) ، نـەك ئەوانـەی كـە تەفریقـە و پەرتـەوازەیی وحزبایـەتی دەكەن .

هـەر ئـەم واتایـەش لـە فـەرموودەكانی پێغەمبـەر ﷺ ئاشـكرا و ڕوون كرایەوە .

سێیەم : بەڵگە لە ووتەی زانایان ئەڵبانی و ابن باز بەڕەحمەت بن

لەم بەشەدا و دوای خستنە ڕووی بەڵگەکانی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری ئازیزمان ﷺ لە سەر حەرامێتی و قەدەغەیی تەفریقە و حزبایەتی ، ڕاستیەکی بەڵگە نەویستە کە هەمیشە و لە هەموو سەردەمێکدا گەڕانەوە بۆ لای گەورە زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعە پارێزەرە لە تیاچوون و فەوتان ، بەتایبەت لە سەردەمانێکی وەکو ئەمڕۆدا ، کە ئاشووب و فیتنە بەهەموو جێگایەکدا پەرش و بڵاو بووەتەوە ، بەتایبەت زانایانی پایەبەرز (ابن باز و الألباني) . بە ڕەحمەت بن . ، ئەمە لە سەردەمی ژیانیاندا ، وە بۆ لای فەتوا نووسرا و دەنگیەکانیان لە دوای مردنیان ، بۆ ئاشنا بوون بە فەتواکانیان ، و خستنە ڕووی بۆ موسڵمانان ، بە مەبەستی فەتوا لێ وەرگرتنیان وەکو ئیش کردنێك بە فەرمایشتی خوای گەورە کە فەرموویەتی : ﴿فَاسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِن كُنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ (الأنبياء : ٧) . واتە : لەئیش و کاری دینتاندا هەرشتێکتان نەزانی ئەوا پرسیار لە زانایانتان بکەن و بگەڕینەوە بۆ لای ئەوان .

هەروەها بە فەرمایشی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُوْلِي الأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنبِطُونَهُ مِنْهُمْ﴾ (النساء : ٨٣) ، واتە : ئەگەر بیانگەڕاندبایەتەوە بۆ لای پێغەمبەر ﷺ و زانایان و هۆشمەندەکانیان ، ئەوا هۆشمەندەکانی ئەوان دەیانزانی چۆن ئەحکامەکان دەردەکەن ...

جا لێرەدا و لەم بەشەدا هەوڵی ئـەوە دەدرێت کە فەتوای ئەو دوو گەورە زانایە بخرێتە ڕوو کـە سەبارەت بـە تەفریقە و حزبایەتی فەرموویانە ، بـۆ ئەوەی موسڵمانان لێیان بە ئـاگابن و کەسانێکی چـەواشەکار نەتوانن فـەتواکانیان بـۆ چەواشەکاری بەکـار بهێنن ، و بە هۆیانەوە لاوانی مـوسڵمانان لـە خشتە بەرن ، و بـە ناوی ئـەو دوو زانایەوە و زانایانی تریشەوە کاری تەفریقە و حزبایەتی ئەنجام نەدەن ، و شەرعیەت بە کارەکەیان بدەن !!! کەچی بەرین لە تەفریقە و حزبایەتی وەکو بەری بوونی گورگدج لە خوێنی یوسف . علیه‌السلام . دەبا بزانین فەتوای زانایان سەبارەت بە تەفریقە و حزبایەتی چیە ؟

فەتوای شێخ (ابن باز)
سەبارەت بە تەفریقە و حزبایەتی

فەتواکانی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . زۆرن و لەوەدا نیە هەموو فەتواکانی لەم بارەیەوە کۆبکرێتەوە ، بۆیە لەم نووسینەدا هەوڵ دەدرێت کە کۆمەڵێك لە فەتواکانی ئەم زانا پایە بەرزە کۆبکرێتەوە و بخرێتە ڕوو ، وە بۆ ئاسانکاری و دوورخستنەوەی خوێنەر لە مەلەل و بێزاربوون لە دارشتنی یەك لە دوای یەك و ڕیزکردنی فەتوا . هەروەکو لە زۆربەی نووسینەکانی ئەم سەردەمەدا دەبینرێت . فەتواکانمان بە شێوەی پرسیار و وەڵام و بە سەر چەند خاڵێکدا دابەش کردووە ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

یەکەم : بەگشتی هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی .

دووەم : ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ کە ئەوانیش کۆمەڵی (ئیخوان و تەبلیغ) ن .

سێیەم : ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ .

چـوارەم : ئامۆژگـاری پێشـەوا (ابن بـاز) . بـە ڕەحمـەت بێـت . بـۆ دوورکەوتنەوە و وازهێنان لەم ڕێکخستنە حزبیە بیدعی و تازانە .

هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا بن باز ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی

یەکەم : پرسیارکرا لە شێخی پایەبەرز شێخ (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ کە : ((ما واجب علماء المسلمين حيال كثرة الجمعيات والجماعات في كثير من الدول الإسلامية وغيرها ، واختلافها فيما بينها حتى إن كل جماعة تضلل الأخرى . ألا ترون من المناسب التدخل في مثل هذه المسألة بإيضاح وجه الحق في هذه الخلافات ، خشية تفاقمها وعواقبها الوخيمة على المسلمين هناك ؟)) .

واتە : چی لە سەر زانای موسڵمانان پێویستە بەرامبەر بە زۆری ئەم جەمعیە و کۆمەڵە ئیسلامیانەی ، لە وڵاتانی ئیسلامیدا ، و جگە لەوانیش ، و بەرامبەر بە جیاوازیان لە نێوان خۆیاندا . تاکو گەشتۆتە ئەوەی کە هەموو کۆمەڵێکیان ئەویتریان بە گومڕا دەزانێت !! ئایا بە پێویست و شایستەی نازانن کە فەتوای شەرعی ببێت لە لایەن زانایانەوە ، لەم بابەتەدا ئەوەش بە ڕوونکردنەوەی ڕووی ڕەوایی لەم جیاوازیانەدا ، لە ترسی ئەوەی نەکو پەرەبسێنێت و عاقیبەتێکی خراپتری هەبێت لە سەر موسڵمانان .

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : ((<u>إن نبينا محمداً ﷺ بين لنا درباً واحداً يجب على المسلمين أن يسلكوه وهو صراط الله المستقيم ومنهج دينه القويم</u> ، قال

الله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **كما نهى رب العزة والجلال أمة محمد ﷺ عن التفرق واختلاف الكلمة ، لأن ذلك من أعظم أسباب الفشل ، وتسلط العدو** كما في قوله جل وعلا : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلا تَفَرَّقُوا ﴾ ، وقوله تعالى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحاً وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ﴾ (الشورى : ١٣) **فهذه دعوة إلهية إلى اتحاد الكلمة وتآلف القلوب** .

والجمعيات إذا كثرت في أي بلد إسلامي من أجل الخير والمساعدات ، والتعاون على البر والتقوى بين المسلمين ، دون أن تختلف أهواء أصحابها ، فهي خير وبركة ، وفوائدها عظيمة ، أما إن كانت كل واحدة تضلل الأخرى وتنقد أعمالها ، فإن الضرر بها حينئذ عظيم والعواقب وخيمة .

فالواجب على علماء المسلمين توضيح الحقيقة ، ومناقشة كل جماعة أو جمعية ، ونصح الجميع بأن يسيروا في الخط الذي رسمه الله لعباده ودعا إليه نبينا محمد ﷺ ، ومن تجاوز هذا و استمر في عناده لمصالح شخصية أو لمقاصد لا يعلمها إلا الله ، فإن الواجب التشهير به والتحذير منه ممن عرف الحقيقة ، حتى يتجنب الناس طريقهم ، وحتى لا يدخل معهم من لا يعرف حقيقة أمرهم ، فيضلوه ويصرفوه عن الطريق المستقيم الذي أمرنا الله باتباعه في جل وعلا : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **ومما لاشك فيه أن كثرة الفرق**

والجماعات في البلد المسلم مما يحرص عليه الشيطان أولاً ، وأعداء الإسلام من الإنس ثانياً ، لأن اتفاق كلمة المسلمين ووحدتهم وإدراكهم الخطر الذي يهددهم ويستهدف عقيدتهم يجعلهم ينشطون لمكافحة ذلك والعمل في صف واحد من أجل مصلحة المسلمين ودرء الخطر عن دينهم وبلادهم وإخوانهم ، وهذا مسلك لا يرضاه الأعداء من الإنس والجن ، فلذا هم يحرصون على تفريق كلمة المسلمين وتشتيت شملهم وبذر أسباب العداوة بينهم ، نسأل الله أن يجمع كلمة المسلمين على الحق ، وأن يزيل من مجتمعهم كل فتنة وضلالة ، إنه ولي ذلك والقادر عليه)) [1] .

واتە : بێگومان پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ تاکە ڕێگایەکی بۆ ڕوون کردووینەتەوە ، کە پێویستە موسڵمانان بیگرنەبەر کە ئەویش ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگارە و پەیڕەوی ئاینە تەواوەکەیەتی ، خوای گەورە دەفەرموێت : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلاَ تَتَّبِعُواْ السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، **هەروەها پەروەردگاری بەدەسەڵات یاساغی لە ئوممەتی مُحمد ﷺ کردووە لە پەرتەوازەیی و جیاوازی لە ووتەدا ، چونکە ئەوە یەکێکە لە گەورەترین هۆکارەکانی شکست و زاڵبوونی دووژمنان بەسەریاندا ، هەروەکو لە فەرمایشتی خوای گەورە و بەرز و بڵندا هاتووە کە فەرموویەتی :** ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلا تَفَرَّقُوا ﴾ ، **وە فەرموویەتی :** ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحاً وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا

---

[1] (مجموع فتاوى الشيخ عبدالعزيز بن باز ، ج ٥ ، ص ٢٠٢ ـ ٢٠٤ هذه الأسئلة والأجوبة تابعة لمحاضرة ألقاها سماحته في جامعة أم القرى بمكة المكرمة في شهر رجب ١٤٠٩هـ) .

الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ﴾ ، ئەمە بانگەشەیەکی خواوەندیە بۆ یەکگرتنی ووتە و یەکخستنی دڵەکان .

وە ئەگەر زۆربوونی کۆمەڵەکان (الجمعيات) ❁ لە هەر وڵاتێکی ئیسلامیدا لە پێناوی چاکەکاری و یارمەتی دان و هاریکاری کردنی یەکتر لەسەر چاکەکاری و لە خواترسان لە نێو موسڵمانانداا ، بەبێ جیاوازی ویست و ئارەزووی خاوەنەکانیان ، ئەوا چاکە و پێز و بەرەکەتی خوای پەروەردگارە و سوودی گەورەیان هەیە ، بەڵام ئەگەر هەر یەکێکیان ئەوی تر بە گومڕا و هەڵە بزانێت و ڕەخنە لە کارەکانیان بگرێت ، ئەوا بەڕاستی لەو کاتەدا زەرەر و زیانیان گەورەیە و سەرئەنجامەکانیشیان مەترسیدار و خراپە .

بۆیە پێویستە لەسەر زانای موسڵمانانان ڕاستییەکان ئاشکرا بکەن و گفتوگۆ لەگەڵ هەموو کۆمەڵ (جماعة) و کۆمەڵە (جمعية) یەك بکەن ، و ئامۆژگاری هەموویان بکەن بەوەی کەوا لەسەر ئەو ڕێگایە بڕۆن کە خوای پەروەردگار دیاریکردووە بۆ بەندەکانی و پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ

❁ مامۆستای بەڕێزم (خليل أحمد) تێبینیەکی لە سەر ئەم ووشەیە نووسیووە و فەرموویەتی : ((وا باشترە جیاوازی بکرێت لە نێوان (جمعية) و جەماعەت و حیزبدا ، چونکە بێگومان (جمعية) لە زاراوەی سیاسەتدا جیاوازە لە حیزبی سیاسی ، لەبەر ئەوەی دەکرێت چەند (جمعية) یەك لە حیزبێکی سیاسیدا کۆبێتەوە ، بەڵام ناکرێت چەند حزبێکی سیاسی لە (جمعية) یەکدا کۆبکرێتەوە .

بانگەوازی بۆ کردووە ، وە هەر کەسێکیش لەمە لایدا ، یان لە سەر دەمارگیری خۆی بەردەوام بوو ، لەبەر بەرژەوەندیە تاییەتیەکانی خۆی ، یان لەبەر چەندین مەبەستی تر کە کەس نایانزانێت جگە لە خوای پەروەردگار نەبێت ، ئەوا بێگومان پێویستە لەسەر ئەوانەی کە ڕاستیەکان دەزانن ئاشکرایان بکەن ، و خەڵکیان لێ ئاگادار بکەنەوە : بۆ ئەوەی خەڵکی دووربکەونەوە لە ڕێگاکەیان ، وە بۆ ئەوەی ئەو کەسانەی کە ڕاستیەکانیان نازانن نەچنە ناویانەوە ، چونکە ئەگەر بچەنە ناویانەوە گومڕای دەکەن و دووری دەخەنەوە و لایدەدەن لەو ڕێگا ڕاستەی کە خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووین بە شوێنکەوتنی لەم فەرمایشەییدا کە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

وە یەکێك لەوانەی کە گومانی تێدا نیە ئەوەیە : کە زۆری گروپ و کۆمەڵەکان لە ناو کۆمەڵگای موسڵماناندا ، لەو شتانەیە کە شەیتان سوورە لە سەر پەیدابوونی ، ئەمە خاڵی یەکەم ، دووەمیش : دووژمنانی ئیسلام سوڕن لە سەری دروست کردنی ، چونکە ڕێك کەوتنی ووتەی موسڵمانان و یەکبوونیان و هەست کردنیان بەو مەترسییەی کە هەڕەشەیان لێدەکات و بیروباوەڕیان دەکاتە ئامانجی پێکاندنی خۆی وایان لێدەکات گورج ببنەوە بۆ ڕووبەڕووبوونەوە و نەهێشتن و لەناوبردنی ئەوانە ، و کاربکەن لە یەك ڕیزدا لە پێناو بەرژەوەندی موسڵمانان ، و دوورخستنەوەی مەترسی لەسەر ئایین و وڵات و براکانیان ، وە ئەمەش ڕێڕەوێکە دووژمنان . مرۆڤ بن یان جنۆکە . پێی ڕازی نابن ،

بۆيـه ئـەوان هەمیشـه سـوورن لەسـەر پەرتـەوازەیی جیـاوازی ووتـەی موسڵمانان ، و پەرتەوازەکردنی شیرازەیان و چاندنی تۆوی هۆکارەکانی دووژمنایـەتی لـه نێوانیـادا . داواکـارین لـه خـوای پـەروەردگار کـه ووتـەی موسڵمانان کۆبکاتەوە لەسەر ڕەوایی ، و هەموو ئاشووب و گومڕاییـەك لـه نێـو کۆمەڵگاکەیانـدا بنبڕبکـات ، بەڕاسـتی هـەر ئـەوە خـاونی ئەوەیـە و بەتواناشە بەسەریدا .

دووەم : وە لـه وەڵامـی پرسـیارێکدا دەفـەرموویّت : ((**لا يجـوز أن يتفرق المسلمون في دينهم شيعاً وأحزابـاً يلعن بعضهم بعضا ويضـرب بعضـهم رقـاب بعض ، فـإن هـذا التفـرق ممـا نهـى الله عنـه ، وذم مـن أحدثـه أو تـابع أهلـه ، وتـوعـد فاعليه بالعذاب العظيم ، وقـد تـبرأ الله ورسـوله ﷺ منـه** ، قـال الله تعالى : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُوا ﴾ إلى قوله : ﴿ وَلاَ تَكُونُواْ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَـئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : 103 . ١٠٥) ، وقال تعالى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعاً لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ ، (الأنعام : ١٥٩ . ١٦٠) .

وثبت عن النبي ﷺ أنه قال : " لا ترجعوا بعدي كفارا ، يضرب بعضكم رقاب بعض " (رواه البخاري و مسلم) . والآيات والأحاديث في ذم التفرق في الدين كثيرة .

أما إن كان ولي أمر المسلمين هو الذي نظمهم ووزع بينهم أعمال الحياة ومرافقها الدينية والدنيوية ليقوم كل بواجبه في جانب من جوانب الدين والدنيا فهذا مشروع ،

بل واجب على ولي أمر المسلمين أو يوزع رعيته على واجبات الدين والدنيا على اختلاف أنواعها ، فيجعل جماعة لخدمة علم الحديث من جهة نقله وتدوينه وتمييز صحيحه من سقيمه ... إلخ ، وجماعة أخرى لخدمة فقه متونه تدوينا وتعليما ، وثالثة لخدمة اللغة العربية قواعدها ومفرداتها وبيان أساليبها والكشف عن أسرارها ، وإعداد جماعة رابعة للجهاد وللدفاع عن بلاد الإسلام وفتح الفتوح وتذليل العقبات لنشر الإسلام ، وأخرى للإنتاج صناعة وزراعة وتجارة ... إلخ .

فهذا من ضرورات الحياة التي لا تقوم للأمة قائمة إلا بها ولا يحفظ الإسلام ولا ينتشر إلا عن طريقه ، هذا مع اعتصام الجميع بكتاب الله وهدي رسوله ﷺ وما كان عليه الخلفاء الراشدون وسلف الأمة ووحدة الهدف وتعاون جميع الطوائف الإسلامية على نصرة الإسلام والذود عن حياضه ، وتحقيق وسائل الحياة السعيدة ، وسير الجميع في ظل الإسلام وتحت لوائه على صراط الله المستقيم ، وتجنبهم السبل المضلة والفرق الهالكة ، قال الله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣))) [٢] .

واته : نابێت موسڵمانان لــه ئايينەكەياندا پەرتەوازە بن بــۆ چەند پــارچە و حزبێكەوە ، هەندێكيان نەفرين لە هەندێكى تريان بكەن ، يان هەندێكيان لە گەردنى هەندێكى تريان بدات ، بێگومان ئەم پەرتەوازەيى و

---

[٢] (في فتوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء برئاسة الشيخ /عبدالعزيز بن عبدالله بن باز، وعضوية نائبه في الإفتاء الشيخ/ عبدالرزاق عفيفي والشيخ عبد الله بن غديان ، والشيخ عبد الله بن حسن بنقعود، برقم١٦٧٤ في ١٣٩٧/١٠/٧هـ) .

تەفریقەیە ، لـــەو شتانەیە کە خوای پەروەردگار یاساغی لێکردووە و زەمـی ئـــەو کەسـەی کـردووە کـــە دایهێنـاوە ، و شـوێنی خاوەنـەکانی کـەووتووە ، و پـەیمانی تۆڵـە سـەندنەوەی داوە بـــۆ ئەنجامدەرانی بـــە تۆڵەیەکی گـــەورە ، و پێغەمبەرەکەشـی ﷺ لـەوە بـەدوور گرتـووە و بـەری کردووە لێی ، خـــوای پـەروەردگـــار فـەرمـــوویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُوا ﴾ تاکـــو دەگـــاتە ئـــەوەی کـــە دەفـــەرمـــوویت : ﴿ وَلاَ تَكُونُواْ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : 103 . ١٠٥) ، وە فـــەرمـــوویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعاً لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ ، (الأنعام : ١٥٩ . ١٦٠) .

وە لە پێغەمبەری خواشەوە ﷺ جێگیر و سەلمێنراوە کە فەرموویەتی : " لا ترجعوا بعدي كفارا ، يضرب بعضكم رقاب بعض " (رواه البخاري و مسلم) ، واتە : پاش من جارێکی تر نەچنەوە سەر خووی بێ باوەڕان بەوەی هەندێکتان لە گەردنی هەندێکی ترتان بدات !! وە ئایەت و فەرموودەیەکی زۆر هاتوون لە بارەی زەمکردنی تەفریقە لە ئایینداا .

بەڵام ئەگەر کاربەدەست و سەرکردەی موسڵمانان خۆی هەستابێت بە ڕێکخستن و دابەشکردنی کار و کردەوەکانی ژیان ، و بەرژەوەندیە ئایینی و دونیایەکان لە نێوانیاندا ، بۆ ئەوەی هەر یەکە و هەستن بە واجبی سەر

شانیان ، لە بواریٚك لە بوارەکانی ئایین و ژیان ، ئا ئەم جۆرە ڕەوایە و ڕێپێدراوە ، بەڵکو پێویستە لە سەر خودی کاربەدەست و سەرکردەی موسڵمانان یان ئەوەی کە ژێردەستەکانی دابەش بکات بە سەر پێویستیەکانی ئایین و ژیاندا بە هەموو جۆرەکانیەوە ، ئەوەش بەوەی کە کۆمەڵێکیان لە خزمەت کردنی فەرموودەدا بن لە لایەنی گێڕانەوە و نووسینەوەی ، و جیاکردنەوەی (صحیح) ەکانی لە نادروستەکانیەوە ... هتد ، وە کۆمەڵێکی تریان لە خزمەتکردنی فیقهو نووسراوەکانی و کۆکردنەوە و فێرکردنی ، وە سێیەمیانیش بۆ خزمەت کردنی زمانی عەرەبی و ڕێزمانەکەی بێت یان زاراوەکانی ، لە گەڵ ئاشکرا کردنی شێوەکانی و ئاشکرا کردنی نهێنیەکانی ، وە ئامادە کردنی کۆمەڵی چوارەمیان بۆ تێکۆشان لە پێناوی خوای پەروەردگار و پارێزگاری کردن لە وڵاتی ئیسلام ، وە دەست کردنەوە بە فتوحات و ئاسانکردن و لابردنی کۆسپەکانی سەر ڕێگەی بڵاوکردنەوەی ئیسلام ، وە یەکێکی تریان بۆ بەرهەم هێنان ، جا بواری پیشەسازی بێت یان کشتوکاڵ و بازرگانی ... هتد .

ئائەمانە پێویستیەکانی ژیانە کە هیچ ئوممەتێك دانامەزرێت بەمانە نەبێت ، و ئیسلامیش ناپارێزرێت و بڵاونابێتەوە لە ڕێگەی ئەمەوە نەبێت ، ئەمە لە گەڵ دەست گرتنی هەمووان بە پەرتوکەکەی خوای پەروەردگار و سوننەت و ڕێبازی پێغەمبەرەکەیەوە ﷺ ئەوەش کە خەلیفە کامڵ و هیدایەت دراوەکانی ، و پێشینی ئەم ئوممەتەی لەسەر بووە ، لە گەڵ

یەکخستنی ئامانجەکان و هاریکاری کردنی هەموو کۆمەڵە ئیسلامیەکان لە سەر سەرخستنی ئیسلام و پاراستن و بەرگیری کردن لە ژێردەستەکانی ، و بەدێ هێنانی ڕێگەکانی ژیانێکی بەختەوەر ، و بەڕێوە ڕۆشتنی هەمووان لە ژێر سیبەری ئیسلام ، و لە ژێر بەیداخیدا ، و لە سەر ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگار ، لە گەڵ دوورکەوتنەوە لە ڕێکە گومڕاکارەکان ، و گروپە لە ناوچووەکان ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) .

کەواتە : لەم دوو فەتوایەدا بە ڕاشکاوی هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەردەکەوێت دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی ، هەروەکو دەفەرموویت : کە پێغەمبەرمان ﷺ یەك ڕێگای بۆ دیاری کردووین کە ئەویش ڕێگا ڕاستەکەیە ، و پێویستە لە سەر موسڵمانان بیگرنە بەر ، وخوای پەروەردگاریش یاساغی کردووە لە تەفریقە و حزبایەتی ، چونکە فاکتەر وهۆکاری پەرتەوازەی وزەڵیلیە ، وەبەڕاشکاوی ئەوەشی فەرمووە : کە تەفریقە و حزبایەتی یاخی بووان وشەیتانەکانی جنۆکە ودوژمنانی ئیسلام سوڕن لە سەری لەناو وڵاتی ئیسلامدا ، چونکە هۆکاری دووبەرەکیە لە نێوانیاندا ، بۆیە نابێت موسڵمانان لە ئایینەکەیاندا بن بە چەند حزب و

کۆمەڵێکەوە ، چـــونکە خـــوای پەروەردگـــار یـــاساغی لێکـردووە و قەدەغەی کردووە .

بەمەش چەواشەکاری چەواشەکارانمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە بەدەم زانایانەوە قسە هەڵدەبەستن و لێکدانەوەی نادروست بۆ فەتواکانیان دەکەن .

ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ کە ئەوانیش کۆمەڵی (ئیخوان و تەبلیغ) ن

یەکەم : پرسیار کرا لە شێخ (عبد العزيز بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ سەبارەت بە دوو حزب و کۆمەڵی ناوداری هاوچەرخ کە : (الإخوان المسلمين ، و جماعة التبليغ) ن ، کە لە فەتواکەدا هاتووە : ((أحسن الله إليك ، حديث النبي ﷺ في افتراق الأمم : قوله : " ستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، إلاَّ واحدة " ، فهل جماعة التبليغ على ما عندهم من شركيات وبدع ، وجماعة الإخوان المسلمين على ما عندهم من تحزب وشق العصا على ولاة الأمور ، وعدم السمع والطاعة ، هل هاتين الفرقتين تدخل ؟

واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : " ئوممەتکەم دابەش دەبێت بۆ حەفتاوسێ فیرقە و گروپەوە ، و هەموویان لە ئاگری دۆزەخن تەنها یەکێکیان نەبێت " ، ئایا کۆمەڵی (التبليغ) لە سەر ئەو هەموو بیدعەیانەی

كـه هەيانـه ، و كۆمـەڵى (الإخوان المسلمين) لـه سـەر ئـەو حزبايەتيـەى و تەفريقەيـه و دەرچـوونەى كـه هەيانـه دژ بـه كاربەدەسـتانى وڵات ، و گوێڕايـەڵى و تاعـەت نەكردنـەيان ، ئايـا ئـەم دوو فيرقەيـه لـەو حـەفتاودوو فيرقەيەن ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**تدخل في الثنتين والسبعين ، مَنْ خالف عقيدة أهل السنة والجماعة دخل في الاثنتين وسبعين فرقة** . المراد بقوله (أمتي) أي : أمة الإجابة ، أي : استجابوا له وأظهروا اتباعهم له ، ثلاث وسبعين فرقة : الناجية السليمة التي اتبعته واستقامة على دينه ، واثنتان وسبعون فرقة فيهم الكافر وفيهم العاصي وفيهم المبتدع أقسام)) ، واتـه : بـەڵى هـەر كەسـێك پێچـەوانەى بيروبـاوەڕى ئـەهلى سـوننه و جەماعـه بكـات ، ئـەوا دەچـێتە ڕێـزى ئـەو حەفتاو دوو كۆمەڵ و فيرقەيەوە .

پرسياركار : **يعني : هاتين الفرقتين ـ التبليغ والإخوان ـ من ضمن الثنتين والسبعين** ؟ واتـه : ئەمـه ئـەوە دەگەيـەنێت كـه ئـەو دوو فيرقەيـه (واتـه : تەبليغ و ئيخوان) لە حەفتا ودوو فيرقەكەن ؟

بەڕێزيشـان لـه وەڵامدا فەرمووى : ((**نعم ، من ضمن الثنتين والسبعين والمرجئة وغيرهم ، المرجئة والخوارج ، بعض أهل العلم يرى الخوارج من الكفار خارجين ، لكن داخلين في عموم الثنتين والسبعين**)) [٣] ، واتـه : بەڵـێ لـه ڕيـزى

---

[٣] أسئلة الطائف في (شريط مسجل) سنة (١٤١٩ هـ) (ضمن دروسه في شرح المنتقى في الطائف وهي في شريط مسجّل وهي قبل وفاته ـ رحمه الله ـ بسنتين أو أقل) . وانظر (حقيقة المنهج الواسع عند

ئـەو حەفتـــا و دوو كۆمـەڵ و فيرقـەيەن ، لـە گـەڵ (مورجيئـە) و جگـە لەوانيش ، (مورجيئه) و (خەوارج) يش ، هەرچەندە هەندێك لە زانايان (خەوارج) يان بە كافر زانيوە و بەڵام بەگشتى دەچنە ڕيزى حەفتا ودوو فيرقەكەوە .

دووەم : وە لە پرسيارێكيشدا تايبەت پرسيارى لێدەكرێت سەبارەت بە كۆمەڵى (الإخوان المسلمين) كە ئەمە دەقى پرسيارەكە : ((سماحة الشيخ : حركة الإخوان المسلمين دخلت المملكة منذ فترة ، وأصبح لها نشاط بين طلبة العلم ، ما رأيكم في هذه الحركة ؟ وما مدى توافقها مع منهج السُنة والجماعة ؟)) ، واتە : شێخى بەڕێز : بزووتنەوەى (الإخوان المسلمين) بۆ ماوەيەكە هاتوونەتە نێو (مەملەكەتى سعودێى) وە ، و چالاكيان هەيە لە نێو فێرخوازانى زانستدا ، ئايا ڕاتان چيە سەبارەت بەم بزووتنەوەيە ؟ وە ئايا تا چ ئاستێك گونجاون لەگەڵ پەيڕەوى ئەهلى سوننە و جەماعەدا ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**حركة الإخوان المسلمين ينتقدها خواص أهل العلم** ، لأنه ليس عندهم نشاط في الدعوة إلى التوحيد وإنكار الشرك وإنكار البدع .

أبي الحسن ، ص٣٨-٣٩ للإمام ربيع . حفظه الله .) ، ط. الأولى مجالس الهدى . الجزائر ، وأيضا مذكرته . حفظه الله . : (أقوال علماء السنَّة في جماعة التبليغ) اهـ . نقلاً عن رسالة من إصدارات (مكتبة الفرقان) منشورة بعنوان : (فتاوى العلماء السلفيين : وجوب تَحذير الشباب والعوام من الجماعات والأحزاب والفِرَق ، لأنَّها من الاثنتين وسبعين فرقة) .

لهم أساليب خاصة ينقصها : عدم النشاط في الدعوة إلى الله ، ودعم التوجيه إلى تصحيح العقيدة الصحيحة التي عليها أهل السنة والجماعة ، فينبغي للإخوان المسلمين أن تكون عندهم عناية بالدعوة السَلفية ، الدعوة إلى توحيد الله ، وإنكار عبادة القبور ، والتعلق بالأموات والاستغاثة بأهل القبور كالحسين أو الحسن أو البدوي ، أو ما أشبه ذلك ، يجب أن يكون عندهم عناية بهذا الأصل الأصيل ، بمعنى لا إله إلا الله ، التي هي أصل الدين ، وأول ما دعا إليه النبي ﷺ في مكة دعا إلى توحيد الله ، إلى معنى لا إله إلا الله ، فكثير من أهل العلم ينتقدون على الإخوان المسلمين هذا الأمر ، أي : عدم النشاط في الدعوة إلى توحيد الله ، والإخلاص له ، وإنكار ما أحدثه الجهال من التعلق بالأموات والاستغاثة بهم ، والنذر لهم والذبح لهم ، الذي هو الشرك الأكبر ، وكذلك ينتقدون عليهم عدم العناية بالسنة : تتبع السنة والعناية بالحديث الشريف وما عليه سلفُ الأمة في الأحكام الشرعية ، وهناك أشياء كثيرة أسمع الكثير من الإخوان ينتقدونهم فيها ، ونسأل الله أن يوفقهم ويعينهم ويصلح أحوالهم)) [٤] .

واتە : بزووتنەوەی (الإخوان المسلمين) چەندين زانای بەناوبانگ ڕەخنەیان لێدەگرن ، چونکە هیچ چالاکیەکیان نیە لە بانگەوازکردن بۆ یەك خواپەرستی و بەرهەڵستی کردنی هاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە و بەرهەڵستی کردنی بیدعە .

---

[٤] مجلة المجلة ، العدد (٨٠٢) صفحة (٢٤) تاريخ (٢٥ / ٢ / ١٤١٦) ، نقلاً عن (المجلة السلفية) العدد (٧) ص : (٤٦ ـ ٤٧) ، (نقلاً من مجلة المجلة عدد ٨٠٦) آخر فتوى لسماحة الإمام في التحذير من جماعة التبليغ) .

شێوازی تایبەتی خۆیان هەیە ، و کەم وکوڕی تێدایە ، لەوانەش : نەبوونی چالاکی لە بانگەوازیاندا بۆ لای خوای گەورە ، وە نەبوونی پشتیوانی بۆ ئاراستەکردن ڕاست کردنەوەی ئەو بیروباوەڕە ڕاستەی کە ئەهلی سوننە و جەماعەی لە سەرە ، بۆیە پێویستە لە سەر (الإخوان المسلمين) کە بایەخ دانیان هەبێت بەبانگەشەی سەلەفیەت ، و بانگەشەکردن بۆ یەکخواپەرستی ، وئینکارکردنی گۆڕپەرستی ، و خۆپەیوەست کردن بە مردوانەوە ، و هاناپێبردن بە مردوانی ناو ئەو گۆڕانە ، وەك (حسن) و (حسين) ﷺ ، یان (البدوي) و هاوشێوەکانیان ، پێویستە لە سەریان بایەخدانیان هەبێت بەم بنەوا پتەوە ، بەواتای : (لا إله إلا الله) کە بنەوای ئایینە ، و یەکەمین شتێکە کە پێغەمبەری خوا ﷺ لە مەککەدا بانگەشەی بۆ کردبێت ، بانگەشەی بۆ یەکخواپەرستی کرد ، بۆ واتای (لا إله إلا الله) ، زۆرێك لە زانایان ڕەخنەی ئەمەیان لە (الإخوان المسلمين) هەیە ، واتە : نەبوونی کۆششیان لە بانگەشەکردن بۆ یەکخوا پەرستی ، و ئیخلاص و تەنها ئەنجامدانی هەموو شتێك تەنها لە بەر ئەو ، لە گەڵ ئینکارکردنی ئەو شتانەی کە نەزانکاران دایانهاوردووە ، لە پەیوەست بوون بە مردوان و داوای یارمەتی لێکردنیان ، و نەزر بۆکردن و سەربڕین بۆیان ، کە هاوەڵبڕیاردانی گەورەیە ، وە هەروەها ڕەخنەی ئەوەشیان لێدەگرن کە گرنگی نادەن بە سوننەت : شوێنی سوننەت ناکەون و گرنگی نادەن بە فەرموودە پیرۆزەکان و ئەوەی کە سەلەفی ئەم ئوممەتەی لە سەر بووە ، لە ئەحکامە شەرعیەکان ، وە زۆر شت دبیستم

كـه زانايـان ڕەخنـەيان لێـدەگرن تيايـدا ، دواكـارم لـه خـواى پـەروەردگار سەركەوتوويان بكات، و يارمەتى دەريان بێت ، و بار وحاڵيان چاك بكات.

سێيەم : وه سەبارەت به كۆمەڵى (التبليغ) پرسيار له بەڕێزيان كرا ، كه ئەمه دەقەكەيەتى : ((نسمع يا سماحة الشيخ عن جماعة التبليغ ، وما تقوم به من دعوة ، فهل تنصحني بالانخراط في هذه الجماعة ، أرجو توجيهي ونصحي ، وأعظم الله مثوبتكم ؟)) ، واتـــه : شێخى بەڕێزمـان زۆر دەبيسين سەبارەت بـه كۆمـەڵى تـەبليغ ، ئـەوەى كـــه پـێى هەڵدەستن لـــه بانگەشه ، ئايـــا ئامۆژگـاريم دەكـەى بـەوەى كـــه بچـمه ڕيـزى ئـەم كۆمەڵـەوه ، داواكـارم ئاراسـته و ئامۆژگـاريم بكـەى ، خـواى پـەروەردگار پاداشـتى گـەورەتان بداتەوه .

ئەويش له وەڵامدا فەرمووى : ((كل من دعا إلى الله فهو مبلغ " بلغوا عني ولو آية " ، لكن جماعة التبليغ المعروفة الهندية عندهم خرافات ، عندهم بعض البدع والشركيات ، **فلا يجوز الخروج معهم** ، إلا إنسان عنده علم يخرج لينكر عليهم ويعلمهم . أما إذا خرج يتابعهم ، لا .

لأن عندهم خرافات وعندهم غلط ، عندهم نقص في العلم ، لكن إذا كان جماعة تبليغ غيرهم أهل بصيرة وأهل علم يخرج معهم للدعوة إلى الله .

أو إنسان عنده علم وبصيرة يخرج معهم للتبصير والإنكار والتوجيه إلى الخير وتعليمهم حتى يتركوا المذهب الباطل ، ويعتنقوا مذهب أهل السنة والجماعة)) [٥] .

واته : هەموو كەسێك ئەگەر بانگەشە بكات بۆ لای خوای پەروەردگار ، ئەوە گەیەنەری ئایینە ، هەروەكو پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : لێمەوە بگەیەنن ئەگەر تەنها ئایەتێكیش بێت ، بەڵام كۆمەڵی تەبلیغ كە كۆمەڵێكی هندی ناسراوە ، و خورافیاتی زۆریان هەیە ، و هەندێك بیدعە و هاوەڵبڕیاردانیان هەیە ، بۆیە نابێت كەس لە گەڵیاندا بۆ بانگەشە دەربچن ، جگە لە كەسێك نەبێت كە زانستی شەرعی هەبێت ، بۆ ئەوەی شتەناشەرعیەكانیان ئینكار بكات و فێریان بكات ، بەڵام ئەو كەسەی كە شوێنیان بكەوێت نەخێر .

چونكە ئەو كۆمەڵە خورافیات و هەڵەیان هەیە ، كەم و كوڕیشیان لە زانستی شەرعیدا هەیە ، بەڵام ئەگەر جگە لە كۆمەڵی تەبلیغ چاوڕۆشن و ئەهلی زانستی شەرعی بن ، ئەوا دەتوانێت لە گەڵیاندا بڕوات و بانگەشە بكات بۆ لای خوای پەروەردگار .

یان مرۆڤێك زانست و چاوڕۆشنی هەبێت ، دەتوانێت لە گەڵیاندا دەرچێت ، بۆ ئەوەی چاوڕۆشنیان بكات و ناشەرعیەكانیان ئنكار بكات ،

---

[٥] (فُرِّغت من شريط بعنوان (فتوى سماحة الشيخ عبد العزيز بن باز على جماعة التبليغ (وقد صدرت هذه الفتوى في الطائف قبل حوالي سنتين من وفاة الشيخ وفيها دحض لتلبيسات جماعة التبليغ بكلام قديم صدر من الشيخ قبل أن يظهر له حقيقة حالهم ومنهجهم) .

و ئاراستەیان بکات و زانستیان فێربکات ، بۆ ئەوەی واز لە بۆچوون و مەزهەبەکە نادروستەکانیان بێنن و بگەڕێنەوە بۆ چاکە ، و دەست بگرن بە بۆچوون و مەزهەبی ئەهلی سوننە و جەماعە .

کەواتە بە کورتی : ڕا و بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) دەربارەی هەر دوو کۆمەڵ و حزبی ناوداری هاوچەرخ . کۆمەڵی ئیخوان و تەبلیغ . ئەوەیە کە ئەم دوو حزبە لە ڕێزی کۆمەڵ و حزبە لاڕێبووەکانن ، و لە کۆمەڵی ڕزگار بوو نین ، چونکە لە بنەوا و بانگەوازیاندا پێچەوانەی بنەوا و شێوازی بانگەشەی ئەهلی سوننە و جەماعەن ، و بایەخیان لە بانگەشەدا بە یەکخوا پەرستی نیە و چاوڕۆشن نین بە زانستی قورئان وسوننەت ، نابێت موسڵمان لە گەڵیاندا دەربچێت بە مەبەتی بانگەواز و بانگەشە ، وە ئەوەش ئاشکرا دەکات کە زانایان ڕەخنەیان لەم کۆمەڵانە هەیە .

ڕا و بۆچوونی پێشەوا بن باز ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ

یەکەم : وە لەو بارەشەوە کەسێك تیلیفۆن دەکات بۆ شێخ پرسیارێکی لێ دەکات کە ڕا و بۆچوونی بەرێزیان چیە دەربارەی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ ئەم حزب و کۆمەڵە ئیسلامیە هاوچەرخانەدا کە ئەمەی خوارەوە دەقی پرسیارەکە و وەڵامەکەی بەڕێزیشیانە :

((المتصل : السلام عليكم . **پەیوەندیکار** : السلام عليكم .

الشيخ ابن باز : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته . **شێخ** (ابن باز) : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته .

المتصل : سماحة الشيخ عبد العزيز بن باز ؟ **پەیوەندیکار** : **بەڕێز شێخ** (عبد العزيز بن باز) ە ؟

الشيخ : نعم ، **شێخ** : **بەڵێ** .

المتصل : يا شيخ عندي سؤال مهم ، **ئەی شێخ پرسیارێکی گرنگم هەیە** .

الشيخ : أسأل الله أن ييسر ، **دواکارم خوا ئاسانی بکات** .

المتصل : سؤالي هو يا شيخ : أسألك بالله الذي لا إله إلا هو أن تقول لي كلمة الحق والعدل في الجماعات الإسلامية الموجودة على الساحة من سلفيين وتبليغ وإخوان المسلمين وغيرهم من الجماعات الإسلامية ، حيث أنهم يتجاذبوني فيما بينهم والذي

قد عانيت منه الكثير والكثير ، وكل جماعة من هذه الجماعات تضايقني وتريد مني أن أكون في صفها وعلى منهجها وطريقتها التي رسمتها واختصتها لنفسها وأتباعها ، لأنها تعتقد كل جماعة من هذه الجماعات أن الحق معها وأن منهجها هو الصواب .

وأنا أريد أن أنضم مع أهل الحق منهم ، فبأي جماعة يا سماحة الشيخ تنصحني أن أنضمّ وأنتمي إليها ؟

وكذلك أريد منكم أن تذكروا لنا علماء الجماعة التي تنصحوننا بالانضمام والانتماء إليها .

واتە : ئەی شێخ پرسیارەکەم بریتییە لە : سوێندت دەدەم بەو خوایەی کە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە ئەو نەبێت کەوا وتەی حەق و دادپەروەریم پێبڵێیت سەبارەت بەو (جەماعاتە ئیسلامییانەی) کە بوونیان هەیە لە گۆڕەپانەکەدا لە سەلەفییەکان و تەبلیغ و ئیخوان موسلمین و جگە لەمانەش لە جەماعاتە ئیسلامییەکان ، چونکە ئەمانە لە نێو خۆیاندا ڕامدەکێشن بۆ لای خۆیان بە شێوەیەك کە زۆر زۆرم چەشتووە بەدەستیەوە ، وە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە تەنگم پێهەڵدەچنێت و لێمی دەوێت کەوا بچمە ڕێزییەوە و لەسەر ئەو بەرنامە و ڕێبازەی بم کە دایڕەشتووە و تایبەتی کردووە بە خۆی و شوێنکەوتەکانیەوە ، چونکە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە باوەڕی وایە کەوا حەق لەگەڵ ئەودایە و بەرنامەکەی ئەو ڕاستە ، وە من دەمەوێت بچمە ریزی ئەهلی حەقەوە و لەگەڵ ئەهلی حەقدا بم لە نێو ئەمانەدا .

ئەی شێخی بەڕێز : ئایا بە کام جەماعەت ئامۆژگاریم دەکەیەت کەوا بچمە ریزیەوە و لایەنگیری بم ؟

وە هەروەها لێتانم دەوێت کەوا زانایانی ئەو جەماعەتەم پێبڵێن کەوا ئامۆژگاریم دەکەن بە چوونە ریزیەوە و لایەنگیری بۆ کردنی ؟

الشيخ : أنت من أي بلد ؟ واته : تۆ لە کام وڵاتیت ؟

المتصل : نعم ؟ واته : بەڵـــێ ؟

الشيخ : من أي بلد ؟ واته : لە کام وڵاتیت ؟

المتصل : أنا ؟ واته : مـــن ؟

الشيخ : نعم ، واته : بەڵـــێ .

المتصل : أسكن في أي بلد ؟ ولا الآن بكلم (أين أتحدث) ؟ واته : لە کام وڵات نیشتەجێم ؟ یان ئێستا لە کوێوە قسە دەکەم ؟

الشيخ : من الطائف ؟ واته : لە (طائف) یت ؟

المتصل : لا ، الكلام ؟ نەخێر ، مەبەستت لە کوێوە قسە دەکەم ؟

الشيخ : نعم ، واته : بەڵێ .

المتصل : من الأنطاوية ، واته : لە (أنطاوية) وە .

الشيخ : الأنطاوية ، **على كل حال التقيد بجماعة معينة لا يَجوزُ ، لابدَّ للإنسان أن يتقيد بالشرع ، قال الله وقال الرسول ﷺ ، أي : يتقيد بالكتاب والسنة ، لكن أحسن الجماعات الإسلامية اليوم السلفيون وأنصار السنة ، المنتسبين للسلف الصالح ، مثل أنصار السنة في مصر وأنصار السنة في السودان ، وأشباههم ممن يتعلق بالسنة ويعظمها ، يعني يتعلق بالكتاب والسنة ، سواء**

سموهم بأنصار السنة أو سموهم بالسلفيين أو سموهم بأي شيء ، المهم أن يكون همّهم التعلق بالكتاب والسنة ، وتحكيمهما والحرص على العمل بهما ، أما مجرد التحزب لجماعة يرضى لرضاها ويغضب لغضبها !!! فهذا ما يصلح ، لابد من تحكيم الأدلة الشريعة ، الذي لا يعرف ما عندهم يسأل عمّا أشكل عليه ولا ينضمّ إلى هؤلاء بالإيمان الكلي ، بل ينضم معهم بالحق والخير والهدى ، أمّا الإخوان المسلمين وجماعة التبليغ لا ، هؤلاء عندهم بعض الأخطاء ، لكن مثل السلفيين الذين يعتنون بالكتاب والسنة ، مثل أنصار السنة في البلاد المعروفة ، فالحاصل أن تنظر الإخوان الذين يعتنون بالقرآن والحديث ابق معهم ، الذين يعتنون بالقران والحديث كن معهم ، تبحث معهم ، تدرس معهم ، تبحث عن الأثر معهم .

شێخ ابن باز : لە (أنطاوية) وە ، بە هەر حاڵ : پابەندبوون بە جەماعەتێکی دیاری کراوەوە ڕاست نیە و دروست نیە ، لەپێشتر بۆ مرۆڤ ئەوەیە کەوا پابەندببێت بە شەرعەوە : خوا فەرموویەتی و پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی ، واتە پابەندببێت بە قورئان و سوننەتەوە ، بەڵام باشترینی جەماعاتە ئیسلامییەکانی ئەمڕۆ بریتیە لە : سەلەفییەکان و ئەنصار السُّنە (السلفيون وأنصار السنة) ئەوانەی کە خۆیان دەدەنە پاڵ سەلەفی صالح ، وەکو (أنصار السنة) لە (مصر) و (أنصار السنة) لە (سودان) و هاوشێوەکانیان لەوانەی کە پەیوەستن بە سوننەتەوە گەورەی ڕادەگرن ، واتە : پەیوەستن بە قورئان و سوننەتەوە . یەکسانە ئەوەی کە ناوبنرێن بە (أنصار السنة) یان ناوبنرێن بە (سەلەفیەکان) ، یان بە هەر شتێکی تر .

گرنگ ئەوەیە کە ئەمانە خەمیان پەیوەست بوونە بە قورئان و سوننەت و دادوەری بۆ لاکردنیان و سوور بوونە لەسەر کردەوە کردن بە هەردووکیان ، بەڵام تەنها حزبایەتی و لایەنگیری بکات بۆ کۆمەڵ و جەماعەتێکی دیاری کراو ، ڕازی بوونی بەپێی ڕازی بوونی ئەو بێت ، تۆڕە بوونیشی لە بەر تۆڕە بوونی ئەو بێت !!! ئا ئەمە نابێت و دروست نیە ، پێویستە کەوا دادوەری بکات بۆ لای بەڵگە شەرعیەکان و پەیڕەویان بکات ، وە ئەوەش شتێکیانی نەزانی ئەوا پرسیار دەکات لەوەی کە بووەتە جێ گومانی ، نەك ئەوەی بە هەموو باوەڕێکەوە لە گەڵیاندا بێت ، لە هەموو شتێکیاندا ، بەڵکو لە گەڵیاندا بێت لە هەموو ڕەوایی و چاکە و هیدایەتێکدا ، وە سەبارەت بەوەی کە لەگەڵ جەماعەتی (الإخوان المسلمين) یان (التبليغ) بیت ؟ نەخێر ، ئەوانە هەندێك هەڵەیان هەیە ، بەڵام وەکو سەلەفیەکان ئەوانەی کە خەریکی قورئان و سوننەتن ، وەکو (أنصار السنه) لە زۆرێك لە وڵاتە ناسراوەکاندا ، دەرئەنجام : پێویستە بڕوانیتە ئەو برایانەی کە بایەخیان بە قورئان و فەرموودەیە لەگەڵ ئەواندا بمێنەوە ، ئەوانەی کە گرنگی و بایەخ دەدەن بە قورئان و فەرموودە لەگەڵیاندابە و توێژینەوەیان لە گەڵدا بکە و دەرسیان لەگەڵدا بخوێنە ، وە بەدواگەڕانیان لە گەڵدا بکە .

المتصل : <u>يعني ياشيخ أنضم ـ يعني ـ إلى المنهج السلفي</u> ؟ واتە : لایەنگیری بکەم بۆ بەرنامە و پەیڕەوی سەلەفییەت ؟

الشيخ : نعم ، واتە : بەڵێ .

المتصل : نعم ؟ واته : بەڵێ ؟

الشيخ : **أصحاب النبي ﷺ واتباعهم بإحسان هذه هي السلفية** ، واته : سەلەفیەت بریتیە لە : هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ ، و شوێنکەوتنیان بەچاکە .

المتصل : طيب ، يا شيخ : مُمكن أن توجهوا لنا أسماء مشايخ نتعاون معهم ونتكاتف على إحياء منهج السلف الصالح ؟ واته : باشە ، ئەی شێخ : ئایا دەکرێت ڕێنماییمان بکەیت بۆ ناوی ئەو شێخانەی کەوا هاوکاری و پشتگیری و هەماهەنگیان لەگەڵدا بکەین بۆ زیندووکردنەوەی بەرنامەی سەلەفی صالح ؟

الشيخ : كأمثال الشيخ محمد بن صالح العثيمين وصالح الفوزان ، وصالح الغديان ، وعبدالعزيز آل الشيخ ، وجماعة كثيرة ، واته : وەکو شێخ (محمد بن صالح العثيمين) و (صالح الفوزان) و (صالح الغديان) و (صالح آل الشيخ) ، کۆمەڵێکی زۆرن .

المتصل : جزاك الله خيرا ياشيخ ... أثابك الله ياشيخ)) [٦] ، واته : خوا پاداشتی خێرتان بداتەوە ئەی شێخ ، خوا پاداشتت بداتەوە ئەی شێخ .

---

[٦] شبكة سحاب السلفية . المنابر . المنبر الإسلامي : مادة صوتية : بماذا نصح الشيخ ابن باز . رحمه الله . السائل الذي استفسر لأي جماعة ينظم (سلفية أو تبليغ أو الإخوان) ؟! والمادة الصوتية موجودة على الرابط : (٧٣٣٠٠٧ = http://www.sahab.net/FORUMS/showthread.php?p) .

دووەم : وە پرسیاری لێکرا کە ((طُلاَّب العلم يرجعون إليكم وإلى العُلماء الكِبار يسألونهم : فبماذا تنصحونَهم ؟ **هل تُقرُّون الدخول في مثل هذه الجماعات : جماعة الإخوان ، جماعة التبليغ ، جماعة الجهاد جماعة كذا** ؟ أو تنصحونهم بالبقاء على طلب العلم مع طُلاَّب العلم من الدعوة السلفية ؟)) .

واتە : قوتابیانی زانستی شەرعی دەگەڕێنەوە بۆ لای ئێوە و بۆ لای گەورە زانایان و پرسیاریان لێ دەکەن : ئایا بە چی ئامۆژگاریان دەکەن ؟ ئایا چوونە ناو ئەم کۆمەڵانەوە وەك : کۆمەڵی ئیخوان ، و کۆمەڵی تەبلیغ ، و کۆمەڵی جیهاد بەباش دەزانن ، و ڕێپێدەدەن ، یان ئامۆژگاری ئەوەیان دەکەن کە لە گەڵ فێرخوازانی زانستی شەرعی بن لە بانگەشەی سەلەفیەت ؟

بەڕێزیشیان بە ڕاشکاوی فەرمووی : ((ننصحهم جميعاً بالاجتماع على كلمةٍ واحدة ، وهي طلب العلم والتفقُّه في الكتاب والسُنَّة والسير على منهج أهل السُنَّة والجماعة ، ننصحهم جميعاً بأن يكون هدفهم هو اتباع الكتاب والسُنَّة والسير على منهج أهل السُنَّة والجماعة ، وأن يكونوا جميعاً يُسَمُّون أنفسهم أهل السُنَّة ، أو أتباع السلف الصالح .

أمَّا التحزُّب للإخوان المسلمين أو جمعية التبليغ ، أو كذا وكذا ، لا ننصح به ، هذا غلط ، ولكن ننصحهم بأن يكونوا كتلة واحدة وجماعة واحدة يتواصون بالحق والصبر عليه ، وينتسبون لأهل السُنَّة والجماعة .

وراجع : (مجالس الأفلاج ، تحت عنوان : من آخر فتاوى ابن باز . رحمه الله تعالى . : أحسن الجماعات اليوم السلفيون ، و الرابط : [**httpwww.alaflaj.comvbshowthread.phpp=٨٦٦٠٤**]) .

هذا هو الطريق السويّ الذي يمنع الخلاف ، وإذا كانوا جماعات على هذا الطريق ما يضر كونهم جماعة في (إب) وجماعة في (صنعاء) ، لكن كلهم على الطريقة السلفية اتِّباع الكتاب والسُنَّة يدعون إلى الله وينتسبون إلى أهل السُنَّة والجماعة ، من غير تحزُّب ولا تعصُّب ، هذا لا بأس به وإن تعدَّدت الجماعات ، لكن يكون هدفهم واحد وطريقهم واحد)) [٧] .

واته : ئامۆژگارى هەموويان دەكەم بە كۆبوونەوە لەسەر يەك ووتە ، كە بريتيە لە خوێندنى زانستى شەرعى و شارەزابوون لە قورئان و سوننەت ، و ڕۆشتن لە سەر پەيڕەوى ئەهلى سوننە و جەماعە ، وە ئامۆژگارى هەموويان دەكەين بەوەى كە ئامانجيان بريتى بێت لە شوێنكەوتنى قورئان و سوننەت

---

[٧] (من شريطٍ بعنوان " أسئلة أبي الحسن للشيخين ابن باز وابن العثيمين " سُجِّل بمكَّة المكرَّمة في السادس من ذي الحجة عام ١٤١٦ هـ) .

يقول الشيخ ابن باز رحمه الله : ((إن الواجب على الداعية الإسلامي أن يدعو إلى الإسلام كلِّه ولا يفرق بين الناس ، وأن لا يكون لمذهب دون مذهب أو لقبيلة دون قبيلة أو لشيخه أو رئيسه أو غير ذلك ؛ بل الواجب أن يكون هدفه إثبات الحق وإيضاحه واستقامة الناس عليه ، وإن خالف رأي فلان أو فلان)) (ابن باز الدعوة إلى الله وأخلاق الدعاة ، ٥٢) (رسالة عاجلة للدعاة: ج ١/ ص ٣٣).

وسُئِلَ الشيخ ابن باز : بعض الطُّلاَّب السلفيين يقولون : لابُدَّ أن نجتمع على عهد وعلى بيعة لأميرٍ لنا وإن كُنَّا على المنهج السلفي ، لسنا في الجماعات الأُخرى ؟ فأجاب الشيخ بقوله : ((ما يحتاج بيعة ولا شيء أبداً ، يكفيهم ما كفى الأولين . الأولون طلبوا العلم وتعاملوا بالبر مِن دون بيعة لأحد)) (من شريطٍ بعنوان "أسئلة أبي الحسن للشيخين ابن باز وابن العثيمين" سُجِّل بمكَّة المكرَّمة في السادس من ذي الحجة عام ١٤١٦ هـ) .

و ڕۆشتن لە سەر پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعە ، وە هەموویان ناوی خۆیان بنێنن ئەهلی سوننە یان شوێنکەوتوانی سەلەفی صالح .

بەلام حزبایەتی کردن و لایەنگیری بۆ (الإخوان المسلمين) یان (جمعية التبليغ) یان فلان و فلان ! ئامۆژگاری بەمە ناکەین ، ئەمە هەڵەیە ، بەڵکو ئامۆژگاریان بەوە دەکەین کە یەك پارچە و یەك جەماعەت بن ، ئامۆژگاری یەکتر بکەن بە شوێنکەوتنی ڕەوایی و ئارامگرتن لەسەری ، وە نیسبەتی خۆیان بدەنە پاڵ ئەهلی سوننە و جەماعە .

ئا ئەمە ڕێگا ڕاستەکەیە کە دەبێتە ڕێگر لە جیاوازی ، وە ئەگەر چەندین کۆمەڵ بن لەسەر ئەم ڕێگایە ئەوا زیانی نیە کۆمەڵێکیان لە (إب) بێت و کۆمەڵێکی تریان لە (صنعاء) بێت ، بەلام هەموویان لەسەر ڕێبازی سەلەفییەت بن ، واتە : شوێنکەوتەی قورئان و سوننەت بن ، و بانگەواز بکەن بۆ لای خوای پەروەردگار ، و نیسبەتی خۆیان بدەنە پاڵ ئەهلی سوننە و جەماعە ، بەبێ حزبایەتی و دەمارگیری ، ئەمە هیچی تێدا نیە ئەگەرچی چەندین جەماعەتیش بن ، بەلام دەبێت ئامانجیان یەك بێت و ڕێگایان یەك بێت .

سێیەم : وە لە بەرنامە (نور على الدرب) دا پرسیارکارێکی سودانی لەم بارەیەوە پرسیارێکی ئاراستە دەکات کە تێیدا هاتووە : ((السؤال : ما هي أهمية الجماعة في الإسلام ، وهل يشترط على المسلم أن ينتمي إلى جماعةٍ معينة ؟)) ، واتە : گرنگی کۆمەڵ لە ئیسلامدا چیە ، و ئایا مەرجە هەموو موسڵمان پەیوەندی هەبێت بە کۆمەڵێکی تایبەتەوە ؟

بەڕێزیشیان لەوەڵامدا فەرمووی : ((نعم الجماعة في الإسلام هي الاجتماع على شريعة الله عز وجل التي قال فيها الرسول عليه الصلاة والسلام : " لا تزال طائفةٌ من أمتي على الحق ظاهرين لا يضرهم من خذلهم ولا من خالفهم حتى يأتي أمر الله وهم على ذلك " هذه هي الجماعة التي يجب على الإنسان أن ينتمي إليها .

أما الجماعة الحزبية التي لا تريد إلا انتصار رأيها سواءٌ كان بحق أم بباطل ، فإنه لا يجوز الانتماء إليها ؛ لأن ذلك متضمنٌ البراءة من الجماعة الإسلامية ، والولاية للجماعة الحزبية التي فيها التفرق والاختلاف ، وقد قال الله تعالى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

وقال تعالى : ﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ (الشورى : ١٣) .

وقال تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) .

وقال تعالى لنبيه ﷺ : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

وهذه الجماعات الإسلامية التي تنتمي إلى الإسلام وهدفها انتصار الإسلام يجب عليها أن لا تتفرق يجب عليها أن تنحصر في طائفةٍ واحدة ، طائفة الجماعة التي كان عليها رسول الله ﷺ وأصحابه ، كما أخبر بذلك النبي ﷺ حين

قال : " ستفترق هذه الأمة على ثلاثة وسبعين فرقة ، كلها في النار إلا واحدة " ، قالوا : من هي يا رسول الله ؟ قال : " من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي " .

وهذه الجماعات فرقت الأمة وشتتهم ، وألقت بينهم العداوة ، حتى صار الواحد منهم ينظر إلى الثاني نظر العدو البعيد !!! مع أن الكل منهم مسلم ينتمي إلى الإسلام ، ويريد أن ينتصر الإسلام به ، ولكن أنى وقد تفرقوا هذا التفرق وتمزقوا هذا التمزق !!!

فالذي ينبغي أن أوجه إخواني إليه من هذا المنبر (منبر نور على الدرب ، من إذاعة المملكة العربية السعودية) أن يجتمعوا على الحق ، وأن يجتنبوا أوجه الاختلاف بينهم ، فيزيلوها بالرجوع إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ .

والحقيقة أن هذا التفرق أصبحت فريسته هذه الوعي الذي نشاهده في الشباب الإسلامي ؛ فإن هذا الشباب بتفرق هذه الجماعات صار كل طائفة منهم تنتمي إلى جماعة صار كل واحد منهم كل واحد منهم ينتمي إلى جماعة من هذه الجماعات وتفرقوا وصار بعضهم يسب بعضاً ويطعن في بعض وهذه ضربة قاسية قاصمة للظهر إلا هذه الصحوة التي بدأت ولله الحمد تظهر آثارها في شباب المسلين .

المهم أنني أنا أنصح بعدم التفرق ولو في ضمن هذه الجماعات وأرى أن تكون الأمة الإسلامية أمةً واحدة لا تختلف ولا تتسمى كل واحدةٍ منهم باسم ترى أنها ندٌ للجماعات الأخرى نعم)) [٨] .

---

[٨] (فتاوى نور على الدرب : ٣ / ٢٦٣ . ٢٦٥) .

واتـه : بـەڵێ کۆمـەڵ لـه ئیسـلامدا بریتیـه لـه کۆبوونـەوه لـه سـەر شەریعەتەکەی خوای پەروەردگار ، ئەو شەریعەتەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ سەبارتی فەرموویەتی : بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم لە سەر ڕەوایی بەردەوامن ، سەرنەخستنی هەندێك بۆیان زیانیان پێ ناگەیەنێت ، و نەش ئەوانەی کە پێچەوانەیان دەبنەوە ، تاکو خوای پەروەردگار فەرمانی خۆی دەکات ، و ئەوان لەسەر ئەو مەنهەجە ڕەوایە بەردەوامن . ئا یەمەیە ئەو کۆمەڵەی کە پێویستە مرۆڤ پێوەی پەیوەست بێت و پەیوەندی پێوە بکات .

بەڵام سەبارەت بەو کۆمەڵە حزبیانەی کە جگە لە سەرخستنی بۆچوونەکانی خۆی هیچی تری ناوێت ، یەکسانیشە لە لایان ئەوەی کە بۆچوونەکانیان ڕەوا بێت یان ناڕەوا !!! ئەوە نابێت پەیوەندیان پێوە بکرێت ، چونکە ئەوە خۆ بەری بوون و ڕقلێبوونی تێدایە بۆ کۆمەڵی ئیسلامی ، ولایەت و خۆشویستنیش بۆ کۆمەڵە حزبیەکان کە تەفریقە و جیاوازیان تێدایە ، لە کاتێکدا خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

وە فەرموویەتی : ﴿ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ﴾ (الشورى : ١٣) .

هـەروەهـا خواى بڵند و باڵادەست فەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) .

وە . هەر لەم بارەيەوە . بـە پێغەمبەرەكـەشى ﷺ فـەرمـووە : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

وە ئەم كۆمەڵە ئيسلاميانەى كە دەدرێنە پاڵ ئيسلام ، و مەبەستيان سەرخستنى ئيسلامە ، پێويستە لە سەريان تەفريقە و پەرتەوازە نەبن ، بـەڵكو پێويسـتە لـە يـەك كۆمەڵـدا كـورت هـەڵبێن و كـۆ ببنـەوە ، ئـەو كۆمەڵەيەى كە پێغەمبەرى خوا ﷺ و هاوەڵانى لە سەرى بوون ، هەروەكو پێغەمبەرى خوا ﷺ هەواڵى ئەوەى پێداوين كە فەرموويەتى :

ئەم ئوممەتە دەبێت بە حەفتا و سێ كۆمەڵەوە ، هەمووى لە ئاگرى دۆزەخدايە جگە لە يەكێكيان نەبێت ، ووتيان ئەى پێغەمبەرى خوا ﷺ ئەو كۆمەڵە كێيە ؟ ئەويش فەرمووى : ئەوانەن لە سەر ئەو ڕێگايەن كە من و هاوەڵانمى لە سەر بووە .

وە ئـەم كۆمەڵانـە ئوممـەتيان پارچـە پارچـە و پەرتـەوازە كـردووە ، و دژايەتيان خستووەتە نێوانيانەوە ، تاكو گەشتۆتە ئەوەى كە هەر يەكەيان سـەيرى ئـەويتريان بكـات وەك سـەيركردنيان بـۆ دوژمنـى دورى خـۆى !!! سەرەڕاى ئەوەى كە هەر هەموويان موسڵمانن و پەيوەنديان بە ئيسلامەوە هەيـە ، وە دەيـەوێت بەهۆيـەوە ئيسـلام سـەربكەوێت ، بـەڵام ئـەوە چـۆن

دەبێت کە ئەوان تەفریقەیان بەم شێوەیە ناوەتەوە ، بەم شێوەیە پاچەپارچە بوون ؟!!!

جا ئەوەی کە پێویستە برایانی خۆمی بۆ بانگێش بکەم لەم مینبەرەوە (مینبەری : نور علی الدرب ، لە دەزاکانی پەخشی میرنشینی عەرەبی سعودیە) ئەوەیە کە لە سەر ڕەوایی کۆ ببنەوە ، و دوور بکەونەوە لە هەموو ئەو جیاوازیەی کە لە نێوانیاندایە ، و نەیهێلن بە گەڕانەوە بۆ قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ .

وە لە ڕاستیدا ئەم بەئاگاییەی کە لە لاوانی ئیسلام دەبینرێت بووە بە نێچیری ئەم تەفریقەیە ، چونکە ئەم لاوانە . بە پەرتەوازە بوونی ئەم کۆمەڵانە . هەر کۆمەڵێکیان پەیوەندی کردووە بە یەکێك لەو کۆمەڵانەوە ، و پەرتەوازە بوون ، وە وایان لێهاتووە کە هەندێکیان ووتە بەویتریان بڵێت ، و تانە لە هەندێکیان بدەن ، ئەمەش لێدانێکی سەخت و پشت شکێنە بۆ ئەم ڕابوونەی کە شوێنەوارەکەی خەریکە . شوکر بۆ خوای پەروەردگار . لە لاوانی موسڵماندا دەردەکەوێت .

ئەوەی کە گرنگە من ئامۆژگاری بە نەبوونی تەفریقە و پەرتەوازەیی دەکەم ئەگەر لەناو ئەم کۆمەڵانەش بێت ، و وا دەبینم کە ئوممەتی ئیسلام دەبێت یەك ئوممەت بێت ، و جیاواز نەبێت ، و هەر یەکەیان ناوێ لە خۆی بنێت ، خۆی بە دژی کۆمەڵ'کانی تر بزانێت .

ئەی نازانم چەواشەکاران بەگشتی !! سەبارەت بەم فەتوایەی شێخ چی دەڵێت !! ئایا ئێستاش هەر جورئەتی ساختەکردنیان هەیە بە دەم

زانایانەوە ؟! یان بیری دوا ڕۆژ و دژواریەکانی دەکەنەوە و دەگەڕێنەوە بۆ لای پەروەردگار وتۆبە دەکەن ؟

بەم کۆمەڵە فەتوایەی پێشەوا (ابن باز) چەواشەکاری کەسانی چەواشەکارمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە چۆن ووتەی زانایان بۆ مەبەست و مەرامە گلاوەکانی خۆیان بە کاردەهێنن و لاوان و موسڵمانانی ئیسلام پەروەری پێ چەواشە دەکەن !!! و بۆ مەبەستەکانی خۆیان بەکاریان دەهێنن ، و لە تاکە ڕێگای ڕاستی ئیسلام لایان دەدەن ... جا پێویستە چیتر بە ووتەکانیان نەخەڵەتێن !!!

ئامۆژگاری پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ بۆ دوورکەوتنەوە و وازهێنان لەم ڕێکخستن و حزبە تازە و بیدعانە

یەکەم : لە کۆتایی فەتواکانی پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ ئەم فەتوایەی دەخەینە ڕوو کە ئاراستەی موسڵمانی دەکات بۆ دوورکەوتنەوە و وازهێنان لە ڕێکخستن و حزبە تاز داهێنراوەکان ، کە بەڕێزیان بە پێویستی دەزانێت کە موسڵمانان دووربکەونەوە لێیان ، نەك لە گەڵیاندا بن ، هەروەکو چەواشەکاران دەڵێن ، وە بە پێویستی دەزانێت کە موسڵمانان بگەڕێنەوە بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خۆشەویستمان ﷺ ، و ئەهلی سوننەش هەستن بە ئامۆژگاری ئەو کەسانەی کە گیرۆدەی گێژاوی حزبایەتی و پاچەگەرێتی بوون ، ئەمەش

دەقى ووتەكەيەتى : ((**أما الانتماءات إلى الأحزاب المحدثة : فالواجب تركها ، وأن ينتمي الجميع إلى كتاب الله وسنَّة رسوله ، و أن يتعاونوا في ذلك بصدق وإخلاص** ، **وبذلك يكونون من حزب الله الذي** قال الله فيه سبحانه في آخر (سورة المجادلة) ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (المجادلة : ٢٢) ، بعدما ذكر صفاتهم العظيمة في قوله تعالى : ﴿ لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ﴾ الآية .

ومن صفاتهم العظيمة : ما ذكره الله عز وجل في سورة الذاريات في قول الله عز وجل : ﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴾ (الذاريات : ١٥ ـ ١٩) ، **فهذه صفات حزب الله لا يتحيزون إلى غير كتاب الله والسنَّة** ، والدعوة إليها ، والسير على منهج سلف الأمة من الصحابة رضي الله عنهم وأتباعهم بإحسان .

فهم ينصحون جميع الأحزاب وجميع الجمعيات ويدعونهم إلى التمسك بالكتاب والسنة , وعرض ما اختلفوا فيه عليهما فما وافقهما أو أحدهما فهو المقبول وهو الحق , وما خالفهما وجب تركه .

ولا فرق في ذلك بين جماعة الإخوان المسلمين , أو أنصار السنة والجمعية الشرعية , أو جماعة التبليغ أو غيرهم من الجمعيات والأحزاب المنتسبة للإسلام . وبذلك تجتمع الكلمة ويتحد الهدف ويكون الجميع حزبا واحدا يترسم خطا أهل السنة والجماعة الذين هم حزب الله وأنصار دينه والدعاة إليه .

ولا يجوز التعصب لأي جمعية أو أي حزب فيما يخالف الشرع المطهر)) [٩] ، واتە : بەڵام سەبارەت بە پەیوەندی کردن بە حزبە داهێنراوەکان : ئەوا پێویستە وازی لێبهێنرێت ، و هەموومان پەیوەند بین بە قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتەکەی پێغەمبەرکەی ﷺ ، و هاریکاری یەکتر بکەن لەوەدا بە ڕاستی و ئیخلاصەوە ، بەوەش هەموویان دبن بە کۆمەڵ و حزبی خوای پەروەدگار ، کە خوای پەروەردگار لە کۆتایی سورەتی (المجادلة) دا فەرموویەتی : ﴿أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ ، دوای ئەوەی کە باسی چەندەها سیفەتی گەورەیان دەکات ، لەوەی کە فەرموویەتی : ﴿لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ﴾ تا کۆتایی ئایەتەکە .

وە یەکێك لە سیفەتە گەورەکانیان : ئەوەیە کە خوای پەروەردگار لە سورەتی (الذاريات) دا باسی کردووە ، لەو ئایەتەی کە فەرموویەتی : ﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ ، ئائەمەیە سیفەتەکانی حزب و کۆمەڵی خوای پەروەردگار ، کە لایەنگری جگە لە کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەت نین ، و بانگەشەی بۆ لای جگە لەوانە ناکەن ، و لە

---

[٩] (مجموع فتاوى الشيخ ابن باز : حكم الانتماء إلى أحزاب دينية: ٧ / ١٧٧ ـ ١٧٨).

سەر پەیڕەوی سەلەفی صالح ئەم ئوممەتە دەڕۆن ، لە هاوەڵان و شوێنکەوتوانیان بە چاکە ﷺ .

ئەوان ئامۆژگاری هەموو حزب و کەمەڵەکان دەکەن بەوەی کە دەست بگرن بە قورئانی پیرۆز و سوننەتەوە ، و لە گەڵ ئەوەی کە هەموو جیاوازیەکانیان بخەنە ڕوو بۆ قورئان و سوننەت ، جا ئەوەی کە هاوکۆك بوو لە گەڵیاندا ئەوەیان لە لا ڕەوا و قبوڵ بێت ، وە ئەوەش کە پێچەوانەیان بێتەوە پێویستە وازی لێبێنن .

وە جیاوازیش نیە لەوەی کە کۆمەڵەی (الإخوان المسلمين) بێت ، یان (أنصار السنة) ، و (الجمعية الشرعية) ، یان (جماعة التبليغ) ، و جگە لەوانیش لەو کۆمەڵە و حزبە کە خۆیان دەدەنە پاڵ ئیسلام ، بەوەش ووتەکان دەبن بەیەك ، و ئامانجەکان یەك دەگرن ، و هەموو دەبن بەیەك حزب کە شوێنی پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعە هەڵدەگرن ، و دەکێشن ، ئەوانەی کە حزبی خوای پەوەردگار ، و پشتیوانی ئایینەکەین ، و تەنها بانگەشەیان بۆ لای ئەوە .

وە نابێت دەمارگیری بکرێت بۆ هیچ کۆمەڵەیەك ، و هیچ حزبێك بکرێت لەوەی کە پێچەوانەی شەریعەتەپاکەکەی خوای پەروەردگارە .

دووەم : هەروەها شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە کتێبی : (زانستی شەرعی و ڕەوشتی هەڵگرانی) دا فەرموویەتی : ((**ولا يَجوزُ التفرُّق والاختلاف ، ولا الدعوة إلى حزب فلان وحزب فلان ، ورأي فلان وقول علان** ، وإنَّما الواجب أنْ تكون الدعوة واحدة إلى الله ورسوله ﷺ ، إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ،

لا إلى مذهب فلان أو دعوة فلان أو **إلى الحزب الفلاني والرأي الفلاني** ، يَجب على المسلمين أن تكون طريقتهم واحدة ، وهدفهم واحداً ، وهو اتباع كتاب الله وسنة رسوله عليه الصلاة والسلام)) [١٠] ، **واته : پارچەپارچە بوون و جیاوازی و بانگەواز کردن بۆ حزبی فلان و حزبی فیسار و بۆچوونی فلان و قسەی فلانە کەس دروست نیە ، بەڵکو پێویستە بانگەواز یەك بێت بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ بۆ قورئان و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ نەك بۆ مەزهەبی فلان یان بانگەوازی فلان یان بۆ فلانە حزب و فلانە بۆچوون ، پێویستە لە سەر موسڵمانان یەك ڕێگەیان** [١١] **هەبێت و ئامانجیان یەك بێت کە ئەویش بریتیيە لە : شوێنکەوتنی قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ .**

---

[١٠] كتاب (العلم وأخلاق أهله) للشيخ ابن باز رحمه الله ، مجموع فتاوى ومقلات متنوعة للشيخ ابن باز : (٢ / ٣١٠) .

*** خوێنەری بەڕێز : کتێبی ئاماژە پێکراوە** (العلم وأخلاق أهله / **زانستی شەرعی و ڕەوشتی هەڵگرانی**) **بە وەرگێڕانی مامۆستای بەڕێزم خەلیل ئەحمد بەم زووانە چاپ دەکرێت و دەکەوێتە بەردەستی خوێنەران .**

[١١] **لە فەتواکەی پێشودا شێخ ابن باز فەرمووی :** ((إنَّ نبينا مُحمداً ﷺ بيَّن لنا **دربـاً واحـداً** يَجب على المسلمين أنْ يسلكوه : **وهـو صـراط الله الـمستقيم** ...)) ، **واتە : بەڕاستی پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ یەك ڕێگای بۆ ڕوون کردووینەتەوە پێویستە لەسەر موسڵمانان بیگرنە بەر و لەسەری بڕۆن : ئەویش ڕێگای ڕاستی خوایە .**

بەڕاو بۆچوونی پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ سەلەفیەکان کۆمەڵی ڕزگاربوون ، نەك کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکان

لە فەتوایەکی پێشووتر لە فەتوکانی پێشووی پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ خرایە ڕوو کە ئامۆژگاری موسڵمانان دەکات بەوەی کە لە گەڵ سەلەفیەکاندا بن ، چونکە باشترین کۆمەڵن ، ئەوەش لە فەتوایەی کە فەرموویەتی : ((**لكن أحسن الجماعات الإسلامية اليوم السلفيون وأنصار السنة ، المنتسبين للسلف الصالح** ، مثل أنصار السنة في مصر وأنصار السنة في السودان ، وأشباههم ممن يتعلق بالسنة ويعظمها ، يعني يتعلق بالكتاب والسنة ، سواء سموهم بأنصار السنة أو سموهم بالسلفيين أو سموهم بأي شيء ، المهم أن يكون همّهم التعلق بالكتاب والسنة ، وتحكيمهما والحرص على العمل بهما ، أما مجرد التحزب لجماعة يرضى لرضاها ويغضب لغضبها !!! فهذا ما يصلح ، لابد من تحكيم الأدلة الشريعة ، الذي لا يعرف ما عندهم يسأل عمّا أشكل عليه ولا ينضمّ إلى هؤلاء بالإيمان الكلي ، بل ينضم معهم بالحق والخير والهدى ، أمّا الإخوان المسلمين وجماعة التبليغ لا ، هؤلاء عندهم بعض الأخطاء ، لكن مثل السلفيين الذين يعتنون بالكتاب والسنة ، مثل أنصار السنة في البلاد المعروفة ، فالحاصل أن تنظر الإخوان الذين يعتنون بالقرآن والحديث ابق معهم ، الذين يعتنون بالقران والحديث كن معهم ، تبحث معهم ، تدرس معهم ، تبحث عن الأثر معهم)) .

واتە : بەڵام باشترینی جەماعاتە ئیسلامییەکانی ئەمڕۆ بریتیە لە : سەلەفییەکان و ئەنصار سوننە (السلفیون وأنصار السنة) ئەوانەی کە خۆیان دەدەنە پاڵ سەلەفی صالح ، وەکو (أنصار السنة) لە (مصر) و (أنصار السنة) لە (سودان) و هاوشێوەکانیان لەوانەی کە پەیوەستن بە سوننەتەوە گەورەی ڕادەگرن ، واتە : پەیوەستن بە قورئان و سوننەتەوە . یەکسانە ئەوەی کە ناوبنرێن بە (أنصار السنة) یان ناوبنرێن بە (سەلەفیەکان) ، یان بە هەر شتێکی تر .

گرنگ ئەوەیە کە ئەمانە خەمیان پەیوەست بوونە بە قورئان و سوننەت و دادوەری بۆ لاکردنیان و سوور بوونە لەسەر کردەوە کردن بە هەردووکیان ، بەڵام تەنها حزبایەتی و لایەنگیری بکات بۆ کۆمەڵ و جەماعەتێکی دیاری کراو ، ڕازی بوونی بەپێی ڕازی بوونی ئەو بێت ، تۆڕە بوونیشی لە بەر تۆڕە بوونی ئەو بێت !!! ئا ئەمە نابێت و دروست نیە ، پێویستە کەوا دادوەری بکات بۆ لای بەڵگە شەرعیەکان و پەیڕەویان بکات ، وە ئەوەش شتێکیانی نەزانی ئەوا پرسیار دەکات لەوەی کە بووەتە جێ گومانی ، نەك ئەوەی بە هەموو باوەڕێکەوە لە گەڵیاندا بێت ، لە هەموو شتێکیاندا ، بەڵکو لە گەڵیاندا بێت لە هەموو ڕەوایی و چاکە و هیدایەتێکدا ، وە سەبارەت بەوەی کە لەگەڵ جەماعەتی (الإخوان المسلمین) یان (التبلیغ) بیت ؟ نەخێر ، ئەوانە هەندێك هەڵەیان هەیە ، بەڵام وەکو سەلەفیەکان ئەوانەی کە خەریکی قورئان و سوننەتن ، وەکو (أنصار السنة) لە زۆرێك لە وڵاتە ناسراوەکاندا ، دەرئەنجام :

پێویستە بڕوانیتە ئەو برایانەی کە بایەخیان بە قورئان و فەرموودەیە لەگەڵ ئەواندا بمێنەوە ، ئەوانەی کە گرنگی و بایەخ دەدەن بە قورئان و فەرموودە لەگەڵیاندابە و توێژینەوەیان لە گەڵدا بکە و دەرسیان لەگەڵدا بخوێنە ، وە بەدواگەڕانیان لە گەڵدا بکە .

پەیوەندیکار : ((**يعني ياشيخ أنضم إلى المنهج السلفي** ؟)) [١٢] ، واتە : لایەنگیری بکەم بۆ بەرنامەی سەلەفییەت ؟ **الشيخ : نعم** ، واتە : بەڵێ)) .

بەڵام سەرەڕای ئەوە . لەم فەتوایەی تریدا . دەبینین بە ڕاشکاوانە سەلەفیەکان بە کۆمەڵی ڕزگاربوو دادەنێت ، ئەوەش لە وەڵامی پرسیارێکدا کە تێیدا هاتووە ، ((كثُرت الطوائف والفرق التي تزعم أنَّها هي الطائفة المنصورة ، واشتبه على كثير من الناس الأمر ، فماذا نفعل خاصة أنَّ هناك فِرَقاً تنتسب للإسلام كالصوفية والسلفية ونحو ذلك من الفرق ، فكيف نُمَيِّز بارك الله فيكم ؟)) ، واتە : ئەو کۆمەڵ و گروپانە زۆربوون کە بانگەشەی ئەوە دەکەن کەوا ئەوان کۆمەڵی سەرکەوتوون ، وە حاڵەتەکەیش ئاڵۆز و

---

[١٢] شبكة سحاب السلفية . المنابر . المنبر الإسلامي : مادة صوتية : بماذا نصح الشيخ ابن باز . رحمه الله . السائل الذي استفسر لأي جماعة ينظم (سلفية أو تبليغ أو الإخوان) ؟! والمادة الصوتية موجودة على الرابط : (٧٣٣٠٠٧ = http://www.sahab.net/FORUMS/showthread.php?p) .

وراجع : (مجالس الأفلاج ، تحت عنوان : من آخر فتاوى ابن باز . رحمه الله تعالى . : أحسن الجماعات اليوم السلفيون ، و الرابط : [httpwww.alaflaj.comvbshowthread.phpp=٨٦٦٠٤]) .

گوماناوى بووە لەسەر زۆرێك لە خەڵكى ، جا ئايا ئێمە چى بكەين بەتايبەت چەندەها گروپ هەن كە خۆيان دەدەنە پاڵ ئيسلام وەكو سۆفييەت و سەلەفييەت و هاوشێوەى ئەمانە لە گروپەكان ، باشە چۆن ئەمانە لە يەك جيا بكەيەنەوە بارك الله فيكم ؟

بەڕێزيشيان لە وەڵامدا فەرمووى : ((ثبت عن رسول الله ﷺ أنَّه قال : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة . يعني كُلُّها في النار إلاَّ واحدة وهم أتباع موسى عليه السلام . ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة . والمعنى أنَّ كُلَّها في النار إلاَّ واحدة وهم التابعون لعيسى عليه السلام . ، وستفترقُ هذه الأُمَّة . يعني أُمة محمد عليه الصلاة والسلام . على ثلاثٍ وسبعين فرقة كُلُّها في النار إلاَّ واحدة " قيل : يا رسول الله من هي الفرقة الناجية ؟ قال : " الجماعة " ، وفي لفظ : " ما أنا عليه وأصحابي " .

هذه هي الفرقة الناجية ، الذين اجتمعوا على الحق الذي جاء به الرسول ﷺ واستقاموا عليه ، وساروا على نهج الرسول ﷺ ونهج أصحابهِ ، وهم أهل السنة والجماعة ، وهم أهل الحديث الشريف ، السلفيون الذين تابعوا السلف الصالح وساروا على نَهجهم في العمل بالقرآن والسنة ، وكلُّ فرقةٍ تُخالفهم فهي متوعدة بالنار .

فعليك أيتها السائلة أن تنظري في كلِّ فرقة تدعي أنَّها فرقة ناجية فتنظري في أعمالها ، فإنْ كانت أعمالها مُطابقة للشرع فهي من الفرقة الناجية ، وإلاَّ فلا .

والمقصود : أنَّ الميزان هو القرآن العظيم والسنة المطهرة في حق كل فرقة ، فمن كانت أعمالها وأقوالها تسيرُ على كتاب الله وسنة الرسول ﷺ فهذه داخلة في الفرقة

الناجية ، ومن كانت بِخلاف ذلك كالجهمية والمعتزلة والرافضة والمرجئة وغير ذلك ، وغالب الصوفية الذين يبتدعون في الدِّين ما لم يأذن به الله ، هؤلاء كلهم داخلون في الفرق التي توعدها الرسول ﷺ بالنار حتى يتوبوا مِمَّا يُخالف الشرع .

وكل فرقةٍ عندها شيء يُخالف الشرع المطهر فعليها أن تتوب منه وترجع إلى الصواب وإلى الحق الذي جاء به نبينا محمد ﷺ ، وبِهذا تَنجو من الوعيد ، أمَّا إذا بقيت على البدع التي أحدثتها في الدين ولم تستقم على طريقة الرسول ﷺ فإنَّها داخلة في الفِرَق المتوعدة بالنار ، وليست كلها كافرة إنَّما هي متوعدة بالنار فقد يكون فيها من هو كافر لفعله شيئاً من الكفر ، وقد يكون فيها من هو ليس كافر ولكنه متوعد بالنار بسبب ابتداعه في الدين وشرعه في الدين ما لم يأذن به الله سبحانه وتعالى)) [١٣] .

واتە : جێگیربووە لە پێغەمبەری خواوە ﷺ کە فەرموویەتی : جوولەکەکان پارچە پارچە بوون بۆ (٧١) حەفتاویەك فیرقە . واتە هەموویان لە ئاگردان تەنها یەك گروپیان نەبێت ئەوانیش شوێنکەوتووانی (موسی) ن . علیه السلام . ، وە خاچ یەرستانیش پارچە پارچە بوون بۆ (٧٢) حەفتاودوو فیرقە . واتە هەموویان لە ئاگردان تەنها یەك گروپیان نەبێت ئەوانیش شوێنکەوتووانی (عیسی) ن . علیه السلام . ، وە ئەم ئوممەتەش . واتە ئوممەتی محمد . علیه الصلاة والسلام . پارچە پارچە دەبێت بۆ (٧٣)

---

[١٣] فتاوى نور على الدرب للشيخ ابن باز : (١ / ١٢ ـ ١٣) .

حەفتاوسێ فیرقە ، هەمووی لە ئاگردایە تەنها یەك فیرقەیان نەبێت ، وترا : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ کۆمەڵی ڕزگاربوو کێن ؟ فەرمووی : (الجماعة) ن ، وە لە گۆیەکی ترا هاتووە : ئەوەیە کە من و هاوەڵانمی لەسەرە .

ئا ئەمەیە کۆمەڵی ڕزگاربوو ، ئەوانەی کەوا کۆبوونەتەوە لەسەر ئەو حەقەی کە پێغەمبەر ﷺ پێی هاتووە و بەردەوام دەڕۆن لەسەری ، وە لەسەر پەیڕەوەکەی پێغەمبەر ﷺ و پەیڕەوی هاوەڵانی دەڕۆن ، وە ئەوانە ئەهلی سوننە و جەماعەن ، هەر ئەوانن ئەهلی (الحديث) ن ، کە سەلەفییەکانن ، ئەوانەی کەوا شوێنی سەلەفی صالح کەوتوون و لەسەر ڕێباز و پەیڕەوەکەیان دەڕۆن لە کردەوە بە قورئان و سوننەتدا ، وە هەر گروپێك پێچەوانەیان بکات ئەوا هەڕەشەی چوونە نێو ئاگری لێکراوە .

کەواتە پێویستە لەسەرت . ئەی ئافرەتی پرسیارکار . بڕوانیت بۆ هەر گروپێك کە بانگەشەی ئەوە دەکات کە ئەو کۆمەڵی ڕزگارەبووە ، دەڕوانیتە کردەوەکانی ، جا ئەگەر کردەوەکانی گونجاو و هاوپێك بوو لەگەڵ شەرعدا ئەوا لە کۆمەڵی ڕزگاربوون ، ئەگەرنا نەخێر .

مەبەست ئەوەیە : کە قورئانی پیرۆز و سوننەتی پاککراوە تەرازوون لە ئاستی هەموو گروپێکدا ، جا هەر گروپێك کردەوە و گوفتارەکانی لەسەر (کتێبەکەی خوا و فەرموودەی پێغەمبەرەکەی ﷺ دەڕۆیشت ، ئەوا دەچێتە نێو کۆمەڵی ڕزگارەبووەوە ، وە هەر گروپێك پێچەوانەی ئەوە بوو وەکو (الجهمية والمعتزلة والرافضة والمرجئة) و جگە لەوانیش و زۆربەی سۆفییەکانیش ئەوانەی کە شتانێکیان داهێناوە لە ئایینەدا خوای

پەروەردگار ڕێی پێنەداوە ، هەموو ئەوانە دەچنە نێو ئەو گروپانەوە کە پێغەمبەر ﷺ هەڕشەی چوونە نێو ئاگری لێکردوون تاکو تەوبە دەکەن و پەشیمان دەبنەوە لەو شتانەدا کە پێچەوانەی شەرعە .

هەموو گروپێك کە شتێکی هەبێت پێچەوانەی شەریعەتی پاکی ئیسلام بێت ، ئەوا پێویستە لەسەری تەوبەی لێ بکات ، و بگەڕێتەوە بۆ لای ڕاستی و بۆ لای ئەو حەقەی کە پێغەمبەرمان محمد ﷺ پێی هاتووە ، بەڵام ئەگەر مایەوە لەسەر ئەو بیدعانەی کە دایهێناوە لە ئایینداو و ڕاست نەڕۆیشت لەسەر ڕێگا و ڕێبازی پێغەمبەر ﷺ ، ئەوا دەچێتە ڕیزی ئەو گروپانەوە کەوا هەڕەشەی چوونە نێو ئاگریان لێکراوە ، وە هەمووی کافر نیە ، بەڵکو پەیمان پێدراو و هەڕەشە لێدراوە بە ئاگر ، ڕەنگە کەسانی کافریشیان تێدا بێت چونکە کردەوەیەکی ئەنجام داوە پێی کافر بووە ، وە ڕەنگە کەسانێکیشی تێدا بێت کە کافر نەبن ، بەڵکو تەنها پەیمان پێدراوون بە دۆزەخ ، ئەوەش بە هۆی بیدعەکردنی لە ئایینداو و شەرعاندنی شتانێك لە ئایینداو کە خوای پاك و بێگەرد ، و بەرز و بڵند ڕێی پێ نەداوە .

فەتوای شێخ (الألبانـي)
سەبارەت بە تەفریقە و حزبایەتی

بە هەمان شێوەی پێشوو . لە دابەش کردنی فەتواکانی پێشەوا (ابن باز) بە ڕەحمەت بێت . لێرەشدا فەتواکانی پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . دابەش دەکەین بۆ چەند خاڵێك ، و لە ژێر هەر خاڵێکیشدا چەند فەتوایەك دادەنێین ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

یەکەم : هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی .

دووەم : ڕا و بۆچوونی پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ کە ئەوانیش کۆمەڵی (ئیخوان و تەبلیغ) ن .

سێیەم : ڕا و بۆچوونی پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیە هاوچەرخەکان .

چوارەم : بەڕا و بۆچوونی پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . ئەو فەرموودانەی کە سەبارەت بە تەفریقە و حزبایەتی هاتوون حزبە هاوچەرخەکان دەگرێتەوە .

هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی

یەکەم : هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی زۆر ئاشکرا و ڕوونە ، وەکو ڕوونی ڕۆژی ڕووناك ، و مانگی چواردەرە لە ئاسمانێکی ساماڵی بێ هەوردا ، بەڵام بڵێن چی لە گەڵ ئەوەشدا چەواشەکاران بە هەر شێوەیەك بێت دەیانەوێت سوود لە ووتەکانی وەرگرن بۆ مەبەستەکانی خۆیان !!! بەڵام ئەو کەسەی کە بەدوادا چوونێکی ئاسایی بکات بە ناو گوڵزاری فەتواکانی ئەم زانا پایە بەرزە دەبینێت ڕاستیەکان پێچەوانەی کار و گوفتاری چەواشەکارانە !!! بۆ نموونە پرسیار لە شێخ کرا سەبارەت بە هەڵوێستی موسڵمان سەبارەت بە حزبایەتی و تەفریقە ، کە ئەمە دەقی پرسیارەکەیە : ((ما موقف المسلم من التحزب وتجمع الدعوي من ناحية الولاء والبراء والمحبة ؟)) ، واتە : هەڵوێستی موسڵمان چۆن بێت بەرامبەر بە حزبایەتی و بانگەوازی بەکۆمەڵ ، لەو ڕوانگەیەی خۆشەویستی و ڕق لێبونەوە ؟

شێخ (الألباني) یش ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە وەڵامدا فەرمووی : ((قد تكلمنا عن هذه القضية في جلسة سابقة ولا أرى الوقت الآن مناسب لنقول فيه أيضاً بتفصيل وربما يكون تفصيلا أخر ، **ولكننا نقول بأن الحزبية في الإسلام ، أقول الآن بعبارة صريحة هي بدعة ضلالة** فيما يتعلق بالبدعة فيه تفصيل دقيق . البدعة

الضلالة هي كل أمر حادث يقصد به التقرب والتعبد به إلى الله تبارك وتعالى ، هذه البدعة إذا حدثت ولن تكون مخالفة للشرع من جهة أخرى ، فيكفي في بدعيتها أن يكون المقصود بها زيادة التقرب إلى الله تبارك و تعالى ، فتكون بدعة ضلالة ؛ لأن التعبد إلى الله عزوجل قد انتهى أمره بنزول قوله تعالى : ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلَامَ دِينًا ﴾ (المائدة : ٣) ، و ببيانه ﷺ في مثل قوله كما في (صحيح مسلم) : ما بعث الله نبياً إلا كان حقاً عليه أن يدل أمته على خير ما يعلمه لهم)) [١].

واته : له دانيشتنێكى پێشودا لەسەر ئەم كێشەيە قسەمان كردووە ، وانابينم ئێستا كاتەكە گونجاو بێت كە بەدرێژى قسەى لەسەر بكەين ، لەوەيە بەشێوەيەكى تر درێژەى پێ بدەين ، بەڵام بە هەرحاڵ ئێستا بە ڕاشكاوى دەڵێين : حزبايەتى لە ئيسلامدا بيدعەيەكى گومڕاييە ، ئەوەى پەيوەستە بەبيدعەوە تەفصيلێكى وردى تێدايە .

بيدعەى گومڕاى هەموو ئەو كارە داهێنراوانەيە بەمەبەستى عيبادەت و نزيك بوونەوە لەخواى پەروەردگار ئەنجام دەدرێت ، ئەم بيدعەيە ئەگەر دابهێنرێت ، وە پێچەوانەى شەرع نەبێت لەڕوانگەيەكى ترەوە ، ئەوەندە بەسە بۆ بيدعەيەتى ئەم كارە داهێنراوە كە مەبەست پێى زياتر نزيك بوونەوەيە لە خواى بەرز و بڵند ، لەبەر ئەمەيە بيدعەيەكى گومڕاييە ، لە بەر ئەوەى دانانى عيبادەت كۆتاى هاتووە بە دابەزينى ئەو وتەيەى

---

[١] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٤٠٠ ، دقيقة صفر ، ثانية ٨) .

پەروەدگار كە دەفەرموێت : ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾ ه ، و ڕوونكردنەوەی ئەوەش هاوشێوەی ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەردایە ﷺ كە لە (صحيح) ی (مسلم) دا هاتووە كە فەرموویەتی : خوای گەورە هیچ پێغەمبەرێكی ڕەوانە نەكردووە ، ئیلا پێویست بووە لەسەر ئەو پێغەمبەرە كە ئوممەتەكەی خۆی ڕێنموی بكات بۆ هەموو ئەو خێر و چاكانەی كە دەیانزانێت بۆیان .

دووەم : وە لە وەڵامی پرسیارێكی تردا سەبارت بە حزبایەتی . كە لە بەڕێزیان كرا . و ئەمە دەقەكەیەتی : ((**ما قول الإسلام في الحزبية و الديمقراطية** ؟)) ، واتە : ڕای ئیسلام چی دەربارەی حزبایەتی و دیموكراسیەت ؟

فەرمووی : ((**ما الحزبية في الإسلام ، ولا الديمقراطية في الإسلام ، الإسلام غنيٌ ، غنيٌ عن كل المبادىء وكل الحزبيات و التكتلات ، فما عند الله خيرٌ و أبقى**)) [٢] ، واتە : حزبایەتی لە ئیسلامدا نیە ، هەروەها دیموكراسیەتیش لە ئیسلامدا نیە ، ئیسلام دەوڵەمەندە ، پێویستی بە هیچ بەرنامە و پەیڕەوێك نیە ، وە بە هیچ حزبایەتی و پارچەگەرێتیەك نیە ، وە بێگومان ئەوەی لەلای خوای پەروەردگاردا هەیە چاكتر و هەرماوەیە.

سێیەم : هەروەها بە ڕاشكاوی لە ووتەیەكیدا لە وەڵامی ئەم ((**ما حكم التحزب والأحزاب في الإسلام** ؟)) سەبارەت بە حزبایەتی دەفەرموێت :

---

[٢] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٣٠٨ ، دقيقة٢٠ ، ثانية ٢) .

((نحن نقولها بصراحة : **إننا نحارب الحزبية** ؛ **لأن التحزبات هذه نطبق عليها قول الله تبارك و تعالى** : ﴿كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ (المؤمنون : ٥٣) . **ولأن التحزب فعلاً قد فرق شمل المسلمين ، وأضعفهم على ما هم عليه من ضعف ، فازدادوا ضعفاً على ضعف** .

لا حزبية في الإسلام ، وهناك حزب واحدٌ بنص القرآن ، قال الله تعالى : ﴿ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ﴾ (المائدة : ٥٦) .

ولكن من هم حزب الله ؟ هم جماعة رسول الله ﷺ ، فبقدر ما يقترب المسلم . في هذا الزمان . إلى هدي رسول الله ﷺ على منهج الصحابة ، كما في حديث الفرقة الناجية ، بقدر ما يكون في أمان ، و العكس بالعكس وذلك يتطلب العلم بالكتاب والسنة . وهذا ميزان ممكن لكل مسلم عاقل متجرد من الحزبية العمياء ، وعن الأهواء . ، أن يعلم أنه لا سبيل لمعرفة النتابعة لمنهج الصحابة إلا بالعلم .

فمن كان من هذه الجماعات الإسلامية أو الحزاب أقرب إلى العلم بالكتاب والسنة ؛ فهو أقوم قيلًا وأهدى سبيلًا ، والعكس بالعكس ؛ لذلك : علينا بالعلم الصحيح؛ فهو الذي يمثل لنا طريق الفرقة الناجية، وبغير ذلك لا سبيل لذلك . أبدًا .)) [٣] .

واته : ئێمه به ڕاشكاوى دەيڵێين : ئێمه دژايەتى حزبايەتى دەكەين ، چونكه ئەم حزبايەتيانە ووتەى خواى پەروەردگار ديانگرێتەوه كە

---

[٣] (الأسئلة الشامية : للشيخ علي الحلبي) و (مجموع فتاوى الشيخ الألباني : السؤال رقم : 7034) .

فەرموويەتى : ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ، وە لەبەر ئەوەى كە حزبايەتى كۆى موسڵمانانى پەرتەوازە كردووە ، سەرەڕاى ئەو لاوازيەى كە تيايدان لاوازترى كردوون ، بۆيە دەبينيت لاوازيەكى زياتر چوەتە سەر لاوازيەكەيان .

هيچ حزبايەتيەك لە ئيسلامدا نيە ، بەڵكو تەنها يەك حزب هەيە بە پێى دەقى قورئانى پيرۆز ، خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ .

بەڵام كێن حزب و كۆمەڵى خواى پەروەردگار ؟ بێگومان كۆمەڵى پێغەمبەرى خوان ﷺ ، بۆيە چەندێك موسڵمان لەم سەردەمەدا نزيك بێتەوە لە ڕێبازى پێغەمبەرى خوا ﷺ بە تێگەيشتنى هاوەڵانى ، هەروەكو لە فەرموودەى كۆمەڵ و فيرقەكاندا هاتووە ، ئەوەندە لە ئەماندا دەبێت ، بە پێچەوانەش پێچەوانەكەى دەبێت .

چوارەم : نموونەيەكى ترى فەتواكانى شێخ . سەرەڕاى ئەو فەتوايانەى پێشووى . ئەم پرسيارەيە كە تێيدا هاتووە : ((ما هو حكمُ الشرعِ في تعدد هذه (الجماعات والأحزاب والتنظيمات الإسلامية) مع أنها مُختلفة فيما بينها في مناهجها وأساليبها ودعواتها وعقائدها والأسس التي قامت عليها ، وخاصةً أنَّ جماعةَ الحق واحدة ، كما دلَّ الحديث على ذلك ؟)) ، واتە : حوكمى شەرع چيە دەربارەى چەندينەبوونى ئەم (كۆمەڵ و حزب و ڕێكخستنە ئيسلاميانە) لە گەڵ ئەوەى كە جياوازن لە نێوان خۆشياندا لە بەرنامە و

شـێوازی کـار و بانگـەواز و بیروبـاوەڕ و ئـەو بنەمایانـەی کـە لـە سـەری دامەزراون ، بە تایبەت کە کۆمەڵی حەق یەکە ، هەروەك فەرموودەکە ئاماژەی بۆ کردووە و بەڵگەیە بۆی ؟

بەڕێزیان . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمویەتی : ((لنا كلمات كثيرة وعديدة حول الجواب عن هذا السؤال ؛ ولذلك فنوجز الكلام فيه .

فنقول : **لا يَخفى على كلِّ مُسلمٍ عارفٍ بالكتاب والسنة وما عليه سلفنا الصالح رضي الله عنهم ، أنَّ التحزُّبَ والتكتل في جماعات مختلفة الأفكار أولاً والمناهج والأساليب ثانياً ، فليس من الإسلام في شيء ، بل ذلك ممَّا نَهَى عنه ربنا عَزَّ وجل في أكثر من آيةٍ في القرآن الكريم** ؛ منها قوله تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ . ٣٢) .

فربنا عزوجل يقول : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ (هود : ١١٨ . ١١٩) ، فالله تبارك وتعالى استثنى من هذا الخلاف الذي لا بد منه كونياً وليس شرعياً ، استثنى من هذا الاختلاف الطائفة المرحومة حين قال ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ، ولا شك ولا ريب أن أي جماعة يريدون بحرص بالغ وإخلاص لله عزوجل في أن يكونوا من الأمة المرحومة المستثناة من هذا الخلاف الكوني ، إن ذلك لا سبيل للوصول إليه ولتحقيقه عملياً في المجتمع الإسلامي إلا بالرجوع إلى الكتاب وإلى سنة الرسول عليه الصلاة والسلام ، وإلى ما كان عليه سلفنا الصالح رضي الله عنهم .

ولقد أوضح رسول الله ﷺ المنهج والطريق السليم في غير ما حديث صحيح عن النبي ﷺ أنه خط ذات يوم على الأرض خطاً مستقيماً وخط حوله خطوطاً قصيرة عن

جانبي الخط المستقيم ثم قرأ قوله تبارك وتعالى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ومر بأصبعه على الخط المستقيم ، وقال هذا صراط الله ، وهذه طرق عن جوانب الخط المستقيم ، قال عليه السلام : " وعلى رأس كل طريق منها شيطان يدعو الناس إليه " .

لا شك أن هذه الطرق القصيرة هي التي تمثل الأحزاب والجماعات العديدة . ولذلك فالواجب على كل مسلم حريص على أن يكون حقاً من الفرقة الناجية أن ينطلق سالكاً الطريق المستقيم ، وأن لا يأخذ يميناً ويساراً ، وليس هناك حزب ناجح إلا حزب الله تبارك وتعالى الذي حدثنا عنه القرآن الكريم : ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (المجادلة : ٢٢) . فإذاً ، كل حزب ليس هو حزب الله فإنما هو من حزب الشيطان وليس من حزب الرحمن [٤] ، ولا شك ولا ريب أن السلوك على الصراط المستقيم يتطلب معرفة هذا الصراط المستقيم معرفة صحيحة ، ولا يكون ذلك بمجرد التكتل والتحزب الأعمى على كلمة هي كلمة الإسلام الحق لكنهم لا يفقهون من هذا الإسلام كما أنزل الله تبارك وتعالى على قلب محمد .

---

[٤] ((**الناس ينقسمون إلى قسمين : حزب الله ، وحزب الشيطان**)) (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن – الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

لهذا كان من علامة الفرقة الناجية التي صرح النبي ﷺ بها حينما سئل عنها ، فقال : " هي ما أنا عليه وأصحابي " . فإذاً هذا الحديث يشعر الباحث الحريص على معرفة صراط الله المستقيم أنه يجب أن يكون على علم بأمرين اثنين هامين جدا .

الأول : ما كان عليه الرسول ﷺ .

والآخر : ما كان عليه أصحابه عليه الصلاة والسلام .

ذلك لأن الصحابة الكرام هم الذين نقلوا إلينا ؛ أولا : هديه ﷺ وسنته ، وثانياً : هم الذين أحسنوا تطبيق هذه السنة تطبيقاً عملياً ، فلا يمكننا والحالة هذه ان نعرف معرفة صحيحة سنة النبي ﷺ إلا بطريق أصحابه ... فالشاهد من هذا وذاك أن فهم الإسلام فهماً صحيحاً لا سبيل إلا بمعرفة سير الصحابة وتطبيقهم لهذا الإسلام العظيم الذي تلقوه عنه ﷺ إما بقوله وإما بفعله وإما بتقريره .

لذلك نعتقد جازمين أن كل جماعة لا تقوم قائمتها على هذا الإساس من الكتاب والسنة ومنهج السلف الصالح دراسة واسعة جداً محيطة بكل أحكام الإسلام كبيرها وصغيرها أصولها وفروعها ، فليست هذه الجماعة من الفرقة الناجية من التي تسير على الصراط المستقيم الذي أشار إليه الرسول ﷺ في الحديث الصحيح .

وإذا فرضنا أن هناك جماعات متفرقة في البلاد الإسلامية على هذا المنهج ، فهذه ليست أحزاباً ، وإنما هي جماعة واحدة ومنهجها منهج واحد وطريقها واحد ، فتفرقهم في البلاد ليس تفرقاً فكرياً عقديا منهجياً ، وإنما هو تفرق بتفرقهم في البلاد ، بخلاف الجماعات والأحزاب التي تكون في بلد واحد ومع ذلك فكل حزب بما لديهم فرحون .

هذه الأحزاب لا نعتقد أنها على الصراط المستقيم بل نجزم بأنها على تلك الطرق التي على رأس كل طريق منها شيطان يدعو الناس إليه . ولعل في هذا جواباً لما سبق)) [٥] .

واتە : لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ووتەی زۆرمان هەبووە ووتووە لە پێشتر ، بۆیە لێرەدا بە کورتی وەڵام دەدەینەوە ، و دەڵێین : شاراوە نیە لە لای هیچ موسڵمانێکی شارەزا بە قورئان و سوننە و ئەوەی کە سەلەفی صاڵحی ئێمەی لەسەر بووە . خوای پەروەردگار لێیان ڕازی بێت . کەوا : یەکەم : حزبایەتی کردن و پارچەگەرێتی لە چەندەها کۆمەڵی جیاواز لە بیر و بۆچونیاندا ، و دووەم : جیاوازیان لە بەرنامە و شێوازی کاریاندا ، لە هیچ شتێکدا لە ئیسلامدا نیە ، بەڵکو لەو شتانەیە کە خوای پەروەردگار لە چەندەها ئایەتی قورئانی پیرۆزدا یاساغی لێکردووە و قەدەغەی کردووە ، لەوانەش ووتەی خوای پەورەردگارە کە فەرموویەتی :

﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ - ٣٢) .

---

[٥] إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٦٠٨ / ١) تم تسجيلهُ سنة (١٤١٢ هـ - ١٩٩٢ م) ، ونقلهُ بتمامهِ فضيلة الشيخ ربيع بن هادي المدخلي في كتابهِ الجليل : (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) ص : (١٧٨ - ١٨١) ، و انظر ص (١٠٦-١١٤) من كتاب (فتاوى الشيخ الألباني) لعكاشة عبدالمنان الطيبي ، الطبعة الأولى . مكتبة التراث الإسلامي .

وه پەروەردگارمان فەرموویەتی : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ئا لێرەدا خوای پەروەردگار لەم جیاوازیەی کە دەبێت ببێت بە قەدەرێکی کەونی نەك بە قەدەری شەرعی ، لەم جیاوازیەدا کۆمەڵەیەکی هەڵاوێرد (استثناء) کردووە کە بەر بەزەیی و ڕەحمی خوای پەروەردگار دەکەون ، ئەوەش کە فەرموویەتی : ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ، وە گومانیش لەوەدا نیە کە ئەو کۆمەڵەی کە دەیانەوێت و زۆر سوڕن لە گەڵ ئیخلاصیان بۆ پەروەردگاریان کە لەو کۆمەڵەیە بن کە پەروەردگار ڕەحمی لێکردوون ، و هەڵاوێردەکراوون لەو جیاوازیەی کە قەدەرێکی کەونی خوای پەروەردگارە ، ئا ئەوە هیچ ڕێگەیەك نیە بۆ پێگەشتنی و بەدیهاتنی بە شێوەیەکی پراکتیکی لە کۆمەڵگای ئیسلامیدا جگە بە گەڕانەوە نەبێت بۆ قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خوا نەبێت ﷺ ، و بۆ ئەوەش کە سەلەفی صالحی ئەم ئوممەتەی لە سەر بوونە رضي الله عنهم .

پێغەمبەری خواش ﷺ ئەو پەیڕەو و ڕێگە دروستەی لە چەندەها فەرموودە ی (صحیح) دا بۆ ڕوون کردووینەتەوە ، لەوانەش لە پێغەمبەری خواوە ﷺ کە ڕۆژێکیان بە دەستی خۆی لە سەر زەویدا هێڵکی ڕاستی بۆ ڕاکێشاین ، وچەند هێڵکی تری کورتی بە هەردوو لای هێڵەکەدا ڕاکێشا ، و پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ ، و پەنجەی بە سەر هێڵە ڕاستەکەدا هێنا و فەرمووی : ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگارە ،

وە ئەمانەش ڕێچكەكانن لەم لاو ئەو لای ڕێگە ڕاستەكە ، وە فەرمووی : لە سەر هەر ڕچكەیەكیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی خەڵكی بۆ دەكات .

وە گومانی تێدا نیە كە ئەم هێڵە كورتانە ئەم حزب و كۆمەڵە جۆراو جۆرەكان زۆرە دەنوێنن . بۆیە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێك كە پەرۆشە بە ڕاستی لە (كۆمەڵی ڕزگار بوو) بێت ، ئەوا دەست پێبكات و ڕێگا ڕاستەكە بگرێتە بەر ، و بە لای ڕاست و چەپدا نەڕوات ، وە هیچ حزبێكی سەركەوتوو نیە جگە لە حزبەكەی خوای پەروەردگار نەبێت كە قورئانی پیرۆز بۆی باس كردووین : ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ .

كەواتە هەر حزبێك حزبەكەی خوای پەروەردگار نەبێت ئەوا لە حزبەكەی شەیتانە و نەك لە حزبی ڕەحمان بێت ، وە گومانیش لەوەدا نیە كە شوێنكەوتن و گرتنەبەری ڕێگار ڕاست ئەوە پێویست دەكات كە ئەم ڕێگا ڕاستە بە ڕاستی بناسرێت ، وە ئەوەش تەنها بە پارچەگەرێتی و حزبایەتی كوێڕانە نابێت لە سەر ناوێك كە ناوی ئیسلامی ڕەوایە ، كەچی لەو ئیسلام تێناگەن كە خوای پەروەردگار دایبەزاندووەتە سەر دڵی محمد ﷺ .

لە بەر ئەمەیە كە نیشانەی كۆمەڵی ڕزگار بوو ئەوەی كە پێغەمبەری خوا ﷺ بە ڕاشكاوی باسی كردووە لە كاتێكدا كە پرسیاری لێكرا سەبارەتی ، و فەرمووی : ئەوانەی كە لە سەر ئەوەن كە من و هاوەڵانمی لەسەرن . كەواتە ئەم فەرموودەیە توێژەرەوەی پەرۆش لە سەر ئەوەی كە

ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگار بناسێت وا فێردەکات کە پێویستە شارەزا هەبێت بە دوو شتی زۆر گرنگ کە ئەمانەن :

یەکەم : بەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ لە سەری بووە .

ئەویتریان : بەوەی کە هاوەڵانی لەسەر بوونە رضي الله عنهم .

ئەوەش لەبەر ئەوەی کە هاوەڵە بەڕێزەکان بوون : **یەکەم :** ڕێگە و سوننەتی پێغەمبەریان ﷺ بۆ گواستینەوە . **دووەم :** ئەوانبوون کە پیادەکاری ئەم سوننەتە بوون بە جوانی و بە شێوەیەکی پراکتیکی ، بۆیە کە بارەکە وای لێهات کە بە شێوەیەکی ڕاست و دروست لە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ تێبگەین جگە لە ڕێگەی هاوەڵانەوە نەبێت ... شوێنی مەبەستیش لەمە و لەوەدا ئەوەیە کە تێگەیشتنی تەواوی ئیسلام بە تێگەیشتنێکی دروست ، هیچ ڕێگەیەك نیە بۆ پێگەیشتنی جگە لە زانینی ژیاننامەی و سەرگوزشتەی هاوەڵان نەبێت ، پاشان پیادەکردنی ئەم ئیسلامە گەورەیە کە ئەوان لە پێغەمبەری خواوە ﷺ وەریان گرتووە ، لە ووتەیەوە یان لە فەرمان ، یان بە بێدەنگ بوونەکانی لێیان (التقرير) .

بۆیە لەو باوەڕەدام بێ گومان کە هەموو کۆمەڵێك کە دامەزراندنی دانەمەزرابێت لە سەر قورئانی پیرۆز و سوننەت و بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح ، بە خوێندنەوەیەکی زۆر بەربڵاو کە هەموو ئەحکامەکانی ئیسلام بگرێتەوە . وورد و درشتی ، بنەواکانی و فروعەکانی . ئەوا ئەو کۆمەڵەیە لە کۆمەڵی ڕزگار بوو نیە کە ڕێگا ڕاستەکەی گرتووتەبەر ، ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ ئامازەی پێکردووە لە فەرموودەی (صحيح) دا .

وە ئەگەر وادابنەین کە چەندەها کۆمەڵ هەن لە سەر ئەم پەیڕەوە و لە وڵاتانی ئیسلامدا بڵاوبوونەتەوە ، ئا ئەمانە بە حزب ناژمێردرێن ، بەڵکو ئەمانە یەك کۆمەڵن و پەیڕەو و ڕێگەیان یەکە ، چونکە بڵاوبوونەوەیان بە وڵاتانی ئیسلامدا بڵاوبوونەوەیەکی فیکری و بیروباوەڕی وپەیڕەوی نیە ، بەڵکو تەنها بەبڵاوبوونەوە دادەنرێت بەبڵاوبوونەوەیان بە وڵاتاندا ، بە پێچەونەی کۆمەڵ و حزبەکانەوە کە لە یەك وڵاتدا دەبن ، و لە گەڵ ئەوەشدا هەریەك لەو حزبانە بەوەی کە هەیانە دڵخۆشن .

ئەم حزبانە : ئێمە لەو باوەڕەدا نین کە لە سەر ڕێگا ڕاستەکە بن ، بەڵکو یەکلای دەکەینەوە کە لە سەر ئەو ڕێچکانەن کە لە سەر هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی خەڵك دەکات بۆی . ڕەنگە لەم ووتەیەدا وەڵامی پرسیاری پێشووم دابێتەوە .

پێنجەم : هەر ئەم پێشەوایە لە ووتەیەکیدا بە ڕاشکاوی ئەوەمان بۆ ئاشکرا دەکات کە بانگەوازی سەلەفیەت دژایەتی حزبایەتی دەکات ، بە هەموو شێوە و شێوازیەکیەوە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((ولذلك فنحن نؤيِّدُ كلَّ مَن يدعو إلى الرَدِّ على هؤلاء الخارجين على الحُكَّام ، والذين يحُثُّون المسلمين على الخروج على الحُكَّام ؛ لأنَّ هذا الخروج خروجٌ عن الإسلام .

مَن ادَّعى السلفيَّةَ والتي هي الكتاب والسنَّة ، فعليه أن يسير مسيرةَ السلف ، وإلاَّ الاسم لا يُغني عن حقيقة المسمَّى . قد ذكرتُ آنفاً بأنَّ مِن دعوة العلماء قاطبة أنَّه لا يجوز الخروج ، ولا يجوز التكفير ، فمَن خرج عن دعوة هؤلاء لا نُسمِّيه بأنَّه (سلفي) ! كذلك المسلم الذي يُسمِّي نفسَه مسلماً ، ولكنَّه لا يعمل بالإسلام ،

ولذلك قال ربُّنا تبارك وتعالى : ﴿ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ (التوبة : ١٠٥) .

الدعوةُ السلفية هي تُحاربُ الحزبية بكلِّ أشكالِها وأنواعها ، والسببُ واضحٌ جدًّا ، الدعوة السلفية تنتمي إلى شخص معصوم وهو رسول الله .

أمَّا الأحزابُ الأخرى فينتمون إلى أشخاصٍ غير معصومين ، قد يكونون في أنفسهم صالحين ، قد يكونون في ذواتهم من العلماء العاملين ، ولكن أتباعهم ليسوا كذلك .

أخيراً وختاماً ، فلان سلفي أو الجماعة الفلانية سلفية ، لكنهم لا يعملون بالدعوة السلفية التي هي الكتاب والسنة والتمسك بما كان عليه السلف ، وإلاَّ فهم خارجون عن الدعوة السلفية ؛ والدليل الذي أختم به هذا الجواب هو قوله تبارك وتعالى : ﴿ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ (النساء : ١١٥) ، **ولذلك فكلُّ الجماعات التي تدَّعي الانتسابَ إلى السلف ، إذا لَم يعملوا بما كان عليه السلف ، ومن ذلك ما نحن بصدده أنَّه لا يجوز تكفير الحُكَّام ولا الخروج عليهم ، فإنَّما هي دعوى يدَّعونها** ...)) [٦] .

---

[٦] فتاوى العلماء الأكابر : لعبد المالك الرمضاني . وفقه الله . ص : ٩٨ .

وه له يەكێك له ڕۆژنامەكاندا به ناوى : (الخبر الأسبوعي) ، **و له (ژماره** : ١٦ . ٢٣ إلى ٢٩ جوان ١٩٩٩م) **دا ، وه له وەڵامى هەندێك پرسياردا كه ئەمه هەندێك لەو**

واتە : بۆیە لە بەر ئەوە ئێمە پشتگیری هەموو کەسێك دەکەین کە بانگێشی بەرپەرچ دانەوەی ئەو دەرچووانە دەکەین لە کاربەدەستان ، و ئەوانەی کە هانی موسڵمانان دەدەن بۆ دەرچوون لە کاربەدەستان ، چونکە ئەو دەرچوونە لادانە لە ئیسلام .

وە ئەوەش کە بانگێشی سەلەفیەت دەکات ، کە بریتیە لە قورئان و سوننەت ، پێویستە لە سەری ڕێڕەوی پێشینەی بگرێتەبەر ، ئەگەرنە ناو هیچ لە ڕاستی ناوەڕۆك ناگۆڕێت ، پێشتریش ئەوەم باسکرد کە بانگەشەی زانایان بەگشتی ئەوەیە کە دەرچوون لە کاربەدەستان دروست نیە ، و تەکفیرکردنیش دروست نیە ، وە ئەو کەسەش کە لە بانگەشەی زانایانی سەلەف دەرچێت و لابدات ئەوا ئێمە ناوی لێ نانەین سەلەفی !! هاوشێوەی ئەوەش موسڵمانە کە بە خۆی دەڵێت موسڵمان ، و کەچی کار بە ئیسلام ناکات ، لەبەر ئەوەیە خوای پەروەردگارمان فەرموویەتی : ﴿ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ .

پرسیارانەیە ، کە تیایاندا هاتووە : ((.... ، **2** . الملاحظ أنَّ أتباع المنهج السلفيِّ الصحيح لم يقوموا بتأطير العمل السلفيِّ ضمن إطار حزبيٍّ ما ، فما حكم هذه التنظيمات التي تصف نفسها بأنَّها ذات منهج سلفيٍّ ؟ **3** . ما الحكم الشرعي لتلك التنظيمات التي تنتهج ما تسميه بالعمل الجهادي ضدَّ أنظمة الحكم ، التي هي بنظرها تعتبرها كافرة ؟ وما تقوم به من أعمالِ ذبح وتقتيل للأطفال والشيوخ والنساء ؛ وذلك بحجة أنَّهم كفار وموالون لهذه الأنظمة ، على حدِّ زعمهم ؟ ...)) .

بانگەشەی سەلەفیەت دژایەتی حزبایەتی دەکات بە هەموو شێوە و جۆرێکیەوە ، هۆکارەکەش زۆر ئاشکرایە ، ئەویش ئەوەیە کە بانگەشەی سەلەفیەت پەیوەندە بە کەسێکی مەعصومەوە کە ئەویش پێغەمبەری خوایە ﷺ .

بەڵام حزبەکانی تر ئەوان پەیوەندن بە کەسانێك کە مەعصوم نین ، ئەگەرشی خۆیان لە خۆیاندا صاڵحان بن ، یان لە زانایانی کردەوەکار بن ، بەڵام شوێنکەوتوانیان بەو شێوە نین .

دواین ووتە و لە کۆتادا ، ئەگەر ووترا : فلانە کەس سەلەفیە !! یان فلانە کۆمەڵ سەلەفیە !! کەچی کارناکەن بەوەی کە بریتیە لە قورئان و سوننەت ، و دەست گرتن بەوەی کە سەلەفی صاڵحی لەسەر بووە ، ئا ئەوانە دەرچوونە لە بانگەشەی سەلەفیەت و لایان داوە لێی ، ئەو بەڵگەیەش کە کۆتایی ئەم وەڵامەی پێ دەهێنم ، ووتەی خوای پەروەردگارە کە فەرموویەتی : ﴿ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ ، لەبەر ئەوە هەموو کۆمەڵێك کە لافی خۆدانەپاڵ پێشین دەدات ، ئەگەر کار بەوە نەکەن کە پێشینی لە سەر بوونە ، لەوانەش کە لە باسیانداین ، کە تەکفیری کاربەدەستان بکرێت ، و دەرچوون لێیان نابێت ، ئا ئەو لاف و نیسبەت دانەپاڵەیان بۆ پێشین تەنها لاف لێدانە .

شەشەم : هەمان شتيش دووپات دەكاتەوە كە دوور و نزيك دەزانێت كە بانگەشەى سەلەفيەت و زانايانى ڕازى نين بە كارى حزبايەتى ، چونكە پێچەوانەى دەقەكانى قورئانى پيرۆز و سوننەتى پێغەمبەرەكەيەتى ، هەروەكو لە پێشەكى كتێبێكدا فەرموويەتى : ((**و القاصي و الداني يعلم أننا لا نؤيد كل هذه التكلات الحزبية ، بل نعتقد أنها مخالفة لنصوص الكتاب والسنة** ...)) [٧] .

واتە : دوور و نزيك دەزانێت كە ئێمە پشتگيرى ئەم هەموو پارچەگەرى و حزبايەتيانە ناكەين ، بەڵكو بيروباوەڕمان وايە كە پێچەوانەن لەگەڵ دەقەكانى قورئانى پيرۆز و سوننەتدا .

حەوتەم : وە لە يەكێك لە زنجيرە دەرسەكانى (سلسلة الهدى والنور) دا كە زنجيرەيەكى پڕ لە زانستە و دەنگى شێخ (الألباني) تێدا تۆمار كراوە ـ لە وەڵامى پرسيارێكدا دەربارەى (حوكمى بوونى چەند كۆمەڵ و حزبێكى ئيسلامى) فەرموويەتى : ((... **أنَّ الأحزاب ليس على منهج الإسلام** الذي يمثلهُ قوله عَزَّ وجل : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ... وقال : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ ، فالأحزابُ كثيرة والسُّبُلُ عديدة ، فالآية الأولى كالآية الأخرى تلتقيان في ذم التعدد الحزبي والتعدد الطُرقي)) .

---

[٧] (مقدمة كتاب : ماذا ينقمون من الشيخ الألباني / ب) .

واته : ئەم حزبانە لە سەر بەرنامەی ئیسلام نین کە خۆی دەبینێتەوە لەم ئایەتەدا کە خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ... وە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ ، حزبەکان زۆرن و ڕێگاکان جۆراوجۆرن ، ئایەتی یەکەم وەکو ئایەتی دووەم وایە ، یەك دەگرنەوە لە زەم کردنی بوونی چەند حزب و ڕێچکەیەك .

پاشان ئەو دوو ئایەتە بە فەرموودەی هەر یەك لە (ابن مسعود) و (العرباض بن سارية)و فەرموودەی (الإفتراق) لێك دەداتەوە و ڕاڤە دەکات [٨].

وە لە ئاماژەیەکیدا بۆ فەرموودەی (الإفتراق) دەفەرموێت : ((فهذا الحديث أيضاً يؤكد أنَّ النجاةَ لا تكون بالتفرُّق والتحزُّب إلى أحزابٍ وطُرُقٍ شَتَّى ! وإنّما بالانتماء إلى سبيلٍ واحد وبسلوك طريقٍ واحد ألاَ وهو : طريق محمد ﷺ وأصحابهِ [منهج السلف الصالح] ...)) [٩] .

واته : هەروەها ئەم فەرموودەیەش جەخت لە سەر ئەوە دەکاتەوە کە سەرفرازی و ڕزگاربوون بە پارچەپارچەگەرێتی و حزبایەتی کردن و بوون بە چەند حزب و ڕێگایەکی جیاواز نابێت .

---

[٨] المجلة السلفية (٣/٣١ ـ ٣٩) .

[٩] ص : (٣٢) من المصدر السابق .

بـەڵکو بـە گەڕانـەوە و دەسـت گـرتن بـە تـەنها ڕێگایەکـەوە دەبێـت ، ئەویش کە ڕێگاکەی (محمد) ﷺ و هاوەڵەکانێتی [کە بەرنامەی سەلەفی صالحە] ...) .

هەشتەم : وە لە ووتەیەکی تریدا شێخ (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت ـ فەرموویـەتی : ((إنَّ أيَّ حزبٍ وليس فقط أعني : " حزب التحرير " من دون الأحزاب الإسلامية أو التكتلات الإسلامية أو التجمعات الإسلامية : أيَّ جماعةٍ من هذه الجماعات لم تَقُمْ جماعتها ولم تقُمْ أحزابها على كتاب الله وعلى سنة رسول الله (صلى الله عليه وآلهِ وسلم) . زيادةً على المصدرين المذكورين . أقول : وعلى منهج السلف الصالح ، أيُّ حزبٍ لا يقوم على الكتاب والسنة ومنهج السلف الصالح فهو بلا شَكَّ ستكونُ عاقبة أمرها خُسرا وأنَّهُ مَهما كان مُخلصاً في دعوتهِ وبحثي أو جوابي هذا إنَّما هو عن هذه الجماعات الإسلامية التي يُفترض أنْ تكونَ مُخلصةً للهِ عزَّ وجل وناصحةً للأُمَّة كما جاء في الحديث الصحيح ألاَ وهو قوله (صلى الله عليه وآلهِ وسلم) : " الدينُ النصيحة ، الدينُ النصيحة ، الدينُ النصيحة ، قالوا لمنْ ؟ قال : للهِ ولكتابهِ ولرسولهِ ولأئمة المسلمين وعامتهم " ، فإذا لم تكن دعوةُ أيِّ حزبٍ من هذه الأحزاب قائمة على على الكتاب والسنة وعلى منهج السلف الصالح فسوف لا يجنونَ من دعوتهم إلاَّ خسارا ، ذلك لأنَّ الأمرَ كما قال ربُّنا عزَّ وجل في القرآن الكريم : ﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ﴾ .

فمن كان جهادهُ للهِ وعلى كتاب الله وعلى سنة رسول الله ﷺ وعلى منهج السلف الصالح فهؤلاء همُ الذين ينطبق عليهم قول الله عزَّ وجل : ﴿ إِنْ تَنصُرُوا اللَّهَ

يَنصُرُكُمْ﴾ ! أكرر على مسامعكنَّ هذا الأصل العظيم الذي لا بُدَّ لكُلِّ جماعةٍ مُسلمةٍ أنْ تقومُ دعوتها عليهِ : (الكتاب والسنة وعلى منهج السلف الصالح) .

إذا كان الأمر كذلك فأنا أقول : بناءً على معرفتي بكُلِّ الجماعات والأحزاب القائمة اليوم على الأرض الإسلامية : أنَّهم جميعاً إلاَّ جماعةً واحدةً ولا أقول حزباً واحداً لأنَّ هذه الجماعة لا تتحزَّب ولا تتكتَّل ولا تتعصَّب إلاَّ للأصل المذكور آنفاً ألاَ وهو (كتاب الله وسنة رسول الله ﷺ ومنهج السلف الصالح) ، فأنا أعرفُ جيداً أنَّهُ سِوى هذه الجماعة لا تدعو إلى هذا الأصل الذي وضَّحتهُ آنفاً وكرَّرتهُ مِراراً وتَكراراً على مسامعكنَّ ، وإنَّما يدعونَ إلى الكتاب والسنَّة فقط ولا يقرنونَ إلى الكتاب والسنة قولنا السابق ذكرهُ : (وعلى منهج السلف الصالح) ، وحينئذٍ سيتبين لكنَّ أهمية هذا القيد الثالث (وعلى منهج السلف الصالح) سيتبين لكنَّ أهميتهُ من حيث النصوص الشرعية المنقولة عن النبي (صلى الله عليه وآلهِ وسلم) كتاباً وسنةً ، ومن حيث واقع الجماعات الإسلامية بل الفِرَق الإسلامية من يوم بدأ الخلاف يَمُدُّ رقبتهُ أو يظهر قرنَهُ بين الجماعات الإسلامية الأولى ، أي من يوم خرجت الخوارج على أمير المؤمنين علي بن أبي طالب رضي الله عنه ومن يوم الجعد [بن درهم] الذي دعا بدعوة المعتزلة والذين جاءوا من بعدهم مُقلدين له في الاعتزال إلى غير ذلك من الفرق المعروفة أسمائُها قديماً والتي تتجدد مُسمَّياتها حديثاً بأسماءٍ حديثة ، هذه الفِرَق كلُّها سَواء ما كان منها قديماً أو حديثاً لا يوجدُ فيها فرقة تقولُ وتُعلنُ : إنَّنا لسنا على الكتاب والسنَّة .

كلُّ هذه الفرق على ما بينها من اختلافٍ سَواء كان هذا الاختلاف في العقائد والأصول أو كان هذا الاختلاف في الأحكام والفروع ، هؤلاء المُتفَرِّقون في دينهم كلُّهم

يقولون كما نقولُ نحنُ الكتاب والسنة ، ولكنَّهم يفترقون عنا فلا يقولون قولتنا التي هي تمامُ دعوتنا (وعلى منهج السلف الصالح) .

إذاً ما الذي يحكمُ بين هذه الفِرَق وكلُّها تنتمي ـ وعلى الأقل كلاماً ودعوةً ـ إلى الكتاب والسنة ، ما هو الحكم الفصل بين هؤلاء وكلهم يقولون كلمة واحدة ؟ الجواب : على منهج السلف الصالح ...)) [١٠] .

واته : هەر حزبێك ـ نەك تەنها مەبەستم (حزب التحرير) بێت ، جگە لە حزب و پارتە و كۆمەڵە ئيسلاميەكانى تر ، هەر كۆمەڵێك لەم كۆمەڵانە ، كۆمەڵەكەيان يان كۆبوونەوەكەيان لە سەر قورئان و سوننەتى پێغەمبەرى خوا ﷺ دانەمەزرابێت ـ زياد لە سەر ئەو دوو سەرچاوەيەش ـ دەڵێم : وە بە پێى مەنهەجى سەلەفى صالح ، واتە : هەر حزبێك لە سەر قورئان و سوننەت و پەيڕەوى سەلەفى صالح دانەمەزرابێت ، ئەوە بەبێ گومان ئاكام و دەرەنجامى خەسارۆمەندى دەبێت ، وە با هەرچەند ئيخلاصيان هەبێت لە بانگشەياندا ، ووتەكانى منيش سەبارەت بەم كۆمەڵە ئيسلاميانەيە كە پێويستە موخلص بن بۆ خواى پەروەردگار ، و ئامۆژگاريكارى ئوممەت بن ، هەروەكو لەو فەرموودە (صحيح) هدا هاتووە كە ئەويش ئەو ووتەيەى پێغەمبەرى خوايە ﷺ كە فەرموويەتى : ئايين ئامۆژگايە ، ئايين ئامۆژگايە ، ئايين ئامۆژگايە ، ووتيان : بۆ كێ

---

[١٠] قالهُ رحمه الله في جوابهِ عن (حزب التحرير) ضمن إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٧٤٠) تمَّ تسجيلهُ في (٢٧ / شوال / ١٤١٣ هـ . ٢٠ / ٤ / ١٩٩٣ م) .

ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟ فەرمووی : بۆ خوای پەروەردگار و کتێب و پێغەمبەرەکەی وکاربەدەستی موسڵمانان ، و موسڵمانان بەگشتی . جا ئەگەر بانگەشەی هەر حزبێك لەم حزبانە دانەمزرابێت لە سەر قورئان و سوننەت و لەسەر تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح ، ئەوا جگە لە خەسارۆمەندی نەبێت هیچ شتێکی تر ناچننەوە ، ئەوەش چونکە باسەکە وەکو ئەوەیە کە خوای پەروەردگار لە قورئانی پیرۆزدا فەرموویەتی : ﴿ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا ﴾ .

جا هەرکەسێك تێکۆشانەکەی لەبەر ڕەزامەندی خوای پەروەردگار و بەپێی قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و لە سەر پەیڕەوی سەلەفی صاڵح نەبێت ، ئا ئەوانەن کە ووتەی خوای پەروەردگاریان بەسەردا ساغ دەبێتەوە کە فەرموویەتی : ﴿إِنْ تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ﴾ ! بەڵام من لێرەدا جارێکتر ئەوە دەدەم بە گوێتاندا کە ئەم بنەوا گەورەیەی کە پێویستە هەموو کۆمەڵێکی موسڵمان بانگەوازەکەی لە سەری دابمەزرێنێت کە ئەویش : (قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح) ە .

جا ئەگەر کارەکە وابوو ، ئەوا من دەڵێم : بە متمانەکردنە سەر زانیاریم بەهەموو ئەو کۆمەڵ و حزبانەی کە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا هەن لە سەر زەوی موسڵمانان ، هەموو ئەوانە جگە لە کۆمەڵەیەك ، ناڵێم جگە لە حزبێك نەبێت ، چونکە ئەم کۆمەڵە حزبایەتی و پارچەگەریتی و

دەمارگێڕیان بۆ جگە لەو بنەوایە نیە کە بریتیە لە (قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح) ە .

بەدڵنیاییەوە زۆر بەباشی دەزانم کە جگە لەم کۆمەڵە بانگەشە ناکات بۆ ئەم بنەوایە کە لە پێشدا ڕوونم کردەوە ، چەندەها جار دووبارەم کردەوە و دام بە گوێتاندا ، بەڵکو ئەوانە بانگەشە دەکەن بۆ قوئان سوننەت بە تەنها ، وە ناکەن ئەوەی بۆ زیاد بکەن کە ووتمان : وە لە سەر پەیڕەوی سەلەفی صالح ، وە لەو کاتەدا گرنگی کۆتی سێیەم ئاشکرا دەبێت ، کە (لە سەر پەیڕەوی سەلەفی صالح) ە ، گرنگی ئەوەتان لە ڕوانگەی دەقە شەرعیەکانەوە بۆ دەردەکەوێت کە لە پێغەمبەری خواوە ﷺ گێڕدراونەتەوە ، قورئان بێت یان سوننە ، وە لە ڕوانگەی واقعی کۆمەڵە ئیسلامیەکانەوە ، بەڵکو لە ڕوانگەی فیرقە ئیسلامیەکانەوە ، لەو ڕۆژەی کە جیاوازی سەری هەڵداوە و ، شاخەکانی دەرکەوتووە لە نێوان کۆمەڵە ئیسلامیە یەکەمینەکان ، واتە : لەو ڕۆژەی کە خەوارج سەری هەڵداوە دژ بە پێشەوای موسڵمانان (علي) کوڕی (أبو طالب) ، وە لە ڕۆژگاری (جعد) ی کوڕی (درهم) کە بانگەشەی (المعتزلة) ی دەکرد ، و ئەوانەش کە دوای ئەودا هاتن و لاسایی ئەویان کرد لە بیرۆچکەی (الإعتزال) دا ، لە گەڵ ئەو فیرقانەی کە ناویان زانراوە لە کۆندا ، و ناوەڕۆك و ماهیەتیان لە تازەدا دووبارە دەبێتە بەناوێلێکی تازەوە ، جا ئەم فیرقانە هەمووی بەیەکسانبوونی کۆن و تازەیان ، هیچ فیرقەیەکیان نیە ئەوە بڵێن و ڕایبگەیەنن کە : ئێمە لە سەر قورئان و سوننەت نین .

هەموو ئەم فیرقانە لە گەڵ ئەو جیاوازیانەی کە لە نێوانیاندا هەیە ، جا ئەو جیاوازیە لە بیروباوەڕ و بنەواکاندا بێت ، یان ئەگەر ئەو جیاوازیە لە پەرستش و فروعەکاندا بێت ، هەموو ئەوانەی کە تەفریقە دەکەن لە ئایینەکەیاندا ، هەموو ئەوە دەڵێن کە ئێمە دەیڵێن : لە سەر قورئان و سوننەتین ، بەڵام ئەوان جیاوازن لە ئێمە و ئەو ووتەیە ناڵێن کە ئێمە دەیڵێن ، و تەواکاری بانگەشەکەمانە ، کە ئەویش بریتیە لە : (وە بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح) .

کەواتە چی حوکم دەکات لە نێوان ئەم فیرقانەدا ، لە کاتێکدا کە هەمووی خۆی دەداتە پاڵ . بەووتەش بێت یان وەکو بانگەشە . قورئانی پیرۆز سوننەت ؟! چی دادوەری یەك لای کارە لەنێوان ئەوانەدا کە هەموویان یەك ووشە دەڵێن ؟ وەڵام : بەتێگەیشتنی سەلەفی صاڵحە .

بەمەش هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانیمان . بە ڕەحمەت بێت . بۆ ئاشکرا دەبێت دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی کە بە کورتی بریتیە لەوەی کە تەفریقە و حزبایەتی : پەیوەندی بە ئیسلامەوە نیە ، بەڵکو کار و کردارێکە کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ یاساغیان لێکردووە ، لە چەندەها ئایەت و فەرموودەدا ، وە خوای پەروەردگار بەزەی و ڕەحمەتی خۆی تایبەت کردووە بەو کەسانەی کە دوورن لە تەفریقە و حزبایەتی ، وە ئەو ڕێچکانەش کە پێغەمبەری خوا ﷺ لە فەرموودەی (ابن مسعود) دا رضي الله عنه دیاری کردووە ، ئەم حزب و کۆمەڵە ئیسلامیانەی ئەم سەردەمە دەگرێتەوە ، هەر حزبێکیش حزبی

خوای پەروەردگار نەبێت ئەوا حزب و کۆمەڵی شەیتانە ، بۆیە دڵنیان لەوەی کە ئەو حزبەی کە لە سەر قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و پەیڕەوی سەلەفی صاڵح نەبێت ، دواڕۆژی خەسارۆمەندێتیە ، و لە کۆمەڵی ڕزگاربوو نیە ، کە لە سەر ڕێگای ڕاستە ، ئەو ڕێگایەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ ئاماژەی پێکردوون لە فەرموودە (صحیح) ەکانی ، وە باوەڕیشمان وایە کە ئەم حزب و کۆمەڵە ئیسلامیانە لە سەر ڕێگای ڕاست نین ، بەڵکو دڵنیاین و جەخت لە سەر ئەوە دەکەینەوە کە لە سەر ئەو ڕێگایانەن کە لە سەر هەموو ڕێگایەکیان شەیتانێك هەیە بانگەشەی خەڵکی بۆ دەکات ، لەولاشەوە دور و نزیك دەزانێت کە بانگەوازی سەلەفیەت دژایەتی حزبایەتی دەکات بە هەموو شێوە و جۆرەکانی ، وە خەڵکیش باش دەزانێت کە ئێمە ڕازی نین بەم تەفریقە و حزبایەتیە ، بەڵکو بیروباوەڕمان وایە کە پێچەوانەی دەقەکانی قورئان و سوننەتن ، وە ئەوەش دووپات دەکەینەوە کە ڕزگاربوون بەوەیە کە موسڵمان پەیوەست بێت بە تەنها کۆمەڵێکەوە ، نەك بۆ چەندەها حزب و کۆمەڵ ، تاکە ڕێگاکەش ڕێگەی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و هاوەڵە بەڕێزەکانیەتی ، و پەیڕەوی سەلەفی صاڵحە ، وە ئەوەش بەباشی دەزانم کە تەنها کۆمەڵێك هەیە لە سەر ڕووی زەوی کە بانگەشە بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح دەکەن ، وە ئەوانی تر چەندەها جیاوازی هەیە لە نێوانیاندا ، جیاوازیەکان لە بیروباوەڕدا بێت یان ، جگە لە بیروباوەڕ (واتە لە فروعدا) .

جا نازانم چەواشەكاران ئەم هەموو ڕاستيانەى كە لە ووتە و فەتواكانى پێشەوا (الألباني) دا هەن . بە ڕەحمەت بێت . ، نەبينيوە ؟!! يان بينيويانە و خۆيان لە كەودەنى داوە ؟!! وەكو ئەو تەيرى ووشترمل (النعامة) كە دڕندەيەك دەبينێت ، سەر دەكاتە ناو خۆڵ بۆ ئەوەى دڕندەكە نەبينێت !!! لەو باوەڕەشدا نيم هەر كەسێكى دادپەروەر و ڕەوا ويست ئەم ووتانەى بەرچاو بكەوێت ، دێت و دەڵێت : ئەى بۆ چەواشەكاران وا دەڵێن ؟! چونكە ئاشكرايە كە چەواشەكاران ئەگەر بە ساختەش بێت . خوا پەنامان دات . تەنها دەيانەوێت بگەنە مەرام و مەبەستەكانيان !! ئەگەر وانەبێت ئەبێت دواى بيستنى ئەم ووتە و فەتوايانە ناڕەوايى خۆيان بۆ موسڵمانان ئاشكرا بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لاى پەروەردگاريان بە پەشيمانى و تۆبەكارى بەڵكو خواى پەروەردگار لێيان خۆش بێت ، ئەگەر نە ئەوا ڕاستى مەبەستەكان بۆ موسڵمانان ئاشكرا دەبێت .

نۆيەم : هەروەها پرسيار كرا لە شێخ (ئەلبانى) . بە ڕەحمەت بێت .

: ((هل ترون أنَّ أصل فكرة العمل الجماعي اليوم بدعة وحرام ؟ أو أنَّ نقدكم يتناول أخطاء التطبيق ؟)) ، واتە : ئايا ئێوە وا دەبينن كە بنچينەى بۆچوونى (كارى بە كۆمەڵ) بيدعە و حەرامە ؟ يان ئێوە تەنها ڕەخنە لەو هەڵانە دەگرن كە لە بوارى پراكتيكى و پيادەكردندا ڕوو دەدات ؟

شێخ (ئەلبانى) يش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامى ئەم پرسيارەدا فەرمووى : ((**لا ، العملُ الجماعي ليس هناك مجالٌ لإنكارهِ إذا لم يقترن**

بالتحزُّب ، **والعمل الجماعي يشملهُ عديدٌ من الآيات الكريمة** : ﴿ وَكُونُواْ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ ﴿ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴾ ﴿ وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ﴾ ، **فمثلُ هذا التعاون الجماعي ليس هُناك مجالٌ لإنكارهِ إطلاقاً** ، **لأنَّ الإسلامَ قائمٌ على هذا التعاون** ، **ولكن الظاهرة التي تبدو في العصر الحاضر قد انحرفت عن هذه الغاية من التعاون على البرِّ والتقوى : هي التي خالطها كثيرٌ من التحزُّب والتعصُّب ، إلى درجة أنهُ صار أمراً مهضوماً مقبولاً عند كثيرين من الدعاة كالتكتل باسم التحزُّب ، ونحن نعلم أنَّ الله عزَّ وجل قد نهى في كثير من الآيات القرآنية ن التحزُّب والتعصُّب لطائفة أو لجماعة لها نظامها الخاص ، ولها منهجها الخاص** ، ولو لم يكن هذا النظام وهذا المنهج مُطابقاً للسنة من كل جانب أصبح التحزُّب اليوم فرقةً تُمثِّلُ ما حذَّر عنهُ النبي ﷺ في بعض أحاديثهِ التي تُعتبر تبياناً وتفصيلاً لمثل قولهِ تبارك وتعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .

ولا يخفى على كُلِّ مسلم اليوم كَثرَةُ الأحزاب المنتشرة في العالم الإسلامي ، وأنَّ لكُلِّ حزبٍ منهجهُ ونظامهُ ، وأنَّ هذه الأحزاب متنافرة متباغضة ـ على خلاف المقصود من التكتل والتجمع الإسلامي ـ لكُلّ منهاجهُ ، ولكُلّ رئيسهُ ، ولكُلّ طائفتهُ ، وكلُّ هذه الطوائف لا تلتقي بعضها مع بعض ، وهذا بلا شك مما تشملهُ عموم الآية السابقة ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ...)) [١١] .

---

[١١] (مجلة الأصالة ، العدد : (١٨) ص : ٧٠ ـ ٧١) "سلسلة الهدى و النور" شريط رقم ٦٩٨ دقيقة ١٥ ثانية ٥٨ .

واتە : نەخێر ، هیچ بواریێك نیە بۆ قەدەغە کردنی (کاری بە کۆمەڵ) ئەگەر حزبایەتی لە گەڵدا نەبێت ، وە چەندین ئایەتی قورئانی پیرۆز هەن وەکو : ﴿وَكُونُواْ مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ و ﴿ وَلَا تَحَاضُّونَ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴾ و ﴿وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى ﴾ کە (کاری بە کۆمەڵ) دەگرنەوە ، بۆیە هاوشێوەی ئەم کارە بە کۆمەڵە هیچ بواریێك نیە بە هیچ جۆرێك بۆ قەدەغە و ئینکارکردنی ، چونکە ئیسلام لە سەر هاوکاری کردن ڕاوەستاوە ، بەڵام ئەو دیاردەیەی کە لە سەردەمی ئێستادا دیارە لایداوە لەم مەبەستە لە هاوکاری کردن لە سەر کاری چاکە و لە خوا ترسان : چونکە زۆرێك لە حزبایەتی و دەمارگیری تێکەڵ بووە ، تا ئەو ئاستەی کە حزبایەتی و دەمارگیری بووەتە شتێکی هەزم کراو و پەسەند و قەبوڵ کراو لە لای زۆرێك لە بانگەوازکاران وەکو یەکخستن و کۆکردنەوەی خەڵك بە ناوی حزبەوە !!! وە ئێمە دەزانین خوای گەورە و بە توانا لە زۆرێك لە ئایەتەکانی قورئاندا یاساغی کردووە و ڕێی نەداوە بە حزبایەتی و دەمارگیری بۆ کۆمەڵێك کە ڕێکخستن و پەیڕەوی تایبەتی خۆی هەبێت ، وە ئەگەر ئەم ڕێکخستن و پەیڕەوە هاودەنگ نەبێت لە گەڵ سوونەتدا لە هەموو ڕوویەکەوە ئەوا حزبایەتی و داهێنانی حزب لەم ڕۆژگارەدا بووەتە پەرتەوازەیی و تەفریقەیەك کە پێغەمبەر ﷺ موسڵمانانی لێئاگادار کردووەتەوە ، لە هەندێك لە فەرموودەکانیدا ، کە دادەنرێن بە ڕوون کەرەوە و لێکدانەوەی ووردی نموونەی ئەم ووتەیەی خوای کار بەجێ و پایە بەرز کە

فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ، ئەوەش بۆ ئەوەی لێی بە دوور بین .

وە زۆرێتی حزبە بەربڵاوەکان لە جیهانی ئیسلامیدا شاراوە نیە لە لای هیچ موسڵمانێکی ئەم ڕۆژگارە ، وە ئەوەش کە هەر حزبێك پەیڕەو و ڕێکخستنی تایبەت بەخۆی هەیە ، هەروەها ئەم حزبانە دوورەپەرێزن و ڕقیان لە یەکترە . بە پێچەوانەی ئەو مەبەستەی کە لە (یەکخستن و کۆمەڵگیری ئیسلامیدا) هەیە ، چونکە هەر حزبێك پەیڕەوی تایبەت بەخۆی هەیە ، وە سەرکردەی تایبەت بەخۆی هەیە ، هەروەها کۆمەڵ و پەیوەندیدارانی خۆی هەیە ، وە هەموو ئەم حزب و کۆمەڵانە لە گەڵ یەکدا یەك ناگرنەوە ، ئەمەش بێ گومان گشتێتی ئایەتەکەی پێشوو دەیگرێتەوە: ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ .

دەیەم : وە شێخی فەرموودەناس و زانای پایە بەرز (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە ووتەیەکی زێڕینی تریدا فەرموویەتی : ((ولأن كثيراً من الناس اليوم ممن ينتمون إلى حزب من الأحزاب الإسلامية ، **ولا يجوز في الإسلام أن يكون هناك أحزاب** ؛ لأن الله يقول : ﴿ فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ (المائدة : ٥٦) ، فالمسلمون يجب عليهم جميعاً أن يكون حزباً واحداً ، لكن مع الأسف الظروف التي عاشها المسلمون تحت الإستعمار المتنوع في الأَجناس من الإستعمار البريطاني إلى الإستعمار الفرنسي ، هولندي ، إسبانيولي إلى أخره ، كل هذه الإستعمارات أوحت بتقاليد المستعمر و بعاداتهم ، وهذه العادات قد يختلفون في بعضها و يتفقون في قسمٍ

كبيرٍ منها ؛ من ذلك الأحزاب إلا في ضلالة الشيوعين الذين عطلوا بُرهاً من الزمن التحزب إلا حزباً واحداً ، وهو الشيوعية ، ثم بدا لهم بعد ... مصداق قوله تعالى : ﴿ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ ﴾ (فصلت : ٥٣) ، أن الشيوعية باطلٌ من أصلها ، ولعلكم جميعاً تستمعون الأخبار الآن في تراجع الشيوعيين عن ضلالهم .

الشاهد ؛ لكنهم جمهورهم وقبل الشيوعية يُقِّرون الحزبيات ، بل يعتقدون ذلك من الديمقراطية ، التي يسمونها أي : العدالة .

الشاهد ؛ لا يوجد في الإسلام إلا حزبٌ واحد ، وهم الذين يتمسكون بما قلنا آنفاً بكتاب الله و بحديث رسول الله ﷺ وعلى منهج السلف الصالح)) [١٢] .

واته : لەبەرئەوەی زۆرێك لە خەڵكی ئەم ڕۆژگارە لەوانەی كە خۆیان داوەتە پاڵ حزبێك لە حزبە ئیسلامیەكان ، وە ناشبێت لە ئیسلامدا چەند حزبێك هەبێت ، چونكە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ . بۆیە پێویستە لەسەر موسڵمانان هەموویان یەك حزب بن ، بەڵام بەداخەوە ئەو بارودۆخەی كە موسڵمانان تێیدا لەژێر دەستی داگیركەرە جۆراو جۆرەكاندا بە چەندەها ڕەگەز ژیاون ، جا داگیركەری بەریتانی تا داگیركەری فەرەنسی ، هۆڵەندی ، ئیسپانی هتد ، هەموو ئەم داگیركەرانە داب و نەریتی خۆیان هێناوەتە ناو موسڵمانانەوە ، لە گەڵ ئەوەی كە ئەو داب و نەریتانە جیاوازن لە نێوان یەكتردا لە هەندێك جۆریاندا ، وە كۆكن

---

[١٢] (سلسلة الهدى والنور : شريط رقم ٣٠٦ ، دقيقة ٩ ، ثانية ٣٤) .

لەبەشێکی زۆری ئەو عاداتانەدا لەناویاندا حزبایەتیە ... ئەوەی مەبەستە : هەموو ئەو داگیرکەرانە لە پێش شیوعیەکاندا دان بە فرە حزبیدا دەنێن و بڕوایان پێیەتی ، بەڵکو بڕوایان وایە فرە حزبی یەکێکە لە بنەماکانی دیموکراسیەت کە خۆیان پێی دەڵێن و ناوی دەبەن بە دادپەروەری .

جگە لە گوڕایی شیوەعیەکان نەبێت کە دەمێك لە مێژوو بوو کە حزبایەتیان لە کار خستبوو جگە لە تەنها حزبێك نەبێت ، کە بریتیە لە شیوعیەت ، پاشان ڕاستی ووتەی خوای پەروەردگاریان بۆ ئاشکرا بوو کە فەرموویەتی : ﴿ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ ﴾ ، وە ئەوەیان بۆ ئاشکرا بوو کە شیوعیەت بەتاڵە هەر لە بنەوایدا ، ڕەنگە هەمووتان گوێبیستی هەواڵەکان بن کە ئێستا شویعیەکان لە گومڕایی خۆیان دەگەڕێنەوە .

شوێنی مەبەست لە ووتەکەم : ئەوەیە کە زۆرینەیان و پێش شیوعیەکانیش دانیان بە فرە حزبابایەتیدا دەنا ، بەڵکو لەو باوەڕەدا بوون کە ئەو کارە بەشێکە لە دموکراسیەت ، کە بە دادپەروەری دەزانن و ناوزەد کراوە !!

ئەوەی کە زیاتر مەبەستم بێت ئەوەیە کە : حزبایەتی لە ئیسلامدا نیە ، تەنها یەك حزب نەبێت ، کە ئەویش ئەوانەن پێش کەمێك باسمان لێوەکرد : کە ئەوانەن دەستیان گرتووە بە قورئانەکەی خوای پەروەردگار و فەرموودەی پێغەمبەرەوە ، وە لەسەر پەیڕەوی پێشینی چاکی ئەم ئوممەتە.

ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی ـ بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی چەند کۆمەڵ و حزبێکی ناوداری هاوچەرخ کە ئەوانیش کۆمەڵی (ئیخوان و تەبلیغ) ن

یەکەم : پرسیار لە شێخی پایەبەرز (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ کرا سەبارەت بە کۆمەڵی (التبليغ) ، ئەوەش بەم شێوەیەی خوارەوە : ((**مارأيك في جماعة التبليغ** ؟)) ، واتە : بیروڕات چیە سەبارەت بە کۆمەڵی تەبلیغ ؟

شێخی (الألباني) یش ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمووی : ((**جماعة التبليغ : صوفية عصرية ، صوفية عصرية ، فإذا كان عندك معرفة عن الصوفية وأنها منحرفة عن الشريعة الإسلامية ، فهي صوفية ولكن مبرزفة شوي في عصر الحاضر**)) [١٣] ، واتە : کۆمەڵی تەبلیغ سۆفیگەریەکی سەردەمین ، سۆفیگەریەکی سەردەمین ، بۆیە ئەگەر شارەزاییت هەیە دەربارەی سۆفیگەریەت و بەوەی کە لەشەریعەتی ئیسلام لایان داوە ، ئا ئەمانە کۆمەڵێکی سۆفین بەڵام سۆفیگەریەکەیان ڕازاندوەتەوە و گونجاندویانە لەگەڵ سەردەمی ئێستادا .

دووەم : وە لە وەڵامی پرسیارێکی تر سەبارەت بە کۆمەڵی (التبليغ) دا هاتووە : ((**ما رأيكم في جماعة التبليغ ، هل يجوز لطالب العلم أو غيره أن يخرج معهم بدعوى الدعوة إلى الله** ؟)) ، واتە : ڕاتان چیە سەبارەت بە

---

[١٣] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٨٣ ، دقيقة ٨ ، ثانية ٥٧) .

كۆمەڵى تەبليغ ، وە ئايا دروستە بۆ فيرخوازانى زانستى شەرعى يان جگە لەوان لە گەڵياندا دەرچن بەبيانووى بانگەشەكردن بۆ لاى خواى پەروەردگار .

فەرموويەتى : ((**جماعة التبليغ لا تقوم على منهج كتاب الله ، وسنَّة رسوله ـ عليه السلام ـ ، وما كان عليه سلفنا الصالح . وإذا كان الأمر كذلك ، فلا يجوز الخروج معهم ، لأنه ينافي منهجنا في تبليغنا لمنهج السلف الصالح** .

ففي سبيل الدعوة إلى الله يخرج العالِم ، أما الذين يخرجون معهم فهؤلاء واجبهم أن يلزموا بلادهم وأن يتدارسوا العلم في مساجدهم ، حتى يتخرج منهم علماء يقومون بدورهم في الدعوة إلى الله . وما دام الأمر كذلك فعلى طالب العلم إذن أن يدعو هؤلاء في عقر دارهم ، إلى تعلم الكتاب والسنَّة ودعوة الناس إليها .

وهم ـ أي جماعة التبليغ ـ لا يعنون بالدعوة إلى الكتاب والسنَّة كمبدأ عام ؛ بل إنهم يعتبرون هذه الدعوة مفرقة ، ولذلك فهم أشبه ما يكونون بجماعة الإخوان المسلمين .

فهم يقولون إن دعوتهم قائمة على الكتاب والسنَّة ، ولكون هذا مجرد كلام ، فهم لا عقيدة تجمعهم ، فهذا ماتريدي ، وهذا أشعري ، وهذا صوفي ، وهذا لا مذهب له.

ذلك لأن دعوتهم قائمة على مبدأ : كتّل جمّع ثمّ ثقّف ، والحقيقة أنه لا ثقافة عندهم ، فقد مرّ عليهم أكثر من نصف قرن من الزمان ما نبغ فيهم عالم .

وأما نحن فنقول : ثقّف ثمّ جمّع ، حتى يكون التجميع على أساس مبدأ لا خلاف فيه .

فدعوة جماعة التبليغ صوفيّة عصريّة ، تدعو إلى الأخلاق أما إصلاح عقائد المجتمع ؛ فهم لا يحركون ساكناً ؛ لأن هذا ـ بزعمهم ـ يفرق .

وقد جرت بين الأخ سعد الحصين وبين رئيس جماعة التبليغ في الهند أو في باكستان مراسلات ، تبيّن منها أنّهم يقرون التوسل والاستغاثة وأشياء كثيرة من هذا القبيل ، ويطلبون من أفرادهم أن يبايعوا على أربع طرق ، منها الطريقة النقشبنديّة ، فكل تبليغي ينبغي أن يبايع على هذا الأساس .

وقد يسأل سائل : أن هذه الجماعة عاد بسبب جهود أفرادها الكثير من الناس إلى الله ، بل وربما أسلم على أيديهم أناس من غير المسلمين ، أفليس هذا كافياً في جواز الخروج معهم والمشاركة فيما يدعون إليه ؟ فنقول : إن هذه الكلمات نعرفها ونسمعها كثيراً ونعرفها من الصوفيّة !!

فمثلاً يكون هناك شيخ عقيدته فاسدة ولا يعرف شيئاً من السنّة ، بل ويأكل اموال الناس بالباطل ... ، ومع ذلك فكثير من الفساق يتوبون على يديه ! فكل جماعة تدعو إلى خير لابد أن يكون لهم تبع ولكن نحن ننظر إلى الصميم ، إلى ماذا يدعون ؟ هل يدعون إلى اتباع كتاب الله وحديث الرسول ـ عليه السلام ـ وعقيدة السلف الصالح، وعدم التعصب للمذاهب، واتباع السنَّة حيثما كانت ومع من كانت؟!

فجماعة التبليغ ليس لهم منهج علمي ، وإنما منهجهم حسب المكان الذي يوجدون فيه ، فهم يتلونون بكل لون !!!)) [١٤] .

---

[١٤] (الفتاوى الإماراتية للألباني : س٧٣ ، ص ٣٨) .

واتە : کۆمەڵی تەبلیغ دانەمەزراوە لە سەر پەیڕەوی قورئانەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ، وە لە سەر ئەوەی کە سەلەفی صاڵحی لەسەر بوونە ، جا ئەگەر کارەکە وابوو ، ئەوا دەرچوون لە گەڵیاندا دروست نیە ، چونکە پێچەوانەی پەیڕەوی ئێمەیە لە گەیاندنمان بۆ پرەیڕەوی سەلەفی صاڵح .

بێگومان زانایان لە پێناوی خوای پەوەردگار دەردەچن ، بەڵام سەبارەت بەوانەی کە لە گەڵیاندا دەردەچن پێویستە لە سەریان لە وڵاتەکانیان بمێننەوە ، و خەریکی خوێندنی شەرعی بن لە مزگەوتەکانیاندا ، تاکو زانایان لێهەڵدەکەوێت ئەوکات بەڕۆڵی خۆیان هەستن لە بانگەشە بۆ لای خوای پەروەردگار . جا کە کارەکە وابوو پێویستە لە سەر فێرخوازانی زانستی شەرعی بانگەشەی ئەوانە بکەن لە مەنزڵگای خۆیاندا ، بۆ فێربوونی قورئان و سوننەت ، و بانگەشەی خەڵکی بۆیان .

بەڵام ئەوان . واتە : کۆمەڵی تەبلیغ . بایەخ نادەن بە بانگەشە بۆ لای قورئانی پیرۆز و سوننەت ، وەکو ڕێسایەکی گشتی ، بەڵکو ئەوان ئەو جۆرە بانگەشەیە بە پەرتەوازەکار دادەنێن !! بۆیە ئەوان زیاتر لە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) دەچن !!!

ئەوان ئەوە دەڵێن گوایا بانگەشەکەیان دامەزراوە لە سەر قورئان و سوننە ، وە لە بەر ئەوەی کە ئەمە تەنها گوفتارە ، بۆیە هیچ بیروباوەڕێك

بەیەکیانەوە نابەستێتەوە ، دەبینیت ئەمەیان ماتوریدیە ، و ئەویان ئەشعەریە ، ئەویتریان صۆفیە ، ئەمەشیان هەر بێ مەزهەبە !!!

ئەوەش لەبەر ئەوەی کە بانگەشەکەیان دامەزراوە لە سەر بنەوای : (کتّل جمّع ثمّ ثقّف) کەچی لە ڕاستیدا هیچ ڕۆشنبیریەکیان نیە ، ئەوەتا نزیکەی نیو سەدەیان بەسەردا چووە ، کەچی زانایەکیان تێدا هەڵنەکەوتووە !!!!

بەڵام سەبارەت بە ئێمە ئەوا دەڵێن : (ثقّف ثمّ جمّع) تاکو کۆکردنەوەکە لە سەر بنەوایەك بێت کە هیچ جیاوازی تێدا نەبێت .

بانگەشەی کۆمەڵی تەبلیغ سۆفیگەرێتیەکی سەردەمە (مۆدرنە) !! بانگەشە دەکات بۆ چاکسازی لە ڕەوشت ، بەڵام سەبارەت بە چاکسازی بیروباوەڕی کۆمەڵگا ، ئەوا ئەوان وەستاوێك ناجوڵێننەوە ، چونکە بەپێی گومانی ئەوان ئەمە پەرتەوازکارە !!!!!

وە لە نێوان برای بەڕێز (سعد الحصین) ، و پێشەوای کۆمەڵی (التبلیغ) لە هنددا ، یان لە پاکستاندا نامەگۆڕینەوەیەك کرا ، لەو کارەوە ئاشکرابوو کە لایان ئاساییە کە تەوەسل بکرێت ، یان هاوار بکرێت بە جگە لە خوای پەروەردگار ، و چەندەها شتی تر کە هەر لەم بارەیەوە بوون ، وە داوا لە ئەندامەکانیان دەکەن بەیعەت بدەن لە سەر چوار تەریقەی سۆفیگەرێتی !!! لەوانە تەریقەی نەقشەبەندیە ، وە هەموو کەسێکی پەیوەندیکار بە کۆمەڵی تەبلیغەوە دەبێت لە سەر ئەم بنەوایە بەیعەت بدات .

وە پرسیارکارێك ڕەنگە پرسیاری ئەوە بکات کە : ئەم کۆمەڵەیە بەهۆی کۆششی ئەندامەانی چەندەها کەس گەڕاونەتەوە بۆ لای خوای پەرەرودگار ؟! بەڵکو ڕەنکە لە سەر دەستیان کەسانێ جگە لە موسڵمانانیش (بێ باوەڕان) یش موسڵمان بووبێت ؟!! جا ئەمە بەس نیە بۆ ڕەوایی و دروستی دەرچوون لە گەڵیاندا ، هاوبەشیکردنیان لەوەی کە بانگەشەی بۆ دەکەن ؟!!! ئێمەش دەڵێن : ئەم ووشانە زۆرجار لە صۆفیگەران دەیبیستین ، و دەیزانین !!!

بۆنموونە لەوێدا شێخێك هەیە بیروباوەڕێکی نادروستی هەیە ، و هیچ دەربارەی سوننەت نازانێت ، بەڵکو ماڵ و سامانی خەڵك بە ستەم دەخوات ... ، بەڵام لە گەڵ ئەواشدا خەڵکانێکی فاسقی زۆر لە سەر دەستی تۆبە دەکەن !!! بۆیە هەموو کۆمەڵێك کە بانگەشە بۆ خێر و چاکە دەکەن دەبێت کەسانێك هەبن شوێنکەوتەیان بن ، بەڵام ئێمە سەیری ناوەڕۆکی شتەکان دەکەین ، بانگەشە بۆچی دەکات ؟ ئایا بانگەشە بۆ شوێنکەوتنی قورئانی پیرۆز و فەرموودەکانی پێغەمبەر ، و بیروباوەڕی سەلەفی صاڵح دەکات ، لە گەڵ نەبوونی دەمارگیری بۆ مەزهەبێك ، لە گەڵ شوێنکەوتنی سوننەت لە هەرکوێیەکەوە بێت، و لە لای هەرکیەکەوە بێت؟

کۆمەڵێ تەبلیغ هیچ پەیڕەوێکی زانستیان نیە ، بەڵکو پەیڕەویان دەگۆڕێت بەپێی ئەو شوێنەی کە تێیدا دەبن ، بە هەموو شێوەیەك دەگۆڕێن !!!!

سێیەم : وە هەر ئەم پێشەوایە . کە خەڵکانێکی چەواشەکار ئەوەی بە دەمەوە دەڵێن کە گوایە ئەم زانایە ڕێ دەدات بە تەفریقە و حزبایەتی . سەبارەت بە دوو حزبی ناوداری جیهانی ئیسلامی پرسیاری ئاراستە دەکرێت ، و ئەویش بە ڕاشکاوی وەڵامی پرسیارەکە دەداتەوە کە ئەمەی خوارەوە دەقی پرسیارەکەیە لە گەڵ وەڵامی بەڕێزیان :

لە پرسیارەکەدا هاتووە : ((هل الإخوان والتبليغ من الفرق التي أخبر عنها النبي ﷺ ؟)) ، واتە : ئایا (ئیخوان و تەبلیغ) لەو فیرقانەن کە پێغەمبەر ﷺ سەبارەت بەوان هەواڵی پێداین ؟

بەڕێزیشیان لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمووی : ((لا ، لا ، الإخوان المسلمون فيهم من جميع الطوائف ، فيهم سلفيون .. فيهم خلفيون .. فيهم شيعة .. فيهم كذا وكذا ، فلا يصح أنْ يُطلَقَ عليهم صفةٌ واحدة ، **وإنَّما نقول** : **مَنْ تبنَّى منهجاً خِلاف الكتاب والسنة مِنْ أفرادهم فهو ليسَ من الفرقة الناجية بل من الفرق الهالكة** ، **أمَّا الجماعة** : **فأنا لا أقول عنهم أنَّهم من الفرقة الناجية السلفيين** .

[أحد السامعين] : **ولا نقولُ منهجهم منهج سلفي** ؟ الشيخ الألباني : أي **طبعاً**.

[السائل] : الحُكمُ على الأفراد ؟ الشيخ الألباني : الحُكمُ على الأفراد أحسنتَ)) [١٥] .

---

[١٥] (تمَّ تفريغ هذا الفتوى من إحدى أشرطة " سلسلة الهُدى والنور " رقم : (٦٦٦ / ١) تمَّ تسجيلهُ بتاريخ : (٧ / شعبان / ١٤١٣ هـ . ٣١ / ١ / ١٩٩٣ م) .

واتــه : نــەخێر ، نــەخێر ، (الإخـوان المسـلمون) لــه هــەموو چــین و گروپـەکانی تێدایـه ، سـەلەفیان تێدایـه .. خەلـەفیان تێدایـه .. شـیعەیان تێدایـه .. وه چـی و چـیان تێدایـه ... ، بۆیـه نابێـت یـەك سـیفەت بەسـەر هەموویاندا بدرێت ، بەڵکو دەڵێین : هەر کەسێك لـه تاکەکانیان پـەیڕەوێك پـەیڕەوبکات و بیگرێتەبـەر ، بەپێچـەوانەی قورئـان و سـوننەت ، ئـەوا ئـەو کەسه لـه کۆمەڵی ڕزگاربوو نیه ، بەڵکو لـه کۆمەڵـه بـه هیلاکدا چـووەکانه ، بەڵام سەبارەت بە کۆمەڵی ئیخوان بە گشتی : ئەوا من دەربارەیان نـاڵێم لـه کۆمەڵی ڕزگاربوون و سەلەفین .

[یــەکێك لــه گــوێگران] : وه نـاڵێــین : پــەیڕەویان پــەیڕەوێکی سەلەفیانەیە ؟ [شێخ ئەلبانـی] : بەڵی بێگومان .

[پرسیارکار] : واتـه ئـەو حوکمـەی کـه باسـت کـرد بـۆ تاکەکانـه ؟ [شێخ ئەلبانـی] : بەڵێ زۆر باشه ئەو حوکمه بۆ تاکەکانه ، چاکت ووت .

کەواتە : پەیڕەوی ئیخوان لە لای (شێخ ئەلبانی) . بە ڕەحمەت بێت . ئەوەیـه کـه بـەپێی پـەیڕەوی ئـەهلی سـوننه و کۆمـەڵی ڕزگـاربوو نیـه ، وه تاکەکانیان بە گشتی ئـەم حوکمـه نادرێـت بـه سـەریاندا چـوونکه تێکـەڵ و هەمه جۆرن .

هەر لەم بارەیه و سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) فەرموویەتی : ((... أنَّ الإخوانَ المسلمين قد يكون فيهم أُناسٌ طيبين وصالحين ومخلصين ، ولكنْ

شُبِّهَ لهم ... **فنحنُ نُعَبِّر عن واقعهم : أنَّهم ليسوا على المنهج السلفي القائم على الكتاب والسُّنَّة وعلى منهج السلف الصالح** ...)) [١٦] .

واته : ڕەنگە هەندێك جار لە نێوان (الإخوان المسلمون) دا كەسانێكى دڵ پاك و صاڵح و نیەت پاك هەبن ، بەڵام چەواشەكراون بە شوبهە ... بۆیە ئێمە واقع و حاڵى ئەوان دەردەبڕین : كە ئەم كۆمەڵە لە سەر پەیڕەوى سەلەفیەت نین ، كە بنیات نراوە لە سەر قورئان و سوننەت و بە تێگەیشتنى سەلەفى صاڵح . بە ڕەحمەت بن . .

وە شێخ لە گفتۆگۆیەكدا لە گەڵ یەكێك لە (سروریەكان) دا فەرموویەتى : ((لي ملاحظتان : وصفتَ الإخوان المسلمين كحزب أنَّهم من أهل السنة ، هذا أولاً .. ثُمَّ قُلْتَ : يقول الشيخ سرور بأنَّ الخلاف في الفروع وليسَ في الأصول ، أنتَ شخصياً مقتنِع بهذا الكلام ؟! ... هل الإخوان المسلمين كحزب هُم يعني على السنة ؟! ويتقبلونَ السنة ؟!)) ، واتە : دوو تێبینیم لە سەر ووتەكانت هەیە : لە ووتەكانتدا وەسفى (الإخوان المسلمين) ت كرد وەكو (حزب) بەوەى كە لە ئەهلى سوننەن ئەمە یەكەم شت ! پاشان ووتت : كە شێخ (سرور) دەڵێت : جیاوازى لە فروعدایە نەك لە بنەواكاندا بێت ! ئایا تۆ خۆت باوەڕ و قەناعەتت بەم قسەیە هەیە ؟! ... وە ئایا (الإخوان المسلمين) وەكو (حزب) لە سەر سوننەتن ؟! و سوننەت وەردەگرن ؟!!

---

[١٦] (الشريط رقم : (٦٠٠) من أشرطة "سلسلة الهُدى والنور ") .

کابراش لە وەڵامدا ووتی : ((الخِلاف في الأصول ، لكن الشباب الطيبين فيهم : ملتبَسٌ عليهم ، لا يعرفونَ التفاصيل عنهم فانساقوا معهم وانتضموا في صفوفهم)) .

واتە : جیاوازیەکان لە بنەوادا (الأصول) ن ، بەڵام ئەو گەنجە دڵ پاکەکانی نێوانیان : چەواشەکراوون و خەڵەتێنراون ، ئەو گەنجانە ئەم جیاوازی و ووردەکاریانە نازانن سەبارەت بەوان ، و لە گەڵیاندا ڕۆیشتون و پەیوەندیان کردووە بە ڕیزەکانیانەوە .

پاشان شێخ (ئەلبانی) . بە ڕەحمەت بێت . پرسیاری لێکرد دەربارەی سەرکردەکان و فەرمووی : ((لماذا تركتَ [ذكرَ] الرؤوس المُوجهين وذكرتَ الشباب ؟ لماذا تركتهم ؟ لماذا لا تتكلمُ عن جماعة القادة الذين يُوجهون هؤلاء الأفراد الطيبي القلوب الذين لو انفصلت الحزبية عنهم لكانوا مع الحق المُبين ؟! **فأنا أقول حينئذٍ : ليسَ صواباً أنْ يُقال إنَّ الإخوان المسلمين من أهل السنة ، لأنَّهم يُحاربونَ السنَّة**)) [١٧].

واتە : بۆچی وازت هێنا لە باس کردنی سەرکردە ڕێ پیشاندەرەکان و باسی گەنجەکانت کرد ؟ بۆچی وازت هێنا لە باس کردنی سەرکردەکان ؟ بۆچی دەربارەی سەرکردەکانیان نادوێیت ، ئەوانەی کە ئاراستەکار و ڕێنمایکاری ئەو تاکە دڵ پاکانەن ، ئەوانەی کە ئەگەر حزبایەتیان لێ جودا

---

[١٧] (" سلسلة الهُدى والنور " الشريط رقم : (٣٥٦)) . من شريط مسجّل بعنوان (فتوى حول جماعة التبليغ والإخوان) تسجيلات ((مناهج السنة)) في الرياض .

بکەیتەوە ، بێگومان لەگەڵ ڕەواییدا دەبوون ، کە ئاشکرایە ؟!! بۆیە لەوکاتەدا من دەڵێم : ڕاست نیە بووترێت (الإخوان المسلمين) لە ئەهلی سوننەن ، چونکە ئەوان دژایەتی سوننەت دەکەن .

کەواتە شێخی پایەبەرز . بەڕەحمەت بێت . سەبارەت بە (الإخوان المسلمين) و پەیڕەویان و دژایەتی کردنیان بۆ سوننەت فەرموویەت : ڕاست نیە کە بووترێت : (الإخوان المسلمين) بەشێکن لە ئەهلی سوننە ، چونکە ئەوان دژایەتی سوننەت دەکەن .

لە کۆی ئەم فەتوایانەوە بۆمان ئاشکرا دەبێت کە : پەیڕەوی کۆمەڵەی (التبليغ) و کۆمەڵێ (الإخوان المسلمين) لە سەر قورئان و سوننەت دانەنراوە ، بەپێی تێگەیشتنی سەلەفی صالح ، بۆیە نابێت موسڵمانان لە گەڵیاندا دەربچن بەمەبەستی بانگەشە بۆ لای خوای پەروەردگار ، وە بایەخیش بە بانگەشە نادەن بۆ لای قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، بەڵکو لەوەش خراپتر دژایەتی دەکەن و بە پەرتەوازکاری دەزانن !!! ئەم دوو کۆمەڵەش هاوشێوەی یەکن لە دید و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی . بە ڕەحمەت بێت . ، وە کۆمەڵی تەبلیغ هاوارکردن بە زۆر شت بە دروست دەزانن ، و داوا لە ئەندامانیان دەکەن کە بەیعەت بدەن لە سەر چەندەها تەریقەی سۆفیگەران !! وەکو نەقشەبەندیەکان !! بۆیە پێشەوا ئەلبانی ئەم کۆمەڵە بە سۆفیگەریتی هاوچەرخ ناوزەد دەکات ، لەبەر ئەم هۆکارانە و چەندەهای تر پێشەوا ئەلبانی دەفەرموویت : ئێمە لەو بڕوایەداین کە ئەم کۆمەڵانە لە سەر

مەنهەجی سەلەفیەت نین ، کە لە سەر قورئان و سوننەت ، بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح دامەزراوە ، وە لە ئەهلی سوننە و جەماعە نین ، چونکە پێچەوانەی سوننەن و دژایەتی دەکەن ، وە ئەو کەسەش کە پەیڕەوی لەسەر ئەوە نەبێت لە کۆمەڵی ڕزگار بوو نیە ، بەڵکو لە کۆمەڵە گومڕاکانە ، وە دوو شتیش بە نادروست دەزانێت :

یەکەمیان : ئەوەیە کە کەسێك وا بیربکاتەوە کە سەلەفیەت و ئەم کۆمەڵە ئیسلامیانە لە یەك خانەدا کۆبکاتەوە و بیانکات بە یەك !!! وە ئەو کارە دەشوبهێنێت بەوەی کە کەسێك هەوڵبدات دروستی ونادروستی ، یان هیدایەت وگومڕایی لە گەڵ یەکدا کۆبکاتەوە .

دووەمیشیان : نابێت موسڵمان بەوە بخەڵەتین کە ئەم کۆمەڵە ئیسلامیانە بوون بە هۆکاری هیدایەت دانی چەند کەسێك !!!! یان چەندەها بێ باوەڕ لە سەر دەستیان باوەڕی هێناوە ، چونکە ئەوە ووتەی سۆفیەکانە و لەوانە دەبیسترێت !!!

ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی دەربارەی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیە هاوچەرخەکان

یەکەم : لە پرسیارێکدا کە سەبارەت بە حوکمی پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکان کرا لە شێخ کە ئەمە دەقەکەیەتی : ((**ما حكم الانضمام إلى الجماعات والأحزاب السياسية** ؟ واتە : حوکمی پەیوەندی کردن وچوونەناو کۆمەڵ وحزبە سیاسیەکان چیە ؟

بەڕێزیان لە وەڵامیدا فەرمووی : ((الذي أراه والله أعلم أن السلفيين يجب أن يقوموا بواجب الدعوة إلى الله ، إلى كتاب الله ، و إلى سنة رسول الله ﷺ ، و على منهج سلفنا الصالح ، **ولاينبغي لهم أن ينضموا إلى الأحزابِ السياسية ، ذلك لأن الأحزاب السياسية حتى هذه الساعة ـ فيما اطلعنا وفيما علمنا ـ لا يوجد حزبٌ على وجه الأرض تهيأ ليكون حزباً إسلامياً بمعنى الكلمة ، سياسياً على مقتضى الإسلام الصحيح ، وبلا شك أن كلامي هذا صريحٌ في أن العمل السياسي ليس مخالفاً للشرع ، بل السياسة من الشرع** ، فلا غرابة أن يكون بعض المؤلفات التي ألفها بعض أئمتنا السابقين والذين بهم توجهنا وعليهم تعلمنا هذا الإسلام الذي وصفناه بأنه المستقى من الكتاب والسنة و على منهج السلف الصالح ، أُشير بهذا إلى كتاب شيخ الإسلام ابن تيمية رحمه الله الذي سماه بـ (السياسة الشرعية) [١٨] ،

---

[١٨] ئەم کتێبەی پێشەوا (ابن تيمية) وەرگێڕدراوەتە سەر زمانی کوردی لە ژێر ناونیشانی : (**سیاسەتی شەرعی لە چاککردنی بەرپرسان و خەڵکی**) ، لە لایەن برای بەڕیزمان : **مامۆستا عثمان أحمد حاتم** .

فلذلك **أعني ما أقول : السياسة من الشرع ولا شك** ، ولكن من الذي يستطيع أن يَسوسَ المسلمين إذا كان أو إذا تيسر له أن يكون حاكماً ، تكون سلطة الحكم في يده ، من الذي يستطيع أن يَسوس الأمة أو الشعب المسلم ؟ **السياسة الشرعية لاشك أنه يجب أن يتوفر فيه خصالٌ جمَّة ، من أهمها " أن يكون عالماً بالكتاب والسنة** ، لذلك لما نجد حتى اليوم جماعة تأسسوا وتربَّوا أيضاً على هذا المنهج الصحيح ، ثم تهيئوا للعمل السياسي الإسلامي الصحيح ، لما لم نجد لاننصح إخواننا السلفيين في أرض الله الواسعة في كل بلدٍ إسلامي أن يعملوا عملاً سياسياً ولو كان هذا العمل نابعاً من أنفسهم فضلاً أن يكون فيه أو أن تكون في هذا العمل تبعاً لغيرهم ، ما ننصح بهذا أبداً ، ذلك لأن العمل السياسي يحتاج في الحقيقة إلى مقدمات كثيرة وإتخاذ أسباب جمَّة ليتمكن هؤلاء الذين أسسوا وتربوا على هذا المنهج أن يقوموا بالسياسة الشرعية)) [١٩] .

واتە : ئەوەی من دەیبینم و خواش زاناترە ، کە پێویستە لەسەر سەلەفیەکان هەستن بە واجبی بانگەوازکردن بۆ لای خودا ، بۆ لای قورئانەکەی خوای پەروەردگار و بۆ لای سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ و لەسەر پەیڕەوی پێشین و سەلەفی صالح ، وە دروست نیە بۆیان کە پەیوەندی بکەن و بچنە ناو حزبە سیاسیەکان ، لەبەر ئەوەی حزبە سیاسیەکان هەتا ئەم کاتژمێرەش ئەوەی ئێمە بینیومانە و بیستومانە حزبێك نیە لەسەر ڕووی زەویدا گونجاو و رەخساو بێت بۆ ئەوەی کە

[١٩] (بداية شريط سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٢٧٠ ، الوجه أ) .

حزبێکی ئیسلامی بێت بەمانای وشەکە ، وە سیاسی بێت بەپێی داخوازی و خواستەکانی ئیسلامی راستەقینە ، بێگومان ئەم وتەیەی من ڕاشکاوانەیە لەسەر ئەوەی کە کاری سیاسی پێچەوانەی شەرع نیە ، بەڵکو سیاسەت بەشێکە لەشەرع ، هیچ نامۆش نیە کە هەندێك لەنوسراوەکانی پێشەوایانی پێشینمان کە ئێمە لە ڕێگەی ئەوانەوە چاوڕۆشن و شارەزا بووین بەم ئیسلامەی کە باسمان لێوەکرد ، بەوەی کە وەرگیراو و هەڵقولاوی قورئان و سوننەت بێت ، لەسەر پەیڕەوی سەلەفی صالح ، ئەمەش ئاماژەیە بۆ پەرتوکێکی شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تیمیة) . بە ڕەحمەت بێت . کە ناوی ناوە (السیاسة الشرعیة) .

لەبەر ئەوە دەزانم مەبەستم لەووتەکەم چیە : سیاسەت بەشێکە لە شەرع ، هیچ گومانێکیش لەوەدا نیە ، بەڵام کێیە ئەو کەسەی کە دەتوانێت سیاسەتی موسڵمانان بەڕێوە ببات ؟! ئەگەر هەبێت ؟ یان ئەگەر ئەوەی بۆ ڕەخسا ببێت بە کاربەدەست ، و دەسەڵات و حوکمی بەدەستەوە بێت ، کێیە ئەو کەسەی دەتوانێت سیاسەتی ئوممەت یان نەتەوەی موسڵمانان بەڕێوەببات ؟

ئەو کەسەی کە سیاسەتی شەرعی بەڕێوە دەبات ، بێگومان پێویستە خەسڵەتێکی زۆری تێدا بێت ، گرنگترینیان ئەوەیە : پێویستە زانا بێت بە قورئان و سوننە . لەبەر ئەمەیە . هەتاکو ئەمڕۆ . نەمان بینیوە کۆمەڵێکمان بنیات نرابێت ، و پەروەردەکرابێت لەسەر پەیڕەوە ڕاستەکە ، پاشان ئامادەکرا بێت بۆ بەشداری کردن لە کاری سیاسی ئیسلامی ڕاستەقینە ،

لەبەر ئەوەی ئەمەمان نەبینیوە بۆیە ئامۆژگاری برا سەلەفیەکان ناکەم لەزەوی فراوانی خودا لەهەموو شارێکی ئیسلامیدا کە هەستن بەکاری سیاسی ، ئەگەرچی ئەم کارەشیان لەناو خۆیانەوە سەرچاوەی گرتبێت خۆیان پێی هەستن ، چ جای ئەوەی لە ئەم کارەیاندا شوێکەوتەی کەسی تربن ، هەرگیز ئامۆژگاری برا سەلەفیەکان ناکەم بەمە ، لەبەر ئەوەی کاری سیاسی لەڕاستیدا پێویستی بە پێشەکی وهۆکار گرتنەبەرێکی زۆر هەیە ، تاکو ئەوانەی پەروەردەکراون لەسەر ئەم پەیڕەوە بتوانن هەستن سیاسەتی شەرعی ئەنجام بدەن .

دووەم : وە بە تەلەفون ئافرەتێك لە وڵاتی (جەزائیر) ەوە ئەم پرسیارە ئاراستەی شێخ (ئەلبانی) دەکات . بە ڕەحمەت بێت . کە باس لە دروستی و نادروستی پەیوەندی کردن و کارکردن دەکات لە گەڵ حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان ، وە ئەمەش دەقەکەیەتی : ((هُناك جماعة من المسلمين لهم أمير قد أعطوهُ بيعةً بالسمع والطاعة [٢٠] ما زالت في طاعة الله عَزَّ وجل

---

[٢٠] پرسیارکرا لە شێخ (الألباني) : ((البيعة ليس بمعنى المعاهدة ، شيخنا هل هذا صحيح ؟)) ، واتە : بەیعەت دان بەمانای هاوپەیمانی (المعاهدة) نایەت ، (شێخ) مان ئەمە ڕاستە ؟ بەڕێزیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((مئة بالمئة صحيح ، وأزيد من باب التفننِ في التعبير إن صح التعبير؛ صوفيةٌ عصرية)) ، واتە : سەد لەسەد ڕاستە ، وە ئەوە زیاد دەکەم لە ڕوانگەی هونەری دەربڕینەوە ئەگەر دەربڕینەکە ڕاست بێت : (

، ولها نفس الأصول التي تقوم عليها جماعة الإخوان ولها الأمير ، ولهذا الأمير سُلطة مُطلقة على الأفراد ، ويُطبقون على بعضهم البعض أصل الولاء والبراء ، ولا يجوزُ لأحدٍ من الأفراد أنْ يقوم بأيِّ عملٍ إلاَّ يستأذن الاستئذان . فهل يجوز الانضمام إلى هذه الجماعة ؟ وما حكم هذه الجماعة شرعاً ؟)) .

واتــه : لای ئێمـه لـه (جـەزائیر) دا کۆمەڵـه موسـڵمانێك هـەن ئـەمیر و فەرمانبەرێکیان هەیه پەیمان بەیعەتیان پێداوه بـەوەی گـوێی بۆ بگـرن و گوێڕایـەڵی بکـەن تـا لـه گوێڕایـەڵی خـوای گـەورەدا بێـت ، وه ئـەم (جەماعەیه) هەمان بنمایان هەیه که کۆمەڵ و جەماعەتی ئیخوانی له سەر بنیات نراوه ، وه ئەمیریان هەیـه و ئـەم ئـەمیرەش دەسـەڵاتی تـەواوی هەیـه

بەیعەتدانی حزبیەکان) صۆڤ گەرییەکی سەردەمیه)) (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٨٤٩ الوجه ب دقيقة ١ ثانية١) .

وه پێشـەوا (الفوزان) فەرموویـەتی : ((مما يتساهل به الناس قضيّة البيعة ؛ فهناك من يرى جواز أخذ البيعة لجماعة من الجماعات مع وجود بيعة أخرى ، وقد لا يكون المبايع في هذه الجماعات معروفًا بدواعي السّرّيّة ؛ ما حكمُ هذا ؟ ثم هل يختلف الحكم في بلاد الكفّار أو تلك التي لا تحكم بما أنزل الله ؟ البيعة لا تكون إلا لوليّ أمر المسلمين ، وهذه البيعات المتعدِّدة مبتدعة ، وهي من إفرازات الاختلاف ، والواجب على المسلمين الذين هم في بلد واحد وفي مملكة واحدة أن تكون بيعتهم واحدة لإمام واحد ، ولا يجوز المبايعات المتعدّدة ، وإنما هذا من إفرازات تجوّزُ المبايعات من اختلافات هذا العصر ، ومن الجهل بالدّين)) (المنتقى من فتاوى الفوزان : ج ٢٦ / ص ٦) .

بـه سـەر تاکەکانـدا ، وە هەنـدێکیان لـە گـەڵ هەندێکیانـدا بنـەمای (دۆستایەتی و دورەپـەرێزی) بـە سـەر یـەکتردا جێبـەجێ دەکـەن ، وە ڕەوا نیە و نابێت هیچ تاکێك هەڵبسێت بە هیچ کردارێك ئیللا دەبێت ڕێپێدان بخوازێت بۆ ئەنجام دانی .

ئایا دروستە بچیتە ڕیزی ئەم (جەماعەتە) و پەیوەندیان پێوە بکەیت ؟ وە ئایا حوکمی شەرعی ئەم (جەماعەتە) چیە ؟

جەنابیشیان لەوەڵامیٚ ئەم پرسیارەدا بە ڕاشکاوی دەفەرموویٚت : ((**لا يجـوزُ الانضمـام إلى جمـاعةٍ يلتزمـون مثـل هـذه الأحكـام الـتي خصَّـها الشـارع الحكيم بالإمـام الأعلى وهـو الخليفة ، أمَّـا أميرٌ يُبايَع هُنا وأميرٌ يُبايَعُ عندكم هُنـاك وهكذا ، ويشترطون مـا ذكرت من الطاعة العَميـاء ! فهـذا لـيسَ مـن الإسـلامِ في شـيء ، ولا يجـوزُ الانضمـام إلـيهم**)) [٢١] ، واتـە : دورسـت نیـە پەیوەنـدی کـردن بـە کۆمەڵێکـەوە کـە پابەنـد بـن بـەم ئەحکامانەی کـە شەرع دانەری دانا تایبەتی کردوون بە گەورە پێشـەواوە کـە مەبەست پێی خەلیفەیە ، بـەڵام ئەمیرێك لێرەوە بەیعەتی پێبدرێت و ئەمیرێکی تـر لـە لای ئێوەوە بەیعەتی پێبدرێت وە بەم شێوە بڕوات ! و گوێڕایەڵیەکی کوێرانەش بە مەرج دابنێن هەروەکو باست کرد ! ئا ئەمە لە ئیسلامدا نیە بە هیچ شێوەیەك ، وە دورستیش نیە پەیوەندیان پێوە بکرێت .

---

[٢١] (مُفرَّغ من إحدى أشرطة " سلسلة الهُدى والنور " رقم : ٣٣٨) .

سێیەم : هەروەها لە ووتەیەکیدا کە سەرزەنشتی (عبد الرحمن عبد الخالق) ی تێدا دەکات ، لە سەر ئەوەی کە کار لە سنوری حزبدا دەکات ، و پەیڕەوی ئیخوانیانەیە ، فەموویەتی : ((هذا ليسَ إخوانياً لكن منهجهُ منهج الإخوان المسلمين ، كيف ذلك ؟ أولاً هو تحزَّبَ وتكتَّلَ ! **هذا التحزُّب وهذا التكتُّل ليس على المنهج السلفي الذي نحنُ ندعو إليهِ** ...)) [٢٢] .

واتە : ئا ئەمە ئیخوانی نیە ، بەڵام پەیڕەوەکەی ئیخوان موسلمینە ، ئەوە چۆن دەبێت ؟ یەکەم : حزبایەتی پارچەگەرێتی دەکات ! ئەم حزبایەتیە و پارچەگەرێتیەش لە سەر پەیڕەوی ئەو سەلەفیەتە نیە کە ئێمە بانگەشەی بۆ دەکەین .

چوارەم : وە شێخ (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە فەرموودەی (حذيفة) رضي الله عنه کە تیایدا هاتووە : ((**فاعتزِل تلك الفرق كُلّها**)) فەرموویەتی : ((في هذا الحديث : **أنَّ المسلم إذا أدرك مثل هذا الوضع " فعليه حينذاك ألاَّ يتحزَّب ، وألاَّ يتكتَّل مع أي جماعة أو مع أي فرقة ، مادام أنَّه لا توجد الجماعة التي عليها إمام مبايع من المسلمين**)) [٢٣] ، واتە : وە لەم فەرموودەدا ئەوەمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە : بێگومان ئەگەر هەر موسڵمانێك گەشتە ئەم بارودۆخە ، پێوستە لە سەری لەو کاتەدا کە حزبایەتی نەکات ، و پارچەگەرێتی نەکات ، لە گەڵ هیچ کۆمەڵ و هیچ فیرقەیەکدا ، مادام کە

---

[٢٢] (من شريط مسجل مع ناصر العمر) .

[٢٣] (الدَّعوة إلى الله لعلي الحلبي الأثري (٩٨) .

ئەو کۆمەڵە نیە کە پێشەوای بەیعەت پێدراوی نیە لە لایەن موسڵمانانەوە .

کەواتە : پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیە هاوچەرخەکان دروست نیە ، و حزبایەتی و پەرتەوازەیی پەیوەندی بە سەلەفیەتەوە نیە .

بەڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی
ئەو فەرموودانەی کە سەبارەت بە تەفریقە و حزبایەتی هاتوون حزبە هاوچەرخەکان دەگرێتەوە

❑ فەرموودەی (حذيفة) رضي الله عنه :

پرسیار کرا لە شێخ (محمد ناصرالدين الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت ئەوەی کە ئایا فەرموودەی (حُذيفة) رضي الله عنه حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان دەگرێتەوە یان نە ؟ ئەوەش بەم شێوەیەی خوارەوە : ((**هل ينطبق هذا الحديث على واقعنا المعاصر** ؟)) ، واتە : ئایا ئەم فەرموودەیە . واتە : فەرموودەی (حذيفة) رضي الله عنه . جێبەجێ دەبێت بە سەر ڕۆژگاری ئەم سەردەمەدا ؟ واتە : حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان دەگرێتەوە ؟

ئەویش لە وەڵامدا . بە ڕاشکاوی . فەرمووی : ((**نعم ، لا شَكَّ أنَّ هذا الحديث ينطبق تمام الانطباق على كُلِّ فِرقةٍ وجماعةٍ أو حزبٍ تتكَتَّل بعضها على بعضٍ ولا تتعامل مع الجماعات الإسلامية الأخرى على ما أمر اللهُ عزَّ وجل بهِ**

من الإخوة الإسلامية الصادقة وبخاصة إذا ما اقترن بهذه الجماعات أو هذه الفرَق مُبايعات يُبايَع لكُلِّ طائفةٍ منها أميرٌ يُطاعُ كما يُطاع الإمام الأعظم الذي يَجِبُ أنْ يُبايَع من جماهير المسلمين ... **الآن هذه الأحزاب وهذه الجماعات تَسَلَقَتْ وأخذَتْ مرتبة الإمام الأعظم الذي يُبايَع من كُلِّ المسلمين ! ومن هُنا تزدادُ الفُرقة ويزداد الخِلاف بين المسلمين ، لأنَّ أميرَ هذه الجماعة يأمر بخِلاف ما يأمر به أمير تلك الجماعة ! وهكذا تزدادُ الفُرقة بين المسلمين بسبب ما يُسمونَهُ اليوم التنظيم وبسبب ما يُسمونهُ بالتأمير المؤقت ولكن يُرتبونَ عليهِ الأحكام المتعلقة بالأمير الذي هو الإمام** ... **ولذلك فضَرَرُ هذا التكَتُّل الحزبي لو لمْ نلمسْهُ لَمْسَ اليَد لكَفَى دليلاً لمُخالفتها للشرع مثل هذا الحديث ومثل الآية الكريمة** : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ... لهذا فالحديث حديثُ حُذيفة هذا ـ المُتفق على صحتهِ ـ يَنطبِقُ تَماماً على كُلِّ الأحزاب التي تتقوقع ـ هذه عبارةٌ مُناسبة لهؤلاء . يتكتلون بعضهم على بعض وكأنَّهم هُم المسلمون ولا شيءَ آخر ! لذلك نحنُ نقول : هذا الواقع ـ والواقع يشهد ـ لهذه الحقيقة التي نقولها بكُلِّ صراحة نقول :

الدعوة الإسلامية الصحيحة ـ وليستْ هي إلاَّ الدعوة السلفية ـ تتسعُ لِكُلِّ أفراد المسلمين وتسعُهم ولا عكس . ولا يوجَدُ هُناك جماعة لا حزب التحرير ولا جماعة الإخوان المسلمين ولا جماعة التبليغ تتسعُ لِكُلِّ أفراد المسلمين . ذلكَ لأنَّ منهجُنا منهج الكتاب والسنة وعلى منهج السلف الصالح .

ولا يُمكن لمُسلمٍ أنْ يتجَرَّدَ عن أنْ يتبع الكتاب والسنة ، لكن هُنا الحجَّة الثالثة والأخيرة (وعلى منهج السلف الصالح) هُنا يظهرُ الفَرق بين كُلُّ المسلمين الذين يَدَّعون أنَّهم على الكتاب والسنة ! لكنَّهم لا يلتقونَ معنا على منهج السلف الصالح .

ولذلك أنا أُدَندِنُ دائماً وأبداً على هذه الحقيقة وهي : لا يكفي أنْ تكون دعوةُ الدعاة الإسلاميين حَقاً اليوم لا ينبغي أنْ تكون دعوتهم محصورة بـ (الكتاب والسنة) فقط ، لا بُدَّ أنْ يضموا إلى دعوتهم (وعلى مهج السلف الصالح) . فأنا أردتُ أنْ أقول : **أنَّ الأحزاب القائمة اليوم هي تقوم على مُخالفة الشرع في كثير من الأحكام** منها حديث حُذيفة حيث قال : ((فاعتزلْ تلك الفِرَق كُلَّها ولو أنْ تَعَضَّ على جِذْلِ شجرةٍ حتَّى يدركَكَ الموتُ وأنتَ على ذلك)) [٢٤] .

واته : بەڵێ ، گومانی تێدا نیە کە دەتوانرێت ئەم فەرموودەیە . واتە : فەرموودەکەی (حُذيفة) . جێبەجێ بکرێت . جێبەجێ بوونێکی تەواو . بە سەر هەموو فیرقە و کۆمەڵ و حزبانە کە هەر یەکێکیان بۆ خۆی کۆدەبێتەوە و لەگەڵ کۆمەڵ و جەماعاتە ئیسلامیەکانی تردا هەڵس و کەوت ناکەن بە پێی ئەوەی کە خوای گەورە فەرمانی پێکردووە لە برایەتیەکی موسڵمانانەی ڕاستەقینە ، وە بە تایبەت ئەگەر لە گەڵ ئەمەشدا ئەم کۆمەڵ و فیرقانە بەیعەتیان هەبێت ، کە هەر یەکێکیاندا بەیعەت دەدرێت بە ئەمیرێك کە گوێڕایەڵی بۆ بکرێت هەر وەك چۆن گوێڕایەڵی پێشەوای گەورە دەکرێت

---

[٢٤] (مُفَرَّغ من الشريط رقم : (٦٩٩ / ١) من أشرطة " سلسلة الهُدى والنور ") . **لە ساڵی** (١٩٩٣) .

!!! که پێویسته بەیعەتی پێبدرێت لە لایەن هەموو موسڵمانانەوە ... ئێستا ئەم ئەحزاب و ئەم کۆمەڵانە خۆیان هەڵواسیوە و پلەوپایەی پێشەوای گەورەیان بۆ خۆیان داناوە کە بەیعەتی پێ دەدرێت لە لایەن هەموو موسڵمانانەوە !! لێرەوە پارچەگەرێتی و جیاوازی نێوان موسڵمانان زیاد دەکات ، چونکە ئەمیری ئەم کۆمەڵە فەرمان بە شتێك دەکات پێچەوانەی فەرمانی ئەمیری ئەو کۆمەڵەکەی ترە ! ئا بەم شێوەیە پارچە پارچە بوون زیاتر پەرەدەسێنێت لە نێوان موسڵماناندا ، بە هۆی ئەو شتەوە کە لەم ڕۆژگارەدا پێی دەڵێن ڕێکخستن ، وە بەهۆی ئەو شتەی کە پێی دەڵێن ڕابەرایەتی (ئەمیرایەتی) ، بەڵام ئەو ئەحکامانەی بە سەردا دەسەپێنن کە پەیوەستە بە ئەمیرەوە کە پێشەوا و خەلیفەیە ... لە بەر ئەمە زەرەر و زیانی ئەم پارچەگەرایەتیە حزبیە ئەگەر بە دەستیش هەستی پێ نەکەین ، ئەوا تەنها بە نموونە هێنانەوەی ئەم فەرموودەیە و ئەم ئایەتە پیرۆزە کە خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ﴾ بەس بوون کە بەڵگە بن لە سەر پێچەوانەبوونەوەیان بۆ شەرع ... لە بەر ئەمە ئەم فەرموودەیە : کە فەرموودەی (حُذيفة) ەیە . کە فەرموودەناسان ڕیککەوتوون لە سەر (صحيح) ی . جێبەجێ دەبێت . جێبەجێ بوونێکی تەواو . بەر سەر هەموو حزبەکاندا کە قۆزاخەدەکەن بۆ خۆیان . ئەمە دەستەواژەیەکی گونجاوە بۆ ئەوان . و لە گەڵ یەکتردا یەك پارچە وکۆمەڵ دەکەن وەکو بڵێت تەنها ئەوان موسڵمانن وکەسی تر نیە لە ئارادا !

لە بەر ئەوە ئێمە دەڵێین : ئەمە ڕاستیەکە . واقعیش شاهیدی ئەوە دەدات بۆ ئەم ڕاستیە . کە ئێمە دەیڵێین بە هەموو ڕاشکاویەکەوە دەڵێین : بانگەوازی دروستی ئیسلامی . کە هیچ بانگەوازێکی تر نیە جگە لە بانگەوازی سەلەفیەت نەبێت . گشت گیرە و جێی هەموو تاکێکی موسڵمانان دەکاتەوە ، و دەیانگرێتەوە بەبێ پێچەوانە ، وە هیچ کۆمەڵێکیش نیە : نە (حزب التحرير) و نەش (جماعة الإخوان) وە نە (جماعة التبليغ) گشت گیر بێت و جێی هەموو تاکێکی موسڵمانان بکاتەوە !! ئەوەش لە بەر ئەوەیە پەیڕەوی ئێمە بریتیە لە پەیڕەوی : قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح .

وە هیچ موسڵمانێکیش ناتوانێت خۆی بێ بەشبکات ، بان بێ بەری بکات لە شوێن کەوتنی قورئان و سوننەت ، بەڵام لێرەدا بەڵگەی سێیەم و کۆتای هەیە کە ئەویش : بە پێی تێگەیشتنی سەلەفی صاڵحە ، ئا لێرەدا جیاوازی نێوان هەموو ئەو موسڵمانان دەردەکەوێت کە بانگەشەی ئەوە دەکەن کە لەسەر قورئان و سوننەتن !! کەچی لە گەڵ ئێمەدا یەك ناگرنەوە لەوە کە دەیڵێین بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح . لە بەر ئەوەیە من هەمیشە و بەردەوام ئەو ڕاستیە دووبارە دەکەمەوە کە بریتیە لەوەی : بانگەوازی بانگەوازکاری ئیسلامی ڕاستەقینەی ئەمڕۆ ئەوەندە بەس نیە و نابێت بانگەوازەکەیان کورتهەڵچنن لە (قورئان و سوننەت) دا بە تەنها ، بەڵکو پێویستە (بە پێی تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح) یش بخەنەپاڵ بانگەوازەکەیان .

من دەمەوێست بڵێم : ئەم حزبانەی کەوا ئەمڕۆ دامەزرێنراوون هەموو لە سەر پێچەوانە بوونەوەی شەع لە زۆرینەی ئەحکامەکانیدا دامەزرێنراوون لەوانە : فەرموودەکەی (حُذيفة) کە پێغەمبەری خوا ﷺ تێیدا فەرموویەتی : دوور بگرە لە هەموو ئەو فیرقە و حزبانە ئەگەر بە قەپگرتنیشت بێت بە ڕەگی دارێك تاکو مردن پێت دەگات هەر لە سەر ئەوە دەبیت .

هەر لەم بارەیەوە و سەبارەت بەم فەرموودەی (حذيفة) ەو لە (سلسلة الأحاديث الصحيحة) دا و لە ژێر ناونیشانی (لا فِرَقَ ولا أحزابَ في الإسلام وإنَّما جَماعة وخليفة : لە ئیسلامدا چەندین گروپ و حیزب نییە بەڵکو کۆمەڵی موسڵمانان و خەلیفە هەیە) دا ، فەرموودەکەی (حُذيفة) ی بە تەواوی هێنانەوەتەوە و فەرموویەتی : ((قلتُ : **هذا حديثٌ عظيمُ الشأنِ من أعلام نبوته ونصحه لأمته ﷺ ، ما أحوجَ المسلمينَ إليه للخَلاص من الفُرقة والحزبية التي فَرَّقَتْ جَمعَهم وشَتَّتْ شملَهم وأذهبَتْ شوكتَهم ، فكان ذلك من أسباب تَمَكُّن العدو منهم** ، مِصداقَ قولهِ تباركَ وتعالى : ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾)) [٢٥].

واتە : دەڵێم : ئەمە فەرموودەیەکی پلەوپایە گەورەیە و یەکێکە لە نیشانەکانی پێغەمبەرایەتی پێغەمبەر ﷺ و ئامۆژگاریەکیشە بۆ ئەممەتەکەی .

---

[٢٥] سلسلة الأحاديث الصحيحة : (٦ / ٥٤١) .

ئاخۆ موسڵمانان چەندێك پێویستیان بەم فەرموودەیە هەیە بۆ ڕزگار بوونیان لە پارچە پارچەگەرێتی و حزبایەتی کەوا یەك ڕیزی موسڵمانانی پارچە پارچە کردووە و شیرازەیانی پەرتەوازە کردووە و توانا و هێزیانی نەهێشتوە ، وە ئەمەش بۆتە هۆیەك لە هۆکارەکانی زاڵ بوونی دوژمنان بە سەریانەوە و ڕاستێتی ئەم فەرموودەیەی خوای کار پڕ بەرەکەت و پایە بەرزی جێبەجێ بووە : ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ .

وە لە لێکدانەوەی فەرموودەکەدا ووتە بەنرخەکەی ئیمامی (الطبري) گێڕاوەتەوە کە فەرموویەتی : ((وفي الحديث : أنَّهُ متى لم يكن للناس إمامٌ فافترق الناس أحزاباً ، فلا يُتبع أحداً في الفُرقة ويُعتَزَل الجميع إنْ استطاعَ ذلك ، خشيةً من الوقوع في الشرّ ...)) ، واتە : ئەم فەرموودەیە ئەوەی تێدایە کە : هەر کاتێك خەڵکی پێشەوایان نەبوو ، وە دابەش بوو بوون بۆ چەند حزبێك ، ئەوا نابێت لەم پارچە پارچەگەرێتیەدا شوێنی هیچ کەسیك بکەوێت ، بەڵکو ئەگەر توانرا دەبێت خۆت لە هەموویان بە دوور بگریت ، لە ترسی کەوتنە ناو شەڕ و خراپەوە .

دووەم : وە لە پرسیارێکی تردا سەبارەت بە هەمان فەرموودە هاتووە : ((حديث حذيفة الذي قال له رسول ﷺ : " عليك بخاصة نفسك و لو تعض بأصل شجرة ، وأن يدركك الموت وأنت على ذلك " هل ينطبق علينا في عدم الإنتماء للأحزاب ؟)) ، واتە : فەرموودەی (حذيفة) کە پێغەمبەری خودا ﷺ پێی فەرموو : خۆت بپارێزە لەو فیرەقە و کۆمەڵانە ئەگەر بەقەپ گرتنیشت بێت بە ڕەگی درەختێکدا ، تاکو مردن یەخەت پێ دەگرێت و تۆ هەر لەسەر ئەوە بە

، ئایا ئەم فەرموودەیە دەمانگرێتەوە ، لە کاتێکدا کە پەیوەندی نەکەین ، و خۆ نەدەینە پاڵ حزبەکانی ئەم سەردەمە ؟

شێخیش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامدا فەرمووی : ((**هذا الحديث من جملة الأدلة : أنه لا حزبية في الإسلام ، أي : لا تتكتل مع جماعة أبداً ، ما فيه أي تكتل .** لكن ربنا يقول : ﴿ وَكُونُواْ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ (التوبة : ١١٩))) [٢٦] ، واتە : ئەم فەرموودەیە یەکێکە لەو کۆمەڵە بەڵگەیەی ئەوە ڕوون دەکەنەوە : کە حزبایەتی لە ئیسلادا نیە ، واتە : هاتاهەتایە بەهیچ شێوەیەك حزبایەتی و پارچەگەرێتی لەگەڵ هیچ کۆمەڵێکدا مەکە ، ئیسلام پەرتەوازەیی و پارچەگەرێتی تێدا نیە ، بەڵام خوای پەروەردگار فەرمویەتی : ﴿ وَكُونُواْ مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾ ، واتە : لە گەڵ ڕاستگۆیان بە ❁ .

❑ فەرموودەی (الفرقة الناجية) و (عرباض) ی کوڕی (سارية) رضي الله عنه :

یەکەم : ئەم پرسیارە ڕاشکاوە لە شێخ کرا : ((**شيخنا ، هل ينطبق حديث " ستفترق أمتي إلى ثلاثة وسبعين فرقة ... " على الأحزاب الموجودة** ؟)) ، واتە : شێخمان ، ئایا ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەر ﷺ کە دەفەرموێت :

---

[٢٦] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٣٥٨ ، دقيقة ٢٤) .

❁ کە بریتیە لە شوێنکەوتوانی مەنهەجی سەلەفی صالح لە هەموو ڕۆژگارێکدا (مامۆستا عبدالكريم) .

ئوممەتەكەم دابەش دەبێت بۆ حەفتاو سێ فيرقە ... هتد ، جێبەجێ دەبێت بەسەر حزبەكانى ئەمڕۆدا ؟

شێخيش . بە ڕەحمەت بێت . بە ڕاشكاوى وەڵامى ئەم پرسيارەى دايەوە و فەرمووى : ((هذا السؤال أجبنا عليه مراراً ، **ونقول : كل حزب يتبنى له منهجاً غير منهج الكتاب ، والسنة ، و منهج السلف الصالح ، فهو لاشك داخل فى عموم تلك الفرق**)) [٢٧] ، واتە : ئەم پرسيارە چەند جارێك وەڵامان داوەتەوە . وە لێرەشدا جارێكى تر دەڵێين : هەر حزبێك پەيڕەوەكەى بنيات بنێت لە سەر پەيڕەوێك جگە لە پەيڕەوى قورئان و سوننە ، وە پەيڕەوى سەلەفى صالح ، ئەوە بێگومان ئەو حزبە دەچێتە ڕيزى گشتى ئەو گروپ و كۆمەڵانەوە كە لە فەرموودەكەدا باس كراوە .

دووەم : وە شێخ . بە ڕەحمەت بێت . هەر لە درێژەى فەتوايەكى پێشووتريدا ئاماژە بۆ هەر يەك لە فەرموودەى (الفرقة الناجية) و فەرموودەى (عرباض) ى كوڕى (سارية) رضي الله عنه دەكات ، و دەفەرموێت : ((الآن الطوائف .. الأحزاب .. فضلاً عن المذاهب القديمة والجديدة لا تُلْفِتُ ولا تَلْتَفِتُ مُطلقاً إلى اتباع ﴿ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ الذي تأيَّدَ ببعض الأحاديث . وأنا أشيرُ إليها لأنَّها معروفة لديكم . أولاً : حديث الفِرَق الثلاث والسبعين حيث قال [رسول الله ﷺ] : " كُلُّها في النار إلاَّ واحدة ، قالوا : مَنْ هي يا رسول الله ؟ قال : " هي التي على ما أنا عليهِ وأصحابي " ، نَجد هُنا قوله ﷺ : (وأَصْحَابِي) على نَمَط قولهِ تعالى :

---

[٢٧] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٣٠٨ ، دقيقة ٢١ ، ثانية ٢٦) .

﴿ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ تَمامَاً . إذَن لا يجوزُ لمسلمٍ اليوم أنْ يقول : أنا أفهمُ من الكتاب والسنة كذا ! ثُمَّ لا يَلْتَفِتُ إلى مَاْ كَاْنَ عَلَيْهِ سَلَفُنَاْ الصَّاْلِحُ .

يُضافُ إلى هذا الحديث : حديث العرباض بن سارية : " فعليكم بسنتي وسُنَّةَ الْخُلَفَاْءِ الرَّاْشِدِيْنِ ... " إلى آخرهِ ، إذن هُناك سُنَّتانِ : سنة الرسول ﷺ وسُنَّةُ الْخُلَفَاْءِ الرَّاْشِدِيْنِ رضي الله عنهم .

فلا بُدَّ إذَن بالنسبة لأمثالنا نحنُ المتأخرين بعد هذه القرون الطويلة : أنْ نَرجِعَ إلى : الكتاب والسنة و سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ . هُنا يَظهَرُ الاختلاف بيننا وبين الجماعات الأخرى القائمة اليوم ، أمَّا الخوارج .. أمَّا المُعتزلة .. أمَّا الروافض فهؤلاء قد خالفوا ﴿ سَبِيلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ وهُم في قُرْبٍ منهم فيما كانوا عليهِ في السابق ، لكن نحنُ اليوم علينا كما قيل : (مَنْ رأى العبرةَ بغيرهِ فلْيعتبِرْ) لماذا كانت هذه الفِرَق قديماً ؟! لأنَّهم اتبعوا أهوائهم ولمْ يلتزموا هذا المنهج الذي هو اتباعُ (الكتاب والسنة وعلى مَنْهَجِ السَّلَفِ الصَّاْلِحِ) ...)) [٢٨] ، واتـه : ئێستا كۆمەڵ و حزابەكان سەرەڕای مەزهەبە كۆن و تازەكان ، بە هیچ شێوەیەك هۆگر نین و لاناكەنەوە بە لای شوێن كەوتنی ﴿ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ دا كەوا پشت گیری كراوە بە هەندێك فەرموودە . كە من لێرەدا ئاماژەیان بۆ دەكەم چونكە زانراون لای ئێوە . یەكەمینیان : فەرموودەی حەفتاوسێ فیرقەكەیە : كە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : هەموویان لە ناو ئاگردان تەنها كۆمەڵكیان نەبێت ، ووتیان : كێن ئەوانە ئەی پێغەمبەری

[٢٨] (مُفَرَّغ من الشريط رقم : (٦٩٩ / ١) من أشرطة : سلسلة الهُدى والنور) .

خـــوا ﷺ ؟ فەرمووی : ئەوانەن کە لە سەر ئەوەن کەوا من و هاوەڵانمی لە سەر بووە .

لێرەدا دەبینین " وأصحابي : واتە : هاوەڵانمی " بە تەواوی لە سەر شێوازی ﴿ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ـە . کەواتە دروست نیە بۆ هیچ موسڵمانێك لەم ڕۆژگارەدا بڵێت : من لە (قورئان و سوننەت) بەوشێوەیە تێدەگەم ! ئەنجا لانەکاتەوە بەلای ئەوەی کە سەلەفی صاڵحمانی لە سەر بووە .

فەرموودەکەی (العرباض بن سارية) ش دەدرینە پاڵ ئەم فەرموودەیە : دەست بگرن بە سوننەتەکەی من و سوننەتی جێنیشینە هیدایەت دراو کاملەکانمەوە ﷺ .

کەواتە لێرەدا دوو سوننەت هەیە : سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ، وە سوننەتی جێنیشینە هیدایەت دراو و کاملەکانی ﷺ . بۆیە پێویستە بە نیسبەت کەسانێکی وەکو ئێمە کە دوای ئەم هەموو سەدە دوور و درێژە هاتوین کەوا: بگەڕێینەوە بۆ لای (قورئان و سوننەت)و(ڕێگای بڕواداران).

ئا لێرەدا جیاوازی نێوان ئێمە و کۆمەڵەکانی تری ئەم ڕۆژگارە ئاشکرا دەبێت : بەڵام سەبارەت بە (خەوارج) و (موعتەزیلە) و (رافضة) ئەمانە هەموویان پێچەوانەی (ڕێگای بڕواداران) یان کردووە ، لە کاتێك ئەوان نزیك بوونە لێیانەوە لەوەی کە لە سەری بوون ، بەڵام ئێمە لەم ڕۆژگارەدا پێویستە لە سەرمان وەك ووتراوە : (هەر کەسێك پەندێك ببینێت بە جگە لە خۆیەوە ئەوا با پەند وەربگرێت) ، لە بەرچی لە کۆندا ئەم هەموو فیرقانە هەبوون ؟! لەبەر ئەوەی هەموویان شوێنی ئارەزووەکانیان کەوتن ، و پابەند

نەبوون بەم پەیڕەوەوە کەوا بریتیە لە شوێن کەوتنی : (قورئان و سوننەت : بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح) .

سێیەم : وە هەر لەم بارەیەوە و سەبارەت بە فەرموودەکانی پێشوو و گرتنەوەیان بۆ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکان ، ئەو کۆمەڵەیەی کە ڕزگاری دەبێت ، و لە فەرموودەکەدا ئاماژەی پێدراوە ، ئەم پرسیارەی لێکراوە : ((**ما هي الجماعة التي تُعَدُّ مفارقها مفارقاً للجماعة ، في حديث الفرق** ؟)) ، واتە : ئەو کۆمەڵە کامەیە کە جیابوونەوە لێی ، جیابونەوەیە لەو کۆمەڵەی کە لە فەرموودەی فیرەق و حزبەکاندا هاتووە ؟

بەڕێزیشیان بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامدا فەرمووی : ((لاشك ليس المقصود الجماعات الحالية؛ لأن شأن هذه الجماعات مع الأسف كما قال شاعر قديماً:

وكلٌ يدعي وصلاً بليلى وليلى لا تقر لهم بذاك

إذا فارق هذه الجماعة (الأحزاب الإسلامية) ما فارق هذه الجماعة (أهل السنة) ، فإذاً حديث طبق عليه إذا فارق هذه أو تلك ؟! لا ؛ الجماعة التي يريدها الرسول ﷺ في هذا الحديث هي الجماعة التي أرادها في حديث معروف لديكم ، فأذكر الشطر الأخير منه : " وستفترق أمتي على ثلاث و سبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة ، قالوا من هي يا رسول الله ﷺ ؟ قال : هي الجماعة ، هذه هي الجماعة ، (وفي الرواية الأخرى موضحاً للجماعة ، قال : ما أنا عليه و أصحابي ... **فإذا كل جماعة على وجه الأرض اليوم لا تنتسب إلى الجماعة الأُولى ، فهي أولاً : في خطر " خطر أن تكون من الفرق الهالكة غير الناجية** ، و ثانياً : **ليست هي الجماعة التي يحل دم ـ قتل ـ من خرج عنها و فارق الجماعة** .

الحقيقة هذا الحديث حديث الفرق ينبغي أن يكون منهج كل مسلم خاصة في هذا الزمن الذي كثر فيه الجماعات و الفرق وكل فرقةٍ منها تدعي أنها على الحق !!)) [٢٩].

واتە : بێگومان مەبەست لەو كۆمەڵە ئەم حزبانەی ئێستا نیە ، لەبەر ئەوەی حاڵی ئەم حزبانە بەداخەوە زۆرەوە وەكو ئەوە وایە كە شاعیر لەكۆندا وتویەتی :

وكلٌ يدعي وصلاً بليلى وليلى لا تقر لهم بذاك

ئەگەر كەسێك لەم كۆمەڵ و حزبانە جیابێتەوە ، ئەوە لەو كۆمەڵەی گەورەی موسڵمانان جیانەبووەتەوە ، كە لە فەرموودەكەدا باس كراوە ، كەوابوو ئەوەی : كە فەرموودەكە بەسەریدا جێبەجێ بێت ئەگەر لەم حزبە یان لەو حزبە جیابێتەوە ؟!! ئەوە نەخێر ، كەواتە ئەو كۆمەڵەیەی كە پێغەمبەری خوا ﷺ مەبەستێتی لەم فەرموودەیەدا هەمان ئەو كۆمەڵەیە كە مەبەستێتی لەو فەرموودەیەی كە زانراوە لاتان ، بۆیە دێری كۆتای لێ باس دەكەین وەك دەفەرموێت : وە ئوممەتەكەی منیش دابەش دەبێت بۆ حەفتاو سێ گروپ ، هەمووی دەڕواتە ئاگرەوە جگە لە كۆمەڵێكیان نەبێت ، ووتیان ئەو كۆمەڵە كێیە ئەی پێغەمبەری خودا ﷺ ؟ فەرمووی : جەماعەتە ، لە ڕیوایەتێكی تردا كە هاتووە و ئەو كۆمەڵەیە ڕوون دەكاتەوە ، فەرموویەتی : ئەوانەن كە لەسەر ئەو پەیڕەوەن كە من و هاوەڵانمی لەسەرە ... كەوابوو هەر حزب و كۆمەڵێكی ئەمڕۆ لە سەر ڕووی زەویدا خوی نەداتە پاڵ كۆمەڵی یەكەم ، ئەوە ئەو كۆمەڵە :

---

[٢٩] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٧٠٥ الوجه أ البداية) .

يەكەم : لە بار وحاڵێكى ترسناك دايە ، ترسى ئەوەى هەيە كە ببێت بە گروپێكى گومڕا بەدەر لە گروپى رزگاربوو .

دووەم : ئەو كۆمەڵە نيە كە ئەوەى لێى دەربچێت خوێن و كوشتنى حەڵال دەبێت ، و بەكەسێك دابنرێت لە كۆمەڵى موسڵمانان جيابوبێتەوە .

لە ڕاستيدا ئەم فەرموودەيە (حديث الفرق) پێويستە ببێتە پەيڕەوى هەموو موسڵمانێك بەتايبەت لەم سەردەمەدا ، كە تيايدا كۆمەڵ و گروپ زۆربوون ، وە هەموو گروپێك لەو گروپانەش لافى ئەوە لێ دەدات كە گوايا خۆى لەسەر ڕەواييە !!!

چوارەم : بەڵگەى ووتەى زانايانى ترى ئەهلى سوننە

دوابەدواى خستنە ڕووى فەتواى هەردوو زاناى پايە بەرز (ابن باز) و (الألباني) . بە ڕەحمەت بن . لەم بەشەدا فەتواى كۆمەڵێك لە گەورە زانايانى ئەهلى سوننە و جەماعە دەخرێتە ڕوو ، بۆ ئەوەى موسڵمانان بزانن كە زانايانيان هاودەنگن لە سەر حەرامێتى قەدەغەيى تەفريقە و حزبايەتى ، و چى تر چەواشەكاران نەتوانن هەوڵى خەڵەتاندنيان بدەن ، ئەوەش بەم پێيەى خوارەوە :

❑ **فەتواى شێخى پايەبەرز (محمد بن صالح العثيمين) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :**

يەكەم : پرسيار لە شێخ (محمد بن صالح العثيمين) . بە ڕەحمەت بێت . كە ((**هل هناك نصوص في كتاب الله وسنة نبيه ﷺ فيهما إباحةُ تعدد الجماعات**

الإسلامية ؟)) ، واته : ئايا هيچ دەق و بەڵگەيەك لە قورئانە پيرۆزەكەى خواى پەروەردگار و سوننەتى پێغەمبەرەكەيدا ﷺ هەيە كە حەڵاڵێتى بوونى چەند كۆمەڵ و حزبێكى ئيسلامى تێدا هاتبێت و ڕێگە بە فرە حزبى ئيسلامى بدات ؟

بەڕێزيشيان . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامدا فەرمووى : ((ليس في الكتاب ولا في السنة ما يُبيح تعدد الجماعات والأحزاب ، بل في الكتاب والسنة ما يَذم ذلك ، قال تعالى : ﴿إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ ، وقال تعالى : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .

ولا شكَّ أنَّ هذه الأحزاب تُنافي ما أمر اللهُ به ، بل ما حَثَّ اللهُ عليه في قوله : ﴿ وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴾ ... وقول بعضهم أنهُ لا يُمكن للدعوة أنْ تقوى وتنتشر إلاَّ إذا كانت تحت حزبٍ ؟!

نقول : إنَّ هذا الكلام غيرُ صحيحٍ ، بلْ إنَّ الدعوة تقوى وتنتشر كُلَّما كان الإنسانُ أشدُّ تمسكاً بكتابِ الله وسُنَّةِ رسول الله ﷺ ، وأكثر اتباعاً لآثار النبي ﷺ وخلفائه الراشدين)) [1] .

واته : نە لە قورئان و نەش لە سوننەتدا هيچ دەق و بەڵگەيەك نيە كە حەڵاڵێتى بوونى چەند كۆمەڵ و حزبێكى تێدا هاتبێت ، بەڵكو لە قورئان و سوننەتدا بەڵگە لە سەر زەمكردنى ئەمە هاتووە ، خواى بڵند وپايەبەرز

---

[1] الصحوة الإسلامية ضوابط وتوجيهات للشيخ ابن العثيمين نفسهُ رحمه الله ص : (١٥٥) (مجلَّة الجندي المسلم ، العدد ٨٣ في ربيع الأوَّل عام ١٤١٧ هـ) .

فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ ، وە فەرموویەتی : ﴿ كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ .

وە گومانیش لەوەدا نیە کە بوونی ئەم حزبانە پێچەوانەی ئەوەیە کە خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووە ، بەڵکو پێچەوانەی ئەوەیە کە خوا هانی موسڵمانانی بۆ داوە لەم ئایەتەدا کە فەرموویەتی : ﴿ وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴾ .

وە ووتەی هەندێکیان کە دەڵێن : ناتوانرێت بانگەوازی ئیسلام بە هێز بکرێت و بڵاوبکرێتەوە ئیللا مەگەر لە ژێر دەسەڵاتی حزبێکدا نەبێت ؟!

لە وەڵامیدا دەڵێین : بێگومان ئەم ووتەیە ڕاست نیە ، بەڵکو بانگەوازی ئیسلام بە هێز دەبێت و بڵاودەبێتەوە چەندێك مرۆڤ زیاتر و توندتر دەستگر بێت بە قورئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەری خواوە ﷺ ، وە زیاتر شوێنکەوتەی فەرموودەکانی پێغەمبەر ﷺ و جێنیشینە کاملەکانی بێت .

دووەم : وە ئەم پرسیارەشی لێکرا کە ((**ما حكم الإنتساب إلى الجماعات الإسلامية الموجودة على الساحة** ؟)) ، واتە : حوکمی پەیوەندی کردن و خودانەپاڵ ئەو کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیانەی کە ئەمڕۆ چیە کە لە گۆڕەپاندا هەن ؟

ئەویش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامدا فەرمووی : ((**أولاً : يا أخي أنا لا أُقر ولا أُوافق على التكتل الديني بمعنى أن كل حزبٍ يرى نفسه أنه منفرد عن**

الآخرين ، لأن هذا يدخل في قوله تعالى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، ولهذا تجد هؤلاء المتفرقين عندهم من كراهة بعضهم لبعض أشد من كراهة الفاسقين الذين يعلنون بفسقهم كما نسمع ، حتى إن بعضهم يضلل الآخر ويكفروه بدون سببٍ للتكفير ، **فأنا لا أرى التكتل الديني والتحزب الديني** ، **وأرى أنه يجب محو هذه الأحزاب** ، وأن نكون كما كان الصحابة أُمةً واحدةً ، وما أخطأ منا في طريق ، عقدي أو قولي أو فعلي ، فعلينا أن ننصحه وندله إلى الحق فإن اهتدى فهذا هو المطلوب وإن كان الصواب معه وجب الرجوع إلى ماكان عليه هو وإذا كان الصواب معنا وأصرَّ على ما هو عليه بلا تأويلٍ سائغ فحينئذٍ نحذر من رأيه ومما ذهب إليه دون نعتقد أننا في حزب وهو في حزب ، فنشقق الأمة الإسلامية إلى شطرين أو أكثر ، **فأرى أن ينبغي علينا بل يجب علينا أن نكون ضد هذه الأحزاب أي ضد التحزب** ، و الحمد لله الأمة كما اتفق أولها على جادةٍ واحدة و طريقٍ واحد يمكن أن يتفق آخرُها)) [٢] .

واتە : يەكەم شت : براكەم من ئيقرار و ڕازى نيم بەم تەفريقە لە ئايينداا ، بەو مانايەى كە هەر حزبێك خۆى وابينێت كە جيابووەتەوە لە خەڵكانى تر ، لەبەر ئەوەى ئەم كارە ئەم ووتەيەى خواى پەروەردگار دەيگرێتەوە كە فەرموويەتى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ . **لەبەر ئەمە دەبينين ئەوانەى پارچە پارچە**

---

[٢] (سلسلة لقاء باب المفتوح : شريط رقم٤٥ ، الوجه أ دقيقة ٢٣ ، ثانية ٢١) .

بوونـــە هەنـــدێکیان رقیـــان لەهەنـــدێکی تریانـــە ، زیـــاتر لـــەو رق و دوژمنایەتیەی کە پێویستە بەرامبەر فاسقەکان هەبێت !! ئەو کەسانەی کە فاسـقێتی خۆیـان ئاشـکرا کـردووە ، تـاکو گەشـتووەتە ئـەو ئاسـتەی هەندێکیان هەندێکی تریان بە گومڕا دابنێن !! و هەندێکیان هەندێکی تریـان کافربکـەن بـەبێ هۆکارێـك بـۆ کافربوونیـان !!! بۆیـە مـن وانـابینم پارچـەگەرێتی ئـایینی و حزبایـەتی بـەناو ئاینـەوە دروسـت بێـت ، وە وادەبینم پێویستە ئەم حزبانە بنەبڕ و قەڵاچۆ بکرێن و بسڕێنەوە . وە هـەموومان وەکـو هـاوەڵان یـەك کۆمـەڵ بـین ، وە ئـەوەی هەڵـەی کـرد لەناومانـدا لـەو رێگایـەدا هەڵەکە لە بیروباوەڕدا بێت ، یان لە ووتە و لە کـرداردا بێـت ، بۆیـە ئـەوە پێویسـتە لەسـەرمان ئامۆژگـاری و رێنمـویی بکەین بۆ حەق ئەگەر ئەو حەقەی وەرگرت ئەوە مەبەست و ئامانجە ، وە ئەگەر حەق و ڕاستی لای ئەو بوو ئەوە پێویستە بگەڕێنەوە بۆ ئەو حەقەی لای ئـەو هەیـە ، وە ئەگـەر حـەق لای ئێمـە بـوو ، وە ئـەو سـووربوو لەسـەر هەڵەکەی خۆی !!! بـەبێ ئـەوەی لێکدانەوەیـەکی گونجاوی پـێ بێـت ، ئـەو کاتـە خـەڵکی ئاگـادار دەکەینـەوە لـە بیروبۆچـونەکەی ، وە لـەو پـەیڕەوەی ڕێگایەی کە ئەم پێیدا دەروات ، بەبێ ئـەوەی بڕوامـان وابێـت ئێمـە لـە نـاو حزبێك داین و ئەویش لەناو حزبێکی تر دایە ، بەمەش ئوممەتی ئیسلامی دابـەش بکـەین بـۆ دوو بـەش یـان زیـاتر ، بۆیـە دەبێـت بـەڵکو واجبـە لەسەرمان کە دژی ئەم حزبانە بین ، واتە دژی حزبایـەتی و پەرتـەوازەیی ، سوپاس بۆ خوا وەکو چۆن سەرەتای ئەم میللەتە لەسـەر یـەك ڕیگـا و یـەك

ڕیڕەو بوونە ، ئاوەهاش دەشگونجێ کۆتایەکەی یەك دەنگ و لەسەر یەك ڕیگا بن .

سێیەم : وە لە پرسیارێکی هاوشێوەی پرسیارەکانی پێشوو هاتووە ((**ما حكم التحزب** ؟)) ، واتە : حوکمی حزبایەتی چیە ؟

وەڵامی بەڕێزیشیان بەهەمان شێوەی پێشوو بوو کە ئەو کارە دروست نیە هەروەکو فەرموویەتی : ((**الآن ، الآن أعطيتك فتوى صريحة ، صريحة ، أولاً : أنا أرى [أنه] لا يجوز التحزب أبداً**)) ، واتە : ئێستا هەر ئێستا فەتوایەکی ڕوونی ڕوونت دەدەمێ : یەکەم شت : من وادەبینم حزبایەتی بەهیچ شێوەیەك دروست نیە .

پرسیارکار : ((**ولا الإنتساب إليهم** ؟)) ، واتە : تەنانەت پەیوەندی کردن و خودانەپاڵیشان دروست نیە ؟ شێخ (ابن العثيمين) : ((**ولا الإنتساب ، الإنتساب ما معنى أنك تشعُر بأنك منفرد عن الآخرين**)) [٣] ، واتە : تەنانەت پەیوەندی کردن و خودانەپاڵیشیان دروست نیە ، خودانەپاڵ واتە تۆ هەست دەکەیت کە جیابویتەوە لە خەڵکی تر .

چوارەم : شیخ (ابن العثيمين) . بە ڕەحمەت بێت . لە ووتەیەکی تریدا حزبایەتی بە کەوتنە پێچەوانەبوونەوەی یاساغی لێکراوەکانی خوای پەروەردگار ، و بە بکوژی ئیسلامی ناو دەبات ، بۆیە دروست نیە ، هەروەك دەفەرموێت : ((**ولهذا نرى أن التحزب وقوع في ما نهى الله عنه من**

---

[٣] (سلسلة لقاء باب المفتوح" شريط رقم٤٥ الوجه ب دقيقة ١ ثانية ٨) .

التفرق ، وأنه لا يجوز للأمة الإسلامية أن تتخذ أحزاباً ، و أن هذه الأحزاب تعني قتل الإسلام ؛ لأن الله تعالى قال : ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ (الأنفال : ٤٦))) [٤] .

واتە : لەبەر ئەمە وا دەبينين : حزبايەتى توشبوونە بەوەى خودای گەورە ياساغى لێكردووە لەپەرتەوازەبوون و تەفرەقە ، وە دروست نيە بۆ ئوممەتى ئيسلامى كە ببن بە چەند حزبێكەوە ، وە ئەم حزبانە واتە كوشتنى ئيسلام ، لەبەر ئەوەى خواى پەروەردگار دەفەرموێت : ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴾ .

پێنجەم : وەلە فەتوايەكى تريدا لە كتێبى (الصحوة الإسلامية ضوابط وتوجيهات) **دا ، كە لە ئامادەكردنى** (علي بن حسين أبو لوز / ص : ١٥٤) **دا دەفەرموێت :** ((**ليس في الكتاب والسنة ما يبيح تعدد الجماعات والأحزاب ، بل إن في الكتاب والسنة ذماً لذلك** ، قال الله تعالى : ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (المؤمنون : ٥٣) ، **ولا شك أن هذه الأحزاب تُنَافي ما أمر الله به ، بل**

---

[٤] (ملتقى أنصار الهدى) **كە سايتێكى جەزائيريە** ، (قسم زاد طالب العلم الشرعي ، منتدي الصوتيات ، تجميع صوتيات عن جماعة الإخوان المسلمين ، أقوال الإمام ابن عثيمين ، ٣ ـ كلام الشيخ العثيمين في التبليغ والإخوان :

الـــــــــــــــــــرابط : houda.net/vb/showthread.php?t=327 http://www.el) .

ما حث الله عليه في قوله تعالى : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢))) .

واتــه : لــه قــورئان و سوننەتــدا هيچ بەڵگەيەك نيــه كــه ڕێگەبدات بــه فــره كــۆمەڵى و فره حزبايەتى ، بەڵكو لــه قورئان و سوننەتدا زەم و سەرزنشتى ئــەو كــاره هاتووه ، خــواى پەروەدگــار فــەرموويەتى : ﴿ فَتَقَطَّعُوٓا۟ أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا ۖ كُلُّ حِزْبٍۭ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ، وه گومانيش لــەوەدا نيــه كــه بــوونى ئــەم حزبانــه پێچــەوانەى ئەوەيــه كــه خــواى پــەروەردگار فــەرمــانى پێكردووه ، بەڵكو پێچەوانەى ئەوەيه كه خواى پەروەردگار هانى لەسەر داوه ، لەو ئايەتەى كه تێيدا فەرموويەتى : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُونِ ﴾ .

شەشــەم : وه پرسيارى هەڵوێستيان كرا سەبارەت بەوەى كه لــه ڕۆژگارى ئەمڕۆدا ڕوو دەدات ، له تەفريقه و حزبايەتى له نێو موسڵماناندا ، ئەوەش بەم شێوەيەى خوارەوه : ((**ما توجيهكم حول ما يحصل من البعض من التفرُّق والتحزُّب** ؟)) ، واتــه : ڕێــنمايتان چيه سەبارەت بەوەى ڕوو دەدات له هەندێكەوه له تەفريقه و پارچه پارچەگەرێتى و حزبايەتى ؟

ئــەويش ـ بــه ڕحمــەت بێــت . بــۆ ئاشــكرا كردنــى هەڵوێســتى خــۆى سەبارەت بەو واقع و حاڵەى كه موسڵمانان تيايدان فەرمووى : ((**لا شَكَّ أنَّ التحزُّبَ والتفرُّق في دين الله مَنْهِيٌّ عنهُ مُحَذَّرٌ منهُ** لقولِهِ تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا۟ كَٱلَّذِينَ

تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) ، **وقوله تعالى** : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، **فلا يجوزُ للأمَّة الإسلامية أنْ يتفرَّقوا أحزاباً لِكُلِّ طائفة مَنهجٌ مُغاير لمنهج الأخرى ، بل الواجب اجتماعهم على دين الله على منهج واحد وهو هَديُ النبي ﷺ وخلفائه الراشدين والصحابة المرضيين لقول النبي ﷺ** : " عليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ ، وإياكم ومُحدثات الأمور ، فإنَّ كُلَّ بدعةٍ ضلالة " .

وليس من هَدي النبي ﷺ وخلفائهِ الراشدين أنْ تتفرَّقَ الأمَّةُ أحزاباً لِكُلِّ حزبٍ أميرٌ ومَنْهَج !!)) [٥] .

واتە : هیچ گومانی تێدا نیە کە حزبایەتی و تەفریقە لە ئایینی خوای پەروەردگاردا یاساغی لێکراوە و موسڵمانانی لێ ووریا کراوەتەوە ، لەوانەش خوای بڵند و پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿ وَلاَ تَكُونُواْ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ ، **وە ووتەی خوای بڵند و پایەبەرز کە فەرموویەتی** : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴾ .

---

[٥] كتاب العلم للشيخ ابن العثيمن ص : (٢١٧) ، نقلاً عن إحدى منشورات (مكتبة الفرقان) السلفية بعنوان: (فتوى فضيلة الشيخ محمد بن صالح العثيمين رحمه الله في **بدعية تعدد الجماعات**).

بۆیە دروست و ڕەوا نیە بۆ ئوممەتی ئیسلامی پارچە پارچە ببن بۆ چەند حزبێك ، بە شێوەیەك هەموو کۆمەڵێك پەیڕەوێکی جیاوازی هەبێت لە پەیڕەوی ئەوی تریان ، بەڵکو پێویستە هەموو موسڵمانان کۆببنەوە لە سەر ئایینەکەی خوای پەروەردگار ، و لەسەر یەك پەیڕەو کە ئەویش بریتیە لە : ڕێباز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و جێنیشینە کامڵەکانی و هاوەڵە خوا لێ ڕازی بووەکانی ، لەبەر فەرموودەی پێغەمبەری خوا ﷺ کە فەرموویەتی : دەست بگرن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە کامڵەکانم ، دەستی پێوە بگرن و قەپی لێبگرن بە کاکیلەکانتانەوە ، و ئامان ووریای شتە تازە داهێنراوەکان، چونکە هەموو بیدعەیەك گومڕاییە.

وە لە ڕێبازی پێغەمبەر ﷺ و جێنیشینە کامڵەکانیدا ئەوە نیە کە ئوممەتی ئیسلام پارچە پارچە ببن بۆ چەند حزبێك ، بە شێوەیەك کە هەموو حزبێك ئەمیر و پەیڕەوی تایبەتی هەبێت !!

حەوتەم : وە شێخ لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ((سماحة الشيخ العلامة محمد بن صالح العثيمين حفظه الله ... السلام عليكم ورحمة الله وبركاته وبعد : **لا يخفى على فضيلتكم كثرة الأحزاب في الساحة ، فما توجيهكم حفظكم الله تعالى** ؟)) ، واتە : شێخی پایەبەرز محمد ی کوڕی صاڵح (العثيمين) خوا بیپارێزێت ... السلام عليكم و رحمة الله وبركاته ، وە پاشان : لە لای بەڕێزتان شاراوە نیە کە حزبەکان زۆر بوون لە گۆڕەپانی ئەمڕۆدا ، جا ڕێنموی بەڕێزتان چیە لەو بارەیەوە ؟

فەرموويـەتى : ((بسم الله الرحمن الرحيم ، وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته ... **لا شك أن تحزب المسلمين إلى أحزاب متفرقة متناحرة ، مخالف لما تقتضيه الشريعة الإسلامية من الائتلاف والاتفاق ، موافق لما يريده الشيطان من التحريش بين المسلمين ، وإيقاع العداوة والبغضاء ، وصدهم عن ذكر الله وعن الصلاة** .

قال الله تعالى : ﴿ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢) ، في الآية الأخرى : ﴿ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴾ (المؤمنون : ٥٢) .

وقال تعالى : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) .

وقال تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ . **فاجتهدوا في جمع الكلمة ، وترك التنابذ ، والتفرق فإن التنازع والتفرق ، سبب للخذلان والفشل** .

أسأل الله تعالى أن يصلح أمور المسلمين ويجمع كلمتهم على الحق إنه على كل شيء قدير .

كتبه محمد الصالح العثيمين في ١٣ صفر سنة ١٤١٩هـ)) [٦] .

واتـه : بـەناوی خـوای بەخشـنده و میهرەبـان ، وعليكم السلام ورحمة الله وبركاته ... گومـان لـەوەدا نیـه كـه كردنـی موسـڵمانان بـه چـەند حزبێكـی پەرتـەوازه و دژیـەك ، پێچـەوانەی داواكاریـەكانی شـەریعەتی ئیسـلامیه لـه هـاوكۆك بـوون و هـاودەنگ بـوون ، و گونجـاوه لـه گـەڵ داواكاریـەكانی

[٦] (كتاب العلم لابن عثيمين : ١ / ٢٢٠ ، تحت عنوان : رسالة : في التحزّب خطره وضرره) .

شەيتان لە نانەوەى دووبەرەكى لە نێو موسڵماناندا ، دژايەتى كردن و ڕق لێبوونيان بۆ يەكتر ، و دوورخستنەوەيان لە يادى خواى پەروەردگار و لە نوێژەكانيان .

خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢) ، **وە لە ئايەتەكەى تردا فەرموويەتى :** ﴿ وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴾ (المؤمنون : ٥٢) .

وە خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) .

وە فەرموويەتى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : ١٠٥) . **جا هەوڵێ يەك ووتەيى بدەن تا دەتوانن ، و دووريش بكەونەوە لە ناو وناتۆرە بەيەكەوە نان ، و تەفريقە ، چونكە دووبەرەكى و تەفريقە هۆكارى ژێر سەرشۆڕى و فەشەل هێنانە .**

داواكارم لە خواى پەروەردگار بار و حاڵى موسڵمانان چاك بكات و ووتەيان لە سەر ڕەوايى كۆبكاتەوە ، هەر ئەويشە بەتوانا بەسەر هەموو شتێكدا .

لە نووسينى (محمد بن صالح العثيمين) لە بەرواری (١٣ صفر سنة ١٤١٩هـ) .

هەشتەم : وە لە ولامى پرسيارێكى تردا فەرمووى : ((أما السؤال الأول : فهو الجماعات المتفرقة المتحزبة التي طفحت على سطح الماء في هذه الآونة الأخيرة ، بينما كان الشباب قبل سنوات اتجاههم سليم لا يعتقد أحدهم أن الآخر مضاد لله ، أو أنه في جانب وهو في جانب ، لكن بدأت في الآونة الأخيرة ما نزغ الشيطان بين شبابنا من التحزب والتحمس لطائفة معينة أو لشخص معين ، حتى صار الولاء والبراء موقوفاً على من يحب هذا الشخص أو لا يحبه ، ولا شك أن هذه وصمة عظيمة ومرض فتاك يذيب الأمة ويمزق شملها ويفرق شبابها ، **فنصيحتي لأبنائي الشباب وإخواني** : **أن يدعوا هذا التحزب وأن يدعوا تصنيف الناس وألا يهتموا بالشخص المعين ، ويجعلوا الولاء والبراء موقوفاً على الموالاة أو البراءة منه** ، **وأن يأخذوا بالحق أينما كان ويدعوا الباطل أينما كان** ، ومن أخطأ من العلماء فخطؤه على نفسه ، ومن أصاب فإصابته لنفسه ولغيره .

ولا يجوز إطلاقاً أن نعتقد أن أحداً معصوماً من الخطأ في دين الله إلا رسول الله ﷺ ، فما بالنا نمتحن الناس الآن ونقول : ما تقول في كذا ؟ ما تقول في الرجل الفلاني ؟ ما تقول في الطائفة الفلانية ؟ أكان الرسول عليه الصلاة والسلام يمتحن الناس بهذا ؟ أم كان الصحابة يمتحنون الناس بهذا ؟ إن هذا من شأن الشعب الضالة التي تريد أن تفرق الناس حتى لا يكون جبلاً راسياً أمام التحديات التي نسمعها كل يوم ونشاهدها في الصحف والمجلات ممن يحاربون هذا الدين وأهل الدين . إذا تفرق الشباب الذي يقول : إنه يعتني بالإسلام ويغار للإسلام ، إذا تفرقوا فمن الذي يجادل عن الإسلام ومن الذي يحاج هؤلاء المبطلين ؟

أقول : **أيها الشباب ! ألم تعلموا أن هذا التفرق قرة عين الملحدين من العلمانيين وغيرهم " لأنهم يقولون : كفينا بغيرنا ، لو أن أحداً من هؤلاء الملحدين ، بل لو أن أمة من هؤلاء الملحدين أرادوا أن يفرقوا شباب الإسلام هذا التفريق وهذا التمزيق ما استطاعوا إلى ذلك سبيلاً لو خلصت النية وصلح العمل ، أما الآن فالشباب في وضع يؤسف له ، لهذا أنا أناشدهم الله عز وجل أن يكفوا عن هذا التحزب ، وأن يكونوا أمة واحدة** ، قال الله عز وجل : ﴿ إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢) **وألا يهتم الإنسان بالتحزب لفلان أو لفلان ، أو للطائفة الفلانية أو الطائفة الفلانية** فلينظر طريقه وليشق طريقه إلى الله ، **وهذه التحزبات وهذه المجادلات لا شك أنها تصد الإنسان عن دين الله** ، لو فتشت عن قلوب هؤلاء الذين يغالون في بعض الأشخاص ، ويعتقدون فيهم العصمة ، وإذا وقع الخطأ منهم قالوا : لعلهم رجعوا عن هذا الخطأ ؛ لأن الأخطاء التي تقع من بعض الناس إن كانت تحتمل التأويل أولوها على المعنى الصحيح ، وإن كانت لا تحتمل قالوا : رجع عنه ، وهذا غلط ، ما عليهم من هذا الرجل الذي أخطأ خطؤه على نفسه ، والله هو الذي يحاسبه .

على الإنسان أن ينظر طريقه إلى الله عز وجل كيف يعبد الله ؟ وكيف يصل إلى دار كرامته ؟ وليس له شأن في الناس . هذا باعتبار السؤال الأول . أرى أنه يجب أن

يتحد الهدف ويتحد العمل وألا يكون همنا التعصب لحزب أو طائفة أو شخص ، ليكن همنا الوصول إلى شريعة الله عز وجل وأن نتحد عليها ونتفق عليها)) [٧] .

واتە : سەبارەت بە پرسیاری یەکەم : کە بریتیە لەو کۆمەڵ پەرتەوازەکار و حزبایەتی کەرانەی کە لەو ڕۆژانەی دواییدا کەوتوونەتە سەر ئاو ، لە کاتێکدا کە لاوان لە پێش چەند ساڵێکدا ئاراستەیەکی تەن دروستیان هەبوو ، بە شێوەیەك هیچکامەیەکیان باوەڕی وا نەبوو کە ئەوی تریان دژی ئەوە !!! یان ئەو لە لایەکە و ئەمیش لە لایەك !!! بەڵام لەم دواییانەدا شەیتان توانیویەتی بە شت بخاتە دڵی لاوانمان بەوەی کە حزبایەتی و حەماسەتیان بۆ کۆمەڵێك یان کەسێکی دیاری کراو بێت !!! تاکو گەشتۆتە ئەوەی کە خوش ویستن و ڕق لێبوونیان لە سەر ئەوە بووەستێت کە ئەو کەسە کێی خۆش دەوێت یان خۆشی ناوێت ، وە گومانیش لەوەدا نیە کە تانەیەکی گەورەیە و نەخۆشیەکی کوشندەیە ئوممەت دەتوێنێتەوە و کۆبوونەوەی پارچە پارچە و لاوانی پەرتەوازە دەکات ، بۆیە ئامۆژگاری ڕۆڵە لاوەکان و برایانی خۆم دەکەم : کە واز لەم حزبایەتیە بهێنن ، وە وازیش لە پۆلێنکردنی خەڵکیش بێنن ، وە بایەخ نەدەن بە کەسی تایبەت ، وە خۆشویستن و ڕق لێبوون لە سەر خوشویستن و ڕق لێبوونی ئەو ڕابووەستێنن ، وە ڕەوایش وەرگرن لە هەر

[٧] (لقاءات الباب المفتوح : ١٤٩ / ٧ ، توجيه لقادة وأفراد الجماعات الإسلامية العاملة في الساحة) .

کوێیەك بێت ، و وازیش لە ناڕەوایی بێنن لە هەر کوێیەك بێت ، وە ئەو زانایەش کە هەڵە دەکات ئەوا هەڵەکەی لە سەر خۆیەتی ، وە ئەوەش کە ڕەوایی دەپێکێت ئەوا بۆ خۆی و جگە لە خۆیەتی ... جا ئەگەر ئەو لاوانە پەرتەوازە بوون کە دەڵێن : بایەخ بە ئیسلام دەدەن ، و غیرەتیان بۆ ئیسلام هەیە ، ئەگەر ئەوان پەرتەوازە بوون ، ئەوە کێ پارێزگاری لە ئیسلام دەکات ، و کێ بەڵگە لە دژی ئەو ستەمکارانە دێنێتەوە ؟!!

دەڵێم : ئەی لاوان ! ئایا نەتانزانیوە کە ئەم تەفریقە ئۆقرە و بیبیلەی چاوی بێ باوەڕان و عەلمانیەکان و جگە لەوانیشە ؟! چونکە ئەوان دەڵێن : جگە لە خۆمان بەکاری ئێمە هەڵدەستێت ، ئەگەر یەکێك لەو بێ باوەڕانە ، بەڵکو ئوممەتێك لەو بێ باوەڕانە بیانەوێت لاوانی ئیسلام پەرتەوازە بکەن بەم شێوەیە پەرتەوازە بوون ، و پارچە بوونە هەرگیز هیچ ڕێگا چارەیەکیان بۆ نەبوو ، ئەگەر نیەتەکان پاك بن و کردەوەکانیش صاڵحان بن ، بەڵام ئێستە لاوان لە بار و حاڵێکدان شوێنی ئەفسوز و تەئەسوف بۆ خواردنە ، جا من داوایان لێدەکەم کە بۆ خاتری خوا واز لەم حزبایەتیە بهێنن ، ببن یەك ئوممەت ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿إِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَٰحِدَةً وَأَنَا۠ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُونِ﴾ (الأنبياء : ٩٢) ، وە مرۆڤ بایەخ نەدەن بە حزبایەتی بۆ فلانە کەس یان فیسارە کەس ، یان بۆ فلانە کۆمەڵ یان فیسارە کۆمەڵ ... ئەمە سەبارەت بە پرسیاری یەکەم : من وا دەبینم کە مەبەست یەك بخرێت ، کرداریش یەك بخرێت ، و هەمیشمان دەمار گیری نەبێت بۆ

حزبێك يان كۆمەڵێك يان كەسايەتيەك ، بەڵكو هەمميشمان گەشتن بێت بە شەريعەتەكەى خواى پەروەردگار ، لە سەر ئەوە يەك بگرێن ، هەر لە سەر ئەوەش هاودەنگ بين .

نۆيەم : وە بەڕێزيان دياريدەى تەفريقە و حزبايەتى و فرە حزبيەيەتى بە دياريدەيەكى نەخۆشى داناوە لە كۆمەڵگادا ، نەك بە دياريدەيەكى چاك و تەندروست ، هەروەكو فەرموويەتى : ((**تعددُ الجماعات : ظاهرة مَرَضية ، وليس ظاهرة صحيَّة** ، والذي أرى أنْ تكون الأمة الإسلامية حِزباً واحداً ، ينتمي إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ...)) [٨] .

واتە : بوونى چەند كۆمەڵێك : دياردەى نەخۆشيە نەك دياردەيەكى تەندروست ، وە وادەبينم و من وادەبينم كە ئوممەتى ئيسلام دەبێت هەمووى يەك حزب بێت ، و پەيوەند بێت بە قورئانە پيرۆزەكەى خواى پەروەردگار و سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ .

دەيەم : وە هەروەها سەبارەت بە هاتنەدى هەواڵى ئەو فەرموودانەى كە لە پێغەمبەرى خواوە ﷺ پێمانگەشتوون سەبارەت بە تەفريقە و پەرتەوازەيى و حزبايەتى ، و زەمكردنى ئەو كارە ، و ئەوەى كە ئەو كەس و كۆمەڵانەى كە پێچەوانەى پەيڕەوى هاوەڵان ببنەوە دەچبێتە ڕێزى حەفتا و دوو فيرقەكەوە فەرموويەتى : ((**نقول : إنَّ هذه الأمَّة ستفترق على ثلاث**

---

[٨] الصحوة الإسلامية ضوابط وتوجيهات ص : (١٨٢) ، و "جماعة واحدة لا جماعات" ص : (١٥٤ ـ ١٥٥).

وسبعين فرقة كُلها في النار إلاَّ واحدة ، ثـمَّ نقول : كُلُّ مَنْ خالفَ ما كان عليهِ النبي ﷺ وأصحابهُ فهو داخل في هذه الفِرَق)) .

واتە : دەڵێین : ئەم ئوممەتە پارچە پارچە دەبێت بۆ (٧٣) حەفتاوسێ فیرقە هەموویان لە ناو ئاگردان تەنها یەك دانەیان نەبێت ، پاشان دەڵێین : هەموو ئەوانەی کە پێچەوانەی ئەوە بێتەوە کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵانی لەسەر بووە ، ئەوا دەچنە ڕیزی ئەم فیرقانەوە .

یانزەیەم : وە سەبارەت سەرکردە و ئەمیرەکانی کۆمەڵی (التبليغ) فەرموویەتی : ((كذلك بلغني عن زعماء لهؤلاء الجماعة في الأقطار الإسلامية ، خارج بلادنا ، أنهم على انحراف في العقيدة ، فإذا صح ذلك ، فإن الواجب التحذير منهم ، والإقتصار على الدعوة داخل بلادنا على الوجه المشروع)) [٩] .

واتە : هەروەها پێمگەیشتووە کە سەرانی ئەو کۆمەڵانە لە وڵاتانی ئیسلامیدا . لە دەرەوەی وڵاتی خۆمان . لاریان هەیە لە بیروباوەڕدا ، جا ئەگەر ئەوە ڕاست بێت ، پێویستە خەڵکیان لێ ئاگادار بکرێتەوە ، وە خۆسەرقاڵکردن بەبانگەشە بە شێوازە شەرعیەکەی لە وڵاتی خۆماندا .

دووانزەیەم : وە هەروەها پرسیاری لێکرا کە ((هل المنتمي إلى حزب الإخوان أو التبليغ في بلادنا على صواب أم على خطأ ؟)) ، واتە : ئایا ئەو کەسەی کە هالە ڕیزەکانی حزبی ئیخوان یان تەبلیغ لە وڵاتی خۆماندا ڕاستە یان لەسەر هەڵە ؟

---

[٩] (جماعة التبليغ (ص٤٣٥) .

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((الـذي أرى أنَّـهُ علـى خطـأ ، وأنَّـهُ لا ينبغي أن تُفرَّق الأمة ...)) [١٠] ، واتە : ئەوەی کە من بۆی دەچم ئەو کەسە لەسەر هەڵەیە ، وە نابێت ئوممەتی ئیسلام پارچەپارچە بکرێت .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (مُقبل بن هادي الـواد عـي) ▪ بە ڕەحمەت بێت ▪ :

یەکەم : هەر لە سەر هەمان پەیڕەوی پێشووی زانایانی تر ، شێخ (مقبل بن هادي الوادعي) یش ـ بە ڕەحمەت بێت ـ ، ڕای وایە کە حزبایەتی و تەفریقە کارێکی قەدەغەیە و حەرامە ، بۆیە حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان بە فیتنەی ئەم سەردەمەیان ناوزەد دەکات ، ئەوەتا لە یەکێك لە ئامۆژگاریەکانی بۆ ئەهلی سوننە و جەماعە لە عێراق ، ئامۆژگاری ئەوەیان دەکات کە دوور بگرن لە فیتنە و پاشان یەکێك لەو فیتنانە ئاشکرا دەکات کە بریتیە لە حزبایەتی ، و ئەو هەموو حیزبەی کە دروست بوونە بەناو ئیسلامەوە ، وە ئەوەشیان پێ ڕادەگەیەنێت کە موسڵمانان دەبێت یەك کۆمەڵ بن و تەفریقە نەکەن ، هەروەکو لە ووتەکەیدا هاتووە و دەفەرمووێت : ((طلب الأخوة أن أوجه النصيحة لإخواننا (أهل السنة) في العراق ، والذي أنصحهم به هو : ... (٥) بعد هذا الإعتزال للفتن ، ولأهل الفتن

---

[١٠] (الصحوة الإسلامية ص : ٢٦٥) .

: نعم فالرسول ﷺ يحذر من الفتن ، ويقول : " يوشك أن يكون خير مال المرء المسلم غنم يتسكع به شعث الجبال ، ومواقع القطر ، يفرُّ بدينه من الفتن " (١١) .

والنبي ﷺ يقول كما في سنن أبي داود : " إن السعيد لَمَن جُنِّبَ الفِتَن ، إن السعيد لَمَن جُنِّبَ الفِتَن ، إن السعيد لَمَن جُنِّبَ الفِتَن ، ولَمَن ابتلي فصبر فواها " (١٢) .

نعم ، **ومن الفتن الأحزاب المنتشرة والجماعات المنتشرة** (١٣) ، رب العزة يقول في كتابه : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

ونبينا محمد ﷺ يقول : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة وافرقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين فرقة " ، جاء في حديث معاذ : "كلها في النار إلا فرقة " ، فسئل عن الفرقة من هم ؟ قال : الجماعة (١٤) .

---

(١١) رواه البخاري .

(١٢) وصححه العلامة الألباني في : صحيح سنن أبي داود (٤ / ١٠٢) ، برقم : ٤٢٦٣ .

(١٣) ((**من أعظم الفتن ... ، فتنة دخلت كل بيت ، هي فتنة الحزبية**)) (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن – الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

(١٤) وصححه العلامة الألباني في : سلسلة الأحاديث الصحيحة (٣ / ٤٨٠) ، برقم : ١٤٩٢ ، وصحيح سنن ابن ماجه (١٣٢٢/٢) ، برقم : ٣٩٩٢ .

أي : جماعة المسلمين ، فالمسلمون هم جماعة واحدة ، رب العزة يقول في كتابه الكريم : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، جميعاً ، لسنا نقول كما يقول الحزبيون !! كل يصدر بيانه بهذه الآية : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ !!!! ومعناها : كونوا معنا !!! تعالوا معنا !!!

لا ، نحن نقول : تعالوا إلى كلمة سواء بيننا وبينكم ألَّا نتبع إلا كتاب ربنا وسنة نبينا محمد ﷺ . القائل رب العزة : ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ﴾ (الحشر : ٧) ، والقائل نبينا محمد ﷺ كما في صحيح مسلم في حجة الوداع : " إني تارك فيكم ما ان اعتصمتم به لن تضلوا كتاب الله ... ")) [١٥] .

واته : برايان داوايان ليٚكردم كه ئامۆژگاريەك ئاراستەى ئەهلى سننه بكەم لە عيٚراق ، ئەوەش كە من ئامۆژگاريان پيٚبكەم ئەوەيە : ... (**ئامۆژگارى پيٚنجەمم بۆيان ئەوەيە كە**) : دواى ئەمە دوور بكەونەوە لە ئاشوب و فيتنەكان ، و خاوەن فيتنەكان ، بەلٚى چونكە پيٚغەمبەرى خوا ﷺ ئاگادارى كردووينەتەوە لە ئاشوب هەروەكو فەرموويەتى : نزيكە واى ليٚبيٚت كە باشترين ماڵ و سامانى موسلٚمان ئەوە بيٚت كە بڕكە مەڕيٚك بيٚت بەدوايدا بە شاخ هەردەدا دەڕوات ، و بەدواى لەوەڕدا دەگەڕيٚت ، ئايينەكەى ڕزگار دەكات لە ئاشوب ، و فيتنە ، وە پيٚغەمبەرى خوا ﷺ هەروەكو لە (سنن أبي داود) دا هاتووە فەرموويەتى : خۆش حاڵ و

---

[١٥] (شريط : نصيحتي لأهل السنة في العراق للشيخ العلامة مقبل بن هادي الوادعي) .

خۆش بەخت ئەو کەسەیە کە لە فیتنە پارێزراو بێت ، خۆش حاڵ و خۆش بەخت ئەو کەسەیە کە لە فیتنە پارێزراو بێت ، خۆش حاڵ و خۆش بەخت ئەو کەسەیە کە لە فیتنە پارێزراو بێت ، وە ئەوەش تووشی ئاشوب بوو و ئارامی گرت ئای چەند پاداشتی هەیە !

بەڵێ ، لەو ئاشوبانەش ئەو حزب و ئەو کۆمەلە بلاوبوانەیە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ .

وە پێغەریشمان محمد ﷺ فەرموویەتی : جولەکەکان بوون بە حەفتا و یەك گروپ و کۆمەڵەوە ، و خاچ پەرستانیش بوون بە حەفتاو دوو گروپ و کۆمەڵەوە ، وە ئەم ئومەتەش دەبێت بە حەفتا و سێ گروپ و کۆمەڵەوە ، هەمووی لە دۆزەخدایە جگە لە یەکێکیان نەبێت ، ووترا : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ کێن ئەوانەی کە ڕزگاریان دەبێت ؟ فەرمووی : (الجماعة) ەیە ، واتە : کۆمەڵی موسڵمانان ، بیگومان موسلمانان یەك کۆمەلن ، خوای پەروەردگار لە کتیبە پیرۆزەکەیدا فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، هەمووتان ، ئەوەش نالێین هەروەکو حزبیەکان دەیڵێن !! هەموویان بەیاننامەکانیان بەمە دەست پێ دەکەن : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ !!!! واتاکەشی لای ئەوان ئەوەیە : واتە لە گەڵماندا بن !!! وەرن لە گەڵماندا !!!

نەخێر ئێمە دەڵێین : وەرن با كۆبینەوە لە سەر ووتەیەك كە یەكسانە لە لای ئێمە و ئێوەش ، ئەویش ئەوەیە كە شوێنی جگە لە كتێبەكەی پەروەردگارمان و سوننەتی پێغەمبەرەكەمان ﷺ نەكەوین ، ووتەی خوای پەروەردگار و بەتوانایە كە فەرموویەتی : ﴿ وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانتَهُوا ﴾ ، وە پێغەمبەری خوایە ﷺ كە لە (صحيح) ی (مسلم) دا و لە حەجی ماڵئاواییدا فەرموویەتی : دووشتم لە ناوتاندا بەجێ هێشتووە لە پاش خۆم هەرگیزگومڕا نابن ئەگەر دەستیان پێوە بگرن ، كە ئەوانیش كتێبەكەی خوای پەروەردگار و سوننەتەكانم ... .

وە هەمان واتای لە ووتەیەكی تریدا دووپات كردووەتەوە كە فەرموویەتی : ((**وَمِنْ فِتَنِ آخر الزمان : كَثْرَةُ الجماعات الإسلامية واختلافها** ...)) [١٦] ، واتە : یەكێك لە فیتنە و ئاشوبەكانی ئاخر زەمان بریتییە لە : زۆربوونی كۆمەڵە ئیسلامییەكان و جیاوازی نێوانیان .

دووەم : وە بەڕێزیان پرسیارێكی تری هەر لەم بارەیەوە لە لایەن موسڵمانانی كوردستان ئاراستەكراوە كە ئەمە دەقەكەیەتی : ((سؤال ٦ : **هل هذه الفرق المعاصرة كالإخوان والنهضة والسرورية وغيرها تعد من الفرق الخارجة عن جماعة المسلمين (أهل السنة والجماعة) أم أنها من فرقة الناجية ؟ وجودها شرعي والمبايعين بها هم من أهل السنة** ؟)) ، واتە : ئایا ئەم فیرقە

---

[١٦] المخرج من الفتنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي رحمه الله ص : (٧٠) .

هاوچـەرخانە وەكـو : (الإخـوان) ، و (النهضـة) ، و (السـرورية) ، و جگـە لەوانەشە لە ڕیزی ئەوانە دەژمێردرێن کە لە کۆمەڵی موسڵمان (أهل السنة والجماعة) دەرچـوون یـان لـە کۆمـەڵێ ڕزگـاربوون ؟ بوونیـان شـەرعیە و بەیعەت پێدەرانیان لە ئەهلی سوننەن ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : ((**أقـول هذه الفرقة وغيرها لا تُعَدُّ من أهل السنة ولا كرامة** ، بقي الحكم على الأفراد ؛ لا نستطع أن نحكم على فرد من الأفراد في أنه خارج عن الفرقة الناجية ، فربما يكون جاهلاً لايفرق ، [**فأما**] **الـرأس الـذي يفرق دعـوة الأخوان المفلسين أوالـدعوة السرورية أو** ... **دعوة الجماعات الأخـرى التي هي مخالفة لسنة ، ويدعـوا إليها وينتسب إليهـا ، نسـتطيع ان نقـول : أنـه ليس من الفرقة الناجيـة** ، والله المستعان)) [١٧] ، واتـە : دەڵێم ئەم فیرقانە و جگە لەمانەش لە ئەهلی سوننە و جەماعە ناژمێردرێن ، و هیچ ڕێزێکیان نیە ، بەڵام دەمێنێتەوە حوکم دان لە سەر تاکەکان ، ناتوانین حوکم بدەین لـە سـەر تاکێـك لـە تاکـەکان بـەوەی کـە لـە کۆمـەڵی ڕزگـاربوو دەرچـووە ، چونکە لەوانەیە نەزان بێت ، و جیاوازی نەکات ، بەڵام سەبارەت ئەوانەی بانگەشەی (الأخوان المفلسين) یان (الدعوة السرورية) ، یـان کۆمەڵـەکانی تـر جیادەکەنەوە ، کـە کۆمـەڵانێکن پێچـەوانەی سوننەتن ، و بانگەشەشی بۆ دەکات ، و خۆی دەتا پاڵ ، ئەوا دەتوانین بڵێن : ئەوە لە کۆمەڵی ڕزگاربوو نیە ، خوای پەروەردگاریش پشت و پەنایە .

---

[١٧] (شريط : التبيان في أجوبة أسئلة أهل كوردستان : للشيخ مقبل بن هادي الوادعي) .

سـێیەم : وە لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا کە تێیدا هاتووە : ((**هل جماعة الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين من أهل السنة والجماعة أو لا** ؟)) ، واتە : ئایا کۆمەڵی (الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين) بەشێکن لە ئەهلی سوونە و جەماعە یان نا ؟

فەرموویەتی : ((**أمَّا جماعة الإخوان والتبليغ والقطبيين ، فالأولى أنْ يُحكمَ على مناهجهم ، فمناهجهم ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة [أي : الفرقة الناجية]** ، أمَّا الأفراد فأنتم تعرفون أنَّ بعض الناس مُلَّبسٌ عليه ويكون سلفياً ويأتونه من باب نصر دين الله ويمشي معهم لا يدري ما هم عليه ، فهم خليط ، الأفراد خليط لا يُستطاع الحكم عليهم بحكم عام ، لكن المناهج ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة)) [١٨] .

واتە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين) چاکتر وایە کە بڕیار و حوکم بدرێت بە سەر پەیڕە و بەرنامەکانیاندا ، جا پەیڕەویان پەیڕەی ئەهلی سوننە و جەماعە [واتە : کۆمەڵی ڕزگاربوو] نیە ، بەڵام تاکەکانیان ئێوە دەزانن کە هەندێك لە خەڵکی لێی تێك دراوە و خەڵەتێنراوە و بێ ئاگایە لە پەیڕەوەکانیان و لەوانەیە سەلەفیش بێت و ئەوان بۆی دێن و هەڵی دەخەڵەتێنن لە ڕێگای سەرخستنی ئاینی خوای

---

[١٨] شريط : (الأسئلة السُّنية لعلامّة الديار اليمنية) نقلاً عن كتاب (حوار هادئ مع إخواني ، ص : ٣٤ ـ ٣٥) .

پـەروەردگارەوە و ئـەویش شـوێنیان دەکـەوێت و لـە گەڵیانـدا دەڕوات و نازانێت ئەوانیش لە سەر چ پەیڕەوێکن .

ئەندامـەکانیان تێکـەڵن ، بۆیـە ناتوانرێـت بڕیـار و حـوکمێکی گشـتی بدرێت بە سەریاندا ، بەڵام پەیڕەوەکان پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعـە نیە .

چوارەم : وە لە پرسیارێکدا . کە لە بەڕێزیان کرا . سەبارەت بە ڕای زانایانی ئەهلی سوننە دەربارەی پەیڕەوی کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، و حزبی (التحرير) دا هاتووە کە : ((**ما هو موقف أهل السنَّة والجماعة من الإخوان المسلمين وحزب التحرير ؟! بيّنوا لنا وجه انحرافهم** ، وجزاكم الله خيرًا ؟)) ، واتە : هەڵوێستی ئەهلی سوننە و جەماعە چیە لە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، و حزبـی (التحرير) ؟ لـە گـەڵ ڕوونکردنـەوەی لادانـەکانیان ، خوای پەروەردگار پاداشتی خێرتان بداتەوە .

ئەویش . بەڕەحمەت بێت . بە ڕشکاوی فەرمووی : ((**موقف أهل السنَّة والجماعة من الإخوان المسلمين : أنّهم يحكمون على منهجهم بأنه منهج مبتدع ، وعلى أفرادهم بأنه من كان يعلم بالمنهج ويلتزم به ، فإنه مبتدع** ، ومن كان لا يعلم المنهج ، وهو يظن أنه ينصر الإسلام والمسلمين ، فيعتبر مخطئًا ... **فدعوة الإخوان المسلمين تعتبر نكبة على الدعوات** ؛ لأن أكبر أعدائها هم أهل السنَّة ، فهم يتحالفون مع الشيوعي والبعثي والناصري والعلماني والرافضي ، ولكن لا يمكن أن

يتعاونوا مع السّني ، فهو خطير وقد قال قائلهم : لو أن لي من الأمر شيئًا لبدأنا بكم يا أهل السنَّة قبل الشيوعية . وشاهد ذلك ما حصل لأهل (كُنَر) في أفغانستان ، الشيخ جميل ومن كان معه ، وأبادوا الدعوة وأفنوها في (كُنر) وذبحوا رجالها .

فدعوة الإخوان المسلمين نكبة على الدعوة ، دعوة سياسية فهم يأتون السّني بالوجه السني إذا احتاجوا إليه ، والبعثي بالوجه البعثي إذا احتاجوا إليه ، والشيوعي بالوجه الشيوعي)) [١٩] .

واتە : هەڵوێستی ئەهلی سوننە و جەماعە بەرامبەر بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ئەوەیە کە حوکم لە سەر پەیڕەوەکانیان دەدەن بەوەی کە پەیڕەوێکی داهێنراوە ، وە لە سەر تاکەکانیان بەوەی کە ئەوەیان کە پەیڕەوەکە دەزانێت و پابەند دەبێت پێیەوە ئەوا ئەویش بیدعەکارە ، و ئەو کەسەش کە پەیڕەوەکە ناناسێت ، وە گومانیشی وایە کە ئیسلام و موسڵمانان سەر دەخات ، ئەوا بە هەڵەکار دەژمێردرێت ... بەڕاستی بانگەشەی کۆمەڵێ (الإخوان المسلمين) بە کارەسات و بەڵا دادەنرێت بە سەر بانگەوازەکانەوە ، چونکە گەورەترین دوژمنیان ئەهلی سوننەیە ، ئەوەتا دەبینیت هاوپەیمانی دەکەن لە گەڵ (شيوعي) ، و (بعثي) ، و (ناصري) ، و (علماني) ، و (رافضي) یەکان ، بەڵام نابێت هاریکاری

---

[١٩] (شريط : أسئلة البريطانيين من مدينة بارمنغهام عن جمعية إحياء التراث وحزب التحرير) ، تم التسجيل في ٢١ شوال ١٤١٧ ، نقلا عن (تحفة المجيب على اسائلة الحاضر والغريب : السؤال ١٦٨) .

سوننەکان بکەن !!! بەڕاستی زۆر ترسناکە ، ئەوەتا یەکێکیان ووتوویەتی : ئەگەر شتێکم بەدەست ببایە ئەوا بەئێوەی ئەهلی سوننە دەستم پێدەکرد پێش شیوعیەکان ، بەڵگەی ئەوەش ئەوەبوو کە بۆ خەڵکی (کُنَر) لە (أفغانستان) دا ڕووی دا ، واتە : بۆ شێخ (جميل) ، و ئەوانەی کە لە گەڵیدا بوون ، دەبینیت بانگەشەیان لە ناودا و لە (کُنَر) دا مراندیان ، و پیاوەکانیان سەربڕین .

بۆیە ئەوە دووپات دەکەمەوە کە بەڕاستی بانگەشەی کۆمەڵێ (الإخوان المسلمين) بە کارەسات و بەڵا دادەنرێت بە سەر بانگەوازەوە ، و بانگەوازێکی ڕامیاریە ، دەبینیت بە ڕوویەکی سوننیانەوە دێن بۆ لای سوننەیەکان ئەگەر پێویستیان پێبێت !! و بۆ لای بەعسیش بە ڕوویەکی بەعسیانەوە ئەگەر پێویستیان پێبێت !!! وە بۆ لای شیوعیش بە ڕوویەکی شیوعیانەوە ئەگەر پێویستیان پێبێت !!!!

پێنجەم : هەروەها شێخ (مُقبل الوادعي) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە بونی موسڵمانان لە ڕیزەکانی هەریەك لە حزبی (التبليغ) ، و (الإخوان) ئەوە دووپات دەکاتەوە کە چونە ڕیزی ئەو دوو حزبە دروست نیە ، وخاوەنەکەی دەخاتە ڕیزی بیدعەکارانەوە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**أمَّا أن يَنظم إلى التبليغ ، أو الإخوان ، أو إلى غيرهم ، فهذه جماعات مُبتدَعة لا يَجوزُ أن يَنظم إليها**)) [٢٠] ، واتە : بەڵام سەبارەت بەوەی

[٢٠] (غارة الأشرطة : ١ / ٢٢٠ ـ ٢٢١) .

كـه بچـێته ڕيـزى (تـەبليغ) يـان (ئيخـوان) يـان جگـه لـه ئـەوان ، و پەيوەنـديان پێـوه بكـات ، ئـەوا ئـەم كۆمەڵانـه بيدعـه و داهێنـراون ، و دروست نيه بچێته ڕيزيانەوه و پەيوەنديان پێوه بكات .

شەشـەم : لـه وەڵامـى ئـەم پرسيارەشـدا كـه تێيـدا هـاتووه : ((**هـل الإخوان المسلمون يدخلون تحت مسمى الفرقة الناجية ، والطائفة المنصورة ، أهل السـنة والجماعـة منهجًـا وأفـرادًا أم لا** ؟)) ، واتـه : ئايـا كۆمـەڵى (الإخوان المسلمين) دەچنه ژێر ناوى كۆمەڵى ڕزگاربوو و سەرخراو ئەهلى سوننه و جەماعه ، وەكو كۆمەڵ يان وەكو تاكەكانيان ؟

فەرموويـەتى : ((**أمـــا المـنهج فمـنهج مبتـــدع مـــن تـأسيسـه ومـــن أول أمـــره ، فالمؤسس كـــان يطوف بالقبور وهـــو حسن البنا ، ويدعـــو إلى التقريب بين السنة والشيعة ، ويحتفل بالمـــوالد ، فالمـنهج من أول أمـــره منهج مبتـــدع ضـــال** .

أما الأفراد فلا نستطيع أن نجري عليهم حكمًا عامًا ، **فمن كان يعرف أفكار حسن البنا المبتدع ثم يمشي بعدها فهو ضال** ، ومن كان لا يعرف هذا ودخل معهم باسم أنه ينصر الإسلام والمسلمين ولا يعرف حقيقة أمرهم فلسنا نحكم عليه بشيء ، لكننا نعتبره مخطئًا ويجب عليه أن يعيد النظر حتى لا يضيع عمره بعد الأناشيد والتمثيليات ، وانتهاز الفرص لجمع الأموال)) [٢١] .

---

[٢١] (تحفة المجيب على اسائلة الحاضر والغريب : السؤال٧٧) .

واتە : سەبارەت بە پەیڕەویان پەیڕەوێکی بیدعەکارانەیە هەر لە یەکەم ڕۆژی دامەزرانیەوە ، و سەرەتای کاریان ، چونکە دامەزڕێنەر تەوافی بەدەوری گۆڕدا دەکرد ، کە حەسەن بەنایە ، وە بانگێشی نزیك بوونەوەی دەکرد لە نێوان سوننە و شیعەدا ، و ئاهەنگی دەگێڕا بە بۆنەی لە دایك بوونی پێغەمبەرەوە ﷺ ، کەواتە پەیڕەوەکە هەر لەسەرەتای کاری بیدعەکاری و گومڕایی بووە .

بەڵام سەبارەت بە تاکەکانی ئەوە ناتوانین حوکمێکی گشتی بەسەریاندا بدەین ، جا ئەو کەسەیان کە بڕۆچکەکانی حەسەن بەنای بیدعەکار بزانێت و لە گەڵیشیاندا بڕوات ئەوا ئەو کەسە بە گومڕا دەژمێردرێت ، وە ئەوەش کە ئەمە نازانێت و چووبێت لە گەڵیاندا بەناوی سەرخستنی ئیسلام و موسڵمانان ، و ڕاستیەکەیان نازانێت ئەوە ئێمە هیچ حوکمێکی بەسەردا نادەین ، بەڵام بە هەڵەی دەزانین ، و پێویستە لەسەری چاوێك بە خۆیدا بخشێنێتەوە بۆ ئەوەی هەموو تەمەنی بەفیڕۆ نەدات لە سرووت و تەمسیلیەکان و قۆستنەوەی هەلەکان بۆ کۆکردنەوەی پارە .

حەوتەم : وە کۆمەڵێك لە لاوانی سودان پێی دەفەرموون : ((الذي نراه أن قيام الأحزاب خطأ ، لكن إذا اضطر الإنسان لذلك ، مثل أن يكون في بلد لابد من قيام الأحزاب ، فلا بأس أن يكون حزبا ضد هذه الأحزاب المخالفة للإسلام ، ونحن كما نعلم الحزبيات محرمة ولكن نريد تفصيلا وبرهانا وحجة على ذلك ؟))

واتە : ئەوەی کە ئێمە دەیبینین ئەوەیە کە دامەزراندنی حزبەکان هەڵەیە ،

بەڵام ئەگەر مرۆڤ ناچار بوو بەو شتە ، وەكو ئەوەى كە لە وڵاتێكدا بێت پێویست بكات كە حزب دابمەزرێنێت ، ئەوا ئەو كاتە هیچیان لە سەر نیە حزبێك دروست بكەن دژبە ئەو حزبانەى كە پێچەوانەى ئیسلامن ، وە ئێمە هەروەكو دەزانین كە حزباەتى حەرامە بەڵام دەمانەوێت زیاتر بەڵگەكانمان بۆ ڕوون بكرێتەوە لە سەر ئەوە .

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا دەفەرموێت : ((المسلمون كلهم يجب أن يكونوا حزبا واحدا [كما قال تعالى] : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، ويقول : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .... [و] روى أبو داود في (سننه) من حديث محمد بن عمرو بن علقمة عن أبي سلمة عن أبي هريرة رضي الله عنه قال : قال رسول الله ـ صلى الله عليه وعلى آله وسلم ـ : " افترقت اليهود على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة ، وتفرقت النصارى على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة ، وتفترق أمتي على ثلاث وسبعين فرقة " .

وزاد في حديث معاوية رضي الله عنه وهو في (سنن أبي داود) و (مسند أحمد) : " كلها في النار إلا فرقة " قالوا : فمن هي يا رسول الله ؟ قال : " الجماعة " .

فهل أَذِنَ لنا الله بهذا التَّفَرُّق ؟! وهل كان هناك أحزاب في زمن النبي ـ صلى الله عليه وعلى آله وسلم ـ ؟! وفي زمن الخلفاء الراشدين ، وبني أمية ، وبني العباس ، وزمن الخلافة العثمانية ؟! ولعله حصل في آخر الخلافة العثمانية .

فهذا تقليد لأعداء الإسلام ، يقول النبي ـ صلى الله عليه وعلى آله وسلم ـ : " لتتبعن سنن من قبلكم ، حذو القذة بالقذة ، حتى لو دخلوا جحر ضب لدخلتموه ".

فالصحيح أن الحزبية تعتبر باطلة ، **وأنه لا يجوز لمسلم أن يدخل في الحزبية** ، بل نحن وجميع المسلمين من حزب الله إن شاء الله . وبعد ذلك ما الذي يُتَوَقَّع من هذه الحزبيات ، كل حزب يؤهل نفسه للوثوب على السلطة ، قتل وقتال ، وفتن كما هو مشاهد ؛ **فنحن نبرأ إلى الله ، ونعوذ بالله من الحزبية** ، **وإنني أحمد الله سبحانه وتعالى فقد أصبح الناس يكرهون هذه الحزبيات** ، ولا يريدون إلا الكتاب والسنة ، ومن دعا إلى الحزبية سقط من أعينهم . **وماذا عمل الحزبيون للإسلام** ؟ **الاعتراف بأعداء الإسلام** ؟!! **والمساومة بالإسلام** ؟!! **وهذا هو الذي حدث وحصل** !!)) [٢٢] .

واتە : هەموو موسڵمانان دەبێت یەك حزب بن ، هەروەكو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، **وە دەفەرموێت :** ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) .

وە (أبو داود) لە (سنن) دەكەیدا لە فەرموودەی (محمد بن عمرو بن علقمة) دەوە لە (أبو سلمة) و ئەویش لە (أبو هريرة) رضي الله عنه وە ، دەگێڕێتەوە كە فەرموویەتی : پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : " افترقت اليهود على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة ، وتفرقت النصارى على إحدى أو ثنتين وسبعين فرقة ، وتفترق أمتي على ثلاث وسبعين فرقة " .

---

[٢٢] (أسئلة الشباب السوداني للعلاّمة مقبل بن هادي الوادعي ـ رحمه الله ـ السؤال ١٨٧) .

وه له فەرموودەكەی (معاوية) دا رضي الله عنه ، كه له (سنن أبي داود) و (مسند أحمد) دا هاتووه زيادەيەكی گێڕاوەتەوه كه پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموويەتی : " كلها في النار إلا فرقة " قالوا : فمن هي يا رسول الله ؟ قال : " الجماعة " .

جا ئايا خوای پەروەردگار ڕێی پێداوين بەم پەرتەوازەييه ؟! وه ئايا له سەردەمی پێغەمبەری خوادا ﷺ چەندەها حزب هەبوونه ؟!!! يان له سەردەمی خەلافەتی ڕاشدين ، بەنی ئومەييه ، و بەنی عەباس ، و سەردەمی خەلافەتی عوسمانيدا هەبوون ؟! لەوانەيه له كۆتايی خەلافەتی عوسمانی بووبێت .

ئەمه . واته : حزبايەتی . لاسايی كردنەوەی دوژمنانی ئيسلامه ، پێغەمبەری خوا فەرموويەتی : " لتتبعن سنن من قبلكم ، حذو القذة بالقذة ، حتى لو دخلوا جحر ضب لدخلتموه " ، واته : شوێنی ڕێبازی ئوممەتانی پێش خۆتان دەكەون به هەموو شێوەيەك ، تەنانەت ئەگەر بڕۆنه كونی بزن مژەكێكەوه ئێوەش دەڕۆنه ناويەوه !!!

ئەوەی ڕاست بێت ئەوەيه كه حزبايەتی شتێكی ناڕەوايه ، و نابێت موسڵمان بڕواته ناو حزبايەتيەوه ، بەڵكو ئێمه و هەموو موسڵمانانيش له حزبی خوای پەروەردگارين . إن شاو الله . .

وه دوای ئەوەش چاوەڕوانی چی دەكرێت لەم حزبايەتيانه ، هەموو حزبێك خۆی ئامادە دەكات بۆ ئەوەی بڕواته سەر كورسی دەسەڵات ، به كوشتن و كوشتار ، به ئاشووب هەروەكو چۆن دەبينرێت ، بۆيه ئێمه

بەرین لێی لەلای خوای پەروەردگار ، و پەنای پێدەگرین لە حزبایەتی ، وە من شوکر و ستایشی خوای پەروەردگار دەکەم کە خەڵکەکە وای لێهاتووە ڕقیان لەم حزبایەتیانە بێتەوە ، و جگە لە قورئان و سوننەتیان ناوێت ، و ئەوەش کە بانگەشە بۆ حزبایەتی بکات بێ ڕێز دەبێت لە پێش چاویان . باشە حزبیەکان چیان بۆ ئیسلام کردووە ؟ دان نان بە دوژمنانی ئیسلام ؟! یان مساوەمە کردن یە ئیسلام ؟! هەر ئەوەشە کە ڕووی داوە !!!

هەشتەم : وە لە ووتەیەکی زێڕینیدا سەبارەت بەو بنەوایانەی کە حزبایەتی لە سەر داهەزراوە دەفەرموێت : ((**أركان الحزبية ثلاثة** : **التلبيس** ، **والخداع** ، **والكذب**)) [٢٣] .

واتە : بنەوا و کۆڵەکەکانی حزبایەتی سێن : چەواشەکاری ، و هەڵخەڵەتاندن ، و درۆدان .

نۆیەم : وە ئەم شێخە بەڕێزە هۆکاری پەرتەوازەیی و لاواز بوونی موسڵمانان دەگەڕێنێتەوە بۆ زۆری ئەم کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیانەی ئەمڕۆ

---

[٢٣] (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن . الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

، كه دەفەرموويّت : ((**نرى هذه الجماعات المعاصرة المتكاثرة سبب لفرقة المسلمين وإضعافهم**)) [٢٤] .

واتە : ئێمە ئەم هەموو كۆمەڵە هاوچەرخە زۆرانە بە هۆكارى پەرتەوازەيى موسڵمانان و لاواز بوونيان دەبينين .

دەيەم : وە لە بۆچوونێكى تريدا دەفەرموويّت : ((**نرى دعوة الإخوان المسلمين : غير قادرة وغير صالحة لإصلاح المجتمع " إذ قد أصبحت دعوة سياسية لا روحية** .

وأيضا دعوة مبتدعة " لأنها دعوة إلى مبايعة مجهول .

ودعوة فتنة " لأنها قائمة على جهل ، وسائرة على جهل)) [٢٥] .

---

[٢٤] (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن ـ الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) ، وانظر : (" هذه دعوتنا " لشيخ مقبل الوادعي : ضمن كتاب : ترجمة أبي عبد الرحمن مقبل بن هادي الوادعي بقلم صاحب الترجمة رحمه الله : ص))

[٢٥] (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن ـ الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) و انظر : (" هذه دعوتنا " لشيخ مقبل الوادعي : ضمن كتاب : ترجمة أبي عبد الرحمن مقبل بن هادي الوادعي بقلم صاحب الترجمة رحمه الله : ص) .

و قال : ((**أما دعوة أهل السنة فهم يهتمون بالعلم والتعليم ، وينكرون كل بدعة ، فنحن الآن ننكر البدع والحزبية ، لكن لا نكفر مسلمًا ، أنا أتحدى مَنْ يقول : إن أهل السنة ، أو إنني وعلماء**

واتـه : ئێمـه وا دەبیـنین کـه بانگـەوازی کۆمـەڵی (الإخوان المسلمين) نەتوانای هەیە نەش گونجاوە بۆ چاککردنەوەی کومەڵگا ، چونکە تەنها بوونەتە بانگەوازێکی ڕامیاری ، نەك ئایینی .

هـەروەها بانگـەوازێکی بیدعەکارانەیـە ، چـونکە بانگەشـە دەکـات بـۆ بەیعەت دان بە نادیار .

وە بـە بـانگـەوازی ئـاشـوبی دەزانـیین ، چـونکە لـە سـەر نـەزانیین ڕاوەستاوە ، وە لە سەر نەزانین دەڕواتـە ڕێـوە .

یانزەیـەم : وە شـێخ (حزبایـەتی) بـە هۆکـاری کـەڕی و کـوێری موسڵمانان بە رامبەر بە ڕەوایی داناوە ، هەروەك فەرموویەتی : ((**الحزبيةُ تَمْسَخُ** ، **والحزبيةُ تُعْمي وتَصُمُّ** ، **فلا تركن إلى حزبي أن ينصر الله به الإسلام ، حتى ولو فعل شيئًا " فسيفعله من أجل أن يجتمع الناس حوله** !!!)) [٢٦] .

واتـه : حزبایەتی مرۆڤەکان دەگۆڕێت بۆ خراپ ، حزبایەتی مرۆڤ کوێر و کەڕ دەکات ، بۆیە هەرگیز متمانە مەکە سەر کەسێکی حزبی کە خوای

السنة الأفاضل يكفرون مسلمًا !!!)) (كتاب : رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه) ص ١١٠ . ١١١ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن – الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

[٢٦] (كتاب : رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه) ص ١١٠ . ١١١ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن – الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

پەروەردگار ئیسلام بەهۆیەوە سەربخات ، تەنانەت ئەگەر هەر شتێکیش بکات ، ئەوا بۆ ئەوە دەیکات کە خەڵکەکە لە دەوری کۆبێتەوە !!

دووانزەیەم : وە سەبارەت بە چۆنێتی هەڵسوکەوتی سەلەفیەکان ، لە گەڵ کۆمەڵی ئیخوان و سروری و تەبلیغیەکان ئەم پرسیارەی ئاراستە کرا : ((عندنا الإخوان والسرورية وجماعة التبليغ كثيرون ، والسلفيون قليلون ، فكيف يتعامل السلفيون مع هؤلاء الجماعات ؟)) ، واتە : ئێمە ئیخوان و سروری و کۆمەڵی تەبلیغمان لەلایە بەزۆری ، لە گەڵ سەلەفیەکانیش بەڵام سەلەفیەکان کەمن ، جا نازانم سەلەفیەکان دەبێت چۆن مامەڵە بکەن لە گەڵ ئەو کۆمەڵانەدا ؟

بەڕێزیشیان . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمووی : ((**تقدم التنبيه على ذلك ، وهو الإبتعاد عنهم ،** وأما جماعة التبليغ فأنصح باقتناء كتاب الشيخ الفاضل حمود التويجري . رحمه الله . (القول البيليغ في التحذير من جماعة التبليغ) [٢٧] .

واتە : لە پێشتر ئاماژەمان پێکرد ، کە مامەڵەکە بریتیە لە دووورکەوتنەوە لێیان ، بەڵام بەتایبەت کۆمەڵی تەبلیغەوە ئامۆژگاری ئەوە دەکەم بە هەوڵدان بۆ بەدەست هێنانی

---

[٢٧] (مجموع فتاوى علماء السنة الصادرة في التحذير من الفرق والأحزاب والجماعات المعاصرة : لأبي عبدالرحمن المصري : ص ٣٧) .

پـــەرتۆكى شـێى بـەرێز (حمود التويجري) . بـــە ڕەحمـەت بێـت . لـــە ژێـر ناونيشانى (القول البيليغ في التحذير من جماعة التبليغ) .

سـيانزەيەم : وە لـە فەتوايـەكى تريـدا كـە سـەبارەت بـە حزبيـەك لێـى كراوە ، چەند هۆكارێكمان بۆ دەخاتەڕوو بـــۆ بيدعەكـاربـــوونى كەسێك ، و حوكم دان لـە سـەرى ، كـــە ئەمـــە دەقـى پرسيارەكەيە : ((**هـل عبـدالرحمن عبدالخالق مبتدع** ؟)) ، واتە : ئايا (عبدارحمن عبدالخالق) بيدعەكارە ؟

ئەويش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەلامدا فەرمووى : ((**نعم مبتـدع** ، **مـادام يـدعو إلى الحزبيـة** ، ورب العزة يقول : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ... **فالتعصب لهـذه الحزبيـات السـاقطة يعتـبر بدعـة** ، وكذلك محاربته لإخوانه من أهل السنة وتنقصه لهم ، ... ، **والـذي ينكـر علـى أهـل السـنة لا يقولون بالعمل الجماعي ، فهو صاحب هوس ، وإلا فمن الذي ينكر العمل الجماعي** ؟!! ورب العزة يقول في كتابه الكريم : ﴿ وَتَعَاوَنُواْ عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلاَ تَعَاوَنُواْ عَلَى الإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾ (المائدة : ٢) ، والنبي يقول : " المؤمن للمؤمن ... بعضا " ، **لكـن في حـدود الكتاب والسنة** ، ...)) [٢٨] .

واتە : بەڵێ بيدعەكارە ، مادام بانگەشە بۆ حزبايەتى دەكات ، خواى بەتوانا و دەسەڵات فـەرمـوويـەتى : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ ... بـۆيـە دەمارگيرى بـۆ ئـەم حـزبايەتيە بێ نرخ و كەوتووانە بە بيدعە

---

[٢٨] (تحفة المجيب على أسئلة الحاضر والغريب) (نقلا عن : (مجموع فتاوى علماء السنة الصادرة في التحذير من الفرق والأحزاب والجماعات المعاصرة : لأبي عبدالرحمن المصري : ص ٤٢ . ٤٣) .

دادەنرێت ، و هەروەها دژایەتی کردنی بۆ برایانی لە ئەهلی سوننە و بێڕێزی کردنی بۆیان ، ... ، وە ئەو کەسەش کە تانە دەدات لە ئەهلی سوننە بەوەی کە کاری بەکۆمەڵ بە نادروست دەزانن ، ئەو کەسە خاوەن ئارەزووە ، ئەگەرنا کێیە کاری بەکۆمەڵ ڕەت دەکاتەوە ؟! لە کاتێکدا خوای بەدەسەڵات و بەتوانا لە قورئانە پیرۆزەکەیدا فەرموویەتی : ﴿ وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ ﴾ ، پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : " المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضهم بعضا " .

❑ فتوی شێخ و زانانە گەورە (د . صالح الفوزان) :

یەکەم : پرسیار لە شێخ و زانانەی گەورە (د . صالح الفوزان) کرا سەبارەت بەوەی کە حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان لافی لێدەدەن ، کە گوایە حزبایەتی پەیڕەوێکی ئیسلامیە ، و پێچەوانەی ئایین نیە !! کە ئەمە دەقی پرسیارەکەیە : ((فضيلة الشيخ ؛ إضافة لحالة التردي ، تعيش الأمة الإسلامية حالة اضطراب فكري خصوصاً في ما يتعلق بالدين ، فقد كثرت الجماعات والفرق الإسلامية التي تدعي أن نهجها هو النهج الإسلامي الصحيح ، الواجب الاتباع !!! حتى أصبح المسلم في حيرة من أمره أيها يتبع وأيها على الحق ؟)) ، واتە : شێخی بەڕێز : سەرەرای خراپی بارودۆخەکە ، دەبینین ئوممەتی ئیسلامی لە بارودۆخێکی شڵەژاوە ڕۆشنبیریدا دەژێت ، بەتایبەت لە بواری ئایینیەوە ، ئەوەتا دەبینیت کۆمەڵ و فیرقەیەکی ئیسلامی زۆر بوونە ، و هەریەکەشیان لافی ئەوە لێدەدات کە پەیڕەوی ئەویان پەیڕەوی ئیسلامی دروستە ، و شوێنکەوتنی پێویستە ، گەشتووەتە ئەوەی کە موسڵمان تووشی

سەرلێشوان بووە لە كاريدا ، نازانێت شوێنى كامەيان بكەوێت ، و كامەيان لە سەر ڕەواييە ؟!!

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**التفرق ليس من الدين ، لأن الدين أمرنا بالاجتماع وأن نكون جماعة واحدة وأمة واحدة على عقيدة التوحيد وعلى متابعة الرسول الله** ﷺ ، يقول تعالى : ﴿ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴾ (الأنبياء : ٩٢) . ويقول تعالى : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعاً وَلا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، وقال سبحانه وتعالى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعاً لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، **فديننا دين الجماعة ودين الألفة والاجتماع ، والتفرق ليس من الدين ، فتعدد الجماعات هذه ليس من الدين ، لأن الدين يأمرنا أن نكون جماعة واحدة** ، والنبي ﷺ يقول : " المسلم للمسلم كالبنيان يشد بعضه بعضاً " ، ويقول : " مثل المؤمنين في توادهم وتراحمهم وتعاطفهم كمثل الجسد الواحد " ، فمعلوم أن البنيان وأن الجسد شئ واحد متماسك ليس فيه تفرق ، لأن البنيان إذا تفرق سقط ، كذلك الجسم إذا تفرق سقط ، كذلك الجسم إذا تفرق فقد الحياة ، فلا بد من الاجتماع وأن نكون جماعة واحدة أساسها التوحيد ومنهجها دعوة الرسول ﷺ ومسارها على دين الإسلام ، قال تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **فهذه الجماعات وهذا التفرق الحاصل على الساحة اليوم لا يقره دين الإسلام** ، بل ينهى

عنه أشد النهي ويأمر بالاجتماع على عقيدة التوحيد وعلى منهج الإسلام جماعة واحدة وأمة واحدة كما أمرنا الله سبحانه وتعالى بذلك .

والتفرق وتعدد الجماعات إنما هو من كيد شياطين الجن والإنس لهذه الأمة ، فما زال الكفار والمنافقون من قديم الزمان يدسون الدسائس لتفريق الأمة ، قال اليهود من قبل : ﴿ آمِنوا بالذي أُنزِلَ عَلى الذِينَ آمَنُوا وَجْهَ النَهَارِ واكفُرُوا آخِرَهُ لَعَلهُمْ يَرْجِعُون ﴾ أي يرجع المسلمون عن دينهم إذا رأوكم رجعتم عنه ، وقال المنافقون : ﴿ لا تُنْفِقُوا عَلى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ الله حَتى يَنْفضُوا ﴾ ﴿ والذينَ اتخَذوا مَسْجداً ضِرَاراً وكُفْراً وَتَفْرِيقاً بينَ المؤمنين ﴾

أقول : **وفي الجملة فعلماء الإسلام وعلماء السنة في السابق واللاحق لا يجيزون هذا التفرق ولا هذا التحزب ولا هذه الجماعات المختلفة في مناهجها وعقائدها ؛ لأن الله قد حرم ذلك وكذلك رسوله ﷺ ، والأدلة كثيرة وقد سبق سردها في مواطنها**)) [٢٩] .

واتە : تەفریقە لە ئایینـدا نیە ، چونکە ئایین فەرمانی پێکردووین بەوەی کە کۆبین و یەك کۆمەڵ و یەك ئوممەت بین ، لە سەر بیروباوەڕی یەکخوپەرستی و شوێنکەوتنی پێغەمبەر ﷺ ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إنَّ هَذه أُمَّتُكم أُمَّةً وَاحدَةً وَأنا رَبُّكم فَاعبُدُون ﴾ ، وە خوای بەرز و بڵند فەرموویەتی : ﴿ وَاعتَصِمُوا بحبلِ اللَّه جَميعاً وَلا تَفرَّقُوا ﴾ ، وە پاك و بێگەرد فەرموویەتی : ﴿ إنَّ الذينَ فَرَّقُوا دينهم وكَانُوا شِيَعَاً لستَ مِنْهُم في شَيْءٍ إنَما أَمْرُهُم إلى الله ثُمَّ ينبئهم بِمَا

---

[٢٩] (انظر ص (٤٤.٤٥) من كتاب مراجعات في فقه الواقع السياسي والفكري للدكتور الرفاعي).

كانوا يَفعَلُون﴾ ، وە بزانن کە ئایینەکەی ئێمە ئایینی کۆمەڵ بوون و ئایینی هۆگری و کۆبوونەوەیە لە گەڵ یەك ، تەفریقەش لە ئایینداا نیە ، جا ئەم فرە کۆمەڵیە لە ئایین نیە ، چونکە ئایین فەرمانمان پێدەکات بەوەی کە یەك کۆمەڵ بین ، پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : موسڵمان بۆ موسڵمان وەکو بنیاتێکە بەشەکانی یەکتر پتەو بکەن ، وە فەرموویەتی : نموونەی موسڵمانان لە خۆشەویستی و ڕەحم و بەزەیی هاتنەوەیان بەیەکتر وەکو یەك جەستە وان ، ئاشکراشە کە بنیات و جەستە یەك شتی پەیوەستن بەیەکەوە و تەفریقەیان تێدا نیە ، چونکە بنیات ئەگەر کە تەفریقەی تێکەوت دەکەوێت ، هەروەها جەستەش ئەگە تەفریقەی تێکەوت دەکەوێت ، بەهەمان شێوەش جەستە ئەگەر تەفریقەی تێکەوت ژیان لە دەست دەدات ، بۆیە کۆبوونەوە پێویستە ، و دەبێت یەك کۆمەڵ بین ، کۆمەڵێك کە بنەواکەی یەکخواپەرستی بێت ، پەیڕەوی بانگەشەکەی پێغەمبەر بێت ﷺ ، ڕێڕەوەکەی لە سەر ئاینی ئیسلام بێت خوای بڵند و باڵا دەست فەرموویەتی : ﴿ وأنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فاتَّبعوهُ وَلا تتبعُوا السُبُلَ فَتَفَرَّقَ بكم عَن سَبِيْلِه ذَلِكم وَصَّاكم به لعَلكم تَتَّقون﴾ ، بۆیە ئەم کۆمەڵانە و ئەم تەفریقەیەش کە لە ڕۆژگاری ئەم ڕۆدا نراوەتەوە لە گۆڕەپانەکەدا ، ئایینی ئیسلام ڕازی نیە لە سەری و ئیقراری ناکات ، بەڵکو زۆر بەتووندی یاساغی لێدەکات ، و فەرمان دەکات بە کۆبوونەوە لە سەر بیروباوەڕی یەکخواپەرستی و لە سەر

پـەیڕەوی ئیسـلام ، بـە یـەك کۆمـەڵ و یـەك ئوممـەت ، هـەروەکو خـوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووین بەوە .

تەفریقە و فرە کۆمەڵی تەنها لە تەڵەکەی شەیتانەکانی جنۆکە و مرۆڤە بۆ ئەم ئوممەتە ، بەردام بێ باوەڕان و دووڕوان لە دێری زەمانەوە دەست دەخەنە کاروباری موسڵمانانەوە بۆ ئەوەی تەفریقە لەم ئوممەتەدا بنەنەوە ، هەروەکو خوای پەروەردگار سەبارەت بە جولەکە فەرموویەتی کە لە پێشدا دەیانووت : ﴿ آمِنوا بالذي أنزلَ عَلى الذِيْنَ آمَنُوا وَجْهَ النَهَارِ واكفرُوا آخِرَهُ لَعَلهُمْ يَرْجعُون ﴾ ، واتە : بۆ ئەوەی موسڵمانان لە ئایینەکەیان پاشگەز ببنەوە کە ئێوە دەبینن پاشگەز دەبنەوە ، وە سەبارەت بە دووڕوان فەرموویەتی : ﴿ لا تُنْفِقُوا عَلى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ الله حَتّى يَنْفضُوا ﴾ وە فەرموویەتی : ﴿ والذينَ اتخَذوا مَسْجداً ضِرَاراً وكُفْراً وَتَفْريقاً بينَ المؤمنين ﴾ .

لە کۆتاییدا دەڵێم : بە شێوەیەکی گشتی زانایانی ئیسلام ، و زانأیانی سوننە پێشینان و پاشینانیشیان ئەم تەفریقە و حزبایەتیە بەدروست نازانن ، و نەش ئەم کۆمەڵە جیاوازانە لە پەیڕەو و بیروباوەڕیاندا بەدروست نازانن ، چونکە خوای پەروەردگار ئەوەی حەرام قەدەغە کردووە ، هەروەها پێغەمبەرەکەشی ﷺ بەڵگەکانیش زۆرن و لە پێشیشدا و لە شوێنی خۆیدا هەندێکیمان باس کردووە .

دووەم : وە سەبارەت بەوەی کە ئایا دروستە کە ئەم حزب و کۆمەڵە ئیسلامیانە بدرێتە پاڵ ئیسلام ، یان بەوە وەسف بکرێن کە ئیسلامین ؟ پرسیاری لە بەڕێزیان کرا کە ئەمە دەقی پرسیارەکەیە : ((فضيلة الشيخ : **ما وجه صحة نسبة الجماعات الموجودة اليوم إلى الإسلام أو وصفهم بالإسلامية** ؟ **وما صحة إطلاق لفظ الجماعات عليهم وإنَّما جماعةُ المسلمين واحدة** كما في " حديث حذيفة " رضي الله عنه ؟)) ، واتە : ڕووی ڕاستێتی خۆدانەپاڵی ئەو (کۆمەڵانەی) کە لەم ڕۆژگارەدا هەن بۆ لای ئیسلام لە چی دایە یان وەسف کردنیان بەوەی کە (ئیسلامین) ؟ وە ئایا ڕاستە لەفزی (جماعات) یان بۆ بەکار بهێنرێت لە کاتێکدا کە (کۆمەڵی موسڵمانان) یەك کۆمەڵە ، وەك لە فەرموودەکەی (حذيفة) دا هاتووە خوای لێ ڕازی بێت ؟

بەڕێزیشیان لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا فەرمووی : ((الجماعات توجد في كُلِّ زمانٍ ومكان ، والفِرَق توجد في كُلِّ زمانٍ ومكان ، ليس في هذا الزمان فقط ، قال النبي ﷺ : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة ، وستفترقُ هذه الأمَّة على ثلاثٍ وسبعين فرقة كُلُّها في النار إلاَّ واحدة ... " ، فوجود الجماعات ووجود الفِرَق هذا أمرٌ معروف وأخبرنا عنه رسول الله ﷺ ، وقال ﷺ : " من يعش منكم فسيرى اختلافاً كثيراً ... " ، **ولكن الجماعة التي يجب السير معها والاقتداءُ بها والانضمام إليها : هي جماعةُ أهل السنة والجماعة الفرقةُ الناجية** ، لأنَّ الرسول ﷺ لمَّا بيَّنَ هذه الفِرَق قال : " كُلُّها في النار إلاَّ واحدة ، قالوا : من هي يا رسول الله ؟ قال : مَنْ كان على مثلِ ما أنا عليه

وأصحابي " **هذا هو الضابط ، فالجماعات إنَّما يجب اعتبار من كان منها على ما كان عليه الرسول ﷺ وأصحابهُ من السلف الصالح** [٣٠] ، واللهُ تعالى يقول : ﴿ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ (التوبة : ١٠٠) ، **فهؤلاء هُم الجماعة : جماعةٌ واحدة ليس هنا تعدد ولا انقسام** [٣١] **من أوّل الأمة إلى آخرها ، جماعة واحدة** : ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ (الحشر : ١٠) ، **هذه هي الجماعة من وقت الرسول ﷺ وإلى قيام الساعة ، وهُم أهل السنة والجماعة** [٣٢] ، **وأمَّا ما خالفها**

---

[٣٠] قال الشيخ محمد ناصر الدين الألباني ـ رحمه الله ـ ((كل الجماعات التي تدَّعي الانتساب إلى السلف ، إذا لم يعملوا بما كان عليه السلف ، فإنما هي دعوى يدعونها)) (من كتاب : فتاوى العلماء الأكابر ، لعبدالمالك الجزائري : ص ٩٨) .

[٣١] وقال الشيخ بكر أبو زيد ـ رحمه الله ـ : ((جماعة المسلمين على منهاج النبوة لا تقبل التشطير ولا التجزئة ، فالنبي ﷺ ثم أصحابه رضي الله عنهم ، كانت دعوتهم لتكوين جماعة المسلمين حاملة راية التوحيد ، (لا لجماعة من المسلمين) وأنم هم المسلمون ، وهم الطائفة المنصورة ، وهم الفرقة الناجية وهم السلف الصالح ، وهم من كان على مثل ما عليه النبي ﷺ وأصحابه ، وأمر بلزومهم ، ونهى عن مفارقتهم والشذوذ عنهم ، كما نهى عن تفرقهم)) (حكم الانتماء : ص ٦٠) .

[٣٢] وقال أيضا : ((أهل الإسلام ليس لهم سوى الكتاب والسنة ، والسير في الدعوة إليهما على مدارج النبوة ، وهم كما وصفهم النبي ﷺ بقوله : (من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي) ، وهم الذين سماهم ﷺ : الجماعة وهم الطائفة المنصورة ؛ كما وصفهم النبي ﷺ بذلك ، وهم الفرقة الناجية

من الفِرَق والجماعات فإنَّها لا اعتبارَ بها وإنْ تسمَّت بالإسلامية أو تسمَّت بجماعة الدعوة أو غير ذلك ، فكل ما خالفَ الجماعة التي كان إمامها الرسول ﷺ وما كان على ما كانَ عليه الرسول ﷺ وأصحابهُ فإنَّها من الفِرَق المُخالفة المُتفرقة التي لا يجوزُ لنا أنْ ننتمي إليها أو ننتسب إليها ، فليس عندنا انتماء إلا لأهل السنة والتوحيد : ﴿اهدِنَا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ﴾ **والذين أنعمَ اللهُ عليهم بيَّنهم في قوله** : ﴿وَمَن يُطِعِ اللّهَ وَالرَّسُولَ فَأُوْلَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاء وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾ (النساء : ٦٩) ، **فالجماعة التي اتخذت منهجها كتابَ الله وسنة رسولهِ ﷺ وعَمِلَتْ بقولهِ ﷺ : " فإنَّهُ من يعش منكم سيرى اختلافاً كثيراً ، فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين من بعدي تمسكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ ، وإياكم ومُحدثات الأمور ... "** [٣٣] **هؤلاء هُم الجماعة المعتبرة ، وما عداها من الجماعات فإنَّها لا اعتبارَ بها ، بَلْ هي جماعات مُخالفة ، وتختلفُ في بعدها**

، كما وصفهم النبي ﷺ بذلك لما ذكر الفرق الضالة ، وهم المنتسبون لسنته وطريقته ، وهم السلف الصالح . ومن هنا : لما ظهرت البدع والأهواء المضلة ، قيل لمعتقدهم : السلفي ، أو العقيدة السلفية)) (حكم الانتماء : ص :١١٢ ـ ١١٣) .

[٣٣] (رواه الإمام أحمد في " مسنده " (٤/١٢٦، ١٢٧) ، ورواه أبو داود في " سننه " (٤/٢٠٠) ، ورواه الترمذي في " سننه " (٧/٣١٩، ٣١٠) ؛ كلهم من حديث العرباض بن سارية رضي الله عنه) .

عن الحق وقربها من الحق ، ولكن كُلُّها تحت الوعيد : " كُلُّها في النار إلاَّ واحدة " ، نسألُ اللهَ العافية والسلامة)) [٣٤] .

واتە : چەندەها كۆمەڵ لە هەموو سەردەمێك و شوێنێكدا بوونيان هەبووە و هەيە ، و فيرقەكان بوونيان هەيە لە هەموو سەردەمێك و شوێنێكدا ، نەك تەنها لەم سەردەمەدا ، پێغەمبەرى خوا ﷺ فەرموويەتى : جوولەكەكان پارچە پارچە بوون بۆ (٧١) حەفتاويەك فيرقەوە ، و خاچ پەرستانيش پارچە پارچە بوون بۆ (٧٢) حەفتاودوو فيرقە ، و ئەم ئوممەتەش پارچە پارچە دەبێت بۆ (٧٣) حەفتاوسێ فيرقە ، هەمووى لە ئاگردايە تەنها يەك فيرقەيان نەبێت ، جا هەبوونى چەندين كۆمەڵ و هەبوونى چەندين فيرقە ئەمە شتێكى زانراوە و پێغەمبەرى خوا ﷺ هەواڵى پێ داوين ، وە فەرموويەتى : هەر كەسێك لە ئێوە بژێت ئەوا جياوازيەكى زۆر دەبينێت ... ، بەڵام ئەو كۆمەڵەى كە پێويستە لە گەڵيدا بڕۆيت و چاوى لێ بكەيت و لەگەڵيدا ببيت و پەيوەندى پێوە بكەيت بريتيە لە كۆمەڵى (ئەهلى سوننە و جەماعە) (كۆمەڵى ڕزگار بوو) ، چونكە پێغەمبەر ﷺ كاتێك ئەم فيرقانەى ئاشكرا كردەوە فەرمووى : هەموويان لە ئاگردان تەنها يەك دانەيان نەبێت ، ووتيان : ئەى پێغەمبەرى خوا ﷺ ئەو كۆمەڵە ڕزگار بووە كێن ؟ ئەويش فەرمووى : ئەوانەن كە لە

---

[٣٤] (تمَّ تفريغ هذا الفتوى من إحدى أشرطة " تسجيلات منهاج السنة النبوية " بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين " الوجه الأول) .

سەر هاوشێوەی ئەوەن کە من و هاوەڵانمی لە سەرە ، ئا ئەمەیە پێوەر ، جا بۆ هەموو کۆمەڵەکان دەبێت ئەوەی تێدا ڕەچاو بکرێت کە لە سەر ئەوە بن کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لە سەر بووە ، لە سەلەفی صالح [٣٥] ، خوای بڵند و پایەبەرز فەرموویەتی : ﴿ وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَّضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ **ئا ئەوانە (الجماعة) تەنها یەك کۆمەڵن ، لێرەدا فرە حزبێتی نیە [٣٦] ، لە سەرەتای ئوممەتەوە تا کۆتاکەی یەك کۆمەڵن ، وەك خوای گەورە فەرموویەتی :** ﴿ وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴾ **، ئا ئەمە (الجماعة) لە سەردەمی پێغەمبەرەوە ﷺ تا هاتنی ڕۆژی قیامەت ، کە بریتین لە (ئەهلی سوننە و**

---

[٣٥] قال الشيخ محمد ناصر الدين الألباني ـ رحمه الله ـ ((كل الجماعات التي تدَّعي الانتساب إلى السلف، إذا لم يعملوا بما كان عليه السلف ، فإنما هي دعوى يدعونها)) (من كتاب : فتاوى العلماء الأكابر ، لعبدالمالك الجزائري : ص ٩٨) .

[٣٦] وقال الشيخ بكر أبو زيد ـ رحمه الله ـ : ((جماعة المسلمين على منهاج النبوة لا تقبل التشطير ولا التجزئة ، فالنبي ﷺ ثم أصحابه رضي الله عنهم ، كانت دعوتهم لتكوين جماعة المسلمين حاملة راية التوحيد ، (لا لجماعة من المسلمين) وأنم هم المسلمون ، وهم الطائفة المنصورة ، وهم الفرقة الناجية وهم السلف الصالح ، وهم من كان على مثل ما عليه النبي ﷺ وأصحابه ، وأمر بلزومهم ، ونهى عن مفارقتهم والشذوذ عنهم ، كما نهى عن تفرقهم)) (حكم الانتماء : ص ٦٠) .

جەماعە) [٣٧] ، بەڵام ئەو فیرقە و کۆمەڵانەی کە پێچەوانەی ئەوون . واتە : پێچەوانەی ئەهلی سوننە و جەماعەن . ئەوا هیچ نرخپێدانێکیان بۆ نیە ، ئەگەرچی ناوی خۆشیان بنەن (ئیسلامی) !!! یان ناوی خۆیان بنێن (کۆمەڵی بانگەواز) !!! یان جگە لەم ناوانەش ! جا ئەوەی پێچەوانەی (الجماعة) بێتەوە کە پێغەمبەری خوا ﷺ پێشەوایان بووە ، و ئەوەی کە لە سەر ئەوە بووە کە پێغەمبەری خوا ﷺ وهاوەڵانی لە سەری بووە ، ئا ئەوانە یەکێکن لە فیرقە پێچەوانە و پەرتەوازەکان کە دروست نیە بۆ ئێمە و حەرامە پەیوەندیان پێوە بکەین ، و نیسبەتی خۆمانی بدەینە پاڵ ، ئێمە هیچ پەیوەندیەکمان نیە تەنها بۆ ئەهلی سوننە و یەکخواپەرستی نەبێت ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿اهدِنَا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ﴾ ، وە خوای پەروەردگار ئەوانەی دیاری کردووە کە نیعمەتی خۆیی بە سەردا ڕشتوون ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿وَمَن يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَئِكَ رَفِيقًا﴾ ، جا ئەو

---

[٣٧] وقال أيضا : ((أهل الإسلام ليس لهم سوى الكتاب والسنة ، والسير في الدعوة إليهما على مدارج النبوة ، وهم كما وصفهم النبي ﷺ بقوله : (من كان على مثل ما أنا عليه وأصحابي) ، وهم الذين سماهم ﷺ : الجماعة وهم الطائفة المنصورة ؛ كما وصفهم النبي ﷺ بذلك ، وهم الفرقة الناجية ، كما وصفهم النبي ﷺ بذلك لما ذكر الفرق الضالة ، وهم المنتسبون لسنته وطريقته ، وهم السلف الصالح . ومن هنا : لما ظهرت البدع والأهواء المضلة ، قيل لمعتقدهم : السلفي ، أو العقيدة السلفية)) (حكم الانتماء : ص :١١٢ ـ ١١٣) .

کۆمەڵەیەی کە قورئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ کردووە بە پەیڕەو و بەرنامەی خۆی و کردەوەی دەکات بەووتەی پێغەمبەر ﷺ کە فەرموویەتی : هەر کەسێك لە ئێوە بژێت ئەوا جیاوازیەکی زۆر دەبینێت ، جا پابەند بن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە کاملۆ هیدایەت دراوەکانم لە دوای خۆم ، دەستی پێوە بگرن و قەپی لێ بگرن بە کاکیلەکانتان ، وە ئامان ووریای کارە داهێنراوەکان بن ... ئا ئەوانە بریتین لەو کۆمەڵەی کە حیسابی بۆ دەکرێت ، وە کۆمەڵانی تر جگە لەو هیچ حیسابێکیان بۆ ناکرێت ، بەڵکو ئەوانە کۆمەڵانێکی پێچەوانەن ، وە جیاوازن لە نێوان خۆیاندا بەپێی دوور و نزیکیان لە حەقەوە ، بەڵام هەموویان لە ژێر ئەو هەڕەشەیەدان کە لە فەرموودەکەدا هاتووە : هەموویان لە ئاگردان ، تەنها یەك کۆمەڵیان نەبێت . داواکارم لە خوای پەروەردگار تەندروستی و سەلامەتیمان پێ ببەخشێت .

سێیەم : پاشان ئەم پرسیارەی لێدەکرێت کە ((**ما حكم وجود أمثال هذه الفِرَق " كالتبليغ ، و الإخوان ، و حزب التحرير ، و غيرها في بلادنا خاصة ، و بلاد المسلمين عامة** ؟)) ، واتە : ئایا حوکمی بوونی ئەم فیرقانە چیە ، وەك (تەبلیغ) و (ئیخوان) و (تەحریر) و جگە لەمانەش لەم وولاتەی خۆماندا بە تایبەت و وولاتی موسڵمانانیش بە گشتی ؟

شێخ لە وەڵامیدا دەفەرموێت : ((**أمَّا هذه الجماعات الوافدة : فيجبُ أنْ لا نتقبلها لأنَّها تُريد أنْ تنْحرِفَ بنا أو تُفَرِّقَنا** ... **يجعل هذا تبليغي وهذا**

إخواني وهذا ما أدري كَيتْ ؟!! لماذا هذا التفَرُّق ؟! **هذا كُفْرٌ بنعمةِ الله سبحانهُ وتعالى** ! نحنُ على جماعة وعلى وحدة وعلى بَيِّنَةٍ من أمرنا ، فلماذا نستبدل الذي هو أدنى بالذي هو خَير ؟!! **لماذا نتنازل عمَّا أكرمنا اللهُ سبحانه وتعالى بهِ من الاجتماع والألفة والطريق الصحيح** ؟!! **وننتمي إلى جماعاتٍ ثُفَرِّقُنا وتُشَتِّتُ شَمْلَنا وتجعل العداوة بيننا** ؟!! **هذا كُفْرٌ بنعمةِ الله**)) [٣٨] .

واتە : بەڵام ئەم کۆمەڵانە کە لە دەرەوە هاتوون : ئەوا واجب و پێویستە ئێمە وەریان نەگرین و قەبوڵیان نەکەین چونکە دەیانەوێت لە ڕێی ڕاست لامان دەن و پارچە پارچەمان بکەن .. دەیانەوێت ئەمە بکەن بە (تەبلیغ) ی و ئەوی تر بکەن بە (ئیخوان)ی و ئەوی تر نازانم بکەن بە کێ ؟!! بۆچی ئەم تەفریقە و پارچە پارچەگەرێتی یە ؟! ئەمە کوفرە بە نیعمەتی خوای پاك و پایە بەرز ! ئێمە یەك کۆمەڵین و یەك ڕیزین و لە سەر ڕووناکین بۆ حاڵی خۆمان ، باشە ئیتر بۆ چی ئەوەی کە خێر و چاکە بیگۆڕینەوە بەوەی کە کەم و سوکە ؟!! بۆ چی دەست بەردار ببین لەوەی کە خوای پاك و پایە بەرز ڕێزی پێ لێناوین و کردوویەتی بە مایەی ڕێز لێنانمان لە کۆبوونەوە و یەك کۆمەڵی و نێوان کراوەی و خۆشەویستی و ڕێڕەوی ڕێگای ڕاست ؟! وە بچینە ڕیزی چەند کۆمەڵانێکەوە کە پارچە

---

[٣٨] (تمَّ تفريغ هذا الفتوى من إحدى أشرطة " تسجيلات منهاج السنة النبوية " بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين " الوجه الأول) .

پارچەمان بکات و شیرازەمان پەرتەوازە بکات و دوژمنایەتی بخاتە نێوانمانەوە! ئەمە کوفرە بە نیعمەتی خوای پەروەردگار !!

چوارەم : دوای ئەوەی کە زانیمان شێخ تەفریقە و حزبایەتی لە ئیسلام نازانێت ، و بەپێویستی دەزانێت کە موسڵمانان لێی دوور بن ، ئەمجارەیان پرسیاری ئەوەی لێدەکرێت کە ئایا ئەم حزب و کۆمەڵانە لە حەفتاو دوو کۆمەڵە گومڕاکەن یان نە ؟ ئەوەش بەم شێوەی خوارەوە کە لە پرسیارێکدا هاتووە : ((**هل هذه الجماعات تدخلُ في الاثنتين وسبعين فِرقة** ؟)) ، واتە : ئایا ئەم کۆمەڵانە دەچنە ڕیزی (٧٢) حەفتاودوو فیرقەکەوە ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرموویەتی : ((**نَعَم** ، **كُلُّ مَنْ خالفَ أهل السنَّة والجماعة ـ ممَنْ ينتسبُ إلى الإسلام ـ في الدعوة ، أو في العقيدة ، أو في شيءٍ من أصول الإيمان** : **فإنَّهُ يدخلُ في الاثنتين وسبعين فِرقة** ، **ويشملهُ الوعيد** ، **ويكونُ لهُ من الذم والعقوبة بقدر مُخالفتهِ**)) [٣٩] .

واتە : بەڵێ ، هەموو ئەوانەی کە پێچەوانەی (ئەهلی سوننە و جەماعە) دەکەن لەوانەی کە خۆیان دەدەنە پاڵ ئیسلام : لە بانگەواز کردندا یاخود لە بیروباوەڕدا یاخود لە شتێك لە بنەما و بنچینەکانی ئیماندا : ئەوا ئەوانە دەچنە ڕیزی ئەو (٧٢) حەفتاودوو فیرقە و تاقمانەوە ، وە هەڕەشەی خوا دەیان گرێتەوە ، وە سەرزەنشت دەکرێت و

---

[٣٩] الأجوبة المفيدة على أسئلة المناهج الجديدة ، للشيخ صالح الفوزان ص : (١٦) الطبعة الأولى ، ئەم کتێبە شوکر بۆ خوا هەمووی بە دەرس ووتراوەتەوە لە لایەن (مامۆستا عبدالکریم) دەوە ، و هەمووشی لەسەر (CD) تۆمارکراوە .

سزا دەدرێت و تۆڵەشی لێدەسێنرێتەوە بە گوێرەی سەرپێچی کردنەکەی .

لە بەر ئەوەی کە ئەم حزب و کۆمەڵانە لاڕێن و لە کۆمەڵی ڕزگاربوو نین ، و لاڕێبوون ، دەبینین شێخ تەبەڕای خۆی لێیان دەکات ، ئەوەش کە دەفەرموێت : ((من خالف هذا المنهج ـ يعني منهج السلف ـ وسار على منهج آخر ، فإنه ليس منا ولسنا منه ، ولا ننتسب إليه ، ولا ينتسب إلينا ، ولا يسمى جماعة ، وإنما يسمى فرقة من الفرق الضالة : لأن الجماعة لا تكون إلا على الحق ، فهو الذي يجتمع عليه الناس ، وأما الباطل فإنه يفرق ولا يجمع ، قال تعالى : ﴿ وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ﴾ (البقرة : ١٣٧))) [٤٠] .

واتە : ئەوانەی کە پێچەوانەی ئەم پەڕەوە ـ واتە : پەیڕەوی سەلەف ـ دەبنەوە و لە سەر پەیڕەوێکی تر دەڕۆن ، ئەوا ئەوانە لە ئێمە نین و ئێمەش لەوان نین ، وە نیسبەتی خۆمان نادەینە پاڵیان و نیسبەتی خۆیان نەدەنە پاڵمان ، پێشیان ناووترێت (الجماعة) ، بەڵکو پێیان دەووترێت فرقەیەك لە فیرقە گومڕاکان ، چونکە (الجماعة) لە سەر حەق نەبێت نابێت ، ئەویش ئەوەیە کە خەڵکی لە سەر کۆدەبێتەوە ، بەڵام ناڕەوایی ئەوا تەفریقە دەنەنەوە و کۆناکەنەوە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَّإِن تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا هُمْ فِي شِقَاقٍ ﴾ .

---

[٤٠] (ص : ٧) .

پێنجەم : وە لە وەڵامی پرسیارێکی تردا کە تێیدا هاتووە : ((فضيلة الشيخ : يقول الرسول ﷺ : " ستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ... " ، فهل العدد محصورٌ أو لا ؟)) ، واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : ئوممەتەکەم پارچە پارچە دەبێت بۆ حەفتا و سێ فیرقەوە ، ئایا ئەم ژمارەیە کورت هەڵچێنراوە و زیاد و کەمی تێدا دەبێت یان نا ؟

شێخ لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا ئەفەرموویت : ((ليس هذا من باب الحصر ، لأنَّ الفرقَ كثيرةٌ جداً ، إذا طالعتم في (كتب الفرق) وجدتم أنهم فِرَقٌ كثيرةٌ ، لكن . والله أعلم . أنَّ هذه الثلاث والسبعين هي أصولُ الفِرَقِ ، ثُمَّ تشعبتْ منها فِرَقٌ كثيرةٌ .

<u>وما الجماعات المعاصرة الآن ، المُخالِفة لجماعة أهل السنة ، إلاَّ امتدادٌ لهذهِ الفِرَق وفروعٌ عنها</u>)) [٤١] .

واتە : ئەم ژمارەیە هەر ئەوەندە نیە و کورتهەڵچێنرا بێت ، چونکە فیرقە و تاقمەکان زۆر زۆرن ، ئەگەر ئێوە ئەو کتێبانەی کە سەبارەت بە سەرژمێری و بیروباوەڕی فیرقەکانەوە نووسراون بخوێننەوە ئەوا دەبینن کە فیرقە و تاقمی زۆر هەیە ، بەڵام . خواش زاناترە . ئەم (٧٣) حەفتا و سێیە و بنچینەی فیرقە و تاقمەکانن ، پاشان لەمانەوە کۆمەڵانێکی زۆر کەوتووەتەوە و چەندین فیرقە و تاقمی تری زۆریان لێ جیابووەتەوە .

---

[٤١] لَمْحَةٌ عن الفِرَق الضالّة ، للشيخ صالح الفوزان ص : (٥٩ . ٦٠) .

وە ئەم كۆمەڵە هاوچەرخانەی ئێستا كە پێچەوانەی كۆمەڵی ئەهلی سوننەن : هیچ شتێك نین تەنها درێژ بوونەوەیەكی ئەو فیرقانەن و لقن لێیانەو .

شەشەم : وە سەبارەت بە حوكمی ئەو كەسانەی . كە بەزانینەوە . پەیوەندی دەكەن بەم حزب و كۆمەڵانەوە ، پرسیاری لێكرا بەم شێوەیە : ((**هل من انتمى إلى هذه الجماعات يعتبر مبتدعا** ؟))، واتە: ئایا ئەو كەسانەی كە پەیوەیندی دەكەن بەم كۆمەڵانەوە، بە بیدعەكار دەژمێردرێن؟

ئەویش لەوەڵامدا فەرمووی : ((**هذا حسب الجماعات ، فالجماعات التي عندها مخالفات للكتاب والسنة ، يعتبر المنتمي إليها مبتدعاً**)) [٤٢] ، واتە : ئەو كۆمەڵانەی كە لە لای ئێمە پێچەوانەی قورئان و سوننەتن ، ئەو كەسەی كە پەیوەندی پێیاوەیە بە بیدعەكار دادەنرێت .

حەوتەم : وە لە وەڵامی پرسیارێك كە ئایا دروستە زانایان مەترسی ئەم حزب و كۆمەڵە ئیسلامیانە ئاشكرا بكەن یان نە ، كە تێیدا هاتووە : ((**هل يجوز للعلماء أن يبيّنوا للشباب وللعامة خطر التحزب والتفرق والجماعات** ؟)) ، واتە : ئایا دروستە زانایان ترسناكی حزبایەتی و تەفریقە و ئەم كۆمەڵانە بۆ لاوان و خەڵكی بەگشتی ئاشكرا بكەن ؟

فەرموویەتی : ((**نعم يجب بيان خطر التحزب وخطر الانقسام والتفرق ؛ ليكون الناس على بصيرة لأنه حتى العوام الآن انخدعوا ببعض الجماعات** !

---

[٤٢] (من كتاب الأجوبة المفيدة عن أسئلة المناهج الجديدة ص (١٩) .

يظنون أنها على الحق ، فلا بد أن نبين للناس المتعلمين والعوام خطر الأحزاب والفرق لأنهم إذا سكتوا قال الناس : العلماء كانوا عارفين عن هذا وساكتين عليه ، فيدخل الضلال من هذا الباب ، فلا بد من البيان عندما تحدث مثل هذه الأمور ، والخطر على العوام أكثر من الخطر على المتعلمين ، لأن العوام مع سكوت العلماء يظنون أن هذا هو الصحيح وهذا هو الحق)) [٤٣] .

واته : بەڵێ ، پێویستە ترسناكی حزبایەتی و ترسناكی دابەش بوون و تەفریقە و ئاشكرا بكرێت ، بۆ ئەوەی خەڵك لە سەر چاوڕۆشنی بن ، چونكە تەنانەت خەڵكە عامیەكەش بە هەندێ كۆمەڵ هەڵخوڵەتاوون !! گومانیان وایە كە لەسەر حەقن ، بۆیە پێویستە ترسناكی حزبایەتی و ئەو كۆمەڵانە بۆ خەڵكی خوێندەوار و خەڵكە عامیەكەش ڕوون بكەینەوە ، چونكە ئەگەر زانایان بێدەنگ بن ، ئەو كاتە خەڵكەكە دەڵێن : زانایان بەمە دەیانزانی ، كەچی بێدەنگ بوون لێی ، ئا لێرەوە . لەم دەرگایەوە . گومڕایی دێتە ناو خەڵكەوە ، بۆیە ئاشكراكردن پێویستە ئەگەر ئەم شتانە ڕوویاندا ، ترسی توشبوونی خەڵكە عەوامەكە زیاترە تاكو كەسە خوێندەوارەكە ، چونكە خەڵكە عەوامەكە لە گەڵ بێدەنگ بوونی زانایان وادەزانن كە ئەمە ڕاست و ڕەوایە !!!

هەشتەم : وە لە یەكێك لە پرسیارەكاندا داوا لە بەڕێزیان دەكرێت كە ئامۆژگاریەك ئاراستەی ئەو لاو و كەسانە بكات كە تووشی فیتنە بوون

---

[٤٣] (الأجوبة المفيدة ص (٦٨) .

بەم حزب و كۆمەڵانەوە ، كە ئەمە دەقى پرسيارەكەيە : ((هل لكم من كلمة أبوية لأبنائكم الشباب الذين اغتروا بهذه الجماعات ، ومنهم مَنْ انضم إليها أو دعا بدعوتها ؟)) ، واتە : ئايا ووتەيەكى باوك ئاساتان هەيە بۆ كوڕە كەنجەكانتان ئەوانەى كە هەڵخەڵەتاون بەم (حزب و كۆمەڵانەوە) ، وە هەندێكيان چوونەتە ڕيزيانەوە يان بانگەشەيان كردووە بە پێى بانگەوازيان ؟

شێخ (صالح الفوزان) يش بەم جۆرە ئامۆژگارى دەكات ، و دەفەرموێت : ((**ندعو جميع شباب المسلمين أنْ يرجعوا عن الخطأ ، وأنْ ينضموا إلى جماعة (أهل السنة والجماعة والفرقة الناجية) ... ننصحُ شبابنا أنْ يسيروا على هذه الدعوة وعلى هذه الجماعة التي تسيرُ على المنهج الصحيح ، وأنْ لا يلتفتوا إلى الفِرَق وإلى الجماعات وإلى الحزبيات وإلى المُخالفات ، لأنَّ هذا يُشَتِتُ جماعتنا ويُفَرِّقُ قلوبنا ، كما هو الحاصل الآن** .

هذا التباغض الذي بين الشباب الآن وبين الكثير من المنتسبين إلى الدعوة في هذه البلاد هذا إنَّما نشأ من النظر إلى هذه الجماعات والاغترار بها وترويج أفكارها ، هذا هو الذي يُسبِّبُ التباغض بين شبابنا وبين بعض طلبة العلم منَّا ، أمَّا لو أنَّهم شكروا نعمةَ الله عليهم وتمسكوا بما أعطاهم الله من البصيرة والدعوة إلى الله عَزَّ وجل التي قادها وأقامها في هذه البلاد المُجَدِد شيخُ الإسلام (محمد بن عبدالوهاب رحمهُ الله) على بَيِّنَة وعلى بصيرة ونجحتْ ، الآن كمْ لها ؟ الآن لها أكثر من مئة سنة وهي ناجحة لمْ يختلف فيها أحد وتسير على الطريق الصحيح قائمةٌ دولةً قائمةً على الكتاب والسنة ، دعوةٌ ناجحةٌ لا شكَّ في ذلك ، حتى اعترف الأعداءُ بذلك ، الأعداء الآن يعترفون

بأنَّ هذه البلاد تعيش ـ ولله الحمد ـ أرقى أنواع الأمن والاستقرار في العالم ... والسلامة من الأفكار كُلٌّ يعرفُ هذا .

فلماذا نستبدل هذه النعمة ونتطلع إلى أفكار الآخرين التي ما نجحتْ في بلادها ولا كوَّنتْ في بلادها جماعة إصلاحية ولم تنفع ولم تُحولها من بلادٍ قانونية أو وثنية أو قبورية ! لمْ تُحولها إلى جماعة إسلامية صحيحة ، هذا دليلٌ على عدم نجاحها ، فلماذا نحنُ نَعجَبُ بها ونُرَوِّجُها وندعو لها ؟!)) [٤٤] .

واته : داوا له هەموو لاوانى موسڵمان دەكەين كە واز لە هەڵە بێنن و بگەڕێنەوە ، و بچنە ڕیزى كۆمەڵى (ئەهلى سوننە و جەماعە ، و كۆمەڵى ڕزگاربوو) ەوە ... وە ئامۆژگارى لاوانمان دەكەين كە لە سەر ئەم بانگەوازە و لە گەڵ ئەم كۆمەڵەدا بڕۆن كە لە سەر پەیڕەوى ڕاست دەڕوات ، وە ئامۆژگاریان دەكەین ڕوونەكەنە لاى ئەو فیرقە و جەماعەتانەوە یان بۆ لاى ئەو حزبایەتى و پێچەوانەكاریانەوە ، چونكە ئەمە یەك كۆمەڵى و یەك ڕیزى دڵەكانمان پەرتەوازە دەكات هەروەكو چۆن ئێستا ڕووى داوە ، ئەم ڕقەبەرایەتیە كە ئێستا لە نێوان لاوانماندا و زۆربەى ئەوانەى كە دەدرێنە پاڵ بانگەواز لەم وولاتەدا هەیە ، ئەم ڕقەبەرایەتیە لە ئەنجامى چاولێكردنى ئەم كۆمەڵانە و هەڵخەڵەتان پێیان و ڕەواج دان بە بۆچوونەكانیانەوە پەیدا بووە و سەرى هەڵداوە ، ئا ئەمەیە بووەتە هۆى

---

[٤٤] (تمَّ تفريغ هذا الفتوى من إحدى أشرطة " تسجيلات منهاج السنة النبوية " بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين " الوجه الأول) .

ڕقەبەرایەتی نێوان لاوانمان و نێوان هەندێك لە فێرخوازانی زانستی شەرعیمان ، بەڵام ئەگەر سوپاس و شوکری ئەو نیعمەتانەی خوای پەروەردگاریان بکردایە و دەستیان پێوە بگرتبایە بەوەی کە خوا پێی بەخشێون لە زانست و چاوڕۆشنی و بانگەوازکردن بۆ لای خوای پەرەردگار ، ئەو بانگەوازەی کە تازەکەرەوەی ئایین شێخی ئیسلام (مُحَمَّد بن عبدالوهاب) ـ بە ڕەحمەت بێت . لەم وولاتەدا دای مەزراندووە و سەرکردایەتی کردووە لە سەر بەڵگە و چاوڕۆشنی ، و سەرکەوتووش بووە ، ئێستا چەند ساڵی بە سەردا چووە ؟ ئێستا زیاد لە سەد ساڵی بە سەردا چووە هێشتا هەر سەرکەوتووە و هیچ کەسێك جیاوازی تێدا نەکردووە ، و لە سەر ڕێگای ڕاست دەڕوات ، شێخ دەوڵەتێکی دامەزراند و لە سەر بنەوای (قورئان و سوننەت) ڕایگرتووە ، هیچ گومانێکی تێدا نیە کە بانگەوازێکی سەرکەوتووی هەبووە ، بەڕادەیەك تەنانەت دووژمنانیش دانیان بەمەدا ناوە ، ئێستا دووژمنان دان بەوەدا دەنێن کە ئەم وولاتە . سوپاس بۆ خوا . لە بەرزترین ئاستی ئاسایش و سەقامگیریدا دەژێت لە جیهاندا و پارێزرا و سەلامەتیشە لە هەموو بۆچوونێك ، هەمووان ئەمە دەزانن .

جا بۆچی ئەم نیعمەتە بگۆڕینەوە ، و چاو بڕوانین بۆ بۆچوونی کەسانی تر کە سەرکەوتوو نەبووە لە وولاتەکەی خۆیدا ، و نەیتوانیە نە و ئەم جەماعاتانە سەرکەوتوو نەبووە لە وولاتەکانی خۆیاندا و نەشیتوانیوە لە وولاتەکەی خۆیدا کۆمەڵێکی چاکەکار پێك بێنێت ، و سوودیشیان

نـەبووە و نـەیانتوانیوە ولاتەکـەی خۆیـان لـە ولاتێکـی یاسـاییە مـرۆڤ کردەکانـەوە ، یـان لـە بـت پەرسـتی ، یـان لـە گـۆڕ پەرسـتیەوە بگـۆڕن ، نەشیگواستووەتەوە بۆ کۆمەڵگایەکی ئیسلامی تەندروست ، ئەمە بەڵگەیە لـە سـەر سـەرنەکەوتنیان ، باشـە ئـتیر بۆچـی ئێمـە سـەرمام بین پـێی ؟! و ڕەواجی پێ بدەین و بانگەشەی بۆ بکەین ؟!

نۆیـەم : وە شـێخ (صـالح الفوزان) فەرموویـەتی : ((قال الله تعالى : ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ ، **فجعل الصنف الأول مُنعماً عليه** ، **والصنف الثـاني مغضـوباً عليـه** ، **والصـنف الثـالث ضـالاً** ، **وهذان الصنفان الأخيران** : **يُمثلان الفرق المُنحرفة اليـوم** ، **وإنْ كانـت تنتسـبُ إلى الإسلام**)) [٤٥] .

واتە : خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ﴾ ، لـەم ئایەتـەدا دەبینین خوای پـەروەردگار کۆمەڵی یەکەمی داناوە بەوانـەی کـە نیعمـەت و بەخششـی خـۆی ڕژاندووە بەسەریاندا ، وە کۆمەڵی دووەم ئەوانەن کە لێیان تـوڕە بـووە ، وە کۆمـەڵی سـێیەمیش گومڕابـووانن ، وە ئـەم دوو کۆمەڵـەی کۆتـایی تـاقم و فیرقـە لـە ڕێ دەرچووەکانی ئـەمڕۆ دەگرێتـەوە ، ئەگەرچـی خۆیـان نیسـبەت دەدەنـە پاڵ ئیسلام .

---

[٤٥] (الأجوبة المفيدة على أسئلة المناهج الجديدة : ص : ١٤٦) .

دەیەم : وە سەبارەت بە دروستی و یان نادروستی دەرچوون لە گەڵ کۆمەڵی تەبلیغ ئەم پرسیارەی ئاراستە کرا کە تێیدا هاتووە ((أحسن الله إليكم صاحب الفضيلة ، يقول ؛ هل الخروج لمدة أشهر أو أسابيع أو أيام كما تفعله جماعة التبليغ سنة أم بدعة ، وهل يجوز الخروج مع هذه الجماعة إذا كان الشخصُ متعلماً العلم الشرعي ؟)) ، واتە : خوا چاکەتان بۆ بکات ، خاوەن شکۆ ، دەڵێت : ئایا دەرچوون بۆ ماوەی چەند مانگێك یان چەند هەفتەیەك یان چەند ڕۆژێك ، وەکو کۆمەڵی تەبلیغ دەیکەن سوننەتە یان بیدعەیە ؟ وە ئایا دروستە دەرچوون لەگەڵ ئەم کۆمەڵەدا ، ئەگەر کەسەکە مامۆستا و شارەزا بێت لە زانستی شەرعیدا ؟

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((**هذا لا يجوز ، هذا بدعة ، هذا الخروج الذي هو أربعون يوماً أو أربعة أشهر أو أربعة أيام هذا بدعة ، وهذه جماعة صوفية معروفة ، ثبت أنها جماعة صوفية من ديوبنديين تسربوا إلى بلادنا و غيرها لأجل أن ينشروا الصوفية ، فلا يجوز لصاحب السنة و صاحب التوحيد أنه يخرج معهم ، لأنه إذا خرج معهم أعانهم على نشر البدعة** ، وإحتج الناس به قالوا فلان خرج معهم أو الناس (خرجوا) معهم أو أهل البلد ، فيجب أن يرفض هؤلاء ، يجب ان يرفضوا ولايلتفت إليهم لأجل أن يرجعوا ببدعتهم إلى بلادهم و لاينشروها بيننا ، ولا يُضلل الإنسان إن اخرج معهم من أجل تعليمهم ، هذه حيلة هم ما يقبلون التعليم ، لأنهم أصحاب مبدأ و أصحاب المنهج ، هم جاءوا ليعلموك ما جاءوا ليتعلموا منك جاءوا ليعلموك صوفيتهم و مذهبهم ، ما جاءوا ليتعلموا منك لو

كانوا يريدون التعلم لجلسوا عند العلماء في المساجد و قرءوا الكتب ، هذه مغالطات لا يجوز الإنخداع بها ، نعم)) [٤٦] .

واته : ئەمە دروست نيە ، ئەمە بيدعەيە ، ئەم دەرچوونە بۆ چل ڕۆژ ، يان بۆ چوار مانگ ئەمە بيدعەيە ، وە ئەم كۆمەڵە كۆمەڵێكى ناسراوى سۆفيگەرن ، سەڵمێنراوە كە ئەم كۆمەڵە كۆمەڵێكى سۆفيگەرى ديوبەندين [٤٧] دزەيانكردووەتە ناو وڵاتى ئێمە و وڵاتانى تردا بە مەبەستى بڵاوكردنەوەى سۆفييگەرێتى ، بۆيە دروست نيە بۆ كەسانى خاوەن سوننەت و خاوەن تەوحيد دەرچێت لە گەڵياندا ، لەبەر ئەوەى ئەگەر دەرچێت لەگەڵياندا ئەوە يارمەتيان دەدات بۆ بڵاوكردنەوەى بيدعە ، وە خەڵكى ئەو كەسانە دەكەنە بەڵگە ، و دەڵێن : فلانە كەسيان لەگەڵدا دەرچووە ، يان خەڵكى ئەو شارە دەرچوو لەگەڵيان ، بۆيە پێويستە ئەوانە ڕەت بكرێنەوە ، پێويستە قبوڵ نەكرێن و ئاوڕيان لێ نەدرێتەوە بۆ ئەوەى بەبيدعەكەيانەوە بگەڕێنەوە بۆ وڵاتى خۆيان و بيدعە بڵاوى نەكەنەوە لە نێوانماندا ، وە ئەوە نەكرێتە بيانوو و خەڵك خۆى هەڵنەخەڵەتێنێت كە لە گەڵيان دەردەچێت بە مەبەستى فێركردنيان ، ئەمە فێڵە ، ئەوان فێركردن قبوڵ ناكەن ، لەبەرئەوەى ئەوان خاوەن بنەما و پەيڕەون ، ئەوان هاتوون

---

[٤٦] (كتاب " الإجابات المهمة في المشاكل الملمة " للشيخ صالح الفوزان ، جمع وإعداد محمد بن فهد الحصين ١٤٢٥هـ) .

[٤٧] تەريقەتێكى صۆفيەكانە ، كە لەوڵاتى هيندستاندا هەيە .

بۆ ئەوەی فێرت کەن ، بۆ ئەوە نەهاتوون تۆ فێریان بکەیت ، هاتوون بۆ ئەوەی سۆفیگەری و مەزهەبی خۆیانت فێرکەن ، بۆ ئەوە نەهاتوون لەتۆوە فێر بن ، ئەگەر ئەوان فێربوونی زانستیان مەبەست بوایە ئەوا لە مزگەوتەکاندا لە پێش زانایاندا دادەنیشتن ، وە پەرتووکیان دەخوێندەوە ، ئەمانە هەمووی هەڵەیە ، دروست نیە موسڵمان پێی بخەڵەتێت ، بەڵێ .

یانزەیەم : وە پرسیاریاری لێکرا ((أحسن الله إليكم صاحب الفضيلة هذا سائلٌ يقول : أنا شابٌ في بداية الإستقامة و أُماشي جماعة التبليغ وأريد السفر معهم إلى باكستان ، فبماذا تنصحونَني ؟)) ، واتە : خوا چاکەتان بۆ بکات خاوەن شکۆ ، ئەم پرسیارکارە دەڵێت : من گەنجێکم لەسەرەتای دینداری و بەردەوامیدام ، وە لەگەڵ کۆمەڵی تەبلیغدا هەڵسوکەوت دەکەم و دەمەوێت سەفەریان لەگەڵدا بکەم بۆ پاکستان ، بۆیە بەچی ئامۆژگاریم دەکەیت ؟

شێخ (الفوزان) یش لە وەڵامدا فەرمووی : ((**ننصحكُم [أن] لا تسافر معهم و لا تطلع معهم من بيتك إلى مسجدٍ آخر ، لا تمشي معهم أبداً ، لأنهم مبتدعة لأنهم جماعة بدعة** ، وإذا صار فيك خير و محبة ؛ للدَّعوة و أمر بالمعروف و النهي عن المنكر ، الأبواب مفتوحة ، إلى كيت !! إلى جماعة التبليغ !! أُدع إلى الله وأمر بالمعروف وانه عن المنكر بدون أن تصاحب هؤلاء . نعم)) [٤٨] .

---

[٤٨] (ملتقى أنصار الهدى ، قسم زاد طالب العلم الشرعي ، منتدي الصوتيات ، تجميع صوتيات أقوال العلماء في جماعة التبليغ (الصوفية العصرية) ، ١٠- العلامة الفوزان يحذر من السفر مع جماعة

واتــه : ئامۆژگاریتــان دەکــەم بــەوەی ســەفەریان لەگــەڵ مەکــە ، وە لەگەڵیاندا دەرمەچۆ لەماڵی خۆتەوە بۆ مزگەوتێکی تر ، بەهیچ شێوەیەك لەگـەڵیان مەگـەڕێ ، چـونکە بیدعەچـین ، لەبـەر ئـەوەی ئـەوان کۆمـەڵێکی بیدعەن ، وە ئەگـەر تۆ خێـر و چاکەت تێدابوو ئەوا بزانە کە دەرگاکانی بانگـەواز و فـەرمان بەچـاکە و قەدەغـەکردنی خراپـە کراوەیـە ، بـەڵام بانگەوازکردن بۆ لای فلان !! یـان بـۆ لای جەماعـەتی تـەبلیغ !!! بانگـەواز بکـە بـۆ لای خـوای پـەروەردگار و فـەرمان بکـە بـە چاکە و ڕێگـری بکـە لـە خراپە ، بەبێ ئەوەی هاوڕێیەتی ئەوان بکەیت . بەڵێ .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز(د . ربيع بن هادي الـمدخلـي):

ئەم پێشەوایە لە زۆر لە کتێبەکانی ئاماژەی بە حەرامێتی حزبایەتی و تەفریقە داوە و ئەوەشـی دووپـات کردووەتـەوە کـە ئـەو دژی حزبایـەتی و تەفریقەیە ، نەك پشتیوانی بێت ، وە کتێبێکی زۆر بە پێزی لـەو بارەیـەو نووسیوە کە هەر ناوەنیشانەکەی بەڵگەیە لە سەر ئەوە ، ناونیشانەکەشی : (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) ، وە لـە نووسینەکانیدا سەبارەت بە حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان دواوە ، و ڕەخنـەی لێگرتـوون ، بۆ نموونە لە کتێبی ناوبراویدا ، و لـە چـەند شوێنێکدا تێیـدا ئاماژەی بۆ

التبليـــــــــــــــــغ . الـــــــــــــــــــرابط : http://www.el-houda.net/vb/showthread.php?t=326) .

ئەوە کردووە کە حزب و کۆمەڵە ئیسلامییە هاوچەرخەکان وەك : (التبليغ والإخوان والقطبيون الحركيون) لە ئەهلی سوننە نین ، بەڵکو بەرنامە و ئامانجی جیاوازیان هەیە کە پێچەوانەی ڕێباز و بەرنامەی (کۆمەڵی ڕزگاربوو و سەرکەوتوو) ە (الفرقة الناجية والطائفة المنصورة) ، لەوانەش :

یەکەم : ((إنَّ هذا الكلام يُعطي : أنَّ جماعة التبليغ وجماعة الإخوان هُمُ الطائفة المنصورة والفرقة الناجية ! وأنَّ عقائدهم وأعمالهم المعروفة حَقٌّ ! وهذا أمرٌ خَطيرٌ ...)) ، واتە : ئەم قسەیە . ئەوەی کە بووترێت : ئەو حزب و کۆمەڵە ئیسلامییە هاوچەرخانە بەشێکن لە کۆمەڵی ڕزگاربوون !!! [٤٩] . ئەو مانایە دەبەخشێت کەوا : کۆمەڵەکانی (تەبلیغ و ئیخوان) بریتین لە کۆمەڵی سەرکەوتوو و ڕزگار بوو ، هەروەها بیروباوەڕ و کردەوە زانراوەکانیان ڕاستە ! وە ئەمەش بڕیارێکی زۆر ترسناکە .

دووەم : وە لە کتێبی (النصر العزيز) دا فەرموویەتی : ((**إنَّ الخلاف بين عبدالرحمن وبين علماء المنهج السلفي وعلى رأسهم الشيخ (ابن باز والألباني) إنَّما هو في تحريم التفرُّق أو جوازِه ، فالكتاب والسنة والإجماع ، وما عليه أهل المنهج السلفي ومنهم (ابن باز والألباني) تحرم التفرُّق والتحزُّب في هذه الأمَّة**)) [٥٠] .

---

[٤٩] **بڕوانە کتێبی :** (جماعة واحدة لا جماعات : **لاپەڕە :** ٧٤ ـ ٧٥) .

[٥٠] (النصر العزيز ، ص : ١٦٩) .

واتە : جیاوازی نێوان (عبد الرحمن) و زانایانی بەرنامە و مەنهەجی سەلەفیەت وە لە سەروی هەموویانەوە شێخ (ابن باز والألباني) لەوەدایە ئایا پەرتەوازەی و پارچە پارچەگەرێتی حەرامە یان دروستە ، جا (قورئان و سوننەت و کۆڕای زانایان) و ئەو بەرنامەیەی کە ئەهلی مەنهەجی سەلەفییەتی لە سەرە لەوانەش (ابن باز والألباني) بەڵگەن لە سەر حەرامێتی پەرتەوازەی و پارچە پارچەگەرێتی لە نێو ئەم ئوممەتەدا .

وە لە هەمان سەرچاوەدا فەرموویەتی : ((**وفي كل هذه الكتب دعوة إلى التحزُّب وتعدد الجماعات والأحزاب ، ودفاعٌ عن هذه الأحزاب والجماعات المُخالفة لأهل السنة والجماعة**)) [٥١] .

واتە : لە هەموو ئەم کتێبانەیدا بانگەواز دەکات بۆ حزبایەتی و بوونی فرە کۆمەڵی و فرە حزبی ، وە بەرگیریشی تێدایە لە پێناو ئەم (ئەحزاب و جەماعاتانە) کە پێچەوانەن بۆ (ئەهلی سوننە و جەماعە .

سێیەم : هەوەها شێخ (ربیع) لە یەکێك لە ووتەکانی سەبارەت بە مەنهجی خۆی بەرامبەر بە (حزبایەتی و پەرتەوازەی و پارچە پارچەگەرێتی) بە ڕاشکاوی فەرموویەتی : ((**إنَّ ربيعاً يُحاربُ الفُرقةَ والتفرُّق والحزبية والتحزُّب ويدعو ـ من أول حياتهِ إلى أنْ يموت إنْ شاء الله ـ إلى الاعتصام بالكتاب والسنَّة وإلى منهج السلف الصالح**)) [٥٢] ، واتە : بە

---

[٥١] انظر : " النصر العزيز " ص : (٥٢ ـ ٥٣) .

[٥٢] " النصر العزيز على الرد الوجيز " ص : (١١٨) .

تەئکیدی شێخ (رەبیع) دژایــەتی (پەرتەوازەی و پارچە پارچەگەرێتی) و (حزبایەتی) دەکات ، وە بانگەواز دەکات . لە سەرەتای ژیانیەوە تا مردنی بە ویستی خوا . بۆ دەست گرتن و پەیوەست بوون بە (قرئان و سوننەت و بەرنامەی سەلەفی صالحەوە) .

چوارەم : وە شێخ لە کۆتایی کتێبی (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات : ١٧٦ . ١٨٤) دا ، و دوای هێنانەوەی فەتوای زانایان و پێشەوایان شێخ : (ابن باز و الألباني و ابن العثيمين والفوزان) سەبارەت بە حەرامێتی بوونی چەند حزب و کۆمەڵێك لە ئیسلامدا و ئەمانە لە سەر ڕێگای ڕاست نین ، بەڵکو لە سەر ڕێچکە کورتە پەرتەوازکارەکانن ، هەروەکو چۆن شێخ (الألباني والفوزان) بە ڕاشکاوی ئەم باسەیان کردووە و فەرموودەکەی (ابن مسعود) و جگە لەویشیان کردووە بە بەڵگــە .

پاشان لە دوای باس کردن و هێنانەوەی ئەو فەتوایانە فەرموویەتی : ((أقول : **وفي الجُملة فعلماءُ الإسلام وعلماء السنة في السابق واللاحق لا يُجيزون هذا التفرُّق ولا هذا التحزُّب ولا هذه الجماعات المُختلفة في مناهجها وعقائدها ، لأنَّ اللهَ حرَّمَ ذلك وكذلك رسوله ﷺ ، والأدلة كثيرة** ، وقد سبقَ سردها في مواطنها)) [٥٣] ، واتە : دەڵێم : بە کورتی زانایانی ئیسلام و سوننەت لە کۆن و تازەدا نە ڕێگەیان داوە بەم پارچە پارچەیە وە نە ڕێگەیان داوە بە حزبایەتی وە نە ڕێگەشیان داوە بەم چەندین کۆمەڵە

---

[٥٣] جماعة واحدة لا جماعات ص : (١٨٤) .

جياوازانـــه لـــه بەرنامـــه وبيروباوەڕيانـــدا ، چـــونكه خـــواى گـــەوره وپێغەمبەرەكەى ﷺ ئەمانەيان هەموو حەرام كردووه ، وه بەڵگه له سەر ئەمەش زۆره و پێشتر له شوێنى خۆيدا باسمان كردووه .

پێنجەم : وه پرسيارى ئەوەى لێكرا كه ((هل جميع الجماعات التي في الساحة اليوم داخلة في حديث الثنتين وسبعين فرقة الهالكة ، وهل جماعة الإخوان المسلمين ، والتبليغ معهم أيضاً ؟)) ، واته : ئايا هەموو ئەو كۆمەڵانەى كه له گۆڕەپانى ئەم ڕۆدا هەن ، فەرموودەى حەفتا و دوو فيرقه لەناوچووەكه دەيانگرێتەوه ، وه ئايا كۆمەڵى (الإخوان المسلمين) ، و كۆمەڵى (التبليغ) يش لەوانن .

ئەويش له وەڵامدا فەرمووى : ((**كل من لم يكن في عقيدته ومنهجه ودعوته على ما كان عليه رسول الله وأصحابه فهو من الفرق الضالة** ، والإخوان المسلمون يجمعون فرقاً إذ هم فتحوا أبوابهم على مصارعها للروافض والخوارج والزيدية والمعتزلة بل والنصارى ، **فهم مجمع للفرق الضالة** ، **ما نسميهم فرقة ضالة** ، **بل هم مجمع فرق** ، وكذلك التبليغ قريبين منهم إذ يبايعون على أربع طرق صوفية وفتحوا الأبواب لمن هب ودب ، فلا شك أنهم من الفرق الضالة **وقد سئل الشيخ** (**ابن باز**) . رحمه الله . **فقال** : ((**إنهم من الفرق الأخرى ، وليسوا من أهل السنة والجماعة**)) ، إذ أهل السنة والجماعة هم من كان عليه الرسول وأصحابه هذا الميزان للإخوان المسلمين ولغيرهم هل هم في عقائدهم ومناهجهم ودعوتهم وولائهم وبرائهم على ما عليه الرسول وأصحابه ولا لهم مناهج أخرى ، الجواب لهم مناهج أخرى تختلف تماماً

عما كان عليه الرسول وأصحابه في عقيدته ومنهجه وولائه وبرائه ، نعم)) ، واتە : هەموو کەسێك كە لە بیروباوەڕ و پەیڕەو و بانگەشەیدا لە سەر ئەوە نەبێت کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لە سەر بووە ، ئەوا لە کۆمەڵە گومڕاکانە ، کۆمەڵەی (الإخوان المسلمون) چەندەها فیرقەی گرتووەتە خۆ ، دەبینیت دەرگای بۆ والا کردوون لەوانەش : (الروافض) ، و (الخوارج) ، و (الزيدية) ، و (المعتزلة) بەڵکو بۆ خاچ پەرستانیش ، کەواتە ئەوان کۆمەڵگەیەکن بۆ فیرقە گومڕاکان ، هەر ئەوە نیە پێیان بڵێین : فیرقەی گومڕان ، بەڵکو ئەوان کۆمەڵگەیەکن بۆ فیرقە گومڕاکان ، هەروەها کۆمەڵی (التبليغ) یش کە نزیکن لەوانەوە ، کە بەیعەت دەدەن لە سەر چوار تەرقەی سۆفیگەریتی ، و دەرگایان کردووەتەوە بۆ هەر کەسێك هەبێت ، بۆیە گومان لەوەدا نیە کە ئەوانە لە کۆمەڵە گومڕاکانن ، و پرسیاریش کرا لە شێخ (ابن باز) فەرمووی : ((ئەوانە لەو کۆمەڵانەی ترن ، و لە ئەهلی سوننە و جەماعە نین)) ، چونکە ئەهلی سوننە و جەماعە ئەوانەن کە لە سەر ئەوەن کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لە سەر بوونە ، ئەم پێوەرەش بۆ کۆمەڵێ (الإخوان المسلمون) ، و جگە لەوانیشە ، ئایا لە بیروباوەڕ و لە پەیڕەو و بانگەشە و خۆشویستن و بەرائەتیان لە سەر ئەوەن کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لە سەر بووە ؟ یان پەیڕەوی تریان هەیە ؟ وەڵامیش ئەوەیە کە : پەیڕەوی تریان هەیە بەتەواوی جیاوازە لەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لە سەر بووە لە بیروباوەڕ و پەیڕەو و خۆشویستن و بەرائەتیان ، بەڵێ .

❑ فەتواى شێخى پايەبەرز(محمد بن إبراهيم آل الشيخ):

شـــێخ (محمـــد بـــن إبـــراهيم آل الشـــيخ) لـــه فەتواييەكيـــدا ، و لـــه هەڵسەنگاندنى كۆمەڵى (التبليغ) دا فەرموويەتى : ((من محمد بن إبراهيم إلى حضرة صاحب السمو الملكي الأمير خالد بن سعود رئيس الديوان الملكي الموقر ، السلام عليكم ورحمة الله وبركاته ، وبعد : فقد تلقيت خطاب سموكم (رقم ٣٦ / ٤ / ٥ . د في ٢١ / ١ / ١٣٨٢هـ) وما برفقه ، وهو الالتماس المرفوع إلى مقام حضرة صاحب الجلالة الملك المعظّم من محمد عبدالحامد القادري ، وشاه أحمد نوراني ، وعبد السلام القادري ، وسعود أحمد دهلوي حول طلبهم المساعدة في مشروع جمعيتهم التي سموها ((كلية الدعوة والتبليغ الإسلاميّة)) ، وكذلك الكتيبات الثلاثة المرفوعة ضمن رسالتهم ، **وأعرض لسموكم أن هذه الجمعية لا خير فيها** ؛ **فإنها جمعية بدعة وضلالة** ، **وبقراءة الكتيبات المرفقة بخطابهم** ؛ **وجدناها تشتمل على الضلال والبدعة** ، **والدعوة إلى عبادة القبور والشرك** ، **الأمر الذي لا يسعُ السكوت عنه** ، **ولذا فسنقوم إن شاء الله بالرد عليها بما يكشف ضلالها ويدفع باطلها** ، ونسأل الله أن ينصر دينه ويعلي كلمته ، والسلام عليكم ورحمة الله)) [٥٤] .

---

[٥٤] (فتاوى ورسائل الشيخ محمد بن إبراهيم آل الشيخ ، جمع و ترتيب وتحقيق محمد بن عبدالرحمن بن قاسم ، مكتبة ابن تيمية ، الجزء الأول / م ١ ، ص ٢٦٧ ـ ٢٦٨ ، تحت عنوان : كلية الدعوة والتبيغ الإسلامي ، برقم : ٢٠٢) ، و راجع كتاب : القول البليغ في التحذير من جماعة التبليغ (للشيخ حمود التويجري (ص:٢٨٩) .

واتە : لە (محمد) ی کوڕی (إبراهيم) ەوە بۆ بەڕێز خاوەن شکۆ میر (خالد) ی کوڕی (سعود) سەرەك دیوانی میرنشینی پایەدار ، السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته ، پاش ئەمە : ئەوەت پێڕادەگەیەنم کە ووتاری شکۆدارت بە ژمارە (٣٦ / ٤ / ٥ . د) لە (٢١ / ١ / ١٣٨٢هـ) پێگەیشت لە گەڵ هەموو ئەو شتانەی کە لە گەڵیدا ڕاپێچکرابوو ، کە بریتیە لە داواکاریەك کە بەرزکراوەتەوە بۆ پلەی بەرزی خاوەن شکۆ میری گەورەمان لە لایەن (محمد عبدالحامد القادري ، وشاه أحمد نوراني ، وعبد السلام القادري ، وسعود أحمد دهلوي) سەبارەت بە یارمەتی داواکردنیان بۆ ئەو پرۆژەیەی کە ناویان لێناوە ((کلیة الدعوة والتبلیغ الإسلامیّة)) لە گەڵ ئەو کتێبۆکانەی کە ڕاپێچکراوە لە گەڵ نووسراوەکەتان ، جا من ئەوە دەخەمە پێش شکۆتان کە ئەم کۆمەڵەیە هیچ خێرێکی تێدا نیە ، و کۆمەڵەیەکی داهێنراو و گومڕاییە ، وە بە خوێندنەوەی ئەو کتێبۆکانەی کە لە گەڵ ووتارتاندا ڕاپێچکراوە ، بۆمان ئاشکرا بوو کە گومڕایی و بیدعە دەگرنەخۆ ، و بانگەشەی تێدایە بۆ گۆڕپەرستی و هاوەڵ بڕیاردان ، بەشێوەیەك کە جێگەی ئەوەی تێدا نیە کە لێی بێدنگ بین ، لەبەر ئەوە ئەگەر خوای پەروەردگار ویستی لە سەر بێت هەڵدەستین بە بەرپەرچ دانەوەی ، بە شێوەیەك کە گومڕاییەکانی ئاشکرا بکات ، و ناڕەواییەکانی ڕەت بکاتەوە ، وە داواکارین لە خوای پەروەردگار ئایینەکەی خۆی سەربخات ، ووتەی خۆی بڵند بکاتەوە ، والسلام علیکم ورحمة الله .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (عبد العزيز آل الشيخ) :

شێخی پایەبەرز فەتوادەری ئێستای وڵاتی سعودیە ئەم پرسیارەی ئاراستەکرا سەبارەت بە فرە کۆمەڵی و حزبایەتی لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا کە تێیدا هاتووە : ((ما حكم تعدد الفرق في الساحة من (إخوان) و (تبليغ) و (هجرة) و (جهاد) و (تكفير) ، وغير ذلك ؟)) ، واتە : حوکمی ئەم فرە کۆمەڵیە کە لە گۆڕەپانی سیاسی ئەمڕۆدا هەن وەك ئیخوان و تەبلیغ و هیجرە و جیهاد و تەکفیر و جگە لەوانەش چیە ؟

ئەم زانا پایەبەرزە لە وەڵامدا فەرمووی : ((يقول الله جل جل وعلا : ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴾ (الحجرات : ١٠) ، ويقول جل وعلا : ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ ﴾ (التوبة : ٧١) ، أيها الإخوة ، إن ديننا يدعونا إلى أن نكون أمة واحدة ، ويدعونا ويدعو المؤمنين أن نكونوا يداً واحدةً ، ويقول ﷺ : " المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضا " وشبك بين أصابعه ، وقد أمر الله بالإعتصام بحبله ، فقال : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، ويقول جل وعلا ذامًّا لألئك المفرقين لعقيدتهم : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، **فما يجري في الساحة الإسلامية من هذه الأحزاب : تبليغيون ، إخوانيون ، جهاد ، تكفير ، ونحو ذلك ، كل هذه سبب لتفريق كلمتنا ، وتشتيت شملنا ، وتسلط العدوِّ علينا ؛ ليضرب بعضنا ببعض ، الواجب علينا أن ينصح بعضنا بعضاً ، وإذا رأى أحد من أحد خطأ وجَّهَه وأرشده وبين له الخطأ وهداه إلى الصراط المستقيم ، وعلى من يُنْصَح أن يستمع وينصت ويقبل الحق** ، وأما

أننا نبقى بهذا التقسيم دليل على أن كل فرقة لها منهج غير منهج الأخرى ، فإن كان هذا هو الهدف فذاك الخطأ الكبير)) [٥٥] ، واتە : خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ﴾ ، وە فەرموویەتی : ﴿ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاء بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ ﴾ ، بەڵێ برایان : ئایینەکەمان بانگمان لێ دەکات بۆ ئەوەی کە یەك ئوممەت ببین ، و بانگمان لێ دەکات و لە باوەڕدارانیش کە یەك دەست بین ، پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : بباوەڕدار بۆ برای باوەڕداری وەکو خانویەکە هەندێکی هەندەکەی تری گرتبێ ، وە پەنجەکانی دەستی کرد بەیەکدا ، وە خوای پەروەردگار فەرمانیشی کردووە بە دەستگرتن بە پەتی پتەویەوە کە فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعًا ﴾ ، وە خوای بەرز و بڵند لە سەرزنشتی کەسانی پەرتەوازکاردا لە بیروباوەڕیاندا فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ ، جا ئەوەی کە لە گۆڕەپانی ئیسلامی ڕوودەدات لە بوونی ئەم حزبانە : تەبلیغیەکان ، و ئیخوانیەکان ، و جیهاد و تەکفیر ، و هاوشێوەی ئەوانە ، هەموو ئەمە هۆکار و فاکتەرن بۆ پەرتەوازەیی ووتەمان ، بڵاوەپێکردنی یەك کۆمەڵیمان ، و زاڵبوونی دوژمنیش بەسەرماندا ، بۆ ئەوەی هەندێکمان بدەن بەگژ هەندێکی

---

[٥٥] (من برنامج نور على الدرب إذاعة القرآن الكريم : ١١ ي محرم : ١٤٢٠ هـ ، نقلا عن : فتاوى علماء .... ص ٦٩) .

ترماندا ، وە ئەگەر یەکێك لەوی تر هەڵەیەکی بینی ئاراستەی دەکات و ڕێنمووی دەکات ، و هەڵەکەی بر ئاشکرا دەکات ، و هیدایەتی دەدات بۆ ڕێگای ڕاست ، وە پێویستە لە سەر ئەوەی کە ئامۆژگاری دەکرێت گوێ بگرێت و بێدەنگ بێت ، و ڕەوایشی پێ قەبوول بێت ، بەڵا سەبارەت بەوەی کە هەروەها بمێنینەوە بەو شێوە پەرتەوازیە ، ئەوا نیشانەی ئەوەیە کە هەموو کۆمەڵێك پەیڕەوێکی جیاوازی هەیە لەوی تریان ، بۆیە ئەگەر ئەمە ئامانج و مەبەست بێت ئەوا ئەوە هەڵەیەکی گەورەیە .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (عبد المحسن العباد البدر) :

پرسیار کرا لە شێخی فەرموودەناس (عبدالمحسن العباد البدر) سەبارەت بە هەریەك لە دوو کۆمەڵی (التبليغ) ، و (الإخوان المسلمين) ، کە تێیدا هاتووە : ((**هناك جماعات مُحدَثة مثل جماعة الإخوان وجماعة التبليغ وغيرها ، هل هذه الجماعات من أهل السنة ؟ وما نصيحتكم حول هذا الموضوع** ؟)) ، واتە : چەندین جەماعاتی داهێنراو هەیە بۆ نموونە (جماعة الإخوان) و (جماعة التبليغ) و جگە لەمانەش ، ئایا ئەم جەماعاتانە لە ئەهلی سوننەن ؟ وە ئایا ئامۆژگاریتان چییە سەبارەت بەم بابەتە ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**هذه الفرق المختلفة الجديدة : أولاً هي مُحدثة** ، ميلادها في القرن الرابع عشر ، قبل القرن الرابع عشر ما كانت موجودة ، هي في عالم الأموات و وُلدت في القرن الرابع عشر .

أما المنهج القويم والصراط المستقيم فميلاده أو أصله من بعثة الرسول الكريم ﷺ ، ما كان عليه رسول الله ﷺ وأصحابه من حين بعثته عليه الصلاة والسلام ، فمن اقتدى بهذا الحق والهدى فهذا هو الذي سَلِمَ ونجا ، ومن حاد عنه فإنه منحرف .

تلك الفرق أو تلك الجماعات من المعلوم إن عندها صواب وعندها خطأ ، لكن أخطاؤها كبيرة وعظيمة ، فيُحذَر منها ، ويُحرَص على إتباع الجماعة الذين هم أهل السُنة والجماعة ، والذين هم على منهج سلف هذه الأمة ، والذين التعويل عندهم إنما هو على ما جاء عن الله وعن رسوله عليه الصلاة والسلام ، وليس التعويل على أمور جاءت عن فلان وفلان ، وعلى طرق ومناهج أُحدثت في القرن الرابع عشر الهجري .

فإن تلك الجماعات ، أو الجماعتين ، اللتين أشير إليهما ، إنما وُجدتا و وُلدتا في القرن الرابع عشر ، على هذا المنهج ، وعلى هذه الطريقة المعروفة التي هي الالتزام بما كانوا عليه ، مما أحدثه من أحدث تلك المناهج ، و أوجد تلك المناهج ، فالاعتماد ليس على أدلة الكتاب و السُنة ، وإنما هو على آراء ، وأفكار ، ومناهج جديدة مُحدثة ، يبنون عليها سَيرهم ومنهجهم ، ومِن أوضح ما في ذلك أن الولاء و البراء عندهم إنما يكون لمن دخل معهم ومن كان معهم .

فمثلاً جماعة الإخوان ؛ من دخل معهم فهو صاحبهم يوالونه ، ومن لم يكن معهم ، فإنهم يكونون على خلاف معه ، أما لو كان معهم . ولو كان من أخبث خلق الله ولو كان من الرافضة . فإنه يكون أخاهم ويكون صاحبهم ، ولهذا من مناهجهم أنهم يجمعون من هب ودب !!! حتى الرافضي الذي هو يبغض الصحابة !! ويكره الصحابة !!! ولا يأخذ بالحق الذي جاء عن الصحابة !! إذا دخل معهم في جماعتهم ، فهو صاحبهم ، ويعتبر واحد منهم ، له مالهم وعليه ما عليهم)) [٥٦] .

واتە : ئەم گروپە جیاواز و نوێیانە : سەرەتا ئەمانە داهێنراون ، مێژووی لە دایك بوونیان سەدەی چواردەیە، ئەمانە بوونیان نەبوو ، ئەمانە لە جیهانی مردووەکاندا بوون و لە سەدەی چواردەدا لە دایك بوون.

بەڵام پەیڕەوە تەواوەکە و ڕێگا ڕاستەکە ، مێژووی لە دایك بوونی یان بنەواکەی دەگەڕێتەوە بۆ کاتی هاتنی پێغەمبەر ﷺ ، و بۆ ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ و هاوەڵانی لەسەری بوون لە کاتی هاتنیدا ، جا هەر کەسێك شوێنی ئەم حەق و ڕێنماییە بکەوێت ئەوە ئەو کەسەیە کە پارێزراو دەبێت و ڕزگاری دەبێت ، وە هەر کەسێك لێی لابدات ئەوا لادەر و گومڕایە .

---

[٥٦] (من شريط : فتاوى العلماء في الجماعات وأثرها على بلاد الحرمين ، الوجه الثاني ، الدقيقة : (٥٢) ، الثانية : (١٤) ، وكتاب : فكر التكفير ص : (٢٧٩ ـ ٢٨١)) .

زانراوە کە ئەو گروپانە یان ئەو کۆمەڵانە ڕاستیان هەیە و هەڵەشیان هەیە ، بەڵام هەڵەکانیان گـــەورە و مـــەزنن ، بۆیـــە دەبێت موسڵمانان لێـیان ئاگـادار بکرێتـەوە و پـەرۆشی شـوێنکەوتنی (الجماعة) بـین کـە بـریتین لـە ئـەهلی سـوننە و جەماعەیـە ، و ئەوانـەی کـە لەسـەر پـەیڕەوی سەلەفی ئەم ئوممەتەن ، ئەوانەی کە پشت دەبەستن تەنها بەوەی کە لە خـوا و لـە پێغەمبەرەکەیـەوە ﷺ هـاتووە ، نـەوەك پشـت ببەسـترێت بـە شتانێك کە لە فلان و فلانەوە هاتوون ، وە نەك پشت ببەسترێت بە ڕێگە و پەیڕەوێلێك کە لە سەدەی چواردەی کۆچیدا داهێنراون !!

چونکە ئەو کۆمەڵانە یـــان ئەو دوو کۆمەڵەیە کـــە ئامازەیان پێکرا . مەبەستی شێخ : کـــۆمەڵی (التبليغ) و (الإخوان المسلمين) ە . لە سەدەی چواردەدا پەیدا بوون و لە دایك بوون لەسەر ئەم پەپرەوە و لەسەر ئەم ڕێگا زانراوە کە بریتیە لە پابەند بوون بەوەی کە لەسەری دەڕۆن ، لەوەی کـە داهێنـراوی ئـەو کەسـانەیە کـە ئـەو پـەیڕەوەیان داهێنـاوە ، و ئـەو بەرنامانەی هێناوەتە بوون ، ئەوان پشت نابەستن بە بەڵگەکانی قورئان و سوننەت ، بەڵکو پشت دەبەستن بەو ڕاوبۆچوون و بیر و بەرنامە نوێیە داهێنراوانەی کە ڕێڕەو و پرۆگرامیانی لەسەر بنیات دەنێن ، وە لە ڕوون ترین شت کە لەوەدا هەیە ئەوەیە کە دۆستایەتی و بێبەری بوون لە لای ئەوا تـەنها بـۆ ئـەو کەسـانەیە کـە لەگـەڵ ئەوانـدا دەچـنە نێویانـەوە و بـۆ ئەوانەیە کە لەگەڵ ئەواندان .

بۆ نموونە کۆمەڵی (الإخوان) ئەو کەسەی بچێتە ڕیزەکانیانەوە ئەوا هاوەڵیانەو خۆشیان دەوێت ، وە ئەوەش کە لە گەڵیاندا نەبێت ، ئەوا دەکەونە پێچەوانە بوونەوەی ، بەڵام ئەگەر لە گەڵیاندا بێت . ئەگەر پیسترین دروست کراوی خوای پەروەردگار بێت ، ئەگەر لە شیعەش بێت . ئەوا برایانە و دەبێت بە هاوەڵیان ، لەبەر ئەمە لە پەیڕەویاندا ئەوە هەیە کە هەرکەسێك بێت کۆی دەکەنەوە !! تەنانەت کەسانی (رافضة) ش کە دژایەتی هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن !! و رقی لە هاوەڵانە !!! وە ئەو ڕەواییەش وەرناگرێت کە هاوەڵان پێی هاتوون !!! ئەگەر بچێتەڕیزەکانیانەوە ، دەبێت بە هاوەڵیان ، و بەیەکێك لە خۆیانی دەزانن ، ئەوەی بۆ ئەوان هەیە بۆ ئەویش هەیە ، و ئەوەشی لەسەرە کە لە سەر ئەوان هەیە .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (أحمد محمد شاكر) بە ڕەحمەت بێت :

زانای فەرموودەناس شێخ (أحمد شاكر) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) فەرموویەتی : ((**الإخوان المسلمون خوارج العصر**)) [٥٧] .

واتە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) خەوارجی ئەم سەردەمەن .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز و فەرموودەناس (أحمد بن يحيى النجمي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

شێخی پایە بەرز و فەرموودەناس (أحمد بن يحيى النجمي) . بە ڕەحمەت بێت . لە زرێك لە ووتەکانی باسی لە بیدعەییێتی و حەرامێتی حزبایەتی ، و زیانەکانی کردووە ، بۆیە لێرەدا هەندێك لە ووتەکانەی دەخەینە ڕوو ، لەوانەش :

یەکەم : شێخ . بە ڕەحمەت بێت . لە ووتەیەکیدا ئەوە ڕادەگەیەنێت کە حزبایەتی بیدعە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**ومما سبق نعلم أن الحزبية بدعة** ؛ لأن الله عزوجل ساقها مساق الذم في مواضع كثيرة من كتابه ، ونهى عنها

---

[٥٧] (مجلة الأصالة ، العدد : ٤٠ ، ص : ١١) .

رسول الله ﷺ وحذر منها في أحاديث كثيرة ، منها ماكتب هنا ومنها مالم يكتب ، **وما توارد عليه كتاب ربنا وسنة نبينا من ذم التفرق والحزبية هو ماجرى عليه سلفنا الصالح من الصحابة والتابعين ومن بعدهم من أئمة الدين**)) [٥٨] .

واته : وه لەوەی كە لە پێشدا باسكرا دەزانین كە حزبایەتی بیدعە و داهێنراوە ، چونكە خوای پەروەردگار وەكو سەرزنشت باسی لێوە كردووە لە زۆرێك لە ئایەتەكانی كتێبەكەیدا ، وە پێغەمبەری خواش ﷺ لە زۆرێك لە فەرموودەكانیدا یاساغی لێكردووە ، و ئاگاداری كردووینەتەوە لێی ، هەندێكی ئەوانەن لە لێرەدا نووسراونەتەوە و هەندێكیشی نەنووسراوەتەوە ، وە ئەوەش كە قورئانی پیرۆز و فەرموودەكانی پێغەمبەری خوا ﷺ باسیان لێوە كردووە ، و پێی هاتوون ، و باسیان لێوە كردووە ، هەر ئەوەیە كە سەلەفی صالحی لەسەر ڕۆشتوون ، لە هاوەڵان و شوێنكەوتوانیان لە پاش ئەوان لە پێشەوایانی ئایین .

دووەم : وە لە ووتەیەكیدا هەندێك لە بەڵگەكانی قورئانی پیرۆز و فەرموودەكانی پێغەمبەری ئازیزمان ﷺ دێنێتەوە لە سەر حەرامێتی حزبایەتی ، هەروەك فەرموویەتی : ((**لقد استعرضنا بعض الآيات والأحاديث التي نهى الله فيها ورسوله عن الاختلاف والتفرق والتحزب** ، وذم أهل هذه الصفات كقوله تعالى : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩

---

[٥٨] (بدعة الحزبية لفضيلة الشيخ العلاّمة المحدث أحمد بن يحيى النجمي) .

) ، **وقوله تعالى** : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ ، ٣٢) **وكقوله تعالى** : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) .

وكقول النبي ﷺ : " فإنما أهلك الذين من قبلكم كثرة مسائلهم واختلافهم على أنبيائهم " [٥٩] .

وقوله ﷺ : " فإنه من يعش منكم فسيرى اختلافاً كثيراً فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين ، عضوا عليها بالنواجذ وإياكم ومحدثات الأمور ، فإن كل محدثة بدعة ، وكل بدعة ضلالة " [٦٠] .

فهل ترى أن نهي الله عزوجل عن التفرق والتحزب والتشيع ، وذم أهل هذه الصفات ، والتحذير من طريقتهم كان عبثاً ؟ أو أنزله الله عزوجل ، و قاله رسوله ﷺ ؛ ليكون ضرباً من ضروب التسلي ؟! أو ليكون حديثاً عابراً من أحاديث السمر ؟! كلا . ثم كلا ... إن القرآن كله عظات وعبر ، و أوامر ونواهي ، وأخبار عن العصاة ، وعواقب العصيان السيئة في الدنيا والآخرة ، بالإخبار عما يصيبهم في الدنيا من قوارع واستئصال ، وما ينتظرهم في الآخرة من عذاب أليم ، وأنواع انتقام ونكال)) [٦١] .

---

[٥٩] (رواه مسلم) .

[٦٠] (رواه مسلم) .

[٦١] (بدعة الحزبية لفضيلة الشيخ العلاّمة المحدث أحمد بن يحيى النجمي) .

واته : لەوەوپێش هەندێك لەو ئایەت و فەرموودانەمان خستە ڕوو كە یاساغی دەكەن لە جیاوازی و پەرتەوازەیی و حزبایەتی ، و سەرزنشت كردنی ئەوانەی كە ئەم سیفەتانەیان هەبێت ، وەكو ووتەی خوای پەروەردگار كە فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، وە ووتەی خوای پەروەردگار : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ ، ٣٢) ، هەروەها ووتەی خوای پەروەردگار : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) .

وە ووتەی پێغەمبەری خوا ﷺ كە فەرموویەتی : " تەنها هۆكاری لە ناوچوونی ئوممەتانی پێش ئێوە ، زۆری پرسیار و جیاوازیان بوو لە سەر پێغەمبەرانیان . عليهم السلام . " ، وە ئەو فەرموودەیەش كە فەرموویەتی : " ئەوەتان بمێنێتەوە ئەوا جیاوازیەكی زۆر دەبینێت ، ئا لەو كاتەدا دەست بگرن بە سوننەتی من و جێنشینە كامڵ و هیدایەت دراوەكانمەوە ، بە ددانەكانتان بیگرن ، ئامان نەكەن توخنی بیدعە و تازەگەریەكان بكەون ، چونكە هەموو تازەگەریەك لە ئایيندا بیدعەیە و هەموو بیدعەیەكیش لە ئاگردایە " .

جا ئایا یاساغی كردنی خوای پەروەردگار لە پەرتەوازەیی و حزبایەتی و بە كۆمەڵ بوون ، و سەرزنشت كردنی ئەو سیفەتانە ، و ئاگاداركردنەوە لە ڕێبازەكەیان هەروا بێ هودە بووە ؟! یان خوای

پـەروەردگار دایبەزانـدووە ، و پێغەمبەرەکـەی فـەرمانی پێکـردووە ، بـۆ ئەوەی جۆرێك بێت لە جۆرەکانی سەرگەرمی و یاریکردن ؟! یـان ووتەیـەك بێت بۆ شەو بەسەر بردن ؟! نەخێر ، پاشانیش نەخێر ... قورئانی پیرۆز هـەمووی پەنـد و ئامۆژگاریـە ، و فـەرمان و یاسـاغی کردنـە ، لـە گـەڵ هەواڵـدان سـەبارەت بـە تاوانبـاران ، و ئاکـامی خراپـی تـاوان لـە دونیـا و دواڕۆژیشـدا ، بـە هەواڵـدان بـەوەی کـە تووشـیان دەبێـت لـە سـزا و ڕیشـە کێشـکردن ، وە ئـەوەش کـە لـە دواڕۆژدا چـاوەڕێیان دەکـات لـە سـزایی توندی پەروەردگاریان ، و جۆرەها تۆڵە و دژواری لەو ڕۆژەدا .

سێیەم : وە لە ووتەیەکیدا . بە ڕەحمەت بێت . مەبەست لە یاساغی کردنی خوای پەروەردگار لە حزبایـەتی و تەفریقە و پەرتـەوازەیی دەخاتە ڕوو ، هەروەك فەرموویەتی : ((**وقـد تـبين ممـا ذكـر أن نهـي الله عزوجـل عـن الحزبية والتحزب والفرقة والتفرق لم يكن إلا ليعلم الله عباده بما فيها من الشر المؤكد والفشل المرتقب والعـداوة المنتظـرة** بين من أمرهم الله عزوجل أن يكونوا أمة واحـدة وحـزباً واحـداً يعبـدون رباً واحـداً ويتبعـون رسـولاً واحـداً ، ويتجهـون إلى قبلـة واحدة ، ويدينون بدين واحد ، وتربطهم رابطة واحدة ، هي رابطة الدين .

ومما يؤكـد هـذا المعنى ويـدل على أن التفـرق مـازال ممقـوتاً ومحـذوراً في كـل زمـان ومكـان وعلى لسـان كـل نـبي وحكـيم ، إخبـار الله عزوجـل عـن هـارون عليه السلام أنـه قـال لأخيه موسى حين عاتبه عند رجوعه من الطور فوجد قومه قد عبدوا العجل ، فقال كما حكى الله عنه في سورة طه : ﴿ قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي

قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴾ (طه : ٩٢ ـ ٩٤) .

فقد حذر هارون من التفرقة وخافها على قومه وخاف أن أخاه يلومه عليها)) [٦٢] .

واته : وه لەوەی كە باسكرا دەردەكەوێت كە یاساغی كردنی خوای پەروەردگار لە حزبایەتی و حزبایەتی كردن ، و پەرتەوازەیی و پەرتەوازەیی كردن ، بۆ هیچ شتێك نەبووە جگە لەوە نەبێت كە بەندەكانی فێربكات بەهەموو ئەوەی كە تێیدایە لە خراپەی بێ گومان ، و دۆڕانی چاوەڕوان كراو ، و دژایەتیە نراوە لە نێوان ئەوانەی كە خوای پەروەردگار فەرمانی پێكردوون كە یەك ئوممەت و یەك حزب بن ، و یەك خوا یپەرستن ، و شوێنی یەك پێغەمبەر ﷺ بكەون ، و ڕوو لە یەك ڕووگە و قیبلە بكەن ، و پابەند و ملكەچی یەك ئایین بن ، و یەك پەیوەندیش بەیەكیانەوە ببەستێ ، كە پەیوەندی ئایینە .

وە ئەوەش كە زیاتر جەخت لەسەر ئەم واتایە بكاتەوە ، و بەڵگەش بێت لە سەر ئەوەی كە پەرتەوازەیی بەردەوام ڕق لێبوو و بێزراو بووە لە هەموو كات و شوێنێكدا ، لە سەر زمانی هەموو پێغەمبەر و دانایەك ئاگاداری لێكراوەتەوە ، هەواڵدانی خوای پەروەردگارە سەبارەت بە هاروون عليه السلام كە بە موسای براى عليه السلام فەرمووە لە كاتێكدا كە

[٦٢] (بدعة الحزبية لفضيلة الشيخ العلاّمة المحدث أحمد بن يحيى النجمي) .

سەرزنشتى كرد پاش گەڕانەوەى لە كێوى (طور) كە بينى ئوممەتەكەى گوێرەكەيان پەرستووە ، ئەويش لە سورەتى (طه) دا هەروەكو قورئان دەگێڕێتەوە كە فەرمووى : ﴿ قَالَ يَا هَارُونُ مَا مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا أَلَّا تَتَّبِعَنِ أَفَعَصَيْتَ أَمْرِي قَالَ يَبْنَؤُمَّ لَا تَأْخُذْ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي إِنِّي خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَمْ تَرْقُبْ قَوْلِي ﴾ (طه : ٩٢ - ٩٤) .

كەواتە هاروون ئوممەتەكەى ئاگادار كردەوە لە پەرتەوازەيى و لێى ترسا كە تووشيان بێت ، لە گەڵ ترسى لۆمەكردنى براكەشى بۆى لە سەر ئەو كارە .

چوارەم : وە شێخ لە كتێبى (بدعة الحزبية) دا سەبارەت بە خراپيەكانى حزبايەتى چەند خاڵێك دەخاتە ڕوو ، و دەفەرموێت : ((**أولاً : أن الحزبية بدعة منكرة لما سبرناه من النهي عنها في القرآن الكريم والسنة المطهرة وكلام السلف رضوان الله عليهم**)) .

واتە : حزبايەتى بيدەيەكى خراپە ، لەبەر ئەو هەموو بەڵگانەى كە خرايە ڕوو لە سەرى لە قورئانى پيرۆز و سوننەت ، و ووتەى زانايانى پێشين . خوا لە هەموويان ڕازى بێت .

وە فەرموويەتى : ((**ثانياً : ذم الله عزوجل الحزبية والتحزب ، وذمها رسوله ﷺ ، وذمها سلف الأمة الذين عرفوا الإسلام معرفة حقيقية ؛ لأنها خروج على وحدة الأمة الإسلامية التي أمرها الله عزوجل أن تكون أمة واحدة** ،

فقال : ﴿ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ ﴾ (المؤمنون : ٥٢) ، وانقسام منها ، وتجزأة لها ، ومساهمة في إضعافها)) .

واته : خواى پەروەردگار لۆمە و سەرزنشتى حزبايەتى و حزبايەتى كردنى كردووە ، هەروەها پێغەمبەرى خواش ﷺ لۆمە و سەرزنشتى كردووە ، و پێشينەى ئەم ئوممەتەش لۆمە و سەرزنشتيان كردووە ، ئەوانەى كە ئيسلاميان بە ڕاستى ناسيوە ، چونكە ئەو كارە دەرچوونە لە سەر يەك ڕيزى ئوممەتى ئيسلامى كە خواى پەروەردگار فەرمانى پێكردووە كە تەنها يەك ئوممەت بێت ، هەروەكو فەرموويەتى : ﴿ وَإِنَّ هَٰذِهِۦٓ أُمَّتُكُمۡ أُمَّةٗ وَٰحِدَةٗ وَأَنَا۠ رَبُّكُمۡ فَٱتَّقُونِ ﴾ (المؤمنون : ٥٢) ، وە دابەش بوونە لێى ، و پارچە بوونە بۆى ، هاوكاريەكە بۆ لاوازكردنى .

وە فەرموويەتى : ((تاسعاً : ومن مساويء الحزبية الإنقسام ، فربما انقسم الحزب إلى حزبين أو أحزاباً كما يقال عن الجرثومة أنها تنشطر ، ثم الشطر ينشطر وهكذا ، أما الجماعة السلفية أتباع السنة المحمدية فهم مازالوا منذ بزوغ فجر الإسلام على عقيدة واحدة إلى يومنا هـذا ، أما الاختلاف في الفروع فهو أمر مسلم به وقد حصل بين الصحابة والتابعين ولم يؤد إلى خلاف ولا تباغض ولا تناحر ولا تقاتل ، فافهم رعاك الله وحماك من شر الحزبية ووفقك للأخذ بالطريقة السلفية فهي النجاة ، نسأل الله أن يثبتنا عليها حتى نلقاه ونحن إمامنا رسول الله ﷺ من سار على نهجه واقتفى أثره من أئمة الهدى وحملة الحديث رضي الله عنهم أجمعين))

واتە : وە یەکێکی تر لە خراپەکانی حزبایەتی بریتیە لە پارچە بوون ، چونکە لەوانەیە حزبێك ببێت بە دوو ، یان ببێت بە چەند حزبێك ، هەروەکو ئەوەی کە سەبارەت بە ڤایرۆس دەووترێت کە دەبێ بە دوو کەرتەوە ، پاشان کەرتەکەش دەبێت بە دوو و هەروەها دەڕوات ، بەڵام سەبارەت بە کۆمەڵی سەلەفیەت . شوێن کەوتوانی سوننەتی (محمد) ی . هەر لە سەرەتای دەرکەوتنی ئیسلامەوە بەردەوام لە سەر یەك بیروباوەڕن ، تاکو ڕۆژگاری ئەمڕۆماندا ، وە سەبارەت بە جیاوازیان لە فروعدا شتێکی ئاساییە ، و لە نێوان هاوەڵان و شوێنکەوتوانیشیان ڕووی داوە ، کەچی نەبووەتە هۆی جیاوازی ، و نەشبووەتە فاکتەری ڕق لێبوون و دووبەرکی و یەکتر کوشتانیان ، جا بزانە خوای پەروەردگار بتپارێزێت لە خراپەی حزبایەتی ، و سەرکەوتووشت بکات بۆ شوێنکەوتنی ڕێبازی سەلەفیەت ، چونکە هەر ئەوە ڕێگای ڕزگاری ، داواکارین کە خوای پەروەردگار دامەزراومان بکات لەسەری تاکو پێی دەگەین ، پێشەواشمان پێغەمبەری خوایە ﷺ ، و ئەوانەش کە شوێنی کەوتوون لە ئێشەوایانی هیدایەت ، و هەڵگرانی فەرموودە ، خوای پەروەردگار لە هەموویان ڕازی بێت .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (عبد الرزاق العفيفي) :

پرسیار کرا لە شێخ سەبارەت بە دەرچوونی کۆمەڵی (التبليغ) بۆ یادخستنەوەی خەڵکی بە گەورەیی خوای پەروەردگار ، و بانگەشەکردن بۆ لای ؟ ئاشکراشە کە کۆمەڵی (التبليغ) حزب و کۆمەڵێکی ئیسلامی ناوداری جیهانیە ، وەکو کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، ئەویش لە وەڵامدا پرسیارەکەدا فەرمووی : ((**الواقع أنّهم مبتدعة** ، **مخرّفون** ، **وأصحاب طرق قادرية وغيرهم** ، **وخروجهم ليس في سبيل الله** ، **ولكنه في سبيل إلياس** ، **هم لا يدعون إلى الكتاب والسُنَّة** ، ولكن يدعون إلى إلياس شيخهم في بنجلاديش . أما الخروج بقصد الدعوة إلى الله فهو خروج في سبيل الله ، وليس هذا هو خروج جماعة التبليغ . وأنا أعرف التبليغ من زمان قديم ، **وهم المبتدعة في أي مكان كانوا هم في مصر ، وإسرائيل وأمريكا والسعودية ، وكلهم مرتبطون بشيخهم إلياس**)) [٦٣] .

واتە : لە ڕاستیدا ئەوانە بیدعەکارن ، (مخرّفون) ، خاوەن تەریقەتن وەك قادریەکان ، و جگە لەوانیش ، دەرچوونیان لە پێناوی خوادا نیە ، بەڵکو لە پێناوی (إلياس) ، ئەوانە بانگەشە ناکەن بۆ شوێنکەوتنی قورئانی پیرۆز و سوننەت ، بەڵکو بانگەشە دەکەن بۆ شێخوکەیان (إلياس) لە (بنغلادش) . بەڵام دەرچوون بەمەبەستی بانگەشە بۆ لای خوای پەروەردگار ، ئەوە دەرچوونە لە پێناوی خوای پەروەردگار ، ئەوەش دەرچوونی کۆمەڵەی (التبليغ) نیە . وە من دەمێکە کۆمەڵەی (التبليغ)

---

[٦٣] (فتاوى ورسائل سماحة الشيخ : عبد الرزاق عفيفي (١ / ١٧٤) .

دەناسم ، ئەوان بيدعەكارن لــە هەر كوێيەكدا بن ، لــە (مصر) دا هەن ، لـــە (إسـرائيل وأمريكـا والسـعودية) ، هەرهەمووشــيان پەيوەســتن بــە شێخەكەيانەوە (إلياس) .

❑ فەتواى شێخ (حماد الأنصاري) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

ئـەم شـێخە بـەڕێزە . بـە ڕەحمـەت بێـت . سـەبارەت بـە سـەلەفيەت فـەرموويەتى : ((**السلفية : هم [أهل] السنة والجماعة ، لأن معنى السلفية ؛ التمسك بما كان عليه السلف الصالح في الماضي**)) ، واتـە : سـەلەفيەت ئـەهلى سـوننە و جەماعەيـە ، چـونكە واتـاى سـەلەفيەت بريتيـە لـە دەستگرتن بەوەى كە سەلەفى صاڵى لە سەر بووە لە ڕابردوودا .

وە سەبارەت بەوانەى كە پێچەوانەى ئەهلى سوننە و جەماعە دەبنەوە فەرموويەتى : ((**كل من كان على فكر مخالف لأهل السنة فليس منهم ، فجماعة الإخوان والتبليغ ليسوا من أهل السنة ؛ لأنهم على أفكار تخالفهم**)) [٦٤] ، واتە : هەموو كەسێك كە لە سەر بيرۆكەيەكى پێچەوانە بێت بە ئەهلى سوننە و جەماعە ، ئەوا لەوان نيە ، بۆيە كۆمەڵى ئيخوان و تەبيليغ لە ئەهلى سوننە نين ، چونكە لە سەر بيروباوەڕێكن پێچەوانەى ئەوانە .

---

[٦٤] (المجموع في ترجمة العلامة المحدث حماد الأنصاري : ٢ : ٤٨ ـ ٥٨٧ ـ ٧٦٢ ـ ٧٦٣) .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز(صالح بن عبد العزيز آل الشيخ)

یەکەم : هەندێك لە حزبیەکان بۆ ڕێگەپێدان بە کاری حزبایەتی و تەفریقە ، کارەکەیان دەشوبهێنن بەو جیاوازیەی کە لە نێوان زانایانی فیقهدا هەیە لە بابەتە فقهیەکاندا ❁ ، بۆیە ئەم پرسیارە لە شێخ (صالح بن عبدالعزيز آل الشيخ) کرا کە ئایا ئەو لێکچواندنە لێکچواندنێکی دروستە یان نادروست ، و راستی ئەو ووتەیە چیە ؟ کە ئەمە دەقی پرسیارەکەیە : ((هل تعدد الجماعات مثل تعدد الآراء في المسألة الفقهية الواحدة ؟)) ، واتە : ئایا فرە کۆمەڵی ، وەکو فرە ڕاییە لە بابەتە فقهیەکاندا ؟

بەڕێزیشیان لە دەرخستنی دروستی نادروستی ئەو ووتەیە فەرمووی : ((إذا كان يقصد بالجماعات الإسلامية التي ظهرت في هذا الزّمن فليس ذلك مثل تعدد الآراء في المسألة الفقهية الواحدة ؛ لأنَّ تعدد الآراء في المسألة الفقهية الواحدة هذا إذا كان مورده الاجتهاد فإنَّ كل واحد من القائلين بالمسألة الفقهية يؤجر على اجتهاده فيما اجتهد فيه ؛ لأنَّ المسألة موردها الاجتهاد .

❁ خەڵەفاوێك لە کەناڵی ئاسمانی پەیام دەیووت : سەرکردەی حزبە ئیسلامیەکان وەکو شافعی و أحمدی کوڕی حنبل و مالك وان !! سبحانك هذا بهتان عظيم . (مامۆستا عبدالكريم) .

كذلك في المسائل التي ينزع فيها المجتهد إلى دليل هو مأجور كما قال النبي ﷺ " إذا اجتهد الحاكم فأصاب فله أجران وإذا اجتهد فأخطأ فله أجر واحد " [٦٥] يعني أجر على اجتهاده ، والثاني له أجر على اجتهاده وأجر على إصابته الحق .

وأما الجماعات الإسلامية الموجودة الآن فهي تختلف في طريقتها وتختلف في أصولها وتختلف في مبادئها وأهدافها إلى آخر ذلك ، والأصل الواجب على كل مسلم أن يلزمه هو لزوم جماعة المسلمين قبل أن يَحدث الافتراق ، فإنَّ الافتراق الحادث في الأمة لا يجوز إقراره ومعالجته بإحداث جماعات جديدة ، فالواجب على المسلمين جميعا لزوم الجماعة قبل أن تفسد الجماعة .

والجماعة التي هي على الحق لم يتركها الله ـ عز وجل ـ لم يُبَيِّنْهَا ، ولم يتركها الرسول ﷺ لم يُبَيِّنْهَا ؛ بل بَيَّنَهَا الله ـ عز وجل ـ بقوله : ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقْ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ (النساء : ١١٥) ، المراد بالمؤمنين هنا الصحابة ؛ لأنهم هم المقصودون بذلك في وقت تنزّل هذه الآية : ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ يعني صحابة رسول الله ﷺ ، وبَيَّنَ ذلك الأمر نبينا ﷺ بقوله : " وستفترق هذه الأمة على ثلاث وسبعين فرقة كلها في النار إلا واحدة " قالوا : من هي يا رسول الله ؟ قال : " هي الجماعة " ، وفي رواية أخرى قال : " هم الغرباء " ، وفي رواية ثالثة قال : " من كان على مثل ما أنا عليه اليوم وأصحابي " إلى غير لك ، وهذا يدلّ على أن الجماعة موجودة في زمن الصحابة ، وهي موجودة في زمن التابعين ،

---

[٦٥] (البخاري (٧٣٥٢) ، و مسلم (٤٥٨٤)) .

وموجودة يحملها أئمة السلف وأئمة الإسلام امتثالاً لقول نبينا ﷺ : " لا تزال طائفة من أمتي على الحق ظاهرين لا يضرهم من خذلهم ولا من خالفهم حتى يأتي أمر الله وهم على ذلك " [٦٦] أو كما قال ﷺ .

فالواجب على كل مسلم يريد السلامة في دينه وأن يكون ممن وَعَدَهُ النبي ﷺ بأن يكون من الفرقة الواحدة التي لم تأخذ سبيل الثنتين والسبعين فرقة أن يلزم أمر الجماعة قبل أن تفسد الجماعة ، وهذا من أعظم مقاصد الدّين العظيمة التي يمتثلها العبد بامتثال قوله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، فالعبد المؤمن يلزم هذه الطريقة . وكيف يلزمها ؟

بتعلُّم هذه العقيدة المباركة فإنَّ دروس العقيدة والمحاضرات في التوحيد والعقيدة هي التي تنقلك إلى الالتزام بطريقة الجماعة الأولى قبل أن تفسد الجماعة .

ولهذا ففتّش أنت بنفسك وستجد أنَّ من خالف أمر الجماعة الأولى وأحدث شعارات جديدة وأهداف وآراء وكتباً غير كتب السلف في هذه المسائل ، ستجد أنه خالف شيئاً من أمور الاعتقاد ولا بد ، فإذاً خالف طريق الجماعة قبل أن تفسد الجماعة . **وهذه مسألة مهمة فتعدد الجماعات ليس مثل تعدد الفقهاء** ؛ **بل الواجب على جميع أمة الإسلام أن يعتصموا بحبل الله جميعا ولا يتفرقوا** امتثالاً لقول الله جل جلاله : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، **يعني**

---

[٦٦] (البخاري (٧٣١١) و مسلم (٥٠٥٩)) .

لا تتفرقوا في الأبدان ولا تتفرقوا أيضا في الدين بل التزموا بالقرآن الذي يدعو إلى الإجتماع على الحق)) [٦٧] .

واته : ئەگەر مەبەستی پرسیارکار بە ووشەی (الجماعات) ئەو کۆمەڵە ئیسلامیانە بێت لەم ڕۆژگارەدا دەرکەوتنە ، ئەوا هاوشێوەی بوونی چەند ڕایی فیقهی نیە لە تەنها بابەتێکدا ، چونکە بوونی چەند ڕایی لە تەنها بابەتێکدا فیقهی ، ئەوەیە کە هۆکاری جیاوازیەکە بگەڕێتەوە بۆ ئەو باسانەی کە جێگەی ئیجتیهادن ، و هەر یەك لە بێژەرانی ئەو بابەتە فقهیە پاداشت دەدرێتەوە لە سەر ئیجتیهادەکەی تیایدا ، چونکە باسەکە شوێنی ئیجتیهادە .

هەروەها ئیجتیهادکار پاداشت دەدرێتەوە لەو بابەتانەی کە بەڵگەی هەیە ، هەروەکو پێغەمبەری خوا فەرموویەتی : ئەگەر دادوەر ئیجتیهادی کرد و پێکای ئەوا دوو پاداشتی هەیە ، بەڵام ئەگەر ئیجتیهادی کرد و نەیپێکا ئەوا یەك پاداشتی هەیە . کە مەبەست پێی ئەو پاداشتەیە کە لە سەر کۆششەکەی دەدرێتەوە ، وە دووەمیان دوو پاداشتی بۆ هەیە لە سەر کۆششەکەی و پاداشتیش لە سەر پێکاندنی ڕاستیەکە .

بەڵام سەبارەت بە کۆمەڵ و حیزبە ئیسلامیەکان کە لە ڕۆژگاری ئەوڕۆدا هەن ، جیاوازن لە ڕێگایاندا ، وجیاوازن لە بنەواکانیان ، وە

---

[٦٧] (انتهى الشريط الخامس والعشرون : شرح العقيدة الطحاوية . صالح آل الشيخ : س٢ : ج ١ / ص ٣٤٧ . ٣٤٨) .

جیاوازن لە هەڵوێست وئامانجەکانیان ، تاکو کۆتایی ئەو جیاوازیانە ، وە ئەو بنەوایەش کە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێك ئەوەیە کە دەست بگرێت بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە ، پێش ڕوودانی جیاوازی لە نێوانیان ، چونکە ئەو تەفریقەی کە ڕوویداوە لەم ئوممەتەدا نابێت و دروست نیە دانی پێدا بنرێت ، و بە دروستکردنی کۆمەڵانێکی نوێ چارەسەر بکرێت ، بۆیە پێویستە لە سەر موسڵمانان ، دەست بگرن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە پێش تێکچوونی کۆمەڵەکەیان .

وە ئەو کۆمەڵەی کە لە سەر حەقە خوای پەروەردگار وازی لێنەهێناوە بەوەی کە ئاشکرای نەکردبێت ، وە پێغەمبەرەکەشی ﷺ بەهەمان شێوە وازی لێنەهێناوە بەوەی کە ئاشکرای نەکردبێت ، بەڵکو خوای پەروەردگار ئاشکرای کردووە لەو ئایەتەدا کە فەرموویەتی : ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقْ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ کە مەبەستیش لێرەدا لە بڕواداران بریتیە لە هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ ، چونکە ئەوان مەبەست بوونە لە کاتی هاتنە خوارەوەی ئایەتەکە ، کەواتە مەبەست لە ﴿ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ بریتیە لە هاوەڵانی پێغەمبەری خوا ﷺ ، وە پێغەمبەری خواش ﷺ ئەوەی بۆ ڕوون کردووینەتەوە کە فەرموویەتی : وە ئەم ئوممەتەش پارچە پارچە دەبێت بۆ حەفتا و سێ فیرقە ، هەمووی لە ئاگری دۆزەخدایە جگە لە یەکێکیان نەبێت ، ووترا : کێن ئەو کۆمەڵە ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟ فەرمووی : کۆمەڵێ گەورەی

موسڵمانانن ، وە لە ڕیوایەتێکی تردا هاتووە : بریتین لە : ئەوانەن کە پیادەکردنی ئایین لە ناو خەڵکدا نامۆ و غەریبی کردوون ، وە لە ڕیوایەتی سێیەمدا هاتووە : ئەوانەن کە لە سەر هاوشێوەی ئەوەن کە من و هاوەڵانمی لەسەرە ، وە چەندەها ڕیوایەتی تر، وە ئەمەش بەڵگەیە لە سەر ئەوەی کە ئەو کۆمەڵە لە سەردەمی هاوەڵاندا هەبوونە ، و لە سەردەمی شوێنکەوتوانیان ، و هەردەم بوونیان هەیە پێشەوایانی سەلەف و پێشەوایانی ئیسلام هەڵگری پەیامی ئەو کۆمەڵەیەن ، وەك هێنانەدی ووتەی پێغەمبەری خوا ﷺ کە فەرموویەتی : بەردەوام کۆمەڵێك لە ئوممەتەکەم لە سەر حەق بەردەوامن ، سەرنەخستنی هەندێك بۆیان زیانیان پێ ناگەیەنێت ، و نەش ئەوانەی کە پێچەوانەیان دەبنەوە ، تاکو خوای پەروەردگار فەرمانی خۆی دەکات ، ئەوان هەر بەردەوامن لەسەر ئەو مەنهەجە ڕەوایە .

جا پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێك کە سەلامەتی لە ئایینەکەیدا ئەوێت ، و ئەیەوێ لەوانە بێت کە پێغەمبەری خوا ﷺ پەیمانی پێداوە ، و لەو کۆمەڵەیە بێت کە ڕێگای حەفتا و دوو فیرقەکەی نەگردووەتە بەر ، ئەوا با دەست بگرێتە کۆمەڵێ موسڵمانانەوە ، پێش تێکچوونی کۆمەڵەکەیان ، وە ئەمەش یەکێکە لە گەورەترین مەبەستەکانی ئاینە مەزنەکەمان ، کە بەندە پیادەی دەکات بە پیادەکردنی ئەم ئایەتە کە تێیدا هاتووە : ﴿وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ﴾ ، بۆیە

بەندەی باوەڕدار دەست دەگرێت بەم ڕێگایەوە ، بەڵام دەبێت بزانێت چۆن دەستی پێوە دەگرێت ؟

بە فێربوونی ئەم بیروباوەڕە پیرۆزە ، چونکە وانەکانی بیروباوەڕ ووتارەکان سەبارەت بە یەکخواپەرستی ، وات لێدەکات دەتگوازێتەوە بۆ پابەندبوون بە ڕێگای کۆمەڵی یەکەمەوە پێش تێکچوونی کۆمەڵەکەیان .

لەبەر ئەمە بە خۆت بگەڕێ ئەوکاتە خۆت دەبینیت ئەوەی کە پێچەوانەی فەرمانی کۆمەڵەی یەکەم بووەتەوە ، چەندەها دروشمی نوێ و مەبەست و بۆچوون و کتێبی جگە لە کتێبەکانی سەلەفی لەم بابەتانەدا داهێناوە ، بەخۆت دەبینیت . بەبێ گومان . پێچەوانەی شتێلێك بووە لە بیروباوەڕدا ، بەوەش دەردەکەوێت کە پێچەوانەی ڕێگای کۆمەڵی موسڵمانان بووە پێش تێکچوونی کۆمەڵەکەیان .

جا ئەمە باسێکی گرنگە ، بۆیە دەبێت بزانین : فرە کۆمەڵی وەك فرە ڕایی شەرع زانان نیە ، بەڵکو پێویستە لە سەر هەموو ئوممەتی ئیسلام دەست بگرن بە ئایینی ڕەوای خوای پەوەردگارەوە ، و تەفریقە و پەرتەوازەیی نەنەوە ، وەك جێبەجێکردنی ووتەی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، واتە : پەرتەوازە مەبن لە جەستەتاندا ، و نەش پەرتەوازە بن لە ئایینەکەتان ، بەڵکو دەست بگرن بەو قورئانەی کە بانگەشە دەکات بۆ کۆبوونەوە لە سەر حەق و ڕەوایی .

دووەم : شێخ لــە فەتوایەکیدا سەبارەت بە هەندێك سیفەتی کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) دەفەرموویێت : ((أما جماعة الإخوان المسلمين فإن من أبرز مظاهر الدعوة عندهم التكتم والخفا والتلون والتقرب إلى من يظنون أنه سينفعهم ، وعدم إظهار حقيقة أمرهم ، يعني أنهم باطنية بنوع من أنواعها . وحقيقة الأمر يخفى منهم من خالط بعض العلماء والمشايخ زماناً طويلاً وهو لا يعرف حقيقة أمرهم يظهر كلاماً ويبطن غيره ، لا يقول كل ما عنده .

ومن مظاهر الجماعة وأصولها أنهم يغلقون عقول أتباعهم عن سماع القول الذي يخالف منهجهم ، ولهم في هذا الإغلاق طرق شتى متنوعة : منها إشغال وقت الشباب جميعه من صبحه إلى ليله حتى لا يسمع قولاً آخر ، ومنها أنهم يحذرون ممن ينقدهم ، فإذا رأوا واحداً من الناس يعرف منهجهم وطريقتهم وبدأ في نقدهم وفي تحذير الشباب من الانخراط في الحزبية البغيضة أخذوا يحذرون منه بطرق شتى تارة باتهامه ، وتارة بالكذب عليه ، وتارة بقذفه في أمور هو منها براء ويعلمون أن ذلك كذب ، وتارة يقفون منه على غلط فيشنعون به عليه ، ويضخمون ذلك حتى يصدوا الناس عن إتباع الحق والهدى وهم في ذلك شبيهون بالمشركين يعني في خصلة من خصالهم حيث كانوا ينادون على رسول الله ﷺ في المجامع بأن هذا صابيء وأن هذا فيه كذا وفيه كذا حتى يصدوا الناس عن إتباعه .

أيضاً مما يميز الإخوان عن غيرهم أنهم لا يحترمون السنة ولا يحبون أهلها ، وإن كانوا في الجملة لا يظهرون ذلك ، لكنهم في حقيقة الأمر ما يحبون السنة ولا يدعون لأهلها وقد جربنا ذلك في بعض من كان منتمياً لهم أو يخالط بعضهم ، فتجد أنه لما

بدأ يقرأ كتب السنة مثل صحيح البخاري أو الحضور عند بعض المشايخ لقراءة بعض الكتب حذروا وقالوا هذا لا ينفعك وش ينفعك صحيح البخاري ، ماذا تنفعك هذه الأحاديث ، أنظر إلى العلماء هؤلاء ما حالهم هل نفعوا المسلمين ، المسلمون في كذا وكذا ، يعني أنهم لا يقرون فيما بينهم تدريس السنة ولا محبة أهلها فضلاً عن أصل الأصول ألا وهو الاعتقاد بعامة .

من مظاهرهم أيضاً أنهم يرومون الوصول إلى السلطة وذلك بأنهم يتخذون من رؤوسهم أدوات يجعلونها تصل وتارة تكون تلك الرؤوس ثقافية ، وتارة تكون تلك الرؤوس تنظيمية ، يعني أنهم يبذلون أنفسهم ويعينون بعضهم حتى يصل بطريقة أو بأخرى إلى السلطة ، وقد يكون مغفولاً عن ذلك ، يعني إلى سلطة جزئية ، حتى ينفذون من خلالها إلى التأثير وهذا يتبع أن يكون هناك تحزب ، يعني يقربون منهم في الجماعة ويبعدون من لم يكن في الجماعة فيقال : فلان ينبغي إبعاده ، لا يمكن من هذا . لا يمكن من التدريس ، لا يمكن من أن يكون في هذا ، لماذا ؟ والله هذا عليه ملاحظات ! ماهي هذه الملاحظات ؟ قال : ليس من الشباب ! ليس من الإخوان ونحو ذلك . يعني صار عندهم حب وبعض في الحزب أو في الجماعة ، وهذا كما جاء في حديث الحارث الأشعري أن النبي ﷺ قال : ((من دعا بدعوى الجاهلية فإنه من جثاء جهنم)) قال : وإن صلى وصام ؟ قال : ((وإن صلى وصام ، فادعو بدعوة الله التي سماكم بها ربكم المسلمين والمؤمنين عباد الله)) . وهو حديث صحيح . كذلك ما جاء في الحديث المعروف أنه عليه الصلاة والسلام قال لمن انتخى بالمهاجرين وللآخر الذي انتخى بالأنصار قال : ((أبدعوى الجاهلية وأنا بين أظهركم !)) مع أنهم اسمان

شرعيان المهاجر والأنصاري لكن لما كان هناك موالاة ومعاداة عليهما ونصرة في هذين الاسمين ، وخرجت النصرة عن اسم الإسلام بعامة صارت دعوى الجاهلية ، ففيهم من خلال الجاهلية شيء كثير ، ولهذا ينبغي للشباب أن ينبهوا على هذا الأمر بالطريقة الحسنى المثلى حتى يكون هناك اهتداء إلى طريق أهل السنة والجماعة وإلى منهج السلف الصالح كما أمر الله جل وعلا بقوله : ﴿ ادْعُ إِلَىٰ سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾ (النحل : ١٢٥))) [٦٨] .

واتە : سەبارەت بە كۆمەڵى (الإخوان المسلمون) : بەڕاستى لە ئاشكراترين دياردەكانى بانگەواز لە لاى ئەوان بريتيە لە : كارى نهێنى و ناديارى و خۆشاردنەوە و خۆنواندن هەر جارو بە ڕەنگێك و خۆنزيكردنەوە لەوانەى كە لەو گومانەدان سوديان پى دەگەيەنێت ، وە دەرنەخستنى ڕاستى كارەكانيان ، واتە : ئەوان جۆرێكن لە جۆرەكانى (باطنية) ت .

وە حەقيقەتى كاريان شاراوەيە ، هى وايان هەبووە تێكەڵى هەندێك لە زانايانى كردووە بۆ ماوەيەكى درێژخايەن كەچى ئەويش حەقيقەتى كاريانى نەزانيوە ، چونكە قسەيەك دەردەبڕێت وجگە لەوەى لە دڵدايە ، وە هەموو شتەكانى خۆى نايڵێت و دەرنابڕێت .

---

[٦٨] (من شريط : فتاوى العلماء في الجماعات وأثرها على بلاد الحرمين ، الوجه الثاني ، الدقيقة : (٥٨) ، الثانية : (٤٠) ، وكتاب : فكر التكفير ص : (٨١ ـ ٨٤)) .

وە لە دیاردە و بنەماکانی کۆمەڵی (الإخوان) : ئەوەیە کە بیری شوێنکەوتونیان دادەخەن لە بیستنی ئەو ووتەیەی کە پێچەوانەی پەیڕەوەکەیانە ، وە لەم داخستنەدا چەندەها ڕێگای جۆرا و جۆریان هەیە : لەوانە : سەرقاڵ کردنی هەموو کاتی گەنجان لە بەیانیەوە تاکو شەو بۆ ئەوەی ووتەی هیچ کەسێکی تر نەبیسێت !! وە لەوانەش : خەڵکی ئاگادار دەکەنەوە لەو کەسانەی کە ڕەخنەیان لێدەگرن ، جا ئەگەر کەسێك لە خەڵکیان بینی پەیڕەو و ڕێبازیان دەناسێنێت بەموسڵمانان و ڕەخنەیان لێدەگرێت ، و دەستی کردووە بە وریاکردنەوە و ئاگادارکردنەوەی لاوان لە چوونە نێو ڕیزەکانی حزبایەتی بوغزێنراودا ، ئەوا ئەوان دەست دەکەنە ئاگادارکردنەوە لێی بە چەندەها ڕێگای جۆرا و جۆر : جارێك بە بوختیان بۆ کردنی ، وە جارێك بە درۆکردن لەسەری ، وە جارێك بەوەی کە شتانێك دەدەنە پاڵیەوە کە ئەو لێیان بێبەرییە ، دەشزانن کە ئەو شتانە درۆن ، وە هەندێك جار هەڵەیەکی لێدەبینن ناوی دەزڕێنن و لێی گەورە دەکەنەوە ، بۆ ئەوەی خەڵکی دووربکەنەوە لە شوێنکەوتنی حەق و هیدایەت ، وە ئەوان لەمەدا هاوشێوەی هاوەڵبڕیاردەرانن . لە خوویەك لە خووەکانیاندا . ، چونکە ئەوان لە شوێنە گشتیەکاندا بانگی پێغەمبەری خوایان ﷺ دەکرد و دەیان ووت : بەڕاستی ئەمە لە ئایینی خۆی هەڵگەڕاوەتەوە ، و ئەمە ئەوە و ئەوەی تێدایە ، بۆ ئەوەی ڕێگر بن لە خەڵك لە شوێنکەوتنیدا .

هەروەها لەو شتانەی کە (الإخوان) جیادەکاتەوە لە غەیری خۆیان : ئەوەیە کە ڕێز لە سوننەت ناگرن و ئەهلی سوونەشیان خۆش ناوێت ، ئەگەرچی ئەوەش بە گشتی دەرنەبڕن و ئاشکرای نەکەن ، بەڵام ئەوان لە ڕاستیدا سوننەتیان خۆش ناوێت و دوعایش ناکەن بۆ ئەهلی سوونە ، وە ئێمە ئەمەمان تاقیکردووەتەوە لە هەندێك لەو کەسانەی کە پەیوەندیان پێیانەوە بووە یان تێکەڵی هەندێکیانی دەکرد ، بۆیە دەبینیت کاتێك کە ئەو دەست دەکات بە خوێندنەوەی کتێبەکانی سوننەت وەکو (صحيح البخاري) ، یان ئامادەی لای هەندێك لە زانایان و مامۆستایان دەبێت بۆ خوێندنی هەندێك کتێب ، دەبینیت ئاگاداری دەکەنەوە و دەڵێن : ئەمە سوودت پێناگەیەنێت ، (صحيح البخاري) چ سوودێکت پێ دەگەیەنێت ؟ ئەم فەرموودانە چ سوودێکت پێدەگەیەنن ؟ بڕوانە ئەو زانایانە بزانە حاڵیان چۆنە ؟ ئایا هیچ سوودێکیان بە موسڵمانان گەیاندووە ؟ موسڵمانان هان لە ئەوە و ئەوەدا ، واتە : ئەوان لە نێوان خۆیاندا ڕێ نادەن بە ووتنەوەی سوننەت و خۆشەویستی ئەهلی سوننە ، چ جای بنچینەی بنچینەکان کە بریتیە لە بیروباوەڕ بەگشتی .

هەروەها لە دیاردەکانیان : هەموو غەمێکیان گەشتنە بە دەسەڵات ، ... ، وە بە لای ئەوانەوە خۆشەویستی و ڕق لێبوون لەبەر حزب یان لەبەر کۆمەڵەکەیە ، ... ، وە زۆر سیفەتێکی تری نەفامیان تێدایە ، لەبەر ئەمە پێویستە لاوانمان وریابکرێنەوە لەم کارە بە

ڕێگایەکی چاك و جوان بۆ ئەوەی ڕێنمایی بکرێن بۆ لای ڕێبازی ئەهلی سوننە و جەماعە و بۆ لای بەرنامەی سەلەفی صالح ، هەروەکو خوای گەورە فەرمانی پێکردووە : ﴿ ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُم بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾ .

هەر لە درێژەی ئەم ووتەیەید دەفەرموێت : ((أيضا من مظاهرهم بل مما يميزهم عن غيرهم أن الغاية عندهم من الدعوة هو الوصول إلى الدولة هذا أمر ظاهر بين في منهج الإخوان بل في دعوتهم . الغاية من دعوتهم هو الوصول إلى الدولة أما أن ينجى الناس من عذاب الله جل وعلا وأن تبعث لهم الرحمة بهدايتهم إلى ما ينجيهم من عذاب القبر وعذاب النار وما يدخلهم الجنة وما يقربهم إليها فليس في ذلك عندهم كثير أمر ولا كبير شأن ولا يهتمون بذلك لأن الغاية عندهم هي إقامة الدولة ولهذا يقولون الكلام في الحكام يجمع الناس ، والكلام في أخطاء الناس ومعاصيهم يفرق الناس فابذلوا مابه تجتمع عليكم القلوب ، وهذا لا شك أنه خطأ تأصيلي ونية فاسدة فإن النبي ﷺ بين أن مسائل القبر ثلاث يسئل العبد عن ربه يعني عن معبوده ، وعن دينه ، وعن نبيه ﷺ فمن صحب أولئك زمناً طويلاً عشرات السنين عشر سنين أو عشرين سنة أو أكثر أو أقل وهو لم يعلم ما ينيجيه إذا ادخل في القبر فهل نصح له ؟ وهل حُبَ له الخير ؟ إنما جعل أولئك ليستفاد منهم للغاية ، ولو أحبوا المسلمين حق المحبة لبذلوا النصيحة فيما ينجيهم من عذاب القبر ، فيما ينجيهم من عذاب الله ،

علموهم التوحيد وهو أول مسئول عنه من ربك ؟ أي من معبودك ؟)) [٦٩] ، واتە : هەروەها لە دیاردەکانیان بەڵکو لە جیاکەرەوەکانیان لە جگە لە خۆیان : مەبەست و ئامانج لە بانگەواز لە لای ئەوان بریتیە لە گەیشتن بە دەوڵەت ، ئەمە شتێکی ئاشکرا و ڕوونە لە پەیڕەوی ئیخواندا بەڵکو لە بانگەوازیاندا !!! مەبەست و ئامانج لە بانگەوازیان بریتیە لە گەیشتن بە دەوڵەت ، بەڵام ئەوەی کە خەڵك ڕزگار بکرێت لە سزای خوای گەورە و ڕەحمەت و بەزەییان بۆ بنێردرێت بە ڕێنمایی کردنیان بۆ ئەوەی کەوا ڕزگاریان دەکات لە سزای گۆڕ و لە سزای ئاگری دۆزەخ و ئەوەی کە دەیانخانە بەهەشتەوە ، و ئەوەی نزیکیان دەکاتەوە لێی ، ئەوا ئەمانە بە لای ئەوانەوە شتێکی گەورە نیە ، و بایەخ بە ئەمە نادەن و خەمی بۆ ناخۆن ، چونکە مەبەست و ئامانج بە لای ئەوانەوە پێکهێنانی دەوڵەتە ، بۆیە دەڵێن : قسەکردن سابەرەت بە کاربەدەست خەڵکی کۆدەکاتەوە !!! و قسەکردنیش سابەرەت بە هەڵە و تاوانەکانی خەڵك خەڵکی پەرتەوازە دەکات و دووریان دەخاتەوە !!! بۆیە ئەوە باس بکەن و ببەخشن کە دڵەکانتان بۆ کۆدەکاتەوە !! وە گومان لە مەدا نیە کە هەڵەیکی بنەواییە و نیازێکی گەندەڵە ، چونکە پێغەمبەری خوا ﷺ ئەوەی ڕوون کردووەتەوە کە پرسیارەکانی ناو گۆڕ سیانن : پرسیار دەکرێت لە بەندە سەبارەت بە

---

[٦٩] (فتاوى العلماء في الجماعات وأثرها على بلاد الحرمين : شريط من إصدار تسجيلان منهاج السنة السمعية بالرياض) .

پەروەردگارى و ئاينەكەى و پێغەمبەرەكەى ﷺ ، جا هەر كەسێك هاوڕێيەتى ئەوانە بكات بۆ ماوەيەكى درێژخايەن دەيەها ساڵ ، دەساڵ يان بيست ساڵ زياتر يان كەمتر ، كەچى نەشزانێت چ شتێك ڕزگارى دەكات كاتێك كە دەخرێتە ناو گۆڕەوە !!! ئايا ئامۆژگارى كراوە ؟!!! وە ئايا خێريان پێ‌خۆش بووە بۆى ؟!! بەڵكو ئەوانە لايەنگريان پێ‌كراوە بۆ ئەوەى سوودیان لێ‌ببينن بۆ مەبەستەكەيان ، جا ئەگەر ئەوانە موسڵمانانيان خۆش ويستبايە خۆشەويستيەكى ڕاست ، ئەوا ئامۆژگاريانيان دەكردن بەوەى كە ڕزگاريان دەكات لە سزاى ناو گۆڕ ، كە ڕزگاريان دەكات لە سزايى خواى پەروەردگار ، و فێرى يەكخواپەرستيان دەكرد ، كە يەكەمين شتە پرسيارى سەبارەت دەكرێت ، پەروەردگارت كێ‌يە ؟ واتە : پەرستراوت كێ‌يە ؟

❑ فەتواى شێخ (علي بن حسن الحلبي الأثري) :

شێخ (علي الحلبي الأثري) يش سەبارەت بە پەيوەندى موسڵمانان لە گەڵ يەكدا ، و نادروستى حزبايەتى فەرموويەتى : ((من بدهيات الأمور عند المسلمين كافة ، أن الإسلام ربط المسلمين برابطة لا يمكن لأي تنظيم وضعي مهما حصل عليه من القوة والدقة أن يصل إلى مثلها ، وأن العلاقة أو الأخوة الإسلامية هي أساس الولاء والبراء في الإسلام ، فالمسلم ولي المسلم سواء عرفه أم لم يعرفه ، بل ولو كان أحدهما في المشرق والآخر في المغرب . **وهذا يعني أن الإسلام لا يتحمل في داخله تنظيماً آخر** ، **بحيث تكون أسس ذلك التنظيم وقواعده أساساً للولاء والبراء** ؛ لأن هذا النوع من التنظيم يقتضي أن من انتظم فيه يستحق العون والنصرة

والإخاء وغيرها من الحقوق ، ومن لم ينتظم فيه لا يستحق تلك الحقوق !!! مع أن الإسلام أعطى المسلم جميع هذه الحقوق ، لمجرد كونه مسلماً ، لا لسبب آخر . ومن هنا يتبين معنى قوله ﷺ : " لا حلف في الإسلام ، وأيما حلفٍ كان في الجاهلية لم يزده الإسلام إلا شدةً " [٧٠] .

وذلك أن الإسلام لما قضى على جميع المواد التي كانت أساس الولاء والبراء في الجاهلية ، وجعل الإسلام نفسه مادة الولاء والبراء وجعل جميع المسلمين سواسيةً في الحقوق ، لم يبق عنده مجال لتعدد الجماعات والكتلات المتفرقة بحيث لا يكون لإحداها حقوق وعلاقات بالأخرى حتى يحتاج إلى عقد التحالف بينهما .

فالحديث يفيد : **أن التحزب والافتراق إلى جماعات وأحزاب أمر لا يطابق معنى الإسلام** ، ولا يتصور فيه ؛ لأن مجرد التمييز بمحالفة خاصة يجعل غير الحليف في مكان أدنى من الحليف ، وهذا لا يجوز في شرع الله إذ الدنو والعلو مرده للطاعة لا لغيرها مما يخالف الائتلاف والجماعة .

قال شيخ الإسلام ابن تيمة رحمه الله : ((وليس لأحد أن ينصب للأمة شخصاً يدعو إلى طريقته يوالي ويعادي عليها غير النبي ﷺ ، ولا ينصب لهم كلاماً يوالي عليه ويعادي غير كلام الله ورسوله ، وما اجتمعت عليه الأمة ، بل هذا فعل أهل البدع الذين ينصبون لهم شخصاً أو كلاماً يفرقون به بين الأمة يوالون به على ذلك الكلام أو تلك النسبة ويعادون)) .

---

[٧٠] (رواه مسلم : ٢٥٣٠) .

وهذا حال كثير من الجماعات والأحزاب الإسلامية اليوم ؛ **أنهم ينصبون أشخاصاً قادة لهم ، فيوالون أولياهم ، ويعادون أعداهم ، ويطيعونهم في كل ما يفتون لهم دون الرجوع إلى الكتاب والسنة** ، ودون أن يسألوهم عن أدلتهم فيما يقولون أو يفتون .

ومثل هذه المناهج لا تصلح أن تكون أساساً للتغيير ، **ووحدة صف المسلمين بل ولم يحدث أن توحدت كلمة المسلمين على مذهب من المذاهب** ، **أو على حزب من الأحزاب** ، رغم المحاولات التي بذلتها بعض الدول من أجل فرض ذلك المذهب أو ذلك الاتجاه القبلي أو الحزبي .

وفي إطار هذا المعنى : **يمكن فهم حكم الأحزاب السياسية في الإسلام** ، فإن الأحزاب السياسية تنظم أهلها على أسس وقواعد تختارها ، **ثم تجعل الانتماء إلى الحزب أساس الولاء والبراء** ، فالحزب حينما يحسن إلى من لم يدخل فيه لا يتعامل معه إلا معاملة لا تزيد على البر والإقساط الذي سمح الله للمسلمين أن يعاملوا به المشركين في قوله : ﴿لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ﴾ (الممتحنة : ٨) ، أما الولاء الذي هو فوق هذا البر ، فإن الحزب لا يعامل به إلا من دخل فيه وانتمى إليه .

بعد ذلك أقول : إذا قلنا بتكوين الأحزاب السياسية في الإسلام ، فالحزب أما أن يجعل الإسلام هو أساس الولاء والبراء ، أو يجعل أمراً آخر غيره !!! فإن الإسلام هو الأساس ، فإن الإسلام لا يحتاج إلى إقامة حزب آخر ، أو تنظيم جماعة أخرى ، بل هو نفسه يكفي لذلك .

والمقصود : أن الشريعة المطهرة قد حرمت كل ما من شأنه أن يقطع صلة المسلم بأخيه المسلم ، كما أنها ألزمت وأوجبت كل ما يؤدي إلى ربط صلة المسلم بأخيه المسلم ومحبته له .

بذا يكون قد ظهر الحكم وبان القول واستقر المنع ، مؤيداً ذلك كله بوجوه كثيرة : عقلية ونقلية داخلية وخارجية ، مما لا يستطيع أحد دفعه . بإذن الله . إلا بالكلمات الجوفاء والنكير ، والتنفير ، وذا لا يسوى بالنقير !! والحمد الله رب العالمين ، وصلى الله على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم)) [٧١] .

واتە : يەكێك لە شتە بەڵگە نەویستەكان لای هەموو موسڵمانان بە گشتی ئەوەیە كە ئاینی ئیسلامی پیرۆز موسڵمانانی بەیەكەوە پەیوەند كردووە بە پەیوەندكارێك ، كە هیچ ڕێكخراوێكی تری مرۆڤ كرد ناتوانێت . هەرچەندە هێز و ووردەكاری بەدەست بێنێت . بگاتە هاوشێوەكەی ، وە ئەو پەیوەندیە یان برایەتیە ئیسلامیە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوونە (الولاء والبراء) لە ئیسلامدا ، موسڵمان لە ئیسلامدا برا و دۆستی موسڵمانە بەبێ جیاوازی لەنێوان ئەوەی كە دیناسێت یان نە ، بەڵكو ئەگەر یەكێكیان لە ڕۆژهەڵات بێت و ئەوی تریان لە ڕۆژئاوا . ئەمەش ئەوە دەگەیەنێت كە ئیسلام ئەوە هەڵناگرێت كە لەناویدا ڕێكخراوێكی تر هەبێت ، بەشێوەیەك بنەواكانی ئەو ڕێكخراوە و ڕێساكانی بنەوا بێت بۆ

---

[٧١] (الدعوة إلى الله بين التجمع الحزبي والتعاون الشرعي : ص ١٠٣ . ١٠٧ ، للشيخ علي حسن الحلبي الآثري) .

خۆشویستن و ڕق لێبوون ، چونکە ئەم جۆرە ڕێکخستنە ئەوە دەخوازێت کە ئەو کەسەی بڕواتە ناویەوە شایستەی یارمەتیدان ، و برایەتی ، جگە لە مافەکانی تری دەکات ، وە ئەوەش لە ڕیزەکانیان نەبێت ، ئەوا شایستەی ئەو مافانە نیە !!! ئەگەرچی ئیسلام هەموو ئەو مافانەی پێبەخشیوە تەنها بە موسڵمان بوونی ، نەك بۆ هیچ هۆکارێکی تر !!! لەمەشە واتای ئەو فەرموودەیەی پێغەمبەری خوامان ﷺ بۆ دەردەکەوێت کە فەرموویەتی : هیچ جۆرە پەیماندانێك نیە لە ناو ئیسلامدا ، و هەر پەیماندانێکیش لە سەردەمی نەفامیدا درابێت ئەوا ئیسلام پتەوتری دەکات .

وە ئەوەش لە بەر ئەوەیە کە ئیسلام هەموو ئەو شتانەی لەناودا کە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوون بوون لە سەردەمی نەفامیدا ، و خۆشی کرد بەجێگری بە بنەوای خۆشویستن و ڕق لێبوون ، و هەموو موسڵمانانی تێدا یەکسان کرد لەو مافانەدا ، جێگەی ئەوەی تێدا نەما بۆ فرە کۆمەڵێ و پارچەپارچەگەرێتیە پەرتەوازەکارەکان ، بەشێوەیەك چەند مافێکی پەوەست هەبێت بە یەکێکیانەوە و پەیوەندی بەوی تریانەوە نەبێت ئەوەش وابکات کەپێویستی بەبەستنی پەیوەندی تر لە نێوانیاندا.

فەرموودەکەی سەرەوەش ئەوەمان پێ فێردەکات کە : حزبایەتی و پەرتەوازە بوون بۆ چەندەها کۆمەڵ و حزبی جیاجیا کردارێکە هاوکۆك نیە ناگونجێت لە گەڵ واتای ئیسلام ، و تێیدا بەرچاو ناکەوێت ، چونکە تەنها جیاکاریەکی تایبەت بە پەیوەندیکار و پەیماندەرەوە وادەکات کە

کەسێك کە پەیوەندی نەکات و پەیمان نەدات لە پلەیەکی نزمتر بێت لە پلەی پەیماندەر و پەیوەندیکارەوە ، وە ئەمەش لە شەریعەتی خوای پەروەردگاردا نابێت ، لە بەر ئەوەی کە نزمی و بەرزی دەگەڕێتەوە بۆ گوێڕایەڵی ، نەك بۆ شتی تر کە پێچەوانەی هاوکاری و کۆمەڵەکەوە .

شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تيمة) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((بۆ هیچ کەسێك نیە کە جگە لە پێغەمبەری خوا ﷺ کەسێك دابنێت بۆ ئوممەت ، و بانگەواز بکات بۆ ڕێگەکەی ، خۆشویستن و ڕق لێبوونی لە سەر دابمەزرێنێت ، یان ووتەیەك . جگە لە ووتەکەی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەیان ﷺ و ئەوەی کە ئوممەت کۆڕای لەسەر کردوون . بۆ دابنێت و خۆشویستن و ڕق لێبوونی لە سەر دابمەزرێنێت ، بەڵکو ئەو کارە کردەوەی بیدعەکارانە ئەوانەی کە کەسێکیان بۆ دادەنێن ، یان ووتەیەکیان بۆ دادەنێن !!! بەهۆیەوە تەفریقە لە نێو ئوممەتدا دەنێنەوە خۆشویستن لە سەر ئەو ووتەیە یان ئەو نیسبەتە دادەمەزرێنن و ڕق لێبوونیشیان !!)) .

ئەمەش بار و حاڵی زۆرێك لە کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکانی ئەمڕۆیە !!! کە دەبینیت کەسانێك دادەنێن بە سەرکردەی خۆیان ، دۆستایەتی لایانگرانی دەکەن و دژایەتی دوژمنانی ، وە گوێڕایەڵیان دەکەن لە هەموو ئەو شتانەی کە فەتوایان بۆ دەدەن بێ ئەوەی بگەڕێنەوە بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەت ، وە بێ ئەوەی پرسیاریان لێبکەن سەبارەت بە بەڵگەکانیان ، لەوەی دەیڵێن یان وەڵامی پێ ئەدەنەوە !!! بۆیە هاوشێوەی ئەم پەیڕەوانە

ناگونجێت بکرێت بە بنەوایەك بۆ گۆڕان ، و یەك ڕیزی موسڵمانان ، بەڵکو ڕوینەداوە کو ووتەی موسڵمانان یەکی گرتبێت لە سەر مەزهەبێك لە مەزهەبەکان ، یان لە سەر حزبێك لە حزبەکان ، سەرەڕای ئەو هەموو هەوڵانەی کە دراوون لە لایەن هەندێك ووڵاتەوە دراوون ، بۆ ئەوەی ئەو مەزهەبە یان ئەو ئاراستە خێڵەکیە یان حزبیە بسەپێنن بەسەر خەڵکدا !!!

وە لە چوارچێوەی ئەم واتایەدا : دەتوانرێت حوکمی حزبە سیاسیەکان لە ئیسلامدا بزانین ، حزبە ئیسلامیەکان لایانگرانی خۆیان لە سەر بنەوا و ڕێسایەلێك ڕێك دەخات کە خۆی هەڵیان دەبژێرێت ، پاشان پەیوەندی کردن بۆ حزبەکە دەکاتە بنەوای خۆشویستن و ڕقلێبوون !! وە لە کاتێکیشدا کە حزب چاکە لە گەڵ یەکێکدا دەکات کە نەڕۆشتووتە ڕیزەکانیەوە ، مامەڵەیەکی لە گەڵدا ناکات کە لەو مامەڵەیە زیاتر بێت کە چاکەکاری و دادپەروەری تێدایە و خوای پەروەردگار فەرمانی بە موسڵمانان کردووە بەرامبەر بە بێباوەڕان ئەنجامی بدەن ، هەروەکو فەرموویەتی : ﴿ لَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ ﴾ (الممتحنة : ٨) ، بەڵام خۆشویستن کە لە سەروی ئەم چاکەکاریەیە ، ئەوا حزب مامەڵەی پێ ناکەت لەگەڵ ئەوانە نەبێت کە هاتنوونەتە ناویەوە و پەیوەندیان پێوەیە !!!

دوای ئەوە دەڵێم : ئەگەر بڵێن حزبی سیاسی درست بکرێت لە ئیسلامدا ، ئەوا حزب یان دەبێت ئیسلام بکات بە بنەوای خۆشویستن و

ڕقلێبوون ، یان شتێکی تر جگە لەو بکاتە بنەوا !!! ئاشکراشە کە ئیسلام خۆی بنەوایە و پێویستی بەوە نیە کە هیچ حزبێکی تری تێدا درووست بکرێت ، یان ڕێکخراوێکی تری تێدا دروست بکرێت ، بەڵکو خۆی بەسە بۆ ئەوە .

مەبەستیش ئەوەیە : کە شەریعەتی ئیسلامی پیرۆز هەموو شتێکی قەدەغە و حەرام کردووە کە بوونی دەبێتە هۆی پچڕاندنی پەیوەندی موسڵمان بە برای موسڵمانیەوە ، و دەبێتە هۆی نەهێشتنی خۆشەویستی بۆی .

بەمەش حوکمەکە ئاشکرا بوو ووتەکەش دەرکەوت ، و حەرامێتی و ڕێگریەکەش جێگیربوو ، بە پاڵپشتی کردنی هەموو ئەوە بە چەندەها ڕوو : ڕووی عەقڵی ، و گواستراوە (نقلیة) ، و ناوخۆیی و دەرەکی ، بەشێوەیەك کە . بە ویستی خوای پەروەردگار . کەس ناتوانێت ڕەتی بکاتەوە ، جگە بە ووشەی بێ ناوەڕۆك و نکۆڵی لێکردن نەبێت ، و بە دوورلێکردنەوە خەڵك نەبێت لێی ، وە ئەو کارانەش بێ نرخ و هیچ نین !! جا شوکر و ستایش بۆ پەروەردگاری جهانیان ، و صەلاّت و سەلامیش لە سەر پێغەمبەرمان (محمد) و ئەهل و بەیت و هاوەڵانی بێت .

❑ فەتواى شێخ (مشهور حسن آل سلمان) :

يەكەم : شێخ پرسيارێكى لێ دەكرێت سەبارەت بە حزبايەتى كە دەقەكەى ئەمەيە : ((ما درجة الحديث : " أنا بريء ممن فرق و احتزب " ، **وما رأيكم في الحزبية** ، وما هو أحسن كتاب ألف فيها ؟)) . واتە : ئايا پلەى ئەم فەرموودەيە " من بەريم لەو كەسەى كە پەرتەوازەى و حزبايەتى دەكات " چيە ؟ وە ڕات چيە سەبارەت بە حزبايەتى ؟ و باشترين پەرتوكێكيش كە سەبارەت بە حزبايەتى نووسراوە كامەيە ؟

بەڕێزيشيان لە وەلامدا فەرمووى : ((أما حديث : " أنا بريء ممن فرق و احتزب " ، فوجدت حديثاً قريباً منه ، فهو من حديث أم سلمة رضي الله تعالى عنها ، قالت : " ألا إن نبيكم قد بريء ممن فرق دينه و احتزب " . وهذا الحديث أخرجه القاضي إسماعيل في (أحكام القرآن) فيما نقل عنه الشاطبي .

ولم أقف على إسناده حتى أحكم عليه ، ووجدت في (الدر المنثور) معزواً إلى عبد بن حميد في التفسير ، وهذا التفسير اللآن نقول عنه مفقود ، ولعله يظهر ، وكذلك عزاه لابن منيع في مسنده ، ولأبي الشيخ .

وظفرت بإسناد ابن منيع في مسنده في كتاب (إتحاف الخيرة المهرة : برقم (٧٦٧) وفيه راوٍ مجهول ، ولذا قال البوصيري عقبه : إسناده ضعيف .

لكن الآية : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، وفي قراءة لورش والكسائي والحسن البصري ولعلي بن أبي طالب : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَارَقُوا دِينَهُمْ ... ﴾ ، **وفي هذا إشارة إلى أن مَنْ فَرَّقَ دينه فإن مآله أن يُفَارِقَ دينه** .

والحزبية معناها : **أن نتعصب أو نتحزب لشيخ أو اسم أو شارة أو جماعة ، وهذه مذمومة ، والأصل في المسلم أن لا يتعصب لأحد ، والأصل فيه أن لا يعقد سلطان الولاء والبراء والحب والبغض إلا على دين الله ، فيزداد حبك لأخيك بازدياد دينه وعباداته وعلمه وأمانته ، أما أن يتعلق قلبي بفلان لأنه من حزبي وإن كان قليل دين ، وأبغض آخر لأنه ليس من حزبي ، وإن كان عالماً أو صاحب دين فهذا تحزب مذموم** .

والحزبية والعياذ بالله من أشد الموانع لقبول الحق ، **فسبب عدم قبول الحق الحزبية** ، **تأتيه بدليل واضح من الكتاب والسنة وأقوال الصحابة فيردها عليك لما تعود من الألفة التي هو عليها** .

وكلنا يعلم أن أنصارياً و مهاجرياً حصل بينهما نزاع في مسجد رسول الله ﷺ فكل منهم نادى على عشيرته ؛ فقال المهاجري : يا للمهاجرين ، وقال الأنصاري : يا للأنصار ، والمهاجرون والأنصار اسمان جليلان شرعيان محببان إلى الله ، وهما خير من الأسماء الموجودة اليوم ، فلما سمع النبي ﷺ هذين الرجلين قال لهما النبي ﷺ : " أجاهلية وأنا بين ظهرانيكم ! " .

فمن حكم حزبه وانصاع إليه دون بينة و لاسيما إن كان في ذلك مخالفة لدين الله ، فهذه جاهلية ، فعلينا ألا نتعصب إلا للحق ، وأن نحب ونبغض ونوالي ونعادي في دين الله وليس في حزب وعلى شيخ ، والشيخ الذي يجمع التلاميذ حوله ويأمرهم وينهاهم ألا يسمعوا من غيره هذه حزبية وهذه جاهلية ، وكان أيوب السختياني يقول : ((إذا أردت أن تعرف خطأ شيخك فجالس غيره)) **فمن يدعوكم ألا تسمعوا إلا منه**

فهذه حزبية ، واسمعوا من كل الناس واجلسوا بين كل العلماء وطلبة العلم ❁ ، **فالحزبية لها أشكال ولها ألوان** ، وينبغي أن يكون الإنسان حراً طليقاً يدور مع نصوص الشرع ، ولا يقبل أن يدور مع نفس الأشخاص المخلوقين .

أما أحسن كتاب كتب عن الحزبية : فقد رأيت كتاباً لصفي الرحمن المباركفوري الهندي اسمه (الأحزاب في الإسلام) وهو من أحسن ما كتب في رأيي وظني عن الحزبية ، والله أعلم)) .

واتە : سەبارەت بە فەرموودەی " أنا بريء ممن فرق و احتزب " فەرموودەیەکم بەرچاو کەوتووە نزیك لەم فەرموودەیە کە (أم سلمة) . رضي الله تعالى عنها . دەیگێڕێتەوە و دەفورموویێت : " ألا إن نبيكم قد بريء ممن فرق دينه و احتزب " ، واتە : بزانن کە پێغەمبەرەکەتان ﷺ بەری بووە لە هەموو ئەوانەی کە پەرتەوازەییان لە ئایینەکەیاندا ناوەتەوە و حزبایەتیان کردووە .

وە ئەم فەرمودەیە (القاضي إسماعيل) دەیگێڕێتەوە لە (أحكام القرآن) دا هەروەکو (الشاطبي) لێیەوە دەگێڕێتەوە .

بەڵام نەمتوانیوە (إسناد) ی ئەم فەرموودەیە ببینم بۆ ئەوەی حوکمی لە سەر بدەم ، وە لە (الدر المنثور) دا بینیومە دراوەتە پاڵ (عبد بن حميد) لە (التفسير) دەکەیدا ، بەڵام ئەم تەفسیرە تا ئیستا نەدۆزراوەتەوە

❁ بە مەرجێك مەنهەجی پاك بێت (مامۆستا عبدالكريم) .

، ڕەنگە دەریش بكەوێت ، هەروەها داویەتیە پاڵ (ابن منيع) لە (مسند) دەكەیدا ، بۆ لای (أبي الشيخ) یش .

بەڵام (إسناد) دەكەی (ابن منيع) كە لە (مسند) دەكەیدا گێڕاویەتیەوە بەرچاو كەوت لە (إتحاف الخيرة المهرة) بە ژمارە (٧٦٧) ، و راویەكی (مجهول)ی تێدایە ، بۆیە (البوصيري) پاش ئەمە ووتوویەتی (إسناده ضعيف).

بەڵام ئایەتەكە بەسە كە تێیدا هاتووە : ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَرَّقُوا۟ دِينَهُمْ وَكَانُوا۟ شِيَعًا لَّسْتَ مِنْهُمْ فِى شَىْءٍ ﴾ (الأنعام : ١٥٩) ، وە لە خوێندنەوەیەكی تردا كە (ورش والكسائي والحسن البصري و علي بن أبي طالب) خوێندوویانەتەوە تێیدا هاتووە: ﴿ إِنَّ ٱلَّذِينَ فَارَقُوا۟ دِينَهُمْ . . . ﴾ ، وە لەمەشدا ئاماژەیە بۆ ئەوەی كە هەر كەسێك پەرتەوازەیی بناتەوە ئاكامی بۆ دەڕوات كە لە ئایینەكەی دابڕێت.

واتای حزبایەتیش ئەوەیە كە : دەمارگیر بین یان حزبایەتی بكەین بۆ شێخێك یان ناوێك یان دروشمێك یان كۆمەڵێك ، وە ئەمەش شتێكی لۆمەكراوە ، و بنەوا لە موسڵماندا ئەوەیە كە دەمارگیر نەبێت بۆ هیچ كەسێك ، وە بنەواش تێیدا ئەوەیە كە خۆشویستن و ڕق لێبوون دانەبەسترێت ئیللا لە سەر ئایینەكەی خوای پەروەردگار نەبێت ، بەوەش خۆشەویستیت زیاد بكات بۆ براكەت بە زیاد بوونی ئایین و پەرستش و كردار و ئەمانەتدارێتی ، بەڵام ئەوەی كە دڵم پەیوەست بێت بە فلانە كەسەوە ئەگەر لە حزبەكەی مندا بێت ، ئەگەرچی ئایینەكەشی لاواز و

کەمیش بێت !!!! یان ئەوەی کە ڕقم بێت لە کەسێکی تر کە لە حزبەکەی منـدا نیـە ، ئەگەرچـی زانـاش بێـت ، و خـاوەن ئایینێکی پتـەویش بێـت ، ئائەمە حزبایەتیەکی زەمکراوە .

حزبایـەتیش . پـەنا بـەخوای پـەروەردگار . یەکێکـە لـە گـەورەترین لەمپـەرە لـە ڕێـی وەرگرتنـی حـەق و ڕەوایـی ، بەواتایـەکی تـر هۆکـاری وەرنـەگرتنی ڕەوایـی بریتیـە لـە حزبایـەتی ، بەڵگەیـەکی ڕوونـی بـۆ دەهێنیتەوە لە قورئان و سوننەت و ووتەی هاوەڵان کەچی دەبینیت ڕەتی دەکاتەوە و دەیداتەوە بە ڕووتا ، ئەوەش لەبەر ئەو ڕاهاتنەی کە ڕاهاتووە لە سەری .

وە هەمووشمان دەزانین کە یەکێك لە پشتیوانان لە گەڵ کۆچەرێکدا لە مزگەوتەکـەی پێغەمبـەری خـوا ﷺ کێشـە و دووبەرەکیـەك کەوتـە نێوانیانەوە ، و هەر یەکەیان هاواری کرد و بانگی عەشیرەتەکەی کرد ، کۆچەرەکە ووتی : ئادەی کۆچەران کۆببنەوە ، و پشتیوانەکەش ووتی : ئادەی پشتیوانان کۆببنەوە ، کەچی ناوی کۆچەران و پشتیوانان دوو ناوی بەڕێز و شەرعین و لە لای خوای پەروەردگار خۆشەویستن ، و زۆریش چاکترن لەو ناوانەی کە لە ڕۆ ژگاری ئەمڕۆدا هەن ، بەڵام کە پێغەمبەری خوا ﷺ ووتەی ئەو دوو کەسەی بیست پێی فەرموون : " ئایا بانگێشی نەفامی دەکەن ، کەچی هێشتا من زیندوم و لە نێوانتاندام !!! " .

جا ئەو کەسەی حزبەکەی بکات بە دادوەر و پابەندی بێت بە بێ بەڵگە ، بەتایبەت لەوەی کە پێچەوانەی ئایینەکەی خوای پەروەردگارە ، ئائەوە نەفامیە ، بۆیە پێویستە لەسەرمان دەمارگیری بۆ کەس نەکەین جگە لە ڕەوایی نەبێت ، وە خۆشویستن و ڕق لێبوونمان ، دۆستایەتی و دژایەتی کردنمان بۆ ئایینەکەی خوای پەروەردگار بێت ، نەك بۆ حزب و لەسەر شێخێك بێت .

وە ئەو شێخەش کە فێرخوازانی خۆی لە دەوری خۆی کۆ دەکاتەوە و فەرمانیان پێ دەکات ، و یاساغیشیان لێ دەکات کە گوێ لە کەسی تر نەگرن جگە لە خۆی !!! ئائەمەش حزبایەتیە و نەفامیە !!! (أيوب السختياني) دەیفەرموو : ((إذا أردت أن تعرف خطأ شيخك ؛ فجالس غيره)) ، واتە : ئەگەر دەتەوێت هەڵەی شێخەکەت بزانیت ، ئەوا لە گەڵ جگە لەو دابنیشە ، جا ئەو کەسەی کە داواتان لێ دەکات کە جگە لە خۆی گوێبیستی کەسی تر مەبن ، ئەوە حزبایەتیە !!! نەخێر لە هەموو خەڵك ببیستن ، لە گەڵ هەموو زانا و فیرخوازێکی زانستی شەرعی دابنیشن ، چونکە حزبایەتی جۆر و ڕەنگی جیاوازی هەیە ، وە پێویستە لە سەر مرۆڤ ئازاد و کۆت نەکراو بێت ، و لە گەڵ بەڵگە شەرعیەکاندا بسوڕێتەوە ، وە ڕازیش نەبێت بەوەی کە لە گەڵ خودی کەسانێکی دروست کراودا بسوڕێتەوە .

بەڵام سەبارەت بە باشترین پەرتوکێك کە لەسەر حزبایەتی نووسرابێت : کتێبێکم بینیوە لە نووسینی (صفي الرحمن المباركفوري) هیندیە ، و ناوی

(الأحزاب في الإسلام) ه ، بـه ڕا و بۆچـوونی مـن باشـترین پەرتوکێکـه کـه لەسەر حزبایەتی نووسرا بێت ، خوای پەروەردگاریش زاناتره .

دووەم : ئاشـکرایه کـه شـێخ (مشهور حسن آل سلمان) یەکێکـه لـه نـاودارترین فێرخـوازانی فەرموودەناسـی سـەردەم شـێخ (محمد ناصرالدين الألباني) . به ڕەحمەت بێت . له وڵاتی ئوردندا .

وه ئاشکراشه که چەواشەکاران له شێخی ئەلبانیەوه . به ڕحمەت بێت . دەگێڕنەوه که ڕای به حزبیەت بووه ، و به کارێکی دروستی داناوه !!! و ئەگـەر پێشـتریش ووتبێتـی حەرامـه پـاش ئـەوه لـه فەتواکـەی پەشـیمان بووەتەوه !!! و دواتر ووتوویەتی : دروسته ، و هیچی تێدا نیه !!!

منیش بۆ دەرخستنی ڕاستی و ناڕاستی ووتەکەی چەواشەکاران بـه برایـەکی بـەڕێزم ڕاسپارد . کـه بـۆ نەشـتەرگەری سـەفەری وڵاتـی ئـوردنی کردبوو . ئەگەر بتوانێت شێخ (مشهور) ببینێت و ئەوەی لێ بپرسێت کـه دوا ووتەی شێخ ئەڵبانی . به ڕەحمەت بێت . سـەبراەت بـه حزبایـەتی چیه ؟!! ئەویش خوای پەروەردگار جەزای بەخێری بداتەوه ، له بـەرواری (١٣ / ١٠ / ٢٠١٠) و پێش گەڕانەوەی بۆ کوردستان ، و پـاش تـەواو بـوونی وانەیـەك لـه وانـەکانی شـێخ کـه سـەبارەت بـه قەواعـدی فیقهـی بـوو ، ئـەم ووتوو وێژەی له گەڵدا کرد که تێیدا هاتووه : ((السائل : شيخي عندنا الأخ (أبو سنة) يكتب كتاباً عن الأحزاب وحكم التحزب .

الشيخ : من هو الأخ ؟

السائل : أبو سنة ، أبو سنة الكوردي في كوردستان العراق . قال لي هذا الأخ أن أسأل الشيخ ـ إذا أمكن إن شاء الله ـ : هل للشيخ الألباني رأي على التحزب ؟

الشيخ : طبعاً ، طبعا آراء كثيرة ، و مجموع كلامه ، عندنا مجموع كلام الشيخ مكتوب ، مجموع كلامه المحكي عندنا مكتوب .

السائل : **لا يا شيخ ، أعني الرأي الأخير للشيخ الألباني على التحزب ، هل هو حرام أم حلال** ؟

الشيخ : **لا ، لا : حرام ، الشيخ يرى أنه حرام** .

السائل : **لأن بعض الحزبيين يثيرون شبهة على حكمه عن التحزب** .

الشيخ : **الذي يقول أن الشيخ الألباني لا يرد على التعصب و التحزب يكذب على الشيخ الألباني** .

فيه [أي : في كلامه] كلمات موهمة ، تحتاج أن تضبط من كلام الشيخ و توضع الكلمة الصحيحة في مكانها ، وأنا لي كتاب اسمه (قاموس البدع) وقد ذكرت من البدع : التحزب ، ذاك كلام الشيخ ، والذي عندي أكثر من المكتوب ، وكلها نقلا عن كتب الشيخ .

و فيه ـ أي : في كلامه ـ أقوال للشيخ يلوونها ، يلوونها ويقولون بالجواز ، **لا الشيخ ما يرى جواز التعصب و التحزب** . السائل : بارك الله فيكم)) .

واته : پرسیاركار : شێخی بەڕێزم برایەكمان هەیە (باوكی سوننە) ەی ناوە و دەیەوێت كتێبێك لەسەر حزبەكان و حوكمی حزبایەتی بنووسێت .

شێخ پێی دەڵێت : ئەو برایە ناوی چیە ؟

پرسیارکار دەڵێت : باوکی سوننە ، باوکی سوننە لە کوردستانی عیراق , ئەم برایە پێی ووتم کە ئەگەر بتوانم بەپشتیوانی خوای پەروەردگار پرسیار لە جەنابتان بکەم : کە ئایا شێخ ئەلبانی هیچ ڕا و بۆچوونێکی لە سەر حزبایەتی هەیە ؟

شێخیش فەرمووی : بەڵێ ، بەڵێ ڕا و بۆچوونێکی زۆری هەیە ، و کۆی ووتەکانی ، کۆی ووتەکانی لە لای ئێمە نووسراوەتەوە ، کۆی ئەو ووتانەی کە دەگێردرێتەوە لە لای ئێمە نووسراوەتەوە .

پرسیارکار: نە شێخ! من مەبەستم ئەوەنیە، مەبەستم دوا ڕا و بۆچوونی شێخ لە سەر حزبایەتی چیە؟ ئایا حزبایەتی حەرامە یان حەڵاڵ؟

شێخیش فەرمووی : نەخێر ، نەخێر ، شێخ بە حەرامی دەزانێت .

پرسیارکار : پرسیارەکەم لە بەر ئەوەیە کە هەندێك لە حزبیەکان گومانێك دەخەنە ڕوو سەبارەت بە حوکمی شێخ ئەلبانی سەبارەتبە حزبایەتی !!

شێخیش فەرمووی : ئەو کەسەی کە دەڵێت : شێخ ئەلبانی بەرپەرچی دەماگیری ، و حزبایەتی ناداتەوە ، ئەوە درۆ بە دەم شێخ ئەلبانیەوە دەکات .

ڕاستە لە ووتەکانیدا ووشەی واهەیە کە گومانی ئەوەی لێ بکرێت ، بەڵام پێویستی بەوە هەیە کە لە ڕوانگەی ووتەکانی تریەوە ، ووشەی

گونجاوی بۆ هەڵبژێردرێت و لە جێگەیدا دابنرێت ، وە منیش پەرتوکێکم هەیە ناوی (قاموس البدع) ە و تێیدا باسی حزبایەتیم کردووە وەك بیدعەیەك ، ئائەوە ووتەی شێخە سەبارەت بە حزبایەتی ، و ئەوەش کە لامە زیاترە لە نووسراوەکە ، و هەمووشی لە پەرتوکەکانی شێخەوە هێنراوەتەوە .

وە هەندێك لە ووتەکانی شێخ مل بادەدەن بۆ ئەوەی بڵێن حزبایەتی دروستە ، نەخێر شێخ دەمارگیری و حزبایەتی بە دروست نازانێت .

پرسیارکار : خوای پەروەردگار پێز و بەرەکەتی خۆی بەسەرتاندا بڕێژێت .

❑ فەتواى شێخ (صالح بن محمد اللحيدان) :

پرسيار كرا لە شێخ (صالح بن محمد اللحيدان) كە ئايا پەيڕەوى هەريەك لە دوو كۆمەڵى (الإخوان) و (التبليغ) پەيڕەوێكى ڕاست و دروستە ، وە ئايا ئەو ناونانانەى كە كۆمەڵ و حزبە ئيسلاميەكان بە خۆيانەوەى دەنێن ، پەيوەندى بە ئيسلامەوە هيە يان نە ؟ ئەويش لە وەڵامدا فەرموويەتى : ((**الإخوان وجماعة التبليغ ليسوا من أهل المناهج الصحيحة** ، فأن جميع الجماعات والتسميات ليس لها أصل في سلف هذه الأمة . وأول جماعة وجدت ، وحملت الاسم ، جماعة الشيعة تسموا بالشيعة . وأما الخوارج فما كانوا يسمون أنفسهم إلا بأنهم مؤمنون ...)) [٧٢] .

واتە : كۆمەڵى (الإخوان) و كۆمەڵى (التبليغ) لەو كەسانە نين كە خاوەن پەيڕەوى درستن ، وە هەموو كۆمەڵ و ناونانەكان هيچ بنەوايەكيان نيە لە پێشينى ئەم ئوممەتە . وە يەكەمين كۆمەڵيش كە دروست بوو ، و ناوى لە خۆنا ، كۆمەڵى شيعە بوون ، و ناوى خۆيان نا (الشيعة) ، بەڵام سەبارەت بە خەوارج هيچ ناوێكيان لەخۆ نەنابوو جگە لە ناوى بڕواداران نەبێت .

[٧٢] تمَّ تفريغ هذا القول من إحدى أشرطة " تسجيلات منهاج السنة النبوية" بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين " ، الوجه الأول ، الدقيقة : (٤١) ، الثانية : (٥٥) من إصدار تسجيلان منهاج السنة السمعية بالرياض) .

❑ فەتواى شێخ (عبد اللّه بن غديان عضو هيئة كبار العلماء) :

يەكەم : شێخ (عبدالله بن غديان) يش لە ووتەيەكيدا حزبايەتى و تەفريقە بە كارێكى نادروست ، و خراپ دادەنانێت ، و باسى هەندێك لە خراپەكانيان دەكات ، ئەوەش لەو ووتەيەيدا كە تێدا فەرمويەتى : ((هذه البلاد ما كانت تعرف اسم جماعات ، لكن وفد علينا ناس من الخارج ، وكل ناس يؤسسون ما كان موجوداً في بلدهم .

فعندنا مثلاً ما يسمونهم بجماعة الإخوان المسلمين ، وعندنا مثلاً جماعة التبليغ ، وفيه جماعات كثيرة ، كل واحد يرأس له جماعة يريد أن الناس يتبعون هذه الجماعة ، ويحرِّم ويمنع إتباع غير جماعته ، ويعتقد أن جماعته هي التي على الحق ، وأن الجماعات الأخرى على ضلالة .

فكم فيه حق في الدنيا ؟ الحق واحد كما ذكرت لكم ؛ أن الرسول ﷺ بيَّن افتراق الأمم ، : " وأن هذه الأمة ستفترق على ثلاث وسبعين فِرقة ، كُلها في النار إلا واحدة . قالوا من هي يا رسول الله ، قال : " من كان على مثل ما أنا عليه اليوم وأصحابي " .

كل جماعة تضع لها نظام ، ويكون لها رئيس ، وكل جماعة من هذه الجماعات يعملون بيعة [٧٣] ، ويريدون الولاء لهم وهكذا ، فيفرِّقون الناس ـ يعني البلد

---

[٧٣] پرسيار له (العلامة ابن العثيمين) كرا كه : ((ما حكم البيعة التي تكون في بعض الجماعات ؟)) ، واته : حوكمى ئەو بەيعەت دانە چيە كە لەناو هەندێك لە گروپەكاندايە ؟

بەڕێزيان له وەلامدا فەرمووى : ((البيعة التي تكون في بعض الجماعات بيعة منكرة شاذة ، لأنها تتضمن أن الإنسان يجعل لنفسه إمامين و سلطانين ؛ الإمام الأعظم الذي هو الإمام على جميع البلاد و الإمام الذي بايعه ، وتفضي أيضاً إلى الشرَّ بالخروج على الأئمة ، الذي يحصل به من سفك الدماء و إتلاف الأموال ما لايعلمه به إلا الله ، وأما تأمير على الجماعة فهذا قد جاءت به السُّنة في ما إذا سافر الجماعة أَن نأمرَ أحدَهُمْ)) .

واته : ئەو بەيعەتەى لەناو هەندێك لە گروپەكاندايە بەيعەتێكى خراپ و ناوێزە و نائاساييە ، لەبەر ئەوەى ئەوە لە خودەگرێت كە مرۆڤ دوو پێشەوا و دوو ئيمام بۆ خۆى دابنێت : پێشەواى گەورە كە پێشەواى هەموو وڵاتە ، وە ئەو پێشەوايەش كە بەيعەتى پێداوە (لەناو حزبدا) ، ئەم كارەش سەردەكێشێت بۆ خراپە ، بە دەرچوون لە فەرمانى پێشەوايان ، كە بەهۆيەوە خوێن ڕشتن و ماڵ وێرانكردن ڕوو دەدات ، ئەمەش مەگەر بەس خودا بزانێت چۆنە . بەڵام بە ئەمير بوون بەسەر كۆمەڵێكەوە

الواحدة ـ تجد أن أهلها يفترقون فِرق ، وكل فِرقة تَنشأ بينها وبين الفِرقة الأخرى عداوة ، فهل هذا من الدين ؟ لا ، ليس هذا من الدين ، لأن الدين واحد ، والحق واحد ، والأمة واحدة ، الله جل وعلا يقول : ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ (آل عمران : ١١٠) **ما قال كنتم أقساماً ، لا ، قال :** ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ .

و في الحقيقة إن الجماعات هذه جاءتنا وعملت حركات في البلد ؛ حركات سيئة ، لأنها تستقطب وبخاصة الشباب ، لأنهم لا يريدون الناس الكبار هؤلاء قضوا منهم مالهم فيهم شغل !

لكن يأتون أبناء المدارس في المتوسط وأبناء المدارس في الثانوي وأبناء المدارس في الجامعات وهكذا بالنظر للبنات أيضاً ، فيه دعوة الآن لجماعة الإخوان المسلمين ، وفيه دعوة لجماعة التبليغ حتى في مدارس البنات .

فلماذا لا يكون الإنسان مع الرسول ﷺ ، ما يكون مع فلان المصري ـ مؤسس الإخوان ـ ولا مع فلان الهندي ـ مؤسس التبليغ ـ ، سِرْ مع الرسول ﷺ يأخذ من كتاب الله ومن سنة رسوله ﷺ ، ويسأل عمَّا أُشكل عليه)) [٧٤] .

لەسوننەتدا هاتووە لەكاتێكدا جەماعەتێك سەفەریان كرد ئەو كاتە یەكێكیان ببن بە ئەمیر)) (سلسلة لقاء الباب المفتوح : شريط رقم ٦ الوجه ب دقيقة ١٦ ثانية ١١) .

[٧٤] (تمَّ تفريغ هذا القول من إحدى أشرطة " تسجيلات منهاج السنة النبوية " بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين : الوجه الثاني ، دقيقة ٤٧ ، ثانية ٥٢) ، وانظر : (رسالة إلى منتظم في جماعة الإخوان المسلمين ص : ٨٠ ـ ٨١) .

واتە : ئەم وڵاتە . واتە : وڵاتی سعودیە . ناوی کۆمەڵەکانی نەدەزانی ، بەڵام کەسانێك لە دەرەوە هاتنە نێومان ، وە هەر کەسێك ئەوەی کە لە وڵاتی خۆیدا بوونی هەیە دادەمەزرێنێت ، بۆ نموونە هەمانە ناونراون بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، وە هەمانە وەك نموونە ناونراوە بە کۆمەڵی (التبليغ) ، وە کۆمەڵانێکی زۆری تێدایە ، و هەر یەکە سەرکردایەتی کۆمەڵێك دەکات و دەیەوێت خەڵکی شوێنی ئەم جەماعەتە بکەون ، وە شوێنکەوتنی جگە لە جەماعەتەکەی خۆی حەرام دەکات و ڕێگری لێ دەکات ، وە باوەڕی وایە کە تەنها جەماعەتەکەی خۆی لەسەر حەقە ، وە جەماعاتەکانی تر لەسەر گومڕایین ، ئایا چەند حەق هەیە لە دونیادا ؟ حەق هەر یەکە وەك بۆم باس کردن کە پێغەمبەر ﷺ پەرتەوازەیی ئوممەتانی بۆ ڕوونکردووینەتەوە ، وە تێیدا هاتووە : کە ئەم ئوممەتەش پارچەپارچە دەبێت بۆ (٧٣) فیرقەوە ، و هەمووشیان لە ئاگردان تەنها دانەیەکیان نەبێت ، ووتیان : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ کێن ئەوانە ؟ فەرمووی : ئەوانەن کە لەسەر هاوشێوەی ئەوەن کە ئەمڕۆ من و هاوەڵانمی لەسەرین .

جا هەر کۆمەڵێك کە پەیڕەوێك بۆ خۆی دادەنێت و سەرکردەیەکی هەیە ، وە هەر کۆمەڵێك لەم کۆمەڵانە بەیعەت لە ئەندامەکانیان وەردەگرن

[٧٥] ، وە دۆستایەتیان دەوێت بۆ خۆیان ، ئا بەم شێوەیە خەڵکی پارچەپارچە دەکەن واتە لە وڵاتێکدا ، دەبینیت خەڵکەکەی پەرتەوازە و پارچەپارچە دەبێت بۆ چەند فیرقەیەك ، وە هەر فیرقەیەکیش لە نێوان

---

[٧٥] **پرسیارکرا لە شێخ** (الألباني) : ((البيعة ليس بمعنى المعاهدة ، شيخنا هل هذا صحيح ؟)) ، **واتە : بەیعەت دان بەمانای هاوپەیمانی** (المعاهدة) **نایەت ، (شێخ) مان ئەمە ڕاستە ؟ بەڕێزیان لە وەڵامدا فەرمووی** : ((مئة بالمئة صحيح ، وأزيد من باب التفننِ في التعبير إن صح التعبير؛ صوفيةٌ عصرية)) ، **واتە : سەد لەسەد ڕاستە ، وە ئەوە زیاد دەکەم لە ڕوانگەی هونەری دەربڕینەوە ئەگەر دەربڕینەکە ڕاست بێت** : (**بەیعەتدانی حزبیەکان**) **صۆفی گەرییەکی سەردەمیە**)) (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٨٤٩ الوجه ب دقيقة ١ ثانية١) .

وە پێوا (**الفوزان**) **فەرموویەتی** : ((مما يتساهل به الناس قضيّة البيعة ؛ فهناك من يرى جواز أخذ البيعة لجماعة من الجماعات مع وجود بيعة أخرى، وقد لا يكون المبايع في هذه الجماعات معروفًا بدواعي السّرّيّة؛ ما حكمُ هذا ؟ ثم هل يختلف الحكم في بلاد الكفّار أو تلك التي لا تحكم بما أنزل الله ؟ البيعة لا تكون إلا لوليّ أمر المسلمين، وهذه البيعات المتعدِّدة مبتدعة، وهي من إفرازات الاختلاف ، والواجب على المسلمين الذين هم في بلد واحد وفي مملكة واحدة أن تكون بيعتهم واحدة لإمام واحد ، ولا يجوز المبايعات المتعدّدة ، وإنما هذا من إفرازات تجوّزُ المبايعات من اختلافات هذا العصر ، ومن الجهل بالدّين)) (المنتقى من فتاوى الفوزان : ج ٢٦ / ص ٦) .

خۆی فیرقەیەکی تردا دژایەتی دروست دەکات ، ئایا ئەمە لە ئایینە ؟ نەخێر ، ئەمە لە ئایین نیە ، چونکە ئایین یەکە و حەق یەکە و ئوممەتیش یەکێکە ، خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ﴾ نەیفەرمووە : ئێوە چەندین بەش بوون ، نەخێر ، فەرموویەتی : ﴿كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ﴾ .

لە ڕاستیدا ئەم کۆمەڵانە هاتەنە ناومان و چەندین بزوتنەوەیان لە وڵاتدا دروست کردووە ، بزوتنەوەی خراپ !! چونکە ئەوانە خەڵك ڕادەکێشن بۆ لای خۆیان بە تایبەت لاوانمان ، چونکە ئەوان خەڵکی گەورە تەمنیان ناوێت ، ئەوانە تەواویان کردووە ئەوان کاریان بەمانە نیە !! بەڵام دێن بۆ لای کوڕانی قوتابخانەکان لە ناوەندی و دواناوەندی و لە زانکۆکاندا ، بە هەمان شێوە سەبارەت بە کچانیش ئێستا بانگەوازی کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) و هەروەها بانگەوازی کۆمەڵەی (التبليغ) تەنانەت لە قوتابخانەی کچانیشدا دەکرێت !!

باشە بۆ ؟ لەبەرچی ؟ مرۆڤ لەگەڵ پێغەمبەردا نەبێت ﷺ ؟ نە لەگەڵ فلانی مصریدا . دامەزرێنەری ئیخوان . بێت ، و نەش لەگەڵ فلانی هندیدا . دامەزرێنەری تەبلیغ . بێت ، لەگەڵ پێغەمبەردا ﷺ بڕۆ ، لە کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ وەرگرێت ، و پرسیاریش بکات سەبارەت بەوەی کە لێی ئاڵۆز دەبێت و نایانزانێت .

دووەم : وە پرسیارێکی تری لێکاوە سەبارەت بە کۆمەڵی (التبليغ) کە ئایا موسڵمان لە گەڵیاندا بڕوات بۆ بانگەشە و دەعوەکردن ؟ کە ئەمە

دەقى پرسيارەكەيە : ((نحن في قرية ويتوافد علينا بما يسمى جماعة التبليغ ، فهل نمشي معهم أم لا ؟ نرجو التوضيح)) ، واتە : ئێمە لە لادێيەكداين ، و كۆمەڵانێك دێنە لامان ، بە خۆيان دەڵێن (كۆمەڵى تەبليغ) ، ئايا لە گەڵياندا بڕۆين يان نە ؟ داوا دەكەين لە بەڕێزتان ڕوونكاريمان بۆ بكەيت لەو بارەيەوە .

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**لا تمش معهم إنما تمشي مع كتاب الله وسنة رسوله ﷺ**)) [٧٦] .

واتە : نەخێر لە گەڵياندا مەڕۆ ، بەڵكو لە گەڵ كتێبى خواى پەروەردگار ، و سوننەتى پێغەمبەرەكەيدا بە ﷺ .

سێيەم : وە پرسيارێك كراوە لە شێخ سەبارەت بە پارچەپارچە بوون بۆ چەندين حزب و كۆمەڵەوە كە ئەمە دەقەكەيەتى : ((نرجو منكم نصيحة عامة حول التفرق إلى أحزاب وجماعات ؟)) ، واتە : داواى ئامۆژگارييەكى گشتيتان لێدەكەين سەبارەت پەرتەوازەبوون و پارچەپارچەبوون بۆ چەندين حزب و جەماعات ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرموويەتى : ((**أنَّ دين الله واحد وليس متعدداً ، وبناء على ذلك يجب أن يكون الناس جماعة واحدة** ، ولهذا يقول الله جل وعلا : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ (آل عمران : ١٠٣) ، **فأمر بالاعتصام وحرم التفرق** ، وهذا التفرق يكون له أسباب ويكون له أهداف ، ولكن الشخص الذي

---

[٧٦] (جماعة التبليغ : ص ٤٤٦) .

ليست عنده خبرة وليس عنده علم يغتر ، وبعد ذلك ينضم إلى جماعة من الجماعات ، ثُمَّ ينشأ عن ذلك أن يكون عدوا لجميع الجماعات الأخرى التي لا تكون من هذه الجماعة ، وهذا موجود ، فهؤلاء الذين يتفرقون ليس عندهم في الحقيقة أساس من العلم إلى درجة أن يكونوا هم الذين على حق ، وأن يكون غيرهم على باطل ، فعندما تَجتمع مع واحد منهم يقول : اترك الجماعة الفلانية رئيسها فيه كذا وأعضاؤها فيهم كذا وفيهم كذا ، فحينئذ يشتغل بعضهم في بعض .

ثُمَّ إنَّ من الأهداف : فصلُ الشباب عن العلماء السابقين ، فصلهم عن القرآن ، فصلهم عن السنة ، فصلهم عن هدي الرسول ﷺ وعن هدي الخلفاء وعن هدي الصحابة رضي الله عنهم ، وربط هؤلاء الشباب بأشخاص معينين ، وفصلهم عن تراث علمائهم السابقين ، فصلهم عنهم وربطهم بِمؤلفات حديثة .

الطريق السليم : هو ربط الناس بكتاب الله وسنة رسول الله ﷺ ، وتعليم الشباب هذا المنهج كما سلك رسول الله ﷺ في تعليمه لأصحابه في خلال ثلاث وعشرين سنة ، فالواجب هو الاعتصام بكتاب الله وسنة رسوله ﷺ والاجتماع جماعة واحدة على هذا المبدأ)) [٧٧] .

واته : بەڕاستی ئایینەکەی خوای پەروەردگار یەکێکە و چەند ئایینێك نیە ، جا لە سەر ئەو بنەوایە پێویستە هەموو خەڵکی یەك کۆمەڵ بن ، لەبەر ئەمە خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، خوای پەروەردگار فەرمانی کردووە بە دەست بەیەکەوە گرتن و

[٧٧] رسالة إلى منتظم في جماعة الإخوان المسلمين ص : (٧٩ . ٨٠) .

پەرتەوازەی و پارچەپارچە بوونیشی حەرام کردووە ، وە ئەم پەرتەوازەی و پارچەپارچەبوونە چەندین هۆکار و ئامانجی هەیە ، بەڵام ئەو کەسەی کە لێزانین و زانستی شەرعی نیە هەڵدەخەڵەتێت ، وە لە پاش ئەوە دەچێتە نێو کۆمەڵێك لەو کۆمەڵانەوە ، و پاشان لەوەوە ئەوە پەیدا دەبێت کە دەبێتە دوژمن بۆ هەموو کۆمەڵەکانی تر کە لەم کۆمەڵەیە نین ، وە ئەمە بوونی هەیە ، ئا ئەوانەی کە پەرتەوازەیی دەکەن و پارچەپارچەبوون ئەوانە لە ڕاستیدا بنچینە و بنەوایان لە زانستدا نیە ، بە پلەیەك کە ئەوان ببن بەو کەسانەی لەسەر حەق بن و جگە لە ئەوانیش لەسەر باتڵ و ناحەق بن ، جا کاتێك کە لەگەڵ یەکێك لەو کەسانەدا کۆدەبیتەوە دەڵێت : وازبێنە لە فلانە کۆمەڵ چونکە سەرکردەکەیان ئەوەی تێدایە و ئەندامەکانی ئەوەیان تێدایە ، ئەو کاتە دەبینیت هەندێکیان سەرقاڵ دەبن بە هەندێکی تریانەوە .

پاشان لە ئامانجەکان ئەوەیە کە : لاوان جیادەکەنەوە لە زانایانی پێشین ، جیاکەرەوەیانن لە قورئان ، جیاکەرەوەیانن لە سوننەت ، جیایان دەکەنەوە لە ڕێبازی پێغەمبەر ﷺ و لە ڕێبازی خەلیفە و هاوەڵانی رضی الله عنهم ، وە پەیوەست کردنی ئەو لاوانە بە کەسانێکی دیاری کراوەوە ، وە جیایان دەکەنەوە لە کتێب و بەرهەمە بەجێماوەکانی زانایانی پێشینیانەوە ، جیایان دەکەنەوە لەوانە و پەیوەستیان دەکەنە دانراوێلێکی نوێوە .

ڕێگای سەلامەت ئەوەیە کە : خەڵکی پەیوەست بکرێت بە کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەیەوە ﷺ ، وە فێرکردنی ئەم

پەیڕەوە بە لاوان ، هەروەکو چۆن پێغەمبەری خوا ﷺ ئەم ڕێگایەی گرتە بەر لە فێرکردنی هاوەڵانیدا لە ماوەی بیست و سێ ساڵدا ، کەواتە ئەوەی کە پێویستە ئەوەیە : کە دەست بگیردرێت بە کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەیەوە ﷺ و کۆبوونەوە بە یەك کۆمەڵ و لەسەر ئەم پەیڕەوە .

❑ فەتوای شێخ (زيد بن العمير المدخلي) :

یەکەم : پرسیار کرا لە شێخ (زيد المدخلي) سەبارەت بە فرە حزبی ، پرسیارەکەش بەم شێوەیەی بوو : ((فضيلة الشيخ : نسمع كثيراً عمَّا يُسمَّى بالجماعات الإسلامية في هذا العصر ، في مُختلف أنحاء العالم ، فما أصل هذه التسمية ؟ وهل يَجوز الذهاب معهم ، ومشاركتهم إذا لَم يكن لديهم بدعة ؟)) ، واتە : شێخی بەڕێز : زۆر دەبیستین سەبارەت بەوانەی کە ناودەبرێن بە کۆمەڵە ئیسلامییەکان لەم سەردەمەدا ، و لە هەموو شوێنە جیاوازەکانی جیهاندا ، ئایا بنچینەی ئەم ناونانە لە کوێوە هاتووە ؟ وە ئایا دروستە لەگەڵیاندا بڕۆیت و بەشداریان بکەیت ئەگەر بیدعەیان تێدا نەبێت ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرموویەتی : ((هذا السؤال قد تكرر كثيراً وقد أجاب عليه نُخبة من أتباع السلف بأجوبةٍ مقرونةٍ بالأدلَّة ، غير أنَّهُ وقد عُرِضَ فلا بُدَّ من البيان بِما تيسر ، فأقول :

بتعدد الجماعات تعددت مناهجها : فلِكُلِّ جماعة منهج له بنود وله ضوابط أُسست من قِبَل مؤسسي هذه الجماعات ، ولنأخذ مثلاً عن الجماعات ما يُسمَّى بجماعة الإخوان ، وما يُسمَّى بجماعة التبليغ ، وما يُسمَّى بحزب التحرير ، وما يُسمَّى بجماعة جبهة الإنقاذ ، وما يُسمَّى حزب الإصلاح ، إلى غير ذلك من الجماعات المتعددة !

فإذا أردنا أن نعرف القول الحق في تعدد الجماعات : هل له أصل في الشرع . مع أنَّه يَلزم من تعدد الجماعات تعدد المناهج . ؟

فنقول : **لا وجهَ لهذا التعدد** ، لأنَّ النبي ﷺ لَمَّا سُئِلَ عن الطائفة الناجية المنصورة قال : " الجماعة " .

وإذن فنقول : **إنَّهُ لا وجهَ لهذا التعدد** ، لأنَّه يَلزمُ منهُ تعدد الاتجاهات وتعدد بنود دعوة هذه الجماعات بالإضافة إلى ما نتج عن هذا التعدد من الأضرار التي لا تَخفى على أقل الناس عِلماً ، حيث ترى أنَّ الجماعة التي لها منهج يهتفون تَحت لواء هذا المنهج وينفذون بنوده ، والجماعة الأخرى تَختلف معها ، لأنَّ لهم منهجاً يَخصهم ، أَسَسَّهُ إمام لهم غير الإمام الذي أَسَسَّ وقعَّد بنود منهج الجماعة الأخرى ، فحصلَ من الاختلاف ومن التفرقة ومن سُوء الفهم بسبب هذا التعدد الذي من لازمهِ الاختلاف والفُرقة ولا بُدَّ .

وأمَّا المنهج السلفي والسلفيَّة والسلفيون فلا يدخلون في هذه الأحزاب ، ولا **يَجوز أن يُطلَق عليهم بأنَّهم إحدى تلك الجماعات ولا حزبٌ من الأحزاب المذمومة كما سمَّاها المغرضون** ، **وإنَّما هي منهج وعقيدة وعمل** ،

والانتساب والاعتزاء فيه إلى السلف الصالح حق ، وهذه الجماعات لها مؤسسون بينما المنهج السلفي والجماعة السلفية ليس لها مؤسس كالجماعات الأخرى ، وإنَّما هي الأخذ بالوحي الذي جاء به النبي ﷺ ، فلا يَجوز أنْ تُقحَم وتُعتَبر إحدى تلك الجماعات ثُمَّ تكون عرضة للأخذ والرد والنقد ، بل السلفية هي التي اجتمع عليها الصحابة الكِرام من المهاجرين والأنصار وتبعهم على ذلك التابعون ، وهكذا كلُّ من تأسَّى بِهم ونَهَجَ نَهْجَم فهو من تلك الجماعة ووارثُ تلك الجماعة ويُطلق عليه سلفي وصاحب عقيدة سلفية وإنْ عاش في هذا العصر .

وأمَّا الجماعات الأخرى فكما أسلفت لها مؤسسون ولها بنود ولها مَنهج ، جُلُّ بنودِهِ تُخالِفُ منهج السلف الذي يعتمد فيه أهله على الكتاب والسنة ، لذا ينبغي أنْ نفهم وأنْ نُبينَ للناس بأنَّ هذه الطائفة الناجية المنصورة جماعةٌ واحدة ، وأنَّ الجماعات الوافدة علينا من الخارج بتلك الأسماء والمسميات والمناهج التي تَختلِف مع منهج السلف علماً وعملاً ودعوةً وجهاداً لا يَجوز لنا أنْ ندخلَ فيها ولا أنْ ننظم إلى أهلها ولا ندخل في تنظيمها ، فتنظيمها سري مبني على كثير من الأخطاء التي لا تتعلق بفروع هذا الدِّين ، ولكن تتعلق بكثير من أصول هذا الدِّين وفرائض هذا الدِّين وأحكام هذا الدِّين ، فإنَّ الجماعة واحدة وهي جماعة أهل السنة والجماعة على منهج السلف رضي الله عنهم وأرضاهم)) [٧٨] .

---

[٧٨] (العقد المنضد الجديد في الإجابة على مسائل في الفقه والمناهج والتوحيد " ص : (١١٤) وما بعدها ، نقلاً عن : " رسالة إلى منتظم في جماعة الإخوان المسلمين " ص : (٦٦ ـ ٦٧)) .

واتە : ئەم پرسیارە زۆر جار دووبارە کراوەتەوە ، و هەڵبژاردەیەکیش لە شوێنکەوتوانی سەلەف وەڵامیان داوەتەوە بە چەندین وەڵامی پڕ لە بەڵگەوە ، بەڵام لەبەر ئەوەی پرسیارەکە خراوەتە ڕوو ئەوا پێویستە . بە پێی توانا . ڕوونکردنەوەیەك بدەین ، بۆیە دەڵێم :

بە زۆربوونی کۆمەڵەکان و پەیڕەوەکانیان زۆربووە : بۆیە دەینین هەر کۆمەڵێك و پەیڕەوی تایبەتی خۆی هەیە و ئەو پەیڕەوەش چەندین بەند و چەندین پێوەری هەیە ، داڕێژراون لە لایەن دامەزرێنەری ئەم کۆمەڵانەوە ، جا با لێرەدا با نموونەیەك لەم کۆمەڵانە ببەین : ئەوەی کە ناونراوە بە کۆمەڵی ئیخوان ، یان ئەوەیان کە ناونراوە بە کۆمەڵی تەبلیغ ، یان ئەوەیان کە ناونراوە بە حزبی تەحریر ، یان ئەوەیان کە ناونراوە بە کۆمەڵەی جەبهەی (ئینقاذ) ، وە ئەوەیان ناونراوە بە حزبی ئیصلاح ، وە جگە لەمانەش لەو جەماعاتە زۆرانە !!

جا ئەگەر بمانەوێت وتەی حەق و ڕاست بزانین سەبارەت بە فرە کۆمەڵی : ئایا بنەوای هەیە لە شەرعدا . لەگەڵ ئەوەی کە فرە کۆمەڵی فرە پەیڕەوی دەخوازێت . ؟

ئەوا دەڵێین : ئەم فرە حزبی و فرە پەیڕەویە هیچ ڕوویەکی شەرعی نیە ، چونکە پێغەمبەر ﷺ کاتێك کە پرسیاری لێکرا سەبارەت بە کۆمەڵی ڕزگاربووی سەرکەوتوو ، فەرمووی : بریتیە لە (الجماعة) .

کەواتە دەڵێین : بەڕاستی ئەم فرە حزبیە و فرە پەیڕەویە هیچ ڕوویەکی شەرعی نیە ، چونکە ئەمە فرە لایەنی و فرە بەندی بانگەوازی ئەم کۆمەڵانە دەخوازێت ، ئەمە سەرەڕای ئەو دەرئەنجامە زیانبەخشانەی کە لێوە کەوتووەتەوە ، کە شاراوە نین لە لای ئەو کەسانەی کە کەمترین زانستیان هەیە ، چونکە دەبینیت ئەو کۆمەڵانە کە پەیڕەوێکی هەیە و بانگەشە دەکەن لە ژێر ئاڵاکی ئەو پەیڕەوەوە و بەندەکانی جێبەجێ دەکەن ، کۆمەڵەکانی تر جیاوازن لەگەلیدا ، لەبەر ئەوەی ئەوانیش پەیڕەوێکی تایبەت بە خۆیان هەیە ، کە پێشەواکەیان بۆی داناون ، جگە لەو پێشوایەی کە پەیڕەوی ئەو کۆمەڵەیەی تری بنیات ناوە ، کە جیاوازی و پارچەپارچەبوون و هەڵە تێگەیشتنی لێکەوتەوە ، و هۆکارەکەشی ئەم فرە حزبی و فرە پەیڕەوەیە کە هەر جیاوازی و پارچەپارچەبوون دەخوازێت ، هیچ درچوونێکیش نیە لێی .

بەڵام سەبارەت بە پەیڕەوی سەلەفی و سەلەفییەت و سەلەفییەکان ناچنە ڕیزی ئەم حزبانەوە ، وە دروستیش نیە پێیان بووترێت ئەمانیش کۆمەڵێکن لەو کۆمەڵانە یان حزبێکن لەو حزبە سەرزنشت کراوانە ، هەروەکو چۆن ناحەزەکان ناویان دەبەن ، بەڵکو سەلەفییەت بریتیە لە پەیڕەو و بیروباوەڕ و کردەوە ، وە خۆدانەپاڵ سەلەفی صاڵح و شانازی کردن پێیەوە حەقە ، وە ئەم کۆمەڵە ئیسلامییانە دامەزرێنەریان هەیە ، لە کاتێکدا پەیڕەوی سەلەفی و کۆمەڵەی سەلەفیەت دامەزرێنەری نیە وەکو کۆمەڵەکانی تر ، بەڵکو سەلەفییەت بریتیە لە وەرگرتنی ئەو سروشەی کە

پێغەمبەر ﷺ هێناویەتی ، بۆیە دروست نیە بخنرێتە نێو ئەمانەوە و بە یەکێك لەو کۆمەڵانە دابنرێت ، پاشان بێتە شوێنی لێوەرگرتن و ڕەتکردنەوە و ڕەخنەلێگرتن ، بەڵکو سەلەفییەت بریتیە لەو پەیڕەوەی کە هاوەڵە ڕێزدارەکان لە کۆچەران و پشتیوانانیانی لەسەری کۆبوونەوە و شوێنکەوتوانیش شوێنیان کەوتن لەوەدا ، وە بەهەمان شێوە هەر کەسێك کە چاو بکات لە ئەوان و پەیڕەوی ئەوان بگرێتەبەر ، ئەوا ئەویش لەو کۆمەڵە و میراتگرانی ئەو کۆمەڵانەن ، و پێی دەوترێت سەلەفی ، و خاوەنی بیروباوەڕی سەلەفیانەیە ئەگەرچی لەم سەردەمەشدا بژێت .

بەڵام کۆمەڵەکانی تر . هەروەك لە پێشەوە ووتمان . دامەزرێنەریان هەیە و هەر کۆمەڵێك چەندین بەند و پەیڕەوی تایبەت بە خۆیی هەیە ، زۆربەی بەندەکانیشی پێچەوانەی پەیڕەوی سەلەفە کەوا هەڵگرانی تێیدا پشت دەبەستن بە قورئان و سوننەت ، لەبەر ئەوە پێویستە تێبگەین و ڕوونی بکەینەوە بۆ خەڵکی کە بەڕاستی ئەم کۆمەڵە ڕزگاربووە سەرکەوتووە تەنها یەك کۆمەڵن ، وە بەڕاستی ئەو کۆمەڵانەی کە لە دەرەوە هاتوون بۆ نێومان بەو ناو و ناوەڕۆك و پەیڕەوانەوە کە پێچەوانەن لەگەڵ پەیڕەوی سەلەفدا لە ڕووی زانست و کردەوە و بانگەواز و تێکۆشانیشەوە دروست نیە بۆ ئێمە بچینە نێویانەوە و بچینە ڕیزی کەسەکانیانەوە و دروستیش نیە بچینە نێو ڕێکخستنەکانیانەوە ، چونکە ڕێکخستنەکانیان نهێنین و بنیات نراون لەسەر زۆرێك لەو هەڵانەی کە پەیوەندیان نیە بە فەرعەکانی ئەم ئاینەوە ، بەڵکو پەیوەندیان هەیە بە

زۆربەی بنەماکانی ئەم ئاینە و پایەکانی ئەم ئاینە و ئەحکامەکانی ئەم ئاینەوە ، بەڕاستی (الجماعة) تەنها یەك کۆمەڵە ئەویش بریتیە لە کۆمەڵی ئەهلی سوننە و جەماعەیە ، و لەسەر پەیڕەوی سەلەفە رضي الله عنهم .

دووەم : هەروەها پرسیاری لێکراوە سەبارەت بەم کۆمەڵە ئیسلامییانەی ئەم سەردەمە ، لە پرسیارێکدا کە ئەمە دقەکەیەتی : ((فضيلة الشيخ : نسمع عن بعض الجماعات والأحزاب التي تنتمي إلى الإسلام ، ولكن سمعنا أنَّها باطلة ، وأنَّ دعوتَها على غير الكتاب والسنة ، فنرجو منكم أنْ تُبينوا بعض هذه الجماعات ؟ ومَنْ هم مؤسسوها ؟ وإلى ماذا تدعو ؟ وكذا ما علامات أتباع هذه الجماعات ؛ حتى نجتنبها لأنَّهم لَمْ يَتَّسِموا بِها ظاهراً أمامنا ؟)) ، واتە : شێخی بەڕێز : زۆرجار سەبارەت بە هەندێك لەو کۆمەڵ و حزبانە دەبیستین کە دراونەتاپاڵ ئیسلام ، بەڵام بیستوومانە کە پووچەڵن ، وە بانگەوازیان لەسەر قورئان و سوننەت نیە ، بۆیە داواکارین لە بەڕێزتان کە هەندێك لەم کۆمەڵانە ڕوون بکەیتەوە ؟ کە ئایا دامەزرێنەرەکانیان کێن ؟ و بانگەواز بۆچی دەکەن ؟ وە ئایا نیشانەی شوێنکەوتوانی ئەم کۆمەڵانە چین ؟ تاکو لێیان دوور بکەوینەوە ، چونکە بە ئاشکرا لە پێش چاوی ئێمەدا خۆیانی پێ دەرناخەن ؟!

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((مسألة الجماعات وما يتعلق بِها : هذا الأمر قد كتب فيه وبيَّن العلماء حياله ما يَحتاج إلى بيان ابتغاء مرضاة الله عز وجل ونُصرة الحق ومَحبة أبنائنا الشَّباب ، لأنَّ الشَّباب عنده رغبة في أنْ يُقدم لهذا الدِّين ما ينفع ويفيد

وما تبرأُ بهِ الذِّمة ، ولكن قد يسلك غير الطريق ، ومن هنا يتعين السعي الحثيث في تَحصيل العلم والتحصن بهِ حتى يستطيع الإنسان أنْ يُمَيِّزَ بين الخطأ والصواب ، وبين ما تدعو إليه الجماعات المتعددة ، إذ لا يستطيع أنْ يُمَيِّزَ إلاَّ من آتاهُ الله بصيرةً وآتاهُ حكمةً ، وفي كُلِّ زمان تقع أنواع من البدع وتظهر أنواع من البدع تُخالِف السُّنَن ، فهيَّأ الله تبارك وتعالى لها العُلماء الرَّبانيين الذين آتاهم الله حكمةً وبصيرةً فيَرُدُّون على أهل البدع ويُحذِّرون منها ، وينذرون الناس لما فيها من الخطر ، ويكفي في خطرها أنَّ النبي ﷺ قال : " وإيَّاكم ومُحدثات الأُمور ، فإنَّ كُلَّ مُحدثةٍ بدعة ، وكلَّ بدعةٍ ضلالة ، وكلَّ ضلالةٍ في النار " .

فقضية تعدد الجماعات أمرٌ لا يَجوز عقلاً وشرعاً ، وإنَّما الحق أنْ يكونوا جماعة واحدة ، وهذا هو الذي أجاب به رسولنا ﷺ عندما سُئِلَ عن الطائفة الناجية المنصورة فقال : " هم الجماعة " ، هذه الجماعة هم الذين اهتموا بكتاب ربِّهم تلاوةً وفهماً للمعنَى وعملاً بالمقتضى ، وبصحيح سنة نبيهم ﷺ وترسموا خُطَى السلف الصالح وإنْ تباعدت أقاليمهم وهم على هذا النهج ، فهم الجماعة .

وأيُّ جماعةٍ تأتي بمنهج له بنود وله أعمال تُخالفُ منهج أهل السنة والجماعة : السلف الصالح فإنَّهُ يَجب أنْ يُبيَّن ما فيهِ من خطَر ، وأنْ يُحذَّر الأُمَّة منه وبالدرجة الأولى الشَّباب الذين نُحِبُّ لهم كلَّ خير ، ونكره أنْ يرتكسوا في أدنَى بدعةٍ من البدع ، لما في البدع من الشَّر الخطير .

فإن كانت قد ظهرت في الساحة في الزمن الماضي بل في الأزمان الماضية بدعٌ ابتدعها رجل ، كبدعة القول بنفي القَدر في آخر عهد الصحابة الذين قالوا : لا قَدَرَ ،

وبدعة الرفض ، وبدعة الاعتزال ، وبدعة التجهم ، وبدعة التصوف ، وبدعة الأشعرية ، والكلابية ، والماتريدية ، ونِحَلٌ متعددة ومُختلفة ، هذه البدع كلُّها جاءت تُخالِفُ طريقة السلف الصالح الذين انطلقوا بالفهم الصحيح من كتاب ربِّهم وصحيح سنة نبيهم ﷺ ، فهل تُرِكَتْ في تلك العصور ؟ أم انبرى لها في كل زمن وفي كل مكان رجال من أهل العلم الشرعي وبيَّنوا بُطلانَها وبيَّنوا مُخالفتها ، وحذَّروا الأمَّة من الوقوع فيها .

وهذا هو الواجب على الناس كلَّما نَجمت بدعة في زمن من الأزمنة أو في مكان من الأمكنة وجبَ على من آتاهم الله علماً وبصيرةً أنْ يَردُّوا البدعة حتى يُقضَى عليها في مهدها ، أو يُخفَّف من شرها رحمةً بالأُمَّة ونُصرةً للحق ودحضاً للباطل وقمعاً لدابر الابتداع .

وفي عصرنا الحاضر لا شكَّ قد وفدت جماعات على هذه البِلاد أعني المملكة العربية السعودية التي لا نعرف إلاَّ أنَّها جماعة واحدة قامت على ذلك علماء وحُكام ، وهو أمر مسلَّمٌ بهِ عند جميع العُقلاء أهل الإنصاف ، أمَّا أهل الإسراف وأهل الجحد فلا حِلَةَ لنا فيهم ، والواجب الإنصاف ، قامت جماعة واحدة على نَهج الكتاب والسنة عقيدةً ، وشعائر ، ومعاملةً ، ومنهجَ دعوةٍ ، ومنهجَ جهادٍ ، ومنهجَ أدبٍ وسلوكٍ ، وأخلاقٍ ، ونصيحةٍ ، وأمرٍ بمعروفٍ ونَهي عن منكرٍ ، ونَحنُ لا ندعي الكمال لنا ولا لعلمائنا ولا لحُكامنا فالكمالُ لله عز وجل ولمن منحهُ الله من خلقهِ ، ولكن هذه هي الحقيقة ، فلَّما وفدت جماعات من الخارج : جماعة الإخوان المسلمين مؤسسها معلوم ومشهور للخاص والعام وبالدرجة الأولى طُلاب العلم هو حسن البنا (ت ١٣٦٨ هـ) وقع في أخطاء ، أخطاء تتعلق بمنهج الدعوة ، وأخطاء تتعلق بمنهج

الوَلاء والبَراء ، أخطاء تتعلق بأمورٍ متعددة ، قام بعض العلماء . بارك اللهُ في جهودهم وحياتِهم ورحمهم بعد مَماتِهم . وقالوا : أخطأ رحمه الله في كذا وكذا ، وفي بيانِهم من الخير للناس ما لا يُحصَى ، بل وتَخفيفٌ عمَّن أخطأ وأفضى إلى الله عز وجل ، فكُلَّما عُمِلَ بالبدع التي أحدثها من مات كلَّما عَمِلَ بِها الناس وأكثروا من العمل بِها ، اشتدَّ الخطرُ على من ابتدع وورَّث ، وكُلَّما قَلَّ العاملون أو انتهت هذه البدعة وقُضِيَ عليها خَفَّ عمَّن أسَّسها الخطر والإثم ، سواءً أحدثها بِحُسن نيَّة أو بغير ذلك ، وأنا واحدٌ مِمَّن تتبَّع الأخطاء بعد أنْ غفلتُ عنها مدة طويلة من الزمن ، لكن لَمَّا رأينا الخطأ وعندنا . ولله الحمد . القُدرة على بيانهِ بيَّناهُ بالأسلوب العلمي لا بالتفسيق ولا بالهجوم ولا بالسَّب ولا بالشَّتم ولا بشيءٍ من ذلك ، بل قُلنا : أخطأ في كذا بدليل كذا ، وأخطأ في كذا بدليل كذا ، والكُتب موجودة ومنشورة لا أستطيع أنْ أُحصي لكم نقاط الخطأ وكيفية الرَّد .

والحاصل أنَّ هذه [أي الإخوان المسلمين] جماعةٌ جاءتْ بمنهج لَمَّا عُرِضَ على منهج الكتاب والسنة وُجِدَ في جُلِّ بنودهِ ما يُخالِفُ منهج الكتاب والسنة في الدعوة إلى الله وغيرها ، وفي ذلك خطرٌ على عقيدة المسلمين وبالأخص العوام منهم الشَّباب ...

وخُلاصة القول : أنَّ الدعوة إلى الله عملٌ شريف ، ووظيفةُ رسل الله الكِرام ، وأنبيائهِ العِظام ، وكُلُّ من تأسَّى بِهم من الأنام ، ولكنَّها توقيفية يَجب أنْ نسيرَ فيها في الطريق والمنهج الذي رسمهُ الله عز وجل في كتابهِ وأوضحه النبي ﷺ في سنتهِ ، ولا نعمَدُ يُمنة ولا يُسرةً فنقع في الخطأ ونضلُّ فنهلك .

والحديث يطول واقرءوا ما كُتِبَ حيال هذه الجماعات بحسن النيَّة وحسن القصد ، واتصلوا بالعلماء الذين هم أتباع السلف ، وانبذوا هذا التحزب والتعصب ، وطَهِّروا القلوب من أنْ تُبغِضَ عالِماً يُصحح الخطأ ليكون صواباً ويُحيي السنة ويُميت البدعة ، لا يريد إلاَّ وجه الله ، وقد صبر واحتسب على ما يناله في عرضهِ وفي نفسهِ من أجل إقامة السُّنن وإماتة البدع ، هذا ما أُوصي به نفسي وأُوصيكم بهِ ، وأسألُ اللهَ أنْ يُبارِكَ لنا ولكم في الأعمال والأرزاق والعلم إنَّه سميع مُجيب)) [٧٩] .

واتە : بابەتی کۆمەڵ و ئەوەی کە پەیوەندە پێیانەوە : ئەم بابەتە چەندین زانا ئەوەی پێویست بووە لەبارەیەوە نووسیویانە و ڕوونکردووەیان هەبووە ، ئەوەی کە پێویستی بە ڕوونکردنەوە کردبێت ، بە مەبەستی ڕەزامەندی خوای گەورە ، وسەرخستنی حەق وخۆشەویستی ڕۆڵەی لاومان ، چونکە لاوان خواستی ئەوەیان تێدایە کە ئەوەی بەسوود و سوودبەخشە و گەردنی پێ بێبەری دەکرێت پێشکەشی بکات بۆ ئەم ئاینە ، بەڵام لەوانەیە جگە لە ڕێگای ڕاست بگرێتەبەر ، جا لێرەوە پێویستە هەوڵێکی بە کۆشش بدرێت لە پێناو دەست خستنی زانستی شەرعی و خۆپتەو پێکردنی ، تاکو مرۆڤ بتوانێت جیاوازی بکات لە نێوان هەڵە و ڕاستدا ، وە لە نێوان ئەوانەی ئەو هەموو کۆمەڵانە بانگەوازی بۆ دەکەن ، چونکە مرۆڤ . جگە لەوانە نەبێت کە خوا بەرچاوڕۆشنی و

---

[٧٩] (العقد المنضد الجديد في الإجابة على مسائل في الفقه والمناهج والتوحيد " ص : (١١٤) وما بعدها ، نقلاً عن : " رسالة إلى منتظم في جماعة الإخوان المسلمين " ص : (٦٦ ـ ٦٧)) .

دانایەتی پێبەخشیوون . ناتوانێت جیاوازی بکات لە نێوان هەڵە و ڕاستدا ، وە لە هەموو سەردەمێکدا چەندین جۆر بیدعە سەرهەڵدەدات و چەندین جۆر لە بیدعە دەردەکەوێت و کە پێچەوانەی سوننەتەکانن ، خوای تبارك و تەعالا زانایانی بۆ خواسوڵحاو ئەوانەی کە خوا دانایەتی و بەرچاوڕۆشنی پێبەخشیوون بۆ ئامادە دەکات بۆ ئەوەی وەڵام و بەرپەرچی بیدعەکاران بدەنەوە ، و خەڵکیان لێئاگادار بکەنەوە ، وە خەڵکی لێ ئاگادار دەکەنەوە لەبەر ئەو مەترسییانەی کە تێیدایە ، وە بۆ مەترسیەکانی ئەوە بەسە کە پێغەمبەری خوا ﷺ فەرموویەتی : ئامان وریای شتە داهێنراوەکان بن ، چونکە هەموو تازە داهێنراوەك بیدعەیە ، و هەموو بیدعەیەکیش گۆمڕاییە ، و هەموو گۆمڕاییکیش لە ئاگردایە .

کەواتە فرە کۆمەڵی شتێکە بە پێی عەقڵ و شەرع دروست نیە ، بەڵکو حەق ئەوەیە کە هەموویان یەك کۆمەڵ بن ، ئەمەش ئەوەیە کەوا پێغەمبەرمان ﷺ وەڵامی پێی داوەتەوە لە کاتێکدا کە پرسیاری لێکرا سەبارەت بە کۆمەڵی ڕزگاربووی سەرکەوتوو ، لەو فەرموودەیەی کە تێیدا فەرموویەتی : بریتیە بە (الجماعة) ، ئەم کۆمەڵەیەش ئەوانەن کە بایەخ دەدەن بە کتێبی پەروەردگاریان بە خوێندنەوە و تێگەیشتن لێی و کردەوە کردنیش بە داخوازییەکانی ، هەروەها گرنگی و بایەخ دەدەن بە فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەرەکەیان ﷺ و شوێنکەوتەی هەنگاوەکانی سەلەفی صاڵحن ، ئەگەرچی وڵاتەکانیان لە یەکەوە دووریش بن ئەوان هەموویان لەسەر ئەم پەیڕەوەن ، ئا ئەوانە (الجماعة) ن .

وە هەر کۆمەڵێکیش پەیڕەوێك بێنێت کە چەندین بەنـــد و کردەوەی تێدا بێت پێچەوانەی بەرنامەی ئەهلی سوننە و جەماعە سەلەفی صالح بێت ، ئەوا پێویستە ئەو مەترسییانەی کە تێیدایە ڕوون بکرێتەوە ، وە پێویستە ئوممەتی لێ ئاگادار بکرێتەوە ، لە پلەی یەکەمیشدا لاوان ، کە ئێمە هەموو خێرێکمان بۆیان دەوێت ، وە پێمان ناخۆشە بکەونە نێو کەمترین بیدعە لە بیدعەکان ، لەبەر بوونی خراپەی مەترسیدار لەو بیدعانەدا .

ئەگەرجی لە گۆڕەپانەکەدا و لە سەردەمی ڕابردوودا بەڵکو لە سەردەمانی ڕابردوودا چەندین بیدعە دەرکەوتبێتن و سەریانهەڵدابێت کە لە دایهێنانی پیاوێلێك بوون ، وەکو بیدعەی باوەڕبوون بە ڕەتکردنەوەی قەدەر لە کۆتایی سەردەمی هاوەڵاندا ئەوانەی کە دەیانووت : خوای پەروەردگار هیچ قەدەرێکی نەکردووە ، و بیدعەی شیعەکان ، و بیدعەی موعتەزیلەکان ، و بیدعەی جەهمیەکان ، و بیدعەی سۆفیگەرێتی ، و بیدعەی ئەشعەریەت ، و کوللابیە ، و ماتوریدیە ، و چەندین گروپی جیاوازی تر ، ئەم بیدعانە هەموویان هاتوون و پێچەوانەی ڕێبازی سەلەفی صالحیان کردووە ، ئەوانەی کەوا بە تێگەیشتنی ڕاست لە کتێبەکەی پەروەردگاریان و فەرموودە صەحیحەکانی پێغەمبەرەکەیانەوە ﷺ تێگەیشتوون ، ئایا لەو سەردەمانەدا هەموو ئەو بیدعانە وازیان لێهێنرا ؟ یان لە هەموو سەردەمێك و لە هەموو شوێنێکدا پیاوانێك لە ئەهلی عیلم بەڕوویاندا هەڵساونەتەوە و بەرپەرچیانیان داونەتەوە و

پووچـــەڵێتی و پێچـــەوانەبوونیان ڕوونکردووەتـــەوە و ئوممـــەتیان ئاگادارکردووەتەوە لە کەوتنە نێو ئەو بیدعانەوە .

ئا ئەمە لەسەر خەڵك پێویستە ، کە هەر کاتێك بیدعەیەك دەرکەوت لە سەردەمێك لە سەردەمەکاندا یان لە شوێنێك لە شوێنەکاندا پێویستە لەسەر ئەو کەسانەی کە خوای پەروەردگار عیلم و بەرچاوڕۆشنی پێداون بەرپەرچی ئەو بیدعەیە بدەنەوە ، تاکو هەر لە لانکدا لەناو ببرێت ، یان بۆ ئەوەی زیان و خراپەی کەم بکرێتەوە ، وەکو بەزەیی هاتنەوەیەك بە ئوممەت و سەرخستنی حەق و پووچەڵکردنەوەی ناڕەوایی ، و سەرکوت کردنی بنەبڕکردنی بیدعەکردن .

وە لەم سەردەمەی ئێستاماندا بێگومان کۆمەڵەیەکی زۆر هاتوونەتە وڵاتەوە . مەبەستم شانیشینی عەرەبی سعودیە . کە جگە لە یەك کۆمەڵ نەبێت هیچمان پێنەدەزانی تێیدا هەبێت ئەوەش بە سەرپەرشتی زانایان و کاربەدەستان ، و ئەوەش شتێکی دانپیانراوە لە لایەن هەموو خەڵکانێکی ژیری خاوەن ویژدانەوە ، بەڵام کەسانی زیادڕەویکار و ئینکارکاران ئێمە هیچ ڕێگە چارەیەکمان نیە بۆیان ، وە پێویستە یەکسانی و داپەروەری هەبێت ، تەنها یەك کۆمەڵ لەسەر پەیڕەوی قورئان و سوننەتن لە ڕووی : بیروباوەڕ و دروشمەکان و مامەڵەکردن و پەیڕەوی بانگەواز و پەیڕەوی جیهاد و پەیڕەوی ئەدەب و هەڵسوکەوت و ڕەوشت و ئامۆژگاری و فەرمان کردن بە چاکە و یاساغی کردنی لە خراپەوە ، وە ئێمە لافی کاملێتی ناکەین نە بۆ خۆمان نە بۆ زانایانمان و نە بۆ

کاربەدەستانیشمان ، چونکە کاملێتی تەنها بۆ خوای گەورە و ئەو کەسانەیە کە خوا کاملێتی پێ بەخشیون لە دروسکراوەکانی ، بەڵام ئەمە حەقیقەتە ، کاتێك کە چەندین کۆمەڵ لە دەرەوە هاتن بۆ نێو ئەم وڵاتەمان بۆ نموونە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) کە دامەزرێنەرەکەی زانراوە و بەناوبانگە لە لای کەسانی تایبەت و گشتیشدا و بە پلە یەکیش بە لای فێرخوازانی زانستی شەرعیەوە کە (حسن البنا) یە کە لە ساڵی (١٣٦٨ ك وەفاتی کردووە) ئەم کەسە کەوتووەتە چەندین هەڵەوە ، هەڵەی وا هەیە پەیوەندی بە پەیڕەوی بانگەوازەوە ، وە هەڵەی وا هەیە پەیوەندی بە پەیڕەوی دۆستایەتی و ڕقلێبوونەوە هەیە ، وە هەڵەی وا هەیە پەیوەندی بە چەندین بواری ترەوە هەیە ، هەندێك لە زانایانی ئەهلی سوننە . خوا بەرەکەت بخاتە نێو هەوڵەکان و ژیانیانەوە و ڕەحمیشیان پێ بکات لە پاش مردنیان . هەستاون و فەرموویانە : ئەم پیاوە . بە ڕەحمەت بێت . هەڵەی کردووە لەوە و لەوەدا ، وە ئەوەندە خێر لەم ڕوونکردنەوانەیاندا هەیە بۆ خەڵك لە ژماردن نایەت ، بەڵکو سووك کردنەوەیە لەسەر ئەو کەسەی کە هەڵەی کردووە و گەڕاوەتەوە بۆ لای خوای گەورە ، چونکە هەرچەنێك کردەوە بکرێت بەو بیدعانەی کە کەسە مردووەکە دایهێناون هەرچەنێك خەڵك کردەوەیان پێبکەن و زۆر تر کردەوەیان پێبکەن ئەوا مەترسییەکەی سەخت و تووند تر دەبێت لەسەر ئەو کەسەی کە دایهێناون و بە میرات بەجێی هێشتوون ، وە هەرچەنێك ئەنجامدەرانی ئەو بیدعانە کەم ببنەوە یان بیدعەکە کۆتایی پێبێت و بنەبڕکرا ئەوا

مەترسی و تاوان سووك دەبێتەوە لەسەر دامەزرێنەرەکەی ، بەبێ جیاوازی لە نێوان ئەوەی کە بە نیازێکی چاکەوە یان بە بێ ئەو نیازە دایانیهێنابێت ، وە من یەکێکم لەو کەسانەی کە بە دوای ئەو هەڵەنەدا ڕۆیشتووم و گەڕاوم بە دوایاندا لە پاش ئەوەی کە بێئاگا بووم لێیان بۆ ماوەیەکی درێژخایەن ، بەڵام کاتێك کە هەڵەمان بینی و . سوپاس بۆ خوا . تواناشمان هەیە بەسەر ڕوونکردنەوەیدا ڕوونمان کردەوە بە شێوازێکی زانستیانە نەك بە تاوانبار کردن و هێرشکردنە سەر و جنێو پێدان و قسە پێوتن و بە شتێك لەمانە ، بەڵکو ووتومانە : لەوەدا هەڵەی کردووە بە بەڵگەی ئەوە ، وە لەوەدا هەڵەی کردووە بە بەڵگەی ئەوە ، وە کتێبەکان هەن و بڵاون و ناتوانم خاڵە هەڵەکان و چۆنێتی بەرپەرچدانەوەیان بژمێرم بۆتان .

دەرئەنجام ئەوەیە کە بەڕاستی ئەم جەماعتە کۆمەڵێکن پەیڕەوێکیان هێناوە ئەگەر بخرێنەڕوو بۆ قورئان و سوننەت دەبینرێت زۆرینەی بەندەکانی پێچەوانەن بە پەیڕەوی قورئان و سوننەت لە بانگەوازکردندا بۆ لای خوای پەروەردگار و لە جگە لەمەشدا ، وە ئەمەش ترسناکی تێدایە بۆ سەر بیروباوەڕی موسڵمان و بەتایبەت خەڵکانی عەوامی سادە و لە نێویشیاندا لاوان .

پوختەی ووتە ئەوەیە : کە بانگەوازکردن بۆ لای خوا کارێکی پیرۆزە ، وە ئەرکی پێغەمبەرە ڕێزدارەکان و هەواڵپێدراوە گەورەکانی خوایە ، هەروەها ئەرکی هەموو ئەو کەسانەیە لە خەڵکی کە چاویان لێ دکەن ،

بەڵام بانگەواز کردن بۆ لای خوا دیاری کراوە ، بۆیە پێویستە کە تێیدا لەسەر ئەو ڕێگا و پەیڕەوە بڕۆین کە خوای گەورە داینـاوە لە کتێبەکەیدا و پێغەمبەریش ﷺ ڕوونی کردووەتەوە لە سوننەتەکەیدا ، وە نابێت بە لای ڕاست و چەپدا بڕۆین ، ئەگینا دەکەوینە هەڵەوە و گومڕا دەبین و تیادەچین .

وە ئەم باسە درێژە دەکێشێت ، بۆیە ئەو کتێب و نووسراوانە بخوێننەوە کە سەبارەت بەمکۆمەڵانە نووسراون بە نیاز و مەبەستی باشەوە ، وە پەیوەندی بکەن بەو زانایانەوە کە شوێنکەوتەی سەلەفن ، وە ئەم حزبایەتی و دەمارگیریە بەلاوە بنێن ، وە دڵەکان پاك بکەنەوە لەوەی کە ڕقی بێت لە زانایەك کە هەڵە ڕاست دەکاتەوە بۆ ئەوەی ڕاست ببێتەوە و سوونەت زیندوو دەکاتەوە و بیدعە دەمرێنێت ، و هیچ مەبەستێکیشی نیە لەمەدا تەنها پاداشتی خوای پەروەردگار نەبێت ، وە ئارامی گرتووە و چاوەڕوانی پاداشتی خوایە لە بەرامبەر ئەوەی کە تووشی دەبێت لە لەکەدار کردنی شەرف و ناموسی لە خوودی خۆیدا لە پێناو جێگیر کردنی سوننەت و مرداندنی بیدعەکاندا ، ئەمەیە کە ئامۆژگاری خۆم و ئامۆژگاری ئێوەشی پێدەکەم ، وە داواکارم لە خوای پەروەردگار کە بەرەکەت بخاتە کردەوە و ڕۆزی و زانستی ئێمە و ئێوەشدا ، بەڕاستی ئەو بیسەری ڕەها و وەڵامدەرەوەی داواکاریەکانمانە .

تاوتوێکردنی فەتوای پێشەوایان (ابن باز) و (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بن ـ لە گەڵ ئەو لێکدانەوانانەی کە چەواشەکاریانەی بۆ فەتواکانی ئەو دوو بەڕێزە دەکرێت

تاوتوێکردنی فەتواکانی (ابن باز) ـ بەڕەحمەت بێت ـ لە گەڵ ئەو لێکدانەوەی کە چەواشەکاران بۆ فەتواکانی دەیکەن

چەواشەکاران دوو لە فەتواکانی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . ، لە ووتار و دەرسەکانیاندا دەکەن بە بەڵگە لە سەر ڕەوایی کاری حزبایەتی !!! و تەفریقەی موسڵمانان !!! کە ئەمە هەردوو فەتواکەیە لە گەڵ واتاکانیان :

فەتوای یەکەم : ئەم پرسیارە لە پێشەوا (ابن باز) دەکرێت : ((في الساحة مَنْ يقول : إنَّ الفِرَقَ التي ورد الأمرُ باعتزالِها في حديث حذيفة هي الجماعات الإسلامية ، كالسلفيين والإخوان والتبليغيين ، فما قول سماحتكم في ذلك ؟)) واتە : لە گۆڕەپانی ئەمڕۆدا کەسانێك هەن دەڵێن : ئەو گروپانەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ لە فەرموودەکەی (حذيفة) دا رضي الله عنه فەرمانی پێکردووین کە دووربین لێیان و تێکەڵیان نەبین بریتین لە کۆمەڵ وحزبە ئیسلامییەکان ، وەکو : سەلەفی و ئیخوان و تەبلیغییەکان ، ئایا وتەی بەڕێزتان چییە سەبارەت بەمە ؟

ئەویش لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا دەفەرموێت : ((النبي ﷺ قال لِحذيفة لَمَّا قال : يَا رَسُولَ الله إِنَّا كُنَّا فِي جَاهِلِيَّةٍ وَشَرٍّ ، فَجَاءَنَا الله بِهَذَا الْخَيْرِ ، فَهَلْ بَعْدَ هَذَا الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ ؟ قَالَ : " نعم " ، قُلْتُ : وَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الشَّرِّ مِنْ خَيْرٍ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، وَفِيهِ دَخَنٌ " ، قُلْتُ : وَمَا دَخَنُهُ ؟ قَالَ : " قَوْمٌ يَهْدُونَ بِغَيْرِ هَدْيِي ويستَنُّون بغير سنتي تَعْرِفُ مِنْهُمْ وَتُنْكِرُ ، فقال حذيفة : فَهَلْ بَعْدَ ذَلِكَ الْخَيْرِ مِنْ شَرٍّ ؟ قَالَ : " نَعَمْ ، دُعَاةٌ علَى أَبْوَابِ جَهَنَّمَ ، مَنْ أَجَابَهُمْ إِلَيْهَا قَذَفُوهُ فِيهَا " ، قُلْتُ : يَا رَسُولَ الله صِفْهُمْ لَنَا ؟ قَالَ : " هُمْ مِنْ جِلْدَتِنَا ، وَيَتَكَلَّمُونَ بِأَلْسِنَتِنَا " . يعني من العرب . ، قُلْتُ : يا رسولَ الله فَمَا تَأْمُرُنِي إِنْ أَدْرَكَنِي ذَلِكَ ؟ قال : " تَلْزَمُ جَمَاعَةَ الْمُسْلِمِينَ وَإِمَامَهُمْ " ، قُلْتُ : فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ جَمَاعَة وَلاَ إِمَامٌ ؟ قَالَ : " فَاعْتَزِلْ تِلْكَ الْفِرَقَ كُلَّهَا ، وَلَوْ أَنْ تَعَضَّ على أَصْلِ شَجَرَةٍ حَتَّى يُدْرِكَكَ الْمَوْتُ وَأَنْتَ عَلَى ذَلِكَ " [١] .

هذا الحديث العظيم يُبين لنا أنَّ الواجب على المسلم : لزوم جماعة المسلمين ، والتعاون معهم في أي مكان ، سواء كانت جماعة توجد في الجزيرة العربية ، أو في مصر ، أو في الشام ، أو في العراق ، أو في أمريكا ، أو في أوربا ، أو في أي مكان .

فمتى وجد المسلم جماعةً تدعو إلى الحق ساعدهم وصار معهم وأعانَهم وشجعهم وثبتهم على الحق والبصيرة ، فإذا لَمْ يَجد جماعة بالكلية فإنَّهُ يَلزمُ الحق وهو الجماعة ولو كان واحداً ، كما قال ابن مسعود رضي الله عنه لعمرو بن ميمون : ((الجماعة ما وافق الحقَ وإنْ كُنْتَ وحدكَ)) .

---

[١] (رواه البخاري ومسلم) .

فعلى المسلم أنْ يطلب الحق ، فإذا وجد مركزاً إسلامياً يدعو إلى الحق ، أو جماعةً في أي مكان يدعون إلى الحق . أي : إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ وإلى العقيدة الطيبة . في أوربا أو في أفريقيا أو في أي مكان فليكن معهم يطلب الحق ويلتمس الحق ويصبر عليه ويكون من أهلهِ ، هذا هو الواجب على المسلم ، فإذا لَمْ يَجد مَنْ يدعو إلى الحق لا دولة ولا جماعة لَزِمَ الحق وحده واستقام عليه فهو الجماعة حينئذٍ كما قال ابن مسعود رضي الله عنه لعمرو بن ميمون .

وفي زماننا هذه . والحمدُ لله . توجد الجماعات الكثيرة الداعية إلى الحق ، كما في الجزيرة العربية : الحكومة السعودية ، وفي اليمن والخليج ، وفي مصر والشام ، وفي أفريقيا وأروبا ، وفي الهند وباكستان ، وغير ذلك من أنحاء العالَم ، توجد جماعات كثيرة ومراكز إسلامية وجمعيات إسلامية تدعو إلى الحق وتُبشِّر بهِ وتُحذِّر من خلافهِ .

فعلى المسلم الطالب للحق في أي مكان أنْ يَبحث عن هذه الجماعات ، فإذا وجد جماعة أو مركزاً أو جمعية تدعو إلى كتاب الله عز وجل وسنة رسوله ﷺ تبعها ولزمها ، كأنصار السنة في مصر والسودان ، وجمعية أهل الحديث في باكستان والهند ، وغيرهم ممن يدعو إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ، ويَخلص العبادة لله وحده ، ولا يدعو معه سواه من أصحاب القبور ولا غيرهم)) [٢] .

---

[٢] مجموع فتاوى ومقالات متنوعة للشيخ ابن باز : (٨ / ١٧٩ . ١٨١) ، وه بۆ زانياريت ئەم فەتوايە بريتيە لە وەڵامى شەشەمين پرسيار كە (مجلة الإصلاح) لە چاوپێكەوتنێكى ڕۆژنامەوانيدا ئاراستەى شێخ (ابن باز) ى كردووە ، وە دەقى چاوپێكەوتنەكە لە

واتە : کاتێك (حُذيفة) فەرمووی : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئێمە لە ناو نەفامی و خراپەدا بووین خوای پەروەردگار ئەم خێرەی بۆ هێناین ، ئایا دوای ئەم خێرە شەڕ و خراپە هەیە ؟

پێغەمبەری خواش ﷺ فەرمووی : بەڵێ .

ووتم : ئایا دوای ئەو شەڕ و خراپەیە خێر و چاکە هەیە ؟ فەرمووی : بەڵێ ، بەڵام لە ناویدا خەڵتە و ڕق و قین هەیە .

ووتم : ئەی خەڵتەکەی چیە ؟ فەرمووی : خەڵکانێك دەبێت لە سەر پەیڕەو و سوننەتی من ناڕۆن و چاکە و خراپەشیان لێدەبینیت .

ووتم : ئایا دوای ئەو خێرە شەڕ هەیە ؟ فەرمووی : بەڵێ ، بانگەوازکارانێك کە لە سەر دەرگاکانی دۆزەخ ڕاوەستاون ، هەرکەسێك وەڵامیان بداتەوە فڕێی دەدەنە ناویەوە .

ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ وەسفیان بکە بۆمان ؟ فەرمووی : ئەوانە لە خۆمانن و بە زمانی خۆمان قسە دەکەن .

ووتم : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ئەگەر گەیشتم بەو سەردەمە بە چ شتێك فەرمانم پێ دەکەیت ؟ فەرمووی : پەیوەست ببە بە کۆمەڵی موسڵمانان و پێشەواکەیانەوە .

ژمارە (٢٤١)ی ڕۆژی پێنج شەمەی ڕێکەوتی (٢٧ / ١٢ / ١٤١٣)ی ك بڵاوکراوەتەوە ، بڕوانە : (٨ / ١٧١) .

ووتم : ئـەی ئەگـەر موسـڵمانان نـە کۆمـەڵیان هـەبوو نـە پێشـەوا ؟ فەرمووی : دوور بگرە لە هەموو ئەو فیرقانەی ئەو سەردەمە ، ئەگەر بە قەپ گرتنیشت بێت بە ڕەگی درەختێکەوە تاکو مردن پێت دەگات تۆ هەر لەسەر ئەوە بە .

ئەم فەرموودە گەورەیە بۆمانی روون دەکاتەوە کەوا پێویستە لەسەر موسڵمان پەیوەست بێت بە (کۆمەڵی موسڵمانان) ـەوە ❁ ، و هاوکاری بکات لە گەڵیاندا لە هەر شوێنێکدا بن ، جا یەکسانە کۆمەڵەکە لە (دوورگەی عەرەبی) دا یان لە (میصر) یان لە (شام) یان لە (عێراق) یان لە (ئەمریکا) یان لە (ئەوروپا) یان لە هەر شوێنێکی تردا بێت .

جا هەر کاتێك موسڵمان کۆمەڵێکی بینی بانگەواز دەکات بۆ لای حەق ، ئـەوا یارمـەتیان دەدات و لەگەڵیانـدا دەبێـت ، وە هاوکاریـان دەکـات و هانیـان دەدات و جێگیریـان دەکـات لەسـەر حـەق و بەرچـاو ڕۆشـنی ، وە ئەگەر بە گشتی کۆمەڵێکی نەدۆزیەوە ئەوا پەیوەست دەبێت بە (حەق) ـەوە و ئـەو کاتە بریتیە لـە (الجماعة) ئەگەرچی خـۆی بـە تەنهایش بێت ، هەر وەکـو چۆن (ابن مسعود) رضي الله عنه بە (عمرو) ی کوڕی (میمون) ی فەرموو : (الجماعة) بریتیە لەوەی کە لەگەڵ حەقدا دەگونجێت ، ئەگەر چی خۆت بە تەنهایش بیت .

❁ کۆمـەڵی موسـڵمانان نـەك کۆمـەڵی ئیسـلامی !!! جـا وریابـە . (مامۆسـتا عبدالکریم) .

بۆیە پێویستە لەسەر موسڵمان کەوا بە دوای حەقدا بگەڕێت ، جا ئەگەر بنکەیەکی موسڵمانانی بینی بانگەواز دەکات بۆ لای حەق ، یان کۆمەڵێکی بینی لە هەر شوێنێکدا بانگەوازیان دەکرد بۆ لای حەق . واتە : بۆ لای کتێبەکەی خوای پەروەردگار و فەرموودەی پێغەمبەرەکەی ﷺ وە بانگەوازیان دەکرد بۆ لای بیروباوەڕی پاك . لە ئەوروپادا یان لە ئەفریقیادا یان لە هەر شوێنێکی تردا بێت ، ئەوا با لەگەڵیاندا بێت و داوای حەق بکات و بە دوای حەقــدا بگەڕێت و ئارام بگرێت لەسەری و لەگەڵ ئەهلی حەقــدا بێت .

ئا ئەمە پێویستە لەسەر موسڵمان ، وە ئەگەر کەسی نەدۆزیەوە بانگەواز بکات بۆ لای حەق نە دەوڵەت و نە هیچ کۆمەڵێك ئەوا بە تەنها پەیوەست دەبێت بە حەقــەوە و بەردەوام دەبێت لەسەری ، لەو کاتەدا ئەوە (الجماعة) یە هەر وەکــو چۆن (ابن مسعود) رضي الله عنه بــە (عمرو) ی کوڕی (میمون) ی فەرموو .

وە لەم سەردەمەی خۆماندا . سوپاس بۆ خوا . چەندین کۆمەڵی زۆر هەن کە بانگەواز دەکەن بۆ لای حەق ، هەروەکو لە دوورگەی عەرەبیدا : حکومەتی سعودیە هەیە ، وە لە (اليمن والخليج) دا ، وە لە (مصر والشام) دا ، وە لە (أفريقيا وأوربا وأمريكا) دا ، وە لە (الهند وباكستان) دا ، وە لە جگە لەوانەیشدا لــە هــەموو لایەکی جیهاندا ، چەندین کۆمەڵی زۆر و بنکەی ئیسلامی و کۆمەڵەی ئیسلامی هــەن بانگەواز دەکەن بــۆ لای

حـــەق و مـوژدەی پـێدەدەن و خـەڵکی وریـا دەکەنـەوە لـــە پێچـەوانەی حەق .

بۆیە پێویستە لەسەر ئەو موسڵمانەی کە حەق خوازە لە هەر شوێنکدا بێت کـەوا بـە دوای ئـەم کۆمەڵانـەدا بگـەڕێت ، جـا ئەگـەر کۆمـەڵێك یـان بنکەیـەك یـان کۆمەڵەیـەکی دۆزیـەوە بانگـەوازی دەکـرد بـۆ لای کتێبەکـەی خـوای گـەورە و سـوننەتی پێغەمبەرەکـەی ﷺ ئـەوا شـوێنی دەکـەوێت و پەیوەست دەبێت پێیەوە ، وەکو (أنصار السنَّة) لـــە (مصر والسودان) ، وە (جمعية أهل الحديث) لـە (باكستان والهند) دا ، وە جگـە لەوانـەیش لەوانـەی کە بانگەواز دەکەن بۆ لای کتێبەکەی خوا و سوننەتی پێغەمبەرەکـەی ﷺ و بـە پـاك و پـوختی پەرسـتن ئـەنجام دەدەن بـە تـەنها بـۆ خـوا ، و لەگـەڵ خوادا لە جگە لەو ناپاڕێنەوە لە خاوانی گۆڕەکان و جگە لەوانیش .

فـــەتوای دووەم : هـەر دوا بـەدوای پرسـیاری یەکـەم ئـەم پرسیارەشـی لێـدەکرێت : ((إذاً يا شيخنا الكريم : الذي يقول : بأنَّ هذه الجماعات الإسلامية من الفِرَق التي تدعو إلى جهنَّم ، والتي أمر النبي ﷺ باعتزالها ، فهمهُ على كلامكم غير صحيح ؟)) ، واتە : کەواتە شێخی بەڕێزمان : ئەو کەسەی کە دەڵێت : ئـەم کۆمـەڵ و حزبـە ئیسـلامیانە لـەو گروپانـەن کـەوا بانگەشـە دەکـەن بـۆ دۆزەخ ، و هـەر ئەوانەشـن کـە پێغەمبـەر ﷺ فـەرمانی کـردووە بـەوەی کـە دووربین لێیان و تێکەڵیان نەبین ، بە پێی وتەی بەڕێزتان تێگەیشتنەکەی ڕاست نیە ؟

بەڕێزیشیان لە وەڵامیدا فەرمووی : ((الذي يدعو إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ليس من الفِرَق الضالة ، بل هو من الفرقة الناجية المذكورة في قوله ﷺ : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة ، وستفترقُ أُمَّتي على ثلاثٍ وسبعين فرقة كُلُّها في النار إلاَّ واحدة " قيل : ومن هي يا رسول الله ؟ قال : " من كان على مثل ما أنا عليه اليوم وأصحابي " ، وفي لفظٍ : " هي الجماعة " .

والمعنَى : أنَّ الفرقة الناجية هي الجماعة المستقيمة على ما كان عليه النبي ﷺ وأصحابه رضي الله عنهم من توحيد الله وطاعة أوامره وترك نواهيه والاستقامة على ذلك قولاً وعملاً وعقيدةً ، هم أهل الحق وهم دُعاة الهُدى ولو تفرقوا في البلاد ، يكون منهم في الجزيرة العربية ، ويكون منهم في الشام ، ويكون منهم في أمريكا ، ويكون منهم في مصر ، ويكون منهم في دول أفريقيا ، ويكون منهم في آسيا ، فهم جماعات كثيرة يُعرفون بعقيدتهم وأعمالهم ، فإذا كانوا على طريقة التوحيد والإيمان بالله ورسوله ، والاستقامة على دين الله الذي جاء به الكتاب وسنة رسوله ﷺ فهم أهل السنَّة والجماعة وإن كانوا في جهاتٍ كثيرة ، ولكن في آخر الزمان يَقِلُّون جداً .

فالحاصل : أنَّ الضابط هو استقامتهم على الحق ، فإذا وُجِدَ إنسانٌ أو جماعة تدعو إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ وتدعو إلى توحيد الله واتباع شريعته فهؤلاء هم الجماعة ، وهم الفرقة الناجية .

وأمَّا من دعا إلى غير كتاب الله أو إلى غير سنة الرسول ﷺ فهذا ليس من الجماعة بل من الفِرَق الضالة الهالكة ، وإنَّما الفرقة الناجية : دُعاة الكتاب والسنَّة ، وإن كانت

منهم جماعة هنا وجماعة هناك ما دام الهدف والعقيدة واحدة [٣] ، فلا يضر كون هذه تُسمَّى : أنصار السنَّة ، وهذه تُسمَّى : الإخوان المسلمين ، وهذه تُسمَّى : كذا ، المُهم

---

[٣] قال الشيخ الألباني رحمه الله : ((... لا يَخفى على كلِّ مُسلمٍ عارفٍ بالكتاب والسنة وما عليه سلفنا الصالح ﷺ ، أنَّ التحزُّبَ والتكتل في جماعات مختلفة الأفكار أولاً والمناهج والأساليب ثانياً ، فليس من الإسلام في شيء ، بل ذلك مِمَّا نَهَى عنه ربنا عَزَّ وجل في أكثر من آيةٍ في القرآن الكريم ... هذه الأحزاب : لا نعتقدُ أنَّها على الصراط المستقيم ، بل نَجْزِمُ بأنَّها على الطُرُق التي على رأسِ كُلِّ طريقٍ منها شيطانٌ يدعو إليهِ ...)) إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٦٠٨ / ١) تم تسجيلهُ سنة (١٤١٢ هـ . ١٩٩٢ م) ، ونقلهُ بتمامه فضيلة الشيخ ربيع بن هادي المدخلي في كتابهِ الجليل : (جماعة واحدة لا جماعات وصراط واحد لا عشرات) ص : (١٧٨ . ١٨١) ، **واته : شێخ ئەلبانی لەم بارەیەوە فەرموویەتی : شاراوە نیە لای هیچ موسڵمانێکی شارەزا لە قورئان و سوننەت و ئەو بەرنامەیەی کە سەلەفی صالحی لەسەر بووە ﷺ کەوا حزبایەتی کردن و کۆبوونەوە لە چەند کۆمەڵێکی جیاواز لە بیر و بۆچونیاندا یەکەم شت ، دووەم : پاشان جیاواز لە بەرنامە و ڕێبازەکانیاندا ئەمە لە ئیسلامدا نیە ، بەڵکو خوای گەورە لە زیاتر لە چەند ئایەتێك لە قورئانی پیرۆزدا قەدەغەی ئەم شتەی کردووە ... ئەم حزبانە : باوەڕمان وانیە کە لە سەر ڕێگا ڕاستەکەی خوای گەورە بن ، بەڵکو یەکلای دەکەینەوە و بە دڵنیاییەوە دەڵێین : کە لە سەر ئەو ڕێچکانەن کە لە سەر هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی بۆ دەکات .**

عقيدتهم وعملهم ، فإذا استقاموا على الحق وعلى توحيد الله والإخلاص له واتباع رسول الله ﷺ قولاً وعملاً وعقيدةً فالأسماء لا تضرهم ، لكن عليهم أنْ يتقوا اللهَ ، وأنْ يصدقوا في ذلك ، وإذا تسمَّى بعضهم بأنصار السنَّة ، وتسمَّى بعضهم بالسلفيين ، أو بالإخوان المسلمين ، أو تسمَّى بعضهم بجماعة كذا ، لا يضرُّ إذا جاء الصدق واستقاموا على الحق باتباع كتاب الله والسنَّة وتحكيمهما والاستقامة عليهما عقيدةً و قولاً وعملاً ، وإذا أخطأت الجماعة في شيء فالواجب على أهل العلم تنبيهها وإرشادها إلى الحق إذا اتضح دليله .

والمقصود : أنَّهُ لا بُدَّ أنْ نتعاون على البِرِّ والتقوى ، وأنْ نعالِجَ مشالكنا بالعلم والحكمة والأسلوب الحسن ، فمَنْ أخطأ في شيء من هذه الجماعات أو غيرهم ممَّا يتعلق بالعقيدة أو بِما أوجب الله أو ما حرَّم الله نُبِّهوا بالأدلة الشرعية بالرفق والحكمة والأسلوب الحسن ، حتَّى ينصاعوا إلى الحق وحتَّى يقبلوه وحتَّى لا ينفروا منه ، هذا هو الواجب على أهل الإسلام أنْ يتعاونوا على البِرِّ والتقوى ، وأنْ يتناصحوا فيما بينهم ، وأنْ لا يتخاذلوا فيطمع فيهم العدو)) [٤] .

واتە : ئەو كەسەی كە بانگەواز دەكات بۆ لای كتێبەكەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەكەی ﷺ لە گروپە گومڕاكان نیە ، بەڵكو ئەو كەسە لە كۆمەڵی ڕزگاربووە كە باس كراوە لە ووتەی پێغەمبەردا ﷺ : جوولەكە پارچە پارچە بوون بۆ (٧١) حەفتاویەك فیرقە ، و خاچ پەرستانیش پارچە پارچە بوون بۆ (٧٢) حەفتاودوو فیرقە ، وە

---

[٤] مجموع فتاوى ومقالات متنوعة للشيخ ابن باز : (٨ / ١٨١ ـ ١٨٣) .

ئوممەتەکەی منیش پارچە پارچە دەبێت بۆ (٧٣) حەفتاوسێ فیرقە ، هەمووی لە ئاگردایە تەنها یەك فیرقەیان نەبێت ، ووترا : ئەوانە کێن ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ ؟ فەرمووی : ئەوانەن کە لەسەر هاوشێوەی ئەوەن کە ئەمڕۆ من و هاوەڵەکانمی لەسەرە ، وە لە لەگۆیەکی تردا هاتووە : ئەوانە (الجماعة) ـن .

واتە : بەڕاستی کۆمەڵی ڕزگاربوو ئەو کۆمەڵەیە کەوا بەردەوامە لەسەر ئەوەی کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵەکانی رضي الله عنهم لەسەری بوون ، لە تەنها خوا پەرستی و گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی و وازهێنان لە قەدەغەکراوەکانیدا ، وە بەردەوام بوون لەسەر ئەوە بە ووتە و کردەوە و بیروباوەڕەوە ❁ ، ئا ئەوانە ئەهلی حەقن و بانگەوازکارانی هیدایەتن ئەگەر چی پەرتەوازەش بووبێتن بە وڵاتاندا ، هەندێکیان لە (الجزيرة العربية) دا هەن ، وە هەندێکی تریان لە (الشام) دا هەن ، وە هەندێکی تریان لە (مصر) دا هەن ، وە هەندێکی تریان لە وڵاتانی (أفريقيا) دا هەن ، وە هەندێکی تریان لە (أمريكا) دا هەن ، وە هەندێکی تریان لە (آسيا) دا هەن ، ئەوانە چەندین کۆمەڵی زۆرن بە بیروباوەڕ و کردەوەکانیانەوە دەناسرێنەوە ، جا ئەگەر لەسەر ڕێبازی یەکخواپەرستی و باوەڕبوون بە خوا و پێغەمبەرەکەیەتی ﷺ و ڕاست بوون و لەسەر ئەو ئاینەی خوا بڕۆن کە قورئان و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی هاتوون ، ئەوا

❁ ئایا حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان وان ، یان نە ؟!!!!!

ئەوانە (ئەهلی سوننە و جەماعە) ن ئەگەرچی لە چەندین وڵاتیشدا بن ، بەڵام ئەوانە لە ئاخر زەماندا زۆر کەم دەبنەوە .

بەهەرحاڵ : بەڕاستی بەردەوام بوونیانە لەسەر حەق پێوەرە ، جا ئەگەر موسڵمانێك یان کۆمەڵە موسڵمانێك بینرا بانگەوازی دەکرد بۆ لای کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، وە بانگەوازی دەکرد بۆ لای تەنها خواپەرستی و شوێنکەوتنی شەریعەتەکەی ئا ئەوانە (الجماعة) ن ، وە ئەوانە کۆمەڵی ڕزگاربوون .

بەڵام ئەوەی کە بانگەواز بکات بۆ لای جگە لە قورئان یان بۆ لای جگە لە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ئەوا ئەو کەسە لە (الجماعة) نیە ، بەڵکو لە گروپە گومڕابوو و تیاچووەکانە ! بەڕاستی کۆمەڵی ڕزگاربوو تەنها بانگەوازکارن بۆ لای قورئان و سوننەت ، ئەگەرچی کۆمەڵێکیان لێرەدا بێت و کۆمەڵێکی تریان لەوێدا بێت ، مادام ئامانج و بیروباوەڕیان یەکێکە ، ئەو کاتە زیانی تێدا نیە کە ئەمەیان ناونرابێت (أنصار السنَّة) ، وە ئەمەشیان ناونرابێت (الإخوان المسلمين) ، و ئەوەشیان ناونرابێت فلانە شت ، گرنگ بیروباوەڕ و کردەوەکانیانە ، جا ئەگەر بەردەوام بوون لەسەر حەق و لەسەر تەنهاخواپەرستی و نییەت پاکی و شوێنکەوتنی پێغەمبەرەکەی ﷺ بە ووتە و کردەوە و بیروباوەڕەوە ئەوا ناوەکان زیانیان پێ ناگەیەنێت .

بەڵام پێویستە لەسەریان کەوا لە خوا بترسن و لەوەدا ڕاست بکەن ، وە ئەگەر هەندێکیان ناوی خۆیان بنێن بە (أنصار السنَّة) ، وە هەندێکی

تریان ناوی خۆیان بنێن بە (السلفيين) ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە (الإخوان المسلمين) ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە فلانە کۆمەڵ ، ئەمە زیانی نیە ئەگەر ڕاستی لە گەڵدا بێت و بەردەوام بن لەسەر حەق : بە شوێنکەوتنی کتێبی خوا و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و کردنیان بە دادوەر و بەردەوام بوون لە سەریان بە بیروباوەڕ و ووتە و کردەوە ، وە ئەگەر ئەو کۆمەڵە لە شتێکدا هەڵەی کرد ئەوا پێویستە لەسەر ئەهلی عیلم وریایان بکەنەوە و ڕێنماییان بکەن بۆ حەق ئەگەر بەڵگەکەی ڕوون بویەوە .

مەبەست ئەوەیە : پێویستە بەڕاستی هاوکاری یەکتر بکەین لەسەر چاکە و لە خواترسان و خۆپاراستن لە تاوان ، وە کێشەکانمان بە زانست و دانایی و شێوازی باش چارەسەر بکەین ، جا هەر کەسێك لەم کۆمەڵانە یان جگە لەوانیش لە شتێکدا هەڵەی کرد لەوەی کە پەیوەندی هەیە بە بیروباوەڕەوە یان بەوەی کە خوای پەروەردگار پێویستی کردووە یان بەوەی کە خوا حەرامی کردووە ، ئەوا بە بەڵگە شەرعیەکان و بە نەرمونیانی و دانایی و شێوازی باش وریا دەکرێنەوە ، بۆ ئەوەی ملکەچی حەق بن و قەبوڵی بکەن و لێی ڕانەکەن و نەسڵێنەوە ، ئا ئەمە پێویستە لەسەر ئەهلی ئیسلام کە هاوکاری یەکتر بکەن لەسەر چاکە و لە خوا ترسان ، وە ئامۆژگاری یەکتر بکەن لە نێو خۆیاندا ، وە پشتی یەکتر بەرنەدەن بەوەش دوژمن تەماحیان تێبکات .

ئـەم دوو فەتوایـە ئـەو فەتوایانـەن کـە چەواشـەکاران لـە ووتـار و دەرسەکانیاندا ، بۆ درووستی تەفریقە و حزبایەتی دەیانخەنە ڕوو !!! کە بە پشتیوانی خوای پەروەردگار لەم بەشەدا بە چەند خاڵێك چەواشەکاری چەواشەکارانی تێدا دەخرێتە ڕوو و ئاشکرا دەبێت .

ئاشکراکردنی چەواشەکاری چەواشەکاران سەبارەت بەو دوو فەتوایەی پێشەوا (ابن باز) بە ڕەحمەت بێت

لـە سـەرەتای ئـەم نووسـینە و لـە دەسـتپێکدا ئـەوە ئاشـکرا کـرا کـە بەڵگەکانی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ لە گەڵ ووتە و کۆڕای زانایان هاودەنگن لە سەر ئەوەی : ((دەستگرتن بـە کـۆمەڵی گـەورەی موسڵمانان (لزوم الجماعة) و دەرنەچوون لێی (عدم الخروج) بنەوایەکە لە بنەواکانی ئەهلی سوننە و جەماعە ، بۆیە پێچەوانە بوونەوەی دەرچوونە لە ئەهلی سوننە و جەماعە)) ، ئەوەش ئەوە پێویست دەکات کە ((ڕێگای ڕاستی ئیسلامەتی یەکە و نابێت بە دوو ، چ جای بکرێت بە سەد !!!)) وە ئاشکرایشە بۆ دۆزینەوەی ئەو تەنها ڕاستە ڕێگایە و رزگار بوون لە ڕێچکەکان : ((زانایـان هۆکـار و پـارێزەرن لـە لاڕێبـوون و تیاچـوون)) ، بەڵام دەبێت بۆ تێگەیشتن لە ووتە و فەتواکانیان پەیڕەو ئەم بنەوایە بێت : (((أهل السنة يقولون مالهم وما عليهم ، ولكن أهل البدعة لا يقولون إلا ما لهم)

واتـه : ئـەهلی سـوننه هـەموو ئـەوەی لـه سـەریانه و ئـەوەش بۆیانـه دەگێڕنەوە ، بەڵام ئەهڵی بیدعه جگه لەوەی کە بۆیانه ناگێڕنەوە)) ، وە دەبێت ئەوەش بزانین کە : ((ووتەی زانایان بە بەڵگە ناهێنرێتەوە بەڵکو دەبێت بەڵگەیان بۆ بهێنرێتەوە (أقوال أهل العلم يستدل له ولا يستدل به))) ، وە ((کۆکردنەوەی ووتەی تازە و کۆن (القول الجديد و القديم) ی زانایان باشترین ڕێگەیە بۆ تێگەیشتن لە فەتواکانیان)) بەم پێیەش بۆمان ئاشکرا دەبێت کە . سەرەڕای ئەوەی کە کەسانێکی چەواشەکار لافی ئەوە لێدەدەن کە گوایا سەلەفین ، و واش نیە !!! . چونکە ((سەلەفیەت : شوێنکەوتنە بـۆ قورئـان و سـوننەت بەتێگەیشـتنی سـەلەفی صـاڵح ، نـەك تەقلیـدی کوێڕانـەی جگـه لـه قورئـان و سـوننەت)) ، بەمـەش موسـڵمانان پـارێزراو دەبن لە کەوتنە تەقلید و لاسای کوێرانەی ووتە ئەم و ئەو ، با مەنزیلە و پلەیان هەرچیەك بێت وهەرکێیەك بن .

هەموو ئەوانەی پێشوو کۆمەڵە ڕاستیەکن چەواشەکاران لێی بێ ئاگان !! یان خۆیان لە نەزانین دەدەن ، و خۆیانی لێ گێل دەکەن !!!!

جـا لێـرەدا و دوای خسـتنە ڕووی بەڵگـەکانی قورئـانی پـیرۆز و ڕاڤەکردنیان و فەرموودەکانی پێغەمبەری خوا ﷺ و لێکدانەوەیان ، لە گەڵ فەتوای گەورە زانایانی ئەهلی سوننە و جەماعە ، لە سەر حەرامێتی حزبایـەتی و تەفریقـه ، ئـەوە مـاوە کـه بەرپەرچـی ئـەو چەواشـەکاریانه بدرێتـەوە ، کـه چەواشـەکاران دەیخەنـه ڕوو بـۆ پاڵپشـت کـردن و متمانـه پێبەخشینی گومڕاییەکانیان !!!

بۆیە بە پشتیوانی خوای پەروەردگار دەڵێم : ئاشکراکردنی چەواشەکاری چەواشەکاران لەم خاڵانەی خوارەوە دەبێت :

خاڵی یەکەم : ئەو فەتوایانەی کە چەواشەکاران دەیانکەن بە بەڵگە بۆ دروستی حزبایەتی و پەرتەوازەیی موسڵمانان ، ووتەی کۆنی پێشەوا (ابن باز) ن ، و بە ووتە نوێکانی لە کار کەوتوون ، و گۆڕاوون ، ئەمە ئەگەر ووترا فەتواکان بەڵگەن لە سەر ئەوەی کە کراونەتە بەڵگە بۆی [*] !!

بەڵگە نەویستە کە : ((کۆکردنەوەی ووتەی تازە و کۆنی زانایان باشترین ڕێگەیە بۆ تێگەیشتن لە فەتواکانیان)) ، چونکە زانایان لە بەر ئەوەی مرۆڤن ، و لە لایەن خوای پەروەردگارەوە عیصمەتیان پێنەبەخشراوە ، هەروەکو بە پێغەمبەران بەخشراوە . علیهم السلام . ، بۆیە دەبینین کە ئەمڕۆ ووتەیەك دەڵێن ، ڕەنگە سبەینی یان دواتر بیگۆڕن ، و لێی پەشیمان ببنەوە ، کە لە زاراواوەی زانایانن شەریعەت بە ووتەی تازە و کۆن (القول الجدید و القدیم) ناوزەد کراوە ، کە هاوشێوەی بابەتی (الناسخ و المنسوخ) ە لە گەڵ هەندێك جیاوازی کە ئێرە شوێنی ئاماژە پێکردنیان نیە ، خوێنەری بەڕێزیش دەتوانێت . نموونەی ئەم باسە . لە زۆرێك لە فەتواکانی پێشەوامان شافعی . بە ڕەحمەت بێت . بەرچاوی بکەوێت ، ئەوەش کاتێك کە ڕۆشتە میصر هەندێك لە فەتواکانی گۆڕی ، کە پێشتر لە عێراق دابوونی ، ئەوەش لە بەر چەندەها هۆکار وەکو

---

[*] هەرچەند وانیە بەڵام ناچارین وەڵامی بدەینەوە .

دەرکەوتن و ئاشکرا بوونی بەڵگەی تری ڕاست ، ... هتد ، ئەم ڕاستیەش خـودی زانایـان و پێشـەوایانمان بـە ووتـە بـۆ شـوێنکەوتووانیان ڕایانگەیاندووە ، ئەوەتا پێشەوا (أبو حنيفة) . بەڕەحمەت بێت . ئاماژە بـەوە دەدات کـە ئـەوانیش وەکـو هـەموو مرۆڤـەکانی تـر ڕەنگـە ئـەمڕۆ ووتەیـەك بڵێن سبەینی لێی پەشیمان ببنەوە ، کە فەرموویـەتی : " فإننا بشر نقول القول اليوم ، ونرجع عنه غدا " ، واتـە : بێگومـان چـونکە ئێمـەش مـرۆڤین ، ڕەنگـە ئـەمڕۆ ووتەیـەك بڵـێین کەچـی سـبەینێ لێـی پەشـیمان ببینەوە .

وە لە ووتەیەکی تریدا فەرموویەتی : ((ويحك يا يعقوب . کە (أبو يوسف) ی قوتابییەتی . لا تكتب كل ما تسمع مني ، فإني قد أرى الرأي اليوم وأتركه غدا ، وأرى الرأي غدا وأتركه بعد غد)) ، واتە : وەی بە حاڵت ئەی یەعقوب هەموو شتێك کە لە منەوە دەیبیستی مەینووسە ، چونکە لەوانەیە من ئەم ڕۆ ووتەیەك بە چاك دەزانم ، و سبەینێ وازی لێدێنم ، و سبەینێ ووتەیەك بە چاك دەزانم ، و پاش سبەینێ وازی لێدێنم .

بۆیـە . هـەر سـەبارەت بـەم بابەتـە کـە زانایـان ڕەنگـە ووتـەی کـۆن و تازەیان لە بابەتێکدا هەبێت ئەوا ووتەی دواتر ووتەی پێشتریان لە کار دەخـات . دەبیـنین پێشـەوا (أبـو عمـرو عثمـان) ی کـوڕی (عبدالرحمن) ی کـوڕی (عثمـان) ناسـراو بـە (ابـن صـلاح الشـهرزوي) لـەم بـارەیەوە فەرموویەتی : ((<u>ليس للمنتسب إلى مذهب الشافعي في المسألة ذات القولين أو</u>

الوجهين أن يتخير فيعمل أو يفتي بأيهما شاء [٥] ، **بل عليه في القولين إن علم المتأخر منها كما في الجديد مع القديم أن يتبع المتأخر ، فإنه ناسخ للمتقدم**)) [٦] ، واته : بۆ هيچ كەسێك لە ئەو كەسانە نيە كە خۆ بە پابەند بوو دەزانێت بە مەزهەبى پێشەوا شافعيەوە ، لەو بابەتانەى كە دوو بۆچوونيان تێدايە ، يان دوو ڕووى هەيە ، بێت و بە كەيفى خۆى يەكێكيان هەڵبژێرێت ، و كردەوەى پێبكات يان فەتواى پێبدات ، ، بەڵكو پێويستە لە سەرى لە هەردوو ووتەكەدا ئەگەر دواييينيانى زانى ، هەروەكو لە ووتەى تازەيدا لە گەڵ ووتەى كۆنيدا ، پێويستە شوێنى ووتەى تازەيان بكەوێت ، چونكە ئەوەيان ناسخە بۆ پێشينيان .

وە خودى پێشەوا (ابن باز) يش . بە ڕەحمەت بێت . لە ووتەيەكى زێڕينى سەبارەت بەم باسە فەرموويەتى : ((**ومعلوم أن مذهب العالم هو ما مات عليه ، معتقدا له ، لا ما قاله سابقا ثم رجع عنه ، فيجب التنبه لذلك ، والحذر مما يلبس الأمور ، ويضعها في غير موضعها** !! والله المستعان)) [٧] .

---

[٥] چەواشەكارێك لەم بارەيەوە دەڵێت : ((ئەگەر قسەيەكى . واتە : پێشەوا ابن باز . لەلاى تۆ هەيە مخالەفەت هەيە تۆ بۆ خۆت بۆ ڕازيت ئەوى وەربگرە !!! بۆ براكەشت ڕازى بە ئەمى وەربگرىٚ)) !!!! واتە : بە ووتەيەكى تر : ئۆخەى ئۆخەى هەركىٚ و بۆ خۆى !!!!!

[٦] (أدب المفتي والمستفتي : ج ١ / ص ٦٠) .

[٧] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءا - ٣ / ٧٣) و (تنبيهات هامة على ما كتبه الشيخ محمد علي الصابوني في صفات الله عز وجل - ١ / ٢١) .

واتە : زانراوە کە مەزهەب و بۆچوونی زانا ئەوەیە کە لەسەری مردووە ، و باوەڕی پێ بووە ، نەك ئەوەی کە پێشتر ووتوویەتی و پاشان لێی گەڕاوەتەوە ، بۆیە پێویستە ئاگامان لەوە بێت ، و ئاگاداری بکەین لەوەی کە تێکەڵاوی لە شتەکاندا دروست دەکات ، و شتنەکان لە جێگەیەك دادەنات کە جێگەی خۆی نیە ... تەنها خوای پەروەردگاریش پشت و پەنایە .

ئەم باسە بۆ ئەوەیە کە ئێمە ئەگەر بمانەوێت لە ووتە و فەتوای زانایەك تێبگەین و بۆچوونی کۆتا و دواییینی بزانین ، ووتەی کۆن و تازە (پێشتر و دواتر) ی کۆ بکەینەوە ، نەك ئەوەی ووتەی کۆنی بێنینەوە ، و ووتەی نوێی پەراوێز بخەین !!! بەنەزانین بێت !! یان بە هەر مەبەستێك بێت !!! وەکو بە ئاشکرا لە کردەوەی چەواشەکاراندا دەبینرێت ، جا ئەگەر خوێنەری بەڕێزی موسڵمان بە شێوەیەکی جوان لەم باسە تێبگات ، ئەوا هەرگیز ووتەی چەواشەکاران و لاڕێ بووان کاریگەریان لە سەری نابێت ، لێرەشدا دوای خستنە ڕووی ئەو دوو فەتوایەی پێشووی پێشەوا (ابن باز) کە چەواشەکاران لە ووتار و دەرسەکانیاندا دەیانخەنە ڕوو هەندێك لەو فەتوایانەی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەخەینە ڕوو کە دواتر فەرموویەتی ، و فەتواکانی پێشووی پێ هەڵوەشێنراوەتەوە ، و لە کار خراوون ، و گۆڕیوویەتی ، و لێیان پەشیمان بووەتەوە ، ئەوەش بۆ ئەوەی موسڵمانان چەواشەکاری چەواشەکارنیان بۆ ئاشکرا بێت ، و ڕەوایی و ناڕەوایی ووتەکانی

دەرکەوێت ، و لەوە زیاتر لاوانی موسڵمانی پێ فریو نەدرێت ، و کاری نادروست و قەدەغەکراویان بۆ نەڕازێنرێتەوە و بەرەو هەڵدێر نەبرێن ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

فەتوا دواترەکانی پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لەم بارەیەوە :

فەتوای یەکەم : کەسێك تیلیفۆن دەکات بۆ شێخ پرسیارێکی لێ دەکات کە ئەمە دەقی عەرەبی پرسیارەکە و وەڵامەکەی شێخە ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لە گەڵ وەرگێڕانی :

((المتصل : السلام عليكم . **پەیوەندیکار** : السلام عليكم .

الشيخ ابن باز : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته . **شێخ** (ابن باز) : عليكم السلام ورحمة الله وبركاته .

المتصل : سماحة الشيخ عبد العزيز بن باز ؟ **پەیوەندیکار : بەڕێز شێخ** (عبد العزيز بن باز) ه ؟

الشيخ : نعم ، **شێخ : بەڵێ** .

المتصل : يا شيخ عندي سؤال مهم ، **ئەی شێخ پرسیارێکی گرنگم هەیە** .

الشيخ : أسأل الله أن ييسر ، **دواکارم خوا ئاسانی بکات** .

المتصل : سؤالي هو يا شيخ : أسألك بالله الذي لا إله إلا هو أن تقول لي كلمة الحق والعدل في الجماعات الإسلامية الموجودة على الساحة من سلفيين وتبليغ وإخوان المسلمين وغيرهم من الجماعات الإسلامية ، حيث أنهم يتجاذبونني فيما بينهم والذي قد عانيت منه الكثير والكثير ، وكل جماعة من هذه الجماعات تضايقني وتريد مني أن

أكون في صفها وعلى منهجها وطريقتها التي رسمتها واختصتها لنفسها وأتباعها ، لأنها تعتقد كل جماعة من هذه الجماعات أن الحق معها وأن منهجها هو الصواب .

وأنا أريد أن أنضم مع أهل الحق منهم ، فبأي جماعة يا سماحة الشيخ تنصحني أن أنضمّ وأنتمي إليها ؟

وكذلك أريد منكم أن تذكروا لنا علماء الجماعة التي تنصحوننا بالانضمام والانتماء إليها .

واتە : ئەی شێخ پرسیارەکەم بریتییە لە : سوێندت دەدەم بەو خوایەی کە هیچ پەرستراوێك نییە شایستەی پەرستن بێت جگە لە ئەو نەبێت کەوا وتەی حەق و دادپەروەریم پێبڵێیت سەبارەت بەو (جەماعاتە ئیسلامییانەی) کە بوونیان هەیە لە گۆڕەپانەکەدا لە سەلەفییەکان و تەبلیغ و ئیخوان موسلمین و جگە لەمانەش لە جەماعاتە ئیسلامییەکان ، چونکە ئەمانە لە نێو خۆیاندا ڕامدەکێشن بۆ لای خۆیان بە شێوەیەك کە زۆر زۆرم چەشتووە بەدەستیەوە ، وە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە تەنگم پێهەڵدەچنێت و لێمی دەوێت کەوا بچمە ڕێزیەوە و لەسەر ئەو بەرنامە و ڕێبازەی بم کە دایڕەشتووە و تایبەتی کردووە بە خۆی و شوێنکەوتەکانیەوە ، چونکە هەموو جەماعەتێك لەم جەماعەتانە باوەڕی وایە کەوا حەق لەگەڵ ئەودایە و بەرنامەکەی ئەو ڕاستە ، وە من دەمەوێت بچمە ریزی ئەهلی حەقەوە و لەگەڵ ئەهلی حەقدا بم لە نێو ئەمانەدا .

ئەی شێخی بەڕێز : ئایا بە کام جەماعەت ئامۆژگاریم دەکەیەت کەوا بچمە ریزیەوە و لایەنگیری بم ؟

وە هەروەها لێتانم دەوێت كەوا زانايانى ئەو جەماعەتەم پێبڵێن كەوا ئامۆژگاريم دەكەن بە چوونە ريزيەوە و لايەنگيرى بۆ كردنى ؟

الشيخ : أنت من أي بلد ؟ واته : تۆ لە كام وڵاتيت ؟

المتصل : نعم ؟ واته : بەڵــێ ؟

الشيخ : من أي بلد ؟ واته : لە كام وڵاتيت ؟

المتصل : أنا ؟ واته : مــن ؟

الشيخ : نعم ، واته : بەڵــێ .

المتصل : أسكن في أي بلد ؟ ولا الآن بكلم (أين أتحدث) ؟ واته : لە كام وڵات نيشتەجێم ؟ يان ئێستا لە كوێوە قسە دەكەم ؟

الشيخ : من الطائف ؟ واته : لە (طائف) يت ؟

المتصل : لا ، الكلام ؟ نەخێر ، مەبەستت لە كوێوە قسە دەكەم ؟

الشيخ : نعم ، واته : بەڵێ .

المتصل : من الأنطاوية ، واته : لە (أنطاوية) وە .

الشيخ : الأنطاوية ، **على كل حال التقيد بجماعة معينة لا يَجوزُ ، لابدَّ للإنسان أن يتقيد بالشرع ، قال الله وقال الرسول ﷺ ، أي : يتقيد بالكتاب والسنة ، لكن أحسن الجماعات الإسلامية اليوم السلفيون وأنصار السنة ، المنتسبين للسلف الصالح ، مثل أنصار السنة في مصر وأنصار السنة في السودان ، وأشباههم ممن يتعلق بالسنة ويعظمها ، يعني يتعلق بالكتاب والسنة ، سواء سموهم بأنصار السنة أو سموهم بالسلفيين أو سموهم بأي شيء ، المهم أن يكون همّهم التعلق بالكتاب والسنة ، وتحكيمهما والحرص على العمل بهما ، أما مجرد**

التحزب لجماعة يرضى لرضاها ويغضب لغضبها !!! فهذا ما يصلح ، لابد من تحكيم الأدلة الشريعة ، الذي لا يعرف ما عندهم يسأل عمّا أشكل عليه ولا ينضمّ إلى هؤلاء بالإيمان الكلي ، بل ينضم معهم بالحق والخير والهدى ، أمّا الإخوان المسلمين وجماعة التبليغ لا ، هؤلاء عندهم بعض الأخطاء ، لكن مثل السلفيين الذين يعتنون بالكتاب والسنة ، مثل أنصار السنة في البلاد المعروفة ، فالحاصل أن تنظر الإخوان الذين يعتنون بالقرآن والحديث ابق معهم ، الذين يعتنون بالقران والحديث كن معهم ، تبحث معهم ، تدرس معهم ، تبحث عن الأثر معهم .

شێخ ابن باز : لە (أنطاوية) وە ، بە هەر حاڵ : پابەندبوون بە جەماعەتێکی دیاری کراوەوە ڕاست نیە و دروست نیە ، لەپێشتر بۆ مرۆڤ ئەوەیە کەوا پابەندببێت بە شەرعەوە : خوا فەرموویەتی و پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی ، واتە پابەندببێت بە قورئان و سوننەتەوە ، بەڵام باشترینی جەماعاتە ئیسلامییەکانی ئەمڕۆ بریتیە لە : سەلەفییەکان و ئەنصار السُّنە (السلفيون وأنصار السنة) ئەوانەی کە خۆیان دەدەنە پاڵ سەلەفی صالح ، وەکو (أنصار السنة) لە (مصر) و (أنصار السنة) لە (سودان) و هاوشێوەکانیان لەوانەی کە پەیوەستن بە سوننەتەوە گەورەی ڕادەگرن ، واتە : پەیوەستن بە قورئان و سوننەتەوە . یەکسانە ئەوەی کە ناوبنرێن بە (أنصار السنة) یان ناوبنرێن بە (سەلەفیەکان) ، یان بە هەر شتێکی تر .

گرنگ ئەوەیە کە ئەمانە خەمیان پەیوەست بوونە بە قورئان و سوننەت و دادوەری بۆ لاکردنیان و سوور بوونە لەسەر کردەوە کردن بە

هەردووکیان ، بەڵام تەنها حزبایەتی و لایەنگیری بکات بۆ کۆمەڵ و جەماعەتێکی دیاری کراو ، ڕازی بوونی بەپێی ڕازی بوونی ئەو بێت ، تۆڕە بوونیشی لە بەر تۆڕە بوونی ئەو بێت !!! ئا ئەمە نابێت و دروست نیە ، پێویستە کەوا دادوەری بکات بۆ لای بەڵگە شەرعیەکان و پەیڕەویان بکات ، وە ئەوەش شتێکیانی نەزانی ئەوا پرسیار دەکات لەوەی کە بووەتە جێ گومانی ، نەك ئەوەی بە هەموو باوەڕێکەوە لە گەڵیاندا بێت ، لە هەموو شتێکیاندا ، بەڵکو لە گەڵیاندا بێت لە هەموو ڕەوایی و چاکە و هیدایەتێکدا ، وە سەبارەت بەوەی کە لەگەڵ جەماعەتی (الإخوان المسلمين) یان (التبليغ) بیت ؟ نەخێر ، ئەوانە هەندێك هەڵەیان هەیە ، بەڵام وەکو سەلەفیەکان ئەوانەی کە خەریکی قورئان و سوننەتن ، وەکو (أنصار السنة) لە زۆرێك لە وڵاتە ناسراوەکاندا ، دەرئەنجام : پێویستە بڕوانیتە ئەو برایانەی کە بایەخیان بە قورئان و فەرموودەیە لەگەڵ ئەواندا بمێنەوە ، ئەوانەی کە گرنگی و بایەخ دەدەن بە قورئان و فەرموودە لەگەڵیاندابە و توێژینەوەیان لە گەڵدا بکە و دەرسیان لەگەڵدا بخوێنە ، وە بەدواگەڕانیان لە گەڵدا بکە .

المتصل : **يعني ياشيخ أنضم ـ يعني ـ إلى المنهج السلفي** ؟ واتە : لایەنگیری بکەم بۆ بەرنامە و پەیڕەوی سەلەفییەت ؟

الشيخ : **نعم** ، واتە : بەڵێ .

المتصل : نعم ؟ واتە : بەڵێ ؟

الشيخ : **أصحاب النبي ﷺ واتباعهم بإحسان هذه هي السلفية** ، واته : سەلەفیەت بریتیە لە : هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ، و شوێنکەوتنیان بەچاکە.

المتصل : طيب ، يا شيخ : مُمكن أن توجهوا لنا أسماء مشايخ نتعاون معهم ونتكاتف على إحياء منهج السلف الصالح ؟ واته : باشە ، ئەی شێخ : ئایا دەکرێت ڕێنماییمان بکەیت بۆ ناوی ئەو شێخانەی کەوا هاوکاری و پشتگیری و هەماهەنگیان لەگەڵدا بکەین بۆ زیندووکردنەوەی بەرنامەی سەلەفی صالح ؟

الشيخ : كأمثال الشيخ محمد بن صالح العثيمين وصالح الفوزان ، وصالح الغديان ، وعبدالعزيز آل الشيخ ، وجماعة كثيرة ، واته : وەکو شێخ (محمد بن صالح العثيمين) و (صالح الفوزان) و (صالح الغديان) و (صالح آل الشيخ) ، کۆمەڵێکی زۆرن .

المتصل : جزاك الله خيرا ياشيخ ... أثابك الله ياشيخ)) [٨] ، واته : خوا پاداشتی خێرتان بداتەوە ئەی شێخ ، خوا پاداشتت بداتەوە ئەی شێخ .

---

[٨] شبكة سحاب السلفية . المنابر . المنبر الإسلامي : مادة صوتية : بماذا نصح الشيخ ابن باز . رحمه الله . السائل الذي استفسر لأي جماعة ينظم (سلفية أو تبليغ أو الإخوان) ؟! والمادة الصوتية موجودة على الرابط : (٧٣٣٠٠٧ = http://www.sahab.net/FORUMS/showthread.php?p) .

وراجع : (مجالس الأفلاج ، تحت عنوان : من آخر فتاوى ابن باز . رحمه الله تعالى . : أحسن الجماعات اليوم السلفيون ، و الرابط : [httpwww.alaflaj.comvbshowthread.phpp=٨٦٦٠٤]) .

ئەمەش دوای ئاشکرا بوونی حاڵ و بار و دۆخی کۆمەڵە ئیسلامیەکانە لە لای شێخ ، و دەرکەوتنی هەڵەکانیانە ، بۆیە شێخ ئامۆژگاری پرسیارکار دەکات کە لە کۆمەڵی ئیخوان و تەبلیغ دوور بکەوێتەوە ، و لە گەڵ سەلەفیەکان و زاناکانیاندا بێت لە بانگەشە و کاری بۆ ئیسلام .

فەتوای دووەم : پرسیار کرا لە شێخ (عبد العزيز بن باز) . بە ڕەحمەت بێت . کە : ((حديث النبي ﷺ في افتراق الأمم : قوله : " ستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، إلاَّ واحدة " ، فهل جماعة التبليغ على ما عندهم من شركيات وبدع ، وجماعة الإخوان المسلمين على ما عندهم من تحزب وشق العصا على ولاة الأمور ، وعدم السمع والطاعة ، هل هاتين الفرقتين تدخل ؟

واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : ئوممەتکەم دابەش دەبێت بۆ حەفتاوسێ فیرقە و گروپ ، و هەموویان لە ئاگری دۆزەخن تەنها یەکێکیان نەبێت " ، ئایا کۆمەڵی (التبليغ) لە سەر ئەو هەموو هاوەڵبڕیاردان و بیدعەیانەی کە هەیانە ، و کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) لە سەر ئەو حزبایەتی و تەفریقە و دەرچوونەی کە هەیانە دژ بە کاربەدەستانی وڵات ، و گوێڕایەڵی و تاعەت نەکردنەیان ، ئایا ئەم دوو فیرقەیە لەو حەفتاودوو فیرقەیەن ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : ((**تدخل في الثنتين والسبعين ، مَنْ خالف عقيدة أهل السنة والجماعة دخل في الاثنتين وسبعين فرقة** . المراد بقوله (أمتي)

أي : أمة الإجابة ، أي : استجابوا له وأظهروا اتباعهم له ، ثلاث وسبعين فرقة : الناجية السليمة التي اتبعته واستقامة على دينه ، واثنتان وسبعون فرقة فيهم الكافر وفيهم العاصي وفيهم المبتدع أقسام)) ، واته : بەڵى دەچنە ئەو حەفتا و دوو فيرقە و كۆمەڵانەوە ، وە هەر كەسێك پێچەوانەى بيروباوەڕى ئەهلى سوننە و جەماعە بكات ، ئەوا دەچێتە ڕێزى ئەو حەفتاو دوو كۆمەڵ و فيرقەيەوە .

پرسياركار : **يعني : هاتين الفرقتين ـ التبليغ والإخوان ـ من ضمن الثنتين والسبعين** ؟ واتە : ئەمە ئەوە دەگەيەنێت كە ئەو دوو فيرقەيە (واتە : تەبليغ و ئيخوان) لە حەفتا ودوو فيرقەكەن ؟

بەڕێزيشان دووبارە لە وەڵامدا فەرمووى : ((**نعم** ، **من ضمن الثنتين والسبعين والمرجئة وغيرهم** ، **المرجئة والخوارج** ، بعض أهل العلم يرى الخوارج من الكفار خارجين ، لكن داخلين في عموم الثنتين والسبعين)) [٩] ، واتە : بەڵێ لە ڕيزى ئەو حەفتا و دوو كۆمەڵ و فيرقەيەن ، لە گەڵ (

---

[٩] أسئلة الطائف في (شريط مسجل) سنة (١٤١٩ هـ) (ضمن دروسه في شرح المنتقى في الطائف وهي في شريط مسجّل وهي قبل وفاته رحمه الله بسنتين أو أقل) . أنظر (حقيقة المنهج الواسع عند أبي الحسن ، ص ٣٨ ـ ٣٩ للإمام ربيع حفظه الله) ، ط . الأولى مجالس الهدى ـ الجزائر ، وأيضا مذكرته حفظه الله : (أقوال علماء السنَّة في جماعة التبليغ) اهـ .

وانظر : (فتاوى العلماء السلفيين : وجوب تحذير الشباب والعوام من الجماعات والأحزاب والفِرَق ، لأنَّها من الاثنتين وسبعين فرقة) رسالة من إصدارات (مكتبة الفرقان) .

مورجیئه) و جگه لەوانیش ، (مورجیئه) و (خەوارج) یش ، هەرچەندە هەندێك لە زانایان (خەوارج) یان بە کافر زانیوە و بەڵام بەگشتی دەچنە ڕیزی حەفتا ودوو فیرقەکەوە .

کەواتە دوای دەرکەوتن ئاشکرابوونی ئەم دوو کۆمەڵە و پەیڕەویان ، شێخ دەیانخاتە ڕیزی حەفتا و دوو تاقم و فیرقە گومڕاکانەوە ، نەك ئەوەی لە کۆمەڵی ڕزگاربوویان بزانێ !!!!

فەتوای سێیەم : پرسیار لە شێخی پایە بەرز شێخ (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت . کرا کە : ((ما واجب علماء المسلمين حيال كثرة الجمعيات والجماعات في كثير من الدول الإسلامية وغيرها ، واختلافها فيما بينها حتى إن كل جماعة تضلل الأخرى . ألا ترون من المناسب التدخل في مثل هذه المسألة بإيضاح وجه الحق في هذه الخلافات ، خشية تفاقمها وعواقبها الوخيمة على المسلمين هناك ؟)) .

واتە : چی پێویستە لە سەر زانای موسڵمانان بەرامبەر بە زۆری ئەم جەمعیە و کۆمەڵە ئیسلامیانەی ، لە وڵاتانی ئیسلامیدا ، و جگە لەوانیش ، و بەرامبەر بە جیاوازیان لە نێوان خۆیاندا . تاکو گەشتۆتە ئەوەی کە هەموو کۆمەڵێکیان ئەوەتریان بە گومڕا دەزانێت !! ئایا بە پێویست و شایستەی نازانن کە لە لایان زانایانەوە دەستی تێبخرێت ، لەم بابەتەدا ئەوەش بە ڕوونکردنەوەی ڕووی ڕەوایی لەم جیاوازیانەدا ، لە ترسی ئەوەی نەکو پەرەبسێنێت و عاقیبەتێکی خراپتری هەبێت لە سەر موسڵمانان .

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**إن نبينا محمداً ﷺ بين لنا درباً واحداً يجب على المسلمين أن يسلكوه وهو صراط الله المستقيم ومنهج دينه القويم** ، قال الله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **كما نهى رب العزة والجلال أمة محمد ﷺ عن التفرق واختلاف الكلمة** ؛ **لأن ذلك من أعظم أسباب الفشل** ، **وتسلط العدو** كما في قوله جل وعلا : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، وقوله تعالى : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحاً وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ﴾ (الشورى : ١٣) **فهذه دعوة إلهية إلى اتحاد الكلمة وتآلف القلوب** .

والجمعيات إذا كثرت في أي بلد إسلامي من أجل الخير والمساعدات ، والتعاون على البر والتقوى بين المسلمين ، دون أن تختلف أهواء أصحابها ، فهي خير وبركة ، وفوائدها عظيمة ، أما إن كانت كل واحدة تضلل الأخرى وتنقد أعمالها ، فإن الضرر بها حينئذ عظيم والعواقب وخيمة .

فالواجب على علماء المسلمين توضيح الحقيقة ، ومناقشة كل جماعة أو جمعية ، ونصح الجميع بأن يسيروا في الخط الذي رسمه الله لعباده ودعا إليه نبينا محمد ﷺ ، ومن تجاوز هذا و استمر في عناده لمصالح شخصية أو لمقاصد لا يعلمها إلا الله ، فإن الواجب التشهير به والتحذير منه ممن عرف الحقيقة ، حتى يتجنب الناس طريقهم ، وحتى لا يدخل معهم من لا يعرف حقيقة أمرهم ، فيضلوه ويصرفوه عن الطريق

المستقيم الذي أمرنا الله باتباعه في جل وعلا : ﴿ وَأَنَّ هَـٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ، **ومما لاشك فيه أن كثرة الفرق والجماعات في البلد المسلم مما يحرص عليه الشيطان أولاً** ، **وأعداء الإسلام من الإنس ثانياً** ، **لأن اتفاق كلمة المسلمين ووحدتهم وإدراكهم الخطر الذي يهددهم ويستهدف عقيدتهم يجعلهم ينشطون لمكافحة ذلك والعمل في صف واحد من أجل مصلحة المسلمين ودرء الخطر عن دينهم وبلادهم وإخوانهم** ، **وهذا مسلك لا يرضاه الأعداء من الإنس والجن** ، **فلذا هم يحرصون على تفريق كلمة المسلمين وتشتيت شملهم وبذر أسباب العداوة بينهم** ، نسأل الله أن يجمع كلمة المسلمين على الحق ، وأن يزيل من مجتمعهم كل فتنة وضلالة ، إنه ولي ذلك والقادر عليه)) [١٠] .

واتە : بێگومان پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ تاکە ڕێگایەکی بۆ ڕوون کردووینەتەوە ، کە پێویستە موسڵمانان بیگرنەبەر کە ئەویش ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەوەردگارە و پەیڕەوی ئاینە تەواوەکەیەتی ، خوای گەورە دەفەرموێت : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيماً فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ ، **هەروەها پەروەردگاری بەدەسەڵات یاساغی لە ئوممەتی مُحمد ﷺ کردووە لە پەرتەوازەیی و جیاوازی لە ووتەدا ، چونکە ئەوە یەکێکە لە گەورەترین هۆکارەکانی شکست و زاڵبوونی دووژمنان**

---

[١٠] (مجموع فتاوى الشيخ عبدالعزيز بن باز ، ج ٥ ، ص ٢٠٢ ـ ٢٠٤ هذه الأسئلة والأجوبة تابعة لمحاضرة ألقاها سماحته في جامعة أم القرى بمكة المكرمة في شهر رجب ١٤٠٩هـ) .

بەسەریاندا ، هەروەکو لە فەرمایشتی خوای گەورە و بەرز و بڵندا هاتووە کە فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا ﴾ ، وە فەرموویەتی : ﴿ شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ ﴾ ، ئەمە بانگەشەیەکی خواوەندیە بۆ یەکگرتنی ووتە و یەکخستنی دڵەکان .

وە ئەگەر زۆربوونی کۆمەڵەکان (الجمعيات) لە هەر وڵاتێکی ئیسلامیدا لە پێناوی چاکەکاری و یارمەتی دان و هاریکاری کردنی یەکتر بێت لەسەر چاکەکاری و لە خواترسان لە نێو موسڵماناندا ، بەبێ جیاوازی ویست و ئارەزووی خاوەنەکانیان ، ئەوا چاکە و پێز و بەرەکەتی خوای پەروەردگارە و سوودی گەورەیان هەیە ، بەڵام ئەگەر هەر یەکێکیان ئەوی تر بە گومڕا و هەڵە بزانێت و ڕەخنە لە کارەکانیان بگرێت ، ئەوا بەڕاستی لەو کاتەدا زەرەر و زیانیان گەورەیە و سەرئەنجامەکانیشیان مەترسیدار و خراپە .

بۆیە پێویستە لەسەر زانای موسڵمانانان ڕاستییەکان ئاشکرا بکەن و گفتوگۆ لەگەڵ هەموو کۆمەڵ (جماعة) و کۆمەڵە (جمعية) یەك بکەن ، و ئامۆژگاری هەموویان بکەن بەوەی کەوا لەسەر ئەو ڕێگایە بڕۆن کە خوای پەروەردگار دیاریکردووە بۆ بەندەکانی و پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ بانگەوازی بۆ کردووە ، وە هەر کەسێکیش لەمە لایدا ، یان لە سەر کەللە ڕەقی خۆی بەردەوام بوو ، لەبەر بەرژەوەندیە تاییەتیەکانی خۆی ، یان

لەبەر چەندین مەبەستی تر کە کەس نایانزانێت جگە لە خوای پەروەردگار نەبێت ، ئەوا بێگومان پێویستە لەسەر ئەوانەی کە ڕاستیەکان دەزانن ئاشکرایان بکەن ، و خەڵکیان لێ ئاگادار بکەنەوە : بۆ ئەوەی خەڵکی دووربکەونەوە لە ڕێگاکەیان ، وە بۆ ئەوەی ئەو کەسانەی کە ڕاستیەکانیان نازانن نەچنە ناویانەوە ، چونکە ئەگەر بچەنە ناویانەوە گومڕایان دەکەن و دووریان دەخەنەوە و لایان دەدەن لەو ڕێگا ڕاستەی کە خوای پەروەردگار فەرمانی پێکردووین بە شوێنکەوتنی لەم فەرمایشەییدا کە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ .

وە یەکێك لەوانەی کە گومانی تێدا نیە ئەوەیە : کە زۆری گروپ و کۆمەڵەکان لە ناو کۆمەڵگای موسڵماناندا ، لەو شتانەیە کە شەیتان سورە لە سەر پەیدابوونی ، ئەمە خاڵی یەکەم ، دووەمیش : دووژمنانی ئیسلام سورن لە سەری نانەوەی ، چونکە ڕێك کەوتنی ووتەی موسڵمانان و یەکبوونیان و هەست کردنیان بەو مەترسییەی کە هەڕەشەیان لێدەکات و بیروباوەڕیان دەکاتە ئامانجی پێکاندنی خۆی وایان لێدەکات گورج ببنەوە بۆ ڕووبەڕووبوونەوە و نەهێشتن و لەناوبردنی ئەوانە ، و کاربکەن لە یەك ڕیزدا لە پێناو بەرژەوەندی موسڵمانان ، و دوورخستنەوەی مەترسی لەسەر ئایین و وڵات و براکانیان ، وە ئەمەش ڕێڕەوێکە دووژمنان . مرۆڤ بن یان جنۆکە . پێی ڕازی نابن ، بۆیە ئەوان هەمیشە سوورن لەسەر پەرتەوازەیی جیاوازی ووتەی موسڵمانان ، و پەرتەوازەکردنی شیرازەیان و چاندنی تۆوی هۆکارەکانی دووژمنایەتی لە

نێوانیاندا . داواكارین له خوای پەروەردگار كه ووتەی موسڵمانان لەسەر ڕەوایی كۆبكاتەوە ، و هەموو ئاشووب و گومڕاییەك لە نێو كۆمەڵگاكەیاندا بنبڕ بكات ، بەڕاستی هەر ئەو خاونی ئەوەیە و بەتواناشە بەسەریدا .

كەواتە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . ئەم حزبایەتی و تەفریقە بە شتێك دەزانێ كە شەیتانەكانی مرۆڤ و جنۆكە و دوژمنانی ئیسلام سورن لە سەری .

فەتوای چوارەم : وە لە وەڵامی پرسیارێكدا دەفەرموێت : ((**لا يجوز أن يتفرق المسلمون في دينهم شيعاً وأحزاباً يلعن بعضهم بعضا ويضرب بعضهم رقاب بعض ، فإن هذا التفرق مما نهى الله عنه ، وذم من أحدثه أو تابع أهله ، وتوعد فاعليه بالعذاب العظيم ، وقد تبرأ الله ورسوله ﷺ منه** ، قال الله تعالى : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُواْ ﴾ **إلى قوله :** ﴿ وَلاَ تَكُونُواْ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَـئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران :١٠٣ . ١٠٥) ، **وقال تعالى :** ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعاً لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٩ . ١٦٠) .

وثبت عن النبي ﷺ أنه قال : " لا ترجعوا بعدي كفارا ، يضرب بعضكم رقاب بعض " (رواه البخاري و مسلم) . **والآيات والأحاديث في ذم التفرق في الدين كثيرة .**

أما إن كان ولي أمر المسلمين هو الذي نظمهم ووزع بينهم أعمال الحياة ومرافقها الدينية والدنيوية ليقوم كل بواجبه في جانب من جوانب الدين والدنيا فهذا مشروع ،

بل واجب على ولي أمر المسلمين أو يوزع رعيته على واجبات الدين والدنيا على اختلاف أنواعها ، فيجعل جماعة لخدمة علم الحديث من جهة نقله وتدوينه وتمييز صحيحه من سقيمه ... إلخ ، وجماعة أخرى لخدمة فقه متونه تدوينا وتعليما ، وثالثة لخدمة اللغة العربية قواعدها ومفرداتها وبيان أساليبها والكشف عن أسرارها ، وإعداد جماعة رابعة للجهاد وللدفاع عن بلاد الإسلام وفتح الفتوح وتذليل العقبات لنشر الإسلام ، وأخرى للإنتاج صناعة وزراعة وتجارة ... إلخ .

فهذا من ضرورات الحياة التي لا تقوم للأمة قائمة إلا بها ولا يحفظ الإسلام ولا ينتشر إلا عن طريقه ، هذا مع اعتصام الجميع بكتاب الله وهدي رسوله ﷺ وما كان عليه الخلفاء الراشدون وسلف الأمة ووحدة الهدف وتعاون جميع الطوائف الإسلامية على نصرة الإسلام والذود عن حياضه ، وتحقيق وسائل الحياة السعيدة ، وسير الجميع في ظل الإسلام وتحت لوائه على صراط الله المستقيم ، وتجنبهم السبل المضلة والفرق الهالكة ، قال الله تعالى : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣))) [١١] .

واتە : نابێت موسڵمانان لە ئایینەکەیاندا پەرتەوازە بن بۆ چەند پارچە و حزبێکەوە ، هەندێکیان نەفرین لە هەندێکی تریان بکەن ، یان هەندێکیان لە گەردنی هەندێکی تریان بدات ، بێگومان ئەم پەرتەوازەیی و

---

[١١] (في فتوى اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء برئاسة الشيخ /عبدالعزيز بن عبدالله بن باز، وعضوية نائبه في الإفتاء الشيخ/ عبدالرزاق عفيفي والشيخ عبد الله بن غديان ، والشيخ عبد الله بن حسن بنقعود، برقم١٦٧٤ في ١٣٩٧/١٠/٧هـ) .

تەفریقەیە ، لەو شتانەیە کە خوای پەروەردگار یاساغی لێکردووە و زەمی ئەو کەسەی کردووە کە دایهێناوە ، و شوێنی خاوەنەکانی کەووتووە ، و پەیمانی تۆڵە سەندنەوەی داوە بۆ ئەنجامدەرانی بە تۆڵەیەکی گەورە ، و پێغەمبەرەکەشی ﷺ لەوە بەدوور گرتووە و بەری کردووە لێی ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَاعْتَصِمُواْ بِحَبْلِ اللّهِ جَمِيعاً وَلاَ تَفَرَّقُوا ﴾ تاکو دەگاتە ئەوەی کە دەفەرموێت : ﴿ وَلاَ تَكُونُواْ كَالَّذِينَ تَفَرَّقُواْ وَاخْتَلَفُواْ مِن بَعْدِ مَا جَاءهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُوْلَـئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴾ (آل عمران : 103 . ١٠٥) ، وە فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُواْ دِينَهُمْ وَكَانُواْ شِيَعاً لَّسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا كَانُواْ يَفْعَلُونَ مَن جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَن جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلاَ يُجْزَى إِلاَّ مِثْلَهَا وَهُمْ لاَ يُظْلَمُونَ ﴾ ، (الأنعام : ١٥٩ . ١٦٠) .

وە لە پێغەمبەری خواشەوە ﷺ جێگیر و سەلمێنراوە کە فەرموویەتی : " لا ترجعوا بعدي كفارا ، يضرب بعضكم رقاب بعض " (رواه البخاري و مسلم) ، واتە : پاش من جارێکی تر نەچنەوە سەر خووی بێ باوەڕان بەوەی هەندێکتان لە گەردنی هەندێکی ترتان بدات !! وە ئایەت و فەرموودەیەکی زۆر هاتوون لە بارەی زەمکردنی تەفریقە لە ئایینداا .

بەڵام ئەگەر کاربەدەست و سەرکردەی موسڵمانان خۆی هەستابێت بە ڕێکخستن و دابەشکردنی کار و کردەوەکانی ژیان ، و بەرژەوەندیە ئایینی و دونیایەکان لە نێوانیاندا ، بۆ ئەوەی هەر یەکە و هەستن بە واجبی سەر شانیان ، لە بوارێك لە بوارەکانی ئایین و ژیان ، ئا ئەم جۆرە ڕەوایە و

ڕێپێدراوە ، بەڵکو پێویستە لە سەر خودی کاربەدەست و سەرکردەی موسڵمانان یان ئەوەی کە ژێردەستەکانی دابەش بکات بە سەر پێویستیەکانی ئایین و ژیاندا بە هەموو جۆرەکانیەوە ، ئەوەش بەوەی کە کۆمەڵێکیان لە خزمەت کردنی فەرموودەدا بن لە لایەنی گێڕانەوە و نووسینەوەی ، و جیاکردنەوەی (صحیح) ەکانی لە نادروستەکانیەوە ... هتد ، وە کۆمەڵێکی تریان لە خزمەتکردنی فیقهو نووسراوەکانی و کۆکردنەوە و فێرکردنی ، وە سێیەمیانیش بۆ خزمەت کردنی زمانی عەرەبی و ڕێزمانەکەی بێت یان زاراوەکانی ، لە گەڵ ئاشکرا کردنی شێوەکانی و ئاشکرا کردنی نهێنیەکانی ، وە ئامادە کردنی کۆمەڵی چوارەمیان بۆ تێکۆشان لە پێناوی خوای پەروەردگار و پارێزگاری کردن لە وڵاتی ئیسلام ، وە دەست کردنەوە بە فتوحات و ئاسانکردن و لابردنی کۆسپەکانی سەر ڕێگەی بڵاوکردنەوەی ئیسلام ، وە یەکێکی تریان بۆ بەرهەم هێنان ، جا بواری پیشەسازی بێت یان کشتوکاڵ و بازرگانی ... هتد .

ئائەمانە پێویستیەکانی ژیانە کە هیچ ئوممەتێك دانامەزرێت بەمانە نەبێت ، و ئیسلامیش ناپارێزرێت و بڵاونابێتەوە لە ڕێگەی ئەمەوە نەبێت ، ئەمە لە گەڵ دەست گرتنی هەمووان بە پەرتوکەکەی خوای پەروەردگار و سوننەت و ڕێبازی پێغەمبەرەکەیەوە ﷺ ئەوەش کە خەلیفە کامڵ و هیدایەت دراوەکانی ، و پێشینی ئەم ئوممەتەی لەسەر بووە ، لە گەڵ یەکخستنی ئامانجەکان و هاریکاری کردنی هەموو کۆمەڵە ئیسلامیەکان

لە سەر سەرخستنی ئیسلام و پاراستن و بەرگیری کردن لە ژێردەستەکانی ، و بەدێ هێنانی ڕێگەکانی ژیانێکی بەختەوەر ، و بەڕێوە ڕۆشتنی هەمووان لە ژێر سیبەری ئیسلام ، و لە ژێر بەیداخیدا ، و لە سەر ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگار ، لە گەڵ دوورکەوتنەوە لە ڕێکە گومڕاکارەکان ، و گروپە لە ناوچووەکان ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) .

ئەمەش یەکێکە لەو فەتوایانەی کە لە دوادواییەکانی تەمەنیدا فەرموویەتی .

فەتوای پێنجەم : وە پرسیاری لێکرا کە ((طُلاَّب العلم يرجعون إليكم وإلى العُلماء الكِبار يسألونهم : فبماذا تنصحونَهم ؟ هل تُقِرُّون الدخول مثل في هذه الجماعات : جماعة الإخوان ، جماعة التبليغ ، جماعة الجهاد جماعة كذا ؟ أو تنصحونهم بالبقاء على طلب العلم مع طُلاَّب العلم من الدعوة السلفية ؟)) .

واتە : قوتابیانی زانستی شەرعی دەگەڕێنەوە بۆ لای ئێوە و بۆ لای گەورە زانایان و پرسیاریان لێ دەکەن : ئایا بە چی ئامۆژگاریان دەکەن ؟ ئایا چوونە ناو ئەم کۆمەڵانەوە وەك : کۆمەڵی ئیخوان ، و کۆمەڵی تەبلیغ ، و کۆمەڵی جیهاد بەباش دەزانن ، و ڕێی پێدەدەن ، یان ئامۆژگاری ئەوەیان دەکەن کە لە گەڵ فێرخوازانی زانستی شەرعی بن لە بانگەشەی سەلەفیەت ؟

بەڕێزیشیان بە ڕاشکاوی فەرمووی : ((ننصحهم جميعاً بالاجتماع على كلمةٍ واحدة ، وهي طلب العلم والتفقُّه في الكتاب والسُنَّة والسير على منهج أهل السُنَّة والجماعة ، ننصحهم جميعاً بأن يكون هدفهم هو اتباع الكتاب والسُنَّة والسير على منهج أهل السُنَّة والجماعة ، وأن يكونوا جميعاً يُسَمُّون أنفسهم أهل السُنَّة ، أو أتباع السلف الصالح .

أمَّا التحزُّب للإخوان المسلمين أو جمعية التبليغ ، أو كذا وكذا ، لا ننصح به ، هذا غلط ، ولكن ننصحهم بأن يكونوا كتلة واحدة وجماعة واحدة يتواصون بالحق والصبر عليه ، وينتسبون لأهل السُنَّة والجماعة .

هذا هو الطريق السويّ الذي يمنع الخلاف ، وإذا كانوا جماعات على هذا الطريق ما يضر كونهم جماعة في (إب) وجماعة في (صنعاء) ، لكن كلهم على الطريقة السلفية اتِّباع الكتاب والسُنَّة يدعون إلى الله وينتسبون إلى أهل السُنَّة والجماعة ، **من غير تحزُّب ولا تعصُّب** ، هذا لا بأس به وإن تعدَّدت الجماعات ، لكن يكون هدفهم واحد وطريقهم واحد)) [١٢] .

واتە : ئامۆژگاری هەموویان دەکەم بە کۆبوونەوە لەسەر یەك ووتە ، کە بریتیە لە خوێندنی زانستی شەرعی و شارەزابوون لە قورئان و سوننەت ، و ڕۆشتن لە سەر پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعە ، وە ئامۆژگاری هەموویان دەکەین بەوەی کە ئامانجیان بریتی بێت لە شوێنکەوتنی قورئان و سوننەت

---

[١٢] (من شريط : أسئلة أبي الحسن للشيخين ابن باز وابن العثيمين ، سُجِّل بمكَّة المكرَّمة في السادس من ذي الحجة عام ١٤١٦ هـ) .

و ڕۆشتن لە سەر پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعە ، وە هەموویان ناوی خۆیان بنێنن ئەهلی سوننە یان شوێنکەوتوانی سەلەفی صالح .

بەلام حزبایەتی کردن و لایەنگیری بۆ (الإخوان المسلمين) یان (جمعية التبليغ) یان فلان و فلان ! ئامۆژگاری بەمە ناکەین ، ئەمە هەڵەیە ، بەڵکو ئامۆژگاریان بەوە دەکەین کە یەك پارچە و یەك جەماعەت بن ، ئامۆژگاری یەکتر بکەن بە شوێنکەوتنی ڕەوایی و ئارامگرتن لەسەری ، وە نیسبەتی خۆیان بدەنە پاڵ ئەهلی سوننە و جەماعە .

ئا ئەمە ڕێگا ڕاستەکەیە کە دەبێتە ڕێگر لە جیاوازی ، وە ئەگەر چەندین کۆمەڵ بن لەسەر ئەم ڕێگایە ئەوا زیانی نیە کۆمەڵێکیان لە (إب) بێت و کۆمەڵێکی تریان لە (صنعاء) بێت ، بەلام هەموویان لەسەر ڕێبازی سەلەفییەت بن ، واتە : شوێنکەوتەی قورئان و سوننەت بن ، و بانگەواز بکەن بۆ لای خوای پەروەردگار ، و نیسبەتی خۆیان بدەنە پاڵ ئەهلی سوننە و جەماعە ، بەبێ حزبایەتی و دەمارگیری ، ئەمە هیچی تێدا نیە ئەگەرچی چەندین جەماعەتیش بن ، **بەلام دەبێت ئاما نجیان یەك بێت و ڕێگایان یەك بێت** .

بە هەمان شێوەی فەتواکانی پێشووی لە دوادواکانی تەمەنیدا فەرموویەتی ، کە تیایدا ئامۆژگاری ناکات بە پەیوەندی کردن و کارکردن لە گەڵ کۆمەڵی ئیخوان و تەبلیغ ، و ئەو کارەش بە هەڵە دەزانێت .

فەتوای شەشەم : هەروەها شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە کتێبی : (زانستی شەرعی و ڕەوشتی هەڵگرانی) دا فەرموویەتی : ((**ولا يَجوزُ التفرُّق والاختلاف** ، **ولا الدعوة إلى حزب فلان وحزب فلان** ، **ورأي فلان وقول علان** ، **وإنَّما الواجب أنْ تكون الدعوة واحدة إلى الله ورسوله ﷺ** ، **إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ** ، **لا إلى مذهب فلان أو دعوة فلان أو إلى الحزب الفلاني والرأي الفلاني** ، يَجب على المسلمين أن تكون طريقتهم واحدة ، وهدفهم واحداً ، وهو اتباع كتاب الله وسنة رسوله عليه الصلاة والسلام)) [١٣] ، واتە : **پارچە پارچە بوون و جیاوازی و بانگەواز کردن بۆ حزبی فلان و حزبی فیسار و بۆچوونی فلان و قسەی فلانە کەس دروست نیە ، بەڵکو پێویستە بانگەواز یەك بێت بۆ لای خوا و پێغەمبەرەکەی ﷺ بۆ قورئان و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ نەك بۆ مەزهەبی فلان یان بانگەوازی فلان یان بۆ فلانە حزب و فلانە بۆچوون ، پێویستە لە سەر موسڵمانان یەك ڕێگەیان** [١٤]

---

[١٣] كتاب (العلم وأخلاق أهله) للشيخ ابن باز رحمه الله ، مجموع فتاوى ومقلات متنوعة للشيخ ابن باز : (٢ / ٣١٠) .

[١٤] **لە فەتواکەی پێشودا شێخ** (ابن باز) **فەرمووی** : ((إنَّ نبينا مُحمداً ﷺ بيَّن لنا **درباً واحداً** يَجب على المسلمين أنْ يسلكوه : **وهو صراط الله المستقيم** ...)) .

واتە : بەڕاستی پێغەمبەرمان مُحمد ﷺ یەك ڕێگای بۆ ڕوون کردووینەتەوە پێویستە لەسەر موسڵمانان بیگرنە بەر و لەسەری بڕۆن : ئەویش ڕێگای ڕاستی خوایە .

هەبێت و ئامانجیان یەك بێت كە ئەویش بریتیە لە : شوێنكەوتنی قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ .

دوا فەتواشی لەم باسەدا حزبایەتی و پەیوەندی كردن بە كۆمەڵی ئیخوان و تەبلیغ بە هەڵە دەزانێت ، و بەڵكو دەبێت مەبەست یەك بێت و بانگەشە بۆ لای قورئان و سوننەت بێت ، لە گەڵ شوێنكەوتنی پێغەمبەر ﷺ .

جا نازانم چەواشەكاران بەگشتی !! سەبارەت بەم فەتوایانەی شێخ چی دەڵێن ؟!! ئەم جارەشیان ئەوە دووبارە دەكەنەوە كە لە كۆتایی ئەو دوو فەتوایەدا دەتانووت : ((ئەگەر تا ئێستا ئەم فەتوات نەبیستووە بڵێ : (الحمد لله) من خۆ ئەوە نەبوو عینادی لەگەڵ حەق بكەم ، حەق لەهەركوێ بێت من وەری دەگرم)) ؟!! یان ئەو ووتانەتان تەنها ووتەیەكە بۆ قایل كردنی بەرامبەر و خەڵكانی حەق ویست دەیڵێن !!! دیارە ئەوەت لە بیر چووە كە خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴾ (البقرة : ٤٤) ، داواكارم هەست و ڕووحیەتی ئەوەت تیا مابێت كە ئەو ووتەیەی كە بۆ بەرامبەری دەڵێیت بۆ خۆشت بە شێوەیەكی پراكماتیكی بەدیان بهێنیت ، و لە واقیعدا پیادەی بكەی ، نەك هەر دروشمی بێ ناوەڕۆك بن ، ئەگەر نە ئەو كاتە ووتەی شاعیرم بە بیردا دێت كە دەڵێت :

لقد أسمعتَ لو ناديتَ حياً ولكن لا حياةَ لمن تنادي

ولو ناراً نفختَ بها أضاءتْ ولكن أنتَ تنفخُ في رمادِ

بەمەش چەواشەکاری کەسانی چەواشەکارمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە چۆن ووتەی زانایان بۆ مەبەست و مەرامەکانی خۆیان بە کاردەهێنن ، و لاوانی موسڵمانانی ئیسلام پەروەری پێ چەواشە دەکەن !!! و بۆ مەبەستەکانی خۆیان بەکاریان دەهێنن ، و لە تاکە ڕێگای ڕاستی ئیسلام لایان دەدەن ... جا پێویستە چیتر بە ووتەکانیان نەخەڵەتێن ، چونکە ئەوانە بە پێچەوانەی ئەهلی سوننە کە هەموو ئەوەی لە سەریانە و ئەوەش بۆیانە دەگێڕنەوە . ئەگەرچی لافی ئەوەش لێبدەن کە لەوانن !! . ، بەڵکو ئەو کارەیان تەباو هاوشێوەی ئەهڵی بیدعەیە کە جگە لەوەی کە بەرژەوەندی خۆیانە ناگێڕنەوە !!!

خاڵی دووەم : سەرەڕای خاڵی پێشوو چەواشەکاران لە لێکدانەوەیان بۆ فەتواکان ئەمانەتی عیلمی نەپاراستووە ، و گوێگرانی لە ڕاستیەکان چەواشە کردووە ، هەروەکو لەم خاڵانەی خوارەوەدا دەردەکەوێت :

١ ـ گەورەترین چەواشەکاری چەواشەکاران و خیانەتیان لە لێکدانەوەی فەتواکانی پێشەوا (ابن باز) ، لەوەدا ئاشکرا دەبێت کە ئەو مەرجانەی کە بۆ فەتواکە دانراوون ڕوون ناکەنەوە ، چونکە پێچەوانەی حاڵی حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکانی ئەم سەردەمەیە !!!

ڕاستیەکی بەڵگە نەویستە ئەوەی کە چەواشەکاری چەواشەکاران لە لێکدانەوەیان بۆ فەتواکان باس نەکردنی ئەو مەرجانەیە کە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . بۆ فەتواکانی داینناوە ، کە پێچەوانەی حاڵی حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکانی ئەم سەردەمەیە ، کە ئەمەش بە نەپاراستنی ئەمانەتی عیلمی و کەم و کوڕی لە لێکۆڵینەوە و توێژینەوە زانستیەکاندا دادەنرێت ، بۆیە لێرەدا بۆ ئاشکراکردنی ئەو کارە ئەو مەرجانە دەخەمە ڕوو کە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە فەتواکانیدا خستوونەیە ڕوو ، ئەمەش دوو سوود بە خوێنەری ڕەوا ویست دەگەیەنێت :

یەکەم : ئاشکرا بوونی ڕووی ڕاستی فەتواکان لە لای خوێنەر لەوەی کە ئایا ئەو دوو فەتوایە دەکرێت بکرێنە بەڵگە بۆ ئەوەی کە چەواشەکاران کردوونیان بە بەڵگە بۆی ؟!

دووەم : حەقیقەت و دەرخستنی ڕاستی کاری چەواشەکارانەی چەواشەکاران بۆ گەشتن بە مەبەستەکانیان !!

جا با بڕۆینە خزمەت ئەو دوو فەتوایەی کە پێشەوا (ابن باز) فەرموویەتی و چەواشەکاران کردوویانە بەبەڵگە بۆ کاری قێزەوون و نادروستی تەفریقە و حزبایەتی :

پێشەوا (ابن باز) لە فەتوای یەکەمیدا باس لەم مەرجانەی خوارەوە دەکات :

١ / دەست گرتن بە كۆمەڵى گەورەى موسڵمانانەوە : هەروەكو پێشەوا شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((أنَّ الواجب على المسلم : لزوم جماعة المسلمين ، والتعاون معهم في أي مكان)) ، واتە : پێويستە لەسەر موسڵمان پەيوەست بێت بە (كۆمەڵى موسڵمانان) ـەوە ، و هاوكارى بكات لە گەڵياندا لە هەر شوێنێكدا بن .

٢ / بانگەشە كردنى ئەو كۆمەڵە بۆ ڕەوايى (الحق) :

مەبەستيش بە ڕەوايى (الحق) لە لاى شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . بريتيە لە :

- قورئانەكەى خواى پەروەردگار (إلى كتاب الله) .
- سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ (وسنة رسوله ﷺ) .
- لە گەڵ بيروباوەڕى ڕاست و دروست (إلى العقيدة الطيبة) .
- پابەند بوون بە يەكخوا پەرستى ، و تەوحيدەوە (ويَخلص العبادة لله وحده) .
- دوورکەوتنەوە لە هاوەڵ بڕياردان بۆ خواى تاك و تەنها ، وەك : هاوارکردن بە مردووان و هاوشێوەكانى ترى هاوەڵ بڕياردان ، (ولا يدعو معه سواه من أصحاب القبور) .

ئەم مەرجە و بەشەكانيشى بە ئاشكرا لەم دوو ووتەيەى پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . دەردەكەوێت كە فەرموويەتى : ((**إلى الحق** ـ أي : (

١) إلى كتاب الله ، (٢) وسنة رسوله ﷺ ، (٣) وإلى العقيدة الطيبة)) ، واتە : بۆ لای حەق . واتە : (١) بۆ کتێبەکەی خوای پەروەردگار ، (٢) و فەرموودەی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، (٣) وە بانگەوازیان دەکرد بۆ بیروباوەڕێکی پاك . ، وە فەرموویەتی : ((ممن يدعو : (١) إلى كتاب الله ، (٢) وسنة رسوله ﷺ ، (٤) ويَخلص العبادة لله وحده ، (٥) ولا يدعو معه سواه من أصحاب القبور ، ولا غيرهم)) ، واتە : کە بانگەواز دەکەن بۆ (١) کتێبەکەی خوا (٢) و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ (٤) و بە پاك و پوختی پەرستن ئەنجام دەدەن بۆ خوا بە تەنها ، (٥) و لەگەڵ خوادا لە جگە لەو ناپارێنەوە لە خاوەنی گۆڕەکان و جگە لەوانیش .

پێشەوا (ابن باز) لە فەتوای یەکەمیدا نزیکەی (٢٠) جار یان زیاتر ، ووشەی ڕەوایی (الحق) و ڕاناوی ئەم ووشەیە ، و پێناسەکەی بەکار هێناوە ، لەو ووتانەش کە سەبارەت بەم مەرجە فەرموویەتی : ((فمتى وجد المسلم جماعةً تدعو إلى الحق)) واتە : جا هەر کاتێك موسڵمان کۆمەڵێکی بینی بانگەواز دەکات بۆ لای حەق ، وە فەرموویەتی : ((فإذا لَمْ يَجد جماعة بالكلية فإنَّهُ يَلزمُ الحق ، وهو الجماعة ، ولو كان واحداً ، كما قال ابن مسعود رضي الله عنه لعمرو بن ميمون : ((الجماعة ما وافق الحقَ وإنْ كُنْتَ وحدكَ)) واتە : وە ئەگەر بە گشتی کۆمەڵێکی نەدۆزیەوە ئەوا پەیوەست دەبێت بە (حەق) ـەوە و ئەو کاتە ئەو بریتیە لە (الجماعة) ئەگەرچی خۆی بە تەنهایش بێت ، هەر وەکو چۆن (ابن مسعود) رضي الله عنه بە (عمرو) ی کوڕی (

ميمون) ى فەرموو : (الجماعة) بريتيە لەوەى كە لەگەڵ حەقدا بێت ، ئەگەر چى خۆت بە تەنهايش بيت ، وە فەرموويەتى : ((فعلى المسلم أنْ يطلب الحق)) واتە : پێويستە لە سەر موسڵمان داكۆكى و داواى ڕەوايى حەق بكات ، وە فەرموويەتى : ((فإذا وجد مركزاً إسلامياً يدعو إلى الحق ، أو جماعةً في أي مكان يدعون إلى الحق . أي إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ وإلى العقيدة الطيبة)) واتە : جا ئەگەر بنكەيەكى موسڵمانانەى بينى بانگەواز دەكات بۆ لاى حەق ، يان كۆمەڵێكى بينى لە هەر شوێنێكدا بانگەوازيان دەكرد بۆ حەق . واتە : بۆ كتێبەكەى خواى پەروەردگار و فەرموودەى پێغەمبەرەكەى ﷺ وە بانگەوازيان دەكرد بۆ بيروباوەڕى پاك . ، وە فەرموويەتى : ((فإذا وجد جماعة أو مركزاً أو جمعية تدعو إلى كتاب الله عز وجل وسنة رسوله ﷺ تبعها ولزمها ، كأنصار السنة في مصر والسودان ، وجمعية أهل الحديث في باكستان والهند ، وغيرهم ممن يدعو إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ، ويَخلص العبادة لله وحده ، ولا يدعو معه سواه من أصحاب القبور ولا غيرهم)) واتە : جا ئەگەر كۆمەڵێك يان بنكەيەك يان كۆمەڵەيەكى دۆزيەوە بانگەوازى دەكرد بۆ كتێبەكەى خواى گەورە و سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ ئەوا شوێنى دەكەوێت و پەيوەست دەبێت پێيەوە ، وەكو (أنصار السنَّة) لە (مصر والسودان) دا ، وە (جمعية أهل الحديث) لە (باكستان والهند) دا ، وە جگە لەوانەيش لەوانەى كە بانگەواز دەكەن بۆ كتێبەكەى خوا و سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ و بە پاك و پوختى پەرستن ئەنجام دەدەن بۆ خوا بە تەنها ، و لە جگە لەو ناپاڕێنەوە

له خاوانى گۆڕەكان و جگه لەوانيش ، وه فەرموويەتى : ((توجد الجماعات الكثيرة الداعية إلى الحق)) واتە : چەندين كۆمەڵى زۆر هەن كە بانگەواز دەكەن بۆ لاى حەق ، وه فەروويەتى : ((فليكن معهم يطلب الحق ويلتمس الحق ويصبر عليه ويكون من أهلهِ ، هذا هو الواجب على المسلم)) واته : ئەوا با لەگەڵياندا بێت و داواى حەق بكات و بە دواى حەقدا بگەڕێت و ئارام بگرێت لەسەرى و لەگەڵ ئەهلى حەقدا بێت .

٣ / دەبێت هاوكاريەكە بۆ جێگيربوونيان بێت لە سەر ڕەوايى (الحق) : پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((وثبتهم على الحق والبصيرة)) ، واته : جێگيريان دەكات لەسەر حەق ، و بەرچاو ڕوونى .

٤ / له كاتى نەبوونى ئەو كۆمەڵەيەى كه بانگەشه دەكات بۆ ڕەوايى (الحق) ، دەبێت موسڵمان دەست بگرێت به ڕەوايى (الحق) ئەگەر خۆى تەنهاش بێت : پێشەوا (ابن باز) . به ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى : ((فإذا لَمْ يَجد مَنْ يدعو إلى الحق لا دولة ولا جماعة لَزِمَ الحق وحده واستقام عليه فهو الجماعة حينئذٍ كما قال ابن مسعود رضي الله عنه لعمرو بن ميمون)) واتە : وه ئەگەر كەسى نەدۆزيەوه بانگەواز بكات بۆ لاى حەق نه دەوڵەت و نه هيچ كۆمەڵێك ئەوا به تەنها پەيوەست دەبێت به حەقەوه و بەردەوام دەبێت لەسەرى ، لەو كاتەدا ئەوه (الجماعة) يه هەر وەكو چۆن (ابن مسعود) رضي الله عنه بە (عمرو) ى كوڕى (ميمون) ى فەرموو .

وه بەڕێزیان . بە ڕەحمەت بێت . لە فەتوای دووەمدا بۆ ئەوەی کەس و کۆمەڵێك لــە کۆمەڵەی ڕزگاربوو (الفرقة الناجية) بێت چەند مەرجێکی بۆ داناوە ، کە ئەم مەرجانەی خوارەوەن :

١ / بانگەشە کردن بۆ قۆرئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار .

کـە فەرموویـەتی : ((الذي يدعو إلى كتاب الله و سنة رسوله ﷺ ليس من الفِرَق الضالة)) ، واتە : ئەو کەسەی کە بانگەوازدەکات بۆ کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ لە گروپە گومڕاکان نیە .

وە فەرموویەتی : ((أنَّ الضابط : هو استقامتهم على الحق ، فإذا وُجِدَ إنسانٌ أو جماعة تدعو إلى كتاب الله ، وسنة رسوله ﷺ ، و تدعو إلى توحيد الله ، و اتباع شريعته ، فهؤلاء هم الجماعة ، وهم الفرقة الناجية)) واتـە : بەڕاسـتی پێـوەر بەردەوام بوونیانە لەسەر حەق ، جا ئەگەر مرۆڤێك یان کۆمەڵێك بینرا بانگــەوازی دەکــرد بــۆ کتێبەکــەی خــوای پــەروەردگار و ســوننەتی پێغەمبەرەکـەی ﷺ ، وە بانگـەوازی دەکـرد بـۆ لای تەنهاخواپەرسـتی و شوێنکەوتنی شەریعەتەکەی ئا ئەوانە (الجماعة) ن ، وە ئەوانە کۆمەڵی ڕزگاربوون .

وە فەرموویـەتی : ((وإنَّما الفرقة الناجية : دُعاة الكتاب والسنَّة)) ، واتـە : بەڕاستی کۆمەڵی ڕزگاربوو تەنها بانگەوازکارن بۆ لای قورئان و سوننەت .

٢ / بانگەشە کردن بۆ سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ .

وە سەبارەت بەم مەرجە فەرموویەتی : ((وإنَّما الفرقة الناجية : دُعاة الكتاب و السنَّة ، وإن كانت منهم جماعة هنا وجماعة هناك ما دام الهدف والعقيدة واحدة)) ، واتە : بەڕاستی کۆمەڵی ڕزگاربوو تەنها بانگەوازکارن بۆ لای قورئان و سوننەت ، ئەگەرچی کۆمەڵێکیان لێرەدا بێت و کۆمەڵێکی تریان لەوێدا بێت ، مادام ئامانج و بیروباوەڕیان یەکێکە .

وە فەرموویەتی : ((الذي يدعو إلى كتاب الله ، و سنة رسوله ﷺ ليس من الفِرَق الضالة)) ، واتە : ئەو کەسەی کە بانگەوازدەکات بۆ کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ لە گروپە گومڕاکان نیە .

وە فەرموویەتی : ((أنَّ الضابط : هو استقامتهم على الحق ، فإذا وُجِدَ إنسانٌ أو جماعة ؛ تدعو إلى كتاب الله ، و سنة رسوله ﷺ ، و تدعو إلى توحيد الله ، و اتباع شريعته ؛ فهؤلاء هم الجماعة ، وهم الفرقة الناجية)) واتە : بەڕاستی پێوەر بەردەوام بوونیانە لەسەر حەق ، جا ئەگەر مرۆڤێك یان کۆمەڵێك بینرا بانگەوازی دەکرد بۆ کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ ، وە بانگەوازی دەکرد بۆ تەنهاخواپەرستی و شوێنکەوتنی شەریعەتەکەی ئا ئەوانە (الجماعة) ن ، وە ئەوانە کۆمەڵی ڕزگاربوون .

٣ / شوێنکەوتنی ئەوەی کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵانی رضی الله عنهم لە سەری بوون ، و پابەند بوون و بەردەوام بوون لە سەری ، لە بورای یەکخوا پەرستی و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی و دوورکەووتنەوە و وازهێنان لە یاساغی کراوەکانی .

هەروەك فەرموویەتی : ((والمعنَى : أنَّ الفرقة الناجية : هي الجماعة المستقيمة على ما كان عليه النبي ﷺ وأصحابه رضي الله عنهم من توحيد الله ، و طاعة أوامره ، وترك نواهيه ، والاستقامة على ذلك : قولاً وعملاً وعقيدةً ، هم أهل الحق ، وهم دُعاة الهُدى ، ولو تفرقوا في البلاد ، ... ، فهم جماعات كثيرة يُعرفون بعقيدتهم وأعمالهم ، فإذا كانوا على طريقة التوحيد والإيمان بالله ورسوله ، والاستقامة على دين الله الذي جاء به الكتاب وسنة رسوله ﷺ فهم أهل السنَّة والجماعة)) ، واتە : بەڕاستی کۆمەڵی ڕزگاربوو ئەو کۆمەڵەیە کەوا بەردەوامە لەسەر ئەوەی کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵەکانی رضی الله عنهم لەسەری بوون ، لە تەنها خواپەرستی و گوێڕایەڵی کردنی فەرمانەکانی و وازهێنان لە قەدەغەکراوەکانیدا ، وە بەردەوام بوون لەسەر ئەوە بە ووتە و کردەوە و بیروباوەڕەوە ، ئا ئەوانە ئەهلی حەقن و بانگەوازکارانی هیدایەتن ئەگەرچی پەرتەوازەش بووبێتن بە وڵاتاندا ، ... ، ئەوانە چەندین کۆمەڵی زۆرن دەناسرێنەوە بە بیروباوەڕ و کردەوەکانیانەوە ، جا ئەگەر لەسەر ڕێبازی یەکخواپەرستی و باوەڕبوون بە خوا و پێغەمبەرەکەیەتی ﷺ و ڕاست بوون لەسەر ئەو ئاینەی خوا بڕۆن کە قورئان و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ پێی هاتوون ، ئەوا ئەوانە (ئەهلی سوننە و جەماعە) ن .

٤ / یەك پەیڕەوی و یەك بیروباوەڕی لە نێوان ئەو کۆمەڵانە .

هەروەکو لەم ووتەیەدا دەردەکەوێت کە فەرموویەتی : ((ما دام الهدف و العقيدة واحدة)) ، واتە : مادام ئامانج و بیروباوەڕیان یەکێکە .

٥ / کردنی قورئان و سوننەت بە دادوەر لە هەموو بار و حاڵێکیاندا .

لە فەتواکەدا هاتووە کە فەرموویەتی : ((باتباع كتاب الله والسنَّة وتحكيمهما والاستقامة عليهما عقيدةً و قولاً وعملاً)) ، واتە : بە شوێنکەوتنی کتێبی خوا و سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و کردنیان بە دادوەر و بەردەوام بوون لە سەریان بە بیروباوەڕ و ووتە و کردەوە .

٦ / لەخواترسان و ڕاستگۆیی لە هەموو شتێکدا .

لەو ووتەیەیدا کە فەرموویەتی : ((لكن عليهم أنْ يتقوا اللهَ ، وأنْ يصدقوا في ذلك)) ، واتە : بەڵام پێویستە لەسەریان کەوا لە خوا بترسن و لەوەدا ڕاست بکەن ، وە فەرموویەتی : ((لا يضرُّ إذا جاء الصدق)) ، واتە : ئەمە زیانی نیە ئەگەر ڕاستی لە گەڵدا بێت .

٧ / هاوکاری و هاریکاری لە سەر چاکە و لەخواترسان .

هەروەك فەرموویەتی : ((أنَّهُ لا بُدَّ أنْ نتعاون على البِرِّ والتقوى)) ، واتە : پێویستە بەڕاستی هاوکاری یەکتر بکەین لەسەر چاکە و لە خواترسان و خۆپاراستن لە تاوان .

کەواتە لە کۆی هەردوو فەتواکەی شێخەوە ئەم مەرجانەمان بەکورتی بەرچاو دەکەوێت :

١ / مەرجی دەست گرتن بە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانەوە .

٢ / بانگەشە کردن بۆ قۆرئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار .

٣ / بانگەشە کردن بۆ سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ .

٤ / لە گەڵ بیروباوەڕی ڕاست و دروست .

٥ / شوێنکەوتن و پابەند بوون بەوەی کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵانی رضي الله عنهم لە سەری بوون ، لە بورای یەکخوا پەرستی و گوێڕایەڵی فەرمانەکانی و دوورکەووتنەوە و وازهێنان لە یاساغی کراوەکانی .

٦ / یەك پەیڕەوی و یەك بیروباوەڕی لە نێوان ئەو کۆمەڵانە .

٧ / کردنی قورئان و سوننەت بە دادوەر لە هەموو بار و حاڵێکیاندا .

٨ / لەخواترسان و ڕاستگۆیی لە هەموو شتێکدا .

٩ / دوورکەوتنەوە لە هاوەڵ بڕیاردان بۆ خوای تاك و تەنها ، وەك : هاوارکردن بە مردووان و هاوشێوەکانی تری هاوەڵ بڕیاردان .

١٠ / هاوکاری و هاریکاری لە سەر چاکە و لەخواترسان .

١١ / دەبێت هاوکاریەکە بۆ جێگیربوونیان بێت لە سەر ڕەوایی (الحق) .

١٢ / دەست گرتنی موسڵمان بە ڕەوایی (الحق) ئەگەر بە تەنهاش بێت ، لە کاتی نەبوونی ئەو کۆمەڵەیەی کە بانگەشەدەکات بۆ ڕەوایی (الحق) .

جا دوای خستنە ڕووی ئەو مەرجانە ، خوێنەری حەق ویست دەکەم بە دادوەر بۆ ئەوەی خۆی بۆ خۆی بەراوردێك بکات لە نێوان فەتواکەی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە گەڵ کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکانی ئەم سەردەمە بەگشتی ، ئەوانەی کوردستانی خۆشمان بەتایبەتی ، بۆ ئەوەی دەرکەوێت کە فەتواکەی شێخ دادەبزرێنرێت لە سەریان ، و دەیانگرێتەوە ؟!! یان جیاوازی ئاسمان و ڕێسمانیان لە

نێواندایــه ؟!! وه لــه کۆتاییشــدا هــۆی بــه ڕوونــی نەخســتنه ڕووی مەرجەکانمان لە لایەن چەواشەکارانەوە بۆ ئاشکرا دەبێت !!

بەمەش ڕاستی ئەو ووتەیەی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . مان بۆ ئاشکرا دەبێتەوە کە فەرموویەتی : ناوەڕۆکی حزب و کۆمەلە ئیسلامیەکان حیسابە نەك ناوەکانیان ، بۆیە (لا مشاحة في الاصطلاح) کێشە لە ناو و زاراوەدا نیە ، لێرەشدا بە پشتیوانی خوای پەروەردگار بە کورتی پێناسە و هەندێك لە هەڵە زەقەکانی هەر یەك لە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، و کۆمەڵی (التبليغ) دەخەینە ڕوو بۆ ئەوەی زیاتر نەگونجانی کردنە بەڵگەی فەتواکەی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . مان بۆ ئاشکرا بێت بۆ ئەو کۆمەڵە ناوبراوانە ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە :

پێناسە کۆمەڵی
(الإخوان المسلمين)
و هەندێك لە هەڵکانی

کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) یەکێکە لەو کۆمەڵ و گروپانەی کە بەسەرچاوە سەرەکی هەموو کۆمەڵ و گروپە ئیسلامیەکان دادەنرێت ، بەڵکو بە دایکی هەموویان دەژمێردێت لەم سەردەمەدا ، وە یەکەمین کۆمەڵی دروست بووە لە دوای ڕوخانی خەلافەتی عوسمانی ، و لەسەدەی بیستدا دروست بووە ، بەشێوەیەکی دیاریتر لە ساڵی (١٣٤٦ ك) کە بەرامبەرە بە (١٩٢٨ ز) داهێنراوە لە لایەن کەسێکی میسریەوە بەناوی (حسن البنا) وە .

دوای مردنی دامەزرێنەر زنجیرە کەسێکی مسری ڕابەرایەتی ئەم کۆمەڵەیان گرتووەتە ئەستۆ ، ئەوەش بەم ڕێزبەندیە : (حسن الهضيبي) ، دوای ئەویش (عمر التلمساني) ، و پاشان (حامد أبو النصر) دواتر (مصطفى مشهور) ، و دوای ئەویش (مأمون حسن الهضيبي) ، پاشان (مهدي العاكف) بووە بەڕابەری ئەم گروپە .

لە لای ئەم کۆمەڵە (حسن البنا) باشترین کەسێکە کە چۆنێتی پەیوەندی نێوان بەندەکان و پەروەردگاریان دیاری بکات ، لە هەموو بوارەکانی ژیاندا !!! و هەر ئەویشە کە پێی موسڵمانانی خستووەتە سەر ڕێگای ڕاست !!!! و تەنها ڕابەریش بۆ موسڵمانان بۆچوونەکانی ئەوە !!!! و دوورکەوتنەوە لێی کەم و کوڕیە لە سەرخستنی ئیسلامدا !!!

وە موسڵمانان بە هیچ شێوەیەك و هەرگیز سەرناکەون بە بیروباوەڕی ئەو نەبێت !!! و هیچ کۆمەڵێك تەواو و تێروتەسەل نیە ئەگەر بەپێی بیروبۆچونی ئەو نەبێت !!! و ڕەخنە لێگرتنی نەخۆشیە لە دڵدا !!! [1] .

وە ئەوەش لەم کۆمەڵە لابدات بە کەسێك دادەنرێت کە کۆتی ئیسلامەتی لە گەردنی خۆی داماڵکاندبێت !!! [2] و ئەندامانی ئەم کۆمەڵەیە تانەو تەشەرە دەدەن لە هەموو کۆمەڵێکی ئیسلامی تر جگە لە خۆیان ، چونکە خۆیان بە بنەوا و ڕەوا دەزانن و جگە لە خۆششیان بە ناڕەواو دۆڕاو دەزانن !!! [3] .

هەر لە سەرەتای دامەزراندنیانەوە لە سەر بەرهەڵستی کاربەدەستان و دەرچوون لێیان دامەزراوون ، و سەدان لاویان لە لاوانیان کردووەتە قۆچی قوربانی لە دژایەتی کردنیان بۆ گەشتن بە کۆشك و کورسی حوکم ڕانێتی ، لە ناودارترینیان (سید قطب) ە کە دواتر بە دەستی کاربەدەستانی ئەو وڵاتە لە سێدارە دراوە و کوژراوە .

گەورەترین هەوڵیان دابڕکردنی موسڵمانانە لە زانایانی ئیسلام بەتایبەت ئەوانەی کە هاوبیر نین لە گەڵیاندا و خەڵکی لە حەرامێتی حزبایەتی ئاگادار دەکەنەوە ، وەکو پێشەوا و فەرموودەناسی سەردەم (

---

[1] (بۆ دڵنیا بوون لە ڕاستی ئەم ووتانە بڕوانە : الجماعات الإسلامية في ضوء الكتاب و السنة وفهم سلف الأمة : لاپەڕە : ٢٠٢ بۆ ٢٠٤) .

[2] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٠٥) .

[3] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٠٨) .

محمد ناصرالدين الألباني) هەروەك لە (الجماعات الإسلامية في ضوء الكتاب و السنة وفهم سلف الأمة : لاپەڕە : ٢٠٩ بۆ ٢١٥ ، وە بڕوانە : الأضواء السلفية على الجماعة الإخوانية ، نووسینی : لأم أيوب نورة بنت أحسن غاوي ، و پێداچوونەوەی : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ، والشيخ فالح بن نافع الحربي : لاپەڕە : ١٥٨ ـ ٢٠٨) دا هاتووە !!!

ئەم کۆمەڵە بەیعەت لە ئەندامانی وەردەگرێت !!! ئەو بەیعەتەی کە تایبەتە بە پێشەوای موسڵمانان !!! وە ئەو کەسەی کە ئەم کۆمەڵە بەجێ بێلێت ئەوا بە (خەواریج) ... هتد ناوزەد دەکرێت !!! [٤] .

وە لە بیروباوەڕدا بیروباوەڕێکی توند و تۆڵیان نیە ، بۆیە دەبینیت کەوتوونەتە چەندەها پێچەوانە بوونەوەی بنەواکانی ئەهلی سوننە و جەماعە ... وە گرنگیشیان بە یەکخوا پەرستی نیە ، و بە شتێکی لاوەکی دەزانن !!! [٥] بگرە باسکردنی هاوەڵ بڕیاردان بە پەرتەوازکاری موسڵمانان دەزانن ، بۆیە دەبینیت کۆکەرەوەی چەندەها بیروباوەڕن لە ئەشعەریەت و ماتوریدی و صوفی ... هتد !!! [٦] و سۆفیگەرێتی و پابەند بوون بە تەریقەت ، و زیندوکردنەوەی یاد و بۆنەکانانیان زۆر باوە

---

[٤] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢١٥ ـ ٢١٦) . وە بڕوانە : (الأضواء السلفية على الجماعة الإخوانية ، نووسینی : لأم أيوب نورة بنت أحسن غاوي ، و پێداچوونەوەی : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ، والشيخ فالح بن نافع الحربي : لاپەڕە : ٢١١ ـ ٢٢٣) .

[٥] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢١٦ ـ ٢٢٣) .

[٦] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٢٣ ـ ٢٢٦) .

تیایاندا هەر لە سەردەمی مورشیدی و پێشەوایانەوە (حسن البنا) تاکو ڕۆژگاری ئەم سەردەمەیان !!! [٧] .

بانگەشەی گۆڕ پەرستی بە بانگەشەکەیانەوە ئاشکرا و دیارە ، هەروەکو لە یادەوەریەکانی دامەزرێنەریانەوە دهاتووە ، بە گەواهی و شایەتی خۆی !!! [٨] .

بیروباوەڕیان لە ناووسیفەتەکانی خوای پەروەردگار شڵەژاو و دانەمەزراوە هەروەکو لە ووتەی مورشید و دامەزرێەریانەوە دەردەکەوێت !!! [٩] بگرە بەدەمی خۆی دەڵێت ئێمە (تفویض) ی واتا و چۆنێتی سیفاتەکانی خوای پەروەردگار دەکەین بۆ لای خوای پەروەردگار !!! وە بە بیروباوەڕی ئەو هەر ئەمەشە بیروباوەڕی سەڵەف !!! کە واش نیە [١٠] .

---

[٧] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٢٦ ـ ٢٥٠) . وە بڕوانە : (الأضواء السلفية على الجماعة الإخوانية ، نووسینی : لأم أيوب نورة بنت أحسن غاوي ، و پێداچوونەوەی : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ، والشيخ فالح بن نافع الحربي : لاپەڕە : ٣٤ ـ ٥٨) .

[٨] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٥٠ ـ ٢٥٣) . وە بڕوانە : (الأضواء السلفية على الجماعة الإخوانية ، نووسینی : لأم أيوب نورة بنت أحسن غاوي ، و پێداچوونەوەی : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ، والشيخ فالح بن نافع الحربي : لاپەڕە : ٥٩ ـ ٦٧) .

[٩] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٥٧) .

[١٠] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٦٠ ـ ٢٦١) . وە بڕوانە : (الأضواء السلفية على الجماعة الإخوانية ، نووسینی : لأم أيوب نورة بنت أحسن غاوي ، و پێداچوونەوەی : الشيخ ربيع بن هادي المدخلي ، والشيخ فالح بن نافع الحربي : لاپەڕە : ٢٢ ـ ٣٣) .

یەکێکی تر لە بەڵگەکانی دانەمەزراندنی بیروباوەری ئەم کۆمەڵەیە ئەوەیە کە هەوڵیان نزیك بوونەوەی مەزهەب و کۆمەڵە گومڕاکانە لە گەڵ ئەهلی سوننەدا . مەبەست لێرەدا نزیك بوونەوەی شیعە و سوننەیە سەرەڕای ئەو هەموو جیاوازیەی کە لە نێوانیاندا هەیە !!! کە دەتوانرێت بووترێت دوو ئایینی جیاوازن !!! . ئەم کارەش هەر لە سەرەتادا دامەزرێنەریان هەوڵی تێدا داوە تاکو ئەندامانی ئێستەیان !!! [11] .

فەتوای گەورە زانایانی ئەهلی سوننە

سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين)

❑ فەتوای شێخی پایە بەرز شێخ (عبدالله بن عبدالعزيز بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەکەم : پرسیار کرا لە شێخ (عبد العزيز بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ : قال النبي ﷺ : ((... وستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلاَّ واحدة ...)) ، فهل جماعة التبليغ ... وجماعة الإخوان المسلمين ... ، هل هاتين الفرقتين من الفرق الاثنتين وسبعين ؟

واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموویەتی : ... وە ئوممەتکەم دابەش دەبێت بۆ حەفتاوسێ تاقم و فیرقە ، هەموویان لە ئاگری دۆزەخ دان تەنها یەکێکیان نەبێت ... ، ئایا کۆمەڵی (تبلیغ) ... و کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ... ، ئایا ئەم دوو فیرقەیە لە حەفتاودوو تاقم و فیرقەکەن ؟

---

[11] (هەمان سەرچاوە : لاپەڕە : ٢٩١ ـ ٣١٨) .

وەلامى شێخ (ابن باز) يش . بە ڕەحمەت بێت . بەم جۆرە بوو : ((**مَنْ خالفَ عقيدة أهل السنة والجماعة دخل في الاثنتين وسبعين فرقة** ... .

السائل : هل هاتين الفرقتين . التبليغ والإخوان . من الاثنتين وسبعين فرقة ؟

فأجاب سماحتهُ : **من الاثنتين وسبعين فرقة** ... والمرجئة والخوارج من الاثنتين وسبعين فرقة ...)) [١٢] ، واتە : هەر كەسێك پێچەوانەى بيروباوەڕى ئەهلى سوننە و جەماعە بكات ئەوا دەچێتە ناو ئەو حەفتاو دوو تاقم و فيرقەيەوە ...

پرسياركار : ئايا ئەو دوو تاقم و فيرقەيە (تەبليغ و ئيخوان) لە حەفتاودوو فيرقەكەن ؟

بەڕێزيان وەلاميان دايەوە : بەڵێ لە حەفتاودوو تاقم و فيرقەكەن ... وە مورجيئە و خەوارجيش لە (٧٢) حەفتاودوو فيرقەكەن .

دووەم : وە لە وەلامى پرسيارێكدا كە سەبارەت بە كۆمەڵى (الإخوان المسلمين) لێى دەكرێت و ئەمە دەقەكەيەتى : ((سماحة الشيخ : حركة الإخوان المسلمين دخلت المملكة منذ فترة ، وأصبح لها نشاط بين طلبة العلم ، ما رأيكم في هذه الحركة ؟ وما مدى توافقها مع منهج السُنة والجماعة ؟)) ، واتە : شێخى

---

[١٢] أسئلة الطائف في (شريط مسجل) سنة (١٤١٩ هـ) (ضمن دروسه في شرح المنتقى في الطائف وهي في شريط مسجّل وهي قبل وفاته رحمه الله بسنتين أو أقل) . نقلاً عن رسالة من إصدارات (مكتبة الفرقان) منشورة بعنوان : (فتاوى العلماء السلفيين : وجوب تحذير الشباب والعوام من الجماعات والأحزاب والفِرَق ، لأنها من الاثنتين وسبعين فرقة) .

بەڕێز : بزووتنەوەی (الإخوان المسلمين) بۆ ماوەیەکە هاتوونەتە نێو (مەملەکەتی سعودێی) وە ، و چالاکیان هەیە لە نێو فێرخوازانی زانستدا ، ئایا ڕاتان چیە سەبارەت بەم بزووتنەوەیە ؟ وە ئایا تا چ ئاستێك گونجاون لەگەڵ پەیڕەوی ئەهلی سوننە و جەماعەدا ؟

فەرمووی : ((**حركة الإخوان المسلمين ينتقدها خواص أهل العلم** ، **لأنه ليس عندهم نشاط في الدعوة إلى التوحيد وإنكار الشرك وإنكار البدع** .

لهم أساليب خاصة ينقصها : عدم النشاط في الدعوة إلى الله ، ودعم التوجيه إلى تصحيح العقيدة الصحيحة التي عليها أهل السنة والجماعة ، فينبغي للإخوان المسلمين أن تكون عندهم عناية بالدعوة السَلفية ، الدعوة إلى توحيد الله ، وإنكار عبادة القبور ، والتعلق بالأموات والاستغاثة بأهل القبور كالحسين أو الحسن أو البدوي ، أو ما أشبه ذلك ، يجب أن يكون عندهم عناية بهذا الأصل الأصيل ، بمعنى لا إله إلا الله ، التي هي أصل الدين ، وأول ما دعا إليه النبي ﷺ في مكة دعا إلى توحيد الله ، إلى معنى لا إله إلا الله ، فكثير من أهل العلم ينتقدون على الإخوان المسلمين هذا الأمر ، أي : عدم النشاط في الدعوة إلى توحيد الله ، والإخلاص له ، وإنكار ما أحدثه الجهال من التعلق بالأموات والاستغاثة بهم ، والنذر لهم والذبح لهم ، الذي هو الشرك الأكبر ، وكذلك ينتقدون عليهم عدم العناية بالسنة : تتبع السنة والعناية بالحديث

الشريف وما عليه سلفُ الأمة في الأحكام الشرعية ، وهناك أشياء كثيرة أسمع الكثير من الإخوان ينتقدونهم فيها ، ونسأل الله أن يوفقهم ويعينهم ويصلح أحوالهم)) [١٣] .

واتـه : بزووتنـەوەی (الإخوان المسلمين) چـەندين زانـای بـەناوبانگ ڕەخنەیان لێدەگرن ، چونكە هیچ چالاكیەكیان نیە لە بانگەوازكردن بۆ یەك خواپەرستی و بەرهەڵستی كردنی هاوبەش بڕیاردان بۆ خوای گەورە و بەرهەڵستی كردنی بیدعە .

شێوازی تایبەتی خۆیان هەیە ، و كەم وكوڕی تێدایە ، لەوانەش : نەبوونی چالاكی لە بانگەوازیاندا بۆ لای خوای گەورە ، وە نەبوونی پشتیوانی بۆ ئاراستەكردن ڕاست كردنەوەی ئەو بیروباوەڕە ڕاستەی كە ئەهلی سوننە و جەماعەی لە سەرە ، بۆیە پێویستە لە سەر (الإخوان المسلمين) كە بایەخ دانیان هەبێت بەبانگەشەی سەلەفیەت ، و بانگەشەكردن بۆ یەكخواپەرستی ، وئینكاركردنی گۆڕپەرستی ، و خۆپەیوەست كردن بە مردوانەوە ، و هاناپێبردن بە مردوانی ناو ئەو گۆڕانە ، وەك (حسن) و (حسين) رضي الله عنهما ، یان (البدوي) و هاوشێوەكانیان ، پێویستە لە سەریان بایەخدانیان هەبێت بەم بنەوا پتەوە ، بەواتای : (لا إله إلا الله) كە بنەوای ئایینە ، و یەكەمین شتێكە كە پێغەمبەری خوا ﷺ

[١٣] مجلة المجلة ، العدد (٨٠٢) صفحة (٢٤) تاريخ (٢٥ / ٢ / ١٤١٦) ، نقلاً عن (المجلة السلفية) العدد (٧) ص : (٤٦ ـ ٤٧) ، (نقلاً من مجلة المجلة عدد ٨٠٦) آخر فتوى لسماحة الإمام في التحذير من جماعة التبليغ) .

لە مەککەدا بانگەشەی بۆ کردبێت ، بانگەشەی بۆ یەکخواپەرستی کرد ، بۆ واتای (لا إله إلا الله) ، زۆرێك لە زانایان ڕەخنەی ئەمەیان لە (الإخوان المسلمين) هەیە ، واتە : نەبوونی کۆششیان لە بانگەشەکردن بۆ یەکخوا پەرستی ، و ئیخلاص و تەنها ئەنجامدانی هەموو شتێك تەنها لە بەر ئەو ، لە گەڵ ئینکارکردنی ئەو شتانەی کە نەزانکاران دایانهاوردووە ، لە پەیوەست بوون بە مردوان و داوای یارمەتی لێکردنیان ، و نەزر بۆکردن و سەربڕین بۆیان ، کە هاوەڵبڕیاردانی گەورەیە ، وە هەروەها ڕەخنەی ئەوەشیان لێدەگرن کە گرنگی نادەن بە سوننەت : شوێنی سوننەت ناکەون و گرنگی نادەن بە فەرموودە پیرۆزەکان و ئەوەی کە سەلەفی ئەم ئوممەتەی لە سەر بووە ، لە ئەحکامە شەرعیەکان ، وە زۆر شت دبیستم کە زانایان ڕەخنەیان لێدەگرن تیایدا ، دواکارم لە خوای پەروەردگار سەرکەوتوویان بکات، و یارمەتی دەریان بێت ، و بار وحاڵیان چاك بکات.

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز و فەرموودەناسی سەردەم (محمد ناصرالدين الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەکەم : شێخ سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) فەرموویەتی : ((... إنَّ الإخوانَ المسلمين قد يكون فيهم أُناسٌ طيبين وصالحين ومخلصين ، ولكنْ

شُبِّهَ لهم ... **فنحنُ نُعَبِّر عن واقعهم** : **أنَّهم ليسوا على المنهج السلفي القائم على الكتاب والسُّنَّة وعلى منهج السلف الصالح** ...)) [١٤] .

واته : ڕەنگە هەندێك جار لە نێوان (الإخوان المسلمون) دا كەسانێكى دڵ پاك و صاڵح و نیەت پاك هەبن ، بەڵام چەواشەكراون بە شوبهە ... بۆیە ئێمە واقع و حاڵى ئەوان دەردەبڕین : كە ئەم كۆمەڵە لە سەر پەیڕەوى سەلەفیەت نین ، كە بنیات نراوە لە سەر قورئان و سوننەت و بە تێگەیشتنى سەلەفى صاڵح . بە ڕەحمەت بن . .

دووەم : هەروەها شێخ . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەتیان فەرموویەتى : ((**ليسَ صواباً أنْ يُقال إنَّ الإخوان المسلمين من أهل السنة ، لأنَّهم يُحاربونَ السنَّة**)) [١٥] ، واتە : ڕاست نیە بووترێت (الإخوان المسلمين) لە ئەهلى سوننەن ، چونكە ئەوان دژایەتى سوننەت دەكەن .

❑ فەتواى شێخى ئوصوڵى و شەرع زان (محمد بن صالح العثيمين) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەكەم : شێخ پرسیارى لێكرا كە ((**هل المنتمي إلى حزب الإخوان أو التبليغ في بلادنا على صواب أم على خطأ** ؟)) ، واتە : ئایا ئەو كەسەى كە هالە ڕیزەكانى حزبى ئیخوان یان تەبلیغ لە وڵاتى خۆماندا ڕاستە یان لەسەر هەڵە ؟

---

[١٤] (الشريط رقم : (٦٠٠) من أشرطة "سلسلة الهُدى والنور ") .

[١٥] (" سلسلة الهُدى والنور " الشريط رقم : (٣٥٦)) . من شريط مسجّل بعنوان (فتوى حول جماعة التبليغ والإخوان) تسجيلات ((مناهج السنة)) في الرياض .

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((الذي أرى أنَّهُ على خطأ ، وأنَّهُ لا ينبغي أن تُفرَّق الأمة ...)) [١٦] ، واتە : ئەوەی کە من بۆی دەچم ئەو کەسە لەسەر هەڵەیە ، وە نابێت ئوممەتی ئیسلام پارچەپارچە بکرێت .

❑ فەتوای زانا و فەرموودەناسی یەمەن (مقبل بن هادي الوادعي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەکەم : شێخ لە فەتوایەکیدا فەرموویەتی : ((الأمر الذي نعتقده : أن الإخوان المسلمين مبتدعة ، وأن جماعة التبليغ مبتدعة ، وأن أصحاب سلفية عبدالرحمن عبدالخالق مبتدعة ، وأي دعوة تريد أن تجمع مجموعة من الناس وتترك الباقين ، أو من انضم إليها تعتبر على بدعة ...)) [١٧] .

واتە : ئەوەی کە بیروباوەڕمانە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) بیدعەکارن ، وە کۆمەڵێ (التبليغ) یش بیدعەکارن ، و ئەو کەسانەی کە لەسەر سەلەفیەتەکەی (عبدالرحمن عبدالخالق) ن بیدعەکارن ، و هەر بانگەوازێك کە بیەوێت کۆمەڵێك لە خەڵکی کۆبکاتەوە و ئەوانی تر وازلێبێنێت ، یان ئەوانەی کە پەیوەندیان پێوە بکەن و بچنە ڕێزەکانیانەوە لەسەر بیدعەن .

دووەم : هەروەها شێخ ـ بە ڕەحمەت بێت ـ سەبارەت بە بونی موسڵمانان لە ڕیزەکانی هەریەك لە کۆمەڵێ (التبليغ) ، و (الإخوان)

---

[١٦] (الصحوة الإسلامية ص : ٢٦٥) .

[١٧] (ص ٤٠٨ ـ ٤٠٩ : إجابة السائل) .

ئەوە دووپات دەکاتەوە کە چونە ڕیزی ئەو دوو حزبە دروست نیە ، وخاوەنەکەی دەخاتە ڕیزی بیدعەکارانەوە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**أمَّا أن يَنظم إلى التبليغ ، أو الإخوان ، أو إلى غيرهم ، فهذه جماعات مُبتدَعة لا يَجوزُ أن يَنظم إليها**)) [١٨] ، واتە : بەڵام سەبارەت بەوەی کە بچێتە ڕیزی کۆمەڵی (تەبلیغ) یان کۆمەڵی (ئیخوان) یان جگە لە ئەوان ، و پەیوەندیان پێوە بکات ، ئەوا ئەم کۆمەڵانە بیدعە و داهێنراون ، و دروست نیە بچێتە ڕیزیانەوە و پەیوەندیان پێوە بکات .

سێیەم : وە بەڕێزیان پرسیارێکی تری هەر لەم بارەیەوە لە لایەن موسڵمانانی کوردستان ئاراستەکراوە کە ئەمە دەقەکەیەتی : ((سؤال ٦ : **هل هذه الفرق المعاصرة كالإخوان والنهضة والسرورية وغيرها تعد من الفرق الخارجة عن جماعة المسلمين (أهل السنة والجماعة) أم أنها من فرقة الناجية ؟ وجودها شرعي والمبايعين بها هم من أهل السنة ؟**)) ، واتە : ئایا ئەم فیرقە هاوچەرخانە وەکو : (الإخوان) ، و (النهضة) ، و (السرورية) ، و جگە لەوانەشە لە ڕیزی ئەوانە دەژمێردرێن کە لە کۆمەڵی موسڵمان (أهل السنة والجماعة) دەرچوون یان لە کۆمەڵێ ڕزگاربوون ؟ بوونیان شەرعیە و بەیعەت پێدەرانیان لە ئەهلی سوننەن ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرمووی : ((**أقول هذه الفرقة وغيرها لا تُعَدُّ من أهل السنة ولا كرامة** ، بقي الحكم على الأفراد ؛ لا نستطع أن نحكم على فرد من الأفراد

---

[١٨] (غارة الأشرطة : ١ / ٢٢٠ ـ ٢٢١) .

في أنه خارج عن الفرقة الناجية ، فربما يكون جاهلاً لا يفرق ، [فأما] الرأس الذي يفرق دعوة الأخوان المفلسين أوالدعوة السرورية أو ... دعوة الجماعات الأخرى التي هي مخالفة لسنة ، ويدعوا إليها وينتسب إليها ، نستطيع ان نقول : أنه ليس من الفرقة الناجية ، والله المستعان)) [١٩] ، واته : دەڵێم ئەم فیرقانە و جگە لەمانەش لە ئەهلی سوننە و جەماعە ناژمێردرێن ، و هیچ ڕێزێکیان نیە ، بەڵام دەمێنێتەوە حوکم دان لە سەر تاکەکان ، ناتوانین حوکم بدەین لە سەر تاکێك لە تاکەکان بەوەی کە لە کۆمەڵی ڕزگاربوو دەرچووە ، چونکە لەوانەیە نەزان بێت ، و جیاوازی نەکات ، بەڵام سەبارەت ئەوانەی بانگەشەی (الأخوان المفلسين) یان (الدعوة السرورية) ، یان کۆمەڵەکانی تر جیادەکەنەوە ، کە کۆمەڵانێکن پێچەوانەی سوننەتن ، و بانگەشەشی بۆ دەکات ، و خۆی دەتا پاڵ ، ئەوا دەتوانین بڵێن : ئەوە لە کۆمەڵی ڕزگاربوو نیە ، خوای پەروەردگاریش پشت و پەنایە .

چوارەم : وە لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا کە تێیدا هاتووە : ((هل جماعة الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين من أهل السنة والجماعة أو لا ؟)) ، واتە : ئایا کۆمەڵی (الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين) بەشێکن لە ئەهلی سوونە و جەماعە یان نا ؟

فەرموویەتی : ((أمَّا جماعة الإخوان والتبليغ والقطبيين ، فالأولى أنْ يُحكمَ على مناهجهم ، فمناهجهم ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة [أي : الفرقة

[١٩] (شريط : التبيان في أجوبة أسئلة أهل كوردستان : للشيخ مقبل بن هادي الوادعي) .

الناجيــة] ، أمَّا الأفراد فأنتم تعرفون أنَّ بعض الناس مُلَّبسٌ عليه ويكون سلفياً ويأتونه من باب نصر دين الله ويمشي معهم لا يدري ما هم عليه ، فهم خليط ، الأفراد خليط لا يُستطاع الحكم عليهم بحكم عام ، **لكن المناهج ليستْ بمناهج أهل السنة والجماعة**)) [٢٠] .

واتـه : كۆمەڵـى (الإخوان المسلمين والتبليغ والقطبيين) چـاكتر وايـه كـه بڕيـار و حـوكم بـدرێت بـه سـەر پـەيڕه و بەرنامەكانيانـدا ، جا پـەيڕەويان پەيڕەى ئەهلى سوننه و جەماعه [واتـه : كۆمـەڵى ڕزگـاربوو] نيـه ، بـەڵام تاكـەكانيان ئێـوه دەزانـن كـه هەنـدێك لـه خـەڵكى لـێى تێـك دراوه و خەڵەتێنراوه و بێ ئاگايـه لـه پـەيڕەوەكانيان و لەوانەيـه سـەلەفيش بێت و ئەوان بۆى دێن و هەڵى دەخەڵەتێنن لـه ڕێـگاى سەرخستنى ئاينى خواى پـەروەردگارەوه و ئـەويش شـوێنيان دەكـەوێت و لـه گەڵيانـدا دەڕوات و نازانێت ئەوانيش لـه سـەر چ پەيڕەوێكن .

ئەندامـەكانيان تێكـەڵن ، بۆيـه ناتوانرێـت بڕيـار و حـوكمێكى گشـتى بدرێت به سەرياندا ، بەڵام پەيڕەوەكان پەيڕەوى ئەهلى سوننه و جەماعـه نيه .

---

[٢٠] شريط : (الأسئلة السُّنية لعلامّة الديار اليمنية) نقلاً عن كتاب (حوار هادئ مع إخواني ، ص : ٣٤ ـ ٣٥) .

❑ فەتواى شێخى پايەبەرز (عبد المحسن العباد البدر) :

پرسيار كرا لە شێخى فەرموودەناس (عبدالمحسن العباد البدر) سەبارەت بە هەريەك لە دوو كۆمەڵى (التبليغ) ، و (الإخوان المسلمين) ، كە تێيدا هاتووە : ((هناك جماعات مُحدَثة مثل جماعة الإخوان وجماعة التبليغ وغيرها ، هل هذه الجماعات من أهل السنة ؟ وما نصيحتكم حول هذا الموضوع ؟)) ، واتە : چەندين جەماعاتى داهێنراو هەيە بۆ نموونە (جماعة الإخوان) و (جماعة التبليغ) و جگە لەمانەش ، ئايا ئەم جەماعاتانە لە ئەهلى سوننەن ؟ وە ئايا ئامۆژگاريتان چييە سەبارەت بەم بابەتە ؟

ئەويش لە وەڵامدا فەرمووى : ((**هذه الفرق المختلفة الجديدة : أولاً هي مُحدثة** ، ميلادها في القرن الرابع عشر ، قبل القرن الرابع عشر ما كانت موجودة ، هي في عالم الأموات و وُلدت في القرن الرابع عشر ... تلك الفرق أو تلك الجماعات من المعلوم إن عندها صواب وعندها خطأ ، لكن أخطاؤها كبيرة وعظيمة ، فيُحذَر منها ، ويُحرَص على إتباع الجماعة الذين هم أهل السُنة والجماعة ، والذين هم على منهج سلف هذه الأمة ، والذين التعويل عندهم إنما هو على ما جاء عن الله وعن رسوله عليه الصلاة والسلام ، وليس التعويل على أمور جاءت عن فلان وفلان ، وعلى طرق ومناهج أُحدثت في القرن الرابع عشر الهجري .

فإن تلك الجماعات ، أو الجماعتين ، اللتين أشير إليهما ، إنما وُجدتا و وُلدتا في القرن الرابع عشر ، على هذا المنهج ، وعلى هذه الطريقة المعروفة التي هي الالتزام بما كانوا عليه ، مما أحدثه من أحدث تلك المناهج ، و أوجد تلك المناهج ، فالاعتماد

ليس على أدلة الكتاب و السُنة ، وإنما هو على آراء ، وأفكار ، ومناهج جديدة مُحدثة ، يبنون عليها سَيرهم ومنهجهم ، ومِن أوضح ما في ذلك أن الولاء و البراء عندهم إنما يكون لمن دخل معهم ومن كان معهم .

فمثلاً جماعة الإخوان ؛ من دخل معهم فهو صاحبهم يوالونه ، ومن لم يكن معهم ، فإنهم يكونون على خلاف معه ، أما لو كان معهم . ولو كان من أخبث خلق الله ولو كان من الرافضة . فإنه يكون أخاهم ويكون صاحبهم ، ولهذا من مناهجهم أنهم يجمعون من هب ودب !!! حتى الرافضي الذي هو يبغض الصحابة !! ويكره الصحابة !!! ولا يأخذ بالحق الذي جاء عن الصحابة !! إذا دخل معهم في جماعتهم ، فهو صاحبهم ، ويعتبر واحد منهم ، له مالهم وعليه ما عليهم)) [٢١] .

واتە : ئەم گروپە جیاواز و نوێیانە : سەرەتا ئەمانە داهێنراون ، مێژووی لە دایك بوونیان سەدەی چواردەیە ، ئەمانە بوونیان نەبوو ، ئەمانە لە جیهانی مردووەکاندا بوون و لە سەدەی چواردەدا لە دایك بوون .... زانراوە کە ئەو گروپانە یان ئەو کۆمەڵانە ڕاستیان هەیە و هەڵەشیان هەیە ، بەڵام هەڵەکانیان گەورە و مەزنن ، بۆیە دەبێت موسڵمانان لێیان ئاگادار بکرێتەوە و پەرۆشی شوێنکەوتنی (الجماعة) بین کە بریتین لە ئەهلی سوننە و جەماعەیە ، و ئەوانەی کە لەسەر پەیڕەوی سەلەفی ئەم ئوممەتەن ، ئەوانەی کە پشت دەبەستن تەنها بەوەی کە لە

---

[٢١] (من شريط : فتاوى العلماء في الجماعات وأثرها على بلاد الحرمين ، الوجه الثاني ، الدقيقة : (٥٢) ، الثانية : (١٤) ، وكتاب : فكر التكفير ص : (٢٧٩ ـ ٢٨١)) .

خـوا و لـه پێغەمبەرەکەیـەوە ﷺ هـاتووە ، نـەوەك پشـت ببەسـترێت بـە شتانێك کە لە فلاّن و فلاّنەوە هاتوون ، وە نەك پشت ببەسترێت بە ڕێگە و پەیڕەوێلێك کە لە سەدەی چواردەی کۆچیدا داهێنراون !!

چونکە ئەو کۆمەڵانە یـان ئەو دوو کۆمەڵەیە کـە ئامازەیان پێکرا . مەبەستی شێخ : کـۆمەڵی (التبليغ) و (الإخوان المسلمين) ە . لە سەدەی چواردەدا پەیدا بوون و لە دایك بوون لەسەر ئەم پەپرەوە و لەسەر ئەم ڕێگا زانراوە کە بریتیە لە پابەند بوون بەوەی کە لەسەری دەڕۆن ، لەوەی کـە داهێنـراوی ئـەو کەسـانەیە کـە ئـەو پـەیڕەوەیان داهێنـاوە ، و ئـەو بەرنامانەی هێناوەتە بوون ، ئەوان پشت نابەستن بە بەڵگەکانی قورئان و سوننەت ، بەڵکو پشت دەبەستن بەو ڕاوبۆچوون و بیر و بەرنامە نوێیە داهێنراوانەی کە ڕێڕەو و پرۆگرامیانی لەسەر بنیات دەنێن ، وە لە ڕوون ترین شت کە لەوەدا هەیە ئەوەیە کە دۆستایەتی و بێبەری بوون لە لای ئەوا تـەنها بـۆ ئـەو کەسـانەیە کـە لەگـەڵ ئەوانـدا دەچـنە نێویانـەوە و بـۆ ئەوانەیە کە لەگەڵ ئەواندان .

بۆ نموونە کۆمەڵی (الإخوان) ئەو کەسەی بچێتە ڕیزەکانیانـەوە ئەوا هاوەڵیانـەو خۆشـیان دەوێـت ، وە ئـەوەش کـە لـە گەڵیانـدا نـەبێت ، ئـەوا دەکەونـە پێچـەوانە بوونـەوەی ، بـەڵام ئەگـەر لـە گەڵیانـدا بێـت . ئەگـەر پیسترین دروست کراوی خوای پەروەردگار بێت ، ئەگەر لە شیعەش بێت . ئەوا برایانە و دەبێت بە هاوەڵیان ، لەبـەر ئەمـە لـە پـەیڕەویانـدا ئـەوە هەیـە کە هەرکەسێك بێت کۆی دەکەنـەوە !! تەنانـەت کەسـانی (رافضة) ش کـە

دژایەتی هاوەڵانی پێغەمبەر ﷺ دەکەن !! و رقی لە هاوەڵانە !!! وە ئەو ڕەواییەش وەرناگرێت کە هاوەڵان پێی هاتوون !!! ئەگەر بچێتەڕیزەکانیانەوە ، دەبێت بە هاوەڵیان ، و بەیەکێك لە خۆیانی دەزانن ، ئەوەی بۆ ئەوان هەیە بۆ ئەویش هەیە ، و ئەوەشی لەسەرە کە لە سەر ئەوان هەیە .

❑ فەتوای شێخی پایەبەرز (أحمد محمد شاكر) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

زانای فەرموودەناس شێخ (أحمد شاكر) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) فەرموویەتی : ((**الإخوان المسلمون خوارج العصر**)) [٢٢] .

واتە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمون) خەوارجی ئەم سەردەمەن .

❑ فەتوای شێخ (صالح السحيمي) ـ خوا بپارێزێت ـ :

شێخ (صالح السحيمى) سەبارەت بە کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) فەرموویەتی : ((**صوفية** : **حصافية** ، **سياسية** ، **فكرية** ، **تهتم بالمظهر ولو على حساب المخبر** ، وتجمع في صفوفها من هب ودب فينتمي إليها **السني** ،

---

[٢٢] (مجلة الأصالة ، العدد : ٤٠ ، ص : ١١) .

والصوفي ، **والرافضي** بدعوى [نتعاون فيما اتفقنا عليه ، ويعذر بعضنا بعضاً فيما اختلفنا فيه])) [٢٣].

واته : كۆمەڵێكى سوفيگەرى سەر بە تەريقەى (الحصافية) ن ، هەوڵيان بۆ سياسەتە ، و كۆمەڵێكى فيكرين ، زياتر هەوڵيان بە ڕووكەشە ئەگەر لە سەر حيسابى هەواڵەكانى ئايينيش بێت ، هەموو كەسێك لە ڕيزەكانياندا كۆدەكەنەوە ، بۆيە دەبينيت كەسى سوننى ، و سۆفى ، رافيزەش !!! ئەوەش بە بيانووى ئەوەى كە : هاريكارى يەكتر دەكەين لەوەى كە هاودەنگين تێيدا ، و لەوەش كە جياواز و پێچەوانەين بەهانە بۆيەكتر دەهێنينەوە !!!!

[٢٣] (حقيقة الدعوة إلى الله تعالى وما اختصت به جزيرة العرب وتقويم مناهج الدعوات الإسلامية الوافدة إليها للشيخ سعد الحصين : ص ٣٤) .

پێناسه كـۆمـەڵى (التبليغ)

و هەندێك له هەڵكانى ئەم كۆمەڵەيە و ووتەى زانايان سەبارەتيان

دامەزرێنەرى ئـەم كـۆمەڵە (محمد إلياس) ى كوڕى (محمد) ى كوڕى (إسماعيل) (الكاندهلوي الديوبندي الجشتي) [1] يه ، و لـه سالّى (١٣٠٣ ك) لـه ولاتى هيند ، و لـه دێى (كاندهلة) لـه دايك بـووه ، و لـه سالّى (١٣٦٤ ك) كۆچى دوايى كردووه ، و دواى خۆى كوڕەكەى (محمد يوسف) بووه به جێنشينى ، و له سالّى (١٣٨٥ ك) ئەويش كۆچى دواى دەكات ، و پـاش ئـەويش (إنعام الحسن) دەبێـت بـه جێنشـينى كـه لـەو سـالّى (١٤١٦ ك) كۆچى دواى دەكات ، بەڵام كەسى تر نابێت به جێنشينى !!! هۆكارەكانيش ناديـارن ، ئەگەرچـى هەندێك لـه ئەنـدامانى ئـەم كۆمەڵەيـه دەڵـێن : گوايـا ئـەوان چـاوەڕێى مەهـدين !! وه هەندێكيشـيان شـتەكه

---

[1] (الديوبندية) نيسـبەته بـۆ (ديوبند) كـه يەكێكـه لـه گـەورەترين قوتابخانـەكانى مەزهەبى (الحنفية) له (شبه القارة الهندية) دا ، كه له سالّى (١٢٨٣ ك) دا دامەزراوه ، و دامەزرێنەرەكـەى گومـانى وايـه : كـه گوايـا پێغەمبـەرى خـوا ئـەو قوتابخانەيەيـه ، و ئامادەى كۆڕى مامۆستايانى دەبێت ، و دەستى له ژمێرياريەكانيدا هەيه !!!!

وه (الجشتي) ش نيسـبەته بـۆ تەريقـەتێكى سـۆفيگەرى كـه پـێى دەووترێـت : (الجشتية) سەراوى ئەم تەريقەته له هينددا دەگەڕێتەوه بۆ (معين الدين الجشتي) .

دەگێڕنەوە بۆ بوونی جیاوازی لە نێوان ئەندامانی کۆمەڵەکە لە سەر ئەو جێنشینیە [٢] !!!

دامەزرێنەری ئەم کۆمەڵە (محمد إلياس) دەڵێت شەوێکیان لە خەومدا دوای بیستنی ئەم ئایەتە : ﴿ كُنتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ ﴾ (آل عمران : ١١٠) ئەوەم پێ ووترا کە تۆش وەکو پێغەمبەران . عليهم السلام . هاتووی بۆ خەڵکەکە نێردراوی ، چونکە ووشەی ﴿ أُخْرِجَتْ ﴾ ئاماژە بەوە دەدات کە دەبێت دەرچی بۆ گەیاندنی ئایین و نابێت لە تەنها شوێنێك بمێنیتەوە ، ئەمەش لە کاتێکدا بووە کە سەرۆك لە شاری مەدینە بووە ، لە کاتی حەج کردنیدا [٣] !!! هەر بۆیە دەبینیت لە ئاشکراترین سیفەتی کۆمەڵەکەی دەرچوونی بە کۆمەڵە بۆ گەیاندنی پەیڕەو و بۆچوونەکانیان !!!

پەیڕەوەکەیان لە سەر شەش بنەوا دامەزراوە [٤] ، ئەوانیش :

---

[٢] (الجماعات الإسلامية في ضوء الكتاب والسنة بفهم سلف الأمة ، للشيخ سليم الهلالي : ٤٧١ ـ ٤٧٨) .

[٣] (جماعة التبليغ عقيدتها وأفكارها ومشايخها : ١٤) .

[٤] (الجماعات الإسلامية في ضوء الكتاب والسنة بفهم سلف الأمة ، للشيخ سليم الهلالي : ٤٩٤ ـ ٥٢١) .

١ ـ بـــەدی هێنـــانی ووشـــەی (لا إله إلا الله محمد رسول الله) : کـە تـەنها مەبەستیان باوەڕبوونە بەیەکخواپەرستی لـە پەروەردگاریـدا (توحید الربوبیة) ، واتـــە : بـــاوەڕ بـــەوەی کـــە خولقێنـــەر ، و ڕۆزیـــدەر ، و مرێنـــەر ، زیندوکەرەوە تەنها هەر خوایە و هیچی تر !!! وە دوورن هیچ بایەخێکیان بە یەکخواپەرستی نیە لە بواری ناو سیفەتەکانیدا (توحید الأسماء والصفات) ، و لـــە بـــواری پەرســتندا (توحیـد الألوهیـة) ، چـونکە باسـکردنی ئـەم شتانە بە هۆکاری پەرتەوازەیی و تەفریقە دەزانن !!!! بۆیـە دەبینیت گـۆڕ پەرست و سۆفی و ئەشعەری و ماتوریـدی و جـەهمی و حلولیـان تێدایـە !!!!

٢ ـ ئە نجامـدانی نوێـژ بـە خشـوع و ملکەچـیەوە : ئـەم کـارەش لـە لای ئەندامانی ئەم کۆمەڵەیە نایەتە دی جگـە بـە نوێـژکردن نـەبێت لـە لای گـۆڕ !!! بۆیە ناوەندی سەرەکی ئەم کۆمەڵە لە (دلهي) کە ناوی (نظام الدین) ە چـوار قـەبری تێدایـە !!! قـەبری (محمد إلیاس) ی سـەرکردە و کورەکـەی (محمد یوسف) لە گەڵ دووانی تردا !!!!

٣ ـ زانین لە گەڵ یاد و زیکری خوا :زانین لە لای ئەم کۆمەڵەیە دوو جۆرە:

یەکـــــەم : زانینێـــك بـــە بابەتـــە جۆراوجۆرەکـــانی شـــەریعەت کـــە یەکخواپەرستی و فیقهـو پـەیڕە و شـتەکانی تـرە دەگرێتـەوە ... هتـد ، و پێی دەڵێن : (علم المسائل) !!! ئەندامانی ئەم کۆمەڵەیە ئەم زانستەیان لـە لا زۆر بێ بایخە و هیچ هەوڵێکیان نیە بۆی !! چونکە ـ بە گومان و بیروڕای

لاری ئەوان . ئەم جۆرە زانستە موسڵمانان دوور دەخاتەوە لە كردەوەی چاك و تەفریقە و پەرتەوازەیی دەناتەوە لە نێوان موسڵمانان !!!!

دووەم : زانستی چاكەكان (علم الفضائل) : كە تێیدا سەدان فەرموودەی بێ بنەوا و هەڵبەسترا و (ضعیف) و ئەفسانە و خەو شتی پڕوپوچی تێدا یاس دەكەن و متمانەی دەكەنە سەر !!!!

٤ ـ ڕێزگرتن لە موسڵمانان : مەبەستیشیان لەم بنەوایەیان ئەوەیە كە تەنها ڕێزبگرن لەو موسڵمانانەی كە وەكو ئەوان دەردەچن و ئایین دەگەیەنن !!! نەك ئەوەی كە ڕێز لە هەموو موسڵمانێك بگیردرێت كە كەس نكوڵی لەمە نیە !!!

٥ ـ چاككردنەوەی نیەت : كە ئەمەش بەكردەوە پێچەوانەیەن !!! چونكە كردەوە سۆفیگەرێتیەكان ئەنجام دەدەن كە دڵ دەمرێنێت ، و كردەوەكانیش پوچەڵ دەكاتەوە !!! و چوێنی سوننەتی پێغەمبەر ﷺ ناكەون لە كار و كردەوە و گوفتاریاندا !!!

٦ ـ دەرچوون لە پێناوی خوا : كە ئەمەش بەو شێوەیەی كە ئەوان ئەنجامی دەدەن كارێكی بیدعەكارانە و بێ بنەوایە ، و پێچەوانەی سوننەتی پێغەمبەری خوایە ﷺ !!!!

فەتواى گەورە زانايانى ئەهلى سوننە

سەبارەت بە كۆمەڵى (التبليغ)

❑ فەتواى شێخى پايە بەرز شێخ (عبدالله بن عبدالعزيز بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

يەكەم : پرسيار كرا لە شێخ (عبد العزيز بن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ : قال النبي ﷺ : ((... وستفترقُ أمتي على ثلاث وسبعين فرقة ، كلها في النار إلاَّ واحدة ...)) ، فهل جماعة التبليغ ... وجماعة الإخوان المسلمين ... ، هل هاتين الفرقتين من الفرق الاثنتين وسبعين ؟

واتە : پێغەمبەر ﷺ فەرموويەتى : ... وە ئوممەتكەم دابەش دەبێت بۆ حەفتاوسێ تاقم و فيرقە ، هەموويان لە ئاگرى دۆزەخ دان تەنها يەكێكيان نەبێت ... ، ئايا كۆمەڵى (تبليغ) ... **و كۆمەڵى** (الإخوان المسلمين) ... ، **ئايا ئەم دوو فيرقەيە لە حەفتاودوو تاقم و فيرقەكەن ؟**

وەلامى شێخ (ابن باز) **يش ـ بە ڕەحمەت بێت ـ بەم جۆرە بوو : ((مَنْ خالفَ عقيدة أهل السنة والجماعة دخل في الاثنتين وسبعين فرقة** ... .

السائل : **هل هاتين الفرقتين ـ التبليغ والإخوان ـ من الاثنتين وسبعين فرقة** ؟

فأجاب سماحتهُ : **من الاثنتين وسبعين فرقة** ... والمرجئة والخوارج من الاثنتين وسبعين فرقة ...)) [٥] ، **واتە : هەر كەسێك پێچەوانەى بيروباوەڕى ئەهلى**

---

[٥] أسئلة الطائف في (شريط مسجل) سنة (١٤١٩ هـ) (ضمن دروسه في شرح المنتقى في الطائف وهي في شريط مسجّل وهي قبل وفاته رحمه الله بسنتين أو أقل) . نقلاً عن رسالة من إصدارات (مكتبة

سوننه و جەماعه بكات ئەوا دەچێتە ناو ئەو حەفتاو دوو تاقم و فيرقەيەوە ...

پرسيارکار : ئايا ئەو دوو تاقم و فيرقەيە (تەبليغ و ئيخوان) لە حەفتاودوو فيرقەكەن ؟

بەڕێزيان وەلاميان دايەوە : بەڵێ لە حەفتاودوو تاقم و فيرقەكەن ... وە مورجيئە و خەوارجيش لە (٧٢) حەفتاودوو فيرقەكەن .

❑ فەتواى شێخى پايەبەرز و فەرموودەناسى سەردەم (محمد ناصرالدين الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

يەكەم : پرسيار لە شێخى پايەبەرز (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . كرا سەبارەت بە كۆمەڵى (التبليغ) ، ئەوەش بەم شێوەيەى خوارەوە : ((مارأيك في جماعة التبليغ ؟)) ، واتە : بيروڕات چيە سەبارەت بە كۆمەڵى تەبليغ ؟

شێخى (الألباني) يش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەلامى ئەم پرسيارەدا فەرمووى : ((جماعة التبليغ : صوفية عصرية ، صوفية عصرية ، فإذا كان عندك معرفة عن الصوفية وأنها منحرفة عن الشريعة الإسلامية ، فهي صوفية ولكن مبرزفة شوي في عصر الحاضر)) [٦] ، واتە : كۆمەڵى تەبليغ

الفرقان) منشورة بعنوان : (فتاوى العلماء السلفيين : وجوب تحذير الشباب والعوام من الجماعات والأحزاب والفِرَق ، لأنها من الاثنتين وسبعين فرقة) .

[٦] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٨٣ ، دقيقة ٨ ، ثانية ٥٧) .

سۆفیگەریەکی سەردەمین ، سۆفیگەریەکی سەردەمین ، بۆیە ئەگەر شارەزاییت هەیە دەربارەی سۆفیگەریەت و بەوەی کە لەشەریعەتی ئیسلام لایان داوە ، ئا ئەمانە کۆمەڵێکی سۆفین بەڵام سۆفیگەریەکەیان ڕازاندوەتەوە و گونجاندویانە لەگەڵ سەردەمی ئێستادا .

دووەم : وە لە وەڵامی پرسیارێکی تر سەبارەت بە کۆمەڵی (التبلیغ) دا هاتووە : ((**ما رأیکم في جماعة التبلیغ ، هل یجوز لطالب العلم أو غیره أن یخرج معهم بدعوی الدعوة إلی الله** ؟)) ، واتە : ڕاتان چیە سەبارەت بە کۆمەڵی تەبلیغ ، وە ئایا دروستە بۆ فیرخوازانی زانستی شەرعی یان جگە لەوان لە گەڵیاندا دەرچن بەبیانووی بانگەشەکردن بۆ لای خوای پەروەردگار .

فەرموویەتی : ((**جماعة التبلیغ لا تقوم علی منهج کتاب الله** ، **وسنَّة رسوله** ـ علیه السلام ـ ، **وما کان علیه سلفنا الصالح** . **وإذا کان الأمر کذلك** ؛ **فلا یجوز الخروج معهم** ؛ **لأنه ینافي منهجنا في تبلیغنا لمنهج السلف الصالح** .... وهم ـ أي جماعة التبلیغ ـ لا یعنون بالدعوة إلی الکتاب والسنَّة کمبدأ عام ؛ بل إنهم یعتبرون هذه الدعوة مفرقة ، ولذلك فهم أشبه ما یکونون بجماعة الإخوان المسلمین ... فهم یقولون إن دعوتهم قائمة علی الکتاب والسنَّة ، ولکون هذا مجرد کلام ، فهم لا عقیدة تجمعهم ، فهذا ماتریدي ، وهذا أشعري ، وهذا صوفي ، وهذا لا مذهب له ... فدعوة جماعة التبلیغ صوفیّة عصریّة ، تدعو إلی الأخلاق أما إصلاح عقائد المجتمع ؛ فهم لا یحرکون ساکناً ؛ لأن هذا ـ بزعمهم ـ یفرق ... وقد جرت بین الأخ سعد

الحصين وبين رئيس جماعة التبليغ في الهند أو في باكستان مراسلات ، تبيّن منها أنّهم يقرون التوسل والاستغاثة وأشياء كثيرة من هذا القبيل ، ويطلبون من أفرادهم أن يبايعوا على أربع طرق ، منها الطريقة النقشبنديّة ، فكل تبليغي ينبغي أن يبايع على هذا الأساس ... فجماعة التبليغ ليس لهم منهج علمي ، وإنما منهجهم حسب المكان الذي يوجدون فيه ، فهم يتلونون بكل لون !!!)) [٧] .

واته : كۆمەڵی تەبلیغ دانەمەزراوە لە سەر پەیڕەوی قورئانەكەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەكەی ، وە لە سەر ئەوەی كە سەلەفی صاڵحی لەسەر بوونە ، جا ئەگەر كارەكە وابوو ، ئەوا دەرچوون لە گەڵیاندا دروست نیە ، چونكە پێچەوانەی پەیڕەوی ئێمەیە لە گەیاندنمان بۆ پرەیڕەوی سەلەفلا صاڵح ... بەڵام ئەوان . واتە : كۆمەڵی تەبلیغ . بایەخ نادەن بە بانگەشە بۆ لای قورئانی پیرۆز و سوننەت ، وەكو ڕێسایەكی گشتی ، بەڵكو ئەوان ئەو جۆرە بانگەشەیە بە پەرتەوازەكار دادەنێن !! بۆیە ئەوان زیاتر لە كۆمەڵی (الإخوان المسلمين) دەچن !!! .... ئەوان ئەوە دەڵێن گوایا بانگەشەكەیان دامەزراوە لە سەر قورئان و سوننە ، وە لە بەر ئەوەی كە ئەمە تەنها گوفتارە ، بۆیە هیچ بیروباوەڕێك بەیەكیانەوە نابەستێتەوە ، دەبینیت ئەمەیان ماتوریدیە ، و ئەویان ئەشعەریە ، ئەویتریان صۆفیە ، ئەمەشیان هەر بێ مەزهەبە !!! ... بانگەشەی كۆمەڵی تەبلیغ سۆفیگەرێتیەكی سەردەمە (مۆدرنە) !! بانگەشە دەكات بۆ

---

[٧] (الفتاوى الإماراتية للألباني : س٧٣ ، ص ٣٨) .

چاکسازی لە ڕەوشت ، بەڵام سەبارەت بە چاکسازی بیروباوەڕی کۆمەڵگا ، ئەوا ئەوان وەستاوێك ناجوڵێننەوە ، چونکە بەپێی گومانی ئەوان ئەمە پەرتەوازکارە !!!!!

وە لە نێوان برای بەڕێز (سعد الحصين) ، و پێشەوای کۆمەڵی (التبليغ) لە هنددا ، یان لە پاکستاندا نامەگۆڕینەوەیەك کرا ، لەو کارەوە ئاشکرابوو کە لایان ئاساییە کە تەوەسل بکرێت ، یان هاوار بکرێت بە جگە لە خوای پەروەردگار ، و چەندەها شتی تر کە هەر لەم بارەیەوە بوون ، وە داوا لە ئەندامەکانیان دەکەن بەیعەت بدەن لە سەر چوار تەریقەی سۆفیگەرێتی !!! لەوانە تەریقەی نەقشەبەندیە ، وە هەموو کەسێکی پەیوەندیکار بە کۆمەڵی تەبلیغەوە دەبێت لە سەر ئەم بنەوایە بەیعەت بدات .

❑ فەتوای شێخی ئوصوڵی و شەرع زان (محمد بن صالح العثيمين) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەکەم : وە هەروەها پرسیاری لێکرا کە ((**هل المنتمي إلى حزب الإخوان أو التبليغ في بلادنا على صواب أم على خطأ** ؟)) ، واتە : ئایا ئەو کەسەی کە هالە ڕیزەکانی حزبی ئیخوان یان تەبلیغ لە وڵاتی خۆماندا ڕاستە یان لەسەر هەڵە ؟

بەڕێزیشیان لە وەڵامدا فەرمووی : ((الذي أرى أنَّهُ على خطأ ، وأنَّهُ لا ينبغي أن تُفرَّق الأمة ...)) [٨] ، واتە : ئەوەی کە من بۆی دەچم ئەو کەسە لەسەر هەڵەیە ، وە نابێت ئوممەتی ئیسلام پارچەپارچە بکرێت .

دووەم : سەبارەت سەرکردە و ئەمیرەکانی کۆمەڵی (التبليغ) فەرموویەتی : ((كذلك بلغني عن زعماء لهؤلاء الجماعة في الأقطار الإسلامية ، خارج بلادنا ، أنهم على انحراف في العقيدة ، فإذا صح ذلك ، فإن الواجب التحذير منهم ، والإقتصار على الدعوة داخل بلادنا على الوجه المشروع)) [٩] .

واتە : هەروەها پێمگەیشتووە کە سەرانی ئەو کۆمەڵانە لە وڵاتانی ئیسلامیدا . لە دەرەوەی وڵاتی خۆمان . لاریان هەیە لە بیروباوەڕدا ، جا ئەگەر ئەوە ڕاست بێت ، پێویستە خەڵکیان لێ ئاگادار بکرێتەوە ، وە خۆسەرقاڵکردن بەبانگەشە بە شێوازە شەرعیەکەی لە وڵاتی خۆماندا .

❑ فەتوای زانا و فەرموودەناسی یەمەن (مقبل بن هادي الوادعي) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ :

یەکەم : شێخ لە فەتوایەکیدا فەرموویەتی : ((الأمر الذي نعتقده : أن الإخوان المسلمين مبتدعة ، وأن جماعة التبليغ مبتدعة ، وأن أصحاب سلفية

---

[٨] (الصحوة الإسلامية ص : ٢٦٥) .

[٩] (جماعة التبليغ (ص٤٣٥) .

عبدالرحمن عبدالخالق مبتدعة ، وأي دعوة تريد أن تجمع مجموعة من الناس وتترك الباقين ، أو من انضم إليها تعتبر على بدعة ...)) [١٠] .

واتە : ئەوەی کە بیروباوەڕمانە : کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) بیدعەکارن ، وە کۆمەڵێ (التبليغ) یش بیدعەکارن ، و ئەو کەسانەی کە لەسەر سەلەفیەتەکەی (عبدالرحمن عبدالخالق) ن بیدعەکارن ، و هەر بانگەوازێك کە بیەوێت کۆمەڵێك لە خەڵکی کۆبکاتەوە و ئەوانی تر وازلێبێنێت ، یان ئەوانەی کە پەیوەندیان پێوە بکەن و بچنە ڕێزەکانیانەوە لەسەر بیدعەن .

دووەم : هەروەها شێخ . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە بونی موسڵمانان لە ڕیزەکانی هەریەك لە حزبی (التبليغ) ، و (الإخوان) ئەوە دووپات دەکاتەوە کە چونە ڕیزی ئەو دوو حزبە دروست نیە ، وخاوەنەکەی دەخاتە ڕیزی بیدعەکارانەوە ، هەروەکو فەرموویەتی : ((**أمَّا أن يَنظم إلى التبليغ ، أو الإخوان ، أو إلى غيرهم ، فهذه جماعات مُبتدَعة لا يَجوزُ أن يَنظم إليها**)) [١١] ، واتە : بەڵام سەبارەت بەوەی کە بچێتە ڕیزی کۆمەڵی (تەبلیغ) یان کۆمەڵی (ئیخوان) یان جگە لە ئەوان ، و پەیوەندیان پێوە بکات ، ئەوا ئەم کۆمەڵانە بیدعە و داهێنراون ، و دروست نیە بچێتە ڕیزیانەوە و پەیوەندیان پێوە بکات .

---

[١٠] (ص ٤٠٨ ـ ٤٠٩ : إجابة السائل) .

[١١] (غارة الأشرطة : ١ / ٢٢٠ ـ ٢٢١) .

فەتواى زانـاى بـەڕێز (صـالح بـن فـوزان آل فـوزان) ــ خـوا بيپارێزێت ـ :

يەكـــەم : شـێخ (الفوزان) سـەبارەت بـە دروسـتى و يـان نادروسـتى دەرچـوون لـە گـەڵ كۆمـەڵى تـەبليغ ئـەم پرسـيارەى ئاراسـتە كـرا كـە تێيـدا هاتووە ((أحسن الله إليكم صاحب الفضيلة ، يقول " هل الخروج لمدة أشهر أو أسابيع أو أيام كما تفعله جماعة التبليغ سنة أم بدعة ، وهل يجوز الخروج مع هذه الجماعة إذا كان الشخصُ متعلماً العلم الشرعي ؟)) ، واتـە : خـوا چاكەتان بۆ بكات ، خاوەن شكۆ ، دەڵێت : ئايا دەرچوون بۆ ماوەى چەند مانگێك يـان چـەند هەفتەيـەك يـان چـەند ڕۆژێـك ، وەكـو كۆمـەڵى تـەبليغ دەيكـەن سوننەتە يان بيدعەيە ؟ وە ئايـا دروسـتە دەرچـوون لەگـەڵ ئـەم كۆمەڵـەدا ، ئەگەر كەسەكە مامۆستا و شارەزا بێت لە زانستى شەرعيدا ؟

بەڕێزيشيان لـە وەڵامدا فـەرمووى : ((هذا لا يجوز ، هذا بدعة ، هذا الخروج الذي هو أربعون يوماً أو أربعة أشهر أو أربعة أيام هذا بدعة ، وهذه جماعة صوفية معروفة ، ثبت أنها جماعة صوفية من ديوبنديين تسربوا إلى بلادنا و غيرها لأجل أن ينشروا الصوفية ، فلا يجوز لصاحب السنة و صاحب التوحيد أنه يخرج معهم ، لأنه إذا خرج معهم أعانهم على نشر البدعة ، ...)) [١٢] .

---

[١٢] (كتاب " الإجابات المهمة في المشاكل الملمة " للشيخ صالح الفوزان ، جمع وإعداد محمد بن فهد الحصين ١٤٢٥هـ) .

واته : ئەمە دروست نيە ، ئەمە بيدعەيە ، ئەم دەرچوونە بۆ چل ڕۆژ ، يان بۆ چوار مانگ ئەمە بيدعەيە ، وە ئەم كۆمەڵە كۆمەڵێكى ناسراوى سۆفيگەرن ، سەڵمێنراوە كە ئەم كۆمەڵە كۆمەڵێكى سۆفيگەرى ديوبەندين دزەيانكردووەتە ناو وڵاتى ئێمە و وڵاتانى تردا بە مەبەستى بڵاوكردنەوەى سۆفييگەريتى ، بۆيە دروست نيە بۆ كەسانى خاوەن سوننەت و خاوەن تەوحيد دەرچێت لە گەڵياندا ، لەبەر ئەوەى ئەگەر دەرچێت لەگەڵياندا ئەوە يارمەتيان دەدات بۆ بڵاوكردنەوەى بيدعە .

دووەم : وە پرسيارياری لێكرا ((أحسن الله إليكم صاحب الفضيلة هذا سائلٌ يقول : أنا شابٌ في بداية الإستقامة و أُماشي جماعة التبليغ وأريد السفر معهم إلى باكستان ، فبماذا تنصحونني ؟)) ، واته : خوا چاكەتان بۆ بكات خاوەن شكۆ ، ئەم پرسيارکاره دەڵێت : من گەنجێكم لەسەرەتای دينداری و بەردەواميدام ، وە لەگەڵ كۆمەڵی تەبليغدا هەڵسوكەوت دەكەم و دەمەوێت سەفەريان لەگەڵدا بكەم بۆ پاكستان ، بۆيە بەچی ئامۆژگاريم دەكەيت ؟

شێخ (الفوزان) يش لە وەڵامدا فەرمووی : ((ن**نصحكُم [أن] لا تسافر معهم و لا تطلع معهم من بيتك إلى مسجدٍ آخر ، لا تمشي معهم أبداً** ، **لأنهم مبتدعة لأنهم جماعة بدعة** ، وإذا صار فيك خير و محبة ؛ للدَّعوة و أمر بالمعروف

و النهي عن المنكر ، الأبواب مفتوحة ، إلى كيت !! إلى جماعة التبليغ !! أُدع إلى الله وأمر بالمعروف وانه عن المنكر بدون أن تصاحب هؤلاء . نعم)) [١٣] .

واتـه : ئامۆژگاريتـان دەكـەم بـەوەى سـەفەريان لەگـەڵ مەكـە ، وە لەگەڵياندا دەرمەچۆ لەماڵى خۆتەوە بۆ مزگەوتێكى تر ، بەهيچ شێوەيەك لەگـەڵيان مەگـەڕێ ، چـونكە بيدعەچـين ، لەبـەر ئـەوەى ئـەوان كۆمـەڵێكى بيدعەن ، وە ئەگـەر تۆ خێر و چاكەت تێدابوو ئەوا بزانـە كـە دەرگاكـانى بانگـەواز و فـەرمان بەچـاكە و قەدەغـەكردنى خراپـە كراوەيـە ، بـەڵام بانگەوازكردن بۆ لاى فلان !! يـان بـۆ لاى جەماعـەتى تـەبليغ !!! بانگـەواز بكـە بـۆ لاى خـواى پـەروەردگار و فـەرمان بكـە بـە چاكە و ڕێگـرى بكـە لـە خراپە ، بەبێ ئەوەى هاوڕێيەتى ئەوان بكەيت . بەڵێ .

ئـا لێـرەدا ئـەوەمان بـۆ ڕوون دەبێتـەوە كـە چ كاتێـك ئـەم ڕێسـايە بەكاردەهێنرێت كە پێشەوا (ابن باز) هێناويەتيەوە ، و فەرموويـەتى : (لا مشاحة في الاصطلاح) كێشە لە ناو و زاراوەدا نيە ؟!

خوێنـەرى بـەڕێز لـە دوو تـوێى ئـەم نووسـراوەدا ئـەو فەرموودەيـەى بەرچاو كەوتووە كە تێيدا هـاتـووە كـە دواى ئـەوەى پێغەمبـەرى خـوا ﷺ بينى نـاوى پشتيوانان (الأنصار) و كـۆچەران (المهاجرين) . كە دوو ناون لە قورئانى پيرۆزدا هاتوون ، و دوو ناوى شەرعين . بوون بە شوێنى

---

[١٣] (ملتقى أنصار الهدى ، قسم زاد طالب العلم الشرعي ، منتدي الصوتيات ، تجميع صوتيات أقوال العلماء في جماعة التبليغ (الصوفية العصرية) ، ١٠ . العلامة الفوزان يحذر من السفر مع جماعة التبليغ . الرابط : (http://www.el-houda.net/vb/showthread.php?t=326) .

دەمـــارگیری و دووبـــەرەکی و تەفریقـــە ، و دابەســـتنی خۆشەویســـتی و ڕقەبـــەری لـــە نێـــوان موســـڵمانانداە ، و کردنـــی بـــە دوو کۆمـــەڵی دژ یـــەك فـــەرمووی : ((یا معشرَ المسلمین ، الله الله ، أبدعوى الجاهلية وأنا بين أظهُرِكم ؟! بعد إذْ هداكم الله إلى الإسلام وأكرمكم به ، وقطع به عنكم أمرَ الجاهلية ، واستنقذكم به من الكفر ، وألَّف به بينكم ، ترجعون إلى ما كنتم عليه كفارًا ؟)) [١٤] .

واتە : ئەی کۆمەڵی موسڵمانان ، (الله الله) بانگێشی نەفامی دەکەن کە هێشتا من لە نێوانتانم و زیندووم ؟! دوای ئەوەی کە خوای پەروەردگار هیدایەتی دان بۆ ئایینی ئیسلام ، و بەهۆیەوە ڕێزی لێگرتن ، و کرداری نەفامی لێدوورکردنەوە ، و ڕزگاری کردن لە بێباوەڕی ، و خۆشی خستە نێوانتانەوە ، کەچی دەگەڕێنەوە بۆ ئەوەی کە لە سەری بوون لە بێباوەڕیتی ؟!

بەم فەرموودەیەش ئەوە دەردکەوێت کە ناولێنانی پێغەمبەری خوا ﷺ بۆ ئەو کارەی کە لە نێوان پشتیوانان و کۆچەران ڕووی دا بە (بانگێشسی نسەفامی) بۆ ئاشکراکردنی قێزەونی کارەکەیانە ، نەك بۆ ڕێپێدانی کارەکەیان ، هەروەکو پێشەوا (النووي) . بە ڕەحمەت بێت .

---

[١٤] الأثر : ٧٥٢٤ سيرة ابن هشام ٢ : ٢٠٤ . ٢٠٦ ، وهو بقية الآثار السالفة التي كان آخرها رقم : ٧٣٣٣ ، ٧٣٣٤.

(تفسير الطبري : ج ٦ / ص ٥٥ . ٥٦ ، برقم : ٧٥٢٤) ، وانظر : (تفسير البغوي : ج ٢ / ص ٧٥) ، و (تفسير ابن كثير : ج ٢ / ص ٩٠) ، و (فتح القدير : ج ٢ / ص ٥) .

فەرموویەتی : ((وَأَمَّا تَسْمِيَته ﷺ ذَلِكَ دَعْوَى الْجَاهِلِيَّة فَهُوَ كَرَاهَة مِنْهُ لِذَلِكَ)) [١٥] .

بۆیە ناو و زاراوەکان ئەگەر بنەواشیان لە سەرچاوەکانی شەریعەتدا هاتبێت . کە قورئانی پیرۆز و سوننەتەکانی پێغەمبەرە ﷺ . کە بوون بە جێگە و هۆکاری تەفریقە و لاسایی کوێرانە و دەمارگیری ، کار و کرداری سەردەمی نەفامیە ، هەروەکو شێخ (صالح آل الشيخ) لەو بارەیەوە فەرموویەتی : ((أنَّهُ لا يُحدَثُ ألفاظ وأسماء يُجْمَعْ الناس عليها ويَتَعَصَّبُونَ لها ، وهي ليست من الألفاظ الشّرعية ؛ لأنَّ هذا نوع من الفُرْقَةْ والخلاف والافتراق .

ولهذا قال العلماء : الله . عز وجل . سَمَّى أتباع محمد ﷺ مسلمين ومؤمنين ، وَسَّمى منهم المهاجرين ، وسَمَّى منهم الأنصار ، وسَمَّى منهم الأعراب ، وسَمَّى منهم إلى آخره ، وهذه التسميات لأجل مجيئها في القرآن فهي شرعية ، وهذه التسميات الشرعية إذا تُعُصِّبَ لها مع أنَّهَا شرعية صارت مذمومةً حاشا اسم الإسلام والإيمان . لهذا لما قام رجل من المهاجرين لأجل خلاف وقال : يا للمهاجرين . ينتخي بهم !! وقام غلام من الأنصار فقال : يا للأنصار . ينتخي بهم !! فقال النبي ﷺ : أبدعوى الجاهلية وأنا بين أظهركم [١٦])) [١٧] .

---

[١٥] (شرح النووي على مسلم : ج ٨ / ص ٣٩١) .

[١٦] (البخاري (٤٩٠٥) ، و مسلم (٦٧٤٨)) .

[١٧] (شرح العقيدة الطحاوية للشيخ صالح آل الشيخ : ج ١ / ص ٥٠٠) .

واتە : کە نابێت گۆ و ناوێك دابهێنرێت بەهۆیانەوە خەڵکێکی لە سەر کۆبکرێتەوە ، و دەمارگیری بۆ بکرێت ، کەچی ناوێکی شەرعیش نەبن ، چونکە ئەمە جۆرێکە لە جۆرەکانی جیابوونەوە و جیاوازی و تەفریقە نانەوە .

بۆیە زانایان فەرموویانە : خوای پەروەردگار ناوی شوێنکەوتوانی محمدی ناوە بە موسڵمانان و باوەڕداران ، وە هەندێکی بە کۆچەران ناوبردووە ، و هەندێکی تریشیان بە پشتیوانان ، و هەندێکیان بە دەشتەکی (الأعراب) ناوبردووە ، وە ناوی هەندێکی تری ناوە بە ... هتد ، وە ئەم ناولێنانانەش لە بەر هاتنی لە قورئانی پیرۆز بە شەرعی دادەنرێن بەڵام ئەگەر ئەم ناونانە شەرعیانە دەمارگیری لە سەر کرا ، سەرەڕای ئەوەی کە شەرعیشن ، ئەو کاتە لۆمەکراوون جگە لە ناوی ئیسلام و باوەڕ ، بۆیە ئەو کاتەی کە پیاوێك لە کۆچەران . لە بەر جیاوازی . ووتی : ئەی کۆچەران ، و فەخری پێوە دەکردن ، و لاوێك لە پشتیوانان هەستا و ووتی : ئەی پشتیوانان ، و فەخری پێوە دەکردن ، پێغەمبەری خواش ﷺ لەوکاتەدا فەرمووی : بانگێشی نەفامی دەکەن !! کەچی هێشتا من لە نێوانتانم و نەمردووم .

لە کۆتایی ئەم تاوتوێیەدا بەوە دەگەین کە ((**كُلُّ مَا خَرَجَ عَنْ دَعْوَةِ الْإِسْلَامِ وَالْقُرْآنِ : مِنْ نَسَبٍ أَوْ بَلَدٍ أَوْ جِنْسٍ أَوْ مَذْهَبٍ أَوْ طَرِيقَةٍ : فَهُوَ مِنْ عَزَاءِ الْجَاهِلِيَّةِ** ؛ بَلْ لَمَّا اخْتَصَمَ رَجُلَانِ مِنْ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ فَقَالَ المهاجري : يَا

لِلْمُهَاجِرِينَ وَقَالَ الْأَنْصَارِيُّ : يَا لِلْأَنْصَارِ ، قَالَ النَّبِيُّ ﷺ : " أَبِدَعْوَى الْجَاهِلِيَّةِ وَأَنَا بَيْنَ أَظْهُرِكُمْ ؟ " . وَغَضِبَ لِذَلِكَ غَضَبًا شَدِيدًا)) [١٨] .

واتــه : هــەموو ئــەوەى كــه لــه بانگێشى ئيسلام و قورئــان بــەدەر بێت : جــا ئــەوە دانەپاڵ و نيسبەت بێت ، يــان شارێك بێت ، يــان ڕەگەز يــان بۆچوون يــان ڕێچكەيەك بێت ، ئــەوا لــه بانگێشى نەفاميه ، بەڵكو كاتێكيان دوو پيــاو لــه كۆچەران و پشتيوانان دووبەرەكێيەكيان نايەوە ، و كۆچەرەكە ووتى : ئەى كۆچەران ، و پشتيوانەكەش ووتى : ئەى پشتيوانان ، پێغەمبەرى خــوا ﷺ فــەرمووى : بانگێشــى نــەفامى دەكەن !!! كەچى هێشتا من لــه نێوانتانم و نەمردووم ، و زۆر بەو شته توڕەبوو .

٣ ـ ئەو كۆمەڵانەى كه پێشەوا (ابن باز) به نموونه هێناونەتيەوه كێن ، و پەيڕەويان چيه ؟

يەكێكى تر له هەوڵه نەزۆك و چەواشەكاريانەى چەواشەكاران بريتيه لــه ئاشكرا نەكردنى ئەو كۆمەڵانەى كه پێشەوا (ابن باز) . بــه ڕەحمەت بێت . له فەتواكەيدا هێناونەتيەوه ، لەو ڕووەى كه كێن ؟ و پەيڕويان چيه ؟ ئەم كارەش بۆ ئەوەى گوێگر ئەوەى بۆ ئاشكرا نەبێت كه مەبەستى پێشەوا (ابن باز) . بــه ڕەحمەت بێت . له نموونەكانيدا ئەو كۆمەڵانەيه كه سەلەفين ، و پەيڕەوێكى سەلەفيانەيان هەيه ، واتــه : پەيڕەويان قــورئانه

---

[١٨] (مجموع فتاوى ابن تيمية : ج ٦ / ص ٣٨٨) .

پيرۆزەكەى خواى پەروەردگار ، و سوننەتە (صحيح) ەكانى پێغەمبەرى خوايە ﷺ ، بە تێگەيشتنى سەلەفى صالح ، هەر ئەو كۆمەڵانەشن كە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . شوكرى خوايان لە سەر دەكات نەك كۆمەڵى (الإخوان المسلمين) ، و كۆمەڵى (التبليغ) ... هتد !!

پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە فەتواكەيدا فەرموويەتى : ((وفي زماننا هذه . والحمدُ لله . توجد الجماعات الكثيرة الداعية إلى الحق ، كما في الجزيرة العربية : (١) الحكومة السعودية ، ... فعلى المسلم الطالب للحق في أي مكان أنْ يَبحث عن هذه الجماعات ، فإذا وجد جماعة أو مركزاً أو جمعية تدعو إلى كتاب الله عز وجل وسنة رسوله ﷺ تبعها ولزمها ، (٢) كأنصار السنة في مصر و السودان ، (٣) وجمعية أهل الحديث في باكستان والهند ، و غيرهم ، ممن يدعو إلى : كتاب الله و سنة رسوله ﷺ ، و يَخلص العبادة لله وحده ، و لا يدعو معه سواه من أصحاب القبور ولا غيرهم)) ، واتە : وە لەم سەردەمى خۆماندا . سوپاس بۆ خوا . چەندين كۆمەڵى زۆر هەن كە بانگەواز دەكەن بۆ لاى حەق ، هەروەكو لە دوورگەى عەرەبيدا : حكومەتى سعوديە هەيە ... بۆيە پێويستە لەسەر ئەو موسڵمانەى كە حەق خوازە لە هەر شوێنكدا بێت كەوا بگەڕێت بە دواى ئەم كۆمەڵانەدا ، جا ئەگەر كۆمەڵێك يان بنكەيەك يان كۆمەڵەيەكى دۆزيەوە بانگەوازى دەكرد بۆ لاى كتێبەكەى خواى گەورە و سوننەتى پێغەمبەرەكەى ﷺ ئەوا شوێنى دەكەوێت و پەيوەست دەبێت پێيەوە ،

وەکـو (أنصار السنَّة) لـە (مصر والسودان) دا ، وە (جمعية أهل الحديث) لە (باکستان والهند) دا ، وە جگـە لەوانـەیش کـە بانگـەواز دەکـەن بـۆ لای کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ و بە پاك و پوختی پەرستن بە تەنها بۆ خوا ئەنجام دەدەن ، و لەگەڵ خوادا لە جگە لەو ناپارێنەوە لە خاوانی گۆڕەکان و جگە لەوانیش .

دەبینین شێخ تەنها سەلەفییەکان بە نموونە دێنێتەوە بۆ ئەوانەی کە بانگـەواز دەکـەن بـۆ ڕەوایـی (الحق : کـە کتێبەکـەی خـوا و سـوننەتی پێغەمبەرەکەیە ﷺ) وەکو حکومەتی سعودیە لە دوورگـەی عـەرەبیدا ، و (أنصار السنَّة) لـە (مصر والسودان) دا ، وە کـۆمـەڵـەی (أهل الحديث) لە (باکستان والهند) دا کە ئەمانە هەر هەموویان سەلەفین و تەنها بانگەواز دەکەن بۆ لای حەق بە بێ حزبایەتی و لادان لە ڕێگای ڕاست ، باشە ئەگەر چەواشەکاران کەسانی حەق خواز و بە دوای حەقدا دەگەڕێن بۆچی ئەو کۆمەڵانـەی کـە پێشـەوا (ابن باز) . بـە ڕەحمـەت بێـت . لـە فەتواکەیـدا هێناونەتیەوەیان ئاشکرا نەکردووە ؟!! لەو ڕووەی کە کێن ؟ و پەیڕویان چیە ؟ بۆ ئەوەی گوێگر ئەوەی بۆ ئاشکرا بایە کە مەبەستی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە نموونەکانیدا ئەو کۆمەڵانەیە کە سەلەفین ، و پەیڕەوێکی سەلەفیانەیان هەیە ، واتە : پەیڕەویان قورئانە پیرۆزەکەی خوای پەروەردگار ، و سوننەتە (صحيح) ەکانی پێغەمبەری خوایە ﷺ ، بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح ، هەر ئەو کۆمەڵانەشن کە پێشەوا (ابن باز

) . بە ڕەحمەت بێت . شوکری خوایان لە سەر دەکات نەك کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) ، و کۆمەڵی (التبليغ) ... هتد !!!

کەواتە شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامی ئەم پرسیارەدا بەڕاشکاوانە تەنها سەلەفییەکانی بە نموونە دهێناوەتەوە بۆ ئەوانەی کە بانگەواز دەکەن بۆ لای حەق ، کە کتێبەکەی خوای پەروەردگار و سوننەتی پێغەمبەرەکەیەتی ﷺ وەکو حکومەتی سعودیە لە دوورگەی عەرەبیدا ، و (أنصار السنَّة) لە (مصر والسودان) دا ، وە کۆمەڵەی (أهل الحديث) لە (باکستان والهند) دا .

٤ ـ تێکەڵکردنی ووتەی پرسیارکار بە ووتەی پێشەوا (ابن باز) بۆ قایل کردنی گوێگر بەوەی کە سەلەفیەتیش حزبێکە وەکو باقی حزبەکانی تر !!! :

بێگومان خوای پەروەردگار کە سیفەتی هاوەڵ بڕیاردەران ، یان جولەکە ، و خاچ پەرستانمان لە قورئانەکەیدا بۆ دەگێڕێتەوە ، بۆ ئەوەیە کە موسڵمانان پێی سوود مەند ببن ، و لێی دوور بکەونەوە ، لەوانەش سیفەتی : حەزی یەکسان بوونیان ، لەو سەرپێچیانەی کە خۆیان ئەنجامی دەدەن ، لە تاوان ، و کوفر و بێ باوەڕی ، بۆیە دەبێت موسڵمان ئەو سیفەتەی تێدا نەبێت ، کە خوای پەروەردگار لە قورئانەکەیدا بۆی گێڕاوینەتەوە کە دەفەرموێت : ﴿وَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ كَمَا كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاء﴾ (النساء : ٨٩) ، ئەمە لەو ڕووەی نە باسەکە باسی بێ باوەڕیە ، لەو ڕووەی کە

ئەوان حەزى ئەوەیان هەبوو كە موسڵمان بكەونە هەمان هەڵەی خۆیانەوە !!!

كەچی بەداخەوە دەبینین چەواشەكاران لێرەدا هەمان پەیڕەو پیادە دەكەن ، بێ ئاگا لەوەی كە پێغەمبەری خۆشەویستمان ﷺ ئەوەی پێ ڕاگەیاندووین ، كە دەبێت ئەوەی بۆ خۆمان پێمان خۆشە بۆ براكەشمان پێمان خۆش بێت ، هەروەكو فەرموویەتی : " لا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لأَخِيهِ مَا يُحِبُّ لِنَفْسِهِ [مِن الخير] " [١٩] ، سەرەڕای ئەوەی كە خۆیان لە لێكدانەوەی فەتواكەدا دەڵێن : ((ئەو برایە ئەبێ ڕاست بكرێتەوە ، برامانە ئەبێ خۆشمان بوێ ، ئەبێ حەتتا (حسن الظن) مان هەیە بەرامبەر ئەو شەخسە ، كاكە ئەم شەخسە وا لەدین تێگەیشتووە (إن شاء الله مأجورة) بەلاّم پێویستە بگەڕێتەوە ، چونكە ئینسان ئەبێ خۆی بەهەڵە بزانێ ئەبێ دڵسۆزی خەڵك بێت ، ئەبێ خۆی بە بەشێك لەو خەڵكە بزانێت : " لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه في الخير ما يحب لنفسه " ، ئیماندار نیت هەتاوەكو ئەوەی بۆ خۆت پێت خۆشە لە خێر بۆ براكەشت پێت خۆش بێت)) !!! جا نازانم ئەم بان و دوو هەوانە چیە ؟! یان ئەو ووتەیەتان لێرەدا لە بیر چووەتەوە و دەتانەوێت پەیرەوی بێ باوەڕان پیادە بكەن ؟!!!

---

[١٩] (متفق عليه ، والزيادة صححه العلامة الألباني في السلسلة الصحيحة : برقم : ٧٣) .

چەواشەکاران لە ووتەکانیاندا زۆر هەوڵ دەدەن کە سەلەفیەکانیش بکەن بە حزب وەکو خۆیان !!! و هاوبەشی ئەو تاوانەیان بکەن کە خۆیان و هاوحزبەکانی تریان باوەڕیان پێیەتی ، بەوەش لە ناو خەڵکی موسڵمان و لاوانی ئیسلام پەروەردا سەلەفیەکانیش وەکو ئەوان بە حزب بناسرێن !!! هەروەکو دەڵێن : ((ئەویش کۆمەڵێکە خەڵکی لە دوورەوە تەماشا بکا ، بڵێ : کاکە ئەدەی ئەو کۆمەڵە کێن ئیش بۆ ئیسلام دەکەن ؟! تۆش ئەڵێی : کاکە ئەوە کۆمەڵێك بران ئیخوانن ، ئەوانە کۆمەڵێك بران سەلەفیەکانن ، ڕێك دیارە کۆمەڵێك خەڵکن ، چۆن لە دوورەوە ئەڵێی : فلاڵن کەس ئیخوانە ، و فلاڵن کەس فلاڵن جەمعە ، ئەوانیش ڕێك لە دوورەوە وەك ئەو خەڵکە بەشێکن لەو پارچە ، ... بۆیە لێرەش بە زەقی بە شێخ (ابن باز) دەفەرموون : (هي جماعة كالسلفيين) ، ئێمە ووتمان : جەماعەت : (طائفة من الناس يجمعهم غرض واحد) بەشێکن لە خەڵکی غەرەزێك کۆی کردونەتەوە ، ... لێرە ئەو خەڵکەش کە دەیان بینی چەند کەسێکن لەکاتی پرس و ڕا دەگەڕێنەوە بۆ لای چەند کەسێك و قسە لە چەند کەسێکەوە وەردەگرن ...)) !!!

وە دەڵێن : ((ئا لێرە مەبەستم چی بوو ؟ کەوایە برا بەڕێزەکانم ئەو برایانەش جەمعێکن وەکو باقی ئەو خەڵکە دیارن ، وەکو باقی جەماعەتەکانی تر جەمعێکن ، بۆیە ئەفەرموێ : (كالسلفيين والإخوان و التبليغ))) !!!

هەروەها دەڵێن : ((ئا لێرە بە ڕوونی پرسیار لە شێخ ئەكەن و ئەڵێن : ئەی شێخ هەندێك كەس هەن ڕەئیان وایە : (إن الفرق التي ورد الأمر باعتزالها فى حديث حذيفة هي الجماعات الاسلامية) ئەڵێ : كە لە فەرموودەی (حذيفة) ئەمر كراوە ئینسان پشت هەڵكات لە هەندێك جەماعات ، وەكو چی ؟ وەكو (كالسلفيين والإخوان والتبليغيين) تەماشای ئەم پرسیارە بكەن ، چۆن باسی ئیخوان ئەكات بە جەمع و حزب باسی سەلەفیش ئەكات بە جەمع و حزب باسی تەبلیغین ئەكات بە جەمع و حزبن !!! ئەفەرمووێ : (فما قول سماحتكم فى ذلك) ئەی شێخ تۆ ڕەئیت چی یە ؟ بۆ ؟ لەبەر ئەوەی ئەویش حزبێكە برا بەڕێزەكانم ، بەڵام حزبێكە (ئیجابیات) ی حزبی تیانییە تەحەزوب و تەعەصوب و هەموو شتێكی تیایە)) !! ئەوەش بەوەی خۆیان ئاڵكاندووە بە ووتەیەكی پرسیاركارەوە كە دەڵێت : ((كالسلفيين والإخوان و التبليغ)) ، یان ((كالسلفيين والإخوان والتبليغيين)) !

هەروەك دەڵێن : ((لێرەش بە زەقی بە شێخ (ابن باز) دەفەرموون : (هي جماعة كالسلفيين))) ، وە دەڵێن : ((بۆیە ئەفەرمووێ : (كالسلفيين والإخوان و التبليغ))) !!!)) وە دەڵێن : ((تەماشای ئەم پرسیارە بكەن ، چۆن باسی ئیخوان ئەكات بە جەمع و حزب باسی سەلەفیش ئەكات بە جەمع و حزب باسی تەبلیغین ئەكات بە جەمع و حزبن !!! ئەفەرمووێ : (فما قول سماحتكم فى ذلك) ئەی شێخ تۆ ڕەئیت چی یە ؟ بۆ ؟ لەبەر ئەوەی ئەویش حزبێكە برا بەڕێزەكانم ، بەڵام حزبێكە (ئیجابیات) ی حزبی تیانییە تەحەزوب و تەعەصوب و هەموو شتێكی تیایە)) !!!!

بەم چەواشەکاریە هەوڵی ئەوە دەدەن کە وەکو خۆیان سەلەفیەکانیش بە حزب بناسێنن ، بۆ ئەوەی سەلفیەکان ئەگەر باسی حەرامێتی ئەو کارەیان کرد ، خەڵکی بڵێت : سەلەفی خۆشتان حزبن !!!! ئەی بۆ ئینکاری ئەو کارە دەکەن لە خەڵکی تر ؟!!!

بەڵام کورد وەتەنی دەڵێم : مانگ بە چاو دیارە و بە پەنجە ئیشارەتی بۆ دەکرێت !!!

وە بۆ زیاتر دڵنیابوونی خوێنەران لەوەی کە سەلەفیەت ئایا وەکو هەموو حزبەکان حزبە یان نە ؟! ووتەی هەندێك لە گەورە زانایان دەخەینە ڕوو ، لەو بارەیەوە :

١ : پرسیار کرا لە شێخ (الدكتور صالح بن عبدالله فوزان الفوزان) : ((**هل السلفية حزبٌ من الأحزاب ؟ وهل الانتساب إليها مذموم ؟ ومن هُم علمائها ؟**)) ، واتە : ئایا سەلەفییەت حزبێکە لە حزبەکان ؟ وە ئایا خۆ دانە پاڵ سەلەف [واتە : بڵێیت من سەلەفیم] خراپە ؟ وە زاناکانی سەلەفیەت کێن ؟ شێخ (صالح) لە وەڵامی ئەوەی کە ئایا سەلفیەت حزبێکە وەکو باقی حزبە ئیسلامیەکانی تر فەرمووی : ((**السلفية هي الفرقةُ الناجية وهم أهل السنة والجماعة ، ليست حزباً من الأحزاب التي تُسمَّى الآن أحزاباً ، وإنَّما هم جماعةٌ ، جماعةٌ على السنة والدين ، وهم أهل السنة و الجماعة** ... **السلفية طائفة على منهج السلف على ما كان عليهِ الرسول ﷺ وأصحابهُ ، وهي ليستْ حزباً من الأحزاب العصرية الآن ، وإنَّما جماعةٌ قديمة من عهد الرسول ﷺ متوارثة**

مستمرة لا تزالُ على الحق ظاهرة إلى قيام الساعة كما أخبر الرسول ﷺ)) [٢٠]

.

واتە : سەلەفیەت بریتین لە کۆمەڵی ڕزگاربوو هەر ئەوانیشن ئەهلی سوننە و جەماعە ، سەلەفیەت حزبێك نیە لەو حزبانەی کە ئێستا ناودەبرێن بە حزبەکان ، بەڵکو ئەوان کۆمەڵێکن ، کۆمەڵێکن لە سەر سوننەت و ئایین ، وە هەر ئەوانن ئەهلی سوننە و جەماعە ، ... ، سەلەفیەت کۆمەڵێکە لە سەر پەیڕەوی سەلەفن لە سەر ئەوەی کە پێغەمبەر ﷺ و هاوەڵانی لە سەری بوون ، وە حزبێك نیە لەو حزبانەی ئەم سەردەمەی ئێستای خۆمان ، بەڵکو کۆمەڵێکی دێرینە لە سەردەمی پێغەمبەرەوە ﷺ پشتاوپشت هاتووە و بەردەوامە و بەردەوامیش دەبێت لەسەر حەق و ئاشکرا و سەرکەوتوون تا هاتنی ڕۆژی دوایی ، وەك چۆن پێغەمبەری خوا ﷺ هەواڵی پێ داوە .

---

[٢٠] (تمَّ تفريغ هذا القول من إحدى أشرطة : تسجيلات منهاج السنة النبوية " بعنوان : " فتاوى العلماء في الجماعات الضالَّة وأثرها على بلاد الحرمين " الوجه الأول) .

و قال الشيخ العلامة المحدث مقبل بن هادي الوادعي . رحمه الله تعالى . في (مقدمة كتاب : إرشاد البرية إلى شرعية الانتساب للسلفية ، للشيخ حسن بن قاسم الريمي) : ((**فإن السلفي وكذا السني اسمان مترادفان لمن تمسك بكتاب الله وبسنة رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم على فهم السلف الصالح فعلى هذا لا تصدق هتان التسميتان على الحزبيين ولا على المبتدعة** ﴿ لَّيْسَ بِأَمَانِيِّكُمْ وَلَا أَمَانِيِّ أَهْلِ الْكِتَابِ مَن يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزَ بِهِ ﴾ (سورة النساء : ١٢٣))) .

٢ : وە شێخ (محمد ناصرالدين الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . لە ووتەیەکدا هاتووە کە لەم بارەیەوە فەرموویەتی : ((**بناءً على معرفتي بكُلِّ الجماعات والأحزاب القائمة اليوم على الأرض الإسلامية : أنَّهم جميعاً إلاَّ جماعةً واحدةً ولا أقول حزباً واحداً لأنَّ هذه الجماعة لا تتحزَّب ولا تتكتَّل ولا تتعصَّب إلاَّ للأصل المذكور آنفاً ألاَ وهو (كتاب الله وسنة رسول الله ﷺ ومنهج السلف الصالح) ، فأنا أعرفُ جيداً أنَّهُ سِوى هذه الجماعة لا تدعو إلى هذا الأصل الذي وضَّحتهُ آنفاً وكرَّرتهُ مِراراً وتَكراراً على مسامعكنَّ** ، ...)) [٢١] .

واتە : بە متمانەکردنە سەر زانیاریم بەهەموو ئەو کۆمەڵ و حزبانەی کە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا هەن لە سەر زەوی موسڵمانان ، هەموو ئەوانە جگە لە کۆمەڵەیەك ، ناڵێم جگە لە حزبێك نەبێت ، چونکە ئەم کۆمەڵە حزبایەتی و پارچەگەرێتی و دەمارگێڕیان بۆ جگە لەو بنەوایە نیە کە بریتیە لە (قورئان و سوننەت بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح) .

بەدڵنیاییەوە زۆر بەباشی دەزانم کە جگە لەم کۆمەڵەیە بانگەشە ناکات بۆ ئەم بنەوایە کە لە پێشدا ڕوونم کردەوە ، چەندەها جار دووبارەم کردەوە و دام بە گوێتاندا .

٣ : وە لەم بارەیەوە پرسیار کرا لە شێخ (زيد بن عمير المدخلي) پرسیارەکەش بەم شێوەیە بوو : ((فضيلة الشيخ : **نسمع كثيراً عمَّا يُسمَّى**

---

[٢١] (قالهُ رحمه الله في جوابه عن (حزب التحرير) ضمن إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٧٤٠) تَمَّ تسجيلهُ في (٢٧ / شوال / ١٤١٣ هـ . ٢٠ / ٤ / ١٩٩٣ م) .

بالجماعات الإسلامية في هذا العصر ، في مُختلف أنحاء العالم ، فما أصل هذه التسمية ؟ وهل يَجوز الذهاب معهم ، ومشاركتهم إذا لَم يكن لديهم بدعة ؟)) ، واته : شێخی بەڕێز : زۆر دەبیستین سەبارەت بەوانەی کە ناودەبرێن بە کۆمەڵە ئیسلامییەکان لەم سەردەمەدا ، و لە هەموو شوێنە جیاوازەکانی جیهاندا ، ئایا بنچینەی ئەم ناونانە لە کوێوە هاتووە ؟ وە ئایا دروستە لەگەڵیاندا بڕۆیت و بەشداریان بکەیت ئەگەر بیدعەیان تێدا نەبێت ؟

ئەویش لە وەڵامدا فەرموویەتی : ((وأمَّا المنهج السلفي والسلفيَّة والسلفيون فلا يدخلون في هذه الأحزاب ، ولا يَجوز أن يُطلَق عليهم بأنَّهم إحدى تلك الجماعات ولا حزبٌ من الأحزاب المذمومة كما سمَّاها المغرضون ، وإنَّما هي منهج وعقيدة وعمل ، والانتساب والاعتزاء فيه إلى السلف الصالح حق ، وهذه الجماعات لها مؤسسون بينما المنهج السلفي ، والجماعة السلفية ليس لها مؤسس كالجماعات الأخرى ، وإنَّما هي الأخذ بالوحي الذي جاء به النبي ﷺ ، فلا يَجوز أنْ تُقحَم وتُعتَبر إحدى تلك الجماعات ثُمَّ تكون عرضة للأخذ والرد والنقد ، بل السلفية هي التي اجتمع عليها الصحابة الكِرام من المهاجرين والأنصار وتبعهم على ذلك التابعون ، وهكذا كلُّ من تأسَّى بِهم ونَهَجَ نَهْجَم فهو من تلك الجماعة ووارثُ تلك الجماعة ويُطلق عليه سلفي وصاحب عقيدة سلفية وإنْ عاش في هذا العصر)) [٢٢] .

---

[٢٢] (العقد المنضد الجديد في الإجابة على مسائل في الفقه والمناهج والتوحيد : ص : (١١٤) وما بعدها ، نقلاً عن : " رسالة إلى منتظم في جماعة الإخوان المسلمين " ص : (٦٦ ـ ٦٧)) .

واتــە : بــەڵام ســەبارەت بــە پــەیڕەوی سەلەفــی و ســەلەفییەت و سەلەفییەکان ناچـنە ڕیـزی ئـەم حزبانـەوە ، وە دروسـتیش نیـە پێیـان بووترێـت ئـەمانیش کۆمـەڵێکن لـەو کۆمەڵانـە یـان حـزبێکن لـەو حزبـە سەرزنشـت کراوانـە ، هـەروەکو چـۆن ناحـەزەکان ناویـان دەبـەن ، بـەڵکو سـەلەفییەت بریتیـە لـە پـەیڕەو و بیروبـاوەڕ و کـردەوە ، وە خۆدانـەپاڵ سەلەفــی صــاڵح و شــانازی کــردن پێیــەوە حەقــە ، وە ئــەم کۆمەڵــە ئیسـلامییانە دامەزرێنـەریان هەیـە ، لـە کاتێکـدا پـەیڕەوی سـەلەفی و کۆمەڵـەی سـەلەفیەت دامەزرێنـەری نیـە وەکـو کۆمەڵـەکانی تـر ، بـەڵکو سـەلەفییەت بریتیـە لـە وەرگـرتنی ئـەو سروشـەی کـە پێغەمبـەر ﷺ هێناویـەتی ، بۆیـە دروسـت نیـە بخرێتـە نێـو ئەمانـەوە و بـە یـەکێك لـەو کۆمەڵانـە دابنرێـت ، پاشـان ببێتـە شـوێنی لـێوەرگرتن و ڕەتکردنـەوە و ڕەخنـە لـێگرتن ، بـەڵکو سـەلەفییەت بریتیـە لـەو پـەیڕەوەی کـە هاوەڵـە ڕێزدارەکــان لــە کۆچــەران و پشــتیوانانیانی لەســەر کــۆ بوونــەوە و شوێنکەوتوانیش لەوەدا شوێنیان کەوتن ، وە بەهەمان شێوە هەر کەسێك کە چاو بکات لە ئەوان و پـەیڕەوی ئـەوان بگرێتەبـەر ، ئـەوا ئـەویش لـەو کۆمەڵـە و میراتگرانـی ئـەو کۆمەڵانـەن ، و پـێی دەوترێـت سەلەفـی ، و خاوەنی بیروباوەڕی سەلەفیانەیە ئەگەرچی لەم سەردەمەشدا بژێت .

بەمەش ئەوە ئاشکرا دەبێت کە سەلەفیەت حزب نیە وەکو هەموو ئەو حزبانـەی کـە ئـەم ڕۆ لـە گۆڕەپانەکـدا هـەن ، هـەروەك چەواشـەکاران تۆمەتباری سەلەفیەکانی پێ دەکەن بە پێچەوانەی ووتەی زانایانی ئەهلی

سوننه و جەماعه ، بەڵکو : خـودی چەواشەکاران و زۆربـەی خەڵکیش دەزانن کـه (سەلەفییەت) : درێژبوونەوەیەکی سروشتی (إمتداد طبيعي) یـه بـۆ ئیسلام و بریتیه لـەو ئیسلامه دێرینەی کـه (سەلەفی صاڵح) ی لـه سـەر بووه نـەك دینێکی تـازه یـان گروپێکی حـزبی داهێنراو !!!

وه (سەلەفییەکان) یش هەڵگر و شوێنکەوتەی ئەو بەرنامەیەن که لـه (سەلەفـی صاڵـح) ـەوه بۆیـان بـه جێماوه و پشتاوپشـت لـه ڕێگـای زانایـانی میراتگـری پێغەمبەرانـەوه . علـيهم السـلام . پیـان گەیشـتووه و بانگەوازی بـۆ دەکـەن ، بۆیـه دەبینین (سـەلەفییەت) و (سـەلەفییەکان) تـەنها خۆیـان نیسـبەت دەدەنـــه پـــاڵ (سەلەفـی صاڵـح) و پێشـەوا و ڕابەریـــان تەنهـــا بریتیـه لـه پێغەمبـەر ﷺ و هاوەڵـه بـەڕێزەکانی و شوێنکەوتوانی ئەوانیش بـــه چاکه تـــا سێ ســـەده زێڕینه دێرینەکەی سەرەتای هاتنی ئـاینی ئیسلامی پیرۆز .

٥ ـ داهێنانی چەندین بنەوا له لایـەن چەواشـەکارانەوه و دانـی بـه پـاڵ زانایانی ئەهلی سوننه و جەماعه ، و سەلەفی ئەم ئوممەتە :

بنەوای یەکەم : ئۆخەی ئۆخەی هەرکێ بۆ خۆی !!!

ڕەنگه ئەم ناونیشانه و بەم ڕاشکاویه شوێنی سەرسورمانی هەندێك بێت ، و بڵێت چۆن کەسێك هەیه ووتەی وا دەڵێت ؟! بەڵام کاتێك ئەم دوو ووتەیـەی دەبیسـترێت ، بـەڵام بەشـێوەیەکی ئەدبیانـەتر ، ئەگـەرنا هـیچ

جیاوازیەکی نیە لە گەڵ ئەو ناونیشانەی کە لە سەردێڕی ئەم باسەدا نووسراوە ، کە بریتیە لە ((**ئۆخەی ئۆخەی هەرکێ بۆ خۆی !!!**)) ، جا با بزانین چەواشەکاران چیمان پێ دەڵێن و دەیانەوێت چیمان فێربکەن ، و ئوممەت زیاتر بەرەو کوێ بەرن :

چەواشەکارێك دەڵێت : (((شيخ الإسلام) . بە ڕەحمەت بێت . ئەفەرمووێ : (كل يعبد الله بما ظهر له) واتە : هەمووکەس خوای پەروەردگار چۆن ئەپەرستێ ؟ بەوەی کە بۆ ئەم ، ئەم بە دین تێگەیشتووە)) !!!

وە دەڵێت : ((هەرکەس چۆن لەدین تێگەیشتووە ئەبێ وا خوا بپەرستێت)) !!!!

سوێندت دەدەم بە خوا خوێنەری دادوەر و ڕەوا ویست ، ئەم دوو ووتەیە ئەگەر ئەو واتایە نەدات ، ئەتوانی پێم بڵێت کە چی تر دەخوازێت !!؟

بەهەر حاڵ وەڵامەکەت هەرچیەك بێت ، تۆ ئازادی لە وەڵام دانەوە و وەڵام نەدانەوەت ، بەڵام بۆ ئەوەی بە ڕوونی بۆت ئاشکرا بێت کە ئەم بنەوایە شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تيمية) فەرموویەتی یان نە ؟ داواکارم ئەم ووتانەی بخوێنیتەوە و بەراوردیان بکەیت لە گەڵ ئەو دوو ووتەیەی سەرەوە کە دەکرێن بە بنەوا و دەدرێتە پاڵ پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . بێ ئەوەی ترسی ئاشکرا بوونی ئەو کارەیان هەبێت !!!!!!

شێخی پایەبەرزی ئیسلام (ابن تیمیة) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((وقد اتفق المسلمون على أنه ليس لأحد أن يعبد الله بما سنح له وأحبه ورآه ، بل لا يعبده إلا بالعبادة الشرعية)) [٢٣] ، واتە : موسڵمانان کۆڕا و هاودەنگن لە سەر ئەوەی کە بۆ هیچ کەسێك نیە کە خوای پەروەردگار بپەرستێ بەوەی بۆی ڕەخساوە و حەزی لێ دەکات ، و بەباشی دەبینێت ، بەڵکو دەبێت تەنها بە پەرستنی شەرعی بیپەرستێ .

ئەمە بۆچی ؟ هەر ئەم پێشەوایە . بە ڕەحمەت بێت . خۆی وەڵامی ئەوەمان بۆ دەداتەوە ، کە فەرموویەتی : ((والعبادة مبناها على : السنة ، والاتباع ، لا على الأهواء ، والابتداع ، وإنما يعبد الله بما شرع ، لا يعبد بالأهواء والبدع ، قال تعالى : ﴿ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ ﴾ (الشورى : ٢١))) [٢٤] ، واتە : پەرستن بنیات نراوە لە سەر : سوننەت و شوێنکەوتن ، نەك بە پێی ئارەزووەکان ، و داهێنان ، بەڵکو تەنها بە گوێرەی شەریعەت خوای پەروەردگار دەپەرسترێت ، نەك بە بە پێی ئارەزوو و بیدعەکان ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ ﴾ .

چونکە ئەگەر وانەبێت . واتە : بەو شێوە بێت کە دەووترێت و دەدرێتە پاڵ پێشەوا (ابن تیمیة) . بە ڕەحمەت بێت . !!! . ئەوا ئەو کاتە شەیتانەکان دەبنە پشتیوان و پاڵ پشت و دۆستی ئەو کەسە ، ئەوەتا (

---

[٢٣] (الرد على البكري : ج ١ / ص ١٧٤) .

[٢٤] (زيارة القبور : ج ١ / ص ٤٤) ، و (مجموع الفتاوى : ج ٢٧ / ص ٨٦) .

ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((وقال الشيطان فيما أخبر الله عنه : ﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴾ (ص : ٨٢ ـ ٨٣) ، وقال تعالى : ﴿ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴾ (الحجر : ٤٢) ، والمخلصون : هم الذين يعبدونه وحده لا يشركون به شيئا ، وإنما يعبد الله بما أمر به على السنة رسله ؛ فمن لم يكن كذلك تولته الشياطين)) [٢٥] ، واتە : لەو ئایەتەی کە خوای پەروەردگار بۆی گێڕاوینەتەوە لێیەوە شەیتان دەڵێت : ﴿ قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴾ (ص : ٨٢ ـ ٨٣) ، وە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴾ ، ﴿ الْمُخْلَصِينَ ﴾ ئەوانەن کە بەتاك و تەنها دەیپەرستن و هیچ هاوەڵێکی بۆ بڕیار نادەن ، و تەنها بەوە خوای پەروەردگار دەپەرستن کە فەرمانی پێکردووە لە سەر زمانی پێغەمبەرانی . عليهم السلام . ، جا هەر کەسێك بەو شێوە نەبێت شەیتانەکان دەبنە پشتیوان و پاڵ پشت و دۆستی ئەو کەسە .

بەمە . بە پشتیوانی خوای پەروەردگار . ڕاستی و ناڕاستی باسەکە بۆ خوێنەر ئاشکرا بوو ، ئەوەش دیارە دەگەڕێتەوە بۆ ئەوەی هەروەکو ووتراوە : ((بەناوی (شێخ ...) وە زۆر شت دەوترێت ! بەڵکو ئێمە بتوانین لە کتێبەکەی خۆیەوە نەقڵی بکەین باشترە تا ئەوەی کە

---

[٢٥] (مجموع الفتاوى : ج ١٠ / ص ٤٠٠) .

کەسێك بۆمان نەقڵ بکات !!! یان لە شوێنێکی کە بیبینین)) !!! خوای پەروەردگار لە چەواشەکاری و ئاوەژووکردنی ڕاستیەکان بمان پارێزێت .

بنەوای دووم : برابیمان برایی و کیسەی فەتوامان جیایی :

هەر کەسێك ئەم ووتەیەی چەواشەکاران ببیستێت ، ساتەکانی ناو عەلوەی بە بیر دێتەوە ، یان وا دەزانێت فەتوادان دەست کردنە بە کیسەیەکدا ، یان بە گیرفانی جبەدا ، و هەرشتێکی تیابوو ئەوا بە کەیفی خۆی لێی دەردەهێنێت !!! ڕەنگە لە لای کەسانێك ئەم ووتەیە جێی سەرسوڕمان بێت ، بەڵام دوای بیستنی ئەم ووتەیەی کە دێت ئەو سەرسوڕمانەی نامێنێت و دەڕەوێتەوە ، ئەوەتا چەواشەکارێك دەڵێت : ((یان ئەگەر قسەیەکی لەلای تۆ هەیە مخالەفەت هەیە تۆ بۆ خۆت بۆ رازیت ئەوی وەربگرە بۆ براکەشت ڕازی بە ئەمی وەربگرێ)) !!!!

ئەمەش ئەگەر بەڵگە نەبێت لە سەر هیچ ، بەڵگەیە لە سەر بێ ئاگایی ، یان گوێنەدانی بێژەرەکەی بە جیاوازی و پیادەکردنی فەرمایشەکانی خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ لەم بارەیەوە ، خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُواْ أَطِيعُواْ اللّهَ وَأَطِيعُواْ الرَّسُولَ وَأُوْلِي الأَمْرِ مِنكُمْ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلاً ﴾ (النساء : ٥٩) ، واتە : ئەی ئەو کەسانەی کە باوڕتان هێناوە گوێڕایەڵی خوای پەروەردگار بکەن ، گوێڕایەڵی پێغەمبەر ﷺ بکەن ، لە گەڵ کاربەدەست و زانایانتان ، وە ئەگەر لە شتێکدا دووبەرەکی کەوتە

نێوانتانـــەوە ، ئـــــەوا بیگێڕنـــەوە بـــۆ لای خـــوای پەروەردگـــــار و پێغەمبەرەکـەی ﷺ ئەگـەر ئێـوە باوڕتـان بـــە خـــوای پـەروەردگار و بـــە ڕۆژی دوایی هەیە ، ئـــەو گەڕانەوەیەش باشترە بۆتـــان و باشترین ئاکـــام و ئەنجامی دەبێت .

وە فەرموویەتی : ﴿ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِن شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴾ (الشورى : ١٠) ، واتە : هـــەر شتێك کـــە جیاوازیتان تێیدا هەبوو ، ئـــەوا دەبێـــت بیگەڕێننـــەوە بـــۆ لای خـــــوای پـــەروەردگار ، ئـــــەوەش پەروەردگـــاری منە ، پشت و پەنـــای پـێ دەبەستم ، و گەڕانەوەشم تەنها هـــەر بـــۆ لای ئەوە .

کەواتـە : بـرای موسـڵمان لـــــە کـاتی بـوونی جیـاوازی لـە بابـەتێکی شەرعیدا ، نابێت بووترێت : ((ئەگەر قسەیەکی لەلای تۆ هەیـە مخالەفەت هەیـە تـۆ بـۆ خۆت بـۆ رازیـت ئـەوی وەربگـرە بـۆ براکەشت ڕازی بـە ئـەمی وەربگـرێ)) !!!! بـەڵکو دەبێـت بـۆ یەکلاکردنـەوەی باسـەکە و نەهێشـتنی ئەو جیاوازیە بیگێڕنەوە بۆ لای خوای پەروەردگار کە قورئانەکەیـەتی ، بـۆ لای پێغەمبەرەکـەی ﷺ کـە مەبەسـت فەرموودەکانیـەتی ، جـا نـازانم ئـەم بنەوایـەی کـە چەواشـەکاران باسـی لێـوە دەکـەن و دەیـدەن بـە گـوێی موسڵمانان لە کوێی شەریعەت جێی دەبێتەوە ؟!!

وە لەو فەرموودانەش کە لەم بارەیەوە هاتوون فەرموودەی (العرباض) ی کـوڕی (سارية) یـە رضي الله عنه کـە بۆمـان دەگێڕێتـەوە پێغەمبـەری خـوا ﷺ

دەفەرموويّت : ((وَعَظَنَا رَسُولُ الله ﷺ مَوْعِظَةً ذَرَفَتْ مِنْهَا الْعُيُونُ وَوَجِلَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ ، فَقُلْنَا يَا رَسُولَ الله إِنَّ هَذِهِ لَمَوْعِظَةُ مُوَدِّعٍ فَمَاذَا تَعْهَدُ إِلَيْنَا قَالَ : " قَدْ تَرَكْتُكُمْ عَلَى الْبَيْضَاءِ لَيْلهَا كَنَهَارِهَا لاَ يَزِيغُ عَنْهَا بَعْدِى إِلاَّ هَالِكٌ مَنْ يَعِشْ مِنْكُمْ فَسَيَرَى اخْتِلاَفًا كَثِيرًا فَعَلَيْكُمْ بِمَا عَرَفْتُمْ مِنْ سُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ [تمسكوا بها و] [٢٦] عَضُّوا عَلَيْهَا بِالنَّوَاجِذِ وَعَلَيْكُمْ بِالطَّاعَةِ وَإِنْ عَبْدًا حَبَشِيًّا فَإِنَّمَا الْمُؤْمِنُ كَالْجَمَلِ الأَنِفِ حَيْثُمَا قِيدَ انْقَادَ ، وإيَّاكُم ومُحدثات الأمور ، فإنَّ كُلَّ مُحدثةٍ بدعة ، [وكُلَّ بدعةٍ ضلالة] [٢٧] ")) [٢٨] .

---

[٢٦] هذه الزيادة جاء في رواية أبي داود ، انظر : صحيح سنن أبي داود رقم : (٤٦٠٧) .

[٢٧] صحيح سنن أبي داود رقم : (٤٦٠٧) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٢٧٣٥) ، والزيادة في صحيح سنن النسائي رقم : (١٥٧٨) من حديث جابر بن عبد الله رضي الله عنه .

[٢٨] رواه أحمد في مسنده : (١٢٦/٤) ، (١٢٧/٤) ، والترمذي : (٢٦٧٦) ، وأبو داود : (٤٦٠٧) ، وابن ماجه : (٣٤) في المقدمة ، والدارمي في سننه : (٩٥) ، وابن حبان في صحيحه : (٥) ، والطبراني في الكبير : (٦١٧/١٨، ٦١٨، ٦١٩، ٦٢٢، ٦٢٣، ٦٢٤، ٦٤٢) ، والآجري في الشريعة ص : (٤٦ – ٤٧) ، وابن أبي عاصم في السنة : (٢٧، ٣٢، ٥٧، ٥٤) ، وابن بطة العكبري في الإبانة الكبرى : (١٤٢) (٣٠٥/١) ، واللالكائي في شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة : (٨١) ، ومحمد بن نصر المروزي في السنة ص: ٢١ ، والبغوي في شرح السنة : (٢٠٥) وفي تفسيره : (٢٠٩/٣) ، والطحاوي في مشكل الآثار : (٦٩/٢) ، والبيهقي : (٥٤١/٦) ، والحاكم في المستدرك : (٩٦/١ – ٩٧) صحيح سنن ابن ماجه رقم : (٤٣) ، وسلسلة الأحاديث الصحيحة رقم : (٩٣٧) .

واتە : پێغەمبەری خوا ﷺ ئامۆژگاری و وەعزی کردین ، ئامۆژگاریەك کە فرمێسك بە چاوەکاندا دابارین ، و دڵەکان کەوتنە ترسەوە ، ئێمەش پێمان ووت : ئەی پێغەمبەری خوا ﷺ وەکو بڵێی ئامۆژگاری ماڵئاوایی کارێکە ، جا ئامۆژگاری چیمان پێ دەکەیت ؟ ئەویش فەرمووی : بەجێم هێشتوون لە سەر بەرنامە و دینێکی ڕوون و ئاشکرا ، شەوی وەکو ڕۆژی ڕووناکی وایە ، هیچ کەسێك لە پاش من لێی لا نادات تەنها کەسێك نەبێت کە بە هیلاکدا چووبێت ، وە هەر کەسێك لە ئێوە ئەگەر بژێت ئەوا جیاوازییەکی زۆر دەبینێت ، ئا لەو کاتەدا دەست بگرن بە سوننەتی من و سوننەتی جێنیشینە کامڵ و هیدایەت دراوەکانم ، و دەستی پێوە بگرن و بە ددانی کاکیلەتان قەپی لێبگرن و بیگرن ، وە گوێڕایەڵی کاربەدەستانتان بن ، ئەگەر کاربەدەستەکەتان بەندەیەکی حەبەشیش بێت ، چونکە باوەڕدار وەکو ووشتری حەڵقە لە لووتن ، بۆ هەرکوێ ببرێت دەڕوات ، وە ئامان نەکەن توخنی تازەگەریەکان بکەون ، چونکە هەموو تازەگەریەك بیدعەیە و هەموو بیدعەیەکیش گومڕاییە .

ئەم فەرموودەیەش ئەوەمان بۆ دووپات دەکاتەوە کە لە کاتی ڕوودانی جیاوازی پێویستە دەست بگرین بە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ و سوننەتی جێنیشینە کامڵ و هیدایەت دراوەکانی ، بە دەست و ددان بیانگرین نەك بڵێین : ((ئەگەر قسەیەکی لەلای تۆ هەیە مخالەفەت هەیە تۆ بۆ خۆت بۆ رازیت ئەوی وەربگرە بۆ براکەشت ڕازی بە ئەمی وەربگرێ)) !!!! بەواتایەکی تر : برامان برایی کیسەمان جیایی !!!

بنەواى سێيەم : هەر جەمع و كۆمەڵێك ئەگەر چاكە و (برّ) يان تيابوو ـ بچوك بێت يان گەورە ـ ئەوا پێويستە هاوكاريان بكرێت [٢٩] !!

لەو باوەڕدا نيم هيچ موسڵمانێك هەبێك ئەم ئايەتى خواى پەروەردگارى بيستبێت ، كە فەرموويەتى : ﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى﴾ ، واتە : لە چاكە و لەخوا ترساندا هاريكارى يەكتر بكەن ، پاشان بڵێت : من باوەڕم نيە بەوەى كە هاريكارى لە گەڵ چاكەكاراندا بكەم !!! بەڵكو . هەموو موسڵمانێك . دەبێت بڵێت : ئامادەى هاريكاريم بەڵام لە سنورى شەريعەت ، ئەو پێوەرانەى كە زانايانى ئەهلى سوننە دايانناوە و فێريان كردووين !!! نەك بەو شێوە ڕەهايەى كە ئەگەر هەر جەمع و كۆمەلێك !!! هەبن بەس تەنها لەبەر بوونى (برّ) . واتە : چاكە . ئەگەرچى ئەو كۆمەڵە گروپى ڕافيزەى گومڕاش بێت !! ئەمە نەك لە بەر ئەوەى كە شێخى پايە بەرزى ئيسلام (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموويەتى ، حاشا ولله كە ئەو پايە بەرزە شتى وا بلێت ، بەڵكو لەبەر جياوازى نەكردنى كەسانى

---

[٢٩] ((أنا أريد من أهل السنة أن يتركوا الحزبيين ، فلماذا تُكثِّرون سوادهم ؟!! وهم يقتلون إخوانكم ، ويضربون إخوانكم ، ويأخذون المساجد من تحت أيديكم ، ويسحبون ضعاف الأنفس من شبابكم بالمادة .

والسني الذي يقول : نتعاون فيما اتفقنا عليه وليعذر بعضنا بعضًا فيما اختلفنا فيه ، أعتبره مغفلاً)) (كتاب رحلات دعوية للشيخ مقبل بن هادي الوادعي ومقتطفات من أقواله وفتاويه : ص ١١٠ ـ ١١٧ ، تأليف : أبي رمزي ناصر بن علي محمد الدب الوادعي . تقديم ومراجعة : الشيخ يحيى بن علي الحجوري . مكتبة صنعاء الأثرية باليمن . الطبعة الأولى ١٤٢٥ هـ) .

چەواشەکار لەوەی کە حەق و ڕەوایی لە بیدعەکاریشەوە وەردەگیرێت ، بەڵام دروست نیە کە هاریکاریان لە گەڵدا بکرێت !! هەروەکو چەواشەکاران هێناویانەتەوە و داویانەتە پاڵ پێشەوا (ابن تيمية) . بە ڕەحمەت بێت . !!!

ئەم باس و بنەوایە بە ڕوونی لە ووتەی یەکی لە چەواشەکاران دەخوێنرێتەوە و بەرچاو دەکەوێت ، ئەویش لەو ووتەیەی کە تێیدا دەڵێت : ((ئینجا خوای گەورە دەفەرمووێ : ﴿ وَتَعَاوَنُوا۟ عَلَى ٱلْبِرِّ وَٱلتَّقْوَىٰ ﴾ خوای گەورە ئەفەرمووێ : تعاون لەسەر بڕ و تەقوا بکەن ، قابیل ئەو جەمعە هیچ (برّ) ی تیا نیە ؟! هیچ خێری تیا نیە ؟! یانی هیچ خێری تیا نیە تۆ کوللەن لێی نزیك نابیتۆ ؟! دین وانیە ، دین وانیە براکانم ، پرسیار لە شێخ (الإسلام) ئەکەن ، ئەڵێن : ئایا حەق لە ڕافیزە وەرئەگیرێت ؟ ئەفەرمووێ : حەق لە یەهود و نەصاراش وەردەگیرێ (فضلا عن الروافض) پرسیاری لێدەکەن دەربارەی فیرەقی (ضال) .

ئەفەرمووێ : زۆر لە موسوڵمانە مبتدعەکان ئەڕۆن بۆ وولاتە کافرەکان لەوێ ئەبنە سەبەب هیدایت دانی خەڵکی ئەم موسوڵمانە مبتدعە باشترە لە کافر , ئەوە (عقیدەی ئەهلی سنە و جماعەیە))) !!!!

ئێمە بۆ زیاتر ئاشنا بوونی خوێنەر بەم ووتە بێ سەر و بەرەی ئەم چەواشەکارە چەند وەستان و پرسیارێکمان لە گەڵیدا دەبێت :

وەستان و پرسیاری یەکەم : دەبێت چ پەیوەندیەك هەبێت لە نێوان هاریکاری و هاوکاری کردن لە گەڵ بیدعەکاران و وەرگرتنی حەق لێیانەوە !!؟

وەستان و پرسیاری دووەم : لە کوێی ووتەکەی پێشەوا (ابن تيمية) دا هاتووە کە دروستە هاریکاری و هاوکاری بیدعەکار بکرێت ؟!!! سەرەڕای ئەوەی کە فەرموویەتی کە حەقیان لێ وەردەگیرێت ، ڕەنگە هۆکاری هیدایەتی بێباوەڕانیش بن .

وەستان و پرسیاری سێیەم : ئایا بێژەری ئەم ووتەیە دەتوانێت کەسێکمان پێ بڵێت لە زانایان و بانگەواز خوازانی سەلەفیەت کە کافری لە موسڵمانی بیدعەکار بە باشتر دانابێت ، یان لەوەش زیاتر بە یەکسانیانی بزانێت ؟!

وەستان و پرسیاری چوارەم : کێ لە پێشەوا و زانایانی ئەهلی سوننە ئەوەیان فەرمووە : کە ئەگەر هەر جەمع و کۆمەڵێك بەڕەهایی ئەگەر بڕ یان خێریان تیا بوو بەڕەهای پێویستە هاوکاری بکرێن ، و هاریکاریان لە گەڵدا بکرێت ؟!

ئەم هەموو پرسیار و وەستانانە لەو ووتانەوە دەخوێنرێنەوە ، و هیچیان حاشا هەڵگر نین ، بێژەری ئەو ووتەیە ناتوانێت نکوڵی لە هیچیان بکات ، چونکە ووتەکەی ئەوە دەگەیەنێت ، هەروەکو لە لای هەمووان ئاشکرایە .

بەمەش ئەوە ئاشکرا دەبێت کە خاوەنی ئەو ووتانە چەندەها بنەوا لە خۆیەوە دادەهێنێت ، و دەیانداتە پاڵ پێشەوا و زانایانی ئەهلی سوننە !!!! و بە بیروباوەڕی ئەهلی سوننە و جەماعەیان دادەنێت !!! پەروەردگار هەمووان لە چەواشەکاری بپارێزێت .

٦ ـ هەڵەیکی نەحوی لە لێکدانەوەی فەتواکان :

شێخ (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە فەتواکەیدا فەموویەتی : ((فمتى وجد المسلم جماعةً تدعو إلى الحق ، ساعدهم ، وصار معهم ، وأعانَهم ، وشجعهم ، وثبتهم على الحق والبصيرة ، .... أو جماعةً في أي مكان يدعون إلى الحق . أي : إلى كتاب الله و سنة رسوله ﷺ و إلى العقيدة الطيبة . ... الخ)) ، واتە : جا هەر کاتێك موسڵمان کۆمەڵێکی بینی بانگەواز دەکات بۆ لای حەق ، ئەوا یارمەتیان دەدات و لەگەڵیاندا دەبێت ، وە هاوکاریان دەکات و هانیان دەدات و جێگیریان دەکات لەسەر حەق و بەرچاوڕۆشنی ، ... ، یان کۆمەڵێکی بینی لە هەر شوێنێکدا بانگەوازیان دەکرد بۆ لای حەق . واتە : بۆ لای کتێبەکەی خوای پەروەردگار و فەرموودەی پێغەمبەرەکەی ﷺ وە بانگەوازیان دەکرد بۆ لای بیروباوەڕی پاك . ... هتد .

شێخ لەم ووتەیەیدا : باسی کۆمەڵێك دەکات کە ئەمە سیفەتیەتی : ((جماعةً تدعو إلى الحق : کۆمەڵێك بانگەواز دەکات بۆ حەق)) ، واتە : ئەبێت سیفەتیان بانگەوازکردن بێت بۆ حەق ، نەك هەموو کۆمەڵێك بە ڕەهایی .

پاشان شێخ حەقەکەش ئاشکرا دەکات کە دەبێت ئەو کۆمەڵە بانگەشەی بۆ بکەن کە فەرموویەتی : ((يدعون إلى الحق . أي : إلى كتاب الله و

سنة رسوله ﷺ و إلى العقيدة الطيبة : بانگەوازیان دەکرد بۆ حەق . واتە : بۆ کتێبەکەی خوای پەروەردگار و فەرموودەی پێغەمبەرەکەی ﷺ وە بانگەوازیان دەکرد بۆ بیروباوەڕی پاك)) .

سەرەڕای ئەو دوو خاڵەی سەرەوەش پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . نموونەشمان بۆ ئەو کۆمەڵەیە یان ئەو کۆمەڵانە ئەهێنێتەوە کە بانگەشە کارن بۆ ڕەوایی و بەڕێزیان بەباشیان دەزانێت ، بۆ ئەوەی موسڵمانان بیانناسنەوە و هاوکاریان بکەن و هانیان بدەن و جێگیریان بکەن لەسەر حەق و بەرچاوڕۆشنی ، ئەوەتا لە کۆتایی فەتواکەیدا فەرموویەتی : ((كما في الجزيرة العربية : الحكومة السعودية ... كأنصار السنة في مصر و السودان ، و جمعية أهل الحديث في باكستان والهند ، وغيرهم ممن يدعو إلى كتاب الله وسنة رسوله ﷺ ، ويَخلص العبادة لله وحده ، ولا يدعو معه سواه من أصحاب القبور ولا غيرهم)) ، واتە : هەروەکو لە دوورگەی عەرەبیدا : حکومەتی سعودیٚ هەیە ، ... ، وەکو (أنصار السنَّة) لە (مصر والسودان) دا ، وە (جمعية أهل الحديث) لە (باكستان والهند) دا ، وە جگە لەوانەیش لەوانەی کە بانگەواز دەکەن بۆ لای کتێبەکەی خوا و سوننەتی پێغەمبەرەکەی ﷺ و بە پاك و پوختی پەرستن ئەنجام دەدەن بۆ خوا بە تەنها ، و لەگەڵ خوادا لە جگە لەو ناپارێنەوە لە خاوانی گۆڕەکان و جگە لەوانیش .

کەسانی توێژەر و لێکۆلەر و عەوداڵانی دوای ڕاستیەکان لە کۆی ئەم ووتانەی پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . وا تێدەگەن کە

ئەوانەی بەڕێزیان مەبەستێتی بریتیە لە کۆمەڵە سەلەفیەکانن نەك کۆمەڵ و حزبە ئیسلامیەکان هەروەکو کاکی چەواشەکار لێی تێدەگات ، و لە کۆی گشتی ووتارەکانی ئەیەوێت گوێگرانی ووتارەکەی وا تێبگەیەنێت ، لە هەندێك ووتەی بەتایبەت هەروەکو دەڵێت : ((پرسیارەکەش پرسیاری چی یە ؟ پرسیاری سەلەفی و ئیخوان و تەبلیغی یە ، یانی مەجالی ئەوە هەڵناگرێ بڵێ کاکە ئەمە ، چونکە خەڵکی واهەیە دێت ئەیەوێ ئەمەش هەروا تأویل بکات بۆ ئەوەی خۆی)) .

باشترین گومانیش کە ببرێت لێرەدا بەم کارەی کاکی چەواشەکار لەم بۆچوونەیدا ئەوەیە کە بووترێت :

ئەو کەوتووەتە ئەم هەڵەیەوە لە سەر هەڵەیەکی زمانەوانی کە دەڵێت : ((شێخ ئەفەرمووێ : (فمتى وجد المسلم جماعة) ئەوەش ناگرێتەوە من بێم تأویلی بکەم بڵێ و الله چی یە ؟ یانی هەر جەماعەتێك بە (نكرة) ی هاتووە بە بێ (ألف ولام) ، هەرکاتێك جەماعەتێکت بینی ، بە مەرجێ ئەم جەماعەتە مەنهەجی چی یە ؟ بانگی خەڵکی ئەکات بۆ چی ؟ خەڵك لەسەر چی کۆ ئەکاتەوە ؟ تەماشاکەن (فمتى وجد المسلم جماعة تدعو إلى الحق ساعدهم و صار معهم) لەگەڵیاندا (وأعانهم) یارمەتیان بدە (وشجعهم) تەشجیعیان ئەکات (وثبتهم على الحق والبصيرة) بەڵکو دایان ئەمەزرێنێ و یارمەتیان ئەدات و کۆمەکیان ئەکات و ڕێگەیان بۆ ڕوون ئەکاتەوە)) !!!!

وە دەڵێت : ((بزانم شێخ برا بەڕێزەکانم پاش ئەوەی فەرموودەکە نەقڵ ئەکات ئەفەرمووێ : ئینسانی موسوڵمان لەهەر شوێنێکدا جەمعێکی

بینـی ، تەماشـای ئـەم قسـەبکەن (فمتى وجد المسلم جماعة تدعو إلى الحق ساعدهم ، وصار معهم ، و أعانهم ، و شجعهم ، و ثبتهم على الحق ، والبصيرة) لـه هـەر شـوێنێکدا جەماعـەتێکتان بینـی بـه بـێ (ألف و لام) هێناویـەتی دەستی بگرن و یارمەتی بدەن و سەری بخەن و تەشجیعی بکەن)) .

هەڵەکەش لەوەدایە کە کاکی بێژەر جیاوازی ناکات لە نێوان (النكرة) ، و (النكرة الموصوفة) دا ، وە وا دەزانێت کە (المعرفة) تەنها ئەوەیە کە (أل) پێوە بێت ، و ئەوەش بە (النكرة) دادەنرێت کـە (أل) ی پێوە نەبێت ئەگەر چیش وەصف کراویش بێت بەوەی پاش خۆی !!!!

وە نازانێت کە (النكرة الموصوفة) ، لە ڕووی گشت گیری و تایبەتیەوە وەکو (المعرفة) مامەڵەی لە گەڵدا دەکرێت !!! واتە : لەوەی کە (النكرة) گشتیە و (النكرة الموصوفة) ش تایبەتە بەپێی ئەو صیفەتەی کە پێیوە پەیوەست کراوە ، هەروەکو لە ووتەکەی پێشەوا (ابن باز) دا هاتووە ، کە فەرموویەتی : ((فمتى وجد المسلم جماعةً تدعو إلى الحق)) .

ئەوەتا لـە (مغني اللبيب عن كتب الأعاريب) دا هـاتووە : ((لأن النكرة الموصوفة كالمعرفة)) [٣٠] ، واتـە : لـە بـەر ئـەوەی (النكرة الموصوفة) وەکـو (المعرفة) یە .

---

[٣٠] (مغني اللبيب عن كتب الأعاريب) دا هاتووة . (ج ١ / ص ١٦٦) و مغني اللبيب . (ج ١ / ص ٥٧٨) .

وه لـه (شرح الرضي على الكافية) دا هـاتووه : ((وأجاز الأخفش وصف النكرة الموصوفة بالمعرفة))[٣١] ، واته : وه (الأخفش) بـه دروستى زانيوه كه به (النكرة الموصوفة) بووترێت (المعرفة) يان بەو ناوه وەصف بكرێت .

كەواته : ووشەى (جماعةً) كه لـه فەتواكەى پێشەوا (ابن باز) دا . بـه ڕەحمـەت بێـت . هـاتووه (النكرة) نيـه بـەو شـێوەيەى كـه ئـەو لێـى تێگەيشتووه !!! بەڵكو (النكرة الموصوفة) يه ، و مـامـەڵەى (المعرفة) ى لـه گەڵدا دەكرێت ، له تايبەتى و گشت گيريدا ، ئەوەش بەپێى ئەو وەصفەى كه پەيوەسته پێيەوه ، وەصفەكەش له ووتەكەى پێشەوا (ابن باز) دا . بـه ڕەحمەت بێت . بريتيه له ((تدعو إلى الحق)) ، بەمەش ئەوەمان بۆ ئاشكرا دەبێت كـه (جماعةً) ووشـەيەكه لـه زمانەوانيـدا پـێى دەووترێـت (النكرة الموصوفة) نەك (النكرة) بەتـەنها ، واتەكەشى گشتى نيـه بـەڵكو تـەنها ئـەو كۆمەڵانه دەگرێتەوه كه ((تدعو إلى الحق)) ، واتـه : بانگەشه بۆ ڕەوايـى و حـەق دەكـەن ، كـه ئەمـه ڕوون بوويـەوه ، خوێنـەرى بـەڕێز دەتوانێـت بـه سوود وەرگرتن لەو باسانەى كه سەبارەت به هەڵەكانى هەندێك لـه كۆمەڵـه ئيسلاميەكان باس كراوه ، وه بـەوەش كه بـه چاوى خۆى دەيبينێت لـه واقع و حاڵ و بارى ئەو كۆمـەڵ و حزبـه ئيسلاميانه ، ئايا ئـەو كۆمەڵانـه ئەوانـەن كـه پێشـەوا (ابـن بـاز) . بـه ڕەحمـەت بێـت . لـه فەتواكەيـدا مەبەستيەتى ؟!!! يان نه ؟!!

---

[٣١] (شرح الرضي على الكافية : ج ١ / ص ٨١١) و (ج ٢ / ص ٣٠٧) .

لـه کۆتـایی ئەم بـاسەدا داواکـارم کەسێك نەبێت بڵێت : ((ئەوەش ناگرێتەوە من بێم تأویلی بکەم بڵێ والله چی یە ؟!!!!)) چونکە ووتەکە ڕوونە وەکو خۆر لە نیوەی ڕۆژدا ، یان مانگ لە شەوی چواردەیدا .

کەواتە ئەو کۆمەڵانەی کە پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . مەبەستیەتی ئەوانەن کە بانگەوازیان بۆ لای ڕەوایی و حەقە ، حەقیش بریتیە لە : قورئان و سوننە و بیروباوەڕی دروست ، هەروەکو پێشەوا خۆی دیاری کردووە لە فەتواکەیدا .

ڕەنگە یەکێك بڵێت پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . لە فەتواکەی تردا فەرموویەتی : ((... ، فلا يضر كون هذه تُسمَّى : أنصار السنَّة ، وهذه تُسمَّى : الإخوان المسلمين ، وهذه تُسمَّى : كذا ، ... ، وإذا تسمَّى بعضهم بأنصار السنَّة ، وتسمَّى بعضهم بالسلفيين ، أو بالإخوان المسلمين ، أو تسمَّى بعضهم بجماعة كذا ، ...)) ، واتە : ئەو کاتە زیانی تێدا نیە کە ئەمەیان ناونرابێت (أنصار السنَّة) ، وە ئەمەشیان ناونرابێت (الإخوان المسلمين) ، و ئەوەشیان ناونرابێت فلانە شت ، ... وە ئەگەر هەندێکیان ناوی خۆیان بنێن بە (أنصار السنَّة) ، وە هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە (السلفيين) ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە (الإخوان المسلمين) ، یان هەندێکی تریان ناوی خۆیان بنێن بە فلانە کۆمەڵ .

شوێنى نموونه هێنانـەوەى يەكـەم : نموونـەى ئـەو كۆمەڵانـەن بانگەشـه دەكەن بۆ ڕەوايى و حەق ، **بەڵام شوێنى نموونه هێنانـەوەى لـەم ووتەيەيـدا** بريتيه لەوەى كه ئەگەر ناوەڕۆك : بانگەشه بێت بۆ ڕەوايـى ، كه قورئانه پيرۆزەكەى خواى گەورەيه ، و سوننەتى پێغەمبەرەكەيـەتى ﷺ ، لـه گـەڵ بيروباوەڕى دروست ، و بەردەوام بوون له سەر ئەوه و پابەند بوون پێوەى بـه ووتـه و كـردەوه و بيروباوەڕەوه ، كه ئەمه ئەو پەڕى ڕاستيه ، و هيچ موسڵمانێك لارى لـێ نيـه ، لـەم كاتـەدا ووتـەكانى پێشـەوا (ابن باز) . بـه ڕەحمـەت بێت . دادەبـەزێنرێت ، هـەروەكو فەرموويـەتى : ((... ، فلا يضر كون هذه تُسمَّى : أنصار السنَّة ، وهذه تُسمَّى : الإخوان المسلمين ، وهذه تُسمَّى : كـذا ... ، وإذا تسـمَّى بعضـهم بأنصـار السـنَّة ، وتسـمَّى بعضـهم بالسـلفيين ، أو بالإخوان المسلمين ، أو تسمَّى بعضهم بجماعة كذا ، ...)) .

بۆيـه هێنانـەوەى شـوێنى نموونـه هێنانـەوەى يەكـەم و نموونـه هێنانەوەى دووەم زۆر جياوازن هيچ پەيوەنديەكى . دوور يان نزيكيان . به يەكەوه نيه .

٧ ـ **ئەو لافانەى كه چەواشەكاران له لێكدانەوەيان بۆ فەتواكانى** (ابن باز) **دەيدەن ، كەچى خۆيان پێچەوانەيانن :**

ئەمه و له كۆتايى تاوتوێكردن و خستنه ڕووى هەندێك لـه ووتـەكانى مەسانى چەواشەكار سەبارەت به فەتواكانى پێشـەوا (ابن باز) ئـەم لاف و ووتانـه بـەبيرى خوێنـەران دێنينـەوه كـه لـه ووتارەكەيـدا باسـى لێكـردوون ئەوەش بەم پێيەى خوارەوه :

١ / چەواشەکار دەڵێت : ((**هەوڵدا نمان ((بۆ گەڕانەوە و ئیشکردنە بە قورئان**)) !!!

منیش دەڵێم : ئەوە بەڵگەکانی قورئانی پیرۆزە لە گەڵ ڕاڤە و لێکدانەوەی دە بزانین : چۆن دەگەڕێیتەوە بۆ قورئان ، و چۆن ئیشی پێ دەکەیت ؟! یان ئەو ووتانە تەنها ووتەی بێ کردەوەن !!! و تەنها بۆ فریودانە و هیچی تر ؟!!

٢ / وە دەڵێت : کۆششی بۆ ئەوەیە کە ((**خزمەتی باشتر بەدینی خوای گەورە بکەین**)) !!

منیش دەڵێم : دوای دەرکەوتنی ئەوەی کە حزبایەتی حەرامە بە بەڵگەی قورئان و سوننەت و ووتەی زانایان بە تایبەت ئەو زانایانەی کە خۆت فەتوا کۆنەکانیانت هێنابووەوە بۆ حەڵاڵکردنی ئەو کارە ، ئادەی : ئەوە گورز و ئەوەش مەیدان !! بابزانین چۆن ((**خزمەتی باشتر بەدینی خوای گەورە بکەین**)) ؟!! یان ئەمەشیان هەر ووتەی بێ کردەوەیە ؟!!!

٣ / داواکارم بێژەر خۆشی وەکو ئەوانە نەبیت کە دەڵێت : ((**لێرە ئەو خەڵکەش کە دەیان بینی چەند کەسێکن لەکاتی پرس و ڕا دەگەڕێنەوە بۆ لای چەند کەسێك و قسە لە چەند کەسێکەوە وەردەگرن**)) !!! بەڵکو جەنابت ووتە و فەتوای زانایانی سەلەفیش وەرگریت سەرەڕای سەلەفی نەبوونیشت ، بۆ ئەوەی ووتەی پێشووت خۆشت نەگرێتەوە ، ﴿ فَتَكُونُونَ سَوَاءً ﴾ !!!

٤ / لەبەر ئەوەی کە باسەکە . حەرامێتی حزبایەتی . مەجالی ئەوە هەڵناگرێت کە ئەم لاو ئەو لای لەگەڵ بکەی !! یان تەئویلی ئایەتەکان بکەیت !!! بۆ ئەوەی خۆت یان موسڵمانان هەڵخەڵەتێنیت ، داواکارم دان

بەهـــەڵەی خـــۆتدا بنێیت و تۆبـە لـەو هەڵانـەت بکـەی ، بـۆ ئـەوەی ئـەو ووتەیەت کە بەرامبەری پێ تاوانبار دەکەیت خۆت نەگرێتەوە ، ووتەکەش ئەوەیـە کـە دەڵێیت : ((**قسەکـــــانی مەجـــــالی ئـــــەوە هـــەڵناگرێت خـــــەڵکی خـــــۆی هـــــەڵخەڵەتێنێت**)) !! وە ئـەوەی کـە دەڵێـت : ((**یانی مەجالی ئەوە هەڵناگرێ بڵێ کاکـە ئەمـە ، چـونکە خـەڵکی واهەیـە دێـت ئەیەوێ ئەمەش هەروا تـأویل بکات بۆ ئەوەی خۆی**)) !!

٥ / لـە هەمووشـی گـەورەتر ئەوەیـە کـە ئێمـەی سـەلەفی لـە کـۆن و تازەشدا هـەر ووتوومانـە و دەیڵێین : کـە دەبێـت قورئـان و سوننەت پێش هەموو ووتەیەك بخرێت ، کەچی جەنابت لە ووتارەکانتدا دەتووت (ابن باز و الألباني) فەرموویانـە !!! پاشـان دێیـت سـەلەفیەکانیش بـەوەی خـۆت تاوانبار دەکەیت ، ئەوەش لەو ووتەیەتدا کە ووتووتـە : ((**کاتی خۆی ئێمە قسە ئەکەین ئەڵێم : خوا و پێغەمبـەر ئەفـەرمووێ ، ئـەو ئـەڵێ : ئـەبو بـەکر ئەفەرمووێ ، (واللّٰه ئەترسم بەردباران بکرێین) صەحابە وایان ئەفەرموو**)) !!!

٦ / لەو باوەڕەدام و دەشی بینم کە زۆر شت بەدەم پێشەوا (ابن باز) ەوە دەووترێت ، هەروەکو خۆت دەڵێیت : ((**بە ناوی (شێخ بن باز) ەوە زۆر شـت دەووترێـت**)) !! بەڵام با من و تۆش خوێنەری ڕەواویست و بێژەری حەق دەکەین بەدادوەر بۆ ئاشکراکردنی ئەو ڕاستیە ، کە ئەوانە کێن بۆ بەرژەوەندیەکانی خۆیان بەدەم شێخ (ابن باز) وە شت دەڵێن ؟!!! بەمەش ئەوە ئاشکرا دەبێت کە دەڵێیت : ((**چونکە جاری واهەیە لە هەندێ ناملکە و**

شت ئەبینم : فەتواکان هەندێکی قرتاوە)) !!! یان ئەوەش کە ووتووتە : فەتواکان ((وەك خۆی باسی ناکەن)) !!!

٧/ دوا خاڵیشم ئەوەیە کە بزانیت ئەم نووسینەم ئامۆژگاریە بۆ خۆم تۆش کە ووتووتە : ((**لە هەر شتێکیشدا هەڵەمان کردبوو** ـ إن شاء الله ـ **سوپاسی هەرکەسێك ئەکەین کە ڕاستمان ئەکاتەوە**)) !!! جا داواکارم ئەمەشت ووتەی بێ کردەوە نەبێت ؟!!!

خاڵى سێيەم : ئەگەر ئەمە و ئەوەش هەر نەخوات ، ئەوا ـ جەدەلەن ـ دەووترێت : پێشەوا (ابن باز) ـ بە ڕەحمەت بێت ـ لەم فەتوايەيدا نەيپێكاوە ، چونكە فەتواكەى پێچەوانەى قورئان و سوننەتى پێغەمبەرە ﷺ .

لەو باوەڕەدام لەم سەردەمانەى خۆشمان كەسانێك هەبن كە ئەگەر بەڵگەكانى قورئانى پيرۆز و سوننەتەكانى پێغەمبەرى خوا ﷺ بێنيتەوە بۆ لە سەر حەرامێتى شتێك كردار بێت يان گوفتار ، ئەوان لە بەرامبەردا بەڵگە بە ووتەى زانايان بێننەوە . ئەمەش نە بە ووتە ئاشكراكانيان بەڵكو بە كۆمەڵە ووتەيەك كە هيچ بەڵگە نيە بۆ كردار و گوفتارەكانيان !!! . هەروەكو لە سەردەمانى كۆنيشدا هەبووە ، ئەوەتا (ابن عباس) . ڕەزا و ڕەحمەتيان لێ بێت . سەبارەت بەوانەى كە بەرهەڵستى فەرموودەكان دەكەن بە ووتەى (أبو بكر و عمر) . ڕەزا و ڕەحمەتيان لێ بێت . دەفەرموێت : ((يُوشكُ أَنْ تَنْزِلَ عَليكُم حِجارة من السماءِ ؛ أَقولُ لَكُم : قالَ رسولُ الله . صلى الله عليه وعلى آله وسلمَّ . وتقُولونَ : قالَ أَبو بكر وعُمر !!!)) [1] ، واتە : نزيكە لە ئاسمانەوە بەرتان بەسەردا دابارێت ، من پێتان دەڵێم :

---

[1] (رواه عبد الرزاق في : مصنفه بسند صحيح وهو في " مسند أحمد " : (١ / ٣٣٧) بلفظ : ((أُراهم سيهلكون ، أقول : قال النبي ﷺ ، ... ويقول : نهى أبو بكر وعمر)) وصحح إسناده الشيخ أحمد شاكر ، رقم : (٣١٢١) ، وأخرجه الخطيب في : الفقيه والمتفقه : ١ / ١٤٥) ، وانظره في : " الآداب الشرعية " لابن مفلح : ٢ / ٦٦) .

پێغەمبەری خوا ﷺ وای فەرموو ئێوەش دەڵێن : ئەبو بەکر و عومەر فەرموویانە !!!

بەڵام لە گەڵ جیاوازیەکی زۆر لە نێوان ئەو جۆرە کەسانەوە کە لە خۆشویستنیان بۆ هاوەڵانی پێغەمبەری خوا ﷺ ، و شوێنکەوتنیان بۆیان وای لێکردبوون بەو کارە هەستن ، لە گەڵ ئەوانەی سەردەمی خۆمان کە هەڵبژاردنیان بۆ ووتە و فەتوای ئەو زانایانە و هێنانەوەیان بە بەڵگە تەنها بۆ گەشتنە بە مەرامەکانیان ، چونکە دەبینیت تەنها لەوەدا ووتەی زانایان بەباش دەزانن کە گونجاوە و دێتەوە لە گەڵ مەبەستەکانیان !!! کەچی لە سەدەها فەتوای تریاندا پێچەوانەیانن ، بەڵکو هیچ نرخێك بۆ فەتواکانیان نازانن ... وەکو لە باسی باوەڕ ، و حاکمیەت ، و بەکافردانان و مەرجەکانی ، و دیاری کردنی (دار الإيمان) و (دار الكفر) دا ، و دەرچوون لە کاربەدەستان ، ڕۆشتنە پەرلەمان ، و پەرتەوازەیی و حزبایەتی ، ئەو بابەتانەی کە ئەولەویەتیان پێ دەدرێت لە بانگەشەدا ، و حوکمی گۆرانی و موسیقا ، و تێکەڵاوی نێوان هەردوو ڕەگەزی نێر و مێ ، و بەشداری کردنی ئافرەتان لە بواری ڕامیاری ، و دەرکەوتنیان لە سەر کەناڵەکانی ڕاگەیاندن ، و سەدان باس و بابەتی تر !!!

تەنانەت کارگەشتۆتە ئەوەی کە سەرەڕای ئەوەی کە لە هەندێك بابەتدا ووتە و فەتوایان بهێننەوە ، و وەسفیان بکەن !!! کەچی ژێر بەژێر لە کۆڕە تایبەتەکانیان تانە و توانج لە زانایان دەدەن !!! هەر جارە و بە

شتێك تۆمەت باریان دەكەن : جارێكیان دەڵێن : ئەو زانایانە زانای حەیز و زەیسانین !!! جارێكی تر دەڵێن : ئەوانە بەكرێ گیراوی كاربەدەستان ، و ماستاویان بۆ دەكەن !!!! وە لەوەش زیاتر دەلێن : ئەمانە غولاتی (مەرجەئەن !!!!) . كەسێك ناوەكە بە هەڵە بڵێت تۆ بڵێی لە ناوەڕۆكەكەی تێگەشتبێت ؟!!! . یان لە ژێر كاریگەری مورجیئەدان !!!! یان ... و هەزاران یانی تر !!!!

بەڵام ئەوەی پێویستە لە سەر موسڵمانان كە بەڵگەی قورئان و سوننەتیان بۆ ئاشكرا بوو لە سەر باسێك گوفتار بێت یان كردار ، ئەبێت بڵێن : ﴿ إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (النور : ٥١) ، نەك ئەوەی هەڵە نەكردن بە زانایان ببەخشن و ووتەكانیان وەكو قورئان فەرموودە وەربگرن !!!! بەڵكو پێویستە ووتەی زانایان و جگە لەوانیش بە پێوەری قورئان و سوننەت بپێون و هەڵەیان ڕەت بكەنەوە لە گەڵ ڕێزگرتن و مانەوەی پلە و پایەیان لە دڵەكانیان ، ئەگەر نەشیان پێكابێت .

ئەوەتا پێشەوا (ابن باز) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**فأقوال العلماء واجتهاداتهم رضي الله عنهم ورحمهم ، تُعرض على الكتاب والسنة ، فما وافق الكتاب والسنة منها قُبِل ، وما خالف الكتاب والسنة ، من أقوالهم وآرائهم ، وجب أن يُرد** ، قال الله تعالى : ﴿ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾ (النساء : ٥٩) وقال سبحانه : ﴿ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ

مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ (الشورى : ١٠) ، هذا هو الواجب على أهل العلم ، أن يردوا ما تنازع فيه الناس إلى حكم الله ورسوله ، حتى ينتهي النزاع ، وحتى تجتمع الأمة على الحق والهدى الذي ينفعها ولا يضرها)) [٢] .

واته : ووته و ئيجتيهاداتى زانايان . ڕەزا و ڕەحمەتى خوايان لێ بێت . دەبێت بە قورئان و سوننەت بپێورێت ، جا ئەوەى كە هاوكۆك و گونجاو بوو لە گەڵ قورئان و سوننەتدا وەربگيرێت ، و ئەوەش كە پێچەوانە بێتەوە لە گەڵ قورئان و سوننەتدا ئەوا ، لە ووتە و بۆچوونەكانيان ، ئەوا پێويستە ڕەت بكرێتەوە ، خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾ (النساء : ٥٩) ، وە فەرموويەتى : ﴿ وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ (الشورى : ١٠) ، ئائەمەيە پێويست لە سەر زانايان ، ئەوەى كە ئەو شتانە كە جياوازيان تێدايە بگەڕێننەوە بۆ حوكمى خواى پەروەردگار و پێغەمبەرەكەى ﷺ ، بۆ ئەوەى دوبەرەكى و جياوازى نەمێنێت ، و ئوممەتيش كۆبێتەوە لە سەر ڕەوايى و هيدايەت ، كە سودى پێ دەگەيەنێت و زەرەرى پێ ناگەيەنێت .

وە پێشەوا (ابن عثيمين) يش . بە ڕەحمەت بێت . هەمان بنەوامان بۆ دووپات دەكاتەوە و دەفەرموێت : ((وقد اتفق سلف الأمة وأئمتها على أن

[٢] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءاً ١ : ٢٠ / ٢٨٣) .

كل واحد يؤخذ من قوله ويترك إلا رسول الله ﷺ وهذا من الفروق بين الأنبياء وغيرهم ، فالأنبياء صلوات الله عليهم وسلامه يجب لهم الإيمان بجميع ما يخبرون به عن الله عز وجل وتجب طاعتهم فيما يأمرون به ، بخلاف الأولياء فإنهم لا تجب طاعتهم في كل ما يأمرون به ، ولا الإيمان بجميع ما يخبرون به بل يعرض أمرهم وخبرهم على الكتاب والسنة فما وافق الكتاب والسنة وجب قبوله ، وما خالف الكتاب والسنة كان مردوداً ، وإن كان صاحبه من أولياء الله وكان مجتهداً معذوراً فيما قاله ، له أجر على اجتهاده ، **لكنه إذا خالف الكتاب والسنة كان مخطئاً وكان من الخطأ المغفور إذا كان صاحبه قد اتقى الله ما استطاع**)) [٣] .

واتە : وە پێشنی ئەم ئوممەتە و پێشەوا کۆڕان لە سەر ئەوەی کە هەموو کەسێك لە ووتەکانی وەردەگیرێت و ڕەتیش دەکرێەوە ، جگە لە پێغەمبەری خوا نەبێت ﷺ ، وە ئەمەش یەکێکە لە جیاوازیەکانی نێوان پێغەمبەران و جگە لەوان ، چونکە پێغەمبەران . علیهم السلام . پێویستە باوەڕ بە هەموو شتێکیان بهێنرێت لەوەی کە هەواڵمان دەدەنێ لە خوای پەروەردگارەوە ، وە پێویستە گوێڕایەڵی بکرێن لە هەموو ئەوەی کە فەرمانمان پێ دەکەن ، بە پێچەوانەی ئەولیاکانەوە کە گوێڕایەڵیان پێویست نیە لە هەموو ئەوەی کە فەرمانی پێ دەکەن ، و نەش بە هەموو ئەوەی کە هەواڵی پێ دەدەن ، بەڵکو پێویستە ووتە و هەواڵەکانیان لە ڕوانگەی قورئان و سوننەتەوە بپێورێن ، جا ئەوەی کە هاوکۆك و گونجاو

---

[٣] (مجموع فتاوى ورسائل ابن عثيمين : ٧ / ١٠٥) .

بـوو لـه گـەڵ قورئـان و سـوننەتدا وەربگیرێـت ، ئـەوەش کـه پێچـەوانەی قورئـان و سـوننەت بێـت ڕەت کراوەیـه ، بـا خاوەنەکەشـی یـەکێك بێـت لـه ئەولیاکانی خـوای پـەروەردگار ، و ئیجتیهـادی کـردووه و عـوزری شـەرعی هەیـه لـەوەی کـه ووتوویـەتی ، و پاداشتێکیشـی بـۆ دەنووسـرێت لـه سـەر ئیجتیهادەکـەی ، بـەڵام ئەگـەر پێچـەوانەی قورئـان و سـوننەت بـوو ئـەوا نـەیپێکاوه و هەڵەکەشـی لـەو هەڵانەیـه کـه خـوای پـەروەردگار لێـی خـۆش بووه ، ئەگەر خاوەنەکەی بەپێی توانای خۆی له خوا ترسابێت .

وه فەرموویـەتی : ((**والحجـة فیمـا قالـه الله ورسـوله ﷺ ، أو کـان علیـه السلف الصالح**)) [٤] .

واتـه : بەڵگـه لەوەدایـه کـه خـوای پـەروەردگار و پێغەمبەرکـەی ﷺ فەرموویانه ، و ئەوەی که پیاو چاکانی پێشینی لەسەر بووه .

هەروەها فەرموویەتی : ((**وکـل مـا خـالف الکتـاب والسـنة فهـو خطـأ ، یجبُ رَدُّه علی قائله ، ولا یجـوز العمل بـه ، وإن کـان قائلـه قـد یکـون معـذوراً مجتهداً فیؤجر علی اجتهاده ، لکن غیره العـالم بخطئـه لا یجـوز لـه قبولـه**)) [٥] .

واته : وه هەموو ئەوەی که پێچەوانەی قورئانی پیرۆز و سوننەت بێت هەڵەیـه ، و پێویسته ڕەت بکرێتـەوه و بدرێت بـه ڕووی خاوەنەکەیدا ، وه

---

[٤] (مجموع فتاوى الشيخ محمد بن صالح العثيمين : السؤال : ٥٠٨) .

[٥] (رسالة في الدماء الطبيعية للنساء : ١ / ٦٠) .

نابێت کردەوەی پێ بکرێت ، سەرەڕای ئەوەی کە ڕەنگە بێژەرەکەی لە لای خوای پەروەردگار عوزری هەبێت ، و موجتەهید بێت و پاداشتی خۆی بگات لە سەر ئیجتیهادەکەی ، بەڵام جگە لە خۆی ئەوەی کە زانایە بە هەڵەکەی نابێت هەڵەکەی پێ قەبوڵ بێت .

وە لیژنەی هەمیشەیی بۆ توێژینەوە و فەتوا لە وڵاتی سعودیە فەرموویانە : ((**ثانيا : ليست الحجة في عمل العلماء وأقوالهم ، لأنهم يخطئون ويصيبون** ، ... ، **وإنما الحجة في كلام الله تعالى وفي سنة رسول الله ﷺ الثابتة**)) [٦] .

واتە : دووەم : بەڵگە لە کردەوەی زانایان و ووتەکانیاندا نیە ، چونکە زانایان هەڵەش دەکەن و دەشی پێکن ، ... ، بەڵکو لە ووتەی خوای پەروەردگار و سوننەتە جێگیر و سەڵمێنراوەکانی پێغەمبەرەکەیدایە ﷺ .

---

[٦] (اللجنة الدائمة للبحوث العلمية والإفتاء : فتوى رقم : ٦١٥٤ ، عبد الله بن قعود ، عبد الله بن غديان ، عبد الرزاق عفيفي ، عبد العزيز بن عبد الله بن باز) .

تاوتوێکردنی فەتواکەی (الألباني) ـ بەڕەحمەت بێت ـ لە گەڵ ئەو لێکدانەوەی کە چەواشەکاران بۆ فەتواکە دەیکەن

هەندێك جار لێرە و لەوێ دەبینین و دەبیسین . لە وەرەقەی استنساخ کراودا یان لە ووتار و دەرسدا . کەسانێك فەتوایەکی کۆنی شێخ ئەلبانی لە ناو خەڵکانی موسڵمانی ئیسلام پەروەر و گوێڕایەڵ بۆ زانایان باس دەکەن ، کە تێیدا هاتووە شێخ ئەلبانی ڕێیداوە بە دامەزراندنی حزبی ئیسلامی و کار کردن لە گەڵیاندا !! بۆ ئەوەی شەرعیەت بدەن بەکارەکانی خۆیان !!! بێ ئاگا لە دواییین فەتواکانی ئەم شێخە پایە بەرزە ! یان بە خۆ لە بێ ئاگایی دان !! ئەمەش چەواشەکاریەکی گەورەیە بەرامبەر موسڵمانان دەکرێت بەم فەتوا کۆنەیەی شێخ ، و گومان دروست دەکات بۆ موسڵمانان و چەواشەیان دەکات لە دەیان فەتوای شێخ ئەلبانی کە تێیاندا ڕاشکاوانە حزبایەتی بە نادروست و ناڕەوا و خراپ و حەرام دەزانێت ، و زۆر بە جوانی ئەو باسەی ڕوون کردووەتەوە : ئەم حزبانەی کەوا ئەمڕۆ پێکهێنراون هەموویان لە سەر پێچەوانەکردنەوەی شەرع دامەزرێنراوون لە زۆربەی ئەحکامەکانیاندا لەوانە ، کە لە باسەکانی پێشوودا کۆمەڵێك لەو فەتوایانەمان خستووەتە ڕوو ، جا لێرەدا وەکو پاراستنی ئەمانەتی علمی لە لێکۆڵینەوە و توێژینەوەدا ، ئەو فەتوایەی شێخ دەخەینە ڕوو پاشان بە چەند ڕوونکردنەوەیەك هەڵە و نادروستی کردنە بەڵگەی ئەو فەتوایە دەخەینە ڕوو ، کە چەندەها کەسی حزبی لە

ووتار و وانەكانيان دەيخەنە ڕوو ، جا بە پشتيوانى خواى پەوەردگار دەووترێت :

دەقى فەتواكەى پێشەوا (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە دروستى دامەزراندن حزبى ئيسلامى وكاركردن تيايدا هاتووە : ((**إنَّني أُؤَيِّدُ قيام الجماعات الإسلامية** ، و أُؤَيِّدُ تَخصص كل جماعة منها بدور اختصاصي سواء أكان سياسياً أم اقتصاديا أم اجتماعيا ، أو نَحو ذلك ، **ولكني اشترطتُ أن تكون دائرة الإسلام هي التي تَجمع هذه الجماعات كلها** ❁ .

❁ **خوێنەرى ئازيز :** بەڕێز (**مامۆستا عبدالكريم**) لە كاتى پێداچوونەوەى بۆ ئەم پەرتوكەى بەردەستى بەڕێزتان ، لە بەرواری (٩ / ١١ / ٢٠٠٩) دا و لە كاتژمێرى يەك و سى و پێنج خولەكى نيوەڕۆ پرسيارێكى ئاراستەى شێخ (علي الحلبي) كردووە كە يەكێكە لە قوتابيانى شێخى پايەبەرز (محمد ناصرالدين الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت . كردووە ئەمە دەقەكەيەتى : ((السؤال : إلى الشيخ علي الحلبي : الحزبيون يستدلون بقول لشيخنا الألباني . رحمه الله . على حزبيتهم وهو : ((إنني أُؤَيِّدُ قيام الجماعات الإسلامية !!!)) فما جواب فضيلتكم ؟)) ، واتە : حزبيەكان ووتەيەكى شێخمان شێخ (ئەلبانى) دەكەن بە بەڵگە بۆ حزبايەتى كردنەكەيان ! ووتەكەشى ئەوەيە كە فەرموويەتى : من پشتگيرى دەكەم لە پێكهێنانى كۆمەڵە ئيسلاميەكان !!! جا بەڕێزتان وەڵامى چيە ؟

وذكرت أنَّنا نَحن معشر السلفيين لا نعمل إلاَّ في سبيل أهم ما نزل به كتاب الله عز وجل ، وبعث من أجله رسله ، ألاَ وهو التوحيد ، وتوضيحه للناس بِما يجعله خالصاً من كل شرك ، ومنيعا أمام كل وثنية ، ودعوتُ إلى أنْ تَحل الجماعات الإسلامية خصوماتِها وخِلافاتِها بالعودة إلى كتاب الله وإلى حديث رسول الله ﷺ ؛ تحقيقاً لقوله تعالى : ﴿ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾ .

فنحن لا ندعو الجماعات إلى آرائنا ، الجماعات إلى اتباعنا في آرائنا واجتهاداتنا التي قد يكون فيها أكثر من قول ، ولكننا ندعوهم إلى أمر التوحيد وهو أمر لا يختلف فيه مسلمان ، فكيف يكون فيه خلاف بين جماعتين أو أكثر ؟!! هذا هو المرفوض .

أعود ثانية فأدعو المسلمين جميعاً إلى أن يرجعوا إلى دينهم الصحيح ، و إلى الاعتماد في ذلك على الكتاب أولاً وعلى السنة الصحيحة ثانياً ، وأصر على هذه الدعوة ، ولن نتراجع عنها مهما كانت الادعاءات والافتراءات ، أقول هذا وأنا أتذكر السنوات الطوال التي عشتها في سورية ، كان يَحضر دروسي خلالها أعضاء من

بەڕێزیشیان لە بەرواری (١٠ / ١١ / ٢٠٠٩) دا و لە کاتژمێری نۆ و چل و نۆ خولەکی ئێوارەدا بەم شێوەیە وەڵامی مامۆستای دایەوە : ((الجواب : عشرات الأقوال منه تخالف هذا القول !! وحتى الفتوى مقيدة بشروط لا توجد واقعا !!!)) ، واتە : دەیان ووتەی هەیە کە پێچەوانەی ئەم ووتەیەیەتی !! وە ئەگەر واش نەبێت فەتواکە سنوردیاری کراوە بە چەندەها مەرج کە لە واقعدا نین !!!

الإخوان ، ومن حزب التحرير ، ومن جماعة التبليغ ، ومن المذهبيين ، وفي هؤلاء من يصرح بتتلمذه عليَّ ويقر بالفضل ، فكيف نُتهم بعد ذلك بِمحاربة الجماعات الإسلامية ؟

كل ما نُخالف به تلك الجماعات إنَّما هو الخروج على الكتاب والسنة في تربية أعضاء تلك الجماعات ، وفي غير ذلك من القضايا التي اختُلِف فيها قديما وحديثا لا نختلف معهم ولا ننقدهم فهم أحرار في ذلك ، فالأمر كما قال تبارك وتعالى : ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ ، فالعدل العدل أيها الناقدون ومراعاة الله وحقه وحق رسوله إن كنتم مؤمنين)) [1] .

واتە : **مـن پشـتگیری دەکـەم لـە پێکهێنـانی کۆمەڵـە ئیسـلامیەکان** ، وە پشتگیری لەوەش دەکەم کە هەر کۆمەڵێکیان ڕۆڵێکی تایبەتی بدرێتی جا ڕامیاری بێت یا ئابووری یان کۆمەڵایەتی بێت ، یان هاوشێوەی ئەوانە ، **بەڵام من ئەوە بە مەرج دەگرم کە بازنەی ئیسلام کۆکەرەوەی ئەو کۆمەڵانە بێت** .

وە ئەوەشم باسکرد کە ئێمەی سەلەفی کار ناکەین لە ڕێگەی گرنگترینی ئەوانە نەبێت کە خوای پەروەردگار قورئانەکەی بۆ دابەزاندووە ، و پێغەمبەرانی بۆ ناردووە ، کە ئەویش یەکخوا پەرستیە ، لەگەڵ ڕوونکردنەوەی بۆ خەڵك بەشێویەك کە تەنها بۆ خوای پەروەردگاری ئەنجام بدات دوور لە هەموو هاوەڵ بڕیاردانێك ، و ڕێگریەك لە پێش

---

[1] (ئەم فەتوایە لە کتێبی (حياة الألباني وآثاره وثناء العلماء عليه) دا لاپەڕە (٣٩٥) بۆ (٣٩٦) بڵاوکراوەتەوە کە لە ساڵی (١٩٨٧) دا چاپ کراوە) .

هەموو بانگەشەیەکی بت پەرستی ، وە بانگەشەی ئەوەشمکردووە کە بۆ ئەوەی کە کۆمەڵە ئیسلامیەکان بەرەنگاری و جیاوازیەکانیان چارەسەر بکەن بە گەڕانەوەیان بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، ئەوەش وەکو پیادەکردنێك بۆ ووتەی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾ .

خۆ ئێمە بانگی کۆمەڵە ئیسلامیەکان ناکەین بۆ بۆچوونەکانی خۆمان ، یان بانگیان بکەین بۆ شوێنکەوتنی ئێمە لە بۆچوون ، و ئیجتیهادەکانمان ، ئەوانەی کە ڕەنگە لە ووتەیەك زیاتری تێدا هەبێت ، بەڵکو ئێمە بانگیان دەکەین بۆ گرنگی دان بە یەکخوا پەرستی ، کە لەو گومانەدا نیم کە دوو موسڵمان جیاوازیان تێیدا هەبێت ، جا نازانم چۆن جیاوازی تێدا هەبێت لە نێوان دوو کۆمەڵدا ، یان زیاتر ؟! ئا ئەوەیە کە پێویستە هەبێت .

دووبارە دەگەڕێمەوە سەر باسەکەم و دەڵێم : بانگی هەموو موسڵمانان دەکەم بەوەی کە بگەڕێنەوە بۆ ئایینە ڕاست و دروستەکەیان ، وە بۆ متمانە کردن و پشت بەستن لەوەیاندا ، یەکەم : لە سەر قورئانی پیرۆز و دووەمیش : لە سەر سوننەتی (صحیح) دا ، وە سوریشم لە سەر ئەم بانگەوازە ، و لێشی پاشگەز نابینەوە پڕوپاگەندە و درۆکان هەرچەندیەك بن ، لەم کاتەی کە ئەمە دەڵێم ئەوەم بیر دەکەوێتەوە کە ساڵانێکی درێژە کە لە سوریا ژیاوم ، کە چەندەها ئەندامی ئیخوان و حزبی تەحریر و

کۆمەڵی تەبلیغ ، و کەسانی مەزهەبی ئامادەی دەرسەکانم دەبوون ، وە لەوانەشدا چەندەها کەس هەن دان بە قوتابیێتیان و چاکەی ئێمەدا دەنێن ، جانازانم بۆ پاش ئەوەش هەر تۆمەت بار بکرێین بەوەی کە دژایەتی کۆمەڵە ئیسلامیەکان دەکەین ؟!!!

هەموو ئەوەی کە ئێمە پێچەوانەی ئەو کۆمەڵانەین ، ئەوەیە کە ئەوان لە پەروەردەکردنی ئەندامەکانیان لە قورئان و سوننەت دەردەچن ، وە لە جگە لەو بابەتانەدا کە جیاوازیان تێدایە لە کۆن و تازەدا ، جیاوازیمان لە گەڵیاندا نیە ، و ڕەخنەشیان لێ ناگرین ، خۆشیان لەوەدا ئازادن ، باسەکە بەو شێوەیەیە کە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ﴾ ، جا دادوەری بکەن ئەی ئەو کەسانەی کە ڕەخنە دەگرن ، خوای پەروەردگارتان لە یاد بێت ، لەگەڵ مافەکانیدا ، و مافی پێغەمبەرەکەشی ﷺ ، ئەگەر خۆتان بە باوەڕدار دەزانن .

خوێنەری موسڵمان پێش ئەوەی دەست بکەم بە نووسینی لێکدانەوەم بۆ فەتواکە ڕەچاوی چەند خاڵێکی گرنگ بکە :

یەکەم : لەوە بە ئاگابە کە ئەم فەتوایەی شێخ کە کەسانی چەواشەکار لە باسەکانیاندا دەیکەن بە بەڵگە !!! لە کتێبی (حياة الألباني وآثاره وثناء العلماء عليه) دا ، و لە لاپەڕە (٣٩٥) بۆ (٣٩٦) بڵاوکراوەتەوە ، و لە ساڵی (١٩٨٧ ز) یشدا لە چاپ دراوە ، زانینی ئەوەش یارمەتیت دەدات بۆ ئەوەی بتوانی ووتەی کۆن و تازەی ئەم پێشەوایە بزانیت ، و بە ووتەی

تازەی کار بکەیت و واز لە کۆنەکانی بهێنیت ، هەروەکو زانایان باسیان لێوە کردووە .

دووەم : ڕاستە شێخی پایەبەرز (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . بە ڕاشکاوانە ڕێگە دەدات بە دامەزراندنی کۆمەڵە ئیسلامیەکان ، هەروەکو فەرموویەتی : ((إنَّني أُئَيِّدُ قيام الجماعات الإسلامية ...)) ، واتە : من پشتگیری دەکەم لە دامەزراندنی کۆمەڵە ئیسلامیەکان ، بەڵام هەر لە پاش ئەو ووتەیەی جەخت دەکات لە سەر مەرجێك کە دەلێت : ((ولكني اشترطتُ أن تكون دائرة الإسلام هي التي تَجمع هذه الجماعات كلها ...)) ، واتە : بەڵام من ئەوە بە مەرج دەگرم کە بازنەی ئیسلام کۆکەرەوەی هەموو ئەو کۆمەڵانە بێت ، جا بە ئاگابە لەم مەرجە !!!

سێیەم : باشە کەسانی چەواشەکار بۆ بڕگەی یەکەمی فەتواکەی شێخ وەردەگرن ، کە حەڵاڵ کردنی حزبایەتیە ؟!! کەچی بەشی کۆتایی فەتواکە پشت گوێ دەخەن ، کە دەفەرموێت : ((وە بانگەشەی ئەوەشمکردووە بۆ ئەوەی کە کۆمەڵە ئیسلامیەکان بەرەنگاری و جیاوازیەکانیان چارەسەر بکەن بە گەڕانەوەیان بۆ قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەری خوا ﷺ ، ئەوەش وەکو پیادەکردنێك بۆ ووتەی خوای پەروەردگار کە فەرموویەتی : ﴿ فَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِن كُنتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَٰلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴾)) !!!!!

پاش ئەم سێ خاڵە بە کـورتی لـە چـەند خاڵێکـدا وەڵامـی ئـەم شـوبهەیە دەخەینە ڕوو :

خاڵی یەکەم : دەتوانرێت بووترێـت : ئـەو فەتوایـە کـە حزبیـەکان دەیکەن بە بەڵگە ووتـەی کـۆنی شێخ ئەلبانی بووە . بە ڕەحمەت بێت . بە دەیان ووتەی نوێی ئەو فەتوایـەی گۆڕیـوە و لـەکاری خستووە ، ئەوەش بەدەرخسـتن و زانینـی مێـژووی زۆرینـەی فـەتواکان ، چـونکە هـەروەکو پێشەوا (ابن باز) یش . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((**ومعلوم أن مذهب العالم هو ما مات عليه ، معتقدا له ، لا ما قاله سابقا ثم رجع عنه ، فيجب التنبه لذلك ، والحذر مما يلبس الأمور ، ويضعها في غير موضعها** !! والله المستعان)) [٢] .

واتە : زانراوە کە مەزهەب و بۆچوونی زانا ئەوەیە کە لەسەری مردووە ، و باوەڕی پـێ بـووە ، نـەك ئـەوەی کـە پێشـتر ووتوویـەتی و پاشـان لێـی گەڕاوەتەوە ، بۆیە پێویستە ئاگامان لەوە بێت ، و ئاگاداری بکـەین لـەوەی کـە تێکـەڵاوی لـە شـتەکاندا دروسـت دەکـات ، و شـتنەکان لـە جێگەیـەك دادەنـات کـە جێگـەی خـۆی نیـە ... تـەنها خـوای پـەروەردگاریش پشـت و پەنایە .

---

[٢] (مجموع فتاوى ابن باز (٣٠) جزءا : ٣ / ٧٣) و (تنبيهات هامة على ما كتبه الشيخ محمد علي الصابوني في صفات الله عز وجل : ١ / ٢١) .

جا پێش خستنە ڕووی فەتوا نوێکانی ئەم پێشەوایە ، ئەوە وەبیری خوێنەری بەڕێز دێنمەوە کە دوای خوێندنەوەی دەسپێکی ئەم نووسینە ، دڵنیام لەوەی کە هاودەنگ دەبیت لە گەڵماندا لەوەی کە ((کۆکردنەوەی ووتەی تازە و کۆن (القول الجديد القديم) ی زانایان باشترین ڕێگەیە بۆ تێگەیشتن لە فەتواکانیان)) کە لە خاڵی سێیەمی دەسپێکدا بەتێر و تەسەلی باسی لێوە کراوە ، جا ئەگەر ئێمە لەم بابەتە بەچاکی تێگەیشتبێتین ، بە پشتیوانی خوای پەروەردگار دەتوانین لە پیادەکردنیدا سەرکەوتوو بین ، لەمەشەوە دانایی زانایانمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە بۆچی ئەوەیان بە شوێنکەوتووانیان ڕاگەیاندووە ، کە ئەوانیش وەکو هەموو خەڵکانی تر مرۆڤن و قابیلی هەڵەن وە ڕەنگە ئەمڕۆ ووتەیەك بڵێن سبەینێ لێی پەشیمان دەبنەوە ، ئەوەتا پێشەوا (أبو حنيفة) . بەڕەحمەت بێت . ئاماژە بەوە دەدات و دەفەرموێت : " فإننا بشر نقول القول اليوم ونرجع عنه غدا " ، واتە : چونکە ئێمەش مرۆڤین ، ئەمڕۆ ووتەیەك دەڵێین و سبەینێ لێی پەشیمان دەبینەوە .

وە لە ووتەیەکی تریدا فەرموویەتی : ((ويحك يا يعقوب . کە (أبو يوسف) ی قوتابییەتی . لا تكتب كل ما تسمع مني ، فإني قد أرى الرأي اليوم وأتركه غدا ، وأرى الرأي غدا وأتركه بعد غد)) ، واتە : وەی بە حاڵت ئەی یەعقوب هەموو شتێك کە لە منەوە دەیبیستی مەینووسە ، چونکە لەوانەیە من ئەم ڕۆ ووتەیەك بە چاك دەزانم ، و سبەینێ وازی لێدێنم ، و سبەینێ ووتەیەك بە چاك دەزانم ، و پاش سبەینێ وازی لێدێنم .

بێگومان ئەمە لە دانایی و پڕ حیکمەتی ئەو پێشەوایانەیە ، و لە هەست کردنیان بە بەرپرسیاریان بەرامبەر بەو گوفتار و فەتوایانەی کە دەیدەن .

وە پێشەوا (أبو عمرو عثمان) ی کوڕی (عبد الرحمن) ی کوڕی (عثمان) ناسراو بە (ابن صلاح الشهرزوي) لەم بارەیەوە فەرموویەتی : ((**لیس للمنتسب إلى مذهب الشافعي في المسألة ذات القولين أو الوجهين أن يتخير فيعمل أو يفتي بأيهما شاء بل عليه في القولين إن علم المتأخر منها كما في الجديد مع القديم أن يتبع المتأخر فإنه ناسخ للمتقدم**)) [٣] .

واتە : بۆ هیچ کەسێك لە ئەو کەسانە نیە کە خۆیان بە پابەند بوو دەزانێت بە مەزهەبی پێشەوا شافعیەوە ، لەو بابەتانەی کە دوو بۆچوونیان تێدایە ، یان دوو ڕووی هەیە ، بێت بە کەیفی خۆی یەکێکیان هەڵبژێرێت ، و کردەوەی پێبکات یان فەتوای پێبدات ، ، بەڵکو پێویستە لە سەری لە هەردوو ووتەکەدا ئەگەر دواییینیانی زانی ، هەروەکو لە ووتەی تازەیدا لە گەڵ ووتەی کۆنیدا ، پێویستە شوێنی ووتەی تازەیان بکەوێت ، چونکە ئەوەیان ناسخە بۆ پێشینیان .

ئەم باسە بۆ ئەوەیە کە ئێمە ئەگەر بمانەوێت لە ووتە و فەتوای زانایەك تێبگەین و بۆچوونی کۆتا و دواییینی بزانین ، ووتەی کۆن و

---

[٣] (أدب المفتي والمستفتي : ج ١ / ص ٦٠) .

تازەی کۆبکەینەوە ، نەك ئەوەی ووتەی کۆنی بێنینەوە ، و ووتەی نوێی پەراوێز بخەین !!! بەنەزانین بێت !! یان بە هەرمەبەستێك بێت !!!

بۆیە لێرە دوای زانینی ئەو فەتوا کۆنەی کە دەخرێتە ڕوو و دەکرێتە بەڵگە بۆ کاری حزبایەتی و تەفریقە و پەرتەوازەیی موسڵمانان و پارچەپارچەکردنیان ، با بزانین فەتوا دواینەکانی ئەم پێشەوایە چیە ؟ بۆ ئەو مەبەستەش چەند فەتوایەکی تری دەخەینە ڕوو ، ئەوەش بەم پێیەی خوارەوە ، جا بە پشتیوانی خوای پەروەردگار دەڵێم :

هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی . بە ڕەحمەت بێت . دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی زۆر ئاشکرا و ڕوونە ، وەکو ڕوونی ڕۆژی ڕووناك ، و مانگی چوادرە لە ئاسمانێکی ساماڵی بێ هەوردا ، بەڵام بڵێین چی لە گەڵ ئەوەشدا چەواشەکاران بە هەر شێوەیەك بێت دەیانەوێت بۆ مەبەستەکانی خۆیان سوود لە ووتەکانی وەرگرن !!! بەڵام ئەو کەسەی بە ناو گوڵزاری فەتواکانی ئەم زانا پایە بەرزە بەدوا داچوونێکی ئاسای بکات دەبینێت ڕاستیەکان پێچەوانەی کار و گوفتاری چەواشەکارانە !!! بۆنموونە لەم ووتە و پرسیارانەدا هاتووە :

یەکەم : هەروەها لە ووتەیەکی تریدا بە ڕاشکاوی ئەوە دەفەرموێت : کە دوور و نزیك دەزانێت کە بانگەشەی سەلەفیەت و زانایانی ڕازی نین بە کاری حزبایەتی ، چونکە پێچەوانەی دەقەکانی قورئانی پیرۆز و سوننەتی پێغەمبەرەکەیەتی ، هەروەکو لە پێشەکی کتێبێکدا فەرموویەتی

: ((و القاصي و الداني **يعلم أننا لا نؤيد كل هذه التكلات الحزبية** ، بل نعتقد أنها مخالفة لنصوص الكتاب والسنة ...)) [٤] .

واتــه : دوور و نزيــك دەزانێــت كــه ئێمــه پشــتگيرى ئــەم هــەموو پارچــەگەرى و حزبايەتيانــه ناكــەين ، بــەڵكو بيروباوەڕمــان وايــه كــه پێچەوانەن لەگەڵ دەقەكانى قورئانى پيرۆز و سوننەتدا .

دووەم : وه شێخى فــەرموودەناس و زانــاى پايــه بــەرز (الألباني) ـ بــه ڕەحمەتى بێت . له ووتەيەكى زێڕينى تريدا فەرموويەتى : ((ولأن كثيراً من الناس اليوم ممن ينتمون إلى حزب من الأحزاب الإسلامية ، **ولا يجــوز في الإسلام أن يكون هنــاك أحــزاب** ؛ لأن الله يقول : ﴿ فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ (المائدة : ٥٦) ، فالمسلمون يجب عليهم جميعاً أن يكون حزباً واحداً ، لكن مع الأسف الظروف التي عاشها المسلمون تحت الإستعمار المتنوع في الأَجناس من الإستعمار البريطاني إلى الإستعمار الفرنسي ، هولندي ، إسبانيولي إلى أخره ، كل هذه الإستعمارات أوحت بتقاليد المستعمر و بعاداتهم ، وهذه العادات قد يختلفون في بعضها و يتفقون في قسمٍ كبيرٍ منها ؛ من ذلك الأحزاب إلا في ضلالة الشيوعين الذين عطلوا بُرهاً من الزمن التحزب إلا حزباً واحداً ، وهو الشيوعية ، ثم بدا لهم بعد ... مصداق قوله تعالى : ﴿ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ ﴾ (فصلت : ٥٣) ، أن الشيوعية باطلٌ من أصلها ، ولعلكم جميعاً تستمعون الأخبار الآن في تراجع الشيوعيين عن ضلالهم .

---

[٤] (مقدمة كتاب : ماذا ينقمون من الشيخ الألباني / ب) .

الشاهد ؛ لكنهم جمهورهم وقبل الشيوعية يُقِرون الحزبيات ، بل يعتقدون ذلك من الديمقراطية ، التي يسمونها أي : العدالة .

الشاهد ؛ لا يوجد في الإسلام إلا حزبٌ واحد ، وهم الذين يتمسكون بما قلنا آنفاً بكتاب الله و بحديث رسول الله ﷺ وعلى منهج السلف الصالح)) [٥] .

واته : لەبەرئەوەی زۆرێك لە خەڵكی ئەم ڕۆژگارە لەوانەی كە خۆیان داوەتە پاڵ حزبێك لە حزبە ئیسلامیەكان ، وە ناشبێت لە ئیسلامدا چەند حزبێك هەبێت ، چونكە خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ . بۆیە پێویستە لەسەر موسڵمانان هەموویان یەك حزب بن ، بەڵام بەداخەوە ئەو بارودۆخەی كە موسڵمانان تێیدایە لەژێر دەستی داگیركەرە جۆراو جۆرەكاندا بە چەندەها ڕەگەز ژیاون ، جا داگیركەری بەریتانی تا داگیركەری فەرەنسی ، هۆڵەندی ، ئیسپانی ... هتد ، هەموو ئەم داگیركەرانە داب و نەریتی خۆیان هێناوەتە ناو موسڵمانانەوە ، لە گەڵ ئەوەی كە ئەو داب و نەریتانە جیاوازن لە نێوان یەكتردا لە هەندێك جۆریاندا ، وە كۆكن لەبەشێكی زۆری ئەو عاداتانەدا لەناویاندا حزبایەتیە ... ئەوەی مەبەستە : هەموو ئەو داگیركەرانە لە پێش شیوعیەكاندا دان بە فرە حزبیدا دەنێن و بڕوایان پێیەتی ، بەڵكو بڕوایان وایە فرە حزبی یەكێكە لە بنەماكانی دیموكراسیەت كە خۆیان پێی دەڵێن و ناوی دەبەن بە دادپەروەری .

---

[٥] (سلسلة الهدى والنور : شريط رقم ٣٠٦ ، دقيقة ٩ ، ثانية ٣٤) .

جگه لـه گـوڕايى شـيوەعيەكان نـەبێت كـه دەمێـك لـه مێـژوو بـوو كـه حزبايەتيان له كار خستبوو جگه لـه تـەنها حزبێـك نـەبێت ، كـه بريتيـه لـه شيوعيەت ، پاشان ڕاستى ووتـەى خـواى پـەروەردگاريان بۆ ئاشكرا بوو كه فەرموويەتى : ﴿ سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنفُسِهِمْ ﴾ ، وه ئـەوەيان بۆ ئاشكرا بوو كه شيوعيەت هـەر لـه بنەوايدا بەتاڵـه ، ڕەنگـه هـەمووتان گوێبيستى هەواڵەكان بن كه ئێستا شيوعيەكان له گومڕايى خۆيان دەگەڕێنەوه .

شـوێنى مەبەسـت لـه ووتەكـەم : ئەوەيـه كـه زۆرينـەيان و پـێش شيوعيەكانيش دانيان به فره حزبايەتيدا دەنا ، بـەڵكو لـەو باوەڕەدا بـوون كـه ئـەو كـاره بەشـێكه لـه ديموكراسـيەت ، كـه بـه دادپـەروەرى دەزانـن و ناوزەد كراوه !!

ئـەوەى كه زياتر مەبەستم بێت ئەوەيه كه : حزبايەتى له ئيسلامدا نيه ، تەنها يەك حزب نەبێت ، كـه ئـەويش ئـەوانەن پـێش كـەمێك بـاسمان لێـوەكرد : كـه ئـەوانەن دەسـتيان گرتـووه بـه قـورئانەكەى خـواى پەروەردگار و فەرموودەى پێغەمبەرەوه ﷺ ، وه لەسەر پەيڕەوى پێشينى چـاكى ئـەم ئوممەته .

سـێيەم : ((مـا هـو حكـمُ الشـرع في تعـدد هـذه (الجماعـات والأحـزاب والتنظيمـات الإسـلامية) مـع أنهـا مُختلفـة فيمـا بينهـا في مناهجهـا وأسـاليبها ودعواتهـا وعقائـدها والأسـس الـتي قامـت عليهـا ، وخاصـةً أنَّ جماعـةَ الحـق واحـدة ، كمـا دلَّ الحديث على ذلك ؟)) ، واتـه : حـوكمى شـەرع چـيه دەربـارەى چـەندين

بـــوونى ئـــەم (كۆمەڵ و حزب و ڕێكخستنە ئيسلاميانە) لە گەڵ ئەوەى كە جياوازن لە نێوان خۆشياندا لە بەرنامە و شێوازى كار و بانگەواز و بيروباوەڕ و ئەو بنەمايانەى كە لە سەرى دامەزراون ، بە تايبەت كە كۆمەڵى حەق يەكە ، هەروەك فەرموودەكە ئاماژەى بۆ كردووە و بەڵگەيە بۆى ؟

بەڕێزيان . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامى ئەم پرسيارەدا فەرمويەتى : ((لا يَخفى على كلِّ مُسلمٍ عارفٍ بالكتاب والسنة وما عليه سلفنا الصالح رضي الله عنهم ، **أنَّ التحزُّبَ والتكتل في جماعات مختلفة الأفكار أولاً والمناهج والأساليب ثانياً ، فليس من الإسلام في شيء** ، بل ذلك مِمَّا نَهَى عنه ربنا عَزَّ وجل في أكثر من آيةٍ في القرآن الكريم ؛ منها قوله تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ ـ ٣٢) .

فربنا عزوجل يقول : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ (هود : ١١٨ ـ ١١٩) ، فالله تبارك وتعالى استثنى من هذا الخلاف الذي لا بد منه كونياً وليس شرعياً ، استثنى من هذا الاختلاف الطائفة المرحومة حين قال ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ، ولا شك ولا ريب أن أي جماعة يريدون بحرص بالغ وإخلاص لله عزوجل في أن يكونوا من الأمة المرحومة المستثناة من هذا الخلاف الكوني ، إن ذلك لا سبيل للوصول إليه ولتحقيقه عملياً في المجتمع الإسلامي إلا بالرجوع إلى الكتاب وإلى سنة الرسول عليه الصلاة والسلام ، وإلى ما كان عليه سلفنا الصالح رضي الله عنهم .

ولقد أوضح رسول الله ﷺ المنهج والطريق السليم في غير ما حديث صحيح عن النبي ﷺ أنه خط ذات يوم على الأرض خطاً مستقيماً وخط حوله خطوطاً قصيرة عن جانبي الخط المستقيم ثم قرأ قوله تبارك وتعالى : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ (الأنعام : ١٥٣) ومر بأصبعه على الخط المستقيم ، وقال هذا صراط الله ، وهذه طرق عن جوانب الخط المستقيم ، قال عليه السلام : " وعلى رأس كل طريق منها شيطان يدعو الناس إليه " .

لا شك أن هذه الطرق القصيرة هي التي تمثل الأحزاب والجماعات العديدة . ولذلك فالواجب على كل مسلم حريص على أن يكون حقاً من الفرقة الناجية أن ينطلق سالكاً الطريق المستقيم ، وأن لا يأخذ يميناً ويساراً ، وليس هناك حزب ناجح إلا حزب الله تبارك وتعالى الذي حدثنا عنه القرآن الكريم : ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ (المجادلة : ٢٢) . فإذاً ، كل حزب ليس هو حزب الله فإنما هو من حزب الشيطان وليس من حزب الرحمن ، ولا شك ولا ريب أن السلوك على الصراط المستقيم يتطلب معرفة هذا الصراط المستقيم معرفة صحيحة ، ولا يكون ذلك بمجرد التكتل والتحزب الأعمى على كلمة هي كلمة الإسلام الحق لكنهم لا يفقهون من هذا الإسلام كما أنزل الله تبارك وتعالى على قلب محمد .

لهذا كان من علامة الفرقة الناجية التي صرح النبي ﷺ بها حينما سئل عنها ، فقال : " هي ما أنا عليه وأصحابي " . فإذاً هذا الحديث يشعر الباحث الحريص على معرفة صراط الله المستقيم أنه يجب أن يكون على علم بأمرين اثنين هامين جدا .

الأول : ما كان عليه الرسول ﷺ .

والآخر : ما كان عليه أصحابه عليه الصلاة والسلام .

ذلك لأن الصحابة الكرام هم الذين نقلوا إلينا ؛ أولا : هديه ﷺ وسنته ، وثانياً : هم الذين أحسنوا تطبيق هذه السنة تطبيقاً عملياً ، فلا يمكننا والحالة هذه ان نعرف معرفة صحيحة سنة النبي ﷺ إلا بطريق أصحابه ... فالشاهد من هذا وذاك أن فهم الإسلام فهماً صحيحاً لا سبيل إلا بمعرفة سير الصحابة وتطبيقهم لهذا الإسلام العظيم الذي تلقوه عنه ﷺ إما بقوله وإما بفعله وإما بتقريره .

لذلك نعتقد جازمين أن كل جماعة لا تقوم قائمتها على هذا الإساس من الكتاب والسنة ومنهج السلف الصالح دراسة واسعة جداً محيطة بكل أحكام الإسلام كبيرها وصغيرها أصولها وفروعها ، فليست هذه الجماعة من الفرقة الناجية من التي تسير على الصراط المستقيم الذي أشار إليه الرسول ﷺ في الحديث الصحيح .

وإذا فرضنا أن هناك جماعات متفرقة في البلاد الإسلامية على هذا المنهج ، فهذه ليست أحزاباً ، وإنما هي جماعة واحدة ومنهجها منهج واحد وطريقها واحد ، فتفرقهم في البلاد ليس تفرقاً فكرياً عقديا منهجياً ، وإنما هو تفرق بتفرقهم في البلاد بخلاف الجماعات والأحزاب التي تكون في بلد واحد ومع ذلك فكل حزب بما لديهم فرحون .

<u>هذه الأحزاب لا نعتقد أنها على الصراط المستقيم بل نجزم بأنها على تلك الطرق التي على رأس كل طريق منها شيطان يدعو الناس إليه</u> . ولعل في هذا جواباً لما سبق)) [٦] .

---

[٦] إحدى أشرطة (سلسلة الهُدى والنور) رقم : (٦٠٨ / ١) تم تسجيلهُ سنة (١٤١٢ هـ . ١٩٩٢ م) ، ونقلهُ بتمامه فضيلة الشيخ ربيع بن هادي المدخلي في كتابهِ الجليل : (جماعة واحدة لا جماعات

واته : له لای هیچ موسڵمانێکی شارەزا بە قورئان و سوننه و ئەوەی که سەلەفی صاڵحی ئێمەی لەسەر بووە . خوای پەروەردگار لێیان ڕازی بێت . شاراوە نیە کەوا :

یەکەم : حزبایەتی کردن و پارچەگەرێتی لە چەندەها کۆمەڵی جیاواز لە بیر و بۆچوندا ی ، و دووەم : جیاوازیان لە بەرنامە و شێوازی کاریاندا ، لە هیچ شتێکدا لە ئیسلامدا نیە ، بەڵکو لەو شتانەیە کە خوای پەروەردگار لە چەندەها ئایەتی قورئانی پیرۆزدا یاساغی لێکردووە و قەدەغەی کردووە ، لەوانەش ووتەی خوای پەورەردگارە کە فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ . ٣٢) .

وە پەروەردگارمان فەرموویەتی : ﴿ وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ئا لێرەدا خوای پەروەردگار لەم جیاوازیەی کە دەبێت ببێت بە قەدەرێکی کەونی نەك بە قەدەری شەرعی ، لەم جیاوازیەدا کۆمەڵەیەکی هەڵاوێرد (استثناء) کردووە کە بەر بەزەیی و ڕەحمی خوای پەروەردگار دەکەون ، ئەوەش کە فەرموویەتی : ﴿ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ ﴾ ، وە گومانیش لەوەدا نیە کە ئەو کۆمەڵەی کە دەیانەوێت و زۆر سورن لە گەڵ

وصراط واحد لا عشرات) ص : (١٧٨ . ١٨١) . انظر ص (١٠٦.١١٤) من كتاب (فتاوى الشيخ الألباني) لعكاشة عبدالمنان الطيبي ، الطبعة الأولى . مكتبة التراث الإسلامي .

ئیخلاصیان بۆ پەروەردگاریان کە لەو کۆمەڵەیە بن کە پەروەردگار ڕەحمی لێکردوون ، و هەڵاوێردەکراوون لەو جیاوازیەی کە قەدەرێکی کەونی خوای پەروەردگارە ، ئا ئەوە هیچ ڕێگەیەك نیە بۆ پێگەیشتنی بە شێوەیەکی پراکتیکی و بەدیهاتنی لە کۆمەڵگای ئیسلامیدا جگە لە گەڕانەوە نەبێت بۆ قورئان و سوننەتی پێغەمبەری خوا نەبێت ﷺ ، وە بۆ ئەوەش کە سەلەفی صاڵحی ئەم ئوممەتەی لە سەر بووە رضي الله عنهم .

پێغەمبەری خواش ﷺ ئەو پەڕەو و ڕێگە دروستەی لە چەندەها فەرموودەی (صحیح) دا بۆ ڕوون کردووینەتەوە ، لەوانەش لە پێغەمبەری خواوە ﷺ کە ڕۆژێکیان بە دەستی خۆی لە سەر زەویدا هێڵکی ڕاستی بۆ ڕاکێشاین ، وچەند هێڵکی تری بە هەردوو لای هێڵەکەدا ڕاکێشا ، و پاشان ئەم ئایەتەی خوێندەوە : ﴿ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن سَبِيلِهِ ﴾ ، و پەنجەی بە سەر هێڵە ڕاستەکەدا هێنا و فەرمووی : ئەمە ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگارە ، وە ئەمانەش ڕێچکەکانن لەم لاو ئەو لای ڕێگە ڕاستەکە ، وە فەرمووی : لە سەر هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی خەڵکی بۆ دەکات .

وە گومانی تێدا نیە کە ئەم هێڵە کورتانە ئەم حزب و کۆمەڵە جۆراو جۆرە زۆرانە دەنوێنن . بۆیە پێویستە لە سەر هەموو موسڵمانێك کە پەرۆشە بە ڕاستی لە (کۆمەڵی ڕزگار بوو) بێت ، ئەوا دەست پێبکات و ڕێگا ڕاستەکە بگرێتە بەر ، و بە لای ڕاست و چەپدا نەڕوات ، وە هیچ

حزبێکی سەرکەوتوو نیە جگە لە حزبەکەی خوای پەروەردگار نەبێت کە قورئانی پیرۆز بۆی باس کردووین : ﴿ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾ .

کەواتە هەر حزبێك حزبەکەی خوای پەروەردگار نەبێت ئەوا لە حزبەکەی شەیتانە و نەك لە حزبی ڕەحمان بێت ، وە گومانیش لەوەدا نیە کە شوێنکەوتن و گرتنەبەری ڕێگاری ڕاست ئەوە پێویست دەکات کە ئەم ڕێگا ڕاستە بە ڕاستی بناسرێت ، وە ئەوەش تەنها بە پارچەگەرێتی و حزبایەتی کوێڕانە نابێت لە سەر ناوێك کە ناوی ئیسلامی ڕەوایە ، کەچی لەو ئیسلامە تێناگەن کە خوای پەروەردگار دایبەزاندووەتە سەر دڵی محمد ﷺ .

لە بەر ئەمەیە کە نیشانەی کۆمەڵی ڕزگاربوو کە پێغەمبەری خوا بە ڕاشکاوی باسی کردووە لە کاتێکدا کە پرسیاری لێکرا سەبارەتی ، و فەرمووی : ئەوانەی کە لە سەر ئەوەن کە من و هاوەڵانمی لەسەرن . کەواتە ئەم فەرموودەیە توێژەرەوەی پەرۆشە لە سەر ئەوەی کە ڕێگا ڕاستەکەی خوای پەروەردگار بناسێت وا فێردەکات کە پێویستە شارەزا هەبێت بە دوو شتی زۆر گرنگ کە ئەمانەن :

یەکەم : بەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ لە سەری بووە .

ئەویتریان (**دووەم**) : بەوەی کە هاوەڵانی لەسەری بوونە رضی الله عنهم .

ئەوەش لەبەر ئەوەی کە هاوەڵە بەڕێزەکان بوون : **یەکەم** : ڕێگە و سوننەتی پێغەمبەریان ﷺ بۆ گواستینەوە . **دووەم** : ئەوان بوون کە

پیادەکاری ئەم سوننەتە بوون بە جوانی و بە شێوەیەکی پراکتیکی ، بۆیە ـ کە وای لێهات . ناتوتنین بە شێوەیەکی ڕاست و دروست لە سوننەتی پێغەمبەر ﷺ تێبگەین جگە لە ڕێگەی هاوەڵانەوە نەبێت ... شوێنی مەبەستیش لەمە و لەوەدا ئەوەیە کە تێگەیشتنی تەواوی ئیسلام بە تێگەیشتنێکی دروست ، هیچ ڕێگەیەك نیە بۆ پێگەیشتنی جگە لە زانینی ژیاننامە و سەرگوزەشتەی هاوەڵان نەبێت ، پاشان پیادەکردنی ئەم ئیسلامە گەورەیە کە ئەوان لە پێغەمبەری خواوە ﷺ وەریان گرتووە ، لە ووتەیەوە یان لە فەرمان ، یان بە بێدەنگ بوونەکانی لێیان (التقرير) .

بۆیە لەو باوەڕەدام بێ گومان کە هەموو کۆمەڵێك کە دامەزراندنی لە سەر قورئانی پیرۆز و سوننەت و بە تێگەیشتنی سەلەفی صالح دانەمەزرابێت ، بە خوێندنەوەیەکی زۆر بەربڵاو کە هەموو ئەحکامەکانی ئیسلام بگرێتەوە . وورد و درشتی ، بنەواکانی و فروعەکانی . ئەوا ئەو کۆمەڵەیە لە کۆمەڵی ڕزگار بوو نیە کە ڕێگا ڕاستەکەی گرتووەتەبەر ، ئەوەی کە پێغەمبەری خوا ﷺ ئاماژەی پێکردووە لە فەرموودەی (صحيح) دا .

وە ئەگەر وا دابنەین کە چەندەها کۆمەڵ هەن لە سەر ئەم پەیڕەوە و لە وڵاتانی ئیسلامدا بڵاوبوونەتەوە ، ئا ئەمانە بە حزب ناژمێردرێن ، بەڵکو ئەمانە یەك کۆمەڵن و پەیڕەو و ڕێگەیان یەکە ، چونکە بڵاوبوونەوەیان بە وڵاتانی ئیسلامدا بڵاوبوونەوەیەکی فیکری و بیروباوەڕی وپەیڕەوی نیە ، بەڵکو تەنها بەبڵاوبوونەوە دادەنرێت بەبڵاوبوونەوەیان بە وڵاتاندا ، بە

پێچەوانەی کۆمەڵ و حزبەکانەوە کە لە یەك وڵاتدا دەبن ، و لە گەڵ ئەوەشدا هەریەك لەو حزبانە بەوەی کە هەیانە دڵخۆشن .

ئەم حزبانە : ئێمە لەو باوەڕەدا نین کە لە سەر ڕێگا ڕاستەکە بن ، بەڵکو یەکلای دەکەینەوە کە لە سەر ئەو ڕێچکانەن کە لە سەر هەر ڕێچکەیەکیان شەیتانێك هەیە بانگەوازی خەڵك دەکات بۆی . ڕەنگە لەم ووتەیەدا وەڵامی پرسیاری پێشووم دابێتەوە .

چوارەم : هەڵوێست و ڕا و بۆچوونی پێشەوا ئەلبانی . بە ڕەحمەت بێت ـ دەربارەی تەفریقە و حزبایەتی بەگشتی زۆر ئاشکرا و ڕوونە ، وەکو ڕوونی خۆری ڕۆژی ڕووناك ، و مانگی چوادرە لە ئاسمانێکی ساماڵی بێ هەوردا ، بەڵام چی بڵێین لە گەڵ ئەوەشدا چەواشەکاران بە هەر شێوەیەك بێت دەیانەوێت سوود لە ووتەکانی وەرگرن بۆ مەبەستەکانی خۆیان !!! بەڵام ئەو کەسەی کە بەدوادا چوونێکی ئاسایی بکات بە ناو گوڵزاری فەتواکانی ئەم زانا پایە بەرزە دەبینێت ڕاستیەکان پێچەوانەی کار و گوفتاری چەواشەکارانە !!! بۆ نموونە پرسیار لە شێخ کرا دەربارەی هەڵوێستی موسڵمان سەبارەت بە حزبایەتی و تەفریقە ، کە ئەمە دەقی پرسیارەکەیە : ((ما موقف المسلم من التحزب وتجمع الدعوي من ناحية الولاء والبراء والمحبة ؟)) ، واتە : هەڵوێستی موسڵمان چۆن بێت بەرامبەر بە حزبایەتی و بانگەوازی بەکۆمەڵ ، لە ڕوانگەیەی خۆشەویستی و ڕق لێبونەوە ؟

شێخ (الألباني) يش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامدا فەرمووی : ((قد تكلمنا عن هذه القضية في جلسة سابقة ولا أرى الوقت الآن مناسب لنقول فيه أيضاً بتفصيل وربما يكون تفصيلا أخر ، **ولكننا نقول بأن الحزبية في الإسلام ؛ أقول الآن بعبارة صريحة هي بدعة ضلالة فيما يتعلق بالبدعة فيه تفصيل دقيق** . البدعة الضلالة هي كل أمر حادث يقصد به التقرب والتعبد به إلى الله تبارك وتعالى ، هذه البدعة إذا حدثت ولن تكون مخالفة للشرع من جهة أخرى ، فيكفي في بدعيتها أن يكون المقصود بها زيادة التقرب إلى الله تبارك و تعالى ، فتكون بدعة ضلالة ؛ لأن التعبد إلى الله عزوجل قد انتهى أمره بنزول قوله تعالى : ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلَامَ دِينًا ﴾ (المائدة : ٣) ، و ببيانه ﷺ في مثل قوله كما في (صحيح مسلم) : " ما بعث الله نبياً إلا كان حقاً عليه أن يدل أمته على خير ما يعلمه لهم ")) [٧] .

واتە : لە دانیشتنێکی پێشودا لەسەر ئەم کێشەیە قسەمان کردووە ، وانابینم ئێستا کاتەکە گونجاو بێت کە بەدرێژی قسەی لەسەر بکەین ، بەشێوەیەکی تر درێژەی پێ بدەین ، بەڵام بە هەرحاڵ ئێستا بە ڕاشکاوی دەڵێین : حزبایەتی لە ئیسلامدا بیدعەیەکی گومڕاییە ، ئەوەی پەیوەستە بەبیدعەوە تەفصیلێکی وردی تێدایە .

بیدعەی گومڕا هەموو ئەو کارە داهێنراوانەیە بەمەبەستی عیبادەت و نزیك بوونەوە لەخوای پەروەردگار ئەنجام دەدرێت ، ئەم بیدعەیە ئەگەر

---

[٧] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٤٠٠ ، دقيقة صفر ، ثانية ٨) .

دابهێنرێت ، وه پێچه‌وانه‌ی شه‌رع نه‌بێت له‌ڕوانگه‌یه‌کی تره‌وه ، ئه‌وه‌نده به‌سه بۆ بیدعه‌یه‌تی ئه‌م کاره داهێنراوه که مه‌به‌ست پێ‌ی زیاتر نزیك بوونه‌وه‌یه له خوای به‌رز و بڵند ، له‌به‌ر ئه‌مه‌یه بیدعه‌یه‌کی گومڕاییه ، له به‌ر ئه‌وه‌ی دانانی عیباده‌ت کۆتای هاتووه به دابه‌زینی ئه‌و وته‌یه‌ی په‌روه‌دگار که ده‌فه‌رموێت : ﴿ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا ﴾ ه ، و ڕوونکردنه‌وه‌ی ئه‌وه‌ش له هاوشێوه‌ی ئه‌و فه‌رموودەیه‌ی پێغه‌مبه‌ردایه ﷺ که له (صحيح) ی (مسلم) دا هاتووه که فه‌رموویه‌تی : خوای گه‌وره هیچ پێغه‌مبه‌رێکی ڕه‌وانه نه‌کردووه ، ئیلا پێویست بووه له‌سه‌ر ئه‌و پێغه‌مبه‌ره که ئوممه‌ته‌که‌ی خۆی ڕێنموی بکات بۆ هه‌موو ئه‌و خێر و چاکانه‌ی که ده‌یانزانێت بۆیان .

پێنجه‌م : وه له وه‌ڵامی پرسیارێکی تردا سه‌بارت به حزبایه‌تی . که له به‌ڕێزیان کرا . و ئه‌مه ده‌قه‌که‌یه‌تی : ((ما قول الإسلام في الحزبية و الديمقراطية ؟)) ، واته : ڕای ئیسلام ده‌رباره‌ی حزبایه‌تی و دیموکراسیه‌ت چیه ؟

فه‌رمووی : ((**ما الحزبية في الإسلام** ، ولا الديمقراطية في الإسلام ، **الإسلام غنيٌ ، غنيٌ عن كل المباديء وكل الحزبيات و التكتلات** ، فما عند الله خيرٌ و أبقى)) [٨] ، واته : حزبایه‌تی له ئیسلامدا نیه ، هه‌روه‌ها دیموکراسیه‌تیش له ئیسلامدا نیه ، ئیسلام ده‌وڵه‌مه‌نده ، پێویستی به هیچ به‌رنامه و

[٨] (سلسلة الهدى و النور : شريط رقم ٣٠٨ ، دقيقة٢٠ ، ثانية ٢) .

پەيڕەوێك نيە ، وە بە هيچ حزبايەتى و پارچەگەرێتيەك نيە ، وە بێگومان ئەوەى لەلاى خواى پەروەردگاردا هەيە چاكتر و نەبڕاوەيە .

شەشەم : هەروەها بە ڕاشكاوى لە ووتەيەكيدا سەبارەت بە حزبايەتى دەفەرموێت : ((**نحن نقولها بصراحة : إننا نحارب الحزبية** ؛ **لأن التحزبات هذه ينطبق عليها قول الله تبارك و تعالى** : ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (المؤمنون : ٥٣) . **ولأن التحزب فعلاً قد فرق شمل المسلمين** ، وأضعفهم على ما هم عليه من ضعف ، فازدادوا ضعفاً على ضعف .

لا حزبية في الإسلام ، وهناك حزب واحدٌ بنص القرآن ، قال الله تعالى : ﴿ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ (المائدة : ٥٦) .

ولكن من هم حزب الله ؟ هم جماعة رسول الله ﷺ ، فبقدر ما يقترب المسلم في هذا الزمان الى هدي رسول الله ﷺ على منهج الصحابة ، كما في حديث الفرقة الناجية ، بقدر ما يكون في أمان ، و العكس بالعكس)) [٩] ، واتە : ئێمە بە ڕاشكاوى دەيڵێين : ئێمە دژايەتى حزبايەتى دەكەين ، چونكە ئەم حزبايەتيانە ووتەى خواى پەروەردگار ديانگرێتەوە كە فەرموويەتى : ﴿ فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُم بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ، وە لەبەر ئەوەى كە بەكردەوە حزبايەتى كۆى موسڵمانانى پەرتەوازە كردووە ، سەرەڕاى ئەو لاوازيەى

---

[٩] (الأسئلة الشامية : للشيخ علي الحلبي) .

كه تيايدان لاوازترى كردوون ، بۆيه دەبينيت لاوازيەكى زياتر چوەته سەر لاوازيەكەيان .

هيچ حزبايەتيەك لە ئيسلامدا نيە ، بەڵكو تەنها يەك حزب هەيە بە پێى دەقى قورئانى پيرۆز ، خواى پەروەردگار فەرموويەتى : ﴿ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴾ .

بەڵام كێن حزب و كۆمەڵى خواى پەروەردگار ؟ بێگومان كۆمەڵى پێغەمبەرى خوان ﷺ ، بۆيە چەندێك موسڵمان لەم سەردەمەدا نزيك بێتەوە لە ڕێبازى پێغەمبەرى خوا ﷺ بە تێگەيشتنى هاوەڵانى ، هەروەكو لە فەرموودەى كۆمەڵ و فيرقەكاندا هاتووە ، ئەوەندە لە ئەماندا دەبێت ، بە پێچەوانەش پێچەوانەكەى دەبێت .

حەوتەم : هەر ئەم پێشەوايە لە ووتەيەكيدا بە ڕاشكاوى ئەوەمان بۆ ئاشكرا دەكات كە بانگەوازى سەلەفيەت دژايەتى حزبايەتى دەكات ، بە هەموو شێوە و شێوازێكيەوە ، نەك پشتگيرى بێت ، وەكو چەواشەكاران باسى لێوە دەكەن ، هەروەكو فەرموويەتى : ((ولذلك فنحن نؤيِّدُ كلَّ مَن يدعو إلى الرَدِّ على هؤلاء الخارجين على الحُكَّام ، والذين يحُثُّون المسلمين على الخروج على الحُكَّام ؛ لأنَّ هذا الخروج خروجٌ عن الإسلام .

مَن ادَّعى السلفيَّةَ والتي هي الكتاب والسنَّة ، فعليه أن يسير مسيرةَ السلف ، وإلاَّ الاسم لا يُغني عن حقيقة المسمَّى . قد ذكرتُ آنفاً بأنَّ مِن دعوة العلماء قاطبة أنَّه لا يجوز الخروج ، ولا يجوز التكفير ، فمَن خرج عن دعوة هؤلاء لا نُسمِّيه بأنَّه (

سلفي) ! كذلك المسلم الذي يُسمِّي نفسَه مسلماً ، ولكنَّه لا يعمل بالإسلام ، ولذلك قال ربُّنا تبارك وتعالى : ﴿ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ (التوبة : ١٠٥) .

الدعوةُ السلفية هي تُحاربُ الحزبية بكلِّ أشكالِها وأنواعها ، والسببُ واضحٌ جدًّا ، الدعوة السلفية تنتمي إلى شخص معصوم وهو رسول الله .

أمَّا الأحزابُ الأخرى فينتمون إلى أشخاصٍ غير معصومين ، قد يكونون في أنفسهم صالحين ، قد يكونون في ذواتهم من العلماء العاملين ، ولكن أتباعهم ليسوا كذلك .

أخيراً وختاماً ، فلان سلفي أو الجماعة الفلانية سلفية ، لكنهم لا يعملون بالدعوة السلفية التي هي الكتاب والسنة والتمسك بما كان عليه السلف ، وإلاَّ فهم خارجون عن الدعوة السلفية ؛ والدليل الذي أختم به هذا الجواب هو قوله تبارك وتعالى : ﴿ وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ (النساء : ١١٥) ، **ولذلك فكلُّ الجماعات التي تدَّعي الانتسابَ إلى السلف ، إذا لَم يعملوا بما كان عليه السلف ، ومن ذلك ما نحن بصدده أنَّه لا يجوز تكفير الحُكَّام ولا الخروج عليهم ، فإنَّما هي دعوى يدَّعونها** ...)) [١٠] .

---

[١٠] فتاوى العلماء الأكابر : لعبد المالك الرمضاني ـ وفقه الله ـ ص : ٩٨ .

واتە : بۆیە لە بەر ئەوە ئێمە پشتگیری هەموو کەسێك دەکەین کە بانگێشی بەرپەرچ دانەوەی ئەو دەرچووانە دەکات لە کاربەدەستان ، و ئەوانەی کە هانی موسڵمانان دەدەن بۆ دەرچوون لە کاربەدەستان ، چونکە ئەو دەرچوونە دەرچوونە لە ئیسلام .

وە ئەوەش کە بانگێشی سەلەفیەت دەکات ، کە بریتیە لە قورئان و سوننەت ، پێویستە لە سەری ڕێڕەوی پێشینەی بگرێتەبەر ، ئەگەرنا ناو هیچ لە ڕاستی ناوەڕۆك ناگۆڕێت ، پێشتریش ئەوەم باسکرد کە بانگەشەی زانایان بەگشتی ئەوەیە کە دەرچوون لە کاربەدەستان دروست نیە ، و تەکفیرکردنیش دروست نیە ، وە ئەو کەسەش کە لە بانگەشەی ئەوانە دەرچێت و لابدات ئەوا ئێمە ناوی لێ نانەین سەلەفی !! هاوشێوەی ئەوەش موسڵمانە کە بە خۆی دەڵێت موسڵمان ، و کەچی کار بە ئیسلام

وە لە یەکێك لە ڕۆژنامەکاندا بە ناوی : (الخبر الأسبوعي) ، و لە (ژمارە : ١٦ ـ ٢٣ إلى ٢٩ جوان ١٩٩٩م) دا ، وە لە وەڵامی هەندێك پرسیاردا کە ئەمە هەندێك لەو پرسیارانەیە ، کە تیایاندا هاتووە : ((.... ، **2** . الملاحظ أنَّ أتباع المنهج السلفيِّ الصحيح لم يقوموا بتأطير العمل السلفيِّ ضمن إطار حزبيٍّ ما ، فما حكم هذه التنظيمات التي تصف نفسها بأنَّها ذات منهج سلفيٍّ ؟ **3** . ما الحكم الشرعي لتلك التنظيمات التي تنتهج ما تسميه بالعمل الجهادي ضدَّ أنظمة الحكم ، التي هي بنظرها تعتبرها كافرة ؟ وما تقوم به من أعمالِ ذبح وتقتيل للأطفال والشيوخ والنساء ؛ وذلك بحجة أنَّهم كفار وموالون لهذه الأنظمة ، على حدِّ زعمهم ؟ ...)) .

ناکات ، لەبەر ئەوەیە خوای پەروەردگارمان فەرموویەتی : ﴿ وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَى عَالِمِ الغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ .

بانگەشەی سەلەفیەت دژایەتی حزبایەتی دەکات بە هەموو شێوە و جۆرێکیەوە ، هۆکارەکەش زۆر ئاشکرایە ، ئەویش ئەوەیە کە بانگەشەی سەلەفیەت پەیوەندە بە کەسێکی مەعصومەوە کە ئەویش پێغەمبەری خوایە ﷺ .

بەڵام حزبەکانی تر ئەوان پەیوەندن بە کەسانێك کە مەعصوم نین ، ئەگەرچی خۆیان لە خۆیاندا صاڵحان بن ، یان لە زانایانی کردەوەکار بن ، بەڵام شوێنکەوتوانیان بەو شێوە نین .

دواییین ووتە و لە کۆتادا ، ئەگەر ووترا : فلانە کەس سەلەفیە !! یان فلانە کۆمەڵ سەلەفیە !! کەچی کارناکەن بەوەی کە بریتیە لە قورئان و سوننەت ، و دەست گرتن بەوەی کە سەلەفی صاڵحی لەسەر بووە ، ئا ئەوانە دەرچوونە لە بانگەشەی سەلەفیەت و لایان داوە لێی ، ئەو بەڵگەیەش کە کۆتایی ئەم وەڵامەی پێ دەهێنم ، ووتەی خوای پەروەردگارە کە فەرموویەتی : ﴿ وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَى وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ ، لەبەر ئەوە هەموو کۆمەڵێك کە لافی خۆدانەپاڵ پێشین دەدات ، ئەگەر کار بەوە نەکەن کە پێشین لە سەری بوونە ، لەوانەش کە لە باسیانداین ، تەکفیری کاربەدەستان بکرێت

، و دەرچوون لێیان نابێت ، ئا ئەو لاف و نیسبەت دانەپاڵەیان بۆ پێشین تەنها لاف لێدانە .

هەشتەم : وە لە یەکێك لە زنجیرە دەرسەکانی (سلسلة الهدى والنور) دا کە زنجیرەیەکی پڕ لە زانستە و دەنگی شێخ (الألباني) تێدا تۆمار کراوە . لە وەڵامی پرسیارێکدا دەربارەی (حوکمی بوونی چەند کۆمەڵ و حزبێکی ئیسلامی) فەرموویەتی : ((... **أنَّ الأحزاب ليس على منهج الإسلام** الذي يمثلهُ قوله عَزَّ وجل : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ... وقال : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ ، فالأحزابُ كثيرة والسُّبُلُ عديدة ، فالآية الأولى كالآية الأخرى تلتقيان في ذم التعدد الحزبي والتعدد الطُرقي)) [١١] .

واتە : ئەم حزبانە لە سەر بەرنامەی ئیسلام نین کە خۆی دەبینێتەوە لەم ئایەتەدا کە خوای گەورە فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ... وە فەرموویەتی : ﴿ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ﴾ ، حزبەکان زۆرن و ڕێگاکان جۆراوجۆرن ، ئایەتی یەکەم وەکو ئایەتی دووەم وایە ، یەك دەگرنەوە لە زەم کردنی بوونی چەند حزب و ڕێچکەیەك .

---

[١١] ص : (٣٢) من المصدر السابق .

نۆيەم : وە لە بەرپەرچ دانەوەی ئەوانەی کە دەڵێن کۆمەڵێ (الإخوان المسلمين) لە ئەهلی سوننە و جەماعەیە فەرموویەتی : ((**لیسَ صواباً أنْ يُقال إنَّ الإخوان المسلمين من أهل السنة ، لأنَّهم يُحاربونَ السنَّة**)) [١٢] ، واتە : ڕاست نیە بووترێت کۆمەڵی (الإخوان المسلمين) لە ئەهلی سوننەن ، چونکە ئەوان دژایەتی سوننەت دەکەن .

دەیەم : وە بە تەلەفون ئافرەتێك لە وڵاتی (جەزائیر) ەوە ئەم پرسیارە ئاراستەی شێخ (ئەلبانی) دەکات . بە ڕەحمەت بێت . کە باس لە دروستی و نادروستی پەیوەندی کردن و کارکردن دەکات لە گەڵ حزب و کۆمەڵە ئیسلامیەکان ، وە ئەمەش دەقەکەیەتی : ((هُناك جماعة من المسلمين لهم أمير قد أعطوهُ بيعةً بالسمع والطاعة [١٣] ما زالت في طاعة الله عَزَّ وجل

---

[١٢] (سلسلة الهُدى والنور : الشريط رقم : (٣٥٦)) . و شريط مسجّل بعنوان (فتوى حول جماعة التبليغ والإخوان) تسجيلات ((مناهج السنة)) في الرياض .

[١٣] **وە لە فەتوایەکدا هاتووە :** ((مما يتساهل به الناس قضيّة البيعة ؛ فهناك من يرى جواز أخذ البيعة لجماعة من الجماعات مع وجود بيعة أخرى ، وقد لا يكون المبايع في هذه الجماعات معروفًا بدواعي السّرّيّة ؛ ما حكمُ هذا ؟ ثم هل يختلف الحكم في بلاد الكفّار أو تلك التي لا تحكم بما أنزل الله ؟ البيعة لا تكون إلا لوليّ أمر المسلمين ، وهذه البيعات المتعدِّدة مبتدعة ، وهي من إفرازات الاختلاف ، والواجب على المسلمين الذين هم في بلد واحد وفي مملكة واحدة أن تكون بيعتهم واحدة لإمام واحد ، ولا يجوز المبايعات المتعدّدة ، وإنما هذا من إفرازات تجوّزُ المبايعات من اختلافات هذا العصر ، ومن الجهل بالدّين)) (المنتقى من فتاوى الفوزان : ج ٢٦ / ص ٦) .

، ولها نفس الأصول التي تقوم عليها جماعة الإخوان ولها الأمير ، ولهذا الأمير سُلطة مُطلقة على الأفراد ، ويُطبقون على بعضهم البعض أصل الولاء والبراء ، ولا يجوزُ لأحدٍ من الأفراد أنْ يقوم بأيِّ عملٍ إلاَّ يستأذن الاستئذان . فهل يجوز الانضمام إلى هذه الجماعة ؟ وما حكم هذه الجماعة شرعاً ؟)) .

واتە : لای ئێمە لە (جەزائیر) دا کۆمەڵە موسڵمانێك هەن ئەمیرێکیان هەیە پەیمان و بەیعەتیان پێداوە بەوەی گوێی بۆ بگرن و گوێڕایەڵی بکەن تا لە گوێڕایەڵی خوای گەورەدا بێت ، وە ئەم (جەماعەیە) هەمان بنمایان هەیە کە کۆمەڵ و جەماعەتی ئیخوانی لە سەر بنیات نراوە ، وە ئەمیریان هەیە و ئەم ئەمیرەش دەسەڵاتی تەواوی هەیە بە سەر تاکەکاندا ، وە هەندێکیان لە گەڵ هەندێکیاندا بنەمای (دۆستایەتی و دورەپەرێزی) بە سەر یەکتردا جێبەجێ دەکەن ، وە ڕەوا نیە و نابێت هیچ تاکێك هەڵبسێت بە هیچ کرداریك ئیللا دەبێت ڕێپێدان بخوازێت بۆ ئەنجام دانی .

ئایا دروستە بچیتە ڕیزی ئەم (جەماعەتە) و پەیوەندیان پێوە بکەیت ؟ وە ئایا حوکمی شەرعی ئەم (جەماعەتە) چیە ؟

بەڕێزیشیان لەوەڵامی ئەم پرسیارەدا بە ڕاشکاوی دەفەرموێت : ((**لا يجوزُ الانضمام إلى جماعةٍ يلتزمون مثل هذه الأحكام التي خصَّها الشارع الحكيم بالإمام الأعلى وهو الخليفة ، أمَّا أميرٌ يُبايَع هُنا وأميرٌ يُبايَعُ عندكم هُناك وهكذا**

، **ويشترطون ما ذكرت من الطاعة العَمياء** ! **فهذا ليسَ من الإسلامِ في شيء** ، **ولا يجوزُ الانضمام إليهم**)) [١٤] .

واته : دورست نيه پەيوەندى كردن بە كۆمەڵێكەوە كە پابەند بن بەم ئەحكامانەى كە شەرع دانەرى دانا تايبەتى كردوون بە گەورە پێشەواوە كە مەبەست پێى خەليفەيە ، بەڵام ئەميرێك لێرەوە بەيعەتى پێبدرێت و ئەميرێكى تر لە لاى ئێوەوە بەيعەتى پێبدرێت وە بەم شێوە بڕوات ! و گوێڕايەڵيەكى كوێرانەش بە مەرج دابنێن هەروەكو باست كرد ! ئا ئەمە لە ئيسلامدا نيە بە هيچ شێوەيەك ، وە دورستيش نيە پەيوەنديان پێوە بكرێت .

يانزەيەم : هەروەها لە پرسيارێكى تردا پرسيار كراوە لە شێخ (محمد ناصر الدين الأباني) . بە ڕەحمەت بێت . كە ئەمە دەقەكەيەتى : ((ما هو حكمُ الشرعِ الحنيف فيما نراه من بعض إخواننا المنتسبين إلى السنة في بعض البلاد إذْ أسسوا أحزاباً وجبهات وتنظيمات إسلامية لمواجهة القِوى المعادية للإسلام . كما يقولون . ، وبخاصة أنَّهم يستدلون أحيانا بقاعدة فقهية تقول : "ما لا يتم الواجب إلاَّ به فهو واجب" ، فهل هناك أدلة شرعية من كتاب ربنا سبحانه وسنة نبينا ﷺ تُجيز لهم مثل هذا التحزب ؟)) .

واتە : فەرمايش و حوكمى شەريعەتى پاك و بێگەرد چيە سەبارەت بەوەى كە دەيبينين كە هەندێك لەو برايانەمان كە دراونەتە پاڵ

---

[١٤] (سلسلة الهُدى والنور : برقم : ٣٣٨) .

سوننەتەوە لە هەندێك ولاتدا حزب و بەرە و ڕێكخراوى ئيسلامى دروست دەكەن بۆ بەرەنگار بوونەوەى هێزە بەرەنگاربووەكانى ئيسلام . هەروەكو خۆيان دەڵێن . بەتايبەت ئەوان هەندێك جار ڕێسايەكى فيقهى بەبەڵگە دێننەوە بۆ كارەكەيان : ((ما لا يتم الواجب إلاَّ به فهو واجب)) ئايا هيچ بەڵگەيەكى شەرعى هەيە لە قورئانەكەى پەروەردگارمان و لە سوننەتى پێغەمبەرمان ﷺ ڕێگە بدات بەو شێوە حزبايەتيە ؟

ئەو پێشەوايەش . بە ڕەحمەت بێت . لە وەڵامى پرسيارەكەدا فەرموويەتى : ((الحمد لله ، والصلاة والسلام على رسول الله وعلى آله وصحبه أجمعين .

لا يوجد ـ كما هو معلوم عند أهل العلم ـ أي دليل في كتاب الله أو في سنة رسول الله ﷺ ما يُجيز للمسلمين أنْ يتفرقوا شيعاً وأحزاباً ، وإنَّما يوجد في الكتاب والسنة خلاف ذلك تَماماً ، حيث قال تعالى : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ (الروم : ٣١ ـ ٣٢) ، وقال ﷺ : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة ، وستفترقُ هذه أمَّتي على ثلاثٍ وسبعين فرقة كُلُّها في النار إلاَّ واحدة ، قالوا : من هي يا رسول الله ؟ قال : هي التي تكون على ما أنا عليه وأصحابي " ، وفي رواية أشهر : " هي الجماعة " .

وإنَّما تكون الجماعة جماعة حقيقية إذا كانت تتمسك بالكتاب والسنة تَمسكاً فعلياً وليس تَمسكاً قولياً ، ولذلك هنا لا بُدَّ من النظر إلى حقيقةٍ طالما أصبحا اليوم تتكرر

ألفاظها وتخفى حقائقها ، وهي أنَّ من موضة العصر الحاضر اليوم صار ينتمي إلى الكتاب والسنة بعد أنْ لم يكن للكتاب والسنة ذِكرٌ على ألسنتهم قبل نحو ربع قرن من الزمان ، ولكن بفضل الله ورحمته لما بدأت دعوة الكتاب والسنة تعلو على كل الدعوات وأصبحت لها الهيمنة والسيطرة على كل الدعوات صار من مصلحة الدعوات الأخرى أن يتبنوا الانتساب إلى الكتاب والسنة ، ولكن شتَّان بين من ينتسب إلى الكتاب والسنة اسماً ، وبين من ينتسب إليها اسماً وفعلاً ، ولذلك فلا ينبغي لنا أن نظن أنَّ كل مَنْ كان يدعو أو يقول نحن على الكتاب والسنة أنَّهم كذلك على الكتاب والسنة ، وإنَّما علينا أنْ نُقارن بين القول والفعل ، فمَنْ كان فعلهُ يصدق قوله فنحن معهُ ليس حزباً وإنَّما جماعةً واتباعاً للحديث السابق : قالوا : مَنْ هي ؟ أي الفرقة الناجية ، قال : ((هي التي تكون على ما أنا عليه وأصحابي)) ، فمن كان فعله يُطابق قوله كنَّا معه وكنَّا جماعة واحدة ، وليس فِرَقاً وأحزاباً ، كُلُّ حزبٍ بما لديهم فرحون .

هذه الملاحظة يجب أن نلاحظها ؛ لأننا نسمع اليوم دعوات كثيرة بينها اختلاف كبير جداً ، ومع ذلك فكل منهم يدعي أنه على الكتاب والسنة ، وكما قيل قديماً :

وكلٌ يدعي وصلاً بليلى وليلى لا تقر لهم بذاك

وربنا عز وجل يقول في الكتاب الكريم كما هو معلوم : ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾ (الصف : ٢ ـ ٣) ، تجد مثلاً على سبيل المثال ، تجد كثيرا من الناس يقولون : نحن على الكتاب والسنة ، ونحن على منهج السلف الصالح ، لكنك إذا نظرت إلى مظهرهم رأيت مظهرهم لا ينبئ عن شيءٍ من ذلك

الإتباع للمنهج منهج السلف الصالح ، فكثير منهم يتزيون بزي الأجانب ، كثير منهم لا يتشبهون بنبيهم مثلاً كان يقول : " حفوا الشارب وأعفوا اللحى وخالفوا اليهود والنصارى " فتجد الكثير من هؤلاء المدعين الانتساب إلى الكتاب والسنة أو الانتساب إلى السلفية يخالف فعلهم قولهم ، يخالف مخبرهم خَبرهم ، فلذلك هؤلاء ينبغي نحن أن لا نحشرهم في زمرة الجماعة التي لا تفرق فيها ، ولا أحزاب فيها ، **وإذا عرفنا هذه الحقيقة سَهُل علينا تماماً أن نفهم أن من كان يدعي الانتساب إلى الكتاب والسنة ومع ذلك فهم فرق وشيع وأحزاب ، فليسوا على الكتاب والسنة : لأنه هذا التفرق وهذا التحزب ، خلاف الكتاب والسنة**)) .

واتە : واتە : شوكر و ستايش بۆ خواى پەروەردگار ، صەلاَت و سەلامیش لە سەر پێغەمبەری خوا ، وە لە سەر هەموو ئال و بەیت و هاوەلاَنی .

هەروەكو زانراوە لە لای زانایان هیچ بەلَگەیەك نیە لە كتێبەكەی خوای پەروەردگار یان لە سوننەتی پێغەمبەرەكەی كە ڕێگە بدات بە موسلَمانان كە پەرتەوازە بن بۆ چەندەها كۆمەلَ و حزبەوە ، بەلَكو ئەوەی كە لە قورئان و سوننەتدا بەتەواوی پێچەوانەی ئەوە هەیە ، هەروەكو خوای پەروەردگار فەرموویەتی : ﴿ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴾ ، وە پێغەمبەری خواش ﷺ فەرموویەتی : " افترقت اليهود على إحدى وسبعين فرقة ، وافترقت النصارى على اثنتين وسبعين فرقة ، وستفترقُ هذه أمَّتي على ثلاثٍ وسبعين فرقة كُلُّها في النار إلاَّ واحدة ، قالوا : من هي يا رسول الله ؟

قال : هي التي تكون على ما أنا عليه وأصحابي " ، وە لە ڕیوایەتێکی ئاشکرا تریشدا هاتووە کە فەرموویەتی : " هي الجماعة " . وە تەنها لەو کاتەدا کۆمەڵ (الجماعة) کۆمەڵێکی ڕاست دەبێت ئەگەر پابەند بێت بە قورئانی پیرۆز و سوننەتەوە پابەند بوونێکی کردەوەیی ، نەك تەنها هەر بە ووتە ، لەبەر ئەوە لێرەدا پێویستە بڕوانینە ڕاستیەك کە زۆرجار دەبینین ووشەکانیان دووبارە دەکرێنەوە دوور لە ڕاستی و ناوەڕۆکیان ، ئەویش ئەوەیە کە یەکێك لە مۆدەکانی ئەم سەردەمە ئەوەیە کە هەرکەسێك و دێت نیسبەتی خۆی دەداتە پاڵ قورئان و سوننەت ، دوای ئەوەی کە سەردەمانێکە پێش نزیکەی چارەکە سەدەیەکە ناوی قورئان و سوننەت هەر نەبوو ، بەڵام فەزڵ و ڕەحمەتی خوای پەروەردگارە بانگەشەی قورئان و سوننەت ئاشکرا و بەرز بووەتەوە ، بە سەر هەموو بانگەشەیەکدا ، و دەسەڵاتی بە سەر هەموو بانگەوازێکدا کردووە ، بۆیە دەبینین لە بەرژەوەندی هەموو بانگەوازەکانی ترایە کە نیسبەتی خۆیان بدەنە پاڵ قورئان و سوننەت ، بەڵام چەند جیاوازی هەیە لە نێوان ئەوانەی کە تەنها بە ناو نیسبەتی خۆیان دەدەنە پاڵ قورئان و سوننە ، لە گەڵ ئەوانەی کە بە ناو و کردەوەش نیسبەتی خۆیان دەدەنە پاڵیان !! بۆیە لەبەر ئەوە نابێت گومانمان وا بێت کە هەر کەسە و لافی ئەوە لێدەدات یان دەڵێت : من لە سەر قورئان و سوننەتم ، وا بزانین ئەوان وان و لە سەر قورئان و سوننەن ، بەڵکو پێویستە لە سەرمان بەراورد بکەین . نەك وەکو حزبێك . لە نێوان گوفتار و کرداریان ، جا ئەو کەسەیان کردەوەکەی ڕاستی

ووتەکانی دەردەخست ئەوا ئێمە لە گەڵیا دەبین ، بەڵکو وەکو ئەو کۆمەڵەی کە لە فەرموودەی پێشوودا هاتبوو ، ووتیان : ئەو کۆمەڵەیە کێن ؟ واتە : کۆمەڵی ڕزگار بوو ، ئەویش فەرمووی : ئەوانەن کە لە سەر ئەوەن کە من و هاوەڵانمی لە سەرە ، جا هەر کەس کردەوەکەی هاوکۆك و هاودەنگ بوو لە گەڵ ووتەکەیدا ، ئەو کاتە لە گەڵیدا دەبین ، هەموومان یەك کۆمەڵ دەبین ، نەك چەندەها فیرقە و حزب ، چونکە ئەو کاتە هەموو حزبێك بەوەی کە لە سەریەتی دڵخۆشن !!!!

ئەم تێبینیە پێویستە ڕەچاو بکرێت ، چونکە ئێمە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا بانگەوازێکی زۆر دەبیستین کە جیاوازیەکی زۆر گەورەیان لە نێواندایە ، کەچی لە گەڵ ئەوەشدا هەریەکەیان لاقی ئەوەی لێ دەدات کە لە سەر قورئان و سوننەتن !!!! هەروەکو لە کۆندا ووتراوە :

وكلٌ يدعي وصلاً بليلى وليلى لا تقر لهم بذاك

پەروەردگاریش . هەروەك زانراوە . لە کتێبەکەیدا فەرموویەتی : ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِندَ اللَّهِ أَن تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾ (الصف : ٢ . ٣) .

دەبینیت وەك نموونەیەك ، دەبینیت زۆرێك لە خەڵك دەڵێن : ئێمە لە سەر قورئان و سوننەتین ، و بە تێگەیشتنی سەلەفی صاڵح !!! بەڵام ئەگەر بڕوانیتە بڕوانیتە ڕواڵەتیان دەبینیت ڕواڵەتیان هیچ لەو شتانە دەرناخات ، لە شوێنکەوتنیان بۆ پەیڕەو ، پەیڕەوی سەلەفی صاڵح ، دەبینیت زۆریان پۆشاکی بیانی دەپۆشن ، و زۆرێکیان لاسایی پێغەمبەرەکەیان

ﷺ ناکەنەوە ، بۆ نموونە کە فەرموویەتی : سمێڵتان کەم بکەنەوە ، و ڕیش بێلنەوە ، و پێچەوانەی جولەکە و خاچ پەرستان بکەنەوە . کەچی دەبینیت زۆرینەی ئەوانەی کە لافی ئەوە لێدەدەن کە پابەندن بە قورئان و سوننەتەوە ، یان پەیوەستن بە سەلەفیەتەوە ، کردەوەکانیان پێچەوانەی ووتەکانیان دەبێەوە ، هەواڵپێدراویان پێچەوانەی هەواڵەکانیانە ، بۆیە نابێت ئێمە ئەوانە بخەینە ڕیزی ئەو کۆمەڵەی کە تەفریقە و پەرتەوازەیی تێدا نیە ، و نەش فرە حزبی تێدایە ، جا ئەگەر ئەم ڕاستیەمان زانی بەتەواوی ئاسان دەبێت لە سەرمان ئەوەی کە تێبگەین لەوانەی کە لافی پەیوەست بوون بە قورئان و سوننەت لێدەدەن ، لە گەڵ ئەوەشدا چەندەها کۆمەڵ و حزبن !!! ئا ئەوانە لە سەر قورئان و سوننەت نین ، چونکە ئەم تەفریقە و حزبایەتیە پێچەوانەی قورئان و سوننەتە .

شێخ (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . لە درێژەی باسەکەیدا و دوای خستنە ڕووی ئەو وڵامە ئاشکرا و ڕوونە دەڵێت : ((ما أدري أنه إذا كان كأنه في بقية للسؤال لو ذكرتني حتى ندندن حوله)) ، واتە : نازنم ئەگەر پرسیارەکەی لێی مابێتەوە ، ئەگەر بتوانی بیرم بخەیتەوە بۆ ئەوەی لە سەری بدوێین .

پێشکەش کاریش دەڵێت : ((إذاً إذا أسسوا أحزاب وجبهات وتنظيمات إسلامية لمواجهة القوى المعادية للإسلام . كما يقولون . وبخاصة أنهم يستدلون أحياناً بقاعدة تقول : (ما لم يتم الواجب إلا به فهو واجب))) ، واتە : کەواتە ئەگەر حزب و بەرە و ڕێکخراوی ئیسلامیان دروست کرد بۆ بەرنگار بوونەوەی

ئەو هێزانەی کە دژایەتی ئیسلام دەکەن . هەروەك دەڵێن !! . بەتایبەت هەندێك جار بەڵگە بە ڕێساو بنەوایەك دێننەوە کە تێیدا هاتووە (ئەو شتەی کە شتە پێویستەکان تەواو نەبێت ئیللا بەو نەبێت ئەوا ئەویش هەر پێویستە) .

وە شێخیش . بە ڕەحمەت بێت . جارێکی تر لە وەڵامدا فەرمووی : ((طيب ، **محاربة القوى المحاربة للإسلام لا تكون بالتفرق ، وإنما تكون بالتجمع ، وهو ما أشرنا إليه آنفاً أن يكونوا جماعة واحدة ويربطهم منهج واحد ، وليس هناك منهج إلا منهج الكتاب والسنة وما كان عليهم سلفنا الصالح** ، كما اشتهر عن الإمام ابن قيم الجوزيّة رحمه الله أنه كان يقول . ونعم ما كان يقول . :

العلم قال الله قال رسوله قال الصحابة ليس بالتمويه

ما العلم نصبك للخلاف سفاهة بين الرسول وبين رأي فقيه

كلا ولا جحد الصفات ونفيها حذرا من التشبيه والتمثيل

نحن نجد هؤلاء الأحزاب أكثرهم لا يهتمون بتصحيح عقائدهم وأفكارهم ، لا يهتمون بتصليح عباداتهم و صيامهم ومناسك حجهم ، وإنما الحقيقة كلُّ حزبٍ منهم يتحزب للمذهب الذي عاش عليه ، فعندكم مثلاً ، يغلب التحزب للإمام مالك رحمه الله ، في بلاد أخرى كتركيا مثلاً لا يعرفون الإسلام إلا من زاوية مذهب أبي حنيفة فقط ، وفي بلاد أخرى كسوريا مثلاً ومصْر مثلاً وهذه بلاد يعرفون مذهبين اثنين وهو الشافعي والحنفي ، وعلى العكس من ذلك مثل في النجد مثلاً ما يعرفون مذهباً إلا المذهب الحنبلي ، في الحجاز يعرفون المذهب الشافعي وهكذا ، هذا ليس هو منهج

السلف الصالح ، منهج السلف الصالح كما أسمعناكم آنفاً من قول ابن القيم رحمه الله : العلم قال الله قال رسوله .

هؤلاء الأحزاب من كان يقول نحن على الكتاب والسنة ويصدق فعله قوله كما قلنا آنفاً فهو من الجماعة ونحن معهم أين ما كانوا ومن كانوا [١٥] ، أما استغلال هذه الدعوة في سبيل تجميع الناس وتكتيلهم وتحزيبهم ، ولو في زعم محاربة القوى المحاربة للإسلام ، وهي قوى إما أن تكون كافرة كفراً محضاً ، وإما أن تكون منحرفة عن الإسلام كثيراً أو قليلاً ، **فما يكون أبداً محاربة القوى التي تعادي الإسلام إلا بالرجوع إلى الكتاب والسنة في كل شؤون الحياة** .

ونحن نعلم من واقع الجماعات والأحزاب المعروفة اليوم على وجه الأرض أنها فقط تهتم بالكلام ، ولا تهتم بمعرفة الإسلام وفهمه فهماً صحيحاً أولاً ، ثم بتطبيق هذا الإسلام على أنفسهم وعلى ذويهم و أهليهم ثانياً ، هذا نادر جداً و هذا الذي نحن نهتم به من أن يكون فهمنا للإسلام فهماً صحيحاً ، على منهج قال الله قال رسول الله قال سلفنا الصالح ، ثم تطبيق ذلك في كل شؤون حياتنا فيما استطعنا إليه سبيلاً . هذا هو جواب هذا السؤال)) .

---

[١٥] ئەم بڕگەیە لە ووتەکەی پێشەوا (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت . ئەوەیە کە چەواشەکاران لە ئەڵقەکانی بەرنامە چەواشەکاریەکانیاندا خستویانەتە ڕوو بە قرتاوی و دابڕکردنی پێش و پاشی فەتواکە لەم بڕگەیەی !!!! سەرەڕای ئەو هەموو لاف و گەزافەی کە دەیدا لەوەی کە ئەمانەتی عیلمی دەپارێزێت !!!! و سەرەڕای ئەو هەموو تانەیەش کە دەیدا لە سەلەفیەکان کە گوایە فەتواکان دەقرتێنن ، و بە تەواوی نایگێڕنەوە !!! (رمتني بدائها وانسلت) !!! و حوکمیش بۆ خوێنەر دەهێلینەوە .

واتـــه : باشـــه ، بەرنگاربوونـــەوە و دژایـــەتی کردنـــی هێـــزە بەرهەڵستکارەکانی ئیسلام بە پەرتەوازەیی نابێت ، بەڵکو بە کۆبوونەوە دەبێت ، هەر ئەوەشە کە ئێمە پێشتر ئاماژەمان پێدا کە موسڵمانان دەبێت یـەك کۆمـەڵ بـن یـەك پەیوەنـدی بەیەکیانـەوە ببەسـتێت ، وە هـیچ پەیڕەوێکیش نیە جگە لە پەیڕەوی قورئان و سوننەت ، وە ئەوەی کە پێشینە پیاوچاکانی ئەم ئوممەتەی لەسەر بوونە ، هەروەکو بەربڵاوە کە (ابن القيم الجوزية) . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی . و باشترین ووتەشی فەرمووە . : العلم قال الله قال رسوله قال الصحابة ليس بالتمويه

ما العلم نصبك للخلاف سفاهة بين الرسول وبين رأي فقيه

كلا ولا جحد الصفات ونفيها حذرا من التشبيه والتمثيل

ئێمـە ئـەو حزبانـە دەبیـنین زۆربـەیان بایـەخ بـە ڕاسـت کردنـەوەی بیروباوەڕ و فیکریان نادەن ، بایەخ بە ڕاست کردنەوەی پەرستشەکانیان نادەن ، بە ڕۆژووەکانیان ، بە ئادابەکانی حەجکردنیان ، بەڵکو دەبینیت هەر یەك لەو حزبانە خۆیان پابەند دەکەن بەو مەزهەبەی کە لەسەری ژیاوە ، بۆ نموونە لە لای ئێوە مەزهەبی پێشەوا (مالك) . بە ڕەحمەت بێت . باوە ، وە لە وڵاتانی تردا وەکو تورکیا ئیسلام ناناسن لە تەنها گۆشەی مەزهەبی (أبو حنيفة) دوە نەبێت . بە ڕەحمەت بێت . ، وە لـە وڵاتـی تـرەوە بـۆ نمـوونە سـوریـا و میسـر ، جگـە لـە دوو مـەزهەبی پێشەوایان (الشافعي) ، و (الحنفي) نەبێت هیچ مەزهەبێکی تر ناناسن !!! وە بە پێچەوانەی ئەوەشەوە لە (نجد) دەبینین وەك نموونەیەك جگە لە

مەزهەبی (الحنبلي) نەبێت هیچ مەزهەبێکی تر ناناسن ، وە لە (الحجاز) دا مەزهەبی (الشافعي) دەناسن ، و هەموو ولاتانی تریش بەو شێوەیە دەبن !!! ئائەمە پەیڕەوی پێشینە پیاو چاکانی ئەم ئوممەتە نیە ، پەیڕەوی پێشینە پیاو چاکانی ئەم ئوممەتە ئەوە بوو کە دامان بەگوێتاندا لە ووتەکانی (ابن القيم) . بە ڕەحمەت بێت . : زانستی شەرعی ئەوەیە کە خوای پەروەردگار و پێغەمبەرەکەی ﷺ فەرموویانە .

ئائەم حزبانە هەرکامەیان بڵێ ئێمە لە سەر قورئان و سوننەتین ، و کردەوەکانی ڕاستی ووتەکانیان بسەلمێنیت ، هەروەکو ئێمە پێشتر ئاماژەمان پێکرد ، ئەوە لە کۆمەڵی گەورەی موسڵمانانە و ئێمەش لە گەڵیانداین ، لە هەر کوێیەك بن ، و هەر کێیەکیش بن ، بەڵام ئەگەر ئەو ووتەیەیان تەنها ئیستیغلال کردن بێت ، بۆ کۆکردنەوەی خەڵکی و کردنیان بێت بە حزبی ، با بەبیانووی بەرهەڵسکاری و دژایەتی کردنی هێزە بەرهەڵستکارەکانی ئیسلام بێت ، ئەو هیزانەش ئێمە دەزانین لەوانەیە بێ باوەڕێکی تەواو بێت ، یان لاڕێ بوو بێت . کەم یان زۆر . لە ئایینی ئیسلام ، بەڵام هەرگیز بەرهەڵستکاری و دژایەتی ئەو هێزانە ناکرێت کە بەرهەڵستکاری ئیسلام دەکەن جگە بە گەڕانەوە نەبێت بۆ قورئان و سوننەت ، لە هەموو بوارەکانی ژیان .

وە ئێمە ئەوەش دەزانین لە بار و حاڵی ئەو کۆمەڵ و حزبانەی کە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا ناسراوون ، کە هەموویان تەنها بایەخ بە ووتە دەدەن ، و بایەخ بە ناسینی ئیسلام نادەن بۆ ئەوەی یەکەم جار : بە شێوەیەکی

ڕاست و دروست لێی تێبگەن ، و پاشان . دووەم جار : . بەسەر خۆیان و کەس و کاریاندا پیادەی بکەن ، ئەمە زۆر بەدەگمەنە ، وە هەر ئەمەشە کە ئێمە بایەخی پێ دەدەین کە تێگەشتنمان بۆ ئیسلام تێگەیشتنێکی دروست و ڕاست بێت ، لە سەر پەیڕەوی : خوای پەروەردگار فەرمووی ، پێغەمبەری خوا ﷺ فەرمووی ، پێشینە پیاوچاکان فەرموویانە ، پاشان پیادەکردنی ئەوەش لە هەموو بوارەکانی ژیانماندا ، ئەوەندەی لە تواناماندا بێت . ئەمەش وەڵامی ئەم پرسیارەیە .

پێشکەشکار : ((سیدنا لو تكلمت عن القاعدة (ما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب))) ، **واتە** : بەڕێزم ئەگەر سەبارەت بە ڕێسا و بنەوای (ما لا يتم الواجب إلا به فهو واجب) **بدوێیت** .

شێخیش دەفەرموێت : ((صحيح : (ما لم يتم الواجب إلا به فهو واجب) ، هذه قاعدة معترف فيها بين أهل العلم ، **لكنهم يتغافلون عن الحقيقة التي سبقت الإشارة إليها ، وهي أن التجمع والتكتل لمحاربة القوى المحاربة للإسلام والمعادية له يجب أن يكون على أساس الكتاب والسنة** ، فيجب قبل كل شيء أن نتدارس الكتاب والسنة ، وأن يظهر فقهه في ذوات أنفسنا ، وهذا هو الذي يجمعنا بعضنا إلى بعض ، وهذه القوة هي التي تستطيع من قريب إن شاء الله أن تحارب القوى المعادية للإسلام **وليس بمجرد التحزب والتكتل** ، والدليل على ذلك أن بعض الجماعات الإسلامية المعروفة اليوم مر عليها قرن من الزمان وهي تدعو إلى الإسلام اسماً ، ولكنها لم تستطيع أن تزرع الإسلام في صدور المنتسبين إليها فضلاً أن يتمكنوا من محاربة أعداءهم ، لأن فاقد الشيء لا يعطيه ، الذي يفقد السلاح لمحاربة الأعداء لا يستطيع

أن يحاربهم ، والسلاح هنا في محاربتهم ليس إلا فهم الإسلام فهماً صحيحاً ، وتطبيقه تطبيقاً صحيحاً)) [١٦] .

واتـه : بـەڵێ ڕاسـتە كـە (ما لم يتم الواجب إلا به فهو واجب) ڕيسـا و بنەوايەكـە كـە زانايـان دانيـان پيـا نـاوە ، بـەڵام حزبيـەكان غـافڵن لـەو ڕاستيەی كە پێشتر ئاماژەمان پێدا ، كە ئەويش ئەوەيە : كۆبوونەوە و كۆمەڵ بەستن بۆ دژايەتی كردنی ئەو هێزانەی كە بەرهەڵستی ئيسلام دەكەن دەبێت لە سەر بنەوای قورئان و سوننەت بێت ، بۆيە پێويستە پێش هەموو شتێك لە قورئان و سوننەت بكۆڵينەوە ، و تێگەشتن و فيقهەكەشيان لە جەستەماندا دەركەوێت ، وە هەر ئەمەشە كە هەموومان دەكات بەيەك ، و هەر ئەو هێزەشە كە دەتوانێت . بە ويستی خوای پەروەردگار . لەم نزيكانە بەرهەڵستكاری هێزە بەرهەڵستكارەكانی ئيسلام بێتەوە ، نەك هەر تەنها بە كۆبوونەوە ، وكۆمەڵ بوونمان ، بەڵگەش لەسەر ئەوە ئەوەيە كە هەندێك لە كۆمەڵە ئيسلاميەكان كە لە ڕۆژگاری ئەمڕۆدا ناسراوون ، چەند سەردەمێكە بەسەرياندا تێپەڕيوە بانگەشە تەنها بۆ ناوی ئيسلام دەكەن ، كەچی نەيتوانيوە حەقيقەتی ئيسلام لە سينگی ئەوانەدا بچێنێت كە پەيوەنديان پێوەيە ، چ جای بتوانن دژايەتی دوژمنانيان بكەن !!! چونكە ئەو كەسەی كە شتێكی پێ نەبێت ناتوانێت ئەو شتە ببەخشێت ، ئەو كەسەی كە چەكی دژايەتی كردنی دوژمنی پێ

---

[١٦] (سلسلة الهدى والنور ، برقم : ٢٣٠ ، ٠٠:٠١:٣٥) .

نەبێت ناتوانێت دژایەتیان بکات ، چەکیش لێرەدا هیچی تر نیە جگە لە تێگەیشتنێکی ڕاست نەبێت بۆ ئیسلام ، و پیادەکردنی بە شێوەیەکی دروست .

دووانزەیەم : هەروەها لە ووتەیەکیدا کە سەرزەنشتی (عبدالرحمن عبدالخالق) ی تێدا دەکات ، لە سەر ئەوەی کە کار لە سنوری حزبدا دەکات ، و پەیڕەوی ئیخوانیانەیە ، فەموویەتی : ((**هذا التحزُّب وهذا التكتُّل ليس على المنهج السلفي الذي نحنُ ندعو إليهِ** ...)) [١٦] .

واتە : ئەم حزبایەتیە و پارچەگەرێتیەش لە سەر پەیڕەوی ئەو سەلەفیەتە نیە کە ئێمە بانگەشەی بۆ دەکەین .

سیانزەیەم : وە شێخ (الألباني) ـ بە ڕەحمەت بێت . سەبارەت بە فەرموودەکەی (حذيفة) رضي الله عنه کە تیایدا هاتووە : ((فاعتزِل تلك الفرق كُلّها)) فەرموویەتی : ((في هذا الحديث : **أنَّ المسلم إذا أدرك مثل هذا الوضع ، فعليه حينذاك ألاَّ يتحزَّب ، وألاَّ يتكتَّل مع أي جماعة أو مع أي فرقة** ، مادام أنَّه لا توجد الجماعة التي عليها إمام مبايع من المسلمين)) [١٧] ، واتە : وە لەم فەرموودەدا ئەوەمان بۆ ئاشکرا دەبێت کە : بێگومان ئەگەر هەر موسڵمانێك گەشتە ئەم بارودۆخە ، پێوستە لە سەری لەو کاتەدا لە گەڵ هیچ کۆمەڵ و هیچ

---

[١٦] (من شريط مسجل مع ناصر العمر) .

[١٧] (الدَّعوة إلى الله لعلي الحلبي الأثري (٩٨) .

فیرقەیەکدا حزبایەتی نەکات ، و پارچەگەریّتی نەکات ، ، مادام کۆمەڵی خاوەن پێشەوای لە لایەن موسڵمانان بەیعەت پێدراو نیە .

چواردەیەم : هەروەها سەبارەت بە فەرموودەی (حذيفة) ەو لە (سلسلة الأحاديث الصحيحة) دا و لە ژێر ناونیشانی (**لا فِـرَقَ ولا أحـزابَ في الإسلام وإنَّما جَماعة وخليفة** : لـە ئیسلامدا چەندین گروپ و حیزب نییە بەڵکو کۆمەڵی موسڵمانان و خەلیفە هەیە) دا ، فەرموودەکەی (حُذيفة) ی بە تەواوی هێنانەوەتەوە و فەرموویەتی : ((قلتُ : هذا حديثٌ عظيمُ الشأنِ من أعلام نبوتهِ ونصحهِ لأمتهِ ﷺ ، **ما أحوجَ المسلمينَ إليه للخَلاص من الفُرقة والحزبية التي فَرَّقَتْ جَمعَهم وشَتَّتْ شملَهم وأذهبَتْ شوكتَهم** ، فكان ذلك من أسباب تَمَكُّن العدو منهم ، مِصداقَ قولهِ تباركَ وتعالى : ﴿ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ ﴾)) [١٨] .

واتە : دەڵێم : ئەم فەرموودەیە پلەو پایەیەکی گەورەی هەیە و یەکێکە لە نیشانەکانی پێغەمبەرایەتی پێغەمبەر ﷺ و ئامۆژگاریەکیشە بۆ ئەممەتەکەی .

---

[١٨] سلسلة الأحاديث الصحيحة : (٦ / ٥٤١) . هەروەها شێخ ئەلبانی ڕەحمەتی خوای لێبێت لە کتێبی [سلسلة الأحاديث الصحيحة : (٦ / ٥٣٩ . ٥٤١)] دا لە فەرموودەی ژمارە : (٢٧٣٩) دا کە لە ساڵی (١٩٩٦)دا چاپی یەکەمی لە چاپ دراوە فەرموودەکەی (حُذيفة) ی باس کردووە .

ئاخۆ موسڵمانان چەندێك پێویستیان بەم فەرموودەیە هەیە بۆ ڕزگار بوونیان لە پارچە پارچەگەرێتی و حزبایەتی کەوا یەك ڕیزی موسڵمانانی پارچە پارچە کردووە و شیرازەیانی پەرتەوازە کردووە و توانا و هێزیانی نەهێشتوە ، وە ئەمەش بۆتە هۆیەك لە هۆکارەکانی زاڵ بوونی دوژمنان بە سەریانەوە و ڕاستێتی ئەم فەرموودەیەی خوای کار پڕ بەرەکەت و پایە بەرز جێبەجێ بووە : ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ .

وە ئەوەش کە زیاتر ئەم ووتەیە بسەڵمێنێت کە ووتەی کۆتای شێخ ئەلبانی . بە ڕەحمەت . لە سەر حزبایەتی ئەوەیە کە حەرامە نەك حەڵاڵ ، ووتەی یەکێکە لە فێرخوازانی شێخ کە ناوی شێخ (مشهور) ەوە فەرموویەتی لەم ووتوو وێژەدا کە تێیدا هاتووە : ((السائل : شيخي عندنا الأخ (أبو سنة) يكتب كتاباً عن الأحزاب وحكم التحزب .

الشيخ : من هو الأخ ؟

السائل : أبو سنة ، أبو سنة الكوردي في كوردستان العراق . قال لي هذا الأخ أن أسأل الشيخ . إذا أمكن إن شاء الله . : هل للشيخ الألباني رأي على التحزب ؟

الشيخ : طبعاً ، طبعا آراء كثيرة ، و مجموع كلامه ، عندنا مجموع كلام الشيخ مكتوب ، مجموع كلامه المحكي عندنا مكتوب .

السائل : لا يا شيخ ، **أعني الرأي الأخير للشيخ الألباني على التحزب ، هل هو حرام أم حلال** ؟

الشيخ : **لا ، لا : حرام ، الشيخ يرى أنه حرام** .

السائل : لأن بعض الحزبيين يثيرون شبهة على حكمه عن التحزب .

الشيخ : **الذي يقول أن الشيخ الألباني لا يرد على التعصب و التحزب يكذب على الشيخ الألباني** .

فيه [أي : في كلامه] كلمات موهمة ، تحتاج أن تضبط من كلام الشيخ و توضع الكلمة الصحيحة في مكانها ، وأنا لي كتاب اسمه (قاموس البدع) **وقد ذكرت من البدع : التحزب ، ذاك كلام الشيخ ، والذي عندي أكثر من المكتوب ، وكلها نقلا عن كتب الشيخ** .

و فيه ـ أي : في كلامه ـ أقوال للشيخ يلوونها ، يلوونها ويقولون بالجواز ، لا الشيخ ما يرى جواز التعصب و التحزب .

السائل : بارك الله فيكم)) .

واته : پرسیارکار : شێخی بەڕێزم برایەکمان هەیە (باوکی سوننە) ەی ناوە و دەیەوێت کتێبێك لەسەر حزبەکان و حوکمی حزبایەتی بنووسێت .

شێخ پێی دەڵێت : ئەو برایە ناوی چیە ؟

پرسیارکار دەڵێت : باوکی سوننە ، باوکی سوننە لە کوردستانی عیراق , ئەم برایە پێی ووتم کە ئەگەر بتوانم بەپشتیوانی خوای پەروەردگار پرسیار لە جەنابتان بکەم : کە ئایا شێخ ئەلبانی هیچ ڕا و بۆچوونێکی لە سەر حزبایەتی هەیە ؟

شێخیش فەرمووی : بەڵێ ، بەڵێ ڕا و بۆچوونێکی زۆری هەیە ، و کۆی ووتەکانی ، کۆی ووتەکانی لە لای ئێمە نووسراوەتەوە ، کۆی ئەو ووتانەی کە دەگێردرێتەوە لە لای ئێمە نووسراوەتەوە .

پرسیارکار : نە شێخ ! من مەبەستم ئەوەنیە ، مەبەستم دوا ڕا و بۆچوونی شێخ لە سەر حزبایەتی چیە؟ ئایا حزبایەتی حەرامە یان حەڵاڵ؟

شێخیش فەرمووی : نەخێر ، نەخێر ، شێخ بە حەرامی دەزانێت .

پرسیارکار : پرسیارەکەم لە بەر ئەوەیە کە هەندێك لە حزبیەکان گومانێك دەخەنە ڕوو سەبارەت بە حوکمی شێخ ئەلبانی سەبارەتبە حزبایەتی !!

شێخیش فەرمووی : ئەو کەسەی کە دەڵێت : شێخ ئەلبانی بەرپەرچی دەماگیری ، و حزبایەتی ناداتەوە ، ئەوە درۆ بە دەم شێخ ئەلبانیەوە دەکات .

ڕاستە لە ووتەکانیدا ووشەی واهەیە کە گومانی ئەوەی لێ بکرێت ، بەڵام پێویستی بەوە هەیە کە لە ڕوانگەی ووتەکانی تریەوە ، ووشەی گونجاوی بۆ هەڵبژێردرێت و لە جێگەیدا دابنرێت ، وە منیش پەرتوکێکم هەیە ناوی (قاموس البدع) ە و تێیدا باسی حزبایەتیم کردووە وەك بیدعەیەك ، ئائەوە ووتەی شێخە سەبارەت بە حزبایەتی ، و ئەوەش کە لامە زیاترە لە نووسراوەکە ، و هەمووشی لە پەرتوکەکانی شێخەوە هێنراوەتەوە .

وه هەندێك لە ووتەكانى شێخ مل بادەدەن بۆ ئەوەى بڵێن حزبايەتى دروستە ، نەخێر شێخ دەمارگيرى و حزبايەتى بە دروست نازانێت .

پرسيارکار : خواى پەروەردگار پێز و بەرەكەتى خۆى بەسەرتاندا بڕێژێت .

جا نازانم چەواشەكاران ئەم هەموو ڕاستيانەى كە لە ووتە و فەتواكانى پێشەوا (الألباني) دا هەن . بە ڕەحەت بێت . ، نەبينيوە ؟!! يان بينيويانە و خۆيان لە كەودەنى داوە ؟!! وەكو تەيرى ووشترمل (النعامة) كە دڕندەيەك دەبينێت ، سەر دەكات بە ناو خۆڵ بۆ ئەوەى دڕندەكە نەيبينێت !!! لەو باوەڕەشدا نيم هيچ كەسێكى دادپەروەر و ڕەوا ويست هەبێت ئەم ووتانەى بەرچاو بكەوێت ، وبێت و بڵێت : ئەى بۆ فلانە يان فيسارە چەواشەكار وا دەڵێت ؟! چونكە ئاشكرايە كە چەواشەكاران ئەگەر بە ساختەش بێت . خوا پەنامان دات . تەنها دەيانەوێت بگەنە مەرام و مەبەستەكانيان !! ئەگەر وانەبێت ئەبێت دواى بيستنى ئەم ووتە و فەتوايانە ناڕەوايى خۆيان بۆ موسڵمانان ئاشكرا بكەن و بگەڕێنەوە بۆ لاى پەروەردگاريان بە پەشيمانى و تۆبەكارى بەڵكو خواى پەروەردگار لێيان خۆش بێت ، ئەگەر نە ئەوا ڕاستى مەبەستەكان بۆ موسڵمانان ئاشكرا دەبێت .

كەواتە دەتوانين بڵێين ئەو فەتوايەى كە فلانە يان فيسارە چەواشەكار بلاوى دەكاتەوە (قەولى قەديمى) شێخ ئەلبانيە . بە ڕەحمەت بێت . ، و

بـه دەیـان فـەتوای کـه بـه (قـەولی جـەدید) ی دادەنـرێن ئـەو فەتوایـه گۆڕدراوه و حەرامێتی حزبی ئیسلامی و کـارکردن لە گەڵیاندا دراوه .

ئـەتوانین هۆکـاری ئـەو گۆڕینـه لـه فـەتواکانی شـێخ بگەڕێنینـەوه بـۆ ئەوەی کـه ئـەو کاتـەی کـه شـێخ ئـەلبانی ئـەو فەتوایـەی دابـوو . فـەتوای یەکـەمی . حزبـه ئیسـلامیەکان پـەیڕەو و بەرنامـه و پـرۆژەی کـار و ئامانجـەکانی خۆیـان ئاشـکرا نـەکردبوو ، بۆیـه شـێخ گومـانی باشـی پـێ بردوون و فەتوای داوه بە کار کردن لە گەڵیاندا ! بەڵام لە پـاش ئـەوەی کـه بـۆ هـەموو لایـەك ڕوون بـووەوه کـەوا " بەرنامـه و پـرۆژەی کـار و ئامانجـەکانی ئـەو حزبـه ئیسـلامییانه " پێچـەوانەی دەقـەکانی قورئـان و سـوننەتن ، دەبیـنین شـێخ ئـەلبانی ڕاشـکاوانه فـەتوای بـه حـەرامێتی پەیوەندی کردنی بەو حزبانەوه دا .

ئەم شێوه مامەڵه کردنه لـه گـەڵ ووتـه لـه ڕواڵـەت دژیەکـەکانی زانایـان هاودەنگه لـه گـەڵ ئەو بنەوایانەی کـه زانایانی فـەرموودەناس دایاننـاوه بـۆ مامەڵه کردن لەگـەڵ فەرموودەکانی پێغەمبەری خۆشەویستمان ﷺ ئەگـەر لـه ڕواڵەتدا وا دەرکەوتن کـه ووتـه و فەرموودەی دژیەکن ، ئەوەتا پێشـەوا (الحافظ ابن حجر) فەرموویـەتی : ((فصارَ ما ظاهِرُهُ التَّعارُضُ واقِعاً على هذا التَّرتيبِ : (١) الجمعُ إنْ أَمكَنَ . (٢) فاعْتبارُ النَّاسِخِ والمَنْسوخِ . (٣) فالتَّرْجيحُ إنْ تَعيَّنَ . (٤) ثمَّ التوقُّفُ عنِ العَمَلِ بأَحدِ الحَديثينِ)) [١٩] واتـه : کـەواته ئـەوەی

[١٩] (نُزْهَةِ النَّظَر في تَوْضِيحِ نُخْبَةِ الفِكَر في مُصْطَلَحِ أَهلِ الأثَر : ج ١ / ص ١٨) .

لـــه ڕواڵەتـدا نەســازێ و دژیـــەکی پێـوە دیـاربـــوو بـــەم ریزبەنـدە ڕێکـدەخرێت : (١) کـۆ کردنـەوە هـــەردوو دەقەکـە ئەگـــەر تـوانرا . (٢) ئەگـەر نـە ، پاشـان : حیسـاب بـــۆ (ناسخ ومنسوخ) دەکرێـت ، بـەپێی مێـژووی دەقـەکان . (٣) ئەگـەر نـە ، پاشـان : دەقێکیـان دەدرێـت و پـێش دەخرێـت لـەوی تریـان (واتـە : تـەرجیح کـردن) . (٤) ئەگـەر ئـەەش هـەر نەکرا : ئەوا لە کارکردن بە هەردوو دەقەکە دەوەستین .

لە کۆتایی ئەم لێکۆڵینەوەیە ووتەیـەکی پـڕ واتـای شـێخ ئـەلبانی بـاس دەکەم کە فەرموویەتی :

((طالبُ الحقِ یکفیهِ دلیل واحد .. وصاحِبُ الهَوی لا یکفیهِ ألفُ دلیلٍ ، الجاهِلُ یُعَلَّم .. وصاحِبُ الهَوی لیسَ لنا علیهِ سبیل .. فنسألُ اللهَ إمَّا أنْ یهدیهُ .. وإمَّا أنْ یُقصِمَ ظهرهُ)) .

واتە : ئەو کەسەی حەق ویستە تەنها یەك بەڵگەی بەسە ... بەڵام ئەو کەسـەی شـوێنکەوتەی هـەوا و ئـارەزووە هـەزار بەڵگـەش بـۆی بـەس نیـە ، نـەزان دەبێـت فێـر بکرێـت ... و شـوێنکەوتەی هـەوا و ئـارەزوو ئێمـە هـیچ ڕێگـە چـارەیەکمان بـۆی نیـە ... بۆیـە داوا لـە خـوا دەکـەین یـان ڕێگـای ڕاستی پیشان بدات و هیدایەتی بدات ... یان پشتی بشکێنێت .

کەواتـە دەبێـت بوترێـت ئـەو فەتوایـەی کـە تێیـدا شـێخ پشـتگیری لـە پێکهێنانی کۆمەڵە ئیسلامییەکان دەکات ووتەی کۆنی شێخ ئەلبانیە و بە ووتـەکانی دوواتـری گـۆڕاوە و حوکمەکـەی گـۆڕاوە و کـاری پـێ ناکرێـت چونکە مێژووی ووتنی دەگەڕێتەوە بۆ پێش ساڵی (١٩٨٧ز) کە ساڵی

چاپکردنی ئەو کتێبەیە کە فەتواکەی تێدا بڵاوکراوەتەوە لە ساڵی (١٩٨٧ز) دا چاپی یەکەمی لە چاپ دراوە ، کەچی فەتواکانی تری بەڕێزیان دەگەڕێتەوە بۆ دووا ساتەکانی تەمەنی .

خاڵی دووەم : ئەگەر بڕوانینە فەتواکەی شێخ دەبینین شێخی پایەبەرز (الألباني) . بە ڕەحمەت بێت . بە ڕاشکاوانە ڕێگە دەدات بە دامەزراندنی کۆمەڵە ئیسلامیەکان ، هەروەکو فەرموویەتی : ((إنَّني أُئَيِّدُ قيام الجماعات الإسلامية ...)) ، واتە : من پشتگیری دەکەم لە دامەزراندنی کۆمەڵە ئیسلامیەکان !!!

بەڵام خوێنەری فەتواکە ئەگەر بە ووردی بڕوانێتە فەتواکە دەبینێت ، شێخ لە پاش ئەو ووتەیەی جەخت دەکات لە سەر مەرجێك کە فەموویەتی : ((ولكني اشترطتُ أن تكون دائرة الإسلام هي التي تَجمع هذه الجماعات كلها ...)) ، واتە : بەڵام من ئەوە بە مەرج دەگرم کە بازنەی ئیسلام کۆکەرەوەی هەموو ئەو کۆمەڵانە بێت !!!

ئەوەی جێگەی تێڕامان و پرسیارە دەبێت لەو جۆرە چەواشەکارانە بکرێت ئەوەیە :

ئایا کاکی چەواشەکار ئەم مەرجەت نەبینیوە ؟!!! بۆ ئەوەی بیخەیتە ڕوو بۆ موسڵمانان بۆ ئەوەی لە ڕوانگەیەوە سەیری فەتواکەی شێخ بکەن

، و بەراوردی بکەن لە گەڵ واقعی کۆمەڵە ئیسلامیەکان لە گەڵ یەکدا ❁ ، خۆیان حوکمی ئەوە بدەن کە ((بازنەی ئیسلام کۆکەرەوەی هەموو ئەو کۆمەڵانە)) یە ؟! یان نە ؟!! یان دەتوانێت بەدەردی فەتواکانی لەگەڵ بکەیت و خەڵکی بەهۆیانەوە چەواشە بکەیت و قایلیان بکەی بە کارە نادروستەکانت ؟!!

❁ چونکە ئەگەر چەواشەکاران تەنها ئەو فەتوایەیان ببیستایە کە لە کاتی جیابوونەوەی (کۆمەڵی ئیسلامی !!!) لە (بزوتنەوەی ئیسلامی !!) درا ، لە لایەن نەزان و موفتی ئەو سەردەمەی کۆمەڵی ئیسلامی کە تێیدا هاتووە : ((برایان (مەبەستی موجاهیدەکانی کۆمەڵە) !! ئەگەر هاتنە سەرتان (واتە : پێشمەرگەکانی بزووتنەوە) ئەوا تەقە بکەن بەم لاو ئەو لایاندا ، ئەگەر هەر هاتن ئەوا بیانکوژن !!!!))
... ئەوا هەرگیز ڕووی ئەوەی نەدەبوو کە ئەم فەتوایەی زانای پایەبەرز ئەلبانی بکات بە بەڵگە ، چونکە تێیدا هاتووە : دەبێت بازنەی ئیسلام کۆکەرەوەی هەموو ئەو کۆمەڵە ئیسلامیانە بێت !!! نەك ئەوەی کە لە فەتواکەدا هاتووە !! جا خوێنەری بەڕێز ئەمە ببیستە و بزانە فەتواکە لە کوێی و واقعی گروپ و حزبە ئیسلامیەکان لە کوێ !!

كۆتــايى

دوا ووتەی ئەم نووسینە ووتەیەکی زێڕینی پێشەوا و زانای پایە بەرز (ابن باز) ە . بە ڕەحمەت بێت . پێشکەش دەکرێت بەو کەسانەی کە تاکو ئێستا ووتەی زانایان نرخ و بەهای خۆی لە لایان لە دەست نەداوە ، و کاریگەری چەواشەکاران نەکەوتووەتە سەریان ، ئەو پێشەوا گران قەدر و بەڕێزە فەرموویەتی : ((وكل فرقةٍ عندها شيء يُخالف الشرع المطهر فعليها أن تتوب منه ، وترجع إلى الصواب ، وإلى الحق الذي جاء به نبينا محمد ﷺ ، وبِهذا تَنجو من الوعيد ، أمَّا إذا بقيت على البدع التي أحدثتها في الدين ولم تستقم على طريقة الرسول ﷺ فإنَّها داخلة في الفِرَق المتوعدة بالنار ... بسبب ابتداعه في الدين وشرعه في الدين ما لم يأذن به الله سبحانه وتعالى)) [1] ، واتە : هەموو گروپێك ئەگەر شتێکی هەبێت پێچەوانەی شەرعی پیرۆزی ئیسلام بێت ئەوا پێویستە لەسەری تەوبەی لێ بکات و بگەڕێتەوە بۆ لای ڕاستی و بۆ لای ئەو حەقەی کە پێغەمبەرمان محمد ﷺ پێی هاتووە ، بەڵام ئەگەر لەسەر ئەو بیدعانەی مایەوە کە دایهێناوە لە دیندا و ڕاست نەڕۆیشت لەسەر ڕێگا و ڕێبازی پێغەمبەر ﷺ ئەوا دەچێتە ڕیزی ئەو گروپانەوە کەوا هەڕەشەی چوونە نێو ئاگریان لێکراوە ... ئەمەش بە هۆی بیدعە کردنی لە دیندا و بڕیاردان لە دیندا بە شتانێك کەوا خوای پاك و گەورە ڕێی پێ نەداوە .

---

[1] فتاوى نور على الدرب للشيخ ابن باز : (١ / ١٢ ـ ١٣) .

له گەڵ ئامۆژگاریەکی بەنرخی (أبو العالية) . بە ڕەحمەت بێت . بۆ موسڵمانان بەگشتی ، کە تێدا فەرموویەتی : ((تعلموا الإسلام فإذا تعلمتموه فلا ترغبوا عنه ، **وعليكم بالصراط المستقيم ، فإنه الإسلام** ، **ولا تحرفوا يميناً ولا شمالاً** ، **وعليكم بسنة نبيكم وما كان عليه أصحابه** ... **وإياكم وهذه الأهواء التي تلقي بين الناس العداوة والبغضاء**)) ، واتە : فێری ئیسلام بن ، وە کە فێری بوون لێی لامەدەن ، وە شوێنی ڕێگا ڕاستەکە بکەون ، چونکە هەر ئەوەیە ئیسلام ، وە بەلای ڕاست و چەپدا لامەدەن ، وە دەست بگرن بە سوننەتی پێغەمبەرەکەتانەوە ﷺ ئەوەی کە هاوەڵانی لە سەر بووە ... وە ئامان دورکەونەوە لەو کۆمەڵە لاڕێ بووانە کە دژایەتی و ڕقەبەری دەخەنە نێوان موسڵمانانەوە .

جا کە پێشەوا (الحسن البصري) ئەم ئمۆژگاریەی گێڕایەوە فەرمووی : ((رحمه الله : صدق ، ونصح)) [٢] ، واتە : بە ڕەحمەت بێت : ڕاستی فەرموو ، وە ئاموژگاریەکی باشی کردن .

وە شوکر و ستایشی خوای پەروەردگار دەکەم کە زانایانی کردووەتە فاکتەری پاراستنی موسڵمانان لە هەموو کات و سەردەمێك ، بۆ ئەوەی ئێمەی فێرخوازانی زانستی شەرعی بتوانین ووتە بەنرخ و پڕ

---

[٢] أخرجه ابن وضاح في (البدع والنهي عنها : ص ٣٢) ، وهو عند عبدالرزاق (١ / ٣٦٧) ، وأخرجه ابن نصر في (السنة : ص ٢٦) ، و الآجري في (الشريعة : ص ١٣ ـ ١٤) ، و اللالكائي في (شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة : ١ / ٥٦) ، و ابن بطة في (الإبانة : ١١ / ٢٩٩) .

دانایيەکانیان لە پەرتوکێکی ئاوادا کۆبکەینەوە ، بۆ ئەوەی ببێت بە ئامۆژگاری بۆ خۆمان و هەموو موسڵمانان ، هەروەکو پێشەوا و زانای پایەبەرز ئەحمەدی کوڕی حەمبەل . بە ڕەحمەت بێت . فەرموویەتی : ((الحمدُ للهِ الذي جعلَ في كُلِّ فَترَةٍ من الرُّسل بقايا من أهل العلم : يدعُونَ مَنْ ضَلَّ إلى الهُدى ... ويصبرونَ منهم على الأذى ... يُحيونَ بكتاب اللهِ المَوتى ... ويُبصرونَ بنورِ اللهِ أهلَ العَمى ، فكم مِنْ قَتيلٍ لإبليسٍ أَحيَوهُ ... وكم مِنْ ضالٍّ تائِهٍ قد هَدَوهُ ... فما أحسنَ أثرُهُم على الناس وأقبحَ أثرُ الناسِ عليهم !!! ينفَونَ عن كتابِ اللهِ تحريفَ الغالين ، وانتحالَ المُبطلين ، وتأويلَ الجاهلين)) [٣] .

واتە : سوپاس و ستایش بۆ ئەو خوایەی کە لە دوای پێغەمبەران . علیهم السلام . لە هەموو سەردەمێکدا هەندێکی هێشتووەتەوە لە زانایان : بانگەوازی گومڕا بووان دەکەن بۆ سەر ڕێگای ڕاست و هیدایەت ... وە ئارام دەگرن لە سەر ئازاردانی ئەوان بۆیان ... بە کتێبەکەی خوا دڵ مردووەکان زیندوو دەکەنەوە ... وە بە ڕووناکی ئاینەکەی خوا کەسانی کوێر و کوێرەوەر چاو ڕۆشن دەکەنەوە .

جا چەندین کوژراوی دەستی شەیتانیان زیندوو کردووەتەوە ... وە چەندین گومڕا و سەرگەردان و سەرلێشێواویان ڕێپیشانداوە .

---

[٣] قالهُ إمامُ أهل السنَّة الإمام أحمد في مُقدمة كتابِهِ : " الردُّ على الجهمية " .

ئای چەند جوانە شوێنەواری هەوڵەکانی زانایان لە سەر خەڵکی ... وە چەند ناشیرینە شوێنەواری خەڵکی لە سەر ئەوان !!!

گۆڕان کاری زیادەڕەوەکان ، و ئەو شتانەی کە پوچەڵ کارەکان دەیدەنە پاڵ دین ، و بە هەڵە مانا کردنی نەزان و نەفامەکان : لە کتێبەکەی خوا دوور دەخەنەوە .

وَآخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ